

DS
51
V26V26v

University Of California, Los Angeles

L 007 524 763 5

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

University of California Library
Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

Phone Renewals
310/825-9188
UCLA YRL ILL

ILL-NDD

DUE: NOV 07 2005

UCLA ACCESS SERVICES BL 19

Interlibrary Loans

11630 Young Research Library

BOX 951575

Los Angeles, CA. 90095-1575

NOV 17 2005

وان و بتلیس ولایتلی

استانستیق

روسجه دن مترجمی

قرارگاه عمومی استخبارات شعبه سنه مأمور

سواری بیگاشینی

محمد صادق

استانبول

۱۳۳۰

مترجمك افادهسى

بو كتابك اصلى اشبو ايكي ولايت داخنده بش سنه يى متجاوز مدتله و مأموريت خارجيه ايله بر چوق كره لر همان هر كوشه يى كوروب كزوش ولايقيله تدقيق ايده بيلمش اولان بر روس اركان حرب ميرلواسى طرفندن يازلمش و روسيه حكومتجه اسباب سياسيه و عسكريه دن ناشى غايت محرم عد ايديله رك انجق معين اشخاصه مخصوص اولمق اوزره طبع و توزيع ايديلمشدر .

كتابك استاتستيق قسمندن عبارت اولان جدوللرى اوتاريخه مخصوص اولمغله براز اسكى عد ايديلور سده شايان امثال بر نمونه سعى اولمق طولاييسيله ترجمه سى زاندى عد ايديلمشدر .
قسم جغرافيسى جهت عسكريه يه يك نافعدر . قسم ملكى و سياسيسى ايسه مأمورين ملكيه و خارجيه مزه اك نافع بر و هر درر .

بو كتابك اك زياده شايان دقت جهتي مملكتمزك يك چوق سنه لر دن برى اوغرا ديفى بونجه سياسى فلاكتلرك سبب و طرز جريانى و نائق رسميه يه مستنداً احتوا ايتسيدير . اجانبك حتمزده يازدقلى جلدلر مختلف مقصدلرله يازلمشدر . بو كتابك بالخاصه حقيقتك انكشافى مقصديه يازلمش اولديغى بعد الماطالعہ تسلیم ايديلور .

وان، بتلیس ولایتلی

— عسکری استاستیق —

FAHRİ BİLGE
KÜTÜPHANESİ

5158

استانبول

مطبعة عسکریه — سلیمانیه

۱۳۳۰

وان بتلیس ولایتلی

عسکری ایستاتستیک

۱ — جغرافیا قسمی

« حوالینک » منطقه نك احوال عمومی سی

سبحان طاغی تپه سندن او حوالینک کوروشی

وان کولنک شمال ساحلنک تقریباً وسطنده منفرد یوکسک همان دائماً قارله مستور بر تپه موجود اولوب بوکا سبحان طاغی تسمیه ایدلشد. بوطاغ اناتولیده کی آلا کز ، ارارات ، طاندوره ک طاغلری مثللو منطقی اولمش براسکی وولقاند. بونک تپه سنه چیقماق کوچ دکلد. [*] تپه چیقماق ایچون اک قولای یول بوطاغک جنوب غربی جهتده بولسان (اورانغازی) آسه تین کویندن چیقان یولدر .

صوک بهارک ایلول و تشرین اول آیلرنده بوراده اکثریا براق هوالر دوام ایتمکله بویله برکونده بوتپه دن غایت واسع وزنکین برمنظره سیر ایدیلور .

بوتپه نك جوارنده رؤیته مانع اوله جق هیچ بر عارضه بولنمیدیندن وجوانب اربعه سی غایت کسک و دیک بولنمیدیندن راصد ایچون افق مرینک وسعتی شایان حیرت بر درجه ده در . برجهتدن همان تقریباً ۱۸۰ درجه جنوب شرقی عرض دائره سنده جسم وان کولی ، دیکر جهتدن جسم ملاز کرد اووه سی همان کول تسویه سنده ، دها صوکره ۱۲۰ و ۱۵۰ ودها زیاده کیلومتره قطرنده بر دائره محیطی سلسله جبال اخاطه ایتمشدر .

بو جسم پانوراما سبحان طاغنک تپه سنده سیر ایدیلانجه عموم وان و بتلیس ولایتلی منطقه سی کورلمش اولور .

شماله باقیجه همان ملاز کردک شمالنده کی (قوته وین) طاغی کوریلور . بونک صاغنده ملاز کرد اووه سی ، بونک دها شرقنده آلا طاغ سلسله جبالی و بونک شرق منتهاسنده

[*] ۱۸۹۸ سنه سی ایلولک ۲۹ نده المان پروفیسورلرندن بهاق ایله برلکده بوطاغک تپه سنه قدر چیقماق ایچون درت ساعت کفایت ایتمشدر . بوطاغک منتهای تپه سنه قدر حیوانله چیقیلور . عودت ایچون ایکی ساعت کافیدر .

وولقانیك (طاندورهك) تپه‌سی، دها آنك كیروسنده بیاض، قارلی آارات تپه‌سی کورینور .
 قوته وین — آلا طاغ آره‌سنده خصوصی بر طبیعت مالک [کوسه طاغ] واردرکه
 روس حدودی جوارنده (آغری) طاغنه نهایت بولور . قوته وین طاغنك بر آرزولندن
 (مرادچای) نهری ملاز کرد اووه‌سنه چیقار . مرادچای ایله بوکا منصب اولان خنس
 چاینك برلشدیکی محله پك بیوک اولمیان طار برکتله تشکل ایدر . بر آرز دها ایلروده
 (زرنا) سلسله جبالی ، بوندن صکره (خامور پهرت) جبال مجتمعه‌سی و بونك اوزرندن
 بیک کول طاغنك یصی تپه‌سی کورینور .

دها ایلروده و غرب جهنده بیک کول طاغنك جنوب اتکلری بر آرز تفریق اولنه بیلور .
 بونلری دها یقینه و چنتیک برکتله حالنده بولنان (بیلاجان) طانغی ستر ایدرکه بوده
 (بولانیق کول) ایله (نازک کول) آره‌سنده کائندر . جنوبده بتون جنوب افقی امتدادنجه
 دوام ایدن (طاور) سلسله جبالی بولتورکه بودخی جنوب شرقیدن باش قلعه جباله
 التصاق پیدا ایدرک وان کولیه دجله حوضه‌سی تفریق ایدوب ایران [*] حدودینی تعقیب
 ایدن سلسله‌ی حاصل ایدر . و نهایت افق شرقی‌ی کاملاً قبار .

ولایتلرک حدودی

ادارهٔ ملکیه اعتباریه وان وبتلیس ولایتلرینک حدودی بروجه آتیدر :
 شرقاً، تخمیناً ایران حدود سلسله جبالنی تعقیب ایدر . تخمیناً دیمکدن مقصد ایران ایله
 دولت علیه آره‌سنده بو جوارده قطعی بر خط حدود تعین ایتماش اولمسیدر ، چونکه
 بوحوالیده ساکن بولنان کردلرک کوچیه‌حالی بورالرنی بش الی اون وهرست عمرضنده
 بر منطقه بیطرفی حالنه قومیشدر .

بوحوالینک معین بر خطله تحدیدی تشبثاتی شمدی به قدر هیچ بر نتیجه حاصل

ایتماشدر . [*]

[*] ایران حدود سلسله جبالی — تعبیری تماماً فصولیدر . بوآزده ایران حدود سلسله جبالی
 تعبیری رومیه کولی حوضه‌سیله آراس حوضه‌سی آیران ، برجهندن وان کولی ، دیگرجهندن زاب صونی
 حوضه‌سی تشکیل ایدن سلسله جبالنه ویرلشدر .

[*] ۱۸۴۸ سنه‌سی دولت علیه — ایران ، انکتره روسیه دولتری مأمورلرندن متشکل بین الملل
 برقومیسویون ۱۸۴۷ سنه‌سی ارضروم معاهده‌سنک ۲ و ۳ نجی ماده‌لرینک تطبیقنه چالیشمش ، یعنی ایکی
 اسلام حکومتی آره‌سنده کی حدودی تعیینه سعی ایش . دولت علیه طرفندن درویش پاشا مأمور
 اولشدی . بوذات ۶۰ سنه‌سی پترسبورغده سفیر ایدی . ایران طرفندن میرزا جعفرخان ، روسیه‌دن
 ارکان حرب میرآلانی چیریقوف ، انکتره‌دن قائم‌قام ویلیام مأمور ایدیلر . ویلیام ۱۸۵۵ سنه‌سی قارص
 مدافعه‌سنده بولنه‌رق بعده جبل الطارق والیسی اولمشدی .

شمالاً ایران حدودی جبالندن باشلا یه رق اولاً طاندوره ق ، صکره الا طاغ ، بعده نصف النهار دائره سی اوزرنده کی (پاتنوس) کوی جوارندن جنوبه دونه رک ملاز کرد اووه سنه کلور . قوته وین طاغنی آشهرق یکیدن شماله توجهه مراد چایی طوطاق کوینک ۲۰ وهرست قدر جنوبنده قطع ایدرک غیر منتظم برز او به ابله ارضروم ولایتی حدودبله برلشور . بومنطقه ده حدود آنجق تخمیناً اوله رق کوسترلشدر . صورت عمومیه ده زرنق تپه سنه قدر حدود یک غیر منتظم اعوجاجلی برخط تعقیب ایدرک آنجق بوتپه نک غرب جهندن اعتباراً ده معلوم برخط تعقیب ایتمکه باشلار . حوربرت - بیک کول طاغرنی تعقیب ایدرک چاوراش طاغنه منتهی اولور . بورادن جنوبه دونه رک هان بتون کوی اولن صکره صوبی حوضه سنی احتوا ایدوب کونیوک صودن برآز اشاغیده مراد چایی قطع ایدر . بوندن صکره طاور طاغنی سلسله جباله دوغری یوکسلور . غربه دوغری ده ایلروده حدود اولاً تاور خط بالاسنی تعقیب ایدر . بو سلسله نک جنوب مائه سنه کچرک باطمان صوبی وبوکا منصب اولان صولرک حوضه علیاسنی احاطه ایدوب (فارکین) ک شرق استقامته دوغری باطمان صو - ابله حارزان صوبی آره سنده کی جبالک خط تقسیم میاهنی تعقیب ایدوب دجله نهرینه قدر جنوبه کیدر . بعده حدود دجله نهرینی تعقیب ایدرک بونک صولنه منصب اولان بوتان صونک نقطه تلاقیسندن قرق وهرست قدر جنوبه دجله نی ترک ایدر . بعده شرقه توجهه اغلب احتمالاً کوره جودی طاغنی منطقه سنده غائب اولور . بوجوارده کی سکنه اطاعتی یک آز اولان برقم کردلردن عبارت اولغله اداره ملکیه اعتباریله حدود کاملاً نامعلومدر .

صورت عمومیه ده بوتان صوزاب صوبی ودجله منطقه سی هر خصوصه وحشت ابراز ایتدیکندن بورالده هنوز دولت علیه نفوذی اعتباریدر .

زاب صونک صول ساحلی حوالیسی ده اشاغیده جومرک وسائر هپ عشرتهه مسکون اولوب تا ایران حدود جباله قدر هپ بویه امتداد ایدر . بوجوارده دنخی حدود آنجق تخمیناً اوله رق کوسترلشدر .

بوقومیسون ۱۸۴۹ ده ایشه باشلاوب ۵۲ ده ختامه ایدریدی . و ۵۲ عددمعین نیرنکی نقطه سی کوستریله رک آرارندن بدأ ابله ایران ورفزینه قدر خریطه سی تنظیم ایدلشدی . [ترکیسی دوریش پاشاخریطه سیدر] بوخریطه چریقوف خریطه سی نامیله معروف اولوب (روسلرجه) قاقاس دائره عسکره سنک طوغرافیا شعبه سنده محفوظدر . فقط تحدید حدود نقطه نظرندن هیچ بر قطعی نتیجه حاصل اولدی . چونکه بومسئله نی ۱۸۵۳ - ۵۵ و ۱۸۷۵ محارباتی تعقیب ایتدی . و یکیدن بوجودد مسئله سی موضوع بحث اوله رق یکی بوقومیسون تشکل ایدوب بوکاده روسیه طرفندن ارکان حرب میرآلانی (زله نوف) تعیین ایدلی . بوقومیسونک فعالیتی ۷۷ و ۷۸ محاربه سی قطع ایتدی .

محاربه ختامنده یکیدن ایشه باشلادی ایسه ده مسئله بینه دولت علیه نک فوطور ناحیه سنی ایرانه ترکیله نتیجه لندی که بوده دریش پاشا قومیسونک اسکی قراری اقتصادسیدر . مسئله ده بوجهله ختام بولشدر .

بروجهه آسیای عثمانیده کی وان بتلیس ولایتلری، وان کولی حوضه سیله مراد چایک وسط قسمی (قوته وین طاغیبه کونیک صو حوضه سی آره سی) و باطمان صونک قسم علیاسی حوضه سی ایله بونک توابعی حوالیسی باتان صو و حارزان صو حوضه لری کاملاً وزاب صونیک قسم علیاسی تشکیل ایدوب بوسطح اراضی شکلاً غیر منتظم بر منته بکزر . بومنک برضاعنی ایران حدود جبالک تاندوره ک تپه سندن گروه تپه سینه قدر اولان ۲۴۰ ورهست قسمی تشکیل ایدرسه ، رأسی کونیک صونیک منصبی اولوب تاندوره ک تپه سندن مسافه سی (۲۸۰) ورهستدر . صورت عمومیده مساحه سطحیه (۵۵۲۰۰) ورهست مربعی بوندن (۲۹۰۰) ورهست مربعی وان کوته چیقاریلور . ایکی ولایتک حدودی خریطه ده مفصلاً کوسترلمشدر .

ولایتک تقسیمات اداریسی . [*]

آسیای عثمانیده کی ولایتلرک اداره ملکیه سی صورت عمومیده متبدلدر . وان وبتلیس ولایتلریده بوغیرمطرد تبدلاته معروض قالمشدر . صوک روسیه محاربه سینه قدر بوولایتلر ارضروم ولایتیه تابع ایدی . بعده اوج یکی ولایتیه انقسام ایتدی . ۱۸۹۹ سنه سی نهایتده وان ولایتی ایکی سنجاقل ۱۴ قضا ۳ مستقل ناحیه وبتلیس ولایتی ایسه ۴ سنجاقل ۱۷ قضا دن مرکب دی که بروهه آتیدر :

[*] ولایت - تخمیناً برروس غوبرنیا (ولایت) سنه مساویدر قضا - علی العموم برروس اویزد (قضا) ندن کوچکدر ناحیه - برروس وولوستی یاخورد اویشه ستوو (ناحیه) سنه مساویدر ، سنجاقل - براق قضا دن ترک ایدر . سنجاقلری متصرفلر اداره ایدر . متصرف - والی وکیلی (باموشنک غوبرناتور) قضاقل قائم مقام ناحیه لر مدیر بتون ولایتلری والی ایله اداره اولور .

وان ولایتی

وہرست مربعی [*]

وان شہری و توابعی		
۴۳۰		
وان ولایتہ مربوط مستقل ناحیہ لر	۸۰۰	تیمار
	۸۷۵	آرچہک
	۶۲۵	خواصور
۲۳۲۵	بہرگری	سنجاق لر
۱۹۰۰	ارچیش	
۸۷۵	عادلجواز	
۶۲۵	کیاواش	
۶۳۰	قارچان	
۱۶۲۵	شاتاخ	
۱۳۲۵	نوردوز [**]	
۶۰۰	موکوس	
۲۱۱۰	محمودیه	
۱۴۷۴۵	جماعاً	

۲۱۵۰	(مرکز قضا)	آلباق	حکارتی سنجائی قضائی
۱۲۵۰	[***]	حمیدیه	
۲۵۰۰	(اورومار) لہ برلکندہ	کاوار	
۱۳۷۵		جولمرک	
۱۶۰۰		بیت الشباب	
۲۱۲۵		شمدینان	
۲۰۰۰		نسطوری عشرتی اراضیسی	
۱۳۰۰۰	جماعاً		
۲۷۷۴۵	ہر ایکسی مجموعی		

[*] اوزبش و ہرستاک خریطہ اوزرندہ کوسترلمشدر .

[**] نوردوز قضائی ۱۸۹۹ سنہ سی موجوددکلدی موقعہ شاتاخ قضا سنہ مربوط بر ناحیہ ایدی .

[***] اورومار آندجہ آروچہ قضا ایدی .

بتلیس ولایتی

وہرست مربعی

۱۱۳۰

بتلیس شہری و مرکز قضایی

۱۰۰۰

اخلاط

۱۲۲۵

حیزان

۱۰۰۰

مودکی

۴۳۲۵

جمعاً

۲۳۷۵

موش شہری مرکز قضا

۲۲۵۰

ملازکرد

۱۴۷۵

بولانق

۱۳۷۵

وارطو

۱۹۵۰

[*] (حوزو)

صاصون

۹۴۲۵

جمعاً

۷۰۰

سکرد (سکرد) شہری مرکز قضایی

۱۰۵۰

شیروان

۱۷۵۰

یہرو یاخود آروا

۱۳۸۰

حارزان رضوان ایله برلکده [**]

۱۳۵۰

پروراری

۶۲۳۰

جمعاً

۱۱۵۰

کنج (مرکز قضا)

۲۱۵۰

چابانچور

۱۲۵۰

قواب [قالب]

۴۵۵۰

جمعاً

۲۴۵۶۰

عموم ولایتک مساحہ سنی

ہر ایک ولایتہ کولک مساحہ لری مجموعی :

۲۶۷۴۵

وان ولایتی

۲۴۵۶۰

بتلیس

[*] صاصون و حوزو قضاری ۱۸۹۹ دە برفضا حالئہ افراغ ایدلشدی .

[**] رضوان اولجہ آرو قضا ایدی .

وہرست مرابعدر

بوولایتلرک مساحہسیلہ قیاس ایدرک بیوکلکی قافقاسیہدہ کی اریوان ولایتک (۲۴۴۵۰) مساحہسنہ یاقلاشیر۔ ہر ایکسی مجموعی ایسہ تہرہک ولایتدن (۵۲۸۰۰) بر آزیوکلہدر ۔ اشبو ارقامک مطالعہسندن اکلاشیلورکھ فضالر ۶۰۰ : ۲۵۰۰ آرہسندہ متحولدر ۔
 نشکیلات ملکہ ایجاخہ فضالردہ ناحیہلرہ تقسیم اولنق لازم سہدہ فضلہ مصرفدن قاجمقدن دولایی بوتشکیلات کاغد اوزرندہ قالمشدر ۔ (سالنامہدہ) حقیقتدہ بتون فضالری برقامتقمام ادارہ ایدر ۔ یالکز مستقل ناحیہلرہ مدیرلر تعیین ایدیلور مثلاً : آرچہک ، خواوصورہ تیمار کی ۔

احوال جبالہ

صورت عمومیہدہ تہلرک منظرہسی :

صورت عمومیہدہ وان وبتلیس ولایتلری اراضی طاغلقدر ۔ اگرچہ وان کولنک جنوب ساحلی استقامتدہ برخط چیزیلورسہ ایکی مختلف طبیعتدہ اراضی تفریق ایدیلور ۔ بوخطک شہاندہ وسطی (۶۰۰۰) قدم یوکسکلک واردر ۔
 بوجوارده کی سلسلہ جبالک ۹ : ۱۰ بیک قدم یوکسکلکہ داخل اولان قسملریدہ وارایسہدہ عمومیتلہ میللر بک دیک اولمدینندن ہان کافہسی صعودہ صالحدر ۔ یعنی ہریردہ مکاری ایشلدیکی کی بعضی موقعلرندہدہ ایکی وحتی دوت تکرلکلکی آراہہ ایشلر ۔
 بوصرتلر ہیئت عمومیہسی اعتباریلہ برچوق بیوک وکوکچ وادی اووہلر تشکیل ایدرلر ۔ (مثلاً : آبا کی ، موش ، ملازکرد ، برگیری ، وان کیاوار وسائرہ اووہلری کی) بونلرک اورتہلرندہ کومہ حالندہ برچوق کویلر واردر ۔ بردہ ولایتک بوقسمندہ برقاچ دوزگونجہ ایکی تکرلکلکی آراہہ یولی کورینورکھ سننک قوراق موسملرندہ جزئی تعمیرلہ دوت تکرلکلکی آراہہ مرورینہ صالحدر ۔

بالادہ کی خط موہومک جنوب قسمندہ احوال اراضی بردنبرہ تبدل ایدر ۔ بوحوالیدہ کی یوللر آنجق پانہقادن عبارتدر ۔ چونکہ اراضی بک کسبک وطاغلق ہان اکثری بردہ صعب المرور وبعضی رلردہ غیر قابل مروردر ۔ بعض رلردہ ۳ : ۴ بیک [قدم] درینلکنندہ اوچوروملر واردر ۔ بعضکرہ بویارلر اودرچہ دیکدرکہ آنجق برکی یولیلہ کچیلہ بیلور ۔ تاورا ، صاصون ، موتکی فضالرندہ کی اراضی وقسماً موکوس ، حیزان ، شاتاخ فضالری

بو طبیعتده در . (زاب) صوینک وسطی حوضه سی (جولرک) دن آشاغی قسمنده کی
نسطوریلر - اراضینک صعب المرور اولمندن - بو آنه قدر دولت عثمانیه یه مادی مر بویتدن
اوزاق قالمشدر .

الاطاغ صرتلری ، تاندوره ک تپه سی ، قوته وین طاغی . تاندوره ک تپه سی - وان
کولی حوضه سیله فراتک قسم علیایی حوضه سنی تفریق ایدر صرتلر شرقده تاندوره ک
تپه سندن باشلار . بوتپه سومش یئارطاغی منظره سی ارابه ایدر . بوشعبه ک اوستی تخمیناً
ضلع کیری ۱۰ وهرست (غربدن شرقه دوغری) ضلع صغیری ۶ : ۷ وهرست (شمالدن
جنوبه دوغری) بریضی شکلنده در .

اصل تاندوره ک طغنک (۱۱) ایکی تپه سی اولوب بریسی نسبتاً یعی برتپه در وارتناعی
۱۱۶۳۴ قدمدرکه بونک اسمی حوری تپه سی ، دیگر کی دها سیوریجه وطاقک شرق قسمنده
کائندرکه ارتناعی ۱۰۸۷۱ قدمدر .

تاندوره ک طاغک شمال جبهه سی جنوبه نسبتاً دها زیاده تومسکلیدر . لاولرک مجرالی
بو جهته قارا کنه ، وطوغاه قدر امتداد ایدر . لاولرک الکیوک مجرالی جنوب مائله سنی
کاملاً احاطه ایتمشدر . بوجرالر خوری تپه سندن باشلا یه رق قرق وره ستلک بر سطح
احاطه ایدرلر . بو منطقه ده کرک یایا و کرک آتیلرک حرکتی پک محدود استقامتله ده
ممکندرکه بو استقامتلی ایران کردلری پک کوزل بیلیرلر . بو کردلر الا طاغده کوچیه
حاله ده بولنان ترکیا کردلرینک مواشیننی طالان ایتک ایچون دائماً بوغیره عین یوللری تعقیب
ایدرلر . ایران کردلرندن جلاللی عشیرتی بو حوالیه یازین کلوب توپاریز کدیکی ایله کاوریش [*]
آره سنده کی یایلاقلرده مواشیلرینی اوتلاتیرلر . وان ایله بازید آره سنده کی یکانه طریق تاندوره ک
طاقنک شمال جهتدن کچر . بو یول ۶۱۰۰ قدم ارتفاعنده بوتان (تاپاریز) کویندن کچر .
وعینی اسمده اولان ۸۵۰۰ قدم ارتفاعنده کی کچیده چیمق ایچون دیک زیقراقلر تشکیل
ایدر . بعده جسم اباک کی اووه سنک شمال قسمنه اینر . بو یول این آرابه (ایکی تکرانکلی)
یوللری عدادینه داخلدر . جزئی اصلاحاتله نقلیه آرابه لرینک مرورینه دخی مساعددر . [۰]

[*] کرچه حیدرانلی عشیرتی بو حوالینک صاحی ایسه ده برجوق زماندنبرو جلاللی عشیرته هیچ بر
اعتراضده بولمامشدر . چونکه برجهتدن بولرله خوش کچنما مکندن احتراز ایدرلر . دیگر جهتدن دخی اباک
یایلاقلرنده اوتلاقلر اوقدر چوقدرکه منازعه یه دکمز . بونک ایچون جلاللی عشیرتی حیدرانلیرله حسن معامله
ایدرلر . بوکا مقابل ادامانلی عشیرته پک خصمدرلر . ادامانلی عشیرتی یازین توجی نهرینک جوارنده کی
یایلاقلره کلورلر .

[*] بو یول اوزرنده علی العاده روسیه وان قونسولوسنک یاییل آرابه لری حرکت ایدر . ۱۸۹۷ .
سنه سی ایلولنده بو یول اوزرندن ۲۰۰ آرابه دن فضله مرور ایتمشدر . بو آرابه لر بازیددن وانه تبدیل
موضع ایدن قطعات عسکریه نک اغیراتلرینی نقل ایتدیلر .

بویولک ۴ - ۵ وهرست شرقده دیکر بر آراهه یولی دها واردر . بویول (بالاصور) نامنده کی عجم کوبندن باشلا یوب بش وهرست قدر ایران حدودی داخلنده کیدر . بعه غربه دونوب ایران سلسله جبالی آشهرق کاوریش قیالنی جوارنده (تاپاریز) دن چیقان یوله اباکی اووهسنده ملاقی اولور . (کاوریش قیالنی بیاض واوزاق مسافدن تفریق ایدیلور) .

طاندوره کدن غرب طرفه دوغری ایکی اوچ کچی یولی موجود در [**] بویولر الاطاغله طاندوره ک ضاغی آرهسنده کی جسم بیونی آشارلر . بویولرک آراهه مرورینه مساعد برحاله افراغیده پک کوچ برایش دکدر .

الاطاغ سلسله سی

الاطاغ سلسله سی بونام ایله یاد ایدیلان ۱۱۵۱۷ قدم ارتفاعنده برته پی حاویدر . اشبو سلسله وسطی ۹۰۰ : ۱۰۰۰ قدم ارتفاعیله اوزون برشکلده در . شرقده طاندوره ک تپه سنه منتهی اولور . غرب منتهاسی ایسه ایکی ولایتک حدودینی چهرک قره کلیسا ایله توتاق آرهسنده فرات نهرینه طیانور . الاطاغ تپه سنندن ماعدا بوسلسله اوزرنده قوجه باش (یاخود قانه سه پی) تپه سی واردر که بلکه الاطاغ تپه سنندن دها یوکمدر .

زیلان صو منبعی بو تپه ده در . بو تپه اهرام شکلنده اولوب قارلری آنجیق تموزده اریر . الاطاغک شمال مانله سی برحوق درین دره لرله محاطدر . بودرله تپه دن اعتباراً پلازاه واری آشاغی دوغری طاغاملشدر که بودرله فرات نهرینک قسم عیلسنی تشکیل ایدرله . جنوب مانله سی ایسه دها دوز کوندر . بومانله ده زیلان صو ، طوجا صو نامیله اولدجه کنیش ایکی جای آقار . بونلر پاتنوس صو بندماهی صولریده داخل اوله رق اوچ خط تقسیم میاه حاصل ایدرله . ۱ - بندماهی صویله طوجا صویی آرهسنده ۲ - طوجا صویله زیلان صویی آرهسنده ۳ - زیلان صویله پاتنوس صویی آرهسنده . [*]

[**] بوپاته قار طوتاق کوبندن باشلا یوب جنوبه توجله یکدیگرندن ۳ - ۴ وهرست فاصله ایله کیدوب الاطاغک جودی تپه سنده برلشورلر .

[*] اناطولیده کی اوق چایرک آیروجه اسملری یوقدر . یاخود که جوارنده کی کویلرک اسملریله یاد اولنورلر . بعضکره عینی صو مختلف موقلمده مختلف اسملر آیر . مثلا : آخولات صو بر آز آشاغیده صوقان صو ، دها آشاغیده خوشاب صو نامنی آلمشدر . بونک ایچون اثرلرده اسملرک تخافی طبیعیدر . بونک ایچوندرکه بش وهرستک خریطه ده بیدار پک صو دینلان چای براترده طوجا تعبیر ایدلمشدر . بوحوالی ادامانی عشرتیه مسکوندر .

بندماهی و طوجا صولری خط تقسیم میاه

وسطی اوله رق ۷۵۰۰ قدم ارتفاعنده بولنان بو رنجی سلسله اوزرنده اولدجه واسعه و دوز اوتلاقلر موجوددر . (مثلا ادامانلیک یا بلاقلری اولان طوجا یا یلانچی کبی) طوجانک جنوب شرقیسنده (هدیرماتاش) نامنده اوفق برکول وارددر . بوشعبه نك جنوب قسمی وان کولته قدر اچاله رق یکیدن ترفع ایتمکه باشلار و ۹۰۰۰ قدم ارتفاعده اولان (ارسیق) طاغنی حاصل ایدوب بوراده نهایت بولور . بو طاغک جنوب اتکنده بهرکری اووه سی وارددر . (بندماهی) نهرینک قسم سفلاسی بوراده جریان ایدر . بو خط تقسیم میاه همان عمومیتله مرعالمی حاویدر .

— طوجا و زیلان صولری خط تقسیم میاه

بوصرت (پای چاقربک) کوی حذاسنه قدر ۹۵۰۰ قدم ارتفاعنده و صعبالمرور بحالده دوام ایدر . فقط بورادن اعتباراً بردنبره آچالور و ۱۵ و هرست طولنده ۱۰ و هرست عرضنده بر اووه حاصل ایدر که بونک اورته سنده (صاصون) نامنده بیوک بر ارمنی کوی وارددر . بو کویده صوبولمندینی ایچون یازین زیلان دره سندن صنعی قنال ایله صوجب اولنور . ارجیش اووه سیده شایان قیددر . بونکده طولی ۱۰ عرضی ۵ و هرستدر (ارشاد) کوی جوارنده دیگر اووه ایله برلشور . ارجیش اووه سی (۴۰۰) قدم قدر ارتفاعندن باشلا یوب شرق جنوبی یه دوغری مند اولور و طوجا صوبی منصبنده وان کولیه برلشور .

— پاتنوس و زیلان صولری اره سنده کی خط تقسیم میاه —

بو خط تقسیم میاه وان کولیه فرات حوضه لرینی تفریق ایدن سبجان طاغندن بحث ایدلکدن صکره اشاغیده تعریف ایدیه جکدر . [صحیفه . . . مراجعت]

— الا طاغ سلسلهٔ جبالنی قطع ایدن یولار —

الا طاغ سلسلهٔ جبالنی قطع ایدن یولار طاندوره ک تپه سندن غربه طوغری بروجه آتیدر :

۱ — طاندوره ک تپه سیله الا طاغ تپه سی اره سنده کی بویونی آشان و یکدیگرینه همان موازی اوله رق کیدن یولار شمالده [طوناق] کویندن چیقارلر . سلسله نی آشارکن آره لرنده کی مسافه ۴ — ۵ و هرستدر بو یولار کچی یولدن عبارتدر . دهالیلروده بریول اوله رق

[بارگیری به] کیدر . [اباکی] اووه سنده متعدد یولر چیقوب بونلرک کافه سی استر
مرورینه صالحدر .

۲ — سلسله نك شمال مانئه سنده کی [موللا قارا] [زینل] [غوران] [حاناقیز] نامندی
کویلردن کلرک سلسله یی آشوب طوجا نهرینک قسم علیاسنده برلشان متعدد کچی یوللری
واردرکه بونلرک هپسنده استر حرکت ایدر .

۳ — قوچیاتی تپه سنک برآز شرقدن سلسله یی آشان [اولو کند] دن کچهرک
[شوره] کلان وارچیش ایله دیارین اره سنده کی اگ قیصه برکچی یولیدر . بو یول اولدجه
صعب المروردر .

۴ — قوچباننک غرب طرفدن کچر . فراتک اصل منبی اولان تپه دن کچهرک [شور]
کوبینه کلور .
بوکوی زیلان صویک قسم علیاسنده در .

بو یول مکاری مرورینه مساعددر . انجق بر ایکی یرنده پک آغر یوکلی مکاریلرک حملو سی
تخفیف ایدلک اقتضا ایدر .

۵ — پاتنوسدن سبحان کومبته واورادن ماساق کچهرک قره کلیسایه کیدن یولدر . جزئی
تعمیرله ایکی تکرلکلکی عربه مرورینه مساعددر . بو یول هر ایکی ولایتدن دخی
کچر .

۶ — درت ویش نومرولی یوللرک اره سنده ده بر قاچ کچید موجوددر . بونلرده
الاطاغنی آشارلر . بونلر نصف النهار دائره لرینه موازیدر . قابلیت مروریه لری تدقیق
ایدلاماشدر . روایته نظراً مکاری مرورینه مساعدمش .

الاطاغنک جنوب مانئه سنده کی یولر بروجه آتیدر :

۱ — پاتنوسدن ارچیش و برکری به کیدن و بندماهی طاغنی آشه بق آباکی اووه سندن
کچن عربه یولیدر . هر درلو عربه مرورینه مساعددر .

۲ — ارچیشدن صاصونه کیدن ایکی تکرلکلکی عربه یولیدر . اولای و صکره
باتقا حالده طوجا یایلا سندن وهدر ماتاش کولک اوکندن کچر . اباکی اووه سنده کی بازیداغا
کوبینه کیدر .

الاطاغ صورت عمومیه ده یاز یایلاقلرینی حاری و انجق یازین نسبتاً سهل المروردر .
تشرین اول اواسطندن مایس اواسطنه قدر بو سلسله جبالدن قطعاً کچلماز . و بو مدت
ظرفنده پک اندر اوله رق یایان موصله واقع اوله بیلور .

بو. سلسله پانتوس کوینک غرب جهتی استقامتده بر آز کیتد کدن صکره برون بولاق کوینده بر دنبره پک کسک اوله رق نهایت بولور. برون بولاق کوی الا طاغ صرتنک الک کوزده چاربان بیوک بر بویون نقطه سنده کائندر. اشبو بویون نقطه سی قوته وین تپه سیله الا طاغ تپه سنک آره سنده در.

قوته وین تپه سی - بو تپه بر قاج سیوری نپدن مرکبدر هیئت عمومی سیله تقریباً ۸۰۰۰ : ۸۰۰۰۰ قدم ارتفاعه در. بونک غرب مانله سنده کی روغنوق کوی فرات نهرینک صاغ ساحل بایرلری اوزرنده در. جنوب و شرق مانله لری شمال مانله سنده کی پانتوس ملاز کرد اووه لرندن پک زیاده فرقلیدر. قوته وین والا طاغ لری آره سنده کی کنیش بر بولدن طوتاخدن پانتوسه و سلطان موطدن ملاز کرده کیدن کنیش عرب به بوللری کچر. قوته وین طاغی صاغ یسنده انجق یا کچله بیلن پاتقالر واردر.

— پانتوس و زیلان صولری خط تقسیم میاهی —

بوشمه نك صورت عمومی ده احوالی :

بو خط تقسیم میاهدن وان کولی و فرات نهرلری حوضه لرینی تقریق لیدن سلسله جبال تشب ایدر. بو سلسله جبال عمومیته سبحان طاغی نامی آلیر.

بیوک بر صرت شکلنده اولان بو سلسله اکین کدیکنده ۶۶۰۰ قدم ارتفاعه در. صاری صو کچیدینک جوارنده ۶۰۰۰ قدمدن بر آز فضا هدر. بونلر سبحان طاغنک همان شرق اتکنده در. بو طاغنک الک زیاده تدقیق ایدلمش جهتی بالخاصه اکین کدیکی ایله بو کدیکنک شمال قسمیدر. خریطه ده طاغ لرتقریبی اوله رق کوسترلمشدر.

قطعی صورتده امنیت ایدیه ماز. بو ایکی کدیکنک آره سنده سبحان طاغنک الک کنیش قسمی بولنور.

صرتلرک اوست قسملری اولدجه کنیش و دوز اوتلاقلر حاصل ایتمشدر. مع مافیه بو قسم یازین صوسزلقدن متأثردر. بو سلسله نك هر ایکی ورسائی بالخاصه جنوب جهتی پک خفیف میلیدر. بوراده مکاری و ایکی تکرلرکی عرب به بوللری آز دکلدر.

اشبو خط تقسیم میاهده کی بولار بروجه آتیدر :

۱ — عادی بول [ایکی تکرلرکی عرب به مرورینه مساعد] مساعد هوالده هر درلو عرب به کچر ، پانتوسدن اکین کدیکنی آشه رق ارجیشه کبدر. بویوک وان ارضروم کروان بولیدر. [ارضروم - زیده کان - قلنج کدیکی - طوتاق - پانتوس - ارجیش - جانیک - وان.] بویولدن قیشینده کروان کچر.

۲ — عادی یول : پاتنوس - خوزیر - قوقو - شیرافلی - بانی - پرتاق - ارجیش .
شیراقلی به قدر برنجی قسمی اولدجه صعب‌المرور . بعده ارجیشه قدر هر درلو عربه
کچر .

۳ — پاتنوس - سوان دولی - زیراقلی - صاری صو کچیدی - نورشن [کول بر آزشالده
قالور] - اصراف - ارجیش . بتون طولنجه عادی یولدر . بعض یرلری بوزوقسه ده قولای
تعیر ایدیلور . سوان دولی کوینده ملاز کرد - ارجیش پوسته یوله چیقار . دها ایلروده
جانیق - وان . [*]

قیشین پوسته زیراقلی کویندن صاری صو کچیدینه کیدرک نورشن کوینک او کندن
کچوب آزراقه کیدر . یازین دهاقیصه یول اولان زیراقلی - بانی - پرتاق - ارجیش استفامتی
تعقیب ایدر .

— سبحان طاغی —

سبحان طاغی تپه‌سی = کاملاً منفرد بولان بو تپه ۱۳۷۰۰ قدم ارتفاعنده در . وان
کولنک شمال ساحلنده اک زیاده کوزه چاریان یوکسک تپه بودر . بو طاغ او درجه
بعید مسافادن تفریق ایدیه بیلیرکه بو حوالینک اشارت قله‌سی تعیر ایدیه بیلور .
سبحان طاغنک قارلی پوشیده‌سی انجق حزیران نهایتده قالقار . بو تپه قاعده‌سی بکرمی
وه‌رست قظرنده تپه‌سی جزئی کسبک منتظم بر محروط شکلنده در . بو سونمش بنارطاغک
آغزی بر وه‌رست قدردر . بنار طاغک اک یوکسک نقطه‌سی وان کولندن ۱۵ وه‌رست
مسافه‌ده در . لاو مجرالری = شمالده ملاز کرد او وه‌سنه قدر عمد دکلدر . انجق یارامش -
سوان دولی کویلی حدالرینه قدر امتداد ایدر . غریبه [اوران‌قازی] کوینه قدر کلور .
جنوبده : نورشنجق - سبحان - خوزیر - پیشنا قوم کویلینه قدر آقشدر . [*]
شرقه صاری صو کچیدینه قدر کلور .

هر یرده لاو مجرالری قولای کچیله مزسه‌ده سبحان طاغنده نسبتاً قولای کچیله
بیلور .

بو تپه‌نک خصوصیت حالندن برنجیسی منبعلرک آز اولمسیدر . خوزیره پیشنا قوم کویلی
(*) ارضرومدن وانه کیدن پوسته بروجه آتی موقعله اوغرار . ارنهف - خینس
ملاز کرد - ارجیش - جانیق - وان .

(*) پیشنا قوم کوی ۱۸۹۶ ده کردلر طرفندن تخریب ایدلمشدر .

سکنہ سی حزیران ابتدا سندنہ صوسزلقندن بو جہتی ترک ایدرک موقہ صولاق بر محلہ کوچکہ
مجبور قالورلر .

یوقاری و آشانغی سبحان کویلرندہ صوغایت آذرر . شمال مانلہ سندنہ کی اوغوزان و قزیل
یوسف و سائر کویلرک اہالیسی صو خصوصندہ یک صقندی چکرلر . بو کویلرک شرق طرفنک
شمال مانلہ سی قسمی کاملاً تا ملازکرد - سلطان موط خطنہ قدر اولان کویلر یاز موسمنده
هیچ صو بولامازلر .

بو سیدن ناشی بو جوارده مسکون محل همان یوقدر . مع مافیہ ملازکردہ ۲ و ہرست
مسافدہ کی [اطہ] غایت نفیس و متعدد صو منبعاری واردر .

اطہ کوی بر بارده کاشدرکہ بو کویک اورتہ سندنہ یوز ایکویزہ قولاج مرہی بر محلہ
و بر اغاجک آتندہ اولدجہ کنیش براق صفوق صمو چاغلار . قیش و یاز عینی قوتدہ
آقار .

تخمین ایدیلورکہ جسم سبحان طاغنه یاغان قار و یاغورلر داخلی بر حوضدہ بریکوب
بونکدہ آیانی اشبو لطیف چاغلیاندر .

سبحان طاعی شعباتی بر وجہ آتیدر :

۱ - شمال شعبہ سی : پانتوس صوینک دیرسک تشکیل ایتدیکی محلہ کی مہم بر صاغریدن
عبارتدر . اولا غایت دیک بر حالہ دوام ایدوب شمالہ طوغری کیتدیجہ میلی خفیقلر .
غرب مانلہ سی ملازکرد اووہ سنک شرق حدودینی بردنبرہ تحدید ایدر . شرق قسمی
اولا ساری صو بو یونک صول جہتی حاصل ایدرو عینی اسمدہ اوفق بر کول حاصل ایدر .
[بو کول یازین حس اولنہ جق درجہدہ قورور] بعدہ پانتوس صوینک صول جناخی
تشکیل ایدرک و بتون بو شعبہ بر چوق با تقارلہ قطع ایدیلور .

مذکور یوللرک باشلوجہ لری شونلوردر :

۱ سوان دولی - زیراقلی . ۲ غار قوم - حوزیر

۳ - سوان دولی - حوزیر . و سائر اہمیتسز یوللر .

سبحان طاغنک غرب منطقہ سی - بروجہ آتی بلای باشلی اقسامہ آریلیر :

۱ - [اوران قازی] کوی دوزلکی .

۲ - بو دوزلکی جنوب جہتدن تحدید ایدن جیل قسمی

۳ - اجہ ویران و جومالدی (*) صولرینی تفریق ایدن صرت

۴ - سبحان طاعی و بیلاجان طاعی فاصلہ سی

(*) بو صولر دوزلکک غربندن صکرہ خریطدہ کوسترلامشدر .

۱ - [اوران قازی دوزلکی] اووه سی -

بو اووه بطاقلق طبیعتده و ۷۷۰۰ قدم ارتفاعده ۸ - ۹ ودرست طولندهدر . اطرافی کاملاً یوکسک اولمغله قدیم بر کول بقیه سی اولسی محتملدر . ایلک بهارده قارلر ارینبجه بوراسی صولاق بر بطاقلق حالی آلور . ۲۵ : ۳۰ ودرست مربعی بر محلدر . خزیرانده تماماً بطاقلق اوتی حاصل ایدرکه اغستوسده عادلجواز قریه سی اهالیسی طرفدن بیچیلر . (**)
ایلولده بو اووه جقده مر استقامته مرور و عبور نمکندر . صوانجق جنوب قسمنده قالور . بوراده اوفاجق بر کولجک حاصل اولور . کنارلری بالچیق و بطاقلقدردر .

۲ - اووه یی جنوب جهتندن تحدید ایدن طاغلر -

۵۰۰ قدم ارتفاعه قدر یوکسلور . وان کولی تسویه سنده ایسه ۳۰۰۰ قدم یوکسکدر . بو جبالک شمال ورسانی بک قیصه و صورت عمومیه ده دوزدر . جنوب مانله سی ایسه بر چوق لطیف ودرین دره لری حاویدر . عادلجوازک ۶ - ۷ ودرست جنوب طرفنده بو صرت بردنبره بک دیک اوله رق وان کولی ساحلنه اینر . بو دیک میلده کی پاتقالر وان کولدن ۳۰۰ قدم مرتفع قورنیشلر کبی کچر . بو جنوب مانله سنده کی صرتلرک باشلوجه لری ایکیدر : بونلرک بریسی اوزرنده عادلجواز کاشندر . دیگرنده [حاصکنده روک] کوی واردر .

۳ - اچیه ورنه ، جمالدی صرتلری -

بو صرتلر اوران قازی دوزلکنک غریبنده دو .
بو صرتلرده دها بر قاج کول واردر . بو حوالی نسبتاً دها صعب المروردر . بوراده اک یوکسک نقطه [اخلاط] ک شرقنده اولوب ۸۰۰۰ قدمدر .

۴ - سبحان و بیلاجان طاغلری آره سنده کی منطقه -

بو حوالی غیر منظم طبیعتدهدر . اک عربض محلی وسطیدر . بوراسی [لونار] کوینک بولندینی نصف النهار استقامتدهدر .

اک طار محلی بولانیق - نازک کولاری آره سیدر . اکدیک محلی بوراده اولوب ۷۲۰۰ قدمدر .

(**) بو اوتلاق بر شخصه عائد اولوب عادلجوازک عمومی مرعاسیدر . انجق

بورادن اوت بیچمک حتی کوی خلقنه ویرلمشدر . کویدن هر کس بالذات کنیدیسی ایستدیکی بردن بیچمک وبالذات طاشیمق شرطیله ایستدیکی قدر بیچر . وهیچ بر کونا منازعه جقماز .

بو خط تقسیم میاه اوزرنده وسطی ارتفاع ۸۰۰۰ قدمدر . شمال مائلهسی ملاز کرد اوودسنی تحدید ایدر . جنوب مائلهسی اجهوهران و نازك كول صرتلرینی تشکیلی ایدر . صورت عمومیده هر جهتندن قولایلقه کیلور .
بو منطقهده کی یوللر - سبحان طاغتك غرب جهتنده یوللر بر وجه آتیدر :

سلسلهی عموداً قطع ایدن یوللر غربدن اعتباراً :

- ۱ - بیران کوبندن پهرس کوبینه و بورادن نازك كولك شرق ساحلندن کچهرک هرتانغ - برخوس - سیدراسور یولی قسماً عادی و قسماً پاتقا حالنده . کچید قسمی پک صعب المورور دکلدر .
 - ۲ - ککیاری دن خولین - سیدراسور - اخلاط یولی کوزل عربه یولی اولوب قوراق هواده هر درلو عربه کچر .
 - ۳ - خولیکدن اجه وهران - هرسونغ - اخلاط عربه یولی . بو یولک ایلر و سنده خولیکدن ککیاری قسمی اکثر یاسیل باصدینی ایچون هر یوز آدیمه بر ، بر قولاج بو کسکلاکنده طاشلرله اشارت ایدلشدر . بو اشارتلر نه زمانبرو وضع ایدلدیکنی بو حرالی اهالیسی بیلمیورلر .
 - ۴ - اوران قازی دوزلکنندن صرتی آشان بر چوق یوللردن خریطهده اوران قازی - عادلجواز یولی کوسترلمشدر .
 - ۵ - ۲ و ۴ نومرولی یوللرک آرهسنده دهها متوسط یوللر واردر . مثلاً خولیکدن عربهلر لوتار - یارامیش - شه بویه کیدرلر .
 - ۶ - سلطان موطن اوکوزان - قزیل آتیش - اوران قازی .
- سلسله استقامتته موازی بولان یوللر :

- ۱ - سیدراسور کوبندن اک قیصواستقامتله اوران قازی کوبینه عربه یولی . [اوفق عربهلر کچر]
- ۲ - اخلاطدن جمالدی بی کچوب اوران قاری کوبینه پاتقا . وسط قسمی پک فنا .
- ۳ - اخلاطدن وان کولی کنارینی تعقیب ایدرک عادلجوازه . کوزل یول . بو یولک امتدادنجه تلغراف خطی واردر . بعده عادلجوازدن سبحان و آردن کویلرینک اوکندن نورشن کوبینه کوزل عربه یولی . قوراق هواده هر درلو عربه کچر . عادلجوازدن قیصه طریقه خوزیر کوبینه .

بیلاجان طاغی

بیلاجان طاغ بولانق کولک غربنده کاشدر . هیئت عمومی سی جمماً چوق دکلسده یوکسکدر . خط استوا استقامتنه موازی و بر قاج سیوری تپه پی حاویدر . بو تپه لر ۹۰۰۰ قدم ارتفاعنده در . اک یوکسک تپه بیلان کونین استقامتنده در ، بورادن انجق یایا یوللری کچر ، بورادن بر آز جنوبده پیراندن نازیق - ابدال بازید مکاره یولی بو طاغ اک شبال مائه سنده قوپ ولیز کویلری استقامتنده خنیف بردوزلک واردر که بورادن هر درلو عربیه کچر .

عربیه یوللری بروجه آتیدر : ۱ لیز - قوپ ۲ - لیز - انجالو . ۳ - انجالو - شخوالی . بیلاجانک شرق مائه سنده کی عربیه یوللردن : قوپدن - خارابا - پیران . قویدن - شیخ یعقوب - پیران .

غرب مائه سنده : شخوالی - لیز - پیونیغ - نازیق .
نمرود طاغی - بیلاجانله ارتباطی .

فرات و وان کولی حوضه لرینی تفریق ایدن خط تقسیم میاه بیلاجاندن جنوبیه طوغری [نازیق کدیکی] کلور که ۶۸۰۰ قدم ارتفاعنده در . [*]

نازیقدن پیونغه کیدن عربیه یولی بو کدی کدن کچر . بعده خط تقسیم میاه یوکسکله که باشلا یه رق بولانق طاغی [که که می طاغ] آشوب جنوبیه طوغری اینه رک جنوب غربی یه طوغری بو کولور . طاپا وانغدن کیانیراشه کیدن عربیه یولنی قطع ایدر . جنوب شرقی استقامتنده دو امله نمرود طاغنه چیمار . نمرود طاغی دخی اسکی بر وولقاند . تپه سی مدور ، قطری تحمیناً یدی وه رستدر . درینلکی اک یوکسک نقطه دن ۹۶۷۰ قدر .

فتحه نک دیننده کی کوله قدر ۷۶۶۰ قدم . کولک درینلکی ۲۰۰۰ قدر . فتحه نک شمال کنارینه چیقماق ایچون بر قاج استقامت واردر . بار کیره بورایه قدر چیقماق ایچون اکایی یول [صوغورت] کوبندن کچر .

فتحه نک داخلی مائه سی همان هر جهتدن پک دیکدر . داخله طوغری اینک ایچون بر قاج کچی یولی واردر . یازین بوراده یوکسک اوت بیتر . جسوار کویلرک سورولری بوراده اوتلاتیلور . بوجسیم کولدن باشقه بوجواده ۳ - ۴ اوفق کولجکده واردر .

[*] خریطه ده اسمی یازیلی اولیوب یالکیز راقی ۶۸۰ اوله رق کوسترلشدر .

--- نمرود طانغی اطرافنده کی یولار ---

نمرود طانغی اطرافنده عربہ ایله سیاحت ممکندر . قارمونجی - پرخوس - تاپوانغ .
 ده‌ها ۶ وهرست ایلروسنه قدر درت آتلی عربهلر بیله کچر . کینیراشدن ۲ وهرست صکره
 یول دیکلشور . عربهلر اینشده کوچلک چکر . کینیراشدن ایلرو مورخ - طادوان یولی
 تکرار عربهلرک کچمسنه مساعددور . طادواندن قیزداقه قدر عادی عربهلر یولی . ده‌ها
 ایلروده قارمونجی به قدر تکرار مساعددور .

بریول ده‌ها طادواندن - صوغورت - صوغورت - پرخوس کذاک هر درلوعربهلر -
 ورینه مساعددور . برده طادوانده - شامیرام - بوریان نمرود وکیرقور طاغلی
 اره‌سنده کی بویوندن کچر عادی پاتقا واردر . کیرقور طانغی برخط اوزرنده برقاچ دانه قبه
 شکنده تپهلردن مرکدر . بوتپهلر راخوا اووه‌سنه حاکمدر .
 کیرقور طاغک یوکسکلکی ۸۵۰۰ قدمدر .

--- بولانیق صرتلری ---

نازلیق کولدن شمال غربی استقامته طوغری کیدن ولیز صوی و اسطه‌سیله موش او -
 وه‌سندن تفریق ایدیبلان سلسله جباله بولانیق صرتلری تسمیه ایدلشدر . بوسلسله
 [نمرود طانغی] تعبیر ایدیورلر . بوسلسله‌نک غرب منتهایی دیک وکسیکدزکه بوراده
 فرات نهری بردرسک تشکیل ایدر . [چار بوغارا] شرق منتهایی بیلاجان و نمرود طاغله
 ملاصقدر .

بوصرتلرک بتون امتدادنجه که کم طاغ ۷۵۰۰ قدمدر . موش اووه‌سنه حاکمدر .
 بولانیق سلسله‌سی عمومیتله ۲۰۰۰ و ۲۲۵۰ قدم قدر ارتقاعدهدر .

بوصرتلرک شمال مائه‌سی اولدجه دیک اوله‌رق بولانیق اووه‌سنه اینر . جنوب ورسائی
 نسبتاً ده‌ها دیک اولوب موش اووه‌سنده شمال کبارینی پک کسک اوله‌رق تمید ایدر .
 اشبو جنوب ورسانده ایکی یول واردر که بریسی سرونغ دن ۶۵۰۰ قدم ارتفاعنده کی
 ابوالدار کدیکنسندن کچهرک لیز - پوسته‌کنده و دیگرکی بوندن براز غرب طرفده کلاراش
 کویندن کچن ترمرتدن کذا لیز - پایونغه کیدن عادی عربهلر یوللریدر . هر ایکی یولنده
 جزئی تعدیلاته هر درلو عربهلر کچر . کچی یوللر متعدد اولوب صورت عمومیده بو طاغ
 بولانیق قضاسیله موش اووه‌سی اره‌سنده یول ایچون مهم برمانع تشکیل ایتمز .

— راحوا اووه سی —

[وان کولی - فرات - دجله حوضه لرینی ایران اوچ خط تقسیم میاه]
 راحوه اووه سی مثلث شکلنده در . ۶۰۰۰ قدم ارتفاعنده در . کیرقور طاغیله اصل
 طاور طاغی اره سننده در . (*) بو اووه نك براوجی طادوانه طوغریدر که بوراده خفیف
 بر میل وارد در . دیگر اوجی بیتلیس دره لرینه طوغری کیدر . بیتلیس شهری تخمیناً ۵۱۰۰
 قدم ارتفاعنده یعنی وان کولی تسویه سنندن ۵۰۰ قدم آچاقده در . اوچنجی گوشه دخی
 موش اووه سی استقامتمنده در . بو گوشه یه طوغری میل حس اولنه جق درجه ده چوقدر .
 صوخ کویی اووه نك هان کنارنده در .

بو کویدن صکره موش یولی اوزرنده واقع نورشن کویی ۴۵۰۰ قدم یوکسکدر . یعنی
 وان کولندن ۱۰۰۰ قدم آچمتدر . راحوا اووه سی یول خصوصنده هیچ بر وجهله مانع
 تشکیلی ایتمز حتی باز موسمنده هر درلو عربیه کچر . کانون نائیدن نیسانه قدر بیتلسندن
 طادوانه کیده جکلر ایچون اکثر محللرده غیر قابل مرور بر حال کسب ایدر . زیاده صغوق
 هوالرده قارلر سرتلشنجه آتلی کچه بیلور .
 قارکوشک اولنجه ۲ - ۳ آرشین قارایچنه آتلی یولجی باتار . بونک ایچون بوموسمنده
 بورالردن انجق یایا کچیلیر . مارت نهایتله شباط ابتدالری ده ا کوچدر (*) راحوا اووه -
 سنک بو حالی بکنظرده پک عجیب کورینور .

مثلا اووه ایله وان شهری اره سننده کی ارتفاع فرقی ۳۰۰ قدمدر . انک ایچون اقلیمک
 بودرجه سرت اولسی ایجاب ایتمز سه ده اکسرت قیش کونلرنده وان وجوارنده آتلی یولجیلق
 اکسیک اولدیغی حالده راحووه ده یایا یولجیلق کوجلشور . بونکده یکانه سبی اووه نك
 شاننده کی نمرود طاغنک ارتفاعی ۶۰۰۰ قدم اولدیغی حالده جنوبنده کی طاور صرتلرینک

* | اصل طاور طاغی | جننوی وملاطیه طارلری | . تقریباً کوینک صوجوارنده بیتلس ولا -
 تی منطقه سنه کچر . بو طاغ اولای فراتک صول ساحلی امتدادینجه براز کیدرک وان کولنه توجه ایدر .
 بوکولک جنونی احاطه ایدرک زاب صوینی بوتان صوینی قسم علیارینه طوغری واصل اولور .

* | ۱۸۹۷ سنه سی واندن دیار بکره کیتمک ارزوسیه اک قیصه طریق اولان راحوا اووه سی
 کچرک بتلیسه کیتمک ایجاب ایتدکه راحوا اووه سی کچمک امکانی بولمماقله برداژر رسم ایدرک طادوان
 - اورتاب - قوطوم - کوزل دره - شیخ جمه - کوفره طریقنی اختباره مجبوریت حاصل اولشددر . راحوا
 اووه سی مطلق صورتده هیچ کچمک دکلدر . بونک قافله ووسائط لازمه ایله هر زمان زور لایوب کچمک
 قایلدر .

ارتفاعی اون بیک قدم اولقله جنوب روزکارلرندن مصون اولان اووه یه چوق قار دوشتر .
مثلا عینی زمانده موش اووه سنه یارم ارشین قار یا غارسه بورایه بر وبریحقی آرشین دوشتر .

— جنوبی طاور —

[ملاطیه طاوری ، ارمنی طاوری ، بعضاًده اصل طاور ناملریله یاد اولنور]
بواسملر فی اسملردر . یعنی بوجوار اهایلیسی بواسملری بیلمزلر . مثلا بو طاع
اوزرنده کائن صاصون وقولپ قضالری بوجوارده کی تپه لک اسملری بیلیرلر . بوقسه عموم
سلسله نك اسمندن خبرلری یوقدر .

بیوک جغرافیا رساله لرنده طاور و آتی طاور نامیله ایکی بیوک سلسله جبال کوسترلش
ایسه ده بوجوارده کی تبعات نتیجه سنده طاور و آتی طاور سلسله لرینی حاصل ایده جک
جبال مجتمعه کوریه مامشدر .

— باطومک کائن اولدینی طول دائره سنک غرب طرفنده و اناطولیده کی —

طاغلرک احوالی .

قره دکز ساحلنده بوتی طاغلری ، بعض محللرده ۱۰ و ۱۱ بیک قدم ارتفاعی بولور .
بوسلسله یی ۶۰۰۰ قدم ارتفاعنده دیگر برطاقم سلسله لر قطع ایدرلرکه بونلرک هیسنه
بردن طاور طاغی اسمنی و یرمک [قافقاس سلسله جبالی اسم عمومی و یرمنک عیندر]
بوسلسله نك جنوب ساحسی مه زویونامیایه قدر توسع ایدرک ارمنی ، جنوب ، ملاطیه
واصل طاور طاغلری دیه مختلف اسملر آلمقده در . حالبوکه بواسملری وان وینتلیس ولا-
یتلری داخلنده آلور . بتلیسک غرب طرفنده فرات نهری و بونک توابعندن قره صو حو-
ضه لری جوارنده غایت سرت صرتلر واردر .

بتلیسک شرق طرفنده وان کوانک جنوب ساحلی امتداد نیجه غایت عارضه لی بر مجتمعه
جبال حائده در

بورالرده کی خط تقسیم میاهلر غایت خارق العاده اولوب بوتان صو حوضه سنک قسم
علیاسنی تشکیل ایدرک بوراده باش قلعه طاغلریله برلشور .

صورت عمومیهده وان وبتلیس ولایتلری داخلده طاور طاغنگ امتدادی خط مستقیم اعتباریله (۳۵۰) ودرستدر . بوقسمک شمال ورسائی فرات نهرینه طوغری دیکدر . بعده موش اووه سنی اسقا ایدن قره صو ساحلنه ودها ایلروده وان کولی ساحلنه ودها ایلروده خوشاب صو ساحلنه منتهی اولور .

جنوب ورسائی بتلیسک غربتدن اعتباراً بونان صو حوضه سنک شمال قسمی [بوتان صو دجله نك توابعندن ایسهده طول اعتباریله همان دجله یه یقیندر] .

صورت عمومیهده طاور طاغنگ وضعیتی نظر دقته آلهرق خریطه اوزرنده خط تقسیم میاه چیزیلوب بوخظندن اعتباراً شمالده فرات نهری . قره صو ، خوشاب صو ، نهرینه قدر جنوباً دخی دجله و بونان صویه قدر اولچیلنجه بروجه آتی خلاصه حاصل اولور :

شماله	جنوبه		
۱۵	۷۵	[عرض دائره لری]	ایلیجه عرضنده
۱۲	۱۰۰		کنج عرضنده
۷	۱۰۰		شن صویک شمال حوضه سنده
۱۵ : ۱۲	۱۱۰ : ۱۰۵		موش عرضنده

راحو اووه سنک اوچ خط تقسیم میاهنک

۶۰	—	برلشدیکی مجلده :
۵۰	۶	کوزل دره عرضنده
۷۰	۱	وان کولی کنارنده کی باغ کوینده
۲۰	۱۷	نورکف کوینده

بورقلری مطالعه سندن اکلاشیلور که بوسلسله نك شمال شعباتی غایت قیصه و بالعکس جنوب شعباتی امتداد ایدر شرق منتهایی باشت طغانی اولوب بوایسه وان شهرینک ۴۰ ودرست قدر شرق جتو بنسنددر .

ملاطیہ طاوری منطقہ سی اودر جہ تتبع ایلامشدر . بتلیسک غرب طرف قسمی خزا -
یطہدہ بردرہ جہ یہ قدر بیاض قالمشدر .

بورالری مونکی - صاصون قضالری منطقہ لبردر کہ ہان ہیچ تتبع ایلامشدر . ایلیجہ
- باصو کویلری جواریدہ آزدقیق ایلمشدر . اگر جہ خریطہدہ بو طرفلرک قبارتہ لری
یایلمش ایسہدہ تخمینہ در .

ارمنی طاور طاغنگ ۳۵۰ ودرست امتدادندہ کی خط تقسیم میاہی بروجہ آتی استقامت لری .
دہ تتبع ایلمشدر :

۱ - فارکیندن خوشتار - آنتخ - ایلیجہ - قورقا - خریطہدہ ۳۸۸ رقیلہ کوستریلان
۳۸۸۰ قدم ارتفاعندہ کی کچیدنی کچہرک بوسینوق صویہ کیدن باقا . [جزئی اصلا -
حلہ عربہ کچر]

۲ - فارکیندن بوشاط - قونان - نروجیک - شن - ۶۶۵۰ راقلی کدیکن قزیل اغاجہ .
فارکیندن نروجیکہ قدر قسماً عربہ یولی ، قسماً باقا . نروجیکدن شنہ قدر کاملاً غایت فنا
مکاری یولیدر .

۳ - حوزادن کلیاسنہ - قابلجوس - قومق - تیکہرو - رابات - سرکت کویتہ و ۶۵۰۰
قدم ارتفاعندہ کی کدیکن کچہرک سنور امتدادنجہ فنا مکارہ یولی . اک زیادہ قناقسمی
قومقدن راباتہ قدردر .

۴ - زوق - ویسل القرانی [زیارت] - بتلیس - طادوان .
ب - سخرت - آرانغوز - بارغانیس بتلیس - طادوان .
بوبرنجی یول بتون امتدادنجہ عربہ یولی - ایکنجیسنک یازیدی عربہ ، یازیدی مکارہ
یولیدر .

۵ - سمرد (سخرت) - کوفرہ - سقامبول - شیخ جمعہ - کوزل ذرہ بی تعقیباً قوتوم -
طوخ . بویوک کوزل مکاری یولیدر .

۶ - قرہصو - تیکہ - ہا کہ صیر - کیندرانس و ہک صیر - نورکف ۷۲۰۰ رقتندہ کی
کدکن کچہرک ہر ایک یولہ باقا .

۷ - تیکہ - غارغارا درہ سی - قورس کویتدن ۸۰۰۰ راقی کدیکی کچہرک نارہ کہ کیدن
باقا

۸ - نارہ کدن موقوس و ۱۰۲۷۰ راقلی کدیکن کچن یول غایت فنا باقا .

۹ - شاتاخدن سیفتکی کچہرک - پسنداش - ووستان . باقا .

۱۰ - شاتاخدن - سویتکی - کورہنداش قیزل طاش قسماً عربہ قسماً باقا .

- ۱۱ — شاتاخدن بونان صو واديسندن خوقوسوانغ مناسترينك اوگندن قاصريق گوي صرتندن ۷۲۸۰ راقلي کديکي کچوب ديمقوستي کوينه غايت فنا پاتقا .
- ۱۲ — قاصريق صرتندن ۶۸۰۰ راقلي کدکدن ديمقوستي کوينه عربه يولي .
 بولردن ماعدا ۱۱۶۰۰ قدم ارتفاعنده باشت طاغی آردوت (۱۲۵۰۰؟)
 ارنوس (۱۳۰۰۰؟) وبللو طاغ (۹۰۰۰؟) دخي تتع ايدلشدر .
 بولردن ماعدا ارمني طاورطاغنگ سائر تتع ايديلن اقساميله برابر احوال خصوصيه سنه کلنجه . بتليسک غرب طرفنده کي شو سناسله جبال يکديکيرينه همان موازي استقامت لر تعقيب ايدر لر . حالبوکه بتليسک شرق طرفنده طاور طاغنگ وضعيتي تبدل ايدرک غير منظم شکلده کير بر . دنبره ۱۰ - ۱۱ بيک قدم يوکسلور .
 صکره همان وان کولي تسويه سنه قدر اينر . مثلا :
- ۱ — راحوا اووه سنک جنوب گوشه سي بتليس دره سنه کيدرک وان کولندن ۵۰۰ قدم دها اشاعي اينر . وبتليس چاني طولاشه رق تکرار يوکسلوب ۹ بيک قدمه چيقار . بووجهله بتليس چاني کوزل دره صرتلرينک خط تقسيم مياهنی وجوده کتورر .
- ۲ — بورادن اون بش کيلو مترو ايلروده تکرار عيني وجهله کوزل دره يي قطع ايدر . کوزل دره نك کينشلي بروه رستدر . ساق و ثوبه کويلري اره سنده بوسلسله تماما اتقي بر شکل آلوب ۵۹۰۰ قدم ارتفاعنده بولنور . ساق کوينک شماندن صکره بوخط تقسيم مياه الجالغه باشلايه رق وان کولنه منصب اولان قوطوم چاينک محراسي اولان دره طرفندن قطع ايديلور . ثوبه کوينک غرب طرفنده الجاله رق کوزل دره قطع ايدر . بناء عليه بوراده دخي بوخارق العاده خط تقسيم مياهد عيني زمانده دره شکلي آلوب شمال وجنوب جهتيرينه ورسانلري واردر .
- ۳ — بو نقطه دن اعتباراً ۳۰ وه رست شرقه طوغري تکرار عيني حال واقع اولور : کيندرانس کوينک شمانده واسع براووه موجوددر . بو اووه نك وسطنده کوللی اسمنده برکولي واردر . بو اووه اطرافي يوکسک تپه لرله محاطدر . انجق کيندرانس کوينک جوارنده جنوبده وادي حائنده آلچالور . خيزان صوينک قسم عيايسي بو جوارده در . بورالرده کوزله فرق ايديله ميه جک درجه ده اوفق تفک خط تقسيم مياهلر واردر . خيزان صويني منبي کوللی کولنده در .

گوللی اووه سی وان گولی تسویه سندن ۳۵۰ — ۴۰۰ قدم یوکسکدر . قارلرک اریه سیله بوراده طولانان صوت تحت الارض مجرایله وان کوانه آقار . اصل خیزان صوت قسم عیالی کیندرانسک جنوبنده کی یوکسک صرتلرده در .

طاور طاغنک خط تقسیم میاهی بوراده ایکی به آریلور . بریسی خیزان صوت ایله گوللی کوی صرتنک آره سنده کی خط تقسیم میاه ، دیکری ایسه بو صرتی شماله دوغری طولاشه رق ایکی قول برلشوب گوللی طاغنک غرب قسمی حاصل ایدر .

بتلیسک شرق طرفنده کی طاغلق قسمه عطف نظر ایدیلنجه بتلیس صوتی ، کوزل دره صوتی ، خیزان صوتی نامنده کی اوچ دره نیک ارمنی طاور طاغی سلسله جبالئی عموداً قطع ایتدکاری کوریلور . بونهرلرک قسم عیالی وان کولنک کناراندن آنجق ۷ — ۸ وهرست اوزاقده در . منبعلریده ۳۰۰ — ۴۰۰ قدم مرتقعدر . مع نایه اصل بیوک طاور سلسله سی یوقاریکی سلسله ن ۲۰ وهرست ده جنوبنده در . یوقاریده ذکر اولنان دره لرک یتاغی وان گولی تسویه سندن ۵۰۰ : ۸۰۰ قدم ده آلچقدر .

۴ — وان کولنک جنوبنده کی طاور سلسله سی خط تقسیم میاهنه کلنجه : زه وون باغ کویلی آره سنده طار بر صرت حالنده وکولک ساحلندن آنجق ۲۰۰ و ۲۵۰ ساژهن اوزاقده امتداد ایدرکه یاغمورلی هواده بو صرت اوزرنده بولنان بر کیمسه بر قسم صولرک همان وان کولنسه دوکولدیکنی کوردیکی کبی دیگر قسم صولرنده خیزان دره سی واسطه سیله تا بحر محیط هندی به آقیدغی بیلیر .

۵ — واندن شاتاخه کیدن یول اوزرنده کورانداشت یابلاسی واردرکه بودخی ارمنی طاور طاغنک خط تقسیم میاهی اوزرنده و آرنوس ته سنک جنوب شرقی سنده در .

شالندن جنوبه دوغری امتدادی آلتی وهرستدر . کنیشلکی ۲ — ۳ وهرستدر . اک مهم ارتفاع ۷۰۰۰ قدمدر . عمومیتله دوز برشکلده در . بورادن ایکی دره آریلورکه بریسی شماله قزیل طاش کوینه دیکری جنوبده سیفتیکی کوینه کیدر .

کورانداشتک جنوبده پسنداش اسمنده بر یابلا ده واردر . بوراسی عادتاً قوریمش برکول شکلنده در . بو یابلانک وسطنده آره خ کیا کیزایغ ، شیدان ، قانغامه ریک نامنده

ارمنی کویلی واردر . [*]

۶ — برده ایلدجه دن چاچجوره کیدن یول اوزرنده وخریطه ده اسمی یازیلده رق بالکز ۳۸۸۰ راقیله کوستربلان بر یابلا ده واردرکه غایت کنیش دوز بر بویون نقطه سی کیدر .

[*] خریطه ده بواسلر یازلامشدر .

بورادن اعتباراً شرقه دوغری ارمنی طاور طاغنگ دها یوکسک اقسامی کلور. پاصور کوینگ تماماً شمالنده بردنبره برچوق سیوری تپلر حاصل اولمشدر . بوتپه لرك اوزرنده یاز نهایتده بیله قار کورینور . بوتپه لرك اسملری غیر معلومدر . لینج خریظه سنده بوجهتلر آرقوش طاعنی تسمیه ایدلمشدر .

بیک کول طاغنگدن کورینشنه کوره ارمنی طاور طاغنگ بوقسیمی پک یوکسکدر . بوقسیمک شمال مائله سی قیصه دیک وقاییحی میسلرله فرات نهرینه منتهی اولور . موش وچاقچیر اووه لری آردسندده غیر قابل مرور درین دره تشکیل ایدر . بودردنی تعقیباً غایت خفیف یوکلی حیواناتک مرورینه مساعد پاتقالر موجوددر .

طاور طاغنگ بوقسمده کی جنوب مائله سی ایسه دها واسع اولوب بر قاقچ دره تشکیل ایتشددر . بود دلرده اسملری غیر معلوم چاپلر آقارکه بونلر شن صوینه منصب اولورلر . بوضو بعضاً پاصور صو ، قواب صو اسمنی آلور . شن صوینی بورادن اعتباراً بردنبره جنوب غربی استقامتته دونه لرك تاپس و آنتون طاغلی آره سنده کی درین دره نی حاصل ایدر . ودها ایلروده غیر قابل مرور بر چوق دره لردن کپه لرك پاصورک بر پارچه شمالنده دوزلکه چیقار . شن صوینک قسم علیاسیه آنتوس طاغنگ شرق طرف قسملری تماماً تتبع ایدیله مامشدر . خریظه ده (۶۶۵۰) راقیبه کوستریلان کدکدن اعتباراً بروجه آنی شکلره کیر :

قورتیق و آنتوق طاغلی آره سنده کی کنیش آچیقلق غایت جسم بر بویون نقطه سی اولوق محتملدر ودها دوغری بلکه بیوک بریایلادر . جنوب شرقی به دوغری کورینان ایکی تپه دن بریسی دها آچقندر که موش اووه سنک جنوب حیدریدر . دیکری دها یوکسک اولوب آنتوق طاغنگ نهایتدر . بو طاغنگ جنوب مائله سندن بآمان صوینی چیقار ، بوضویک قسم علیاسی صعب المروددر . بوجوارده یالکیز پاتقا موجوددر . [*]

بآمان حوضه سنک قسم علیاسنک شرق طرفی ۱۸۹۹ ده تتبع ایدلمشدر . بوراده سیوری اوجلی مالاظو طاعنی شیان تذکاردر . [**]

ارتفاعی ۱۲,۵۰۰ قدمدر تپه سنده قار هیچ بر زمان اریمز . صاصون صوینی مالاظو طاعنی شرق شمال وغرب طرفلردن احاطه ایدر . بآمان صوینه منصب اولور . صاصون

[*] بوجوارده ۱۳۰۴ ده مشهور صاصون وقعه سی اولمشدر . بو وقعه دول اجنیه نك ترکیا احوال داخله سنه مداخله به سببیت ورن برچوق سیاسی هیئتلر طرفندن احضار ایدلمشدر . بواخبار معناسی ایلروده ایضاح ایدیله جکدر .

[**] بو طاع روسیه حدودنده کی الشکرد جوارنده بولنان کوسه طاغنه تماماً مشاهددر .

قزاسنك اڭ درين دره سنى حاصل ايدر . بورادن اعتباراً غربه دوغرى تنكيز و صو ، باتمان صو ايله قوالب صويي آره سنده كي خط تقسيم مياھ ارمني طاور طاغنك اڭ زياده صعب المرور قسيميدر . مالاظو طاغى شماله برصرت حاصل ايدركه بونك اسمى خويت در . موتكى قزاسنك بر ناحيه سى بواسمى طاشير . بو مائله ده رآباط چاني آقار . رآباط چاني تببع ايديله ماه مشدر .

موتكى قزاسنك طاغلق قوالمى هنوز هيچ بر اوروپايلى طرفدن سياحت ايدلام مشدر . حارزان صوينك منبى بو جوارده در . رآباط صويي يا حارزان صوينه ويا خود بتليس صوينه منصب اولور . اكرچه حارزو كوئيدن بر موازى خط كچير بولورسه بو منطقه نك شمال قسمى غايت عارضه لى و برچوق يرلرده اورمانله محاط در . جنوب قسمته ايسه كاملاً اغاجدن اثر يوق در .

الجه سويلنديكى وجهه بتليسك شرق طرفنده ارمني طاور طاغى بر قاج نهرله قطع ايدلمش اولديغندن بونك شمال مائله سى اكره محللرده يك ديك اوله رق وان كوله نهايت بولوب بوراده برچوق لطيف المنظر قويلر حاصل ايدر . بونك غرب طرفى بتليس دره سى ، كوزل دره خط تقسيم مياھى امتداد نجه شمالدن جنوبه دوغرى ۷۵ وره سندر . بتليس اورده سنده كي اڭ يوكسك محلالى ۸۰۰۰ قمددر . بو اوونك مركز قسمى درت وهرست كنيشلكده در (خريطه يه باق) بو منطقه ده يك چوق ديك اوچوروملر وارد در .

بو حواليده پاتقا بوللر بروجه آتيدر :

بتليسك ۲۵ وره سته جنوبه بتليس صويي اوزرنده كي خاندن كچن يول وارغانبس - ارآغوس - سعرده كيدر . بو يول سعرد سنجاغنك اڭ اساسلى يوللردن بريدر . پوسته يوليدركه مكاريله سوق اولنور . وبتليس - موصل يوليدر . كوزل دره و خيزان صو واديلرينى آيران خط تقسيم مياھك طولى تخميناً يوزوره سندر . وسطده كي كنيشلكى ۳۰ وره سندر . بوسلسلنك اڭ يوكسك محلالى و دروان - خوروس كويلرى خطنك شمالنده كي قسم اولوب ۹۵۰۰ - ۱۰,۰۰۰ قمددر . قره صو خيزان كويلرى استمامتلك غرب طرفنده دخى ۹۰۰۰ قدم ارتفاع وارد در .

بو جوارده كي يوللر خريطه ده كوسترلمشدر . هپسنى پاقاير - بوفره دن بوتان صو اوزرنده كي بك سامان كوپريسنه كيدن خط ، خط تقسيم مياھك جنوب قسمى آيپر كه بورالده موصلات قىما و نسبته قولاييدر . خيزان و موقوص صولرك خط تقسيمى مياھى بر آزدها شرقده در . شمالدن جنوبه دوغرى امتدادى ۸۰ وره سندر . كنيشلكى ۲۰ وره سته . بو منطقه نك جنوبنده آرنوس طاغى وارد در . بو طاغ ارمني طاور طاغنك

اك يوكسك نقطهسى اولوب ۱۳ بىك قدمدر بوتيه دن آچيق هوالرده جودى طاغنه دوغرى جنوبه باقىلنجه خارق العاده برپانوراما كوريلور . آرتوس طاغنه هرجهتدن چيقمق كوچ دكلدر . جنوب شعبه لرى ديكدر . بوتان صوينه اينر . بورادن وادى يى كچمك زوردر . موكوس صوينك منبى جوارنده ۱۲۵۰۰ قدم ارتفاع واردر .

بورالرده دائمى قارييفلرى واردر . بوجوار ايكي دفعه تتبع ايدلمشدر . ۱۸۹۶ اغستوسيله ۱۸۹۹ ايلولنده ۱ — موكوسدن فارهك وخريطهده ۱۰۲۷۰ راقملى كدكدن كچرك .

۲ — آره نچدن دارهن . بعض يرلرده ۱۵۰ — ۳۰۰ آديم قدر بوز طبقهسى كچرك . بو يوللرده بالخاصه باقادر . تتبع ايديلان يوللر خريطهده اشارت ايدلمشدر .

بورادن اعتباراً شرقه دوغرى بروجه آتى سلسله جبال موجوددر : ارتوس — باشهت طاغلريله بونلرى يكديكرينه ربط ايدن سلسله لر . خريطهده ۱۱۵۰۰ قدم كوسترلمشدر . بونك جنوب مائهلرلى ديك شعبه لردن عبارتدر . شاتاخ دره سنك صاغ ساحلى تشكيل ايدرلر .

ارتوس طاغى (۱۲,۰۰۰ ؟) قدمدر . واندن كوزلجه تفريق ايديلور . بو طاغك سيرك تپه سنده بعضاً تموز نهايتنده بيله قار كورينور . بوتيه آتلى اوله رق چيقيه بيلور . اك مناسب يول پسنداشدندر . باشات طاغى ارمنى طاور طاغك شرق نهايتدر . بوتيه ۱۱۶۰۰ قدم ارتفاعنده در . خاواصوراوه سنك هر طرفدن كورلديكى كچي وان اووه سنك برقسندن دخى مرئيدر .

اگرچه باشات طاغندن اعتباراً جنوبه دوغرى خط تقسيم مياه تعقيب ايديلورسه صاغ طرفده بوتان صو توابنك مجرالرنى حاصل ايدن جسيم صرت بولنديغى كچي صول طرفده دخى خوشاب صوينه قاريشان صولرك يتاقلرنى حاوى اولان صرت واردر .

دها صكره شاهمائيس — آخولان كويلرى استقامتنده جسيم بل قطع ايديله رك تكرر جنوبه دوغرى يوكسور . بوبلك ارتفاعى ۷۵۰۰ قدمدر . صكره خوشاب صو قسم عيلاسه دوغرى تكرر آلچالغه باشلار وخريطهده ۹۵۰۰ راقيله كوستريلان كديكى حاصل ايدر . بوكدك اوج بيوك صويك منبى بولنان خوشاب صو — بوتان صو — زاب صو . [*]

بورادن اعتباراً شرق شالى استقامت عموميهسى اوزرنده ديك كسيك صرتلر تعاقب

[*] علم مياه نقطه نظرندن بونقطه شايان دقتدر . بوراده بروس مربعى يره دوكيلان ياغور دانهلرلى اوج نهره منقسم اولوب بعده موصالك آلت طرفنده هپى دجلهده برلشورلر !

ایدرکه بوخط تقسیم میاه خوشاب صو - زاب صو نهرلرینی آیرر . خریطهده باش قلعه صرتلری دیه تعیر ایدلشدر . [**]

جنوب غربییه دوغری برشعبه دها اوزاتیرکه خریطهده تابرنائو تسمیه ایدلشدر . لوین صو بوتان صو خط تقسیم میاهی تعقیب ایدیلورسه خریطه اوزرنده بوجوار تماماً اکیال ایدلامشدر . باش قلعه طاغی پاچان صو - خوشاب صو آرهسنده اوزون بر صرتدن عبارتدر [***] که بوصرت طاور طاغنی ایران حدود سلسله جباله ربط ایدر . بوطاغک شمال غربی مائهسی اولایک دیکدر . بعضاً اوچوروملر حاصل ایدر . بعده ۳ - ۴ ودرست صکره بر آرز دوزکیدر . وپاچان وسه کویلری خذاسنده بتون دوزک برحال کسب ایدر .

جنوب شرقی ورسائی ایسه یک عارضهلی اکثریا اورمانله محاط دیک دره لیدر . ۳۰ ودرست طولده واک کینش محلی باش قلعه خذاسنده ۸ ودرست قدر کینشلکه مالکدر . وسطی ارتفاع ۱۰,۰۰۰ قدمدر . لپنج خریطهسنده بوارتفاع ۱۳ بیک قدم کوسترلمش ایسهده خطا اولسی ملحوظدر .

باشت طاغندن باش قلعه سلسله جباله باقیلسه اوپله کوزه چارپهحق درجهده یوکسک تپه کورولمز . باش قلعه سلسلهسنی قطع ایدن یولار بالخاصه بانقادر . بوپاتقار متعدد ایسهده تتبع ایدیلانلری بوجه آتیدر :

۱ - چوخا کدیکندن کچرک خوشابدن باش قلعهیه کیدر . وانی حکاری سنجانغه ربط ایدن یکانه طریقدر . ۲ - سهل کوبندن باش قلعهک بش ودرست قدر شمالدهکی آلائییه کیدن یولدر . دها برچوق پاتقار وارسهده قیشین هپسی قانیر . آنجق برنجی یول آجیق قاور .

- جودی طاغ منطقهسی -

بوتان وحبور صوللرینک جریان ایتدیکی طاغلق منطقهیه کینجه بوتان صوینک صول جهتندهکی طاغلق اراضی هیچ تتبع ایدلامشدر . یالکز خریطهده ترسیم ایدلش ایسه اغلب احتماله کوره یک صحیح دکدر . بوتان صوینک قسم علیاسیله شاناخ قصبهسنه قدر [**] بوصرت بعضاً چوخا کدیک نامنی آیرکه بوجوارده چوخ اسمنده برکوی واردر . برصرتی اوزرندهکی برککاک اسمیه تسمیه اتمک موجب استغرابدر . [***] خریطهده آنجق پاچان کوبی یازلشدر بوجواردهکی مهره اسم یازلامشدر . بونهزه زه نپسی صوینی مالقاوا صویده دیرلر .

اولدجه تتبع ايداشدر . دها ايلروسی ایچون جغرافیا و طوغرافیا خریطه لاری لازم سهده هنوز موجود دکلدرد . لپنج خریطه سنده بومنتقه همان رسم اخذ ایدر کبی چیزلمشدر .
بومنتقه ۱۲ - ۱۵ بیک قدم ارتفاع و ۲۰ - ۲۵ کوی کوسترلمش ایسهده یالکنز قروکی حالندهدر که بورالری حقهده خریطه ده کی معلومات هپ او اساسه مستددر .

جولمرکدن ۱۵ وهرست شمالده خارق العاده برطاغ بیغینی واردیر که اک یوکسک تپه سی چالا طاغدر . ۱۱ بیک قدم ارتفاعندهدر . بوتپه دن اعتباراً شماله دوغری طار برشعبه آریلور که چالا طاغی [*] تابرناو [**] سلسله سنه ربط ایدر . دها اشاغیده لوین دره سی وقوهر اینس دره سی حاوی اولان صرتلر کلور . بو صرتدن اک قیصه یول شاهمانیسن دن کچهرک جولمرکدن وانه کیدر . یاخود بر آزدها غریب دن سوکینیسدن کچر . بو ۹۶۰۰ رافلی تپه دن کچن یولدر . لوین دره سنک ۲۰ - ۲۵ وهرست قدر قسمی کوزلجه تتبع ایدیه بیلور . بودر دنک صاغ طرفنده دوز صرتلر کوزلجه کوریه بیلور . بومنتقه دن صکره کی قسملر عینی اوله رق کچرلمشدر . دها ایلروده کی صرتلر کبیرت خریطه سنده جودی طاغی دیه کوسترلمشدر . مع مافیه بوتان صو ایله حبور صوی آره سنده کی سلسله خریطه ده جودی طاغی تسمیه ایدلمشدر . جودی طاغی اوزون و بیقلانقوی برسانلدر . جنوب مانله سی شماله نسبتاً دها امتداد ایدر . بونک متعدد شعباتندن بریسی حبور صو و بونک توابعدن غازیل صو منبع لرینی حاوی اولان صرتدر .

شمال مانله سنده بزدینان صو و شاپور صولرینک یققرینی حاوی اولان دره لر واردر . بونلرک بر آز غریبنده دها آز اهمیتی حائز برقاچ دره واردر . بوساسله دجله به تقریب ایتدیجه برقاچ شعبه به آریلور که بونلرک آره سنده اسملری معلوم وادیلر حاصل اولمشدر . بوتان صو منبعیله بونک اوزرنده کی پرسامان کورپرسی آره سنده برقاچ اوفاق دره لر واردر . بونلرک اک بیوکی خریطه ده زور او چای دیه کوسترلمشدر . بواسم اینج خریطه سن دن اقتباس ایدلمشدر .

بعده بوتان صو منبعیله جزیره کوی آره سنده اوج درت بللی باشلی چایلر دها واردر . بونلرک اک اوزاغی باخصور صوی اولوب جزیره ک یدی وهرست قدر شمالنده دجله به منصب اولور . [*] جودی طاغی هیئت عمومیه سن دن اقان صولر بونلر دن عبارتدر .
[*] دیگر خریطه لده بو طاغ قوقولغه تسمیه ایدلمشدر طور اوقوما - بورغالی اسم لیده بوتپه به ویرلمشدر .

[**] بواسمه بوساسله نک شمال مانله سنه ویرلمشدر .

[*] لنج خریطه سنده جودی طاغی دجله ساحلنده کی جزیره ک قارشوسنده اولدجه یوکسک برتپه به تسمیه ایدلمشدر .

اسکی کیرت خریطه‌سندہ جو دی طاعی بوتان سو وخبور صولرینک خط تقسیم میاھی
حاوی اولان بیوک سلسلہ به تسمیہ ایدلمشدر .

لنج خریطه‌سندہ جو دی طاعنک اوزرنده معین برقاچ صرت وتبه اسماری یازلمشدر .
مادامکہ بوخریطه‌دن باشقه استناد ایدہجک بروثیقه موجود دکلدنر . اوحالده تماماً
بوخریطه قبول ایدلک مجبوری تی واردنر .

بوکابناء بوسلسلہ‌نک وسط قسمی (به‌رفیک) طاعی تسمیہ ایدلمشدر . ۱۱ بیوک قدم
ارتفاع‌ددر . بونک برآز غربنده حالاقوط‌طاعی ۹۵۲۰ قدم . بوسلسلہ‌نک شمال مانا‌سی
برمنطقه‌دن تتبع ایدلمشدر : آرنوس طاعی تپه‌سندن وسهغ کوبندن ، بویکی نقطه‌دن دخی
باقیدجه جو دی طاعی دوغری یه شاناخ کوبینک جنوبنده کورینور . یوکسلکلک
اعتباریله ماخوران و آقاراق طاغرینک هان عیندر . (خریطه‌یه باق) عموم سلسله‌یه نظراً
اک یوکسک برتبه نظره چاریمز . آرنوس طول دائره‌سندن اعتباراً بتون شمال مانا‌سی
غربه دوغری کاملاً دوز ولکن دیک بر شکل ابراز ایدر . وطول دائره‌سنه موازی
اوله‌رق بی‌نهایت دره‌لری محتویدر . اودرجه‌ده که یول خارچنده بورالردن کچمک‌غیرقابلدر .
شاناخدن سرعه کیدن پاتقا قسم اعظمی بوتان صوبینک صول ساحلی تعقیب ایدر .
غایت ضعب‌المروور برپاتقادر . بوسلسله‌ی شمالدن جنوبه دوغری قطع ایدن هیچ برپاتقابیه
کوستریله مزسده بوخصوص عدم موجودیتی قطعاً افاده ایجز .

بالعکس جو دی طاعی طول دائره‌لری استقامتده قطع ایتمک هر حالده شرقدن غربه
دوغری یعنی خط تقسیم میاه استقامتده قطع ایتمکدن ده‌ها قولایدنر . موصل وجزیره
آرسنده کی چولده کوچیه حالده بوتان کردلر هرسنه ایکی دفعه جو دی طاعنی آشارلر .
بوکردلر برکره یازین ارمنی طاغنک غازی شاناخ ، موکوس ، خیزان کبی یابلاق‌لرینه وقیشین
تکرار موصل اووه‌سنه عودت ایدر .

لنج خریطه‌سنک بک مفصل اولسنه رغماً بوحوالیده کی یولاره دائر هیچ بر معلومات
یوتدر . [*]

بوجوارده کی کویلرله مواقع مرتفعه‌نک لنج خریطه‌سندہ کوسترلمش اولسی هرقتی
برانکلرک جولان ایتمدیکنی ایما ایدر .

[*] صورت عمومی‌ده لنج خریطه‌سندہ بک آز یول کوسترلمشدر کرچه فضله چیزکیلر خریطه
اوزرنده لزومسز قراکلی حاصل ایدرسده بوکبی یولارک خریطه‌ده مفقودیتی صحیحی حقیقه کی محاکمه‌ی
اخلال ایدر . کورینورکه بوحوالی کبی یرلر مخلنده بالذات تتبع ایله خریطه‌سی آلفق صورتیله یابلیوب
تجدیدی چیزلمشدر . بکا قاورسه لنج خریطه‌سندہ بورالرده کی یولارک کوسترلامسی بالاتزام اختیار ایدلمشدر .
بالخاصه بوجوارده کی طرق مواصله‌ی کوسترمامک آرزو ایدلمشدر .

جودی طاع منطقه سنک جبال قسمك تبعنك عسرتی بوجوارده کی طرق مواصله نك عدم موجودیتندن زیاده بوجوارده تصادف ایدیهلجك موانع سائره حیولتیه در . (کرچه شاناخن اشاعیده بوتان صو پک آز کچید ویرر) چونکه بوجوارده کی کردلرک اجانبه قارشو صو ک درجه درشت معامله لری مشهوردر . حتی بونلر عثمانلی حکومتیه بیله سرفرو ایتمزلر. نوروو پرواری قضالرنیک قائممقاملری اندرآ اورالرده اثبات وجود ایدیهیلورلرسده هیچ برتائیرلری اولمز . کرچه بیت الشیبات قضای چوقدنبرو قضاظانمش ایسهده اون سنه دنبرو بونک قائممقامی موجود دکلدلر واغلب احتماله کوره هیچ برزمان بوراسی قائممقام یوزی کورما شدلر .

جغرافیا نقطه نظرندن پک زیاده نظر دقتی جلب ایلیان بوجوارده برلکده کشت و کذار ایتمک ایچون دفعاتله واندلر بولنان انکلیز ویس قونسلوسنه تکلیفاتده بوللملشدلر . برلکده اولدجه مهم برکاروان تشکیل امکانی واردی . اوچ روس قواصی تفنکی «روس تفنکی» اوچده انکلیز قواصی ماوزرلی، ایکی روس ترجمانی کوزل آوتفنکارلیله، ماوزر روولورلیله، اسکی زاندارمه فلنله لریله . ۵ - ۶ امنیتلی وانی مسلح ضبطیه جمعاً ۱۵ - ۱۶ کشی ۲۰ - ۲۲ حیوانلردن عبارت اوافق برمفرزه تشکیل ایدیلیوردی . لزومی اولان احتیاط ارزاقنک برلکده طاشنمسیده ممکندی . بوحالده بوجوار خلقک مسافر پروولکارلیله عدم قبوللردن متأثر اولمق تهلکده سی قالمزدی . کردلر بووجهله کوزل مسلح کروانله مصادمه یی پک زیاده کوزله آلدیرمه جقلرندن هر حالده حرمت ورعایت خصوصنده قصور کورلمزدی . فقط انکلیز قونسلوسی یوزباشی مانسل هر سفرده برر صورتله عرض معذرت ایدرک کندی ایلک سیاحتی شرفی دائماً محافظه ایتمک قیدینه دوشمشدر . و آنجق (انکلیز قونسلوس) نامنک بوحوالده سربست سیاحتیه مظهر اوله ییلوب دیکر کیم اولورسه اولسون هرجهتجه دائماً مشکلاته معروض قاله جغنی تخیل ایتمکده بولنمشدی . حالبوکه ۱۸۹۹ سنه سی ریزه قونسلوسنه تعیین ایدیلرک صورت قطیهده واندن مفارقتندن صکره انکلیز قونسلوسی بالذات بوجوارده سیاحت ایتمک اوزره پک سبکبار اوله رق مثلاً ایکی قواصی ایکی ضبطیه ترجماندن عبارت برهیئتله یوله چیقدی .

سیاحتک برنجی کونی شاناخک ۶ - ۷ ساعت جنوبنده بوتان کردلر یله مسکون برکویه کلنجه دهها زیاده دوغری سیاحتلری آرزو ایدلمدیکی بونلره بیلدیرلمشدر . مسئله نك تفصیلاتندن صرف نظر آنجق بوکویده یوزباشی مانسل بتون کیچ، اویوماش ، دائماً سلاح بدست اوله رق برهجومه انتظار ایتمشدر . ابرتسی کون شاناخه عودت ایتمش وپوزمانده بتون اشپاسیله حیواناتی ضایع ایتمشدر . ترجمانی اولان ایتالیالی سیوردونی

یاره‌نش، کندوسنک بومصادمه‌دن سلامت حیقیشی کرك كندی و كرك قوا-لرینك اللرنده بولنان ماوزر تفنكلری سایه‌سنده در . بتون کون مصادمه ایدرك کوچ‌حال ایله شاتاخه قدر رجعت ایده‌یله‌شدر . بورادن دخی وانه عودت ایدرك بردها سیاحته تشبث ایتامشدر .
وانده‌کی فرانسیز ازان سه یویلی‌به‌ر دومینیک ۸۰ سنه‌سی نهایتنه دوغری مأموریتی هنکامنده سعرد سنجانی داخاندنه سیاحت اجرا ایدرك بومنطقه‌ده عینی معامله‌یه هدف اولمش . ایکی اوچ کون عینی تهله‌کی دقیقه‌لری کچیرمشدر .

په‌ردومنک = به‌ردو فرانس بوراده پک زیاده تهله‌که ایچنده قالدی معیتنه تعیین اولنان ژاندارمه‌لردن هیچ برقائده کورمدی . کندیسنک مدافعه‌دن عاجز بولمسندن کدرلرك نصل اکندکلرینی ونه معامله‌ده بولندکلرینی بالذات حکایه ایتدی : دفعاتله قمارك اوچیله بوغاز ، قولاق ، بورون وسائر راست کلان یرلره اوفق تفك تماسار وقوعبولمش وبرکت ویرسونک بوسرده طالک یاردمیله بووقه‌نک اوزرینه احوالیده صاحب نفوذ اولان میلان عشیرتی رئیس مصطفی پاشا کله‌رك په‌ردو فرانس بولنرك لندن قورتازوب حمایه‌سی آنته آلمش وکندی آتلورلی حمایه‌سیله اک یقینده بولنان خوشخبر قائمقامنه تس‌لیم ایتمش وبوراده سالماً سعرده واصل اولمش !

ایشته بوحوالیده‌کی کدرلرك احوال روحیه‌سی .

— ایران حدودی سلسلهٔ جبالی —

عمومیتله بوسلسلهٔ جبالک برجه‌دن رومیه کولیله آراس نهرینه ودیگر چه‌تدن وان کولیله فرات نهرینه آقان صوللرك خط تقسیم میاهندن عبارت بولندینی دها یوقاریده بیان اولمشدی که ، بتون امتدادنجه غایت سرت‌وجسیم برسلسله تشکیل ایدر . طاندوره‌ک تپه‌لرینک شرقدن بدأ ایله همان برخط مستقیم اوزره جنوبه دوغری کیدرك قوطور جوارینه قدر برخط منکسر حالنده کلور . بومنطقه داخاندنه عمومیتله ۹,۵۰۰ قدم ارتفاع پیدا ایدن برسلسله شکللی ارانه ایدر .

قوطور حدالرینه کلکسزین بردنبره آچاله‌رق وپک درین اولان قوطور دره‌سینی حاصل ایتدکن صکره [*] خط تقسیم میاهنی چالچیمان یا یلاسنه نقلی ایدر . (۷۰۰۰ قدم) قوطور چاپک قسم علیاسی . دها ایاروده خریطه‌ده کورلدیکی وجهله سالخانه کوی جوارنده بروایت تشکیل ایدرك بعده کندی جنوبی استقامتی شرقه تحویل ایدر .

[*] قوطورک اک یوکسک محلی ۶,۲۰۰ قدر .

بعده صورادا تپه سینه داخل اولور . زاب صو (آباق صو) بك قسم غلیاسنی طولاشه رقی یکیدن جنوب استقامتی طوتار و بر آز شرقه دغری تمایل ایدر . دیلان حدالزنده سلسله یکیدن آلماغه باشلا یوب بوراده دها زیاده کوزه چاربان بر بیون نقطه بی حاصل اولور . بوموقعدن دهر - دیلان الك کوزل یول کچر . بیول وان ولایتی ایران مملکتیه برلشدیرر . بوندن اعتباراً تکرار شدتله یوکسلمهک باشلا یوب باش قلعه اوودسنی شمالدن تحدید ایدر . ۳۰ وهرست قدر ایلروده بوسلسله نک غرب ورسانی پک زیاده تشعب ایدر وکاوورصونی حوضه سنی تشکیل ایدر . اصل سلسله نک بیوک بر قسمی ستر و اخفا ایدر . دیزک [*] جنوبده سلسله جبالک بر شعبه سی کاووار اوودسنی جنوبدن احاطه ایدر . وبعده جولمرکک جنوبنده دها یوکسک بولان سلسله ایله برلشورکه بوقسمی زاب صوینک صول ساحلنده در . بونک تتبع اولنان خریطه ده الک یوکسک تپه لری دورمک وده و دل تسمیه اولمشدر . دیگر صورتله ده بوتپه لری صیبه دورمک و صیبه ده و دل (و بعضاً دخی جهالو طاغ) تسمیه اولنور . دها جنوبه شه دینان قضا سینه دوغری دوام ایدرکه بوقسملر لایقیله کشف ایدیله مامشدر . شه کیف وکروه طاغ تپه لری تتبع اولنان منطقه نک جنوب حدودی عد اینک اقتضا ایدر . چونکه وان ولایتک جنوب حدودینک ایرانله برلشدیکی اقسام کوریه مامشدر .

اشبو سلسله نک مختلف نقاطنده کی ارتفاعی :

بوارتفاعلره دایر آنجق تخمین ارقام کوستر یله یله جکدر . فوطورک شمالنده کی وسطی ارتفاعک ۹,۰۰۰ قدم اولدیغی یوقاریده ذکر ایدلمشدی . قوطور چایک جنوبنده وپیرامیر - زرکیاوق کویلرینک آره سنده کی کچیده ۷,۵۰۰ قدمدر . صورو تپه سی ۱۰ بییک قدم (؟) خارودیل تپه سی ودها جنوبده ۹,۵۰۰ (؟) خارودیل طاغک جنوبنده کی بیون نقطه سنده ۷,۷۰۰ قدمدر دها ایلروده جنوبه کیتدکجه ۹,۰۰۰ قدمه قدر ترفع ایدر . بوراده کی کچیدلردن آنجق دهلهزی کچیدینک ۷,۶۸۰ اولدیغی لنج خریطه سنده کورولمشدر . دیگر کچیدلر حقنده هیچ معلومات یوقدر .

سلسله جبالک قابل مرور اولان مختلف اقسامی :

تا پاریز کچیدندن اعتباراً کروه طاغنه قدر اولان ۳۰۰ کیلومتر و لاق ایران حدودی سلسله جبالی قابل مرور اولمق نقطه نظرندن بیوک مهم و بر مانع تشکیل ایتمز .

[*] دیزی - کاووار قضا سنیک مملکیه مرکزیدر .

بالعکس مایس اواسطنده تشرین اول نهایته قدر اولان قوراق موسمه بوسلسله نك هرايكي طرفده ساکن اولان کردلر متقابلاً قسماً کندی حیواناتی رعی ایچون قسماً ده یغما کرک ایچون کلوب کچرکن یولاری اوزرنده مهم برمانه تصادف ایتملر . بوسلسله نك اوزرنده پك چوق مکاری یولاری واردر که بویله قوراق موسمه عربهلرک مرورینه ده مساعده ایدر .

بوسلسله نی آشان باشلوجه یوللر — :

ایران حدود سلسلهٔ جبالی طوپاریز کچیدنن بدأ ایله دیزی کوینه قدر بالتعقیب تتبع ایدلشدر . بوسلسلهٔ جباله موازی یول تعقیب اولنهرق بویولدن آریلوبده ترکیا حدودینی کچن یوللر کوستریله جکدرکه بونلر یالذات تتبع اولمش ویاخود بش وهرستلک [*] خریطه دن آلمشدر . حالبوکه بوخریطه ده یولارک پك بیوک قسمی پانلماش اولمغله بوراده اونستده نقصان واردر .

- ۱ — طوپاریز کچیدیه کاوریش طاعی (بیوک بیاض طاغ) آره سی کچیدمحل اولوب اولدجه منحط وکوزل مرعالفدرکه حتی یوله حاجت قالمسزین آرزو ایدیلان استقبائده حرکت ممکنندر . کاوریش یایلاسنده جمال کنده وبالاصورا کیدن عربه یولی واردر . [**]
- ۲ — کوراصور کوینک (۴) وهرست قدر جنوبندن کچن عربه یولی عربی کتد کوینه کیدرکه بویول اوزرنده آغیر یایی عربهلر حرکت ایدر . کوراصوردن اعتباراً ایکی وهرست قدر بدایتده برآز یقوش واردرکه بوقسمی برآز زحمتیدر .
- ۳ — آباغا دوزندن شرقه درغری متعدد یوللر کیدر . بونلردن هیچ بری تتبع ایدلماشدر .

مسموعاته نظراً الی مکاری یوللری :

- ب -- چوقلی کویندن قادنیه کوینه کیدر وقارابورغا کدیکندن کچر .
- ج -- حاجی خاتون کویندن عربی کتد کوینه قدر .
- ۴ — آباغانک اویر طرفندن تکما تسمیه اولنان اوفق دوزلکه قره صونهری قوللرندن برینک قسم علیاسندن قارانیا کوینه کیدر .

[*] ترکیا ایران حدودی جوارینه بش وهرستلک خریطه سی چیریتوک ایکی وهرستلک خریطه سنه کوره یایلشدر . (صحیفه دوکی حاشیه به باق)

[**] (صحیفه باق)

۵ — تیکما و سرای کویلری آره منده کی حدود قسمی کذلک برچوق کچی یوللرینی
 حاویدر . بونلرک اکی ایسی قاجقورات ایله مالغامی کویلری آره سنده وبالذات تدقیق
 اولنان یول واردر . قوراق موسمه بورادن عربله رده کچر .

۶ — سرای بویون نقطه سنندن دخی حتی قسماً عربله کچمک اوزره بر قاج یول
 کچرکه بونلری تعداده حاجت یوقدر . چونکه خریطه ده کوریلور . یالکز عربله کچن
 یول تعریف ایدیه جکدرکه بودخی سرای - سرانجه - بهلاجوق کوینک اوکنندن
 وقوطور چای وادیسندن قوطوره کیدر .

۷ — وعینی یول قوطور وادیسنی تعقیباً قوطوردن چالتهچیان اووه سنه کیدر .

۸ — بویول تعقیب ایدیلورسه ساتمانیس کوینده کی بویون نقطه سی آشار بعده
 قره حصاره و بونک جنوبنده کی ۸,۵۰۰ قدم ارتفاعنده اولان دیک بویوندن آشه رق
 دین بروادی پی تعقیباً پیرامیر کوینه کیدر . [*]
 بورادن ایکنجی دفعه اوله رق حدود سلسله سنک خط تقسیم میاهنی ۷,۵۰۰ قدمده
 آشه رق زرکیاوق کوینه اینر .

بورادن اعتباراً آلباق صو مائله سی باشلار . و جنوبه دوغری ده ۵۰ وهرست قدر
 امتداد ایدرکن عادتاً براووه حانی آلور . بودوزک آلباق صو نه رینه دوغری جزئیجه
 مائلدر . بواسطه قاتله دهیهر کوینه قدر کیدر دهر دن عجم حدودنده کی دیلانه قدر اولدججه
 اینی برعربیه یولی حائنده امتداد ایدر تلغراف تالریده بویولک حداسنده در .

۹ — دهرک ده جنوبده آلباق صو مائله سنندن شرقه دوغری ده برطاقم یوللر
 کیدر قسماً عربله و قسماً ده مکاری ایچوندر . بوراده کی خریطه ده اشارت ایدیلانلر (۵)
 وهرستلکدن آلمشدر . بوکا دائر آز چوق معین تحقیقات اجرا ایدلمدیکی جهته تعدادندن
 صرف نظر ایدلمشدر .

۱۰ — جاردهران - دیزه خطی اوزرندن جاردهرانک برآز ده اشاغیسنندن شرقه
 دوغری ینه برطاقم پاتقالر کیدر . بونلرک اکی ایسی دهله زی و ماغخان کچیدینی آشانلردر .
 دیزیدن اشاغیبه دوغری تبعات اجرا اولمیدیغندن شمیدینان قضاسی و او جوار کاملاً
 (۲۰) وهرستلک ایران خریطه سنندن قوبیه ایدلمشدر . شمیدیناتک و سطنده بولنان
 نه کوی کویندن رومیه به دوغری اولدججه اینی عربله یولی بولندیفی مسموع اولمشدر .

[*] بش وهرستک خریطه ده بوکوی زاب صونک قسم علیاسنده کویستلمش ایسه ده حقیقته
 قوطور جوارنده قوطور چینه منصب اولان بردرته کینارنده در .

قیش موسمنده تشرین اولدن اعتباراً نيسانه قدر ایران حدود سلسله جبال یوللری قانديغندن آنجق آئیده کی استقامتلردن کيله بیاور .

۱ — سرای — قوطور ، ۲ — ددر — ديلمان ، ۳ — نه کری — رومیه .

ایران حدود سلسله جبالک غرب شعباتی

بوشعباتدن اوچ دانه سی بوجه آتیدر :

بند ماهی و قره صو نهرلری خط تقسیم میاهی :

۱ — بند ماهی و قره صو نهرلری خط تقسیم میاهی قره بورغا کدیکنک بر آز جنوبندن تشب ایدر . بداینده ایاکی و تیقما اووه لرینی یکدیگرندن ایران طار برصرت حالنده در . غربه دوغری کیندکجه کینشلیه رک پیل راشید تپه لرنده ۱۰,۶۰۰ قدم ارتفاع دخی پیدا ایدر . بورادن اعتباراً بردنبه بر قاج قسمه دها آیربله رق بریسی دوغری شماله کیدرک اباکی اووه سنی غرباً تحدید ایدر . دیکری بهر کری کینه دوغری اوزانور بوکدک بر آز دها شمانده بند ماهی صوینک صول ساحل تپه لرینی حاصل ایدر . کوندورمه ز کرگیری کویلری آره سندن کچر . اوچنجی قسمی ایسه بهر کری اووه سنی شرق و جنوبدن تحدید ایدرک کندی اوفق شعباتیه قره صو و وان کولی ساحلرینه قدر یایلیر . بو قسمده جانیک کوی مائه سی و دها بر آز جنوبنده کولی کوی واسع مائه سی و دها جنوبده آلور کوی مائه سی واردر . آرچه ک کولنه دوغری اولان وسطی قسمی بو خط تقسیم میاهک جنوب شرقی مائه سی تشکیل ایدر . و قره صو ساحلنه طوغری دیک تپه لر حالنده نهایت بولمز . بالعکس بونهرک صول ساحلی تحدید ایدر و بوراده طار و درین و دیک بر دره حاصل ایدر . خط تقسیمک غرب قسمنده اراضینک عمومیتله عارضه سی شماله نسبتله دها خفیفدر .

بلای باشلی کومه لر بوجه آتیدر :

۱ — آلور کوینک شمانده کی مجتمعه که ۷,۰۰۰ قدم ارتفاعی واردر .

۲ — کم کوینک شمانده کی سوری تپه لر مجتمعه سی ۷,۵۰۰ قدمدر بونلرک آره سنده کولی کوی مائه سی اوزرنده و آندن وارچیشدن کولی کوینه کلان یوللر واردر . (کولی — جانیک — ایش کومیه) شرقه طوغری بو خط تقسیم میاهی قطع ایدر دیکر یوللر میاننده شونلر حائر اهمیتدر :

۱ — کورزوت — ییرصولان — ارچه ک — وان . عربه یولی

۲ — خوچانا — متیولی — (آباکی اووه سی جنوب قسمنده) نوشار . عربه یولی

۳ — خوچانا — تیکما — پالچاقلی . عربه یولی .

بویولرده قوراق موسمه درت تکرلکلی عربهلر راحت کچر . پاتقلرله فنا عربه
یوللری تعداد اولنماشدر بومثالو یوللر خط تقسیم میاهی مختلف استقامت ومخارده قطع ایدرلر .

قره صو، محمودیه صوی خط تقسیم میاهی :

۲ — بوخط تقسیم میاه سرای وآخورهك اووهلری آردسنده اصل ایران سلسلهٔ
جبالدن آریلور . اولجه اوزون برشکلده وسطی ۷,۵۰۰ قدم ارتفاعده دوام ایدر .
وسط قسمده بیوک برکومه حالده آزاریان کوینک جنوب غربیسی استقامتده ۸,۵۰۰
قدم ارتفاعده قدر واریر . بعده بوسرتلر آرچهك کوانی شمال وغرب جهندن احاطه ایدر .
کوچك کوی قربنده یاریم وهرست قدر طارلشور و ۵۰ ، ۶۰ قدمه قدر آچالور . بوقسمده
آرچهك کولی ساحلی ده ا یوکسکدر . عینی زمانده قره صویك عمقده ۳۰۰ قدم قدر
درینلشور . بو طار منطقه بی کچن بر طرفدن کولک کناری و دیگر طرفدن قره صویك
درین وادیسی کوریلور . ده ایلرو جنوبه کیدنجه خط تقسیم میاه یکیدن یوکسامکه
باشلار . [*]

تاباد تپه سنک غربنه طوغری ۱,۰۰۰ قدم ارتفاعه چیقار .

تابادك غربنده . بوسلسله نك جنوب شعباتی محمودیه وخوشاب صویك خط تقسیم
میاهنك شمال قسمیه آرچهك کول مابلسنده تماماً بر اشور بوکولک سطحی وان کولی
سطحندن ۲۰۰ قدم ده ا یوکسکدر .

بللی باشلی مائلهلر :

شونلردر : ۱ — اودریاق کوی مائله سی . (وانك شرقنده) غایت منبتدر .
هرسنه اکیلوب چوق محصول آلنور .
۲ — آزاریان کوی مائله سی . خط تقسیمک وسط قسمی وشرق مائله سی تشکیل
ایدر .

[*] اگرچه بریسی آراچ کوانی قوروتمی دوشونسه بونی توددن فعله چیقاردق پت کوچ اولمزدی .
چونکه براونق تونل ایله بوکولک صوی قره صوبه آقار بورادنده وان کولته کیدر .

۳ — قره کوز کویی مائلهسی آرزینک جنوب شرقی سنده هر طرفدن قیالدر .

یولار :

بوخط تقسیم میاهی آشان باشلوجه یولار شونلدر :

- ۱ — واندن - اودناغاس کویته عربیه یولی (دها ایلروده جانیک - ارجیش)
- ۲ — آرچهک پیرصولان آرسنده کی عربیه یولی (دها ایلروده کورزوت - بگری)
- ۳ — منلا حسن چوقلی عربیه یولی .
- ۴ — سرایدن - آخورهک کیدر عربیه یولی .

آرچهک - منلا حسن - سرای یولی اکی عربیه یولیدر . بوخط تقسیم میاهک جنوب اتکلرینی تعقیماً کیدر . بونلر بیوک یوللردر . یاز موسمنده هر درلو عربیه کچر . بونلرک آرسنده متعدد ایکی تکلر لکلی عربیه یولاری وپانقالر موجوددر .

خوشاب صو -- محمودیه صوینی خط تقسیم میاهی :

محمودیه صوینی محمد بک صوینی ، آرچهک صوینی دخی تسمیه ایدیلور . بوخط تقسیم میاه اساس سلسلهدر صالحانه کویی مائلهسی جنوبدن آریلور . جنوبه طوغری بودخی پک دیک برصرت حالده کیدر . اولا خوشاب دوزلکنی تحدید ایدر بعده خواصور وادیسی تحدید ایدر . اکی یوکسک قسمی ۱۰ بیک ۱۰,۲۰۰ قدمدر . کشیش کولی مائلهسنک هان شرق طرفه داخل اولور . کشیش کول مائلهسی ۸۰۵۰۰ قدم ارتفاعندهدر . بونلر غربنده اولدجه یوکسک بر کومه حالدهدر که ۱۰۱۴۰ قدمدر . بوراده بتون منطقهیه حاکم بر شکل آلور . واندن کورینور . ولایتک مختلف نقاطندن سجان طاغندن صکره وراق طاغی اکی نیرنکی نقطه سیدر . اکی یوکسک تپه سنه قدر ۷۰ : ۱۰۰ وه رستدر . بالخاصه وان شهرینک وضعیتتی تعیین ایتمک ایچون اکی صحیح نقطه لردر . وراق طاغک جنوبنده خط تقسیم میاه حس اولنور درجه ده آلچانور . ۱۵۰ : ۲۰۰ قدم ارتفاعنده آلچاق قدمه لرله نهایت بولور . بوخط تقسیمک جنوب اتکلری عمومیتله قیصهدر . اوتوده بریده طاغنیق بر حالدهدر . شمال اتکلری ایسه دها منکشفدر . مهم مائله لری حاویدر که شونلدر :

۱ — کشیش کول مائلهسی (۸۰۵۰۰ قدم ارتفاعنده) بوکولک صوینی وان شهرینه کتورلشددر بو صو ایله شهرک شرق قسمک باغچهلری صولانور . بوکول صنعی بند ایله حاصل اولمشدر .

۲ — ارمانیس کویی مائلهسی بواسمده اوفق برکولی حاویدر . بونک صوینی آرچهک کوینده بانجه صولامغه حصر ایدلشددر . بومائله کشیش کولک شمالنده واولکی مائلهدر بیک قدم دها آلچقدر .

۳ — لموسهوان کویلی مائلهسی که بوبر آز دها شرق طرفده وغایتدیک درهاری حاویدر .

۴ — دهاایلروده الكواسع اولان برمائله واردر که بودخی منلاحسن صوینی مائلهسیدر . منلاحسن کویی جوارنده محمودیه صوینه منصب اولور .

۵ — دها شرق طرفده صالحانه کویی مائلهسی وبواسمده برکول واردر . وقارلرک اریسنندن حاصل اولور . علی العاده تشرین اولده قورر . واوزندن استیلان استقامته عربیه ایله کچیلور . بوکولک شمالنده اولدجه کوزه چاربان برجمعهه جبال حاصل اولور . وشمال مائلهسنک اتکارنده چالچیمیان اووهسی حاصل اولور . بودوزلک محمودیه قوطور صولرینک خط تقسیم میاهی اوزرندهدر .

یولار

بوخط تقسیم میاهی عرض دائره لری استقامته قطع ایدن مختلف یولار شونلدر :

۱ — وان - آرقامت ، دوستان (کاواش قضا سنک مرکزی) یولی که قسماً شوسه حالنده منتظمجه عربیه یولیدر .

۲ — وان - قوروپاش - نورکهف عربیه یولی .

۳ — بویاکی یولک آردسنده وان اووهسندن خواصور وادیسنه برقاچبول واریسهده خریطهده بردانهسی کوسترلشددر .

۴ — منلاحسن - چالچیمیان - صالحانه کول خوشاب . بویولک بعض محالری پک صاریدر . مکاری یولی پک چوق اولدیغندن تعداددن صرف نظر اولندی .

عمومیتله و آراق طاغی ایله کشیش کولک شرق قسمندن ماعداسی بوخط تقسیم میاهده هر طرفدن کچله بیلور . [*]

نسطوری عشیرتی طرفلرینک جبال قسمی

جالا تپهسندن منطقه نک کورنئی :

اگرچه بوتان صویک قیم علیاسندن نابرفاؤ صرتتی آشهرق جولمرک وقوچانیسه

[*] وراق طاغی تپهسی کاملاً صعب المرور کورینورسهده صورت عمومیهده پیاده دکل سواری اولهرق بیه کچله بیلور .

طوغری کیده جک اولورسه تپهسی یقیندن جنوبه طوغری حارق العاده بر جبال پانورامایی کوریلور . بوده نسطوریان جبالیه زاب صوبنک صول طرفنده کی منطقه [*] چالا تپهسندن باقلنجه اوپله مدهش براوچوروم کوریلورکه بودره نك کوره کورنیمان قعرنده زاب صوبی آقار . بونهرک صول طرفنده دره نك دیندن جسم طاغیر ترفع ایدر . واوزاقلره طوغری غایت لطیف اشکالده ومانی رنگده . و سیوری تپلردن متشکل طراقوارک دیشلر حاصل ایدر . وباش دوندیریمی دیک ودرین نامتاهیلکک حاصل ایدرکه بودهشتلی اوچوروملرک اوزرنده دکل کوی بولمق ، یایا بیله کچمک قابل اولمز . تپه لک اوزرنده کی دائمی قار طبقاتی بونلرک ارتفاعلرینک درجهسی کوسترر . منطقه نك وسطنده بولنان صپه ده وول ، صپه دوره ک تپه لری ۱۳ بیک قدم ارتفاعه چیقارلر . [**]

بومنتقه ده کچیلان یوللر :

بو طاقاق اراضیده شوپوللردن کچلمشدر . قوچانیسندن جنوبه طوغری - چرمو - صووا - ماظه - وادات - غوندوکی - طوخوم - بهریجا - قاسریک - آشتا - سامبا - قو - آلکیت - سه لیاکی - جولرک . بویوله جولرکک دها جنوبده کی اشاغیکی بول دخی علاوه ایدیلهرک کچلمشدر .

جولرک - بهقور - ماشنانا - طحوم - بهریجا - چال - مالا خطی - آمادی - حدودد - کرب - خایل - نهره بان - آردیس - شاتونس - اوروماو - بابووا - دینی ! . بو استقامت نسطوری عشیرتنک ساکن اولدینی منطقه نك ره لیه فی چیقاره بیلک ایچون خدمت ایتشدر .

بومنتقه ده کی باشلوجه خط تقسیم میاهلر شونلردر :

ده وول ، دوره ک تپه لردن صورت عمومیه ده یکدیگرینه موازی اوله رق کیدن خط تقسیم میاه : ۱ - شرقه طوغری اولا اولدنجه یوکسک و دیزانک بولسذینی عرض دائره سنده کاوور اووه سیله اوروماو سنجاغنی بر بندن آیریر . بوراده اولدنجه آلچالوب [*] کردستان واقفاسیه نك بک چوق محللرده سیاحت ایدلکی حالد بوقدر جالب نظر برانورامیاه تصادف ایدیله مز .

[**] بومهم لنچ خریطه سنده طورا ده وول دیه کوسترلش ۱۳ : ۱۴ بیک قدم یازلمشدر .

کنیش بر بویون تشکیل ایدر وبعده ایران خدرد خط تقسیم میاهیه بر اشهرک یگیدن یوکسلور .

ب — غربه طوغری یوکسک ، سرت ، دیک ، برصرت اولوب شمال طرفنده ده زو یوقاری تیارعشیرتلی ساکندر . جنوب طرفنده جلاللی ، باز ، طخوم ، اشاغی تیارعشیرتلی ساکندر . [*]

طخوم صوینک قسم علیاسنده (بونلر طخوم ، تیار قضالردن کچر) بوخط تقسیم میاه طوغریجه جنوبه آیریلور . واولدجه مهم ارتفاعی حائزدر . بونک شعباتی طخوم صوینی وزاب صوینه منصب اولان دیکر اوفق نهرلرک حوضه لرینی تشکیل ایدر . ده اوزاق جنوبده امامیه موآئیدر واسمی معلوم دکلدر . [**]

باز عشیرتنک غرب طرفنده (خریطه یه باف) بوسلسله ده بر بویون نقطه سی واردر که بورادن کچن پانقالر باز ایله طخوم عشیرتلی بر برینه ربط ایدر .
بو بویون نقطه سندن ده جنوبه طوغری سلسله یگیدن یوکسلور و جنوب کیندجه صعب المرور حال کسب ایدر .

یوقاریده ذکر اولنان مهم سلسله برمجتمعه حائزده اولوب شمال مائیه سی بر قاج صرت حاصل ایدرک سروبنده زاب صوینی حوضه سنه منتهی اولور .
جنوبه کیدن ایسه ایترا صعب المرور خالد در فقط صکره جلاللی ، باز ، طخوم عشیرتلی مرکزینه طوغری خفیف میالی ورسانلر حاصل ایدر . وارضینک بوراده کی حالی ینه درین دره لردن عبارتدر .

بوحوالینک احوال عمومییه سی :

دائما اینش یقوش . بک درین دره لر هم جبهه دن همده یاندن غایت عارضه لی خطوطه مالک وهردرلو حرکاتده بک چوق مشکلاتی داعیدر . آنجق آشینا عشیرتنک ساکن بولندیفی اراضیده باش دوندیر میه جک پانقالره راست کانور بوکوی ۵۰۰ خانه ایدر .
بو بولارده بیله آنجق ساعتده درت وهرست مسافه قطع اولنه بیلور کرچه مسافات چوق دکسه ده اشاغیکی مثالده کورولدیکی وجهله مشکلات چوقدر .

[*] بونک وسط قسمی خریطه لره جلاللی طاغی تسیه اولمشدر .

[**] بونک قسم علیاسنده مائیه کوی واردر .

یولرک صعوتی :

صووا کوبندن (دهز عشه-یرتنده) صباح ساعت التیده -رکت ایدیلوب برپاتقایی تعقیباً جلاللییه کیدرکن ساعت اونبرده آنجق دورهک تپهسنک جنوب اتکنه واصل اوله بیلیمک ممکن اولدی . (خریطه به بق) بوراده بر بچق ساعت استراحت احتیاجی حاصل اولدی . بعده تپه لری طرفمانغه باشلا بهرق شرقه توجه ایدلدی . ده وهل تپه سنک بر آز جنوبنده کی بوزلقدن (مجودیه) ماته کوبینه یقوش اشاغی اینلدی . خط مستقیم ایله صووا وماته کوللری آردسی ۱۳ ودرست اولدینی حالدده بیک مشکلات ایله اون ساعتدن فضله بر زمانده کیربیه بیلیمشدن . [*]

قیشین یولر :

قیشین بوحوالییه پک زیاده قار دوشدیکندن جوار کویلرله مواصله سی همان منقطع اولور . طخوم ، باز ، تیار عشه یرتلری میاننده کویلر واردرکه قیشین ۴،۳ آی تجرد ایدرلر اوله کویلر واردرکه ایکی خانه آر. سنده ۱۰۰،۱۵۰ آدیم مسافه اولدینی حالده قیشین بر برلرینی کوره مززلر . چونکه بر قولاج قار یاغار ۴۰۰۳۵ درجه (ناقص) صغوق اولور . سنه نك ای موسمی تشرین اول ایله تشرین ثانی نصف اولیدر . ایلك بهار آنجق مایسده باشلار . حزرانده صیجاقلر باصدیرر بونک ایچون پک مدهش حما حکم فرمادر .

بوحوالیده کی معاملات زراعیه :

اراضینک عارضه لی اولمسندن مزروع پارچه لره پک اندر تصادف اولنور . آنجق کویلرک حوارنده ترلا بولنه بیلور . اگر قابل ذرع طویراق بولنورسه لک دیک میلده بیه تراسه لر یاهه رق بر پارچه برشی اکمه که چالیشیلور . طویراق آنجق کوره ک وبل ایله حاضرانه بیلور . هر بر اوفق ترلاجق بیک مشکلاتله قابل ذرع حاله نوموشدو . بوکامقابل حاصلات بره ۵۰۰ ویا خود ۱۰۰۰ راده سنده مبرولدر . اکین نصر وحبوبات سائره در .

[*] نسطوریلرله مسکون بو عارضه لی اراضیده کی سیاحت دائماً استر اوزرنده اجرا ایدیلور . بو حیوان بوحوالی ایچون الزمدر . آنجق کندوسنی اداره ایتمک قیدینه دوشولوب یول انتخابنده بو حیوانی سرست بر اقلی وبقوشلرده بر پارچه دیزکینی طویلابوب اینشه یاردم ایتمیدر .

بيك كول طاغی ، شعباتی

وان وبتلیس ولایتلرینک احوال جغرافیاسنه ختام ویرمک ایچون مراد چایک صاغ ساحلنده کائن سلسله وجمتمعه لریده ذکر ایتمک ایجاب ایدر . بونلرک حوضه سی امتداتجه قوتو وین طاغیله کونیک صوبی آره سننده کی بیک کول طاغنه و بونک جنوب شعباتی اوله رق بتلیس ولایتی داخلنده بولنان طاغله دائر شوقیسه معلومات ویرلمشدر .

• بیک کول طاغ ، حقیقه اسمی کبی کندیسنک تراسه واری ورسانلرنده متعدد اوفق کوللر موجوددر . فقط بوکوللرک بیوک قسمی اغستوسده قورر . بتلیس ولایتی حدودینه یالکیز جنوب مائهلری داخل اولور .

بو طاغ و قبیله حال قوراقده بولنان جسیم تیار طاغلر زمیره سننددر . شکل خارجیسی اعتباریله برآز الا کوز طاغنه بکزر . یالکیز الا کوز طاغک باشنده کی تاجی بونده یوقدر . وشرق طرفندن اودرجه خفیف میالی اتکلری واردر که دکل بونلرک اوزرنده کی باقالرده طوغریدن طوغری به بو استقامتده هر یردن تپه سنه قدر چیقیلور . اک یوکسک نقطه سی تیار طاغ اغزی بیک کنارنده و شمال شرقی استقامتده در . ۱۰۰۷۷۰ قدمدر (بورقم لئچ حریطه سنندن المشدر) لاقوبوسنک اغزی منظم شکلده دکلدر . شمال غریبیدن جنوب شرقی به طوغری ۶ : ۷ وه رستدر . طار محلنده ۳ وه رست اولوب بیضی شکلنده در . جنوب غریبی اتکلری ایسه بک سرت و دیک اوله رق کوم کوم اووه سنه قدر امتداد ایدر . (کوم کوم وارطو قضاسنک مرکزیدر) بیک کول طاغنک جنوب ورسانی هپسنه نسبتله زیاده دیکدر . بو طرفدن تپه سنه چیقمی ایچون معلوم شکلده باقالاری تعقیبه احتیاج واردر . بتون بیک کول طاغ کاملاً کوزل مرعازلره مستوردر . یازین بک چوق کردلر بوراده حیواناتی اوتلامغه کولرلرکه یوللرنده کی ختین ، کونیک ، آراس چایلری مائهلری کندیلرینه مانع تشکیل ایتمز . چونکه بورالرده هر یرده باقالر واردر . [۳] بیک کول طاغی شعباتی بروجه آتیدر :

چاوراش طاغ ، تسابانی طاغلرینک هر ایکسیده کونیک صو قسم علیاسنده بیک کول طاغندن آیریلورلر کونیک اووه سنی شمال وجنوبدن احاطه ایدر .

[*] ترکیا خدمتنده بولنان میرآلای شنده کدر بورالره دائو یازدیغی کتابنده یوقاری ارمنستان حقیقه ۱۸۷۳ سنه سی روسیه نک قافقاسیه جغرافیا جیمتجه معلوم اولان ایکنجی جلدینک ۲۸ نجی صحیفه سننده : لطیف تمیز هوا بی نه یه کوزل قوتولی طاغ چیچکری کوزل مرعاز بونلرک آره سننده چییلاق یالچین تپلر ، لطیف شرلتیلر ایله آقان کوزل صولر ، بیکدانه کول ومنبع . بونلرک هپسی بوراده بولنان کوچبه آدملر ایچونون دنیا جنیدر . بورایه کیم کورسه صحتی و بدنی تقویه ایدر و قلبی فراحتلور .

چاوراش طاغ :

چاوراش طاغنىك اك آچاق نقطهسى بويانان كچىدى كه ۶۱۴۰ قدمدر . بورادن ارضرومدن كونيك صوينك قسم سفلاسنه وياپويه كيدن عربه يولى كچر . بوكچىك ۲۰ وهرست قدر غرب طرفنده پهرى وكونيك صولرى خط تقسيم مياهى باشلار . بورادن جنوبه دونهرك متعدد شعباته آريلور كه اسمليده مختلفدر . قاره طاغنهقدر (خريطهيه باق) كونيك صو سلسلهسى صورت عموميهده صحيح اولهرق رسم ايدلمشدر . قاره طاغنىك جنوب طرفلرنده اراضى بك آز تتبع ايدلديكندن خريطهده آنجق فرضيات اوزرينه رسم ايدلمشدر .

روسلك بش وهرستلك خريطهلرنده بوصرتك اوزرنده قاره وويلان ، كره لمان خوشقور ، باش كول وساژه چاولياقك جنوبده كوسترلمش . حالو كه شرقنده اولق لازمدر . وساسله اماط كوينهقدر تحديد ايدلميدر . چونكه چاوليق اووه سنده چاوليقدن سيمسوره قدر كيديلورسه صول طرفده دائماً بوساسله كوريلور كه شمال حدودىنى تحديد ايدر . بوساسله دن هيچ برشبه آيرلر و بويون نقطهسى يوقدر . كونيك صويك صول ساحلك يوكسك قسملرندن سيمسور كويندن بالعكس كينش آچىقلقلر و آيدينلر كورلمكدهدر . كونيك صويك صاع ساحلنده و تخميناً اماط قريهسى حذارنده مربوط خريطهده كوسترلديكى كچي كوريلور .

تساپانى طاغك جنوبده كى جبال منطقهسى :

تساپانى طاغك جنوب غربيه طوغرى امتداد ايدن قسمى ايسه (لئچ خريسنده ، روق طاغ) خريطهده بودخى بك طوغرى جزلامشدر . سمسور كوينه طارباصان كوينه كيدر كن تحته كوپرى صوتى منبعلرينه طوغرى وخرابه وغير واحى كويلرندن سورهب قرهت مناسترينه كيدن يولارده اراضى بتون اورمانلقددر . اراضينك ايلروده كى تشكلاىنى كورمك كوچدر . تحته كوپرى صوتى قارلرك اريمش زماننده كسب اهميت ايدر . كه بوده صويك حوضهسى اولدجه كينش اولق لازمدر . بونلرك طوغرىدن طوغرى به بيك كول طاغندن آقدينى مروى ايسهده وارطو قضاى سلسلهسى بش وهرستلك خريطهده تحته كوپرى صوينك منبعى هيچ بروجهله بيك كول طاغنه كوتورمك امكانى يوقدر (خريطهيه باق) بونك ايچون تحته كوپرى صوينك منبعى صاپانى طاغندن مەر كه مەر كيدن سلسلهنىك خط تقسيم مياهندن جنوب غربيه طوغرى كوسترمك قابل اولمشدر .

صاپانی طاغك شمال غربی ماٹھسی (و بوسلسلھنك جنوبہ امتدادی) كونیك وادئسنك
 صول طرفنی تشكیل ایدر . بو استقامتده كروان یولی امتداد ایدر كه ارضرم - پالو -
 دیاربكر یولیدر . بوراده تتبع ایدلمش منطقه آنجق طار برشرد حالنده در . كونیك صو
 قسم علیاسندن سیمسوره قدر كیدن یول بو طار بر منطقه دده در . بو منطقه دن اعتباراً مر كه مر
 سلسله سنه طوغری شرق طرفنی كاملاً تتبع اولتامشدر .

مر كه مر طاغ :

مرهه مر ویا خود شه وارك طاغی زیارت طاغی بو اسمارك هپسی بش ودرستلك
 خریطه دن آلمشدر . بوسلسله ۸۰۰۰۰ قدم ارتفاعنده واولدجه كوره چار په جق صورتده
 رسم ایدلمشدر . وارطو سلسله سنك جنوب قسمی حداسنده كیدر . بوسلسله نك شمال
 اتكلی آلیق تراسهلر شكندده مر كه مر نهری وادیسنه قدر اینزلر . (وارطو صوی)
 جنوب ماٹھسی اولا دیکدر بعده برچوق ورسائلر تشكیل ایدر ك موش جوارنده مراد
 جاینه طوغری نهایت بولور .
 بوراده كی تتبع ایدیلان یوللر خریطه ده كوسترلمشدر .

خورپرت طاغ زرنق طاغی :

بیک كول سلسله سنه خورپرت وزرنق طاغلر نی ده علاوه ایتلیدر . بونلر ك جنوب
 اتكلی بتلیس ولایتنه داخلدر بونلر ك هرا یکسیده برخط تقسیم میاه اوستنده در . بوده
 بیک كول طاغندن جنوبه طوغری كیدر ك اولا خنیس وارطو وبعده خنیس بولانیق
 صرتلر نی آیریر . كوم كوم كویی حداسنده بوخط تقسیم میاه غایت آچالور . بورادن
 غایت کنیش بر بویون حاصل اولور كه بورادن ك بیوك یول كچر وخنس وارطو قضالر نی
 بر برینه ربط ایدر . بو بویون نقطه سنك جنوبنده خط تقسیم میاه یوكسلور استقامتی ده
 شرقه تبدیل ایدر . خورپرتده (۹۸۵۰ قدم) طار بر مجتمعه حاصل ایتد كدن صكره ده
 سرت بر شكندده زرنق طاغ حاصل اولور . برنجی ایكنجیسنه بر آز حاكدر .

زرنق شرقده سلسله آلیق تپهلر حالنده نهایت بولور . وخنس صویك دیرسهك
 نقطه سیله برلشور . خورپرتك جنوب ورسانی عمومیتله غربه طوغری یفین یرلرده آز
 تتبع ایدلمشدر . كوم كومدن باشلا یهرق بتون بوسلسله تا خنیس صوینه قدر صعب المروو
 بر حالده دكادر .

بوئی عرض دائره لری واستقامتده متدد پانقالره چمك ممكندر . تبغ ایدیلان یولار
 آنجق ٣ اولوب خریطه ده کوسترلمشدر : ١ - قره کوپری - منلا داود - عجم .
 ٢ - قره کوپری - زرنق - سیمون - خزه شیخ . ٣ - بونك ایکیسی آره سنده
 (خریطه یه باق)

وان وبتلیس ولایتلرنده کی - اووه لر -

طاغ و سلسله جبال تبغ ایدیلورکن صره سی کلدجکه برچوق یابلا اووه لر دن بحت
 ایدلمشدی . فقط بو ولایتلرده کی اووه لر ده اتر ده ا زیاده معلومات حاصل اولمق ایچون
 برده ا تعداد ایدلمک و بونده حاصل اولان احوالیده ذکر ایتمک فائده در . صورت عمومیه ده
 اووه لر ده ا زیاده مسکون وده ا زیاده مزروعدر . بناء علیه بورالرده کی یوللر متعدد اولوب
 قوراق زمانده یالکز ایکی تکرار لکی دکل درت تکرار لکی عربلرک مرورینه مساعددر .

پاٹنوس ، ملاز کرد ، بولانق اووه لری

بونلرک حدود لر دن بحت ایتمک فضله در . چونکه خریطه ده کوریلور . بوندن باشقه
 بریسی زرده نهایت بولنجه دیکری زرده باشلا یه رق بونك تعینی ده مشکل . بونلر مراد
 چایک صول ساحلی بونجه امتداد ایدرک یکدیگرینه قارشمشدر . مبدائی شرقده پاٹنوس
 کوبی نهایتی غریبه بوستا کتد کوبینک ٣ : ٤ وهرسته قدر غریبه در . طولی ٧٥ وهرسته
 عرضی اک کیش شرق قسمنده ٢٠ وهرسته قدر چیقار . اک مهم ارتفاعی وان کولی
 تسویه سندن ده اچاق اولمق اوزره (٥٣٢٠) قدمدر . قوبده (٥٤٥٠) قدم .
 بزاده (٥١٠٠) قدم .

بومنطقه ده جالب نظر دقت اولان شونلردر :

- ١ - اووه نك اک منخط قسمنده ملاز کرد ایله پاٹنوس آره سنده کلا هواری
 یوکسلمش برتپه جیک . بوتپه نك شمال اتکننده سلطان موط کوبی کاشندر . بوتپه جیک
 اووه نك هر طرفدن کورلدیکی کبی تپه نك اوستیدن دخی اووه نك هر قسمی کوریلور .
- ٢ - سجان طاغندن اعتباراً ملاز کرد و سلطان موط قصبه لرینه قدر بو حوالی کاملاً
 صوسزدر . هیچ برتراجق و کویجک یوقدر . کاملاً چاقل طاشیله مستوردر .
- ٣ - سلطان موط کوبینک عرض دائره سنده شرقده اوتده بریده اوقف تفک
 تر لالر واودر سلطان موط ایله ملاز کرد آره سنده بو تر لالردن نسبتاً پک آز واردر .

۴ — ملاز کردك ۳ وهرست قدر جنوب غریبسنده بونان اطه گوینده اك بزول
صولری حادی منبعار واردر . بومبئك صویی جسم قیانك آلتسندن کنیش آرق حالنده
قشقرر وکنارلرنده کویلر واردر . بومبئك صویی سجان طاغئك اسکیدن یاغنده اولان
ینار طاغ اغزینك قیو کچی درینلکننده طویلانان قاولرک اریسندن حاصل اولور . سجان
طاغئك اتکارلی هان کاملاً صوسزدر .

۵ — قوپ واملار کرد کویلرینك آرسنده حقیقت یوکسك بریصی تپه واردر
(خریطیه باق) بوراسی پلور ، که کیماله و ، لوطار ، طاندوراس و سائر کویلرینه حاکمدر
ومراد جای جهته طوغری قدمه آخاله رق ۲۰ قدمه قدر تزل ایدر .

۶ — قوپ ، ته غوط ، شهوالی ، لیزه کویلری آرسنده یکیدن برتپه دها حاصل
اولور . (خریطیه باق) بوتپه دها جنوبده بیلاجان سلسله سیله برلشور .

۷ — رپیدنقا کویندن جنوبه طوغری اووه نازك کول جهته طوغری اکرپلور .
۸ — مراد چایك صاغ ساحلنده و دیرسهك تشکیل ایتدیکی نقطهده نورالدین
و کشتیان کویلری آرسنده مرادچایه طوغری حقیقت میلی برتپه دها واردر نهرساحلنه
طوغری ۲۰۰ : ۳۰۰ قدم ارتفاعندهدر .

۹ — بو اووهده کائن اولوب برچوق دفته لر کچیلان یوللر خریطیه ده کوسترلمشدر .
وبتون منطقه جیادت هواسیله شهروردر .

موش اووهسی

بوحوالیسده کی الك بیسوك اووهلردن بری اولوب وهرست مرابی اراضیه ۳۶ کشتی
اصابت ایده جك قدر صیق کویلری واردر . (اریوان ولایتندهده بودرجه کزت نفوسی
واردر) بو اووهده تخمیناً یوز پاره کوی واردر . بونك همان نصفندن زیاده سی ارمنی
کوییدر . بونك امتدادی پروشن کویندن (جنوب شرقیدن) سورده قره نوت مناسرتینه
قدر ۸۰ وهرستدر . عرضی ۶ : ۱۵ وهرستدر . وسطی ارتفاعی دکز سطحندن
۴۰۲۰۰ قدم یوکسکدر و یاخود وان کولی تسویه سندن ۱۰۳۰۰ قدم آخالقدر . کندی
امتدادنجه برچوق محلی قره صر نهرله صولانور . بو اووهده بر طرفی بولانق سلسله خیالی
دیگر طرفی ارمنی کاور طاغریله محاطدر . بونك جنوب شرقی قسمی یعنی موش بتلیس
هریه بونك شمال قسمی اولدجه بیسوك بطاقلقاری حاویدر .

بونك وسطنده ایکی بیوجك تپه واردر که بونلرک شمال اتکارلی بطاقلق قسمنه قدر
کلوب صیق قامش سازلنی و حاوی اولان اوفق برکوله نهایت بولور .

بتون اووه كاملاً مزروعدر ترلاز برچوق يولارله قطع اولمشدر . برچوقده صو قماللری واردرکه لزومی اولان ترلا وسائرہ بوواسطه ايله صولانور اووه‌نك هواسی اییدر .

کونیک صو حوضه‌سنده کی اووه‌لر :

۱ — کونیک اووه چاوراش وسجان طاغ واسطه‌سیله کونیک صونیک قسم‌علیاسنده حاصل اولور . (۱۵) ودرست طولنده ۴ : ۵ ودرست عرضندهدر . ارضروم دیاربکر عربه یولی بورادن کچر . بومعلومات ۵ ودرستک خریطه‌دن المشدر .

۲ — چپاخجور یاخود چاولین اووه‌سی کونیک صونیک قسم‌سنلاسنده وغیرمنتظم شکله‌در . اک کنیش قسمی چاولین کول خذاسندهدر . عربه یوللری کچر . اووه‌نك هواسی صتمه‌لیدر .

کوم کوم اووه‌سی (وارطو قضا‌سنده) بیک کول طاغ‌نك جنوب غربی اتکارنده ۳ : ۴ ودرست عرضنده یک صیق مسکون وکاملاً مزروعدر . هواسی اییدر .

طاپوانق دوزلیکی یاخود نارك کول دوزلیکی نمرود طاغ‌نك شمال اتکارنده غربدن شرقه طوغری ۲۰ ودرست امتدادنده عرض دائره‌سی اوزرنده ۷ ودرست . وسط قسمنده نارك کولدن بر آز یوکسکدر . برخوش کونیک جنوب غربیسنده یازین بيله کوچ کیلور طار بر قسمی واردر . ترلا آذرر کچیلان یوللر خریطه‌ده کوسترلمشدر .

اورن غازی اووه‌سی :

سجان طاغ‌نك غرب طرفده کائن اولوب ۷۷۴۰ قدم ارتفاعنده یاخود وان کولی تسویه‌سی ۳۰۰۰ قدم کچر . هر طرفدن تپه‌لر محاطدر . قارلر اریدکدن صکره کاملاً کول حالی آلور . تموز نه‌ایتنه طوغری قورور . ایولده کپيله بیلور هر طرفدن کچیلور جنوب طرفده کول هیچ قوروماز . هواسی اییدر .

ارجیش اووه‌سی صاصون دوزلیکی :

پریشان کونیدن وان کولنه‌قدر امتداد ایدن سرت وديک برصره طاغله یکدیگرندن آیرلمشدر ارجیش اووه‌سی وان کول تسویه‌سی یا کچر یا کچمز . جنوب قسمی چامور

و بظاق دیگر قسمی مزروع و برچوق جدولارله محاطدر . ارجیش اورهران ، چلی باغ . اکال و سائر کویلر حسیم یش باغچهلرینی حاویدر آرلرنده یونجه ترلاری بو اووه زیلان دره سیله وارشاد کوبنده کی منبعلر اسقا اولنور .
 صاصون دوزلکی وان کول تسویه سی ۴۰۰ قدم قدر آشار شمالدن غربه طوغری مائلدر . اووه ده بیوک طاشلر واردر . برچوق یوللری مزروعدر صو آز اولدیغندن برقاچ جدول محاطدر .

وان کولنک ساحل دوزلکاری و سجان داغنک جنوب شرقی اتکی :

بو قسم عمومیتله آرهن کویله نورشن کوی آرهنسندگی پارچه ایله ویچقاسه روق ، قره کشیش ، آچرو ، و سائر کویلرک کائن اولدینی شبه جزیره دن عبارتدر . بوراده اک منبت مزروع ترلار واردر که بغدایک اک ایسی بورادن وانه نقل اولنور . ایکی تکرلکلی عربه ایله هریردن کیلور . قوراق موسمده درت تکرلکلیده کچر .

آباغا اووه سی

اوزونانی ۲۰ وهرست عرض دائره لری آرهنسندگی کنیشلیکی دخی ۱۵ وهرست طول دائره لری آرهنسندگی کائندر که اک یوکسک موقعی ۶۰۵۰۰ قدمدر . شمال قسمی منفردجه مجتمع جبال حالده در . وسطنده اولدقجه یوکسک تپلر واردر . مایس نهایته قدر هر طرفی یارم آرشین صو ایله مستور ایسه ده آرزو ایدیلان استقامتده حرکت مائل دکدر . (۱۸۹۶) ده خاچاندن کوراصوره کیدرکن برقاچ دفعه لر بورالردن عربه ایله طوپراغک سرت اولسنندن طولای هیچ بریرده صاپلامقسزین هان هان صویک ایچنده کبی برحاله کچامشدر مزروع قسمی بک آذر . بتون اووه یازین حیدرانلی عشرتک یا بلاغیدر . کویلر ایسه اووه نک کنارلرنده بک سیرکدر . وسطنده برایی اوفق کویجک موجوددر که بریسیده خاچان ارمنی کوبیدر . آب هوایی بک صاغلامدز .

برگری اووه سی

بندماهی نهرینک قسم سفلاسنده در . اطرافقی احاطه ایدن تپلرله وکسیک صورتده تحدید اولنمشدر . ۱۵ وهرست طولنده ۸ وهرست عرضنده در . وان کولنک تسویه سنی

غایت خفیف صورتده کچر . هرسنه تماماً زرع اولنور . برچوق عربيه يوللریله قطع اولمشدر کویله صورت عمومیهده کنارلرنده درکه نصفی کرد نصفی ارمنی کوییدر . برکری قضا سنک مرکزی اولان برکری کوی بیوکر و تمام شمال گوشه سنده کائندر . بندماهی نهری اوزرنده کی کارگیر کورینک یقنده پیشه کمبد کوی واردر . وان ارجیش عربیه یولی بورادن کچر . یزدیلرله مـکوندر . هواسی صتمه لیدر .

وان اووه سی

واراق طاغیه وان کولی آره سنده در . شکل غیر منتظم ۱۲ ودرست عرضنده آقار صولرله پک صولاقدر . وسط قسمنده وان شهری و بونک کنیش باغچه لری کائندر . هرسنه کاملاً زرع اولنور . قسم اعظمی یونجه اکیلیر . یازین بعضاً صتمه حکم فرمادر .

خواتسور اووه سی

خوشاب صویک قسم سفلاسنده ۴۰ ودرست طولنده ۵ : ۷ ودرست عرضنده در . وان کرلی جوارینه یقین اولان غرب قسمی بطاقلقدر . دیگر اقسامنده برچوق قائلرله قطع اولمشدر . هان کاملاً مزروعدر . شامرام صونامه یاد اولان قنال اک بیوکیدر . بوقالک انشاسی پک اوزاق بر زمانه عطف اولنور و صوی بیخه کرد کوینک یقینه سنده کی عینی اسمده اولان بر منبعدن کلور . خواصور اووه سنک هرا یکی طرفی اسغایدر . عربیه یولی چوقدر . کویلرک یدیسندن زیاده سی ارمنی کوییدر بورادن ینه اک ایی جنس بغدادی وان وان ! وانه نقل اولنور .

قره صو نهرینک قسم علیاسنده کی دوزلک

بودوزلک قره صو نهرینک امتدادنجه اوزانور اوراق کویندن آخوره کوینه قدر دوام ایدر . اوراق ایله توشار کویلری آره سنده کی غرب قسمی بطاقلقدر . شرق طرفه طوغری توشاردن اعتباراً دوز تراسلر حالنده و کوچیه کردلرک قومسنه یرار شکلده در بو کردلر طاغورلی عشرتندر . شرق قسمی اولدجه ایی برچوق عربیه يوللریله قطع اولمشدر .

محمودیه صرینی حوضه سنده کی دوز قسملر

۱ — سرای دوزلکی ، محمودیه صوینک قسم علیاسنده ۱۲ ودرست اوزونلغنده ۳ : ۵ ودرست کنیشلکنده تماماً قبلی برحوضه حالنده در . مزروعدر و عربیه يوللری کچر .

۲ — چایمیان اووه سی - محمودیه وقو طور چایرینک ، خط تقسیم میاهی اوزرنده بصیق بر قسمدر . ۷ : ۸ ودرست طولی ۴ : ۵ ودرست عرضی واردر میلانلی عشرتینک کوچیه لکیدر . هر طرفدن یول اولئقسزین یالی عربیه ایله بیله کیلور .

۳ — چایمیانک غرب طرفدن منلاحسن کوبینه قدر کنیش بر دوزلک واردر [خریطه یه باق]

۴ — منلاحسن کوبندن صکره محمودیه تهری ۶ ودرست قدر درین بر دره آره سنده آقار . صکره تکرار بر دوزلکه حیقارکه ۱۵ ودرست طولنده ۵ ودرست عرضنده در . (آرچهک کولی کنارندن اعتباراً) غرب قسمنده طاریرلری واردر .

آرچهک کوبندن - منلاحسن ، سرای ، شرانجانانه ، قوطوره پک کوزل بر یول واردر .

واندن قوطوره قدر بیوک تماماً کوزل عربیه یولیدر . قوطوردن خوبه مکاری یولیدر .

باش قلعه دوزلکی

. زاب صوینک قسم علیاسنده باش قلعه یه طوغری ۳۰ ودرست طولنده شمال شرقیدن جنوب غربی یه طوغری دهور کوبندن سینهودا کوبینه قدر ۸ : ۱۰ ودرست کنیشلکننده اک یوکسک محلی ۶۷۰۰ قدمدر . بر چوق درین دره واوچوروملرله کیسیده شدربه عربیه یوللری واردر آنجیق نصفی مزروعدر .

کاووار اووه سی

باش قلعه دوزلکمک جنوبه طوغری کاووار نهرینک قسم علیاسنده و بیضی شکلنده ۲۰ ودرست طول ۱۰ : ۱۲ ودرست عرضنده در . اک یوکسک نقطه سی ۶۵۰۰ وسط قسمی بطاقلقدر . بر چوق صنی قنال و اوفق صولرله قطع ایدلشدر . کوزل صولاق حیر حاصل ایدر . کرد ونسطور لیلرله مسکوندر . کنارنده کوزل عربیه یولی واردر .

کوللی اووه سی

وان کولک جنوب ساحلنده قارچقان قضاسی داخلنده بوقضاک مرکزی اولان کیندرانس کوبی جوارنده طاغلرله محدود بر حوضه شکلنده قهری ۵ : ۷ ودرست امتدادنده در . تماماً مزروعدر . ای عربیه یوللری واردر . مرکزنده کوللی کوبی کاشندر .

انهار

وان وبتلیس ولایتلرنده کی انهاردن جالب نظر دقت اولانی آنجق (۳) نهردر .
مرادچای ، بوتان صو ، زاب صودر . دیگر انهار ایسه ۱۵ : ۲۰ آدیم کنیشلکننده
و ۲۹ ودرست اوزونلغنده علی العاده صورلدر .

مرادچای حوضه سی

مرادچایک منجی الاطاغک شمال ورسانندهدر . دوغنونق کوبنک برآز شمالنده بتلیس
ولایتنه داخل اولور . کونیک صویک برآز اشاغبسننده بو ولایتدن چینار . بومسافنده
نهرک طولی ۲۱۰ ودرستدر [عموم طولی ۵۵۰ ودرستدر] دوغنونق کوبیندن قسم علیاسنه قدر
۱۵۰ ودرست ، کونیک صو منصبندن فراد ایله مرادچایی برلشدیکی محله [کبان معدنی]
تسمیه اولنور بومحله قدر ۱۹۰ ودرستدر . عرضی ۳۰ : ۱۰۰ آدیم ودها زیادهدر .
بتلیس ولایتی داخلنده مرادچای برچوق یرلرده برقاچ قولدن آقار .

کچیدلر

نیسان ومایس آیلرنده کچید ویرمز . بوهوسمده ایکی ساحل آرهسنده [کلک]
قوللانیلور . وبعضاده آلتی دوز قایقارله کچیلور . موش اووهسنده کائن آرتهخوق کوبیندن
اشاغی موقعده بعضاً [وارا کله] قوللانیلور . ۱۸۹۹ ده موجودایدی . هانکی قسمنده
هانکی واسطه ایله کچیلور تعیین ایتک زوردر .

آنجق آز یولجی ایچون هر ۵ : ۶ ودرست مسافنده هردرلو واسطه ایله کچمک
مکندر . فقط سکنز طقوز مکاربنک کچمی ایچون ۳ : ۴ ساعت لازمدر . اک بیوک
قایق بر قوطو شکندهدر اوفق تفکک اشیا ایله آنجق ۸ : ۱۰ کشی استیباب ایدر
بویه برقایق ایله بر ایکی حیوان آنجق کچریله بیلور فقط بودها زیاده مشکلدر چونکه
حیوانلر یوزهرک کچه جکلردر . نهرک عرضنک آز اولسنه رغماً بوسرعت ایله ساعتمه
برایکی سفردن فضله بایله مز . نهرک سرعتک زیاده لکنندن هر سفرنده قایق ویا خود کلک
برمتمدار آقینتی اشغی کیدر . هر سفرنده اخراج موقعندن ارکاب موقعنه قدر یاریمه ودرست
مقداری بوش طاشیمق ایجابی لازمدر .

دائمی کوپر یلر :

معلوم اولان آنجق ایکی دائمی کوپریدر . بریسی صولوخ کوینده [موش خنس بولی اوزرنده موشك شمانده] دیکری ته خوط قره بیل کویلری آره سنده [قوبدن خنسه کیدرکن] بویکی کوپریده بار کیدر اولدجه اوزون بر زمانک مخصوصیدر . فقط تماماً صاعلام و هر درلو خدمته یرار بر حالده در .

یا یا چکیدلر :

مایسک نهایتده چید محالری آچیلغه باشلاره حزراندن اعتباراً مراد چایی یا یا و یا خود بار کیر اوستنده چمک ممکن اولور . همان هر محلدن چید و یرر .

چکیلان محللر :

۱ — ارضروم ولایتی داخلده دو طاخ موقعک بر آزا اشاغیسنده کی قارطالسخ موقعی
۲ — نورالدین دن . ملاز کرده کیدرکن [خریطه یه باق]
۳ — ملاز کرد جوارنده کی مراد چای دیرسکنک بولندیفی محله کی ایثار خواجه کوینده .

۴ — ساطانی ، قاطانی ، یونجهلی کویلرنده .

۵ — موش اوووسنده ارتخونقک ، صولوخ ، تسخو ، کراوا کویلرنده نهرک یتاغی هر یرده سردر قوه لقدر . کنارلر اکثریا چامور لیدر . شدتلی یا غورلر نهرک صولرنده ترفع حاصل ایتمز جوارنده ساکن اولانلرک افاده سنه کوره اک شدتلی یا غورلردن صکر بیاه چکید محالرنده تبدل حاصل اولمش . قیش زمانلرک تماماً طونوب چوزولدیکی وقتلرک قطعی مدتیده معلوم دکلسده صورت عمومیهده تشرین اولده طونار مارت نهایتده چوزیلور . توابعندن مشهور اولانلری شونلردر :

صاغ طرفده ، خنس صو ، وارطوصو ، تحته کوپری صو ، کونیک صو . صول طرفده بانوس صو (صاری صولیز صو ، قره صو .

کچدن اشاغی طرفده مراد چایک صول طرفده ۲ : ۳ مهمجه صولر وارسهده بونلره دائر قطعی معلومات یوقدر .

مراد چایک صاغ طرف توابعی :

— خنس صو . بر قاچ اوفق دره دن ترکب ایدر یک کول ، آق طاغ حمور بهر تری طانغی کبی خنس حوضه سنده نهایت بولان طاغلر ده کی قریم تابا کونیک بر آزا اشاغیسنده بتلیس ولایتنه داخل اولور . بو کویلر ایله ایندریس کویری آره سنده خنس صوی ساحلاری چامور ایدر . و خنس چایک قسم سفلاسنده کی کچید محالری یازین بیله پک فنادر . بونک ایچون که قوطانلیدن حمزه شینی کیدر کن مراد چایدن کچمک ده اولادر .

— وارطو صوی == چار بوغور صو بر قاچ دره نیک برلشمه سندن حاصل اولور . بو صولر لکه منبعی بیگ کول مرحمت مرکه مر طاغلر نده در که بورادن هپسی برلشور وارطو صوی قسم سفلاسنده بر قاچ قوله آریله رق چار بوغور کونیک جنوب شرقیسنده اوفق براووهینی اسقا ایدر .

صولرک مبدول اولدینی موسمه بیله عرضی ۱۵ : ۲۰ آدیمر . چار بوغورک (۳) وهرست قدر ایلر وسنده متین کار کیر بر کویری واردر .

تخته کویری صوی . قسم علیاسی تتبع ایدلماشدر . فقط قسم سفلاسی غایت طاغلق اراضیدن کچدیکنندن یاغمورلی موسمه کچید ویرمز . یاغمورلر کسلیوب صوی ازالدینی وقت بالهکس هر طرفدن کچیلور . نیسان مایسده بیگ کول طاغلق قارلری ارینججه کوندوز کچمک پک مشکلدر . کیجه لین قارلرک اریمی طوروب آقندی ازاله جغندن صباحین قولایجه کچله بیلور . [۴]

— کونیک صوی - چاوراش نسابانی طاغلرینک بیگ کول طاغندن آیرلدینی نقطه دن باشلار . ۱۰۰ وهرست طولده در . اولا کونیک اووه سنی اسقا ایدر مقصدین ۱۵ وهرست قدر اوزاقده اولدقجه کنیش بروادیده جریان ایدر . بعده چاپاخجور اووه سنه چیقار . قسم سفلاسنده صویک کثرتلی زمانی بر قاچ قوله آریلور . سیحسور کوی جوارنده ۵۰ آدیمر قدر کنیشلک پیدا ایدر . قارلرک اریسندن صکره هر طرفدن کچله بیلور .

[۴] شو سبیله هر کس ایچون بیلنسی الزم بروقه ذکر ایدلیدر : ۱۷۹۹ ده اشک میداندن کچرک حرا به کیدیلور کن اولدقجه غلهلق صایلان ۳۰ مکاریلی برکاروانله بوسویک کنسارینه اصل اولندی . اولجه کچیدک کوچ اولدینی اخطار ایلسکه هر نه قدر کچید محلی آراندیسده صو حیواناتک قارنه قدر چیقدیغندن کچله مدی . راست کلان بریولجی کرد ایلروده بر کورینک موجودیتنی خبروردی . کیدیلوب معاینه سی نتیجه سنده کویری یقصدی و معاینه ایدن بر کشی قارشو یقه ده قالدی کیجه نی بویه جه کپوره رک صباحین صولرک مان هیچ قالدینی کوردولدی و راحتجه کچدی .

مراد چایک صول ساحل توابعی :

پانوس صویی ، پانوس کوبنده بر قاچ صوبک برلشمسندن حاصل اولور . وهلار کرد ج. وارنده مرادچایه مصب اولور هانکی صولردن ترکب ایتدیکی خریطاده کوریلور . قسم علیاده صولر اولدجه چوقدر صاری صو کولندن آقارلر وعینی اسمی آلیرلر پانوس اووهسنده بونلر غایت درین بردرده آقارکه بوردہ تماماً کابینه کلکیزین تقریق ایدیله مز . بینایش کوبندن اشاغیده نهر سطحندن یوز قدمقدر یوکسلان ویا ساحل آردسنده آقار . طولوخ باش کوبندن صکره پانوس صو تکرار اووهیه چیقار . بوراده هرزمان کچید ویرر .

پانوس کوبنده ۱۵ : ۲۰ آدیم منصبه طوغری ۲۰ ، ۲۵ آدیم طولی تخمیناً ۷۵ وهرستدر .

ایز صویی [*] ۲۵ ودرست طولنده اولوب بولانق قضاسنک غرب طرفی اسقایدر . یاغمورلی زمانی پک قبار برسهده بر بچق ساعت صکره حال طیبیسینی آلور هر برندن کچید ویرر . — قاره صو : موش اووهسنی اسقایدر . منجی طاوور تپهسنده ومورخ کوبنک بر آرز جنوبندهدر . [خریطه یه باق] نورشن کوبنک ۳ ودرست قدر شمانده کی برمنبله صویی پک زیاده تکثر ایدر . [*]

اخپه تپس ، اکی جور کویلی آردسنده کی بطاقلق اراضیدن کچر . دها اشاغیده اووهنک جنوب کنارینی طولاشرق برچوق قیورینتیلر حاصل ایدوب مرادچایه منصب اولور . بوموقعهده پاغورلق ، پلاس کویلی و اردر . مایس ایلول تشرین اولده بونلر کچیلورکن صولر حیوانک بوننه قدر چیقار . عرضی ۱۰ : ۱۵ آدیمدر دها قسم سفلاده ۱۵ : ۲۰ آدیمدر . ساحلاری دیکدر . و ۱۰۵ : ۲ قولاچ قدر یوکسکدر . صورت عمومیهده یناغی در بندر . آنجق کنارینه کلدیکی وقت فرق اولته بیلور . اوزاقدن هیچ کورونمز . موشدن صولوخه کیدرکن خوپه کوبی جوارنده کارگیر کویلی و اردر .

دجله حوضه سی

بوطن صویی ۲۴۰ ، ۲۵۰ ودرست طولنده اولوب دجله نك اڭ بیوک توابعندن در منجی خریطهده نابرناعو کسمیه اولتان ساسله نك شمال ورسانندهدر . نوردوزا حوضهسنده

[*] خریطهده یازلی دکدر : بونهرک کنارنده : شخولی ، لیز ، پیوتق کویلی وار .

[**] بوننجه خریطهده ۴,۵۰۰ راقیه کرسترلشدر .

براشان بر چوق اوفق صولردن متشکلدر [خوقوس وائق] مناسترندن صکره طواعون
 صولی برنهر حالی آلور . کچید محلی پک آذر . اووه یاز نهایتته طوغری . خوقوس وائق
 وشاتاخ آردسنده یالکز توخ موقعندن کیمله بیلور که خوقوس وافقدن ۳ وهرست قدر
 غبردهدر . شاتاخدن اشاغی کچید حقمده هیچ معلومات یوقدر . هر حالده موجود دخی
 دکلدر . بتلیس صوینک منصب اولدینی محلدن اشاغیکی قسم سفلاسنده ۲ : ۳ قوله آریلور .
 وکچید ویررسده آنجق صولرک آز اولویفی زمانه منصردر .

بوطان صو اوزرنده کی کوپر یلر .

نهرک منصب اولدینی نقطه دن اعتباراً برنجی کوپری سعرد شهرندن ۲۰ وهرست
 شرقده پره صامان کوپریسی تعبیر اولور . بو کوپری پک اسکی وکار کیدر . ۲۵ :
 ۳۰ آدیم طولسنده و برکوزیلدر . عرضی ۴ آدیم تمام دکلدر . کوپرینک اوزری دوز
 اولوب ایکی طرفه بالقی صرتی کیدر که حیوانات غایت قولایله قیار . حیوانک آیاقلری
 تیان بریولده اذلا یقوش یوقاری وبعده یقوش اشاغی کیدیله جکدر . یان قور قوللری
 یوقدر . کچرکن آدن اینمک مجبوری وادرد . میرآلای قوسبفیدفهک تعقب ایتدیکی
 یولده دیگر بر کوپری ههشات کوینک ۷۰ وهرست قدر اوزاغده ، چالقان ، قازمت ،
 قازته شاتاق آردسنده وبالخاصه بانذات شاتاخده کوپری وادرد . شاتاخدن یوقاری کارگیر
 کوپری یوقدر . بعض محلارده اغاج کوتوکندن کوپر یلر وادرد .

بو کوپریدن آنجق پیاده لر کچه بیلور . آت کچریله مز . بو کوپری ایله ههشات کوپی
 آردسنده کی ۷۰ وهرستاک برده هیچ بر کوپری بولمندیغندن بوحوالیده هر ایکی ساحل
 آردسنده کی مواصله مطلقاً قایق ویاخود کلک ایله تأمین ایدلمشدر . موصل ولایتده کی
 کردلرک هر سنه خیزان ، کاواش ، موقوس ، شاتاخ کبی طاغلق اراضی به کچه جکلری
 زمان اولجه آدملرینی کوندروب یولاری اوزرنده بوتان صوینه کوپری یسارلر مش ،
 خوقوس وائق مناسترندن صکره بوتان صو دائما یالچین قیالی درین بر دره ایچندن آقار
 وبعض قسملرنده کاهلاً عمودی دیوارلر آردسندن کچر . بوتان صویک وسط قسمی ده
 زیاده غیر قابل مرور بر حالدهدر . بونک صاغ ساحلی توابعندن سیغقان صو ، موکوس صو ،
 خیزان صو ، کوزل دریا صو ، بتلیس صولری وادرد . بوتان صویک صول ساحلی توابعی
 ایسه شاتاخک بولندیفی طول دائر سندن غربه طوغری همان هیچ تتبع ایدلامشدر .

بوتان صویک صاغ توابعی :

— سیفتقان چای یاخود داره نس چای ، قارلرک اریدیکی موسمه پک شدتلی آقار .
سیفتکی کویندن صکره کچید ویرمز . صولر ازالنجه هر برندن کچیلور . یاغمور زمانی پک
زیاده قبارسه ده چابوق کچر .

— حوکوس چای . تسین اونق صودن ترکب ایدر . بوسره ده چیدقلری طاغلرک
اسمیله یاد اولنورلرکی پار دره سی ، طولاق دره سی ، تانبس دره سی ، اره تچ دره سیدر .
بونک اوزرنده ایکی کوپری واردر . بریسی موکوس کوینده اکین کوینک قارشوسنده
بوکویدن صکره ۲ : ۳ کوپری دها موجود بولندیغی مرویدر .

— خیزان صو . ایکی اوفق دره دن حاصل اولور . غارغار صو ، غارچقان صو بونلر
تکه کوینده برلشورلر . خیزان کویندن اشاغیده سپارکت صوی نامنده برصو ایله دها
برلشور و سپارکت دوزلکنندن کچر . تکه کویندن اعتباراً کچید ویرمز . وسط قسمنده
برقاچ کوپری واردر . اکثریسی اغاج کوتوکدن در . سپارکت صویله برلشورلرک
اشاغیده برکارکیر کوپری واردر . بوحوالی تبع اولندیغی جهته خریطه ده تخمینی اوارق
کوسترلمشدر .

— بتلیس صو ، کوزل دریا صو بونلردن برنجیسنک منبعی بتلیسک برآز یوقاریسنده
وراحوا یا بلاسنک جنوب اتکرنده در . بتلیسک غرب طرفنده کی طاغلق اراضی تبع
اولنمامشدر . ایکنجیسنک منبعی کوزل دریا جوارنده در . بونلر همان بربرینه موازی کبی
آقارلر بتلیسدن ۲۰ ودرست قدر جنوبده دوزر یکدیگرینه ۴ ، ۵ ودرست قدر یا قلاشورلر .
بعده یکیدن ۱۲ ودرست قدر اوزاقلاشورلر سعردک برآز غریبنده برلشورلر . خیزانده بیله
وسط وقیم سفلا کچید ویرمز .

بتلیس صوینک اوزرنده کی طاش کوپریلر شونلردر : ۱ - بتلیس شهرنده ۲ عدد
۲ - حانده - ۳ ماصره کویندن یوقاریده . [بوموقع بتلیسدن ۲۵ ودرست جنوبده در]
خان ایکی طاش کوپرینک آره سنده کاشندر . یوقاریکی یکی یاپلش اشاغیکی پک اسکی
برزماندن قاله . ۴ - ماصره کویندن ۳ ودرست قدر اشاغیده پک اسکی زماندن قاله
صاغلام برکارکیر کوپری واردر . ۵ - دها اشاغیده ۱۰ ودرست صکره بویله برکوپری
دها [خریطه باق] واردر . کوزل دریا صوی اوزرنده کی اخشاب کوپریلر شونلردر : ۱ -
موسسیان کوینده . ۲ - شیخ جمعه کوینده . بوندن صکره ایکی اوج کوپری دها
واردر . بوغلیت کویندن اشاغی برکارکیر کوپری واردر . صولرک برلشورلرک
اشاغیده طاوین کوینک یقیننده کوزل برکارکیر کوپری واردر .

بتلیس صوبه صاغ طرفدن بر قاج دره دها منصب اولور . بونلرک منبی موتیق
تضایی داخلدهدر . بونلرک اوزرنده کارگیر کوپریرلر موجوددر : ۱ - بتایسندن ۱۰
وهرست اشاغیده مارقو کوینده . ۲ - بوندن ۱۰ وهرست دها اشاغیده یکی بایش
کارگیر کوپریرلر واردر که بونلر همان بر برینه یقیندر . آره لرنده یاریم وهرست واردر .
— کوزل در یاصوی دخی اولدجه مهمجه صول طرف توابعنه مالکدر . بونلردن بریسی
کوفره وادیسندن چیقار . دیگرى والان کوینده کاز بولندیفی صرتدن چیقار . [خریطه به باق]
بونلرک کوپریرینه دائر معلومات یوقدر . بوتان صویک صول طرف توابعندن : زور ووا
جای . سهرردن ۱۰ وهرست قدر جنوبدهدر . حدیت کویى جوارنده کچید واردر .
• آدیم قدر کنیشدر . اک درین یرده صو اوزنکی به قدر کلور . بونک غایت واسع
اولان قسم علیاسنه دائر معلومات یوقدر . صول توابعندن بر دینان صویى [خریطه به باق]
کپرت خریطه سنده صارحل صو ، زودل صویى دبه کوسترلمشدر . بعده ماسیرو صو =
شاپور صو ، بونلردن باشقه قارقانیدیل صولرى صول توابعندنر .

— ارزدن صویى : دخی دجه حوضه سنه عاند مبذول صولی نهردن بر یدر بوکا
حارزان صویى دخی دینور . قسم علیاسی تتبع اولنممشدر . حوزا کوینک جنوبنده نهر
خریطه به اولدجه صحیح اوله رق کچرلمشدر . ایلاک بهارده زوق کویندن بدأ ایله اشاغی
طوغری پک زیاده طاشار . و برجوق قولره آریلور . ایلاک بهارده بش آتی هفته قدر
کچید ویرمز . [بودخی قیشین یاغان قارلرک مقدارینه تابعدر] یاخود پک مشکلاته برایی
مخلدن کچیلور . ۱۸۹۷ ده نیسان اواسطنده قاتی باراز کویى جوارنده بونلردن پک
مشکلاته کچلمشدر .

صولر چوغانجه ضوب وقانی باراز کویلرنده کلک قوللانیلور .
رضوان کوینک بش وهرست قدر یوقا یسنده کارگیر کوپری واردر .
— اوفق نهرلر : صاسون صو یاخود قونکرده صو ، باطمان صو ، قولب یاخود
پاصور صو ، شن صو .

بونلرک هپسی منبعارینى کنج وبتلیس آره سنده کی طاوور طغندن آیلرلر . قارکینک
بولندیفی نصف النهار دائر دسنک بر آرز یوقاریسنده هپسی بر اشورلر وبعده بوتان صو ناهنی
آیلرکه دجه توابعنک بوکارندن بریسیدر . صاصور صو یاخود قولب صو وسطی قسم
سفالرنده کچید ویرمزلر . تشکیردندن کلاسنه کوینه قدر کارگیر کوپری یوقدر . فقط
علی العاده زمانلرده کچید ویرر . یالکز تکر تکر پیاده کچه بیله جک کوپری واردر .
بونلردن حیوان کچمز .

پاصور کوبیندن شن کوبینه قدر قوای صوتی تعقیب ایدیلورسه یالکیز برکار کیر کوپری واردر . برچیکدن درت ودرست شمالده در . بو موقعدن شهن کوبینه قدر غایت فنا برپاتقا واردر که بلکه ۲۰ دفعه صوتی کچر .

باطمان صو اوزرنده و ب صویک صاصون صوینه نصب اولدینی محلدن اوچ ودرست قدر یوقاریده مال آباد کوبینک یاننده اولدقجه بیوک کار کیر بر کوپری واردر .

کوپرینک طولی ۱۰۰ آدیم کینشلیکی ۶ آدیم اورته کمرک یوکسکلکی ۶ قولاج اولوق اوزره غایت متین و پک کوزل محافظه اولنمش بر اثر در . هرایکی ولایتک حدودی اوزرنده اولدینی کبی بوندن صکرده باطمان صو اوزرنده باشقه کوپریده یوقدر .

— بیوک زاب صو - نسطوریلر (زاوا) تسمیه ایدرلر . دجله نیک اک بیوک قولاندندر . منبعی ایران حدود سلسله جبالنده صور ووا تپه سنه یقیندر . جنوب غربی استقامته آقار . اولا باش قلعه دوزینی اسقا وبعده باش قلعه دن ۲۰ ودرست اشاغیده نسطوری طاغلیرینک درین دوه لری آردسنه کیرر وجودی طاعنی ساسله سی آردسنه کچر عمادیا حداسندن بر آز یوقاریده وان ولایتی حدودندن چیقار . شرقه طوغری بر قوس رسم ایدرک موصلدن ۴۰ ودرست قدر اشاغیده دجله نهرینه منصب اولور . بتون طولی تخمیناً ۳۵۰ ودرستدر . قارلر اریدکن صکره ۲ - ۳ هفته خنس اودن نیسان نهایتده باش قلعه حدالرنده زاب صویندن قولایقله کچیلور . باش قلعه دن اعتباراً زاب صوتی غایت دریندر وکوار صوتی منبعندن صکره آنجق بر قاچ محله یاز نهایتده کچید ویرر .

کچید محلاری شونلدر :

- ۱ — دوور کوبی حداسنده مایس اواسطنده حیوانک دیزلرینی آشار .
- ۲ — کوار صوتی منبعندن ۷ ودرست قدر یوقاریده بهواز کوبی حداسنده ایلول ابتداسنده حیوانک دیزلرینه قدر .
- ۳ — قومدانیس صو منبعنک بر آز یوقاریسنده قوچانیسندن شوائطویه کیدرکن ایلول ابتداسنده حیوانک دیزلرینه قدر .
- ۴ — قوچانیسندن دزه کیدرکن چه مرو کوبینده پیاده یه مخصوص کوپری واردر حیوانلر یوزدرک کچر .
- ۵ -- مارصاوا مناستری حداسنده ۴۰ آدیم اوزونلغنده ایکی اغاجدن معمول
- ۶ : قولاج یوکسکلکنده بر کوپری واردر که اوزرندن پک زورقله کچیلور آلیشمیانلرک کوزلری باغلانور استرلر یوزدرک کچر .

۶ — بوکوپریدن ۶ : ۷ ودرست اشاغیده تشرین اول اواسطده حیوانک دیزلری
آشار .

۷ — کهمان کوینده کوپری واردر . [یوقاریکی کچیدن ۳ ودرست اوزاقده]

۸ — ۱۵ ودرست قدر اشاغیده حلوا کوینده کوپری واردر .

بونلر معلوم اولان کچیدلدر بونلردن باشقه دها برچوق کچیدلر واردرکه معلوم
دکدر . آنجق یرلی اهالی بیلور .

تبع اولتان منطقه داخلنده کی زاب توابعی صول طرفدن کاوار صو ، تخوم صو [*]
صاغ طرفدن شور صو ، قودرانیس صو ، لهوین صو واردرکه بونلرک هبسی اهمیتسر
طاغ صولیدر . ۱۰ : ۱۵ آدیم عرضنده اولوب قولایلقه کچیلور . قارلرک چوق
اریدیکی زمانلر مانع تشکیل ایدرلر . بونلرک بعضلرینک وسط وقسم سفالرنده یازین صو
قالور .

وان کولی حرضه سننده کی انهار

کرچه بو انهار یک بیوک دکلسده بوحوالی یه زیاده قار دوشدیکندن نیسان مایس
آیلرنده بونلر جوشه رق وقسم سفالرنده کچید ویرمز لر . بوموسمده ولایت داخلنده
سیاحت ایدیلورسه بومانلردن قاقچق ایچون اولدجه بیوجک دائرلر رسم ایتمک ایجاب ایدر .
طوغری وقیصه یول تعقیب ایدیه مز . مثلا وان - جانیک - بوکری - آباغا - بایزید
کوزل عربه یولی اولدینی حالده بوموسمده بوندن استفاده ایدیه مز . چونکه آباغا
اووه سننده بندماهی نهری کچید ویرمز . مع مافیله جانیکدن آباغیه کیدرکن بارکیرینک
۸ ودرست شالنده وبنده ماینک صاغ ساحلنده کائن سوت قولای موقعدن کچمک لازمدر .
واندن جانیکه کیدرکن حزیران بدایتده قرده صوی کچمکده قولای دکدر . بونک ایچون
فرض ایدلمکه واندن آباغا و بایزید اووه سنه عربه ایله کینهک اقتضا ایدر مطلقا شواستقامتی
تعقیب ایتمک مجبررتی واردر : وان - آرچهک - موللا حسن - چوقلی - دیکمه طریقله
ایاغا دوزینه و خاچانا کوینه . واندن ایهدره کیدرکن بو یول تعقیب اولتور . صورت
عمومیده بندماهی ، قرده صو ، خوشاب صو ، وسائر نهرلر اگرچه بونلرک صولری اسقا
قصیدیه بر چوق قباللرله تقسیم اولماش بولنسیدی صوک بهارده دخی دها زیاده مانع تشکیل
ایدرلردی .

بو قباللر هم استفاده وهمده صو دکرنلری ایچون انشا اولمشدی .

[*] خریطهده تخوم صو کویسترامشدر آنجق ساحلنده غوندوکی ، تخوم ، بریجا ، تپار کویلری
کویسترامشدر .

دها مهم نهر لر بر وجه آتیدر :

— قره صو . وان کولی حوضه سنده کی اک بیوک نهر در . (۱۰۰) ودرست طولنده اولوب منبئی ایران حدود سلسله سنده در . نوشار و آختوره کویلری آره سنده کی دوز لکده برلشن بر قاج اوفق صودن حاصل اولور . وشهرک اون ودرست قدر شمالنده وان کولینه منصب اولوز . وسط قسمنده کی عرضی ۱۵ : ۲۰ آیدر . منصب اولدینی محله ۶۰ : ۴۰ آیدر . قارلرک اریسی زماندن صکره هر یرندن قولایاقله کچیلور . واندن جانیکه کیدن آدناغاس کوبینده آشاغیده کوپری واردر . خوشاب صو . ۹۰ ودرست قدر اوزونلته در . خوشاب قصبه نیک جنوب طرفه درین بر طاغلق حوضه دن تبمان ایدرک شهرک ۲۰ ودرست قدر صولنده کوله دو کیلور .

صولر چکیلنجه عرضی خوشاب کوبیندن آشاغیسنده ۱۵ : ۲۰ آیدر . اوچ دائمی کوپری واردر .

۱ — خوشاب کوبینده ایکی کوزلی کاکیردر .

۲ — (۱۵) کبلمتره قدر آشاغیده خواصور اووه سنه چیقیدینی وقت بر کوزلی

کاکیر کوپری .

۳ — منصبه قینله انکف کوبینده کارکیر آیاقلی کوپری واردر . واندن بوشانه کیدن

یول بورادن کچر . بو کوبردن یوقاریده تموزدن اعتباراً کچیدوریر . فقط بو کوبردن آشاغیده ایسه آنجق ایکی نقطه دن کچیلور .

— بند ماهی . ایزان حدود سلسله سنک غرب مانله سیله طاندوره ک طاغلق جنوب

مانله سندن آقان بر قاج صوبک اجتماعیه حاصل اولور . بو صولر آباغا اووه سنده برلشور .

بوندن صکره طار بر کچیددن کچرک برکری اووه سنه چیقار . قره خان کویی جوارنده

وان کوانه منصب اولور . اوفق صولرک بزلشمسیله حاصل اولدقدن صکره کی طولی ۴۵

وهرستدر . وسط قسمنده کی عرضی ۱۲ : ۱۵ آیدر . قسم سفلاسنده ۲۰ : ۲۵ آیدر .

برکری به اینه دوندیره کویلری آره سنده کی جریانک یک سریع اولمسندن طولای حزیرانده

صولر چکیلنجه آنجق آتیده کی اوچ یره کچیلور :

۱ — سوت قله کوبینده ۲۰ — بورادن اوچ ودرست آشاغیده ۳۰ — برکری

کوبینده .

برکری کوبیندن صکره کرچه نهر لک جریانی خفیفلر سه ده بوکامقابل دریلدی چو غالدیغندن

بو قسمنده دخی آنجق مین موقعلردن کچیله بیلور . منبعه ۳ ودرست قدر یقین مسافه دن

پیشه کبه کوبینده . ایکی کوزلی واولدجه اسکی زمانده انشا اولمش بر کارکیر کوبیده

موجوددر .

-- محمودیه صوتی [بعضاً محمد؛ صو، یا خود آرجهك صوتعیر اولنور] اوفق برصودر . طولی قرق ودرست . منجی سرای حوضهسندن آلیر . سرت بر اراضیدن آفارق آرجهك و خاراغونیس کویلر آرهسندہ آرجهك کولنه منصب اولور .
قسم سفلاسنده بر آزیوشاق اراضیدهکی هر یرده کچید ویرمکله مساء ارمغله کچیله بیلور .

-- زیلان دره . ص . قوچیانسی تپهسندن تبغان ایدرک ارجیش کولی جوارنده کوله منصب اولور . طولی ارق بش ودرستدر . وسطندهکی عرشى ۱۰ : ۱۲ آیم . ارجیش اووهسندہ پاییلور و برجوق قولدن حریان ایدر . مایس نهایته قدر بلا استندا هر طرفدن کچمک زوردر . یازین کچیدلر چوقدر . کوپریرلر شونلردر :
۱ -- طوغانچی کوینده بر کوزلی کارکیر کوپری واردر .
۲ -- حسن آبدال کوینده ساحل آباقلری کارکیر وکندیسی اخشاب کوپری .
۳ -- حوض کوپری کوینده ایکی کوزلی کارکیر کوپری . آکیندن ارجیشه کیدرکن کچید واردر سنهك هر زماننده بورادن کیلور . طوجا دوزلکننده
-- طوجا صو (غایدر بك صو) الا طاعك جنوب صرتلریدن طوجا دوزلکننده تبغان ایدر .

ارجیشك شرق طرفنده وان کولنه منصب اولور . ۴۰ ودرست طولندهدر . وسطی عرضی ۱۰ : ۱۵ قارلرک اریدیك موسمدهقسم سفلاسنده کچید ویرمز . منبعنه یفین کارکیر بر کوپری واردر . ارجیشدن برکری به یول بورادن کچر دیگر اوفق تفك صولرک اهمیتی اولمدیغی جهتله ذکرندن صرفظر اولمشدر .

— کوللر —

— وان کولی —

وان کولی آسیای عثمانیدهکی اک بیوک کوللردن بریدر . رومیه کولندن بر آز کوچکدر . فقط رومیه کولندن بك زباده بیوکدر . اک زباده امتدادك جنوب غربیدن شمال شرقی به طوغریدر . [بو استقامت دخی طادواندن بندماهی منصبنه طوغریدر] بو مسافه ۱۲۰ ودرستدر . وان ایله اخلاط آرسی ۷۵ ودرستدر ،

اك طار محلی شمال ساحلنده کی اردرین کوی ایله اون وهرست قدر امتداد ایدرا گری بر

شبه جزیره آره سنده در . [*]

عموم مساحت سطحیه سی (۲۰۹۰۰) وهرست مربیه در . ۵۶۳۷ قدم ارتفاعی وارد در . رومیه ۴۵۰۰ قدم . کویکه کول ایسه ۴۳۴۰ قدمدر .

وان کولک درینلکی ۴۰ : ۵۰ قولچه در . حتمیق اسقاندیل ایدلامشدر . یالکیز جنوب غربی قسمک دها درین اولدینی معلومدر که بوراده طالعهلر دها زیاده اولور .

وصوک زمانلرده کولک ساحلرک دایماً صوبه قاپوپ کیتدیکی فرق اولنمقددر . وحقی صویک آلتنده برچوق اسکی زمان کوی آنقادی کورلمکده در . مثلاً ارجیش قلعه سی زیلان صویک منبعنده آخطمار اطه سنده کی اسکله وان جوارنده کی آوانس اسکله سی وسائر

کبی [**]

کولک صویی آجی وطوزلی در . قوقوسی ولدی غایت فنادر . ساحلیری هر یرده بصیق وقولایلقله صوبه کیربله بیلور بر حالده در . جنوب قسمی دها زیاده منحنظر .

روزکارلرک امتداد وجهت وزانی معین قطعی اولسی طولایسیله اک اوفق مراکب بحریه ایله سیاحت قولاید در . بوکارغماً بوکون شمدی به قدر لزومی درجه سنده مراکب

بحریه استعمال ایدلیدر .

ایوم آنجق ۵۰۰ دن ۱۵۰۰ یوطمقدارینه قدریوک استعاب ایده بیان آنجق یوز قایق قدر بولنه بیلور . بونلر ایسه اک ابتدائی شکاده وبناء علیه ساعتلرجه پک آز وهان کافه سی

مربع یلکنلی فقط اولدقجه جسم دالغهلر تحمل ایده بیله جک ماهیتمده اولمدققرندن قایلقرک باشلرینه کلن فلاکتده آز دکلددر . طادواندن وانه بجرأ کینمک ایچون موافق روزکار

[پومپا] اسرسه آنجق ۱۲ : ۱۸ ساعت زمان کچر . پک موافق هوالرده ایسه ۷ : ۸ ساعتده قطع اولدینی واقعدر . فقط علی العاده ایکی اوچ بعضاً دها زیاده کونده

کیدیلور .

قایقرکده ونانجی انی اولماسی سببیه بوردا و پرووا روزکارلرندن صقیله استفاده ایده مدکلرندن فنا هوالرده قایقجیلر ساحله التجایه مجبور قایلرلر . بعضاً واندن طادوانه کیده جک قایلقرک

بر هفته کول اورته سنده چالقانوب عادی الجواز وحقی ارجیشه آتدققرلی واقعدر . وانک

[**] بو مسئله حفته لنج کتابنده پک چوق تفصیلات واردر .

[*] بو جوارده اسکیدن ایکی ساحلی یکدیگریته ربط ایدن حرابر کوپرینک انقاضی مشهور اولدینی حکایه ایدیلور سده بو انقاضک اقدجه بو حوالیده موجود اولوب مرور زمانله غیب اولان بربر زح اوزرینه

بناء ایدیلان هر قنخی بر اینه ک انقاضی اولسی دها محتاملدر . چونکه وان کولی قدیمأ بوراده ایکی به آیرلش بولندیمنه شاهد اولق اوزره بو موقعده کی صیقلی کوستریله بیلیر .

اسکله سی اولان آوانس موقعه ده دائماً ۴۰ : ۵۰ قایق بولور . ارجیش ، عادلجواز ، اخلاط طادوان اسکله لرده آنجق ۳ : ۵ : ۸ قایق بولنه بیلور . بونلرده بغدادی نقلنه مخصوصدر . طادوان ودها جنوب اسکله لرندن وانه قارجیخان قزاسنک او رمانلرندن ایندیریلان اودون و اودون کموری نقل اولتور .

وان کولنده پک چوق بالق واردر . فقط لذت وجسامت اعتبارله پک اینی دکدر . آنجق بر جندن یتشمشدر . خارجاً بر آز کفاله بکزر . وبر قاریشیدن بر آز فضله بویدهدر .

یالکز مایسده اولانور . چونکه بو زمان یورطه دوکک ایچون بالق نهر منصلرینه کیر . یوز دانه سی ۲ : $\frac{1}{4}$ ۲ غروشه ساتیلور . بو بالقک بر چوق قسمی طوزلانهرق ارضروم وبتلیس ولایتلرینه حتی ایرانه بیله کوندریلور . بونک عشری بلمزایده ملتزمه وریلور ۱۹۰۰ سنه سی نهایتده یو عشر التزامی ۵۰۰ لیرا طوتمشدر .

— وان کولنده کی اطهر —

اک بیوک اطه لیم اطه سی اولوب ۲ وهرست طولنده و یاریم وهرست عرضندهدر . وکولک شمال قسمنده واقعدر . آتهر ونورشن کوی یقیننده کی لیمانک قارشیسندهدر . اطه نک اوزرنده بر مناستر واردر که ایچنده ۲۰ : ۲۵ پاپاس و مستخدمی واردر . ۱۸۹۱ ده کی ارمنی مسئله سنده کوردلر بوراده ۵ : ۶ بیک ارمنی بولدیلر . بو آدملر بوراده ایچه جک صو بولفامسنه رغماً قورقولرندن صوسزلغه تحمل ایتشلردی .

قتو اس اطه سی عن اسمده کی تپه جزیره نک یارم وهرست قدر قارشوسنده واقعدر . بونک دخی اوزرنده یکر می کئی بولنان بر مناستر واردر ایچه جک صوپک آذر آخظمار اطه سی ، کولک جنوب قسمندهدر . یارم وهرست قدر امتدادنده اولان بو اطه ۲۵۵ قدم یوکسکلیکنده بر قیادن عبارتدر . بونک اوستنده کی مناستر غایت اسکی زمانه عاقد اولوب ارمنی قتولک مذهبندهدر . [*]

ایچه جک صو صهر نچلرده تراکم ایدن یاغور صویله بر اوفق منبع صورلرندن عبارتدر .

[*] اخظمار قتو کیغوس چیا دزین قتو کیغوسندن بوسبتون آریدر آ کاهیچ بوجهه تابع دکدر بوقتو کیغوسک تحت امرنده اولان ارمنیلر وان کولنک جنوب قسمی اهالیسندن عبارتدر .

آرتھر اٹھسی آخطمار اٹھسندن براز کوچکدر . ارہ لرنده ۴ : ۵ ودرست مسافہ
 واردر . وشمال غربی استقامتندہدر . مناسترک حیواناتی رعی ایتمک ایچون بر محلدر .
 ارجیش قلمہ اٹھسی : محیطی بر ودرست قدردر ، زیلان صو منبعندہ ارجیش قلمہ
 بقیہ سیلہ تشکل ایتمشدر .

بو اٹھنک سطحی آنجق بر قاچ قدم مرتفعدر . سکائی وایچہجک صوبی یوقدر .
 ارجیش اھالیسی اللی ستمہ اول بو اٹھنک قرہ ایلہ متصل اولدیغی پک ایی درخاطر
 ایدیورلر . کرچہ بعض سنہلر وان کولنک صوبی براز آزالورسده طقسان سنہسندنبری هر
 سنہ حس اولتور درجده آرمقدهدر .

چلبی باغ، قوزما باغ کویلری ۱۸۹۹ ده کاملاً قرہ ایلہ متصل ایکن شمدی قرہ دن
 پک زیاده اوزاقلاشمش وکاملاً باطمق تھلکہسندہ بولنمشدر .

— آرچہک کولی — وانک ۲۰ ودرست قدر شمال شرقیسندہدر .

۱۲ ودرست قدر اوزونلقده و ۷ و ۸ ودرست قدر کنیشلکدهدر . صویک سطحی
 ۲۰۰ قدم قدر وان کولی تجاوز ایدر . بونکده صورلی حس اولنہجق قدر چوغالمقدهدر .
 خارا کونیس کوی اطرافی ۱۸۹۹ ده صو ایلہ احاطہ اولتمقده ایدی . صوبی آجی و طوزلیدر .
 بر دانہ قایق بیلہ یوقدر .

— نازک کول بیلاجان طاغنک جنوب اتکندهدر . غیر منتظم شکلده ۱۰ ودرست
 اوزونلقندہ و ۵ : ۶ ودرست کنیشلکندہدر . ۶۴۱۰ قدم ارتفاعندہ اولوب صوبی
 طاتلیدر . بوندن آقان اوفاجق بر نہر قارمونجی کوی یقینندہ وان کولنہ دوکیلور .
 قایق یوقدر .

— کشیش کولی وان طاغنک شمال طرفندہ و ۸۵۰۰ قدم ارتفاعندہدر . یازین
 بدایتده ۳ ودرست طولندہ بر ودرست کنیشلکندہ ، یاز نہایتبدہ ایسہ پک زیاده قورر .
 کشیش کول حوضہسندہ صورلک بریکمہسی ایچون صنعی بر سدن حاصل اولمشدر .
 بونک آیانگی اولا بر طار درہدن چکھرک وان اووہسنہ چقار . بورادن وان شہرینک
 شرقندہ کی باغ و باغچہلری صولامغہ خدمت ایدر .

— بولانیق کول — بیلاجان طاغنک شمال اتکندهدر . ۵۵۰۰ قدم ارتفاعندہ
 و طاتلی صولیدر . جوارندہ بولندیفی نازک کولدن ۹۰۰ قدم آچقددر . بیضی بر شکلی
 حائردر . ۵ : ۶ ودرست طولندہدر . اوفاق بر آیاقلہ یکیکچہلی وتہغوت کویلرک آرہسندہ
 مراد چایہ منصب اولور .

— اورانغازی کولی — سبحان طاغنک غرب طرفندہ اورانغازی کوینہ یقین

ایلك بهارده ۵ : ۶ طولی و درست یازین نهایتنه طوغری $\frac{1}{4}$ و درست قالیر . طاتلی صولیدر .

— صاری صو کولی — سبحان طاغنک شمال شرقی طرفنده طاتلی صولی ، درت و درست محیطنده یاز نهایتده اولدجه قورور . بونک آباغی صاری صو نامیه معلومدر . بعده پاتنوس چاینه آقار .

— ههدیر ماتاش کولی — الا طاغنک جنوب اتکنده یارم و درست محیطنده صوی براز طوزلیدر .

صالمانه کولی — خوشاب کوینک ۲۰ و درست قدر شمانده صالمانه کوی کوی جوارنده ۲۰۵ و درست طولنده بیضی شکلنده صوک بهارده کاملاً قوریر .

— طاندورهک طاغنک جنوب اتکارنده کی بر قاج اوفاق کول . صولری طاتلیدر . سرای حوضه سنک جنوبنده در . کندیلری غایت اوفاق اولدیغندن خریطه ده کوسترملک امکابی حاصل اولمامشدر .

— شامیرام صو قتالی —

خواصور اووه سننده کی اک بیوک قتال شامیرام صو تسمیه اولنور . ۴۰ و درست طولنده و مقطع عرضانیسی ۱۰۵ : ۲ قولاج مربعیدر . وصوی اک زیاده اولان و به جنکر د طاغنک آتشدن فیشقیران تیز بر منبعدن صوی آلور . بورادن اعتباراً یک اسکی بر اصولده خوشاب صوینک صاغ ساحلنه کلور . صوی بولی ایچنده طاش بر کوپری ایله بو صوی آتلا یوب خواصور اووه سنک صاغ طرفی بونجه کیدر . وان کولنک کنارینی طولاشور ارتامهت و سه وهستان کویلرندن کچهرک وان اووه سنه داخل اولور . وان شهرینک جنوب غربی طرفنده کی باغ باغچه لری صولار و شهرک شامیرام آتی دینلان قسمنه کلیر . صولی زماندرده بوشالان ایکنجی بر قتال دها بایلیدی . بوده خواصور اووه سنک صول طرفی تعقیباً کیدیور . آنکف کوی خداسنده نهایت بولور .

— بطاقلقر —

بو ایکی ولایتک بویوک بطاقلنی یوقدر . آنجق وان کولنک کناری براز بطاق

حالده در . برده بعض طاغزدرده کی یا بلاقلرده بطاقلغه تصادف اولنورکه بونلرک اک بیوکری
بروجه آتیدر :

۱ — بند ماهی نهرینک قسم سفلاسی کول کنارنده ۱ : ۱۰۵ ودرست قدر بطاقلق
بر چاموردن متشکلدرکه یوکسک قامشلقدر .

۲ — قره صو منصبی . کول کنارندن بر ودرست قدر .

۳ — وان شهرینک جنوب طرفنده وکول کنارنده طار بر بطاقلق منطقه واردر .

۴ : ۵ ودرست طولنده ۵۰ : ۱۰۰ سازهن عرضنده بونک بر قسم مهمی بش آلی
سنه دنیرو حاصل اولشدر .

۴ — خوشاب صو منبعی کول کنارنده بر بچق ودرست قدر .

۵ — نورشن واوراح کویلی آردسند قره صو یئانی ۵ : ۶ ودرست ارتفاعنده

صوک بهارده ۸ : ۹ ودرست اوزونلقندهدر .

۶ — موش اووه سنک جنوب شرقی طرفاری . آخپه نیس ، اکیمپور کویلی

جوارنده بوندن باشقه اپانا ، طاور اووالرینک وسطی یاز بدایتنده بطاقلقدر . نیسان، مایس

آیلرنده بو اووه لرک بعض اقسامی یارم آرشین صو ایله مستورددر . بویله اولدینی حالده

یایا ویاخود آت اوزرنده اوله رق هر طرفندن چیلور . صولر بعضاً یاری بلنه قدر چیقار .

یاز نهایتنده ایسه بو محلر کاملاً قورر .

— اورمانلر —

یوقاریده خط تقسیم میاهلری ذکر ایدرکن بونلرک اوزرنده کی اورمانلردنده

بخت ایدلش اولدیغندن بوراده صورت عمومیده بردها قیصهجه تفصیلات ویریه جکدر .

موش باش قلعه خطک شمال قسمی کاملاً اورمانسزدر . آنجق باغچه لرده آغاچه

تصادف ایدیه بیلور . بونلر : وان ، ارجیش ، عادلجواز ، آرتامط ، اخلاط ، بوستان

شهر لریله سائر برایکی اوفق تفک کویلردهدر . بوخطک جنوب قسمی ایسه اورمانلق

منطقه ایسهده بودخی یتشمکده اولان اورمانلرله فوندهلق وبالطهلق اولدجه چوقدر .

مربوط خریطه بوبابده تفصیلاتی حاویدر .

صورت عمومیده اورمانلق منطقهده تامیله تتبع ممکن اولدینی کی بوبابده ایجاب ایدن

آلات ترسیمیه دخی بولمیدیغندن خریطهده تامیله صحیح اوله رق کوستریله ماش آنجق

تخمینی صورتده چیزلشدر . صیق اورمانلق اولهرق طاوور طاغیله قارچخان ، گیواش ، موقوس ، شاتاخ ، خیزان ، صاصون مودیک قضالری وبالخاصه مودیک قضاسیدر . صورت عمومیهده قولپ صو ، باطمان صو ، صاصون صو ، بتایس صو ، کوزل دریا صو ، خیزان صو ، موکوس صو ، شاتاخ صو وسائر ایکنجی درجهده کی انهارک کنارلرنده کی صرتلرده ویرده طاور سلسله سنک جنوب اتکلرنده ، اورمان چوقدر . بوحوالیده محروقات اودوندر . تهزهک بورالرده مستثنا اولهرق اندر بولنور . بورالرده اورمانلرده موجود اغاجلره کلنجه عمومیتله میشهدر .

کراچه بو اغاجندنه جسیملری شمعدی پک اندردر . صیق کوزل میشه اورمانی پک آز قالمشدر ؛ فقط فوندهلق چاللیق اورمان کورینان هریرده بولنور . بوندن باشقه قره اغاج ، قزیل اغاج ، اسفندان اغاجی ، کولکن اغاجی بولندینی کویلرک اطرافنده قاواق بولنور . بولنردن باشقه برچوق جنس چاللیقلرده واردر که بیانی کول ، یبان اوطنی ، فندق وسائر نوعندندر . ای دوت وجویز اغاجلرینهده تصادف اولنور . بالخاصه زاب صوینک وسط قسمنه راست کلان حکاری ولایتده دهها زیادهدر . بورادن چیقان جویرز تحتلری اوحوالینک بللی باشلی تجارتی تشکیل ایدردی . ۱۸۹۵ : ۹۶ سنه لری اختلالندن طولایی بوتجارت کاملاً طورمشدر . وان ، بتلیس ، عادلجواز ، اخلاط ، ودیکر بیوک شهرلرک باغچهلرنده جنوبی روسیه و قفقاسیهده یتیشن هر نوع میوه اغاجی بولنور : اعلا آرمود ، الما ، اریک ، کراز ، قایصی ، شفتالی ، بادم ، واوزوم ، یالکز اوزوم فنا یتشیور . اویله فوق العاده لذتلی دکل . اکثریا اکشیجه شراب اعمالنه یرار . بوده بویله بیوک شهرلرده پک چوق مستعملدر .

— اقلیم —

تبع اولنان منطقه ۳۸°۳۰' عرض شمالی دائره سنده اولوب از میر ، سویه سنده ایسهده بوولایتک اقلیمی وان ، بتلیس ولایتلرینک اقلیمنه اصلاً بکزمه مز . چونکه بوحوالی غایت یوکسک وحتی وان کولنک تسویه سی بیله سطح بخردن ۵۶۴۰ قدم مرتفعدر . بو حاسبجه وان ، بتلیس ولایتلرینک بیوک برقسمنک ارتفاعی ۶۰۰۰ قدم اولدیفنه شبه ایدلما ملیدر . بتلیس ولایتک جنوب قضالری اولان حارزان ، شیروان ، سعرد ، قضالریله چقور برحوضه اولان موکوس ، دهرووارت قضالری ۳ : ۴ بیک قدمدر . بوولایتده کی سلسله جبال ایله منفرد یوکسک تپه لرک ارتفاعی ۹ : ۱۰ : ۱۲ بیک قدمه چیقار . بو قدر یوکسک اراضینک اقلیمی بولندینی عرض دائره سنه تابع اوله ماقم پک طبیعیدر . مع مافیله

بومنتطقده اقليم متبدل اولدني حس اولمقده در . بو حواليده منتظم رصدات هوايه اجرا ايدلمديکندن قطعي ارقامه تابع مقدار کوسترلز . بونک ايچون سنهک مختلف موسملرنده کي احوال هوايه يي عادتاً برحکايه طرزنده بسط وبيان ايتک مجبور تي حاصل اولمشدر .

ايک بهاردن باشلايه لم : وان کولي حوضه سييله مرادچاي حوضه سنک وسط قسمنده آنجق نيسانک نصفنده باشلار . قارلرک اک چوق اريسي مارت نهايتنده ايسهده قار مارت نهايتنده يالکيز اووهردن قالفار ۷۵۰۰, ۸۰۰۰ قدم مرتفع اولان طاغلرک تپه لرنده ايسه قسماً نيسانک نهايتنه قدر قالور . طاوور سلسله سي سجان طاغ ، الا طاغ کي پک يوکسک يرلرده حزينانه قدر امتداد ايدر .

نيسانک ، مایسک اولنده بو حواليده هوا پک زياده متبدلدر : دائماً ياغموور ياغار . وا کثريا قاره تحول ايدر . برچوق دفعه لر چيچک آچان اغاجلري وهر طرفي اورتر . بوموسم هر درلو کزتي وسياخته غيرمساعدر . مارت ونيسانده نهرلرک کافه سنک صولري يوکسلور . کچيد ويرمز . يوللر چامورلنور . مایسک نصف اخيرنده هوا حس اولنه جق درجه ده کوزلشور . ياغموور سيرکلنور سده ينه حزينانک ياريسنه قدر ياغار . بوندن صکره همان کاملاً قوراق کيدر . بعضي سنه لر اولورکه تموز، اغستوسده برطامله ياغموور ياغماز . صوک بهارده همان اکثريا هوا کوزل وقوراقدر . ايلول ، تشرين اول ، تشرين نائينک ياريسي سياحت ايچون کوزل هوا تلي ايتک لازمدر . بوزمانلرده هوا غايت براق اولور . اوزاق مسافادن طاغلرک اوزرنده کي اک اوفق تفصيلات کوز ايله سچيلور . تشرين نائينک نصف اخيرنده على العاده قار ياغمه باشلار . طاغلرده ايبي هفته اول ياغلر فقط همان ارير و برآز زمان صکره هوا ينه آچيلور . تشرين ثانی وکانون اول آيلرينک ياريسي آره سنده کي زمان صوک بهارله قيش موسملرينک مجادله سييله کچر . بوزمان طرفنده تماماً قوراق وکوزل هوالر اوله بيلور .

کانون اول نصف اخيرنده مراد کول حوضه سييله مرادچايک وسط قسمنه آرتق تماماً قار ياغار ؛ کانون ثانی ، شباط ، مارت ، آيلرنده بو حواليده قارلی ، صغوق ، برقيش حکمفرما اولور . بوموسمک روسيه وسطی ولاياتده کي قيش موسمندن فرقي بو حواليده کي جنوب کوئشي قيشک اکشدتلي کونلرنده بيله صباح ساعت اوندن کوندوز اوچه قدر مطلقاً برپارچه هوايه ملايمت ويرر . روسيه ده کي کي سورکلي ودائمي طوک اولمز .

حرارت هوا :

درجه حرارته دائر بروجه آتی معلومات واردر : قيش طلوع شمسدن صکره درجه

برودت ۳ : ۵ : ۱۰ و اندر آدها زیاده اشاعی دوشر . تحت الصفر ۲۰ درجه صغوق اولدیغیده واردر . فقط بو حارق العاده در . نیشان آینده کیجه صغوقلری اندردر . فقط صباح قیراغیلری مایسده بیله اولور . مایسده وسطی درجه حرارت (۱۲°) در . حزیرانده کولکده (۲۰۰) در . تموزک نصفیه اغستوسک نصفی آره سنده کولکده (۲۵°) ودها ریاده در . بوکا مقابیل بوغوجی کوندوز صیجاقلرینک کیجه لری سرین اولور . ایلولی تماماً معتدل صابقم ممکندر . صغوقلر تشرین اولده باشلار ، فقط تشرین اول نهایتنه قدر ۸ : ۱۰ درجه دن ده صغوق اولمز .

روز کارلر :

وان کولی حوضه سیله مراد چایک وسطا قسمنده امتدالی وقوتلی روز کارلر اسمز . یازین منتظماً صاحب لری ۸ - ۹ قدر و کوندوزده ۴ = ۵ قدر اسر : بو منتظم و دائمی جریان هوا یازک بوغوجی صیجاغنی تعدیل ایدر . چوق اسن روز کارلر یازین شرق ، قیشین غرب روز کارلر ایدر . قیش روز کارلرینی اکثر یا قار و یا غمور تعقیب ایدر . یازین ده غرب روز کاری دائماً یا غمور کثیرر . وان کولنک جنوبنده کی تپلر و متلا طاوور طاغنک تپه سی بلوطله مستور اولنجه بوحوالیه یا غمور دوشر . بو علامت هیچ بر زمان الدائمز . مطلقاً هوا بوزار و یا غمور یا غار .

بتلیسک و قساده وان ولایتک جنوب طرفلری ودها طوغری طاوور طاغنک جنوت اتکلرنده ایلک بهار بر آری اول باشلار . فرات نهرینک ساحلرینده ایسه فیش همان هیچ اولمز .

حارزان ، شیروان ، سعرد ، جولمرک قضالرنده یاز پک شدت لیدر آنک ایچون بو طرفده ساکن اولانلر یازین مطلقاً یا یالارله چیقارلر . تموز بدایتنده بو طرفلرده کولنک حرارتدن هیچ یشیل اوت قالمز . فقط بو طرفلرده کی اهانلنک مهارتیه و قاللرک کثرتیه سنه ده ایکی دفعه محصول آلتور . چونکه بغدادی قیشه قارشو ا کیلور . قیشین تر لاده قالور ، یازین ایرکنجه اولوب طویلار . همان یرینه پرنج ، مصر و یا خود سائر حبوبات دیکور و صوک بهارده محصول آلتور .

طرق مواصله

یوقاریده هر درلو وسیله لره صره سی کلدکجه یوللر حقدنه تفصیلات ویرلدیگی جهتله بوزاده عمومی بر تعریفله اکتفا ایدیه جکدر .

وان کولنک استقامت عمومیہ سندن بر خط چکلسہ بوحوالی بی ایکی مختلف طبعیئہ اقسامہ آرر . شمال قسمندہ نسبتاً قولای کیلور یولر واردر کہ مساعد هوارده پک آز تعمیر ایله درت تکرلکلی عربہ لک مرورینہ مساعددر . بوخط موهومک جنوب قسمی ایسہ صعب المرور منطقہ بی حاویدر . مثلاً حارزان قضاسندہ فنا بر عربہ یولی بیله یوقدر . بوطر فلرده الک اوفق برسیاحت ایچون مطلقاً مکاری ایله یایا یوریمک ایجاب ایدر .

مربوط خریطہ ده کوسه تربلان یولر تبع ایدیلان حوالیدہ کی یولر اولوب دیگر یاتقہ لرله عادی یولر مثلاً : امادیان حدود ، حیل ، اورومار ، دیزایه کیدن یول ایله دها برقاچ یاتقہ لر ایسہ (۵) ورستلک خریطہ دن آلمشدر . [*]

تپاریز کچیدنی کچن یول و بونک دها ایلروده کی شعباتی :

اک زیاده بللی باشلی وخصوصی بر اہمیتی حائز اوله رق وان ، بتلیس ولایتی داخلندہ قعاتنک مرورینہ مساعد یوللردن بحت ایتمک فائده لیدر : بودخی بایزید اووہ سندن اعتباراً قیزیل دیزه ، طوباریز کچیدی و دها صکرہ آباغا دوزلکنہ کیدن یوللر کہ بونلر بر آز تعمیر ایدیلمچہ درت تکرلکلی عربہ لک مرورینہ مساعدہ ایدر . آنجق کچید محللرندہ بر آز کوچلک چکیلور .

طوباریز کچیدندن کچن یول تشرین اولده قبانور . مایسده آچیلور آباغا دوزندن صکرہ یولک امتدادی بروجه آتیدر :

۱ — بندماہی صوینی تعقیباً برکری اووہ سنہ کیدن درت تکرلکلی عربہ یولی بورادندہ وانہ اولا کول ساحلی تعقیباً جانیکہ قدر اورادندہ کوللی کوینہ بعدہ وان شہرینہ . یالکمز جانیک اوکلرندہ بر آز مشکلددر . بوندن باشقہ برکری اووہ سنندہ درت تکرلکلی عربہ ایچون بر آز مشکل ایسده مع مافیہ کچیلہ بیلان بر دیگر یول دها واردر . بودہ کوروزوت - بوصولان - آرچہک - وان . آرچہک ایله وان آرہ سنده یایی عربہ بیله ایشلر .

۲ — آباغا دوزندہ کی خاچانا کویندن - تیکما - پالخالخی چوقلی - سرای بورادن بریسی قوطورہ دیگرکی اسپسہ نقا - منلاحسن دیگر بریولده : خاچانا - تیکما - پالخالخی - منلاحسن . بوصوک یولدن اک اغر عربہ لر اوکوزلہ جر اولہ بیلور . آرچہک - منلاحسن - سرای - قوطور . غایت کوزل عربہ یولیدر . سرای ایله قوطور آرہ سنده درت تکرلکلی عربہ لر کچہ بیلمک ایچون اولجہ استحضارات اقتضا ایدر .

[۰] کونیک صو درہ سنده کی عربہ یولی . ایران سلسلہ جیالی آشان پاتقار . قوچقار اردن مالغامی بہ . سرایدن قوطورہ ، کوراصوردن عربی کندنہ و دہویشان دن وہی جمال کتہ ، کیدن عادی یول کبی .

قلنج گديك يولى :

عسكراك نقطه نظرندن مهم اولان يول الشكره دوزندن قلعج كديكه - طوداخ - پاتنوس - غاميشوان - اكين كديكى - ايرشادكول وارچيشه بعده كول ساحلى تعقيباً يهركرى اوزرينه بويول ايكي ولايتى ارضرومه ربط ايدر اك مهم كروان بويدير . بويوله بوتون سنه مرور عبور اكسيك اولمز . بويوله آنجق كچيد محملرنده بر آز مشكلات واردر . بوده يالكنز قلعج كديكده در . ديكر طرفلرنده درت تكلر ايكلى عربه ايجون هيچ بر مشكلات يوقدر .

بويولك شعبانى :

بوخطدن پاتنوسده بر درت تكلر ك يولى آريلور ؛ ملاز كرده كيدر . قويدن كهر ك ايزه كيدر . بوراننده ايكي يول آريلور : بونلرده درت تكلر لكلى عربه يولى ؛ بر يسي بوستا كند - ابولوار - موش اووهسى ، ديكرى كه لاراشدن چكر ؛ ينه موش اووهسنده كى - ترمه ته - كيدر . بويوله ايكنجى درجهده عربه يوللرى كسب التصاق ايدر كه بروجه زيردر :

- ۱ - پاتنوس - حوزير . شرفلى - بهرتان - ارچيش .
 - ۲ - پاتنوس - سهواندولى - زرياقلى - نورشن - آصراف - ارچيش .
 - ۳ - ملاز كرد - يارامش - شه بو - اوران قازى - بورشن جك . عادلجواز .
 - ۴ - قوپ - پولور - خوليق - تسيدر انسور - قارمونجى - اخلاط .
 - ۵ - قوپ - خرابه - پيران - كه رس - خيار طائق - برخوش .
 - ۶ - ليز - بازك - طاباوانق - كانيراش - مورخ - طادوان .
- بويولرده قانى تعير اولنان ايكي تكلر لكلى عربه لرك سربست چكر . بر چوق قسمليده واردر كه بونلردن درت تكلر لكلى عربه لرك چكر .

خنس حوضه سندن كلان يوللر :

بو حوضه دن كلان يوللر ده از ياده ايكنجى درجهده در كه بوده : موللاغوداچ ، سهويك ، باش كوى دن كچرك وارطو حوضه سنه وكوم كوم دن كچوب وارطو صويي كتار ينى تعقيباً تپه كوى ، ودها ايلروده مرادچاي ، ودها ايلروده موش اووهسنده صولوق ، موش

بودخی موش ارضروم آره‌سندہ کی کروان یولیدر . خنس - کوم کوم قسمی نامعلوم ایسہدہ کوم کوم تپہ کوی فنا یولدر . دھا ایلرودہ صولوق - موش ، قسمندہ دخی درت تکرلکلی عربہلر کچر .

کونیک صو وادیسندہ کی یول :

بویول دھا زیادہ اہمیتدن عاریدر . ارضروم - دیار بکر آره‌سندہ کی کروان یولیدر . [ارضروم - پالو - دیار بکر] بومنطقہدہ کونیک صو اوزرنندہ کی سیمسور ایلہ ، اشک میدانی ، کیرواس ، سورہپ قرہبت مناستری ، زیارت ، صولوق استقامتی تتبع اولمشدر . زیارت ایلہ صولوق آره‌سندہ درت تکرلکلی عربہلر کچر . زیارتلہ - مناستر آره‌سی آنجق ایکی تکرلکلی عربہنک مرورینہ مساعدر . سورہپ قرہبت مناسترندن غیرواسہ قدر پاتقادر . اگرچہ بواسہ تقامتدہ یول وارسہ اودہ ہر حالہ برکنار ددر . غیرواسدن - سیمسورہ قسماً عادی یول وقسمادہ پاتقادر . بوخطرک کافہسی ارضروم استحکامنہ قارشو برچوپریمہ حرکتہ یرار بودہ : موش اووہسندن یاخود وارطو - پالو - خرپوط خطیدر . کونیک صو قسم علیاسنی وارطو حوضہسنہ ربط ایدن یوللر ایسہ غیر معلومدر . خریطہدہ کوستریلان پاتقالر ایسہ بش ورستلک حریطہدن آلمشدر .

تبع اولسان منطقہنک شمال قسمندہ کی یوللر صورت عمومیہدہ بو حالہدر . جنوب قسمندہ کی یوللرہ کلنجہ بتن طاوور سلسلہسی امتدادنجہ کونیک صودن بدأ ایلہ بش طاغ تپہسنہ قدر همان بتون بوخط تقسیم میاھی آشان ہیچ برعربہ یولی کچیدی کوستریلہ مز . آنجق پک عادی وعادتا پاتقہ حالندہ بولمان موشک غربندہ کی قیزل اغاجدن قولپ صوینک قسم علیاسندہ کی (شن) کوی حوضہسنہ کیدن برخط کوستریلہ ییلور . شہن کونیک جنوبندہ ایسہ بوخط غایت فنا برپاتقا حالنہ منقلب اولور . طاوور سلسلہسندہ باشہت تپہسنک برآز غربندہ کی دیغوستتا کویندن ۶۸۰۰ قدم ارتقاعندہ کی برکچیددن کچہرک قاسریکہ کیدن یول ایکی تکرلکلی عربہ مرورینہ مساعدر . بویول دھا جنوبہ کیتدکجہ ینہ پاتقا حالی آلور .

راحوا اووہسندہ بتلیس صو کنارینی تعقیباً بتلیسہ قدر مکمل عربہ یولی واردر . بویول آنجق شہرہ قدر واصل اولور . شہری کچمز وبوندن باشقہ بتلیسدن اعتباراً ینہ صوبی تعقیباً اشانچی طوغری امتدادی دھا چوق زمانہ محتاجدر . بتلیس شہری خارق العادہ بر شہردر . چونکہ بوشہردن ہیچ برعربہ یولی کچمز . یعنی مثلاً طادواندن شہرک شمال طرفہ کلان برعربہ ہیچ برزمان شہرک جنوب طرفہ کیتمز ، اورادہ بوشالتمق لازمدر .

اگرچه بر زمان اولوبده بتلیس - دیاربکر شوسه سی یاییلوبده شهرک اورتسندن کچیرمک لازم کلورسه اوزمان بر طرفدن کلان عربه دیکر طرفه کچه بیلور . فقط بتلیس شهرینک سوقاقلری هب زردیان کچی باصه قلی اولدیغندن بویولک انشاسی پک چوق پارهیه محتاجدر . بویله سوقاقلردن آنجق مکاری چوق زورلقله کچه بیلور .

اشته صورت عمومیهده کوریلورکه وان کولی حوضه سیله مرادچای وسطی قسمندن فرات نهری حوضه سنه دکل درت تکرلکلکی حتی ایکی تکرلکلکی برتک قانی بیله کچمک احتمال خارچندهدر . وان وبتلیس ولایتلرینک بوقسمده کی یوللر خریطهده کوسترلمشدر . بونلر صورت عمومیهده پانقادر . سعرد ، حارزان قضالرنده قیصه مسافله اچون عربه یولی وارددر . عمومیتله وان بتلیس ولایتلرینک جنوب قسمنده کی یوللر بروجه آتیدر :

۱ - بتلیس - ویس القرانی (زیارت) - زوق - قره وین - سنان [بوراده باطمان صو قایقله کیلور] یازین کچید ویرر . - دیاربکر . زوق ایله دیاربکر آره سنده ایجه عربه یولی وارددر . بتلیس - زوق قسماً پانقادر . بوندن طولای ایلک بهارده قارلرک اریمسی زماننده پک تهله کیدر . بتلیس ایله ۲۵ وهرست اوزاقده خان موقعنه که بتلیس صونندن ۲۵ وهرست جنوبدهدر . بویول تماماً انشا اولمش ایکن برقاچ سنه صکره کچلده مکاره لری چوزوب اشیایی الله طاشیمغه مجبوریت حاصل اولمشدر . چونکه بعض محللرده اوله جسیم طوبراق قایمسی اولمش که یولک ایزینی بیله غائب ایش . مع مافیله مر حالیهله بتلیس - زوق - دیاربکر خطی عسکرک نقطه نظرندن غایت مهمددر . چونکه بغداد - موصل - رواندز - سلیمانیهده بولنان ۶ نجی ترکیا قول اردوسنک [اوتارینده کی] بتلیسه حرکتنده تعقیب ایده جکلری یوللر بوراردن کچه جکلدر .

۲ - موصل - جزیره - قندق - دیل [فرات ایله بوتان صویک برلشدیکی محلدر] بورادن سعرد ، ارانغوز - باغلیت و ارغونیس - خان . بعده بتلیس صویکی کنارندن وبتلیسندن ۲۵ وهرست اوزاقده بولنان مارس کوبندن ۳ : ۴ وهرست یوقاریدن کچر . بودخی بتلیسی موصله و صکره بغداده ربط ایدن یکانه کروان یولیدر . بونک الک مهم نقصانی حوارنده کویلر و مسکون محل بولنماسیدر . بو حال قسمده دیل - جزیره آره سندهدر . دها بر مهم محذوریده بوحوالینک بویله حالی بولنمندن استفاده ایدن برطاقم ایشیانک کروانلری اکثریا صویدیفندن بو یولده سیاحت براز تهله ککی عد اولمیدر . موصل - جزیره اووه سنده عربه ایشلر ، دیکر قسمده مکاره کیدر . دیل یقیننده کچید وارددر . صولرچو طالجه کلهک ایله کیلور . طاولیق ایله سعرد آره سنده شوسه وارسهده طرزانشاسی فنا اولدیغندن عادی عربه لرک بیله مروورینه پک قولای مساعده ایتمز . دیلدن - بتلیس صو ساحلی تعقیباً حسنی ، قاضی ،

زیبار ، زیارت عادی پاتقا یولی . دیل - سعرد - وارغوتیس پاتقاسندن دها فنا حالدہ دکلدر .
یوقاریده ذکر اولنان خطلردن بتلیس - دیاربکر وبتلیس - سعرد - موصل بوایکی ولایتک
جنوبنده کی یوللرکک مهملریدر .

شمدی بدایتدنبرو ذکر اولنان بتون یوللری ایکی ولایت مرکزینه نظراً برکردهدها
نظر تدقیقندن کچیرمک اقتضایدر :

واندن چیقان یوللر :

۱ - وان - آرهک - کورزوت ، بارکیری ، بندماهی ساحلی تعقیباً اباغا دوزینه قدر درت
تکرلکلکی عربیه و بورادن طوپاریز کچیدنندن بایزید اووهسنه ایکی تکرلکلکی عربیه یولی اولوب
وان - ایعدیرارهسنده اک مهم کروان یولیدر .

۲ - وان - جانیک - پیشه کومبد - ارجیش - پاتنوس - طوتاخ - قلنج کدیک -
الشکر درت تکرلکلکی عربیه یولی . وان - ارضروم ارهسنده اک مهم کروان یولی .
پیشه کومبد ایله کورزوت ارهسنده بو ایکی یول بربرینه مربوطدر .

۳ - وان - آرهک - ملاحن - آصوحا - سرای - شهرفقان - قوطور درت
تکرلکلکی عربیه یولی . واندن ایرانه اک مهم کروان یولی .
بو یولدن اباغا دوزنده شرق طوغری قسماً عربیه قسماً قانی یولی اولوق اوزره آتیده کی
استقامتده یوللر واردر .

ب - موللا حسن - اسپ سه نهک - چیبوقلی - طاش اوغلی - نوشار -
میتوقولی - خاچان .

ج - طاش اوغلی - بالچاقلی - تیکما - خوجان .
د - سرای - آخورهک - قاققوران -

۴ - وان - قوروباش - نورکهف - زهناق - قانی یولی . دها ایلروده خوشاب
چو خاکدیک - نهریسان ، پاتقا .

نهریسان - باش قلعه - بهواس قانی یولی . چاردهران - بیقول - ذیرا - پاتقادر . بعده
شمدینان قضا سنک مرکزی اولان تکریدن کچهرک رومییه کروان یولی واردر . نهریسان
دهره - دیلمان (سلماس) قانی یولیدر .

۵ - وان - آرطامت شوسه در . دها ایلروده بوستانه قدر درت تکرلکلکی عربیه
یولی . نورفکه قدر قانی یولی . نورفکه - کوللی - کیترانس - سورپ - قوطوم - طوخ
- اورتاب - طادوان . قانی یولی آچیلمش ایسه ده ایکی سنه صکره انجق مکاره لکچه میلمشدر .

— بتلیسدن آریلان یوللر : —

۱ — بتلیس — ویسل قرانی — زرق — قسماً قانی قسماً پاتقا یولیدر . دهایلریده
قره دین — سبحان — دیار بکر — عربه یولی .

۲ — بتلیس — سعرد — جزیره — موصل . پاتقا

۳ — بتلیس — راحوا اووه سی — مورخ — نورشن — [ایکی وه رست صولده قالیر]
خاصه کوی — موش — صولوق تپه کول قانی یولی . دها ایلریده کوم کوم — خنس کذلک
قانی یولی در . بو خطدن موش اووه سنده آریلان یوللر شونلر در :

ب — ابولوار — بوستا کن — شیخ دالی — ته غوت — انجالو — قوپ — ملاز کرد
پانوس .

ج — ابولوار — حسن قوران — لیزر — قوپ — ملاز کرد — پانوس .

د — ترمه رت — کالاراش — لیزر — قوپ — ملار کرد — پانوس . سائر یوللری
مربوط حریطه ده کورمک ممکندر .

صورت عمومی ده یول انشاسی و انشا اولنانلرک حسن محافظه سی خصوصه حکومت
عثمانیه زره قدر عطف اهمیت ایتمز .

بو حوالیده اجمال و اطلاق کافیه سی حیوان صرتنده نقل اولنق همان عادت حکمنه
کچیدیکندن و مکاره ایسه همان هر طرفه ایشلیدیکندن هر قنغی بر یولدن عربه کچرمی کچرمی
دیه دوشونهرک و عربه کچه جک حالده محافظه ایتمک خصوصی بلکه خاطره بیله کماز .

نه زمان اولسه وان بتلیس و لایتلری روسلرک انه کچه جک دیه بورالره یول یایوب
مصرف ایتمکی زائد عد ایتمک و منتظم یوللر انشاسی حالده روسلرک ارضروم قلعه سنی
قولایلقه ضبط ایدرلر کی سبکمغازانه فکرلر بو حوالینک مع التأسف بیوک ملکیه
مأمورلرینک حوصله سنه یرلشمش اولدینی بر چوق دفعه لر بو باده آچیقجه تعاطی افکار
ایدیلهرک آکلاشلمشدر !!

یازین بو حوالیده آرزو ایدیلن استقامتده سیاحت ایدیلر . بللی باشلی هیج بر مانعه همان
همان تصادف ایدلز . چونکه کاروان یوللرنده مکاره لر بر بری آرقه سی صکره بر رقول
نظامنده کیتمازلر . بر چوق محلارده ۲۰ : ۲۵ آدیم کیشلکینده بر جهیه به آنجق صیغه بیله جک
بر کومه حالده حرکت ایدرلر . قیش موسمنده ایسه بو کروان یوللرنده آنجق تکر تکر
حرکت ایتمک ممکن اولور . بویله کوزلجه باصیلمش قارلی یوللر حیوانانک ، آغراقلری
طوتار . فقط بر قاریش صاعه صوله ، باصینجه همان بر آرشین قاره باعمق محققدر . بونک

ایچون یولده بربرینه راست کان کروانلر بک مشکلات چکرلر. ایلك بهارده قارلر اریرکن بو یوللردن کچمک دها زوردر. چونکه کوندوز او قدر اریرکه بارکیلرک آغرلغی چکمز هر آدیله بارکیلر باتار. ۳ : ۴ وه رست قطع ایدنجه بتون کون یورومش قدر یوریلور .
اگرچه قار بر آرشیدن زیاده ایسه او حالده حرکت امکانی قالماز . بونک ایچون بویه یرلرده انجق کیجه حرکت ممکندر. چونکه کیجه وقتی یوللر یکیدن طونهرق قوت پیدا ایدر .

— پوسته - تلغراف —

پوسته - تلغراف خطلرینک تعدادندن صرف نظرله یالکز بوکا مخصوص قروکینک مطالعه سیله بر فکر عمومی حاصل اوله جفتی بیان ایتمک کفایت ایدر . انجق بو حوالیده پوسته یا کتلیری دائماً حیوان صرتمده نقل اولتور . خصوصی نقلیات ایچون اهلینک پوسته حیواناتندن استفاده ایله بیلمسی ممکن دکلدر .

کوستریلان پوسته یوللرنده هر ۴ : ۵ ساعتده علی العاده حیوانات دکیشور . بو حیوانات خصوصی متعهدلرک مالیدر . پوسته یه ۲ : ۳ ساعتده بر دکیشن و ۲ : ۳ کشیدن عبارت اولان ضبطلر رفاقت ایدرلر . ائی هوالرده پوسته نیک سرعتی ساعتده ۸ : ۹ وه رستدر . واندن ارجیشه ۱۲ ساعتده کیدر. ارجیشن ملاز کرده کذلک او قدر زمانده کیدر . ملاز کردخنس کذلک ۱۲ ساعت .

خنسدن ارضرومه پوسته یولی مسجدلی کوبی - ارنه در . خنسدن موشه ۱۰ ساعتده، موشدن بتلیسه ۹ ساعتده . بتلیس - کیندارنس - وان ۱۸ ساعت . وان - سرای ۸ ساعت . وان - باش قلعه ۱۳ ساعت . باش قلعه - دیزه ۹ ساعت . بتلیس - سعرد ۱۰ ساعت .

بو یوللرک هپسنده پوسته هفته ده بر کره واردر . پوسته استانبولدن وانه اون کونده واریر . ارضرومدن وانه اون کونده . طریزوندن یدی کونده . پوسته پتربورغدن وان وبتلیسه همان عین زمانده ۱۶ کونده واریر . تلغراف خطوطی غایت سطحی طرزده تمدید ایدلشدر. اوفق تفک احوال هواییه ایله همان مخابره منقطع اولور. وان ارضروم ارنه - نده سنده بر قاچ دفعه بوحال واقع اولور . استانبولدن تلغرافک وصولی ایچون وسطی اوله رق ۵ : ۶ ساعت حساب ایدیلیدر . تفلیددن وعلی العموم رومیهدن کله جک تلغرافلر انجق ایکنجی کونی واصل اولور . کوش غروب ایدنجه همان هر تلغرافخانه ده تلغراف مخبراتی بایدوس ایدیلور . تلغراف ترکیه یازیلیر. فرانسزجه ایچون یالکز وان وموشده مخابره مأموری واردر . بر زمانلر باش قلعه ده دخی وارمش .

— ایستاتستیق قسمی —

— محال مسکونه —

حکومت عثمانیه نك قرا و قصبانه دائر رسمی ایستاتستیق لرنده کی ارقامه لزومی درجه ده امنیت ایدیه ماز . چونکه ۳ : ۵ سنه طرفنده پك بیوک تبدلاته اوغرار . چونکه ولایت ، سنجاق ، قضالرك حدود لری پك صیق صیق تبدل ایدر . بونك ایچون ۱۸۹۲ ده انتشار ایدن V. Guinet نك « La Turpine D'asié » نامنده کی جغرافیای ملکیمی اولدجه قیمتلی بر ائردر . ایستاتستیق نقطه نظرندن ۱۸۹۰ و ۹۱ سنه لری نه عاؤددر . مع مافیه ۱۸۹۴ : ۹۶ سنه لرنده وان وبتلیس ولایتلرنده بر چوق تبدلات اولوب بیکلرجه اهالی قسماً روسیه و قسماً ده ایرانه کچدیلر . امریقایه بیله هجرت ایدنلر واردر . بعض قضالر ده کی اسکی ارمیلر کاملاً ترك خانه ایتمشلردر . بونلرك یرینه سائر محللردن وحتی ایراندن بیله کردلر کلوب ساکن اولدیلر .

بو بابده بعض وئائق طویلانه رق غریب حالنده جمع ایدلمشدرکه بو دخی وان ولایتی قضالرینك بر چوقلریله بتلیس ولایتك بر قسمنه عاؤ اولوب ایلروده کی جدوللرده تفصیلاتیه کوریه جکدروشایان امیندر بو وئائقه Guinet ده کوستردیکی مقدار ارسنده بعضاً بیوجک تفاوت کوریلور . بونك ده بر قسمی اغتشاش هنکامنده کویلرك تبدیل موقع ایتملردن و بر قسمی ده اساساً طوغری معلومات الده ایدیه مامسندندر .

تماماً تتبع ایدیه میان قضا و ناحیه لر حقنده مذکور کتابك کوستردیکی ارقام تماماً قبول ایدلش و فقط لزومی وجهه تحقیقات اجراسی نتیجه سنده کوریلان بیوک فرقلر بالطبع جدول مخصوصه اشارت ایدلمشدر . مع مافیه هر حالده V Guinet ك کتابی حکومت عثمانیه نك رسمی ایستاتستیقی اولان سالنامه نك ویردیکی معلوماته پك زیاده مرجحدر .

(* V. Guinet) کویلرك حسابنده نفوسی نظر دقته آلمش ، حالبوکه قالویا کین ، پرژه و اللمسکی ومانیسکی ایسه او جاق ، عائله اعتباریه [یعنی بر کویده قاچ خانه واردر دبه تدقیق ایدیلرک] حساب و آیدیه کی جدوللری اکا کوره املا ایتمشلردر . کرچه نفوس اعتباریه حسابدها طوغری ایسه ده عائله و خانه حسابی دها پر آتیق و قولای اولدیغی ایکنجی اصولك ترجیحی مجبور اولمشدر .

سیاحت انناسنده معلوم بر کویده قاچ خانه بولندیغدن تحقیق ایتمك البته نفوسی (* V. Guinet) آسیای عثمانیه کی استاتستیقی یایمق کی بیوک و آغر بر وظیفه یی اوزرینه آهرق ۱۲ سنه بتون اناطولیده تتبع ایله وقت کچروب طویلامش اولدیغی ارقامی معلوم بر اصول اوزرینه جمع و تالیق ایدرك او قیمتدار کتابی وجوده کتوره شدرکه بونده او حوالیده مختلف خدمتله بولمش اولان اوروپالی مأمورلرکده پك چوق یاردمی سبقت ایلشدر .

او کر ممکن دها قولایدر . اک نهایت کیمسهیه مراجعت ایتمکسزین کوز ایله تخمین بیله ممکندر . کوز تخمینله یاییلان حسابده خطا واقع اولسه بیله بیوک و کوچک کویلرده عین وجهله خطا ایدیلولور . بیوک کویده آز ، کوچک کویده چوق خانه تخمین ایدیلولور و عمومی حساب نتیجهسنده ویکون عمومیده خطا غایت اهمیتسز قالور .

شیمدی هر خانهده قاچ نفوس موجود بولدیغنی حسابه کلنجه بوده علی العموم ۵ : ۸ : ۶ قدردر . بر عائلهدهکی وسطی مقدار نفوس (۸) اولهرق قبول ایدیلولور جدولار اکا کوره تنظیم ایدلشدر . کرچه وسطی مقدارک بش آلتی اولسنی ترجیح ایدنلر بولنورسده بو بایده مناقشهدن صرفظنله ذاتاً حساباتک نفوسی اوزرینه بوریدلمدیکندن بر کویده موجود خانه مقداری موضوع بحث ایدیلولور .

ممالک عثمانیهک بو قسمنده دها بر چوق زمانلر ایچون ایستاتستیق نفوس اوزرینه بورودیلهمیوب خانه حسابی ایله اکتفا مجبورتی دوام ایدهجکدر .

— کوی مقداری و کثرت وجسامتی —

وان ولایتی

کوی نامی	وان سنجاق و قضا اسماییسی		وئائق مختلفهیه کوره کوی عددی		قضاارک و درست سرداری	بر کویبه قدر و درست سرداری اراخو اصابت ایتمکدی ۱۰۰۰ خانهل و دها بیوک کویکولرک مقداری	اگرچه عمومی کوی عددیدن ۱۰۰۰ خانهل و دها بیوک کویلرک عددی تنزیل ایدیلمیسه وسطی بیوککولرک اولان کویلرک عددی بروجه آیدلر .
	کوی بیوت	ساکنانهسی	۱۸۹۸ سنی	الله اییلان وئائق			
وان سه خاخی	۱		۱		۴۳۰	۱۵۵۹	—
وان شهری			۲۶				
مرکز ناحیه			۶۱		۸۰۰	۱۴۶۱	۴۹
فرز ناحیه سی	۱۵۴	۱۵۴	۴۲	۱۵۴			
بازر			۲۷		۸۷۵	۲۰۰۳	۴۰
ارچک			۲۷				
خوانسور			۱۲۲	۱۲۱	۶۲۵	۱۶۶۶	۶۰
بارکیرک قضاسی	۱۱۷	۱۲۱	۱۲۲	۱۲۱			
ارجیس	۱۲۲	۱۲۳	۱۲۷	۱۲۳	۲۲۲۵	۱۹	۲۴
عادلجواز	۴۴	۴۴	۱۹۰۰	۱۲۷			
کاوش	۵۹	۵۹	۸۷۵	۵۹	۱۹۰۰	۱۵	۱۹
کارچنان	۷۹	۷۹	۶۲۵	۵۹			
شاتاخ	۸۶	۷۹	۶۲۵	۷۹	۶۳۰	۸	۲۴
بوردوز	۸۰	۷۹	۶۲۵	۷۹			
حوکوس	۶۳	۶۲	۶۰۰	۶۲	۱۶۲۵	۱۲	۲۵
مخودیه	۹۱	۸۳	۶۰۰	۶۲			
جماً سنجاقده :	۸۹۶	۸۸۰	۹۱۶	۹۱۶	۲۱۱۰	۲۸۰۷	۲۴
					۱۴۷۴۵	۱۶	۱۷

حکارتی سنجاغی							
۲۲۱	۱	۱۵,۳	۲۱۵۰	۱۴۱	۱۴۱	۱۸۰	باش قلعہ
۲۱	—	۲۲	۱۱۵۰	۵۷	۳۴	۷۰	[آلباق مرکز قضا
۱۷	۳	۹,۱	۲۵۰۰	۲۷۴	۱۸۴	۲۹۲	حمیدہ
۲۵	۳	۲۰,۹	۱۲۷۵	۶۶	۴	۱۲۰	کاوار اورومارلہ برابر
۳۲	۳	۲۲,۳	۱۶۰۰	۷۲	۱۳	۸۰	جولڑک قضا
۲۱	۲	۱۸,۱	۲۱۲۵	۱۱۷	۱۲۹	۱۰۰	بیت الشباب
۴۰	۱۰	۱۵,۲	۲۰۰۰	۱۳۲	؟	۸۰	شمہ تیان
؟	۲۳	۱۹	۱۳۰۰۰	۸۵۹	؟	۹۶۲	نسطور بیلرک مسکور اولدینی محل
۲۴-۲۲	۴۰	۱۵۶۶	۲۷۷۴۵	۱۷۷۵	؟	۱۸۵۸	جمہ سنجاقدہ :
							جمہ ولایتدہ :

بتلیس ولایتدہ							
—	۱	۸۱۷	۱۱۳۰	۱	۱	۱	بتلیس سنجاغی
۰۳	۲	—	—	۱۲۹	۱۸۸	۷۴	بتلیس شہری
۳۰	۳	۱۹۶۲	۱۰۰۰	۵۲	۳۳	۵۸	مرکز قضا
۱۷	—	۶۱۷	۱۲۲۵	۱۸۲	۱۶۸	۱۷۳	اخلاط قضا
۲۰	۳	۹۱۷	۱۰۰۰	۱۰۳	۲	۱۲۹	حیزان
۲۰	۹	۹۰۱	۴۳۲۵	۲۶۷	۴۴۲	۴۳۵	مودیکی رابات ناحیہ سیلہ برابر
—	۱	—	—	—	—	—	جمہ سنجاقدہ :
۲۴	۱۰	۱۲۶۳	۲۳۷۵	۱۹۲	۱۹۱	۱۹۲	موش سنجاغی
۲۳	۴	۱۵۶۱	۲۲۵۰	۱۴۹	۱۲۶	۵۰	موش شہری
۴۰	۱۰	۲۸۶۴	۱۴۷۵	۵۲	۵۲	۱۳۵	مرکز قضا
۲۵	۱	۱۷۰	۱۳۷۵	۸۱	۸۶	۹۳	ملازکرد
؟	؟	۱۱۶۵	۱۹۵۰	؟	۱۱۸	۱۷۷	بولاتق
۱۵	۱۵	۱۴۶۶	۹۴۲۵	۶۴۵	۵۷۸	۶۴۹	وارطو — کوم کومی
—	۱	—	—	—	—	—	صاصون [حازو]
۲۰۳	۶	۱۲۶۳	۷۰۰	—	۷۰	۵۶	جمہ سنجاقدہ :
۷۵	۱	۵	۱۰۵۰	—	۱۵۰	۲۰۷	سعد سنجاغی
۲۷۵	؟	۲۸۶۷	۱۷۵۰	—	۲۰۵	۶۱	سعد شہری
۱۰۶	۲	۵۶۶	۱۳۸۰	—	۱۸۲	۲۴۹	مرکز قضا
۱۸۳	۱	۲۸۶۷	۱۳۵۰	—	۶۱	۷۲	سزوان قضا
۱۵۹	؟	۹۶۷	۶۲۳۰	—	۶۶۹	۶۴۶	تہرو « آردا »
۱۵۲	۱	۶	۱۱۵۰	—	۲۲۰	۱۹۱	رخوانلہ برابر حارزان قضا
۲۸۶	۱	۲۶۶۹	۲۱۵۰	—	۹۱	۸۰	برواری قضا
۲۳۵	؟	۱۴	۱۲۵۰	—	۱۱۳	۸۹	جمہ سنجاقدہ :
۲۰۳	؟	۱۲۰۷	۴۵۵۰	۲۶۰	۴۲۴	۳۶۰	کنج سنجاغی
—	۱۷	۱۱۶۱	۲۴۶۵۶۰	۲۱۱۸	۲۱۱۳	۲۰۹۰	مرکز قضا
							جبا قچور قضا
							قواب - قاب
							جمہ سنجاقدہ
							جمہ ولایتدہ

برجی خانہ کی قبول ایڈلشدر

یوقاریده کی جدولر حقیقده بروجه آتی بعض ایضاحات لازمدر :

وان سنجاغنه داخل اولان ارقام بالذات تتبع ایدیلهرك بولمشددر .

حکاری سنجاغنه دائر ایسه آز چوق قطعی معلومات ایدنك قابل اوله مامشددر .

مثلا کاور قضاسنده بر معلومات ۷۸ کوستردیکی حالده بر دیکری ۲۶۰ کوستریبور .

اورومارک حذاسنده بر خانهده ۱۴ دیکرنده ۳۲ کوسترلمشددر .

جولمرک قضایی حقیقده کذا ۶۶ و ۱۲۰ کوسترلمشددر . بو فرقلر بر وثیقهدده جولمرک

واورومار قضالرنده نسطوریلریده داخل نفوس کوسترلمشددر . (*)

حالبوکه دیکر وثیقیه کوره نسطوریلر تماما آیری جدولده کوسترلمشددر . کاوار قضاسنه

کلنجه کوینه نک وثیقهنه اینامق لازمدر . موش ، بتلیس سنجاقلری حقیقده کی معلومات

قطعیجهددر . چونکه اوج قطعی وثیقیه مستنددر سمرد ، کنج سنجاغنی حقیقده کی معلومات

کونیسه سی نی کتابندن آلمشددر . بتلیس ولایتک عموم کوی عددی ۲۱۱۸ وان ولایتک عموم

کوی عددی ۱۷۷۰ درکه بتلیس وانندن دهازیاذه در . الکچوق کوی وان سنجاغنده اولوب

۹۱۶ صکره صره سیله حکاریده ۸۵۹ سمرد ۶۴۶ موش ۶۴۵ بتلیس ۴۶۷ کنج

۴۲۴ در .

وان ولایتده ۱۰,۵ وهرست مربعنه بر کوی اصابت ایدیور . بتلیس ولایتده ۱۱

وهرست مربعنه بر کوی اصابت ایدیور .

حزرانده	بر کوی	۶۰۷	وهرست مربعنه
شروانده	"	۵	"
حارزانده		۵۰۶	
کنجده	}	۶	وان ولایتده
شاتاخ		۸	

بو قضالرده کی کویلر يك بيوك دکلدر . مثلا بر کویک وسطی بیوهلکی :

شیروان قضاسنده ۱۰ خانه : ۸۰ نفوس بهر کوی باشنه

" " " " شاتاخ قضاسنده ایسه ۱۲

" " " " حارزانده " ۱۳

(*) V. Guinet . کوره جوارک قضاسنده کی نسطوریلر ۱۰ بيك واورومار قضاسنده ۱۱

بيك کوسترلمشددر .

بروجه آتی قضاالرده ایسه کویلهر دهها سیرکدر :

چیاقجور قضاسنده	بر کوی	۲۶۰۹	وه رست اوله جق
کاوار	»	۲۸۰۴	»
بولانیق	»	۲۸۰۴	»
ئورو (اروا)	»	۲۸۷	»
بهرواری	»	۲۸۰۷	»

خانه مقدارینک چوفلغنه نسبتاً بیوک کویلهر وان مرکز قضاسنده درکه وسطی بیوکک
 ۴۸ خانه ذر . بعده شویله کیدر :

تیمار ناحیه سنده	بر کویک وسطی بیوککی	۴۰	خانه
خوانسور ناحیه سنده	»	۴۰	»
بولانیق	»	۴۰	»
بیت الشباب	»	۳۲	»
اخلاط	»	۳۲	»

اسطوریله مسکون اولان طرفلرده کی کویلهرک وسطی بیوککی ۴۰؟ خانه ذر .

— کویلهرده کی خانهلرک طرز انشاسی و بونلرک قطعات اسکانه —

— نه درجه یه قدر الویریشلی اولدقلری —

وان بتلیس ولایتلرنده کی کویلهرک خانهلرینک طرز انشاسنه و بورالرده قطعاتک اسکانه نه درجه یه قدر الویریشلی اولدقلرینه دائر تفصیلات ویرمه دن اول کیمکه قارص ، کمرلی طرفلرنده کی یرلی اهلینک خانهلرینی کورمش ایسه ارضروم بتلیس وان ولایتلرنده کی کوی اولریده طبق بونلره مشابه اولدیغنی سولمک کفایت ایدر . آنجق بوحوالیده کی ارمنی و کرد خانهلری اره سنده برفرق وارسه اوده یکدیگرینه نسبتاً دهها قولانشلی یاپیش اولمیدر . قارص ، کمرلی طرفنده طرز انشاسی اولرک طرز انشاسی برطرفی همان مطلقاً طوبراق ایچنه کوممک و اکثر یابوللرک کنارینه راست کتورمک اوزره دیگر مقابل دیوارینی برویا بر قاج او طه کنیشدکنده اوزاغه یابوب بودیوارله مقابل طرفده کی طوبراغک ایچنه ایچنه صر بقلر ، اغاج فلزلری ، قامش

اورتوب اوستهده طوراق طولدرمق دیکر ایکی طرفهده ینه عینی وجهله دیوار اورمکدن عبارتدر . اکثریا باجا کورونمزسه یولک کنارنده اوبولندیقی فرق اولنهماز . دیوارلرک طاوانلرینک یوکسکلی علی العاده ۲۰۵ : ۳ آرشین کچمز . یخیره یینه آیدنلق المق ویرازده تجدید هوایه یارامق ایچون اولرک طامنده دلیکلر براقیلور . بویازبهنک ایچروسى طاش دیوارلرله برقاچ بوله به آریلور . بولردن برایکیسی انسانلرک اسه کاننه دیکر اقسامیده اخور اولهرق قوللانلغه آریلور . بویولملردن بریسنه دخی قوناق اوطهسی دیرلرکه هر درلو یولجی و مسافرلرک یتوتنه مخصوصدر . قوناق اوطهسی اکثر برقاچ قات سدیدردن متشکلدر . سدیدرلرک ارسنهده وقودن کیرنجیه قارشو دیوارده اوجاق یاییلور . یخیره مقامنده اولان طاوانده کی دلیکلر ایسه یوقاریدن یا تحته بارچهسی و یا خود اکین صاپی وضعیله قپانور . بوسدیدرلرده راحتجه ۱۶ : ۲۰ کشی یانار . ویاننده کی اخورده ایسه همان الی رأس صغیر بارینه بیلور . قیشین بو اوطه لر هیچ بر صورته تسخین ایلمک ایجاب ایتمز . ۱۰ : ۱۲ درجه حرارت واردر . چونکه اخوردکی حیواناتک حرارتی کفایت ایدر . یازین ایسه غایت سرین اولور . فقط وان بتلس ولایتلرنده بوکوی اولری خراب باصیق قراناق بر حالده در . برده آخور قسملری اکثریا پک قرانلق وهیچ هوا آلماز بر حالده اولدیغندن حیوانات ایچون صحی دکلدر . بوکی آخورلره صره واری ایکی طرفلی حیوانلر باغلانور . بو حوالیده دخی همان طرز انشاءینی ایسهده یالکز فرقی ۴۰ : ۵۰ خانه لی برکویده انجق اونیش کشی کیجه لیه جک یر بوله بیلور . چونکه اولرلرک اوفق وکاملاً خراب بر حالده در . هله اخورلرینک قپوسندن انجق صغیر واکوز صیغه بیلور . اقصه بویلو بریا کیریله صیغماز . بونک دخی سببی فقیرلک و مالزمه نقصانی دکل انجق کوزه چارپسون دیه در ! بوده ، ماملکنی خارجه قارشو کیزلمک حسندن ایلر و کلیورمش .

حتی اولدجه حالی وقتی یرنده اولان کویولره نه سیدن خانهلرینی بو حالده بولندیر و بده ده اتمیزجه طوتمدقلری سوال ایدلسه ؛ آله حق جواب :

اگرچه برخانه ده اتمیز، ده بیوک اولورسه هپ کلن کچن مأمورلر، ضبطه لر، عسکرلر اورابه قونارلر . برویا برقاچ کون هم کندیلرینی هم حیوانلرینی بستورلر و کیدرکن هیچ برشی یرمزلر . ایشته بونک ایچون حیات اجتماعیهده اوانشاسی بیله بویله دائماً فنا بر حالده قالمغه محکومدر .

هرکویلی بو وجهله قورقوسندن اقتدارمالدینی کیزلر و فقیرانه حیات کچیرر . بونک مستثناسی بوق دکلسهده اندردر .

اشته بوندن ناشی وان وبتلیس ولایتلرنده قطعاتک لزومی وجهله اسکانی ایچون برقاچ

خانه بولوق مشكلدر . بوخصوص ايكي ولايتك آتیده اسملری ذكر اولنه جق اولان شمال قضالیدر :

ملازکرد ، بولانیق ، وارطو = کوم کوم . موش . اخلاط عادلجواز ، بارکیری ، محمودیه ، حمیدیه و خوانسور ، آرجهك ، تیمار ناحیه لیدر . جنوب قضالرنده حال بویه دکلدر . خانه لر همان کاملاً احشاب واکثریا ایکی قاتلی اولوب یوقاری قاتی انسانلر، اشاغی قاتی حیوانلرله تخصیص اولنور . بو قضالرده شونلردر: قارجیخان ، شاتاخ ، کاواش ، موکوسی، جیزان ، شیروان ، سعرد ، حارزان ، صاصون .

حالبوکه بو حوالیده اورمانلر اوقدر کثرتلی اولمديغندن خانه لر باطبع طار و کوچك يابلقده و براوه انجق ۷، ۱۰ کشی اسکان ایديله بيله مکده در .

بو ولايتلارك کویلرنده عسکر اسکانی تقدیر فنا ایسه شهرلرنده اوقدر ایدر. بوشهرده بروجه آتیدر : وان ، بتلیس ، موش ، ار جیش ، عادلجواز ، اخلاط . ووان شهرینه یقین اولان : شاه باغی ، آوانس ، قورویاش ، آرظامت کویلریدر . بورالرده کی خانه لر همان کاملاً ایکی قاتلی وکریچدن اورویا اصولنده انشا اولتمش اولوب ۶ : ۸ اوطه لی در. بیوک اوچدرت قات بنالرده راست کلنور . بو اولردن براییکی اوطه سنی خانه صاحبنه ترك اولنورسه هر اوه ۴۰ : ۵۰ کشی قونه ییلور . اویله خانه لر واردرکه سفر بر موجودلی بتون ربلوکی استیعاب ایدر . بو خصوصه بالخاصه وان شهرینک اولری مناسبدر. اگرجه بومنطقه ده برقول اردو اجتماع ایتسه صنوف نلله سی کاملاً وراحتجه قوناقلره یرلشدیریه ییلور .

بالاده کی جدول لکړمط. العسندن بروجہ آتی نتیجہ چقار : وان ولایتده یوارلاق حساب ۵۳۰۰۰ خانہ واردو . بتلیسده ایسه ۶۲۰۰۰ . جمماً بو حوالیدہ ۱۱۵۰۰۰ خانہ واردو . بونی نفوس حسابنه اساس طوتمق پک طوغری اولمز . چونکہ هر خانہده وسطی مقدار نفوس صورت قطعیدہ بیلنه مز . کرچه یوقاریدہ خانہ باشنه ۸ کشی قبول ایدلمش ایدیسده بو قطعی دکلدو . ا کرچه خانہ باشنه بش کشی حساب ایدیلورسه ۲۶۵۰۰۰ کشی واندہ ۳۱۰۰۰۰ کشی بتلیسده موجود چقار . ا کر ۸ دن حساب ایدیلورسه ایکی ولایتده ۵۷۵۰۰۰ یرینه ۹۲۰۰۰۰ کورینور . بورادہ تعداد نفوس امکانی پک اولدیغندن خانہ مقداری دها قطعی ارقام ویرر . صکره بو خانہ مقدارینه کوره هر کس هانکی مندارده دها زیادہ قناعت حاصل ایدرسه او مقداری قبول ایدرک حسابنی ناپار .

یوقاریکی جدول لکړده کی مقدارک هپ عینی جندندن یعنی یا نفوسه کوره یا خود خانہ عددینه کوره اولسی لازمدر . حالبوکه سعرد وکنج سنجاقلرنده دیگر لرینه نسبتاً کوی عددی آز اولدیغندن بو جدولده کی نفوس عددنی کوی عددینه تحویل ایدرک بتون جدلی کوی حسابیله ا کمال ایتمک دها موافقدر . چونکہ خطا اولسه بیله مقداری آز اولور . ا کرچه بالعکس عموم جدولده کی خانہ عددی نفوسه تبدیل ایتمک قالدیشیلورسه او وقت بیوک خطایه میدان ویرلمش اولور .

برده کیتت و تيقه سی ۱۸۹۰ و ۹۱ سنه لرینه عائد اولدیغندن بونی ۱۸۹۹ سنه سیله قارشیدر مقدمه طوغری اولماز . کرچه جدوله قونورکن یوزده اون ضمیمه یازلمش بو مقدار صحته قریب اوله جفی تخمین اولنمشدر .

سنجاقل وقضالرده کی کوی مقدارینه کلنجه :

وان سنجاغنده	۲۹۷۰۸	خانہ
حکاری	۲۳۱۴۶	»
بتلیس	۱۶۱۵۸	»
موش	۲۴۲۸۴	»
سعرد	۱۲۲۸۴	»
کنج	۹۱۰۲	»

یعنی الک چوق کویلی سنجاقل وان، بعده موش، صکره حکاری، دها صکره بتلیس . سعرد واک نهات کنج سنجاغی کلور .

اك چوق گویلی قزالده بروجہ آتیدر : موش شهری و مرکز قضا ۱۰۵۵۱ خانہ .
وان شهری و مرکز قضا ۶۹۴۳ بتلیس : ۸۲۸۲ نسـطوری عشیرتی ۶۴۹۰ موش بتلیس
کویلی اک چوق اولانیدر .

کویلی اک آز اولان قزالده بروجہ آتیدر :

وان ولایتده کی قزالدن	}	شاتاخ	۱۳۰۳	خانہ
		حمیدیه	۱۲۲۰	»
		موکوس	۱۱۶۶	»
		نوردوس	۱۰۶۴	»

کویلیک غلبه لغی : —

وان ولایتده بروه دست مراغه ۱۰۸ خانہ یاخود ۱۴ - ۱۵ کشی بتلیس ولایتده
ایسه براز دها زیادہ یعنی یکرمی کشی اصابت ایدر .

سنجاق اعتباریله کویلیک غلبه لغی :

وان سنجاغنده	۲۰۰	خانہ یاخود	۱۶	کشی بر خانہ به	۸	کشی حسابیله
حکاری	۱۰۸		۱۴			
بتلیس	۳۰۷		۳۰			
موش	۲۰۶		۲۱			
سعد	۲		۱۶			
کفج	۲		۱۶			

بوندن کوریلورکه کویلی بتلیس و موش اطرافه طولانیشد .
بو مقادیری روسیه و قفقاسیه ده کی ولایتله مقایسه ایتمی ایچون ۱۸۹۷ تحریرینه
کوره بروجہ آتی جدول طولدیرلمشدر :

کشی اصابت ایدز	۲۷	تفلیس ولایتده
	۳۵	» اریوان
	۱۸	» قارص
	۲۲	» قوپان
	۱۵	» بهرک
	۱۸	» دون
	۱۳	» نوووغرود
	۳۳	» ساراتوف
	۳۷	» ولادیمیر
	۷۹	» کییف
	۸۸	» موسقوه
	۱۲۸	» پتروقوقفسکی
	۱	» تومسکی
	۱	» ماورای قاسی
	۱	» امور
	۲۲	اوروپای روسی (۵۰ ولایتده)
	۸۵	پریو پسلانسکی جهنده
	۲۳	قققاس جهنده
	۰۰۰۲	سیریاده
	۶۰۸	عموم روسیهده

الك زياده غلبه لاق اولان فضالر :

ر وده رست مربعه	وان مرکز قضا و شهر
کشی ۱۲۹	بتلیس
۶۲	»
۳۵	»
۴۰	»
۲۷	تیمار ناحیه سنده

نسپوری عشیرتنده ۲۶
کنج مرکز قضا و شهر ۲۵

وان وبتلیس ولایتلرنده کی قضالردن نفوس اک آزاوتلری بروجہ آتیدر :

بز ودرست مربعه

۱۱ کشی

۱۰

۱۰

چپاخچور

نورو

بهرواری

بتلیس دن

۸

کاوار

۸

حمیدیه

۶

نوردوز

۶

شاتاخ

واندن

ایشته بو وجهله ون وبتلیس قضالرنک اکغبللق و شاتاخ ، نوردوزک اک آزغبللق اولدینی کوریلور .

ملیت اعتباریله تدقیق ایدیلورسه : کوی عددی

سائر اقوام	یزیدی	نسپوری	ارمنی	کرد	ترك	وان ولایتنده
۱	—	۱۷	۲۶	۴۶	۹	بتلیس «
۱	—	—	۳۹	۵۵	۵	وان سنجاغنده
۱	۲	۱	۴۲	۴۰	۱۴	حکاری سنجاغنده
۱	—	۳۷	۶	۵۵	۱	بتلیس سنجاغنده
۱	—	—	۴۰	۵۰	۹	موش «
۱	—	—	۴۸	۴۷	۴	سعد «
—	۱	۶	۲۸	۶۰	۵	کنج «
—	۱	—	۲۰	۷۹	—	

شو ارقامدن دخی اکلاشیله جنی وجهله وان بتلیس ولایتلرنده ترك کویلری سائر انواعه نسبتاً آذر . نفوس اعتباریله هرایکی ولایتده یوزده ۶ : ۷ ی آشاز . بومنطقده ترکلر همان کاملاً وان شهرنده طویلاشمش کیدر . بتلیس ولایتده ایسه شهرله موش ، سعدده در . حکاری و کنج سنجاقلرنده هیچ یوقدر . بو حالده تنبع اولتان شو منطقهده ۹۳ : ۹۴ کشی

کرد ارمنی و سائر میه قارشو ترکر ۶ : ۷ کشیدر . بواقوام ایسه قومشولری بولنان ترکرله هیچ بروقت خوش کچنما مشلدر .

اشته شو ارقام دخی کوستریور که آسیای عثمانینک شسویکی ولایتده ترکیا حکومتک درجه نفوذی پک ضعیفدر .

بومنطقده کردلر ارمنیلره غالبدر . چونکه واندیه یوزده ۴۶ کرد ۲۶ ارمنی ، بتلیسده ایسه یوزده ۵۵ کرد ۳۹ ارمنی وارددر .

بوحسابجه کویلرک عددینک نصفی کرد اولدینی حالده یوزده ۳۲ : ۳۴ ی ارمنیدر ، که همان همان اوچده بریدر .

وان وموش سنجاقلرنده کرد ارمنی عدداً همان مساویدر . بتلیس سنجاغنده یوزده اللی کرد قرق ارمنی . دیگر سنجاقلرده ایسه کردلر برقاچ دفعه دها زیادهدر . دها صکره هیچ بر سنجاقلده ارمنیلر عموم نفوسک نصفنه واصل اوله مازلر . شواوچ سنجاقلده ایسه کردلر عموم موجودک بیوک برقسمنی تشکیل ایدرلر . حکاویده یوزده ۵۶ سمررده ۶۰ کنجده ۷۹ در .

یوز اعتباریله ارمنی کرد مقایسه سی بوجه آتیدر :

یوزده

ارمنی	کرد	
۷۰	۸	وان ناحیه سنده
۲۵	۱۶	تیمار «
۷۳	۲۴	خوانسور «
۵۲	۱۸	کاوارین قضاسی
۵۹	۴۱	شاتاخ «
۶۰	۴۰	موکو «
۵۳	۴۷	بتلیس «
۴۵	۱۲	اخلاط
۷۰	۲۹	موش
۶۳	۳۱	بولانیق

یوقاری قضا ارمنی کویلی بئنگ کثرتلی بولندی قضا لر در . بو نقطه نظر دن بالخاصه کوزه چاربان موش (مرکز قضا) وان (مرکز قضا) بولانیق ، خواتسور ، تیمار بورالری ، ارمنیلر یوزده ۶۳ : ۷۳ درجه سنده در .

شمعیده کردلری چوق اولان قضا لر شو نلر در :

ارمنی	کرد	یوزده
۱۵	۸۵	بار کری
۱۸	۶۰	ارجیش
۱۶	۶۷	نوردوز
۴	۶۶	محموریه
۵	۵۵	تربه (حکاری سنجانده)
۳۰	۷۰	مودیک قضایی
۱۳	۸۵	ملاز کرد
۲۰	۸۰	وارطو کوم کوم
۲۸	۶۰	سعد سنجانگی
۲۰	۷۹	کنج

یوقاریده ذکر اولان قضا لرده ارمنیلر بو قدر کثرتلی کردلرک ارسنده بولنمقدن ناشی همان همان کندی لسانلرینی اونومش و کردجه تکلم ایتمکده بولنمقدن درلر . کنج ، سعد سنجانقلریله بتلیس وان ولایتلرینک چوئجه قسملرندکی ارمنیلر بالکز کردجه سویلرلر . بالذات سعد قصبه سیله جوارنده کی کولرک درنده اوچی اولان ارمنیلر انجق عربجه سویلرلر یک آزی ترجه بیلور . فقط اسکی آنا لسانلرینی کاملاً اونومش لر در . بوئی اوراده بیلنلر انجق پاپاسلر در .

بیوک مرکز لر دن اوزاق وبالنتیجه نفوذ حکومتک ضعیف بولندی محللرده ارمنی کویلیری یواش یواش آزالمقدن در .

ارمنی وقمه سندن اول ارجیش ، عادلجواز ، کاوار ، شاتخ ، نوردوزده نسبتاً یک زیاده ارمنی موجود ای دیسه ده . وقمه طولایسیله [۱۸۹۵ : ۹۶] ارمنیلرک بر چوغنی یا بشقه قضا لره پاخود روسیه یه وحقی عجمستانه بیله هجرت ایتشلر در .

بونلر دن نوردوس قضاسی حقنده قطعی ارقام کوسترمک ممکندرکه بوده ۱۸۹۵ ده (۳۸۰) خانلی ۱۹ ارمنی وار کن ۱۸۹۷ ده (۱۷۷) خانه و ۱۸۹۹ سنه سی نهایتده (۱۶۸) خانه یه تزیل ایتشد .

اگرچه ارمنی قومیه جیلری بوندن عسکره کردلری ارمنیلر علیهنه تحریک ایتدیکی و بو وسیله ایله قتال چیقاروب اورویا مداخله سنی جلب ایتدیکی دوشونهرک حرکت ایده جک اولورلر سه صاصون ، وارطو ، شیروان ، شاتاخ و سائره کبی آز چوق کوشه ده قالمش کویلرده یا هدیچ ارمنی قالماز و یا خود بو قلانلرده کردلشور .

[علاویه باق]

وان ولایتده اولدجه مهمجه مقدارده یعنی یوزده ۱۷ نسطوری وارد . صورت عمومیه ده حکاری سنجاغنده طویلاشمشدرکه بوراده یوزده ۳۷ در . بالخاصه زاب صوبی حوضه سنده جولمر کوی براز اشاغیده و بیطرف برحاله یشامقده درلر . بو عشرت حکو . ته بر مقدار ویرکو ویرمکده ایسه ده بونک درجه سی تغین ایدیله مز . تیارلر ۵۰۰ تحویلر ۱۵۰ جولور ۷۰ لیره مقدارنده سنوی ویرکو ویردکاری مسموع اولمش ایسه ده قطعیتی مشکوکدر . بو ویرکو دخی مملکتلرندن سربسته چه خارجه چیقا بیلیمک مسئله سنی تسهیل ایچون ویرلر . چونکه بوحوالی صوک درجه غیر نبت اولمغله اهالیسی معیشتلرنی خار . جده تدارکه مجبوردرلر . بونلرک بر قسمی موصله بر قسمیده ایران و حتی روسیه کیدزلر . بو منطقه ده دیگر اقوام پک آز اولمغله بوده کتایک علم احوال بشر قسمنده ذکر اوله . جقدر .

روسیه ترکیا حرب محتملنده بو ایکی ولایت خلقنک مختلف ملتلی روس اردوسنه قارشونه حال ایله متحسس اوله چقلری حقنده بروجه آتی معلومات موجوددر :

ترکر — بالطبع حسن قبول کوسترمز لرایسه ده بونلرک عددی نسبتاً آز اولمغله قطعانک بونلردن کوره جکی ضرر پک اهمیتسردر .

کردلر — کذلک حسن قبول کوسترمیه جکلردر . فقط بوده اشغالک بدایتنده در .

سکره لری کردلرک روسلره قارشو اولان حسیاتی تعدیل ایده جک قطعانک باشلرنده کی قوماندانلره روس ملکیه مأمورلیدر .

بو مأمورلرک اقتدار و فراستی کردستانی روسلره پک ایصندیره بیله جکی کبی اک اهمیتسزظن اولنان اوفق بر قاج خطالری ده ولایات شرقیه الحاقی پروژهنی بردها دوزلتمه مک شرطیه آلت اوست ایدر .

کردلر تركلر طرفندن يك يوز بولمقلرندن بونلره يك ايصنه مامشلردر . بو مسئله يه دائر صره سي كلنجه ده ا زياده تفصيلات ويرييه جكدر . بوراده يك قيصه معلومات ويرييه - جكدر . اكر چه كردلر حريك بدايتنده روسلرله يالكلز باشنه حرب ايده ميه جكلريني و مخصوصات كوستريمائلره قارشو روسلر ك فسا معامله ايميه جكلريني اكلارلر سبه بونلر ك هر درلو مخصوصاتي يك چابوق باصديرييه بيلور . برده بالعكس روسلره قارشو اظهار ايده جكلري حركات خصوصتكارانه غايت سرعت و يك شتدته باصديرييه جق اولور سه قطعات منتظمه ايله هنوز برلشه مامش اولان عشيرت آلايلري چابوق طاغيلور ايرير . كيرو قلان كويلرده تدريجاً بيطرف وضعيت آلورلر .

فقط بوكا موفق اولمق ايجون كردلره قارشو ايلك جمله ده قطعي تفوق قازانمليدر . كردلر ك اوفق بر موقيتي روسلر ك بر بوزغونلغي بونلر ك قوه معنويه سني صورك درجه بوسلنير و ايلورده روس قطعاتنك بو حواليده راحتى منسلب اولور .

كردلر عموميتله متعصب اولمقلرندن كندى اذرلر نده قطعي و قوتلى فقط عادل برالك بولنديغى حس ايدرلر سه بوكا اطاعتى ترجيح ايدرلر . فقط بالعكس كردلر اوفق تفك موقيت الده ايدرلر سه وان بوتليس ولايتنده بولنه جق اولان روس قطعاتى يك زياده مشكل موقعده قالور . اكر چه روس اردوسى ارضروم ولايتنى اشغال ايدوبده وان بتليس ولايتلرينه كرمامك اوزره بر پلان تعقيب ايدر سه او حالده دائى صورتده صول جناحى و كيرولري تعجيز اولور .

ارمنييلر — بيوك بر قسمي روسلر ك ورودينى بكلر . چونكه ارمنى كويلوسيله شيرليسي ارسنده فرق واردر . بو خصوصه آتیده وقعه . اشهاد ايديلور :

۱۸۹۶ ارمنى وقعه سنده وان شيرينك ۹۰۰ مسلح ارمنى اشقياسى طرفندن محاصره سني هنكامنده كرك شهر داخلنده و كرك خارجنده سلاحسز بولنان ۲۰ بيك ارمنيك حياتى قورتارمق ايجون انكليز ويس قونسولوسى : اكر چه اشقيا ترك سلاح ايتزه روسلر بوشهرى اشغال ايده جكلندن قوه قرييه يه ككش اولان ارمنستان مختمارتى مسئله سى تلمندن يقيلمش اوله جقدر ديه ارمنييلرى قورقوش ترك سلاحه مجبور ايتشدر .

حقيقه تركلر ك ظلم و تضيق آلتنده ازيلش و حقير اولمش بولنان ارمنييلرى انكليزلر روس استيلاسيه تهديد ايده بيلورلر .

نسطوريلر — رعايا [عشيرت االميان] كه صوك كونلرده ارمنييلر قدر متضرر اولمشلردر بونلر روسلر ك استيلاسيى ترجيح ايدرلر چونكه بو وسيله ايله كردلر ك ظلمندن قورتلش اوله جقلردن .

عشیرت نستوریلر برکنارده بوندقلرندن روسلرک ورودی ارزو ایده ییلورلر فقط روسلرک حاکمیتیده چکه سه لکر کت. چونکه بو کون ترکرک حاکمیتدن نصل قورتلشلر سه روسلرک حاکمیتدن قورتلرینه موقعلری مساعدر .

یزدیبلر — صوک درجه مسرتله روسلری قارشولیه جقلردر .

بو ملت بوسبوتون باشقه بر طرزده اصرار حیات ایدرک نه خرستیاندن ونده اسلامدن نمون دکدلرلر . فقط بونلرده کردلرک ظلمندن بزار اولدقلرندن بوندن قورتلق ارزوسیه روس استیلاسی آلقشالرلر .

— نفوسک دین اعتباریه تقسیمی —

وان ولایتده یوزده :

ادیان سائره	خرستیان	مسلمان	وان سنجانغی
۳	۴۳	۵۴	
۱	۲۳	۵۶	حکاری *

بتلیس ولایتده یوزده			
ادیان سائره	خرستیان	اسلام	
—	۴۰	۶۰	بتلیس سنجانغنده
۱	۴۸	۵۱	موش *
۱	۳۴	۶۵	سعدرد
۱	۲۰	۷۹	کنج

بو جدولده کوریلدورکه هر سنجانغده وبالخاصه کنج سنجانغده اسلام خرستیانه نسبتله بک چوقدر . بعض قضالر واردرکه بورالرده خرستیانلر اسلامله بک زیاده عدداً فائقدر . اوقضالرده شونلردر :

یوزده :

خرستیان	اسلام	
۵۸	۴۱	وان شهرنده
۷۰	۳۰	وان مرکز ناحیه سنده
۶۷	۳۲	تیمار »
۷۶	۲۴	خواتسور »
۵۹	۴۱	شاتاخ
۶۳	۳۷	موکوس
۷۰	۳۰	موش مرکز قضا سنده
۹۵	۵	نسپوری عشیرتی

بو حوالیده نروده هانکی ملت چوقسه اونک سلاحی واردو . دیگر ملت سلاحسزدر .
مسلمان زیاده اولان قضاالر بروجه آتیدر :

وان ولایتده یوزده :

خرستیان	مسلمان	
۱۵	۸۵	بارگیری قضاسی
۱۸	۸۲	ارجیش
۲۷	۷۳	عادلجوز
۲۴	۷۶	نوردوز
۱۰	۷۶	محمودیه
۲۱	۷۵	آلباق
۲۷	۷۳	حمیدیه
۲۷	۷۲	کاوار
۲۹	۷۱	جولرک
۲۴	۷۶	بیت الشباب
۵	۹۵	شمدینان
۳۰	۷۰	بتلیس شهری
۳۰	۷۰	موطسکی قضاسی
۱۳	۸۷	ملاز کرد قضاسی

۲۰	۸۰	وارطو — کوم کوم
۳۶	۶۴	سعدد شهری
۴۲	۵۸	سعدد مرکز قضایی
۳۲	۶۸	» شیروان
۳۶	۶۲	» نهر
۲۷	۷۰	» حارزان
۳۵	۶۵	» پرواری
۳۰	۷۰	» کنج
۲۱	۷۹	» چپاخجور
۴	۹۲	» قوالب

بونده کوریلپورکه مسلمان زباده اولان قضایا ک عددی ده چوقدرکه ۲۳ قضا و بتلیس شهریدر اک چوق مسلمان اولان قضایا : بارگیری ۸۵ ارجیش ۸۲ ملاز کرد ۸۷ شمدينان ۸۵ قوالب ۵۲ بارگیری ، ارجیش ، ملاز کرد اهمیت عسکریه یی حازدر . چونکه روس استیلا اردولری بو حوالیده آچیلوب یاییله جتلردر بو نقطه نظرده بولانیق موش قضایریده ذکر ایتمک لازمسهده بورالده بالعکس خرسیتیان چوقدر .

مسلمان و خرسیتیاندن بحث ایدرکن بوراده بونلرک اساسلی تدقیقاتنه کیرشمکمزین صورت عمومیهده آرو آرو طبایعندن بر پارچه بحث ایتمک فائدهدن حالی اولماز .

کیمکه شرق خرسیتیانلریله صقیجه تماسده بولنش ایسه بونلر ارسنده اصل خرسیتیان عنفاتنک موجب اولدیغی تصدیق ایدر . هپسندن اول بونلرده اه قورقوسی و دیندارلق یوقدر . دهها ایلروده بوکا دئر لزومی درجهده تفصیلات ویریه جکدر برده حب جاه صاحبیدرلرکه بونک درجهسی هرکسه معلومدر .

دهها شونیده علاوه ایتمک ممکندرکه شرق خرسیتیان کنیدیسی ایچونک افق بر فرصت و منفعت ظهورنده دینداری بولنان دیگر خرسیتیان مسلماندن اون قات فضله اضرار ایدر . کرچه شرق خرسیتیانک حب جاه صفتی حفتهده بو درجه شدتلی حکملر ویرلش ایسهده بونلر بو حوالیده مناسبتهده بولنهجق اوللرک شو ایضاحاتی در خاطر ایتملرندن حاصل اوله جق فائده بتون بو شدتلی اتهاماتک کنهله رنجی ازاله ایده جکدر .

دهها صکره شرق خرسیتیانلری نه اولورسه اولسون بر آزده خوش کورونمک ایچون بر چوق قوردمصالیری او قویهرق و کوزینه باقهرق مقصد و حرکتی آکلامقه چالیشورلر .

اگر قارشوسنده كنگ كوزندن كندوسنه قارشو او قدر فائده ی اوایه جغنی اكلارسه او آنده او شرق خرسیتائی طایبق ممکن اولماز بر آن غیر منقسمه تبدل ایدرورزه قدر اهمیت ویررمیورمش کبی کورنور . بر آرده سربست صنفه منسوب اولورسه آرتق بونك عقل و ذکاسنه حدویلبان اولماز ! حرمت انسانیه بونلرده هیچ یوقدر . کندی فکرینه مخالف اولان هر درلو حقیقتی بونلره تسلیم ایتدیرمك آنجق قوتله ممکندر . بونلکه سببی حریت فکریه غریبه نك بو محیطده فنا کلاشمسنددر . حریت ، مساوات ، اخوت فکری بو محیطده کبروغرور کستاخاق درجاسنه چیقمشدر . شرق خرسیتانلری ارسنده ایی تریه کورهش شایان حرمت انسانلرده واردر . بونلردن بحث جاژ دکلدر . چونکه اخلاق حسنه صاحبندن بحث اتمك فضله در بویله ادملردن کیمسه یه ضرر کلز .

شرق خرسیتانلرینك اخلاق حسنه صاحبی اولانلری وطنی صوك درجه سورحریتی تقدیس ایدر . کیمسه یه محتاج اولمیهرق کیمسه نك تحت تابعیتنه کر مکترین صوك درجه ملیتبروردلر ، ترکیانك اوزون مدت تحت تضییقنده بولنق بیله بونلرده بوفکرک سونمسنه جزئی خدمت ایدمه مشدر . وهر آن مرور زمانله حریت ملیه لرینه صاحب اوله جفلری امید ایدره ك یاشارلر .

شرق اوتونومی بکلیور یونان ، صرب ، رومانی ، بلغار نصل ترکیلرک حاکمیتندن قورتدش سربست یشامغه باشلا مشار ایسه ایرکیچ روسلرک بو شرق اهاالیسنیده اوله جه قورتاره جغنی دوشونهرک بکلیورلر . فقط روسلر بو حوالی بی اشغال ایدرسه ک کویلو به سر-بستی ویرسه او حالده ترکیا تضییقندن قرتیلان کویلولر بوسفر روسلرده خوش باقازلر و بوندن صکره اردو کویلو ایله اوغراشمغه مجبور قالور . چونکه بونلرک هیچ بری روسیه بی جبر آسوه مز . کوستردیکی مماشات هب ترکیا نفوذندن قورتلمغه معطوفدر . بو فکر براز مدت بو حوالیده یشامش اولان بتون روسلرده حاصل اولور . بومسئله بی بو قدر آچیق و آغر یازمق بر وظیفه در .

مسئله بی بک آچیق رنگله ایضاح ایتش اولماق ایچون شو قدر سویلنه بیلورکه روسلر بر چوق قان بهاسنه قورتازدقلری اقوامدن بوکون نه معامله کوردکلری دایما کوز او-کننه یواندرملیدرلر . بلغارلر حقیق حلاصکارلرینه قارشو نه معامله یاپورلر . روس قوتیله سنجانغی یکیلنمش یونانلیرلرده بوغاز ایچنده برلشمک خیال حایله روسلرک بو یولتیقه بی ترویج ایتماسنده عادتاً دشمن وضعیتنده بولنهرق بونلرده بلغارلردن دها اشانغی قالمیورلر . هله رومانیالولرک اتفاق مثلك آرسنه صوقولمغه بلتمسنه نه دینور بو کونلرده ایشد . بیلورکه بلغارستانده برقم خلق ووسیه عایینه ی فرقه تأسیسنه چالشیورلر مش (نه بیوک

شرف !) تأسيسنه دكل حتى تأسس ايدن بوفر قه نك باشنده حكومت ادمار بده اولديغي حالده سنه لرجه روس علمهدارلني پروپوگاندا سي ياپلديني وبر آز روسلره توجه كوسترمك ايستيانلره جبر و شدت اجرا ايرلديكي بوگون هر كسجه معلوم اولماسنه نظراً بلغارلر كندى حلاله . صكارلرينه قارشو اون اون بش سنه صكره آلدقلى وضعيت كورولور . بو حقيقت تاريخيه بو حواليده ايله ده وقوعى محتمل اولان حقايقه مثال اوله رق كوسترلشدر . بويله هم مذهب اولان بابا اوغل آره سنده بودرجه حصوصت واقع اولورسه ارتق شرق خرستيانلر بيله روسلر آره سنده ايلروده نه مرتبه دوسلق تأسس ايله جكي دوشونلسون .

بو بابه بيوك بر كتاب يازمق ممكندر . فقط بوراده اوفق بر مثال ايله اكتفا مجبورتي وار . مثلاً نسطور بيلر : بونلر روس دوستلغى دائم اورد زبان ايتكمده درلر . بو محبتك جديته نه درجه يه قدر اعتماد جاؤرد ؟ موسيو مياقسيكي وان قونسولولغنده بونديغي زمان معارفه پيدا ايتديكي نسطور بيلره كندى مملكتلرني كورمكي ارزو ايتديكنى سويلش . آلدغي جواب : هله بر كره او طرفلره كلكي ارزو ايت . كل . بز سنى اوراده ال اوستنده طاشير ، بو مملكتمزي كوستررز . بو وعددن جسارت آلان ذات مأموريتدن عودتنده بالالترام يولنى او طرفدن كچيرمش . كورمش . بوتون حاصل اولان [نتيجه بو خلق پاره ايله دكل اورتو . دوقس حتى قتوليك و بترست بيله] اولوردن عبارتدر .

مسلمانلره كلنجه : نه دنسه تركلر كر دلر حقنده صوك درجه وحشت و بيريجي حيوانلق حسي حاصل اولمشدر . تركلر كر دلر خرستيانلرى كسرلر كسدكلرينك اعضالريني آيريرلر ، قادينلرينه جبراً تجاوز ايدر وسائره وسائره ، اگرچه آوروپا قورقوسى اولسه چوقدن شرق خرستيانلردن دنيا يوزنده اثر قالميه جقمش . قتل عام [ماسسافر !] غربك ورد زباني اولان منحوس كله ، تركلر اك برنجي ارزولرى ايش !

بو كبي اراجيف صورت قطعيده مردوددر . اكر اوروپا شرق خرستيانلر بيله ده ااز مشغول اولورسه اونلر ده اامتشكر قاله جقلردر . چونكه طر بزون ولايتنده كي بتون خر . ستيانلر حاللردن صوك درجه ممنوندرلر . بوراده ارمينده وار رومده ، فقط اوروپا حمايه سي [پارمغى] يوق ، آنك ايچون بوراده كي خرستيانلر مسعوددر .

تركلر وعلى العموم مـ لمانلره اسناد اولتان وحشت صفتي تكرار صورت قطعيده رد ايتك لازمدر . چونكه تركلر خرستيانلره قارشو بيوك بر رجحانه مالكدرلر اما بو رجحانده هيچ بروقت عارسزلق شارقلق كورولمامشدر .

مسلمان بر اخبى يه قارشو بلكه خرستيان قدر تبصص ايتمز . فقط اك ادنا بر ايشه كيريشويده بر مسلمان سوز ويرورسه بونك سوزى مقاولات محررلكنجه مصدق بيك دانه سندن ده ا صاعلامدر .

کیمکه صورت عمومیده مسلمانلری وبالخاصه ترکاری ایجه طایفه بیلمش ایسه بونلرک مالک اولدقلری بعض خصائل ممتازیه ایسکی قهرمانلرک حسیاتنه بکزه تمکدن کیندی آلهماز . بو بر چوق وقوعاته نابتدر . زیرده بیان اولنهحق وقعه بونلرک اک اوافاغیدر : صوک عصر ظرفنده ترکر اراضیلرینک یاریسندن زیاد سنی ضایع ایتدیلر . ترکرک روسلردن کوردکلری زیان فرانسزلرک آلمانلردن کوردکلری زیانک اون مثیلدر . فقط بوکا رعماً ترکر ارسنده روسلره قارشو حس حرمت موجوددر . بو حس حرمتی ترکرک روسلردن قور . قدقلرنند طولاییدرکی فرض ایتمک خطادر . چونکه زیردهکی مثال کوستررکه ترکر خائین و کینچی دکدلرلر . ترکر کرک غالبلرینه و کرک مغلوبلرینه قارشو حس مصلحانه بسلرلر . یونان محاربهسنی متعاقب ترکرک ایلک زمانلر اولسون روملره قارشو و حس عداوت پرورده ایتملری اقتضا ایدردی . فقط حقیقته بوکی حسیاتی اظهاره متمایل بر ترک بیله حتی یونان محاربهسنی زماننده بیله اناطولیدهکی روم کویلرینه قارشو بر سوء معامله ایتمک کورولدی . هیچ بر ترک خاطرینه کلامشدر .

محاربهدن صکرهده همان هر درلو خصومت اونوتلش وعادتا آره لرنده هیچ برشی اولماش کی برحال اولمشدر . بو حال ارمنی وقعه سیله قیاس ایدیلورسه : عجبا یونان محاربهسنی زمانی نه ایچون اناطولیده برروم کویک قتل عامی حکایهسی خاطره کلدی ؟ سووالی غیر اختیاری وارد خاطر اولور ! اکرچه ترکر غربک سویلیدیکی کبی حقیقه قانه صوصامش وحشیلر ایسه بوندن بیوک فرصتی اولوردی . مادام که روملر حکومت عثمانیه علینه اعلان حرب ایتیلردر زرده روم بولورسهک کس اولدر ! وحتی ترکر ایچون بوندن بسیط حرکت اولورمی ؟ بیوک شهرلرده بلکه اوروپا مداخلهسی خاطره کله بیلور فقط کنارده کوشده قالمش برقاچ خانلی روم کویلر ترکرک قارشوسنده یونانستانه اغانه طویلا رکن بونلردن بردانه سنده اولسون قتل عام ! ایتمک وحتی ترکرک خاطرینه بیله کلامشدر . بو حالده عجبا ارمنیلرله کردلر و ترکر آره سنده نهدن او قانلی مصادمه لر وقعه کلدی ؟

چونکه یونان - ترک محاربهسی ناموسکارانه بر محاربه مسئله سیدی . فقط ارمنی - کرد قتالی مسئله نك شکل خارجیه سیله هیچ تماس ایتمیان برچوق حقی مقصدلرله حقی تشویقاته مسلمانلر زورله اغضاب ایدیلرک یاپلش بر قومدا در بو مسئله ده مسلمانلرک ارمنیلره خصومتی کوستره جک هیچ بر اثر کورولما مشدر وقعه ایسه پادشاهلرینه صادق اولان عسکر واهالینک عاصیلره قارشو حرکتدن باشقه برماهیتده دکلدی . روم و سائر خرسیتیانلر ایسه بومسئله ده کاملاً بیطرف قالمشلردر و هیچ بر وجهله متضرر اولما مشلردر . وقعه ختامنده عینی ارمنیلرک قومشورلی اولان مسلمانلرله طربزون ولایتنده

نه درجه خوش کچیندکری ووقعینی هیچ برطرفک درخاطر ایتمدیکی اک عادل شاهدر .
 بوراده کی اجانب اورویا مطبوعاتنک اراجینی او قودجه کوزلرینه ایناناملری اقتضا
 ایدردی . برده یازیلوب سویلندیکی کبی مسلمانلر آره سنده تعمیم دین اسلام مسئلهسی صوک
 عصرلرده هیچ بریرده واقع اولماشدر . بو حوادنده صورت قطعیده کاذب و مردوددر .
 مثلا وان بتلیس ولایتده اختلافات مذهبییه هیچ کیمسه نک خاطرینه کلامشدر .
 آره صره نک نک خرسیتانندن مسلمان اولانلر وارسه ده بو باده زره قدر جبر و شدت
 وحتی اخافه و اغفال کوسترلیدیکی بیله کمال شدتله مردوددر . بالخاصه اورویا مداخلهسی
 جلبه فائدهسی اولور امیدیه ارمنیلرک فقر و ضرورت یوزندن اسلامیتی قبوله مجبور
 اولدقلرینه دائر اولان غزته حوادنلری تماماً اراجیفدر (۰)

 ده ۱۸۹۱

(۰) بر کون طربزوننده مسلمان اولق ایچون والیه مراجعت ایله بر روم
 مسئلهی والیه ایضاح ایدرکن بالذات مشاهده استماع ایدلمش والینک کندوسنه صور دینی
 سؤالره جوابلر ویردکن صکره والی طرفندن بویس قومیسری چاغریلوب حقنده معامله
 قانونیه ایفاسی و کندوسنه بر فوجان قهوه اکرامی امر ایدلمشدر [بو قهوه اکرامی طربزونجه
 یک معروف ایدی . دکنگله آیاقلرینه اورمق معناسنه مستعملدر] بیچاره رومه اللی صوبه
 قدر آتدقن صکره سربست بر اقلشردی . ایشه حکومت عثمانیه نک خرسیتانلری اسلامه
 تشویقی یایقره سنه کوزل بر مثال .

خرسیتانلرک دین خصوصنده کی مبتلا تسز لقلرینه مقابل اسلاملر صوک درجه دینداردر .
 مع التأسف مسلمانلر آره سنده بوزده برایکی اسپیز تو مبتلاسی دینده مبتلا تسز لق کوستر مک
 باشلامش ایسه ده دیگر بیوک قسمی انسانلری هر خصوصده محافظه کافل اولان احکام
 قرآنییه رعایتکار قالدقلرندن اولاد و اخفادی کی کئول ایله زهرلمیورلر .

— وان بتلیس ولا بتلرنده کی خرسیتانلرک دیندار لقلرینک درجه سی —

بو حوالیده خرسیتانلق بتون معناسیله جاری دکلددر . نه ارمنی ونده تسه طوریلر
 آره سنده بو حوالیده دیندارلق مشهود اولماز .

ایکی سنه بیوک پاسقایایی ارمنی گویلرنده امرارایدن بریدیندار بورالرده مراسم دینییه پک بیکانه برخلق آره سننده بولسندیغنه صوكددرجه متحیر قالمشدر . بوراده یورطو اولدیغی آنجق تقویمده کوریلور . کرچه بوزمان ارمنیلرک وقعهدن صکره کی فقر و ضرورت هنکامنه راست کلمش ایسهده بویله مصیبتلی زمانلرده خرسیانلرک دها زیاده دیندار کورومسی اقتضا ایددی . کویلرده کی ارمنی کلیسالی علی العاده بوشدر . برچوقلری صوكددرجه بیچاره برحالده بولنیور . اکثریا کلیس دنیلان محل عادی برصالاشدن عبارندر . خارجی داخلی هیچ برکونا تزییناته مالک دکلدر . آیین روحانی آنجق یورطو کونلرنده اجرا ایدیلور . کلیساده دعا ایدن قادینه اندر راست کلنور کلساده عبادت ارککلره مخصوص کیدر . موش اووه سننده کی ترمترده برارمنی کلیساسنک اقشام آیینی هنکامنده عمره ایله کلیسا اوکنده طوران اوروبالی بر یولجی کلیسا پاپاسنک قو اوکنده بولنسندن عبادتک ختام بولاش اولدیغنه ذاهب اولمش ایسهده صکره دن عبادتک هنوز ختام بولیوب عمره ایله کلان یولجینک کیم اولدیغی اوکرتمک ایچون عبادتی یاریده براقوب پاپاسنک قویه کلدیکی برده کلیسایک ایچنه کیرلرکده عبادت ایدنلرک آنجق ایکی کشیدن عبارت اولدیغی اکلاشمشدر . پاپاسله مکالمه کریشیلنجه همان پولتیقه مسئله سنی اورتهیه سوروب بر چوق اصهارله جمله لر صرف ایتمک باشلایان پاپاس قارشوسنده ساکن بر آدم کورنجه اولد . قچه بر بد چهره ایله تجسس قویولمش وبش دقیقه صکره کیدوب عبادتی اکیال ایشدر .

ارمنیلر بوراده کوی کلیسالی رینک بویله فناحالده بولنسنک باشلوجه بریده هر آن ایچون کردلرک یغماسنه معروض بولنسیدر دیورلر بوباید برشی سویلک اولماز چونکه نتیجهده وقوعائی انکار ایتمکله اتهام ایدلک تهلمکسی باش کوسترر . مع مافییه ارمنی کلیسالی رینک مأمورین ومستخدمینی بو عبادتخانه لری حسن حالده بولنسنه هیچ اهمیت ویرمیورلر . پاپاسلرک هیچ برندن دینی مباحثه ایشیدلماز . مباحثات دینییه برینه ارمنیلر روسلرک دها زیاده حمایه سنه مستحق اولق ایچون مطلقا اورتودوقس مذهبی قبول ایتملی لازم دکیدر ؟ کبی سیاستله اشتغال ایدرلر . پاپاسلر بو حالده بولندقدن صکره افراد اهلیدن بحث ایتمک عبث اولور .

صورت عمومیده ارمنیلرک اورتودوقس اولق ایسته ملری روسلرک حسن توجهنی جلب ایچوندر بوندن متفح اولدقدن صکره ینه ایستکلری مذهبه رجوع ایتمش کورونیورلر . پاپاسلر بوقدر لاقید اولتجه افراد اهالی دین خصوصنده قیدلی اوله ییلورمی .

هانکی خرسیتاز کوینده ترکیاده کی خرسیتانلرک احوالی سوال ایدلسه مطلق حکومه بدعا واهالی خرسیتانیه نك یکان یکان هپسنگ اغزندن حکمداره فاسوزلر صرفندن باشقه بر شی ایشیدلر بویله اولدیغی حالده هیچ برارمنی آیین روحانی اولمامشدرکه بونده حکمداره دعا وئنا ایدلسون مثلا وانه بر آیین روحانی اجرا ایدیلور بونه ایچوندن ؟ حکمدار ویرکولرک تادیه سنی بر مدت ایچون تأجیل ایتمش . خرسیتانلرک نه درجه یه قدر حکمدارلرینه صادق اولدولرینی کؤستمک ایچون قونسولوسلرده بو ارمنی آییننه دعوت ایدلش ایدی . قونسولوسلر ارسنده بو ساخته نمایشه الداناجق کیمسه یوقدی .

وانده کی اک جسم ارمنی کلیساسی مرخصه اولجه ویردیکی امریله تماماً طولمش وعمومه قارشو حکمدارک لطف واحسانی ذکر ایدلش ایدی . بونلری دیکلرکن غیراختیاری شویله بر سوال وارد خاطر اولمشدی ! بر کیجه ایچنده بتون بو غلبه لقی یکیدن می طوغمشدر ؟ بونلر او اسکی ارمنیلر دکلیدرکه فردا هپسی حکمداره فاسوز سویلشکی وبدعا ایتشکی کندولرینه عادت ایتشدری ؟

یالکیز بر مهم مسئله دها وارد خاطر اولور : ارمنیلر دین خصوصنده بو قدر مبالاتسز ایکن نهن شمدی یه قدر اسلام اولمامشدر ؟ بوکا ایکی جواب وارد ؛
 ۱ - چونکه ارمنیلر آرسنده مسلمان مسیونرلکی موجود دکلدر .
 ۲ - برده بر ارمنی نه درجه فقیر اولورسه اولسون ارمنیلکیله افتخار ایدر اشته ارمنی قوتی بو نقطه ده در ! ارمنیلر هر تقدیر دینده مبالاتسزوغننااته وعايتکار دکل ایسه لرده ارمنی قومنه منسوب اولغله مفتخردرلر .

یوقاریده ذکر ایدلشکی وجهله بتلیس ولایتک شروان ، جزان ، حارزان ، بروایل قضالرنده ارمنیجه بیلمیان بر چوقارمیلر واردر . بونلر یالکیز کردجه سویلرلر . بربرلرندن هیچ فرقلری یوقدر . چونکه دعا لری بیله کردجه در . فقط بونلره ملیت سوال ایدیلنجه ینه هپسی ارمنیلکه مفتخردرلر . دنیانک هر طرفنده ارمنی ارمنیلر ،

اوروپا مسیونرلرینک فعالیتی

وان بتلیس ولایتلرنده ۳۰ سنه دنبرو قوتلیک و پروتستان مسیونرلری موجوددر . اک بیوک مرکز لری وان بتلیس شهرلریدر . بونلردن باشقه نسطوریلر بولندینی محالرده اون بش سنه دنبرو انکلیر مسیونری مستبر آوون بولنقددر . نسطوریلری انکلیر کلیساننه ربط

ایتمک امیدندن هیچ بر آن فارغ اولماقدهدر . فقط اون بش سنه دنبرو بر نستوری بی بیله کلیسارینه الهامشدر . نستوریلرک رئیسارینه مارشیمون تسمیه اولنور . مستر بر آوون دن بش سنه دنبرو بر مارشیمونک خانه سنده کیرا ایله اقامت ایتمکده وهر سنه کتدیجه ایجار فیثائی ترقی ایتمکدهدر . ۱۸۹۸ سنه سی ۴۰۰ لیره ویرمشدر . واک بیوک بایلان ایشده رئیسک ۱۳ یاشنده کی برارکک ۱۷ یاشنده کی بر قیز چوجقلرینک انکلیزجه اوکر نملریدر . قیز چوجق انکلیزجه بی اولدرجه اوکر نه بیلمش که کندی لسانلریله یازلمش اولان اسکی دین کتابلری انکلیزجه بیه ترجمه ایده بیلورمش . بو مسیوز قوچانیسده اقامت ایتمکدهدر . ۱۸۹۹ سنه سی اوحوالیده سیاحت ارزوایدن مستر بر آوونی یولده نستوریلر صومیشدر . پک چوق مشکلاته قوچانیسه قدر عودت ایده بیلمش و آرشیمونک مساعده سی اولمق سزین بر آدیم آریلوب بر یره کیده مامکده بولمشدر . حتی مساعده سی اولسه بیله کندیسیله بر لکده مارشیمونک آدملری دخی کتدیکندن بو کدیسی ایچون پک خوش کلز امریقا مسیوزلری حقنده بر شی سویلنه مز بونلر دینی پرووغاندان باشقه فقرا بیه دخی معاونتده بولورلر . بو خصوصده جنس و مذهب تفریق ایتمزلر . مکتبلریده پک منتظمدر . وان بتلیسده کی امریقا مسیوز مکتبلرنده بر چوق صنایع قسملریده واردر که بورادن صنعتکار مرانقوزلر ماهر قوندره جیلر پک ایی دو قومه جیلر فرونجیلر ، وسائر یتشور . امریقا ارمنی مکتبلرنده بر وفسوردن زیاده عینی زمانلرده پک ماهر قومیتجه ایختلا لچی لر و پرووغاندا جیلر یتشور .

بوکارغما ارمنیلر اره سنده امریقایلرله قارشی بر حس محبت بیله بسلمزلر . بوکار مقابل امریقایلر ارمنیلر ایچون هر سنه بر چوق فداکارلقلر اختیارندن فارغ اولمزلر . ایکی ولایتده عمومیتله پروتستانلرک عددی پک چوق دکلددر . وان شهری اها لیسندن ۱۸۹۵ :

۱۹۰۰ سنه لری ظرفنده انجق یوز کشی صایله بیلوردی .

صورت عمومیهده لنچ ۱۲۰۰ کشی اوله رق کوسترمشدر .

صوک ۵ : ۶ سنه لر قوتولکلرک و انده کی فعالیتی صیقیه حق درجه دهدر .

بوراده ۲ : ۳ دو منیک رتبه سنده پاپاس بولنور . بونلرک اک بیوک رئیسلری موصولدهدر . بونلرک ایشی ارمانو - غریقوریان ونستوریلری هر درلو واسطه لره قوتولیک یاقمقدر . بو مسئله ده اک برنجی سائق پاره اولمق اعتباریله مسیوزلرک قاصه لرینک طولی و بوش اولدیغه کوره قوتولکلک موجودی چوغالور و آزالور .

۱۸۹۵ سنهسى واندەكى قتولك عائلهلرينك عددى ۳۰ : ۴۰ ى آشمازدى . ارمنى

وقعهسنده بر چوق ارمنييلر قتولك پاپاسلرينك حمايهسنده صاقلانمىشلاردر .

وقعهدن صكره بر چوق ارمنى عائلهلرى بو حمايه دا ئامما مظهر اولملىرى ايچون قتولك مذهبى استر استهمن قبول ايتمىشلاردر . او زمانه قدر فرانسز قونسولوسى وكاتتى ايضا ايتمكده اولان قتولك پروپاگانداچىسى په دو فرانس بوندن صكره ارتق بوسبتون فرانسز قونسولوسى غوانى آلمش وكسب اهميت ايتمكده باشلامىشدر . قتولكلكى قبول ايتىكلرى سويلنيانلار آرجيكه كويى كاهيهسندن مسئله سؤال ايدلدىكده بلكه اويوشه بيلورسك قتولك اوله جغز جوابى ائتمىشدر . هانكى مسئلهده اويوشوله جغزى سؤال ايتمك پك معيندار اوله جغزىدن صرف نظر اولدى فقط يازك نهايته طوغرى موصلىدن اولدقجه مهم بر مبلغى مستحصباً بر اوچنجى پاپاس دها وانه كلىشدر بر مدت صكره ايش سرعت كسب ايتدى همان اون ايكي بيوك كويله وان شهرينك ارمنييلرينك يارىسى قتولكلكلرىنى اعلان ايتدىلر ۱۸۹۹ سنهسى ارمنى بطريقى استانبولدن ۱۵ بيبك ليره كوندردى . بو پاره ضرورتده بولسان ارمنى كويليرينه ويريله جكلى . بو حوادى ايشيدن قتولك اولمش ارمنييلر مرخصه عرفخاللر ويرهرك بعدما قتولكلكلده قالمه جقارنى بيلدىر مىشلاردر بونى متعاقب قتولك كليسالىرىدن ۲۰ قدر ارمنى چوچنى قاچوب مرخصه التجا ايتدىلر وكنديلرينك زورله قتولك آيننه سلوك ايتدىرلدىكلرىدن شكايته بولدىلر . مهم بر مسئله تخدمت ايتدى . قتولك ميسونرلرى تلاشله فيئانه ضم ايتمكده قالمىشدىلر .

مسئله نك نصل نتيجه ليدىكى مجهول قالمىشدر ۱۸۹۹ ده غريغور يانلرك كويلرى قتوليك كويى عدايدىلوب ايدلمدىك مشكوك ايدى .

نسطوريلر ارهسنده قتولك ميسونرلرينك مساعيسى حقمده آتيدەكى مسئله معياردر . وان شهرينك جوارنده اون قدر كوچك نسطورى رعايالى كويى واردر . جمعاً ۱۴۰ : ۱۵۰ خانهدن عبارتدر . ۱۸۹۸ سنهسى ارمنى اختلالنده نسطوريلرده متأثر اولمىشلاردر . بو كويلرك پاپاسلردن بريسى عموم نسطوريلر نامنه بو كويلرك اورتودوقس كليساسى حمايهسى آلتنه آئىنى استعدا ايتمىشدى . كنديلرى آرزو ايدىورلر سه روس كليساسنه تابع اولمق ايچون هيچ بر مانع يوقدر . وارسونلر اورتودوقس اولسونلر بر ايكي پاپاس كوندريلوب روسيهده اين روحانى تعليم ايدە بيلورلر جوابى پاپاى پك نمون ايتماشدر . چونكه امل مقصدى بو ارزولرينك استانبول وپترسبورغه اخبار ايدلمش بو كا مقابله كنديلرينك روس قونسولوسى طرفندن حمايه ايدلمسى ارزوسنده اورتودوقس اولمق روس تبعهسى اولمق ايچون كافي دكلدر . جوابنه پاپاس عكسنى ادعايه بهوده چاليشيردى . اصرارى اوزرينه استعداسى درسعادته

کوندلش ایسهده بر مدت صکره کان جراب اولجه شفاهاً ویریلن جوابک عینی ایدی .
 بوندن صکره ملاقاتلرک آرهسی کسیدلی : اورتودوقس اولمق ایستیان نسطوریلرک بر سنه
 صکره قتولک اولدقلری مسموع اولشددر . بر آز زمان صکره عینی پاپاسه سوقاقده تصادف
 ایدلکده کندیلرینک اورتودوقسلنه قبول ایدلامسندن ناچار قتولک اولدقلرخی افاده ایلشددر
 ایکی سنه صکره سیاحتدن عودتده نسطوری کوی اولان « سل » کوینه اوغرایجه تصادفاً
 عینی باباسک خانهسنده کیجه مسافر قالدی . نسطوریلرده ارنیلر کبی غایت سیاسیدرلر .
 کیجه هپ سیاسی مباحثات جریان ایتدی صاحبین آریلورکن ایرتسی کون ایچون کیجه
 قتولکلرک رئیس اولان پهدو فرانسک نزدنده قاله جغندن کندوسنه شفاهاً سویلنه جک بر
 شی اولوب اولدیغی سؤال ایتدکده : صورت عمومیده بر شی اولدیغی فقط شاید
 قتولک اصولجه آیین ره حانی اجرا ایدلوب ایدلدیکنی پهدو فرانس سؤال ایدرسه هنوز
 وعد ایتدیکی ایکی چفت او کوزی کوندرمدیکی ایچون آیین روحانی اسکی اصولده اجرا
 ایدلمکده بولدیغی و کوندرنجیه قدرینه بوکا دوام ایدله جکنک مومی ایبه تبلیغی رجا
 ایتشددر ! بوندن آکلاشلورکه ایکی چمت او کوزیرینه ۱۲ چفت ویریلورسه نسطوریلر
 دکل قتولک ارزو ایدیلان سائر مذهب اوزرینه آیین روحانی اجرا ایدرلر .

اهالینک سعی اقتصادیسی

بو بجه دائر بسط مقال ایتزدن اول عسکری ایستانستیق نامی تختنده اولان بو کتابده
 بو بجه متعلق غایت مفصل و قطعی ارقامی حاوی و بو بجهک هر درلو تفصیلاتی جامع
 جدوللرک وجودی الزمدر مع مافیله بو درجه قطعی و کثیر و نائق ملک اولمق پک عسیر اولمغله
 مثلا بو حوالیده نه مقدار حبوبات یتیشیر و نه قدر عربیه و تیوان واردر کبی عسکرک
 نقطه نظرندن مهم اولان خصوصات حقدده جدی و قطعی معلومات ایدینه بیله جک واسطه
 وسیله تصادف ایدله مدیکندن مارالعرض عسرت تضاعف ایتشددر .

بو خصوص ایچون صورت مخصوصده اعزام اولان مأمورلرک ایدندکلری معلومات
 مع التأسف اکثریا کندی فکر ذاتیلری محصلهسی اولدیغی عندالتحقیقات میدانه حقیقه مشدر .
 اعشاراغنام لیستلری بو حوالینک اقتصادی معلوماتک اساسی تشکیل ایدر و بو لیستلر
 اک جدی و نائقدن عبارت بولنورسهده مع التأسف بو لیستلرک امنیتلی اللردن تدارک پک
 کوجدر . لاعلی التعیین ویریلن لیستلر ایسه فائده رینه مضرت ویرر . برده هر سنه بو

لیستہلر بربرینک عینی اولماز . چونکہ وقوعائمز سنہلر بو خصوصہ خائر اہمیتدر . دیگر سنہلرک کوستردینی ارقام بر چوق خارجی سبیلرله معللدر .

بو جوارک احوال اقتصادیسی ۱۸۹۵ سنہسی صوک بہارندہ بوزولمغہ باشلامشدر . مزاید تناقصہ تبدل ایشمدر . ۱۸۹۵ سنہسنہ قدروان بتلیس ولایتلری مالیهیہ مهمجہ واردات ویریرکن ۱۸۹۶ دە مأمورین معاشاتی تأدیہدن عاجز قالدی ۱۸۹۵ سنہسنہ قدر ارمنی کویلیرنک احوال اقتصادیسی یولندہ ایدی . فقط صکرہ اولا کوشہدی صکرہ چوزولدی واک نہایت ارمنیلرک حیواناتنک قسم اعظمی کردلرک الہ کچدی . بونلرہ بیدانہ چیقماق سوداسیلہ بو حوالیدن اوزاق محللرہ کوندرہرک وکویلر ارہ سندنہ یکدیکیریلہ دکشدرہرک قسماً ایرانہ قدر بیلہ طاغلدی . چیفت حیواناتنک بو وجہلہ ضیاعی ۹۶ و ۹۷ سنہلری ا کینی بالطبع حس اولنور درجہدہ آزالندی . بو مدت ظرفندہ ۲۰ بیک ارمنی روسیہیہ قاچدی . ۱۸۹۸ دە بغدادیک فیأتی اوچ منلی اولدی . ترکیا حکومتی قحطدن نصل قورتولاجغی بیلہ میوردی کردلرہ مجاناً اراضی ویرہرک ا کین ا کدیرمک جہتی دوشونلشدی فقط بونلر ارمنی چفتجیلری کبی ایش اہلی اولدقلرندن باشقہ برچارہ تحریسنہ حس ایدلدی .

۱۸۹۷ ایلک بہارندہ ارمنیلر تکرار ترکیہیہ ہجرتہ باشلادیلر وانحق یدی سکزی یوز کشتی حدودی کچمش ایدی کہ ، باب عالی بو خصوصی قطعاً منع ایتدی . چونکہ بویلہ یساپورتسز حدود کچمک مسئلہسی یکیدن ر چوق ارمنی قومیتہ جیلرینک ہنوز سکونت کلش اولان ولایات شریفہدہ یکیدن اختلافات باشلامسہ میدان ویرہ جکدی ۱۹۰۲ سنہسنہ قد بو ممنوعیت دوام ایشمدر . بو وجہلہ بیکلر جہ ارمنیلر وطنلرندن محروم قالدیلر کرچہدائماً خفیاً حدودی کچر ارمنیلر اکیسک دکلدی . حالہ کہ وان وبتلیس ولایتلری ، مأمورین ملکیہ وعسکریہیہ بوخصہ صہ صوک درجہ اغماض عین ایشلردی کہ برچوق ارمنیلر بوسایہدہ وطنلرینہ عودت ایدہ بیلمشلردی . خنجا کتیسلرلہ قطع مناسب ایتمک شرطیلہ وطنلرینہ عودت وعائلہلریلہ کماکان ایشلرینہ چالیشمہلرینہ اوزمان وان والینسی طاہر پاشانک قطعاً رسمی مساعمدہسی واردی فقط حدودلر دن کینہ کچمک خائر اولہ مازدی چونکہ قومیتہ جی مناسبیتلہ تہلکہیہ معروض قالہ بیلورلردی . فقط اولجہ روسیہیہ نہ طریقہ کیندیلر ایسہ ینہ او طریقہ بر چوقلری عودت ایدہرک وطنلرندہ ایشلری صرہسنہ قویدیلر .

۱۸۹۸ دە ہر ایکی ولایتک احوال اقتصادیسی براز اییلکہ یوز طوتدی . فقط ارمنی کرد حرکتی ہنوز دوام ایتکدہ ایدی . ارمنیلر شاتاخ تور دور ، محمودیہ ، کیادار ،

جولرک وسائر کبی کنار قضالردن هجرت ابدرك وان بتلیس وموش شهر لرینه یقین ناحیه لره نقل خانه ایتدیلهر . بونلرک ریینه ده کردلر قائم ایلدی . بویله قارمه قاریشیق بر جریا ااره سنده ایستانتیق وثیقه لری طویلامق بقدر مشکل ایشدر . بو قسمی کاملاً بوش براقش اولماق ایچون ایلریده براز بحث ایدیه جکدر . بو وثاقدن کتبه نك اساس وثاقتی اولوب بر کره بو بحث بوش براقلمامسی وایکنجیسی ده بانذات تدقیق ایدیلان و مذکور کتبه ده کوستریلان راقامک حقیقته توافقی ایتدیکنی ایضاح ایتدکه خدمت ایده جکدر .

« زراعت ، چفتجیلک »

بو ایکی ولایتده چفتجیلکه مشغول اولان یالکز ارمنیلردر کردلر هنوز بو ایشه بالخاصه صوگ زماندرده ارمنیلرک فراریله حاصل اولان مجبوریته اوزرینه اکین اتمکه آلمیغه باشلادیلهر بوراده ترلالر ضعی صورتده صولاندیغندن اکین ویرمامک هان واقع دکدر .

ایکی ولایتده حاصل اولان حیواناتک وسطی صورتده قبول ایدلمش وکنیه نك کتابندن مستخرج جدول بوجه آتیدر .

برسنه ظرفنده حاصل اولان حیواناتک پوط جنسندن مقصداری

نتلیس ولایتده		وان ولایتده			حیواناتک اسامیسی	
سنجاقلر						
کنج	موش سعرد	بتلیس	حکاری	وان		
؟	۲۲۱,۳۰۰	؟	۱۰۶,۴۳۵	۱,۲۰۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	بغدای
؟	۳۱۱,۸۰۰	؟	۱۰۶,۴۳۵	۹۰۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	آرپه
؟	؟	؟	۱۳۰,۲۵۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	داری
؟	؟	؟	۲,۱۲۵	۱,۲۰۰,۰۰۰	۵۴۰,۰۰۰	برنج
؟	؟	؟	؟	۹۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	مصر

بو جدول يك اكسيكدر چونكه بتليس ولايتده همان هيچ رقم يوق كيدير اولنلرده .
 نك شپه ليدر [*] مثلا موكوس قضاسي مستنا اولمق اوزره هيچ بر يرده پرنج و مصر
 ترلاسه تصادف ايدلمز . چونكه وان كولي حوضه سنده ترلار بو كچي حبوبات زرعه هيچ
 ياراماز . او حالده جدولده وان سنجاعي جدولده ياريلي اولان ۶۰۰ بيك پوط مصر و
 ۵۴۰ بيك پوط پرنج صورت قطعيده حقيقته مغايردر جدولدن طرح ايدلمك لازمدر .
 وان شهرنده ايلك دفعه مصر اكن امر يقا - ميونزلريدر بوندن صكره اوتده بريده باغچه لرده
 كورولمكه باشلامشدر و اهالي بوني غذا يرينه استعماله آليشامشدي بلهك يميش يرينه استعمال
 ايدلمكده بولمشدر . حكارى بتليس سعرد سنجاقلرنده مصر و پرنج زرع ايديلورسه ده مقدار
 حقيقتينه دائر بر شي سويلنه مز .

اربه بغدادى ، دارى ، حاصلاتنه كلنجه كنيه نك و برديكي ارقام بو سفر حقيقتدن يك
 اشاغيدير . باخصوص بتليس ولايتي ايجون بيله عشر .

بغداى	}	پود	۱۱۰,۰۰۰	كيله	۸۲,۰۰۰	—	اخلاط
		»	۱,۹۶۰	كيلوغرام	۲۷,۰۰۰	—	جزانده
		»	۴,۳۷۵	»	۷۰,۰۰۰		موطكي
		پوط	<u>۱۰۶,۴۳۵</u>				
دارى	}	پوط	۱۲۱,۵۰۰	كيله	۹۰,۰۰۰	—	اخلاط
			۳,۱۲۵	كيلوغرام	۵۰,۰۰۰	—	جزانده
			<u>۵,۶۲۵</u>	»	۹۰,۰۰۰		موطكي
		پوط	<u>۱۳۰,۲۵۰</u>				

بو ارقامى برر برر تدقيق ايمكه دكز انجق اخلاط قضا سنده ارپه و بغدادى زرع
 ايديلوب وانك همان يوقدر . حالبوكه بو حواليده دارى و بغدادين چوق كوسترلمش .
 برده كنيه نك كنانبنده ۲۵ بيك نفوسى اولان جزان قضا سنده ۵ بيك پوط حبوبات
 يتشديكي محرردر .

حكارى مستنا اولمق شرطيله بتون وان و بتليس ولايتلرينك بللى باشلى حبوبات ارپه
 و بغدادين عبارتدر . بو حاصلات عمومى حاصلاتك درنده اولمسيدير . بغدادى مطلقا صوك
 بهارده اكيلور . ارپه ايلك بهارده . بغدادى وقتى ارپه نك ايكي مثلى مقصدارنده زرع
 اولنمقدهدر .

[۰] احتمالكه جدولده كي كيلوغراملر ده با طوغريسي كياه اوله قدى . مع مافيه حقيقته قريب اولسي
 يك شپه ليدر .

عادلجواز بولانئق قضالری خواتسور ناحیهسی بغدادیك الك انی جنسنی حاصل ایدر .
چاودار بغدایه نسبتاً يك آز مقدارده زرع اولنور . چاودار الكکی بك چوق اعمال
ایدیلور .

وان ولایتی جنوبینده کی موکوس ، قارجغان ، کاوار ، و برده نسطوری عشیرتنک
ساکن بولدیغی اراضی ایله بتلیس ولایتک جزان ، شیروان ، موطسکی ، صاحون ، کنج
قضالرنده سائر حیواناته نسبتاً مختلف جنسنده داری اکرلر .
بونلرده داری وکیل وکیل وسائر نامرله تسمیه اولنور .

جدولده کوستریلان ۱۸۹۶ سنهسی حاصلاتی درکه بو علی العاده مقداردن يك اوزاقدر.
چونکه ۱۸۹۷ سنهسنده حاصلات انجق بر از دوزنمکه باشلامشدی ۱۸۹۹ ده بر درجه
قدر حال طبیعینسی بولمش کبی کورینسور . بو ایکی ولایتک حیوانات حاصلاتی احتیاجه
کافیدر حتی بر مقدار فضله ارتارکه بوده احتیاط ارزاقی اولرده صاقلامغه یتر . ۱۸۹۷
سنهسی حیوانات یاری یا یبه آز اولدینی حالده بغدای فیئاتی کچن سنلره نسبتاً ترغ ایتمیوب
بالعکس تدنی ایتمشدر . ۱۸۹۶ سنهسی بغدایک بر چاپی ۳۸ : ۴۰ غروشه ایدی بغدای
ایسه ۱۸ : ۲۰ غروشه ایدی . ۱۸۹۷ سنهسی بغدایک چاپسی ۳۷ : ۳۵ غروشه واربه نک
چاپسی ۱۶ : ۱۸ غروشه ۱۸۹۷ صوگ بهارنده بغدای قره ارپه ۲۰ به چیقدی . ۱۸۹۸
سنهسی وسطی فیئات بغدای ۷۰ ه وارپه ۳۰ غروشه چیقدی . ۱۸۹۹ سنهسی بغدای
۹۰ : ۹۵ غروشه ارپه ۴۰ غروشه چیقدی . صکره ۱۹۰۰ و ۱۹۰۱ سنلری زراعت
توسع ایدنجه حیوانات فیئاتی تکرار دوشدی . بغدای ۲۰ غروشه و آرپه ۱۰ : ۱۲ غروشه
ایندی . اشته بو درجه ۱۸۹۵ دن ۱۹۰۱ ه قدر و نائقده قطعیت مشهود اوله ماز .
انجق بو حوالیده زرع اولنان مقدار اراضی بروجه آتی جدولده کوسترلشدر :

مزروع محللردن وهرست مریبی مقدار [*]		قضالرك اسامیسی
وهرست مریبی ۹۸۰ ۵۰ ۱۰۰ ۶۰ ۱۰۰ ۶۰ ۷۰ ۷۰ ۷۰	۱۸۰	موش
	۱۶۰	حارزان
	۱۴۰	بولانئق
	۱۰۰	خواتسور (ناحیه)
	۸۰	اخلاط قضا
	۷۰	ارحیش
	۷۰	تیمار بند
	۷۰	ملاز کرد
	۷۰	بتلیس ولایتی

[۰] بو مقدارلر حساب تخمین ایله بولمشدر مثلاً موش اووه سنک طولی ۶۰ وهرست مزروع محلك
عرضی ده ۳ وهرست فرض ایدیلور سه $3 \times 60 = 180$ وهرست مریبی چیقار .

یا خود صورت عمومی ده بر میلیون ده میانین در . گرچه بو ارقام طوغریدن طوغری حیوانات مقداری کوسرمن ایسه ده بمقدرا اراضینک علی التخمین ویره چکی حاصلاتی بولمق بر درجه قدر قولایدن . بو حوالیده هر سنه ترلارک آنجق نصفی اکیله ییلور . بو حوالده آنجق ۵۰۰ بیگده سیاتین ا کیلور دیمکدر . برده سیاتین اراضی دخی قرق پوط حیوانات ویردیقبی قبول ایدییلور . بو حوالینک بر سنه ظرفنده حاصل ابتدییکی حیواناتک مقداری ۲۰ میلیون پوط اولمق لازمکلیر .

برده دینه ییلورکه ارمنی کویلری حیوانات حاصلاتی متزایددر کرد کویلرنده ایسه هر سنه آنجق کندوسنه لزومی مقدارندن فضله ا کمز .

وان وبتلیس ولایتلرینه خارجدن حیوانات ادخالاتی واقع دکار . اخراجات ایسه بعضاً و فوعه ییلور بودخی اضروم ولایتنه در .

حیواناتدن باشقه بو حوالیده حیوانیمی اوله رق چایر دخی ا کیلورکه بو حوالیده ا کیلان چایر یونجه در . یونجه نك بر ایکنجی جنسی ده ا واردرکه قیمتجه و جنسجه برنچدن ده ا آشاغیدر . یونجه سنه ده ایکی دفعه یییلور . و با کیرلره یدیریلور .

صوک بهاره طوغری بو اوتدن قیشلق صاقلامق ایچون هیچ بر یرده بولمق ممکن اوله ماز .

چایرلری ایسه او کوزلره یدیردکلرندن آنجق پک یوکسک اولان چایرلر یییلور . ولایتک شمال قسملرنده صورت عمومی ده قوری اوت چوق بولنور . بار کیری محمودیه ارجیش بولانیق . لازمکرده قوری اوت بولنور . صوک بهارک نهایتلرینه قدر امتداد ایدر . حالبوکه بو ایکی ولایتک جنوب قسملرنده او وقت آنجق صمان بولنه ییلور ، بر پوط اوت بر وایکی غروش ارسنده فیثاتی تحول ایدر . ودمت حسابینه صاییلور فقط دمتلرک آغرانی پک مختلفدر مثلاً ۶ : ۸ فونتدن پوطه قدر تحول ایدر ،

حیواناتی قیشین بسامک ایچون صمان صاقلارلر . ا کین حرمن ایدییلورکن حاصل اولور هر جنس حیوانه یدیریلور . اوتدن ده ازیاده امتداد ایدر . صوک بهار نهایته طوغری صماندن باشقه کویلرده برشی بولنماز . اوزای کویلرده بتون قیش قوللانیله میهرق چورومش صمانلر پک چوق قالور .

باغچوانلق اوزوم دخی داخل اولدینی حالده هر درلو میوه آغاچلری یتشور . باغچوانلق اسکیدن ترکلره ارنمیلره مخصوص ایکن اخیراً کردلرده هر درلو میوه آغاچی یتشدرمه که آشمشدر پک چوق کرد باغچهلرنده متعدد میوه آغاچلرینک یتشمسی بولنرکه ده بو تجارته هوسکار اولدقلرینی میدانه قومشدر . ایکی ولایتک جنوب حوالینده باغچوا .

ناق عادتاً چیتجیلاک مرتبه‌سندہ ایلرولمشدر. قار چیقان، کاوار، جزان، شیروان، سرحدہ، یکی دیکلمش جسمیش باغچہلری واردر. بونلرہ عمومیتله کردلرہ عانددر. سرحدہ، شیروان، خیران قضاالرنده برچوق باغلر دخی واردر.

سنه بسنه باغلر پک زیادہ آرتقمدهدر. دها بروجه آتی محللرہده بیوک میوه باغچہلری واردر؛ وان شهرند اون وهرست مرابی بیوککننده باغچہلر. بتلیسده ۶ وهرست مرابی بیوککننده، ارتامهت، بوستان، عادلجواز، اخلاط کویلرندہ جمعاً ۳۰ وهرست تربیعنده باغچہلر واردر. بو باغچہلرک حاصلاتیده مختلف میوهلرک قوروسیدر. مثلاً قایسی، شفتالی، آرمود، الما، آبوا، اوزوم؛ فقط بو میوهلرک اعلاجسی هیچ بر یرده یوقدر. جنوب حوالیسندہ یتیشن جویر شهرتیلدر.

بوستان. کویلی صوک زمانلرہده بوستان یتشدریمکدهه مراق ایتمکه باشلامشدر. گرچه یارین بو حوالیده یاغموور یاغمازسده اهاالینک صنعی قائلرله صولامنی پک اینی بیلیمی حسیلہ هر درلو مزروعات و فیدان بو حوالیده پک قولای یتیشور. بونلر ایچون بیوک شهرلر و جوارلرندہ سبزه خصوصندهه صقتی چکلمز. صوک بهارده بازارلرہ برچوق لخنه، خاویج، طورب، شالغ، طومانس، پاطلیجان، صوغان، صلاطه، پاتانس و سائرہ سبزهوات کتوررلر. فیأت غایت اوجوزدر بر بوط ایچون اعظمی ۱۸:۱۲ قاپیک کافیدر.

— قارپوز، قاتون، قباق، خیار، هر یرده بولنور. هله قاوونک اک اعلاجسی واردر. قارپوز جنوب طرفلرندہ پک لذتیلدر.

— پاتانس نسبتاً پک آرتشدررلر. سرت وکیللی طورباق اینی پاتانس یتشدرمز. — توتون. هر قضاده اوفقی تفک توتون ترالرنه راست کتورر چوق مقدارده توتون اکیلان محل: کاوار، شمیدینان، بیت الشباب، چولرکدر. بالخاصه کردلر بوايشله مشغولدر. شمیدینانک توتونی مشهوردر.

بورالرده رژی یوقدر. حکمی کچمز. فقط طویلجه بوجوارک یکی اولان شیخ محمد صدیقک التده بولنور. بودخی طویدن ایرانه ساتار.

بوندن باشقه موش، سرحد، بواسنده یتیشن توتونلرده مشهوردر. کینه نک قولنجه وان ولایتده سنوی ۳۰ بیک وبتلیسده ۲۵ بیک بوط توتون یتیشور.

شراب، راقی اعمالاتی - بو صنعتله بالخاصه ارمنیلر مشغولدر. بیوک شهرلرده اعمال ایدرلر. بیاض شراب اکشی وینه رنکدهدر. اولدجه قوتیلدر. راقی بالخاصه اوفقی اوزومدن چیقاریلور. روس ووقاسنه نسبتاً پک قوتسزدر. براز طاتلیجه فقط قافقاسیهده

میوه دن اعمال اولنان و وقتا کی گریه رایجملی دکادر . بوحوالیده اسپر تو مقداری حقدنه
 قطعی معلومات یوقدر . بالخاصه شرابده وراقی اعمالآخانهسی موجود دکادر .
 بوکچی شیلر زنکین اولرنده یاپیلور . بازارده صائلمسی پک اندردر . برشیشه شراب
 ۸ : ۱۰ قاپیک برشیشه راقی ۱۹ : ۲۰ قاپیک آره سنده صائیلور . [۱۰۰ قاپیک ۱۲۰۵ غروشدر]

حیوان یتشدیرمک

بوحوارده حیوان یتشدیرمک هفتجیلک قدر مترقی دکادر . ترلارک بوزولمسندن طولایی
 بالمجبوریه حیوان یتشدیریلان منطقه لر بوحوالیده پک کوزلدر . شمالده آلاطاغ جنوبده
 طاوور طاعی و شعباتی یازین عمومی مرعادر . بومرغایه سوق اولنان حیوانات بالخاصه
 کرد چوبانلرک نظارتیه در . ارمنی کویلریده یایلاغه چیقارسه ده پک آزدردر . وبالخاصه
 شاتاخ موکوس ، حیزان ، صاصون طرفلرنده ارمنیلر یایلاغه چیقار . بوقضالره یازین
 برچوقده کوچبه کردلر کلورلر . بوکردلر قیشین موصل - جریره آره سنده مه زوتامیاده
 ویازین طاوور طاعی و شعباتی منطقه سنده یاشارلر . شاید مسکنلری یوقدر . عشیرت
 کردلری حیوان یتشدیرمکه هوسکاردرلر . دیگر کردلرده هفت حیوان یتشدیرلر سه ده قویون
 خصوصنده عشیرت کردلری تفوق ایدرلر . قویون کچی بوحوالیده ثروت ذاتیه نی تشکیل ایدر .
 هرایکی ولایتده حیوان خصوصنده پک زنکیندر . بالخاصه قویون پک چوقدر .
 بونلره دائر قطعی ارقام ابرازی عدیم الامکاندر چونکه امنیت ایدیله جک استانتسیتی موجود
 دکادر بوبابده ده هیچ اولمز سه صحته قریب برجدول بولنلق ایچون کینه ک کتابنه مراجعت ایدلدی .
 آئیده کی جدول هم ۱۸۹۰ سنه سنه عاقدروهم ده لزومی قدر

مفصل دکادر

سنوی وان ولایتده یتیش حیوانات جنس و مقداری						
سنجالرک اسملری	بیوک بونوزلی حیوان		مرکب	استر	چوک حیوان	
	اوکوزو اینک	ماندا			قون	کچی
وان	۲۴۶۰۰۰	۲۰۶۰۰۰	۱۹۶۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۸۶۰۰۰۰	۷۰۶۰۰۰
حکاری	۳۰۶۰۰۰	۲۶۰۰۰۰	۳۰۶۰۰۰	۲۰۶۰۰۰	۱۰۶۰۰۰۰	۱۱۰۶۰۰۰
	۱۰۰۶۰۰۰		۴۹۶۰۰۰	۳۰۶۰۰۰	۱۸۶۰۰۰	۱۸۰۶۰۰۰
						۲۷۶۰۰۰

بتلیس ولایتده عموماً حیوان غجودی

مرکب	بارکیر	اوکوز ومانده	قویون
۶۰۰۰۰۰	۹۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰
		استر	
		۶۰۰۰۰	

وش سنجاغنده :

مرکب	بارکیر	اوکوز وماندا	قویون
۱۲۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰۰
		استر	
		۲۰۰۰۰	

سورد سنجاغنده :

کچی	قویون	بارکیر	اوکوز وماندا
۲۹۰۲۸۹	۸۱۰۲۷۳	۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰

یوقاریکی جدوللرک تصحیحی جهته کیمک ایچون الده دها صحیح وثیقه بولنق لازمدر
 بناءً علیه بعض اوفق تفک اخطاراتله اکنفا مجبوریدر .
 اولا اکچوق تتبع ایدلمش اولان وان ولاینه دائر
 ارقامده ۶ اینک ویاخود اوکوزه مقابل بش مانده اصابت ایدیور . حالبوکه وان
 سنجاغنک کویلری تفرعائیله تتبع ایدیلنجه بو حساب هیچ بر یرده حقیقی افاده ایدمدیکی
 کوریلور . بو سنجاغک شمال قضالری کزلسه جوارلرده ماندا دیگر قضالره نسبتاً پک
 زیاده مقدارده بولندینی کوریلور . مع مافیله بورالرده کی دیگر بوسنوزلی حیوان سوریلرینک
 ایچنده ماندا عموماً نسبتاًینه آزرر دیگر سیوک حیوانات مانده نک ۳ : ۴ منلی فضل اولدینی
 شهه سزدر .

حکاریده کذا بویله در . هر حالده یوقاریده کی جدولک ارقامنه پک زیاده اعتماد جاثر دکلسده یاکشلفنگ درجه سنی تعیین ایدمبیله جک و نائق رسمیه موجود دکدر .

سنوی ۴۹ بیک بارکیر یتیشمی بونلرک موجود اصلینسک ۱۵۰ بیک اولسنه متوقفدر
اگرچه بو مقدار حیوان موجود بولنسه ایدی عشیرت آایلرینک حیوان موجودینی
اکالده هیچ بر صیقینی چکلمزدی .

وان ولایتده بولنان ۱۸ عشیرت آلایندن انجق ۱۰ آلیک حیواناتی موجوددر .
دیگر ۸ آلیک تام موجودی ایچون حیوان کافی دکدر . بو قدر زماندنبری اولدجه
بارکیرلری چوق اولان عشیرت کردلری بیله ۳ : ۴ بیک بارکیردن عبارت تفصائله ایلرینک
موجودیتی اکمال ایدهمیورلرسه او حالده سنوی یتیشن بارکیر موجودینک ۴۹ بیک اولسی
براز شهبلی کوریلور . بو مقدار جوار بولنان اریوان - کمری ولایتک عموم حیوان
موجودندن بیله فضلهدر (*)

بتلیس ولایتده بیوک بونوزلی حیوان موجودی ۸۰۰ بیک کوسترلمش بودخی
اصلانه نسبتا پک چوقدر . چونکه بو مقدار تفلیس و کوتایس ولایتلری موجودینک
مجموعه مساویدر . اگر جدولده کی مقداری طوغری فرض ایدرسه کبو ولایت بوخصوصده
قافقاس ولایتک هر بندن فضله مقداره مالک اولسی لازمدر .

جنوبی قافقاسیهده هر یوز ۱۰۰ کشی به ۴۹ رأس بیوک بونوزلی حیوان اصابت
ایدر . شمالی قافقاسیهده ۹۱ رأس در . بتلیس ولایتی ایچون ایسه جدوله کوره هر ۱۰۰
کشی به ۱۵۰ رأس اصابت ایدیور . (**)

بوندن صکره سویلنه جک حکایه لر هپ خصوصی تبعاتدن عبارت اولوب اساسلی
بر قیمتی خاثر کورولاملیدر .
حیواناتک جنسه کلنجه اولا :

بونوزلی حیوانات . بو حوالیده یتیشنر پک اینی جنسندن دکدر .
اوکوز و اینکلر کوچک وانجق انلری ۷ : ۸ بوط ودها آشاغی نقلدهدر . جنوب
حوالیسنده قوجه مش اوکوز و اینکلره راست کانورکه روسیه نک بر سنه لک بوزاغیلری

(*) ۱۸۹۹ ده اریوان ولایتک عموم بارکیر موجودی ۴۷ بیک ایدی . قافقاس دائرة
عسکریه سی ولایت بیطر هیئتک و نیتقه رسمیه سیله [.

(**) هر خانه ایچون ۸ کشی حسابلهدر ، فقط ۹ : ۱۰ ودها فضله واردر ،

قدردر . اینکلیغایت آرسودلیدر الک ایسی کونده اندرآ ۱۰ : ۱۲ بازداق سود ویرر . ماندالر بالعکس پک بیو کدر .

الک ای جنسلری بارگیری ، آلباق کوار ، شهه بیسان ، موش ، بولانیق قضاالرنده واردر . بر چفت ماندا الک عادی یولده بیله ۱۰۰ بوط ثقلت چکرلر بو حوالیده اینکلیغ بیله چفته عربیه قوشیلور . بو کبی حیوانانک صرتنده یوک بیله طاشیرلر . مثلاً هر نوع حیوانی اوزون حواله قورلر حیوانک صرتنه یوکلرلر ایکی طرفدن صارقار و طاشیر . بو حالده یوزلرجه وهرست ثقلیات اجرا ایدیلور . اوکوز و اینکک وسطی قیمتی ۱،۵ : ۲ لیره دیر . مانده ۲۰۵ دن بش لیرایه قدر و جنس اولورسه دهه زیاده ایدر .

بارگیر — — یرلی بارگیرلرکده جنسی کوچکدر . بوراده انجق بنک و مکاری اوله رق مستعملدر . بتون ولایات شرقیه داخلنده عربیه چکمهکه آلیشمش قرق الی حیوان بولوق کوجدر . زنکین کردلرده عرب جنسیله قاریشیق ای جنس آتلر بولنور . بویله جنس حیوانلر نسبتاً پک آزدر . یوزده بر ایکی انجق بولنه بیلور . صورت عمومیده یرلی جنس اتسز کنیش کوکسلی اینجه آیاقلی صاغلام طرناقلی اولدقلرندن الک زور طاغ کیدلرینی قولایقله کچرلر . شایان حیرت درجه متحملدرلر . تیمار و بسلمک خصوصی غایت ساده در . ایکدیچ هیچ یوقدر هر یرده آغیردر . بویله اولدینی حالده غایت مطیع و حلیم اولورلر . هیچ بر زمان بارگیر سوریلرنده غوغا تپشمه کورلمز بر قاج آغیردن عبارت کاروانلر حرکت ایدر یولده هیچ سسز کیدرلر . هیچ بر آت یدکده کتورلمز یا باشی بوش کیدر یا خود اوکده کی حیوانه باغلانور . قطار اولور بعضاً یوزلرجه بو جنس مکاریلر بویله بر صره به قطار اولوب کیدرلرکن هپسی ایکدیچ ظن ایدیلور .

بارگیر چوق اولان محللر بارگیری ، محمودیه ، وان ، ارجیش قضاالیدر . بتلیس ولایتده ایسه موش ، ملاز کرد ، وارطو ، سعرد حارزان قضاالیدر . کویلی بارگیرینک وسطی فیاتی ۵ : ۶ لیره در . الک ای جنس ۱۰ : ۱۲ لیرادر . اندرآدها زیاده . الک برنجی قیصراق آغیر اعظمی ۳۰ لیرادر . هر ایکی ولایتدهده خصوصی و عمومی خانلر موجود دکدر .

-- قاطر - هر ایکی ولایتک همان هر طرفنده بولنور بالخاصه بتلیس ، جولرک خیران موطنی ، صاصون قضاالیه نسطوری عشیرتلرنده پک زیاده در .

بو حوالیده انجق قطرله مرکب کچی یوللرنده ثقلیاته خدمت ایده بیلورلر . حیوانانک بو یوللردن کچمی پک تهله کیدر . طاور سلسله جبالی کبی صرپ و بتون مواصلاتی کچی یوللرینه منحصر بولنان محله قاطرک لزوملی حیواندر . قاطرک قیمتی انجق بو

حوالیده بو لنوبده کچدیکی یوللری و بو یوللر اوزرنده نصل یورو دیکنی کورنلر تقدیر ایده بیلور. موکوس حیزان قضا سنک ۲ دسیمتره عرضنده پاتقالر واردر که بو پاتقالر اوچورومک کنارلرنده کی قیالرده حتی بعضاً باصامق حالده در. قاطر طرناغنی باصه بیلدیکی یرده یورر. یرده بو حوالیده کی کرد بارکیلری بو یوللره آلیشیدر. فقط هیچ بر بارکیر بو صوک تعریف اولنان اوچوروملی پاتقالرده یوریه منر. بارکیر ایزه باصامغه قاطر ایسه دائماً ایزه باصمغه میالدر. قاطر الك اوفقی بریره طرناغنی باصارو طوتار که هیچ بر بارکیر طرناغنی بوراده طوره منر قایار.

بعض یوللر واردر که بارکیرله سیاحت ایتک دکل یا یا کچر کن بیله ایکی ال ایله طوتونه وق یاردم ایتک لازمدر ایشته بویله یوللرده بیله قاطر کمال امنیتله یورور.

قاطر فیائی بوینه کوره ۶ : ۱۲ لیرادر. بعض جنس لری واردر که مرکدن برار فرقیجه در. ده قاطر واردر که اوفق حیوان بوینده در.

— مرکب — عمومیتله قیصه و کوچکدر. هر یرده بولنور. مقداری بارکیر مقداری قدر ظن ایدیلور. فیائی ۱۰۵ ایکی لیرادر. استر همان هیچ یوقدر.

— قویون — حیوان یتشدرمه نك الك مهم قسمنی قویون یتشدرمک تشکیل ایدر. چوق قویون اولان قضالر بارکری، محمودیه، الباق بعده جنوب قسمنک جولمک، بردارک، شانخ، موکوس، صاصون، قوای کنج قضالرنده پک چوقدر. بو حوالیده انجق کرد قویونی یتشور بر قویوندن ۲۰۵ : ۴ فونت قدر یوک چیقار.

اگرچه کیه نك کتابنه اعتماد ایدیلورسه یازین هر ایکی ولایتده ۳ ملیون قویون بولنور ۸ : ۹ بیک قویون طاوور طاغنک یا بالارنده بولنور حزیران. تموز، اغستوس آیلرنده بو حوالیه سوریلر کلور که بولنر مه زوبوتامیادن کلوب ینه قیشین اورایه عودت ایدر لر.

لجی قویون قدر چوق دکدر، اوفق حیواناتک اونده نبری کچدر. بو حوالیده هر سنه ۱۰۰ بیک قویون موصل، حلب و سائر جوار ولایته سوق اولنور لر ۳۰ : ۴ آیلق قوزی ۱۵ : ۲۰ غروشه یتشمش قویون ۳۰ : ۴۰ غروشه و اندرأ دها بهالیدر

ایکنجی کتاب

اهالینک ملیت اعتباریله تقسیم

۱ - ارمنیلر

[احوال طبایع ، شهرلی و کویلیک وضعیت اجتماعیه سی ، رؤسای روحانیه نك تأثیری] آسیای عثمانیک ولایات شرقیه سنده بولان ارمنیلر اسکیدن برو اهلینک زنکین طبقه سی تشکیل ایدرلر . بونلر هر درلو صنایع تجارت و حیفتجیلکه مشغولدرلر . حیفتجیلک کویلیله مخصوصدر . ارمنیلر عمومیتله ایکیه آریلور . شهرلی ، کویلی ، بوایکی طبقه نك ترکیاده احوال اجتماعیه سی بر اولدیغندن آری آری ایضاح ایدلک لازمدر . ارمنیلر ده اك زیاده کوزه چاریان طبیعت اکثرینسك پك زیاده حب جاه صاحبی اولسیدر که بو طبیعتنه هیج بری زره قدر استحقاق کوسترمزلر . فقط عمومیتله بونلر ده خلق بر آرزو و ارسه اوده ثروت ماده جمع و ادخاریدر . بو خصوصده کندیلرینه رقابت ایده جك پك آز ملت بونلور . بتون ارمنیلر شایان حرمت درجه ده طوطوملی اولدقلری کبی حارق العاده مستنا بر موفقیتله صرفیات مجبوریه یومیله رینی حد اصغری درجه ده تحدید ایتمکی بیلورلر . بونلر کرک ییه جك و کرک کیه جك خصوصنده پك اندرأ فضله صرفیات یابه بیلورلر نه قدر زنکین اولسه زوق و صفا خصوصنده غایت ممسکدرلر . اک نهایت بتون ارمنیلر چالشقاندلر بو حواصی کندیلرندن نزع ایتمک ممکن دکلدر . شهرلی ارمنیلر کندیلر یله جدی رقابت ایده بیلن روملرک بولمیدنی شهرلر ده تجارتی تماماً اللرنده بولدیر لر . صنعت و تجارت صاحبی اولان ارمنیلر ده بالخاصه تجارتلری ییچون مساعد موقعلردن عبارت اولان شهرلر ده مجتمعدرلر . شهرلی ارمنیلر یقین زماندن برو بعض خصوصی طبیعتلر ایدنمکه باشلامشلردر . ابتدائی درجه ده اولسون مکتب کورمش اولان برارمنی ملتنک تعقیب ایتمدیکی پولتیقه حقدنه صوک درجه واسع معلوماته صاحبدر . شهرت صاحبی اولمق ، یوکسکلکن دم اورمق ، یالکیز کندی فکری بکنمک و برده ارمنیلرک کرچه بو کون پولتیقه عالمنده مهم بر موقعلری یوقسه بوده ترکیا تابعیتده بولمندن و ارمنی ملتی مطلقا یکیدن طوغا حق کندوسنه لایق اولان اهمیت سیاسییه احراز ایده جکدر فکری بولنرک کافه سنده موجوددر .

دها سكره شهرلی ارمنیلر وبالخاصه كنجلی هر دلو پولىقه ایله اشتغال ایدرلر . وهر درلو پولىقه عالمك بتون ایجه لکرینه واقف کورونك مراقی واردر . ارمنی نسل آخیری هان کاملاً کوزل سوز سویلیه یلمك خسته لغنه متلادرلر . دو کون و واقیز جنازه کبی مراسم اجتماعیه و دینه ده یکریمی اوتوز ارمنی بریره کلوبده ایچلرندن متعدد خطبا چقبوب سوز سویلایمسی واقع دکدر . نسل اخیر ارمنیلرینك کاملاً اك مهم دوشونجه سی مؤثر بر خطیب اولمقدر . صوك زمانلرده ارمنی اختلالچیلرینك پك چونغی ملتك حقیقتی احتیاجنی بیلامامک یوزندن پارلاق سوز سویلاینلرله آنلری دکلیانلرده پك چوق چکمشلردر . ترکیاده محو اولان شهرلی ارمنی اختلالچیلری آره سنده حقیق و طپرور کوریله مز .

ارمنی اشقیبا چته لری کیملردن متشکلدی ؟ وطنك سلامتی . کندی عالیه اوچاغنی ، و دینی مدافعه ایدنلردنمی ؛ هیچ بروقت ! همان اکثریا برشی اوکرنیمان شهرلی کنجلی که انجق معروف قومیه چیلرک پارلاق سوزلریله علوانه رك و صورت عمومیه ده شو اك عادی مسئله نی بیله کوره میه جک اولان جاهلردن عبارتدی . چونکه یایدقاری حرکتله وطنداشلیرنی سلامتله دکل فلاکنه سوق ایدیورلردی .

۱۸۹۵ سنه سی ارمنیلرک قسم کلیسی بوقومیه چیلری هم ملت خلاصکارلری دیه تحیل ایتدیلر همده بونلردن وبا قدر قورقدیلر . ترکیاده کی ارمنیلرک تحملفر سا حالی دنیلان شکایتلر شهرلیلرینه اصلا راجع دکدر . چونکه بونلر هر زمان سربست اولوب هر خصوصده فضله منفعتدار ایدیلر .

کوییلری ایسه کرک چفتجیلک و کرک صنعی صولامه صنعتنه وقوت تام سایه سنده ترکیا ارمنیلرک حالی وسطی روسیه ده کی کوییلرک حالتدن پك چوق اپی ایدی . بوحوالیدی کی کرک ارمنی و کرک ترک کوییلری جوارده کوجبه حالنده یانسیان کردلرک کلیر کچرکن کوییلری طالان ایتمسی حیواناتی سوروی کورومسی [روسیه نك بعض محللرنده اولدینی کبی] بلاسنه قارشو متساویاً حکومتجه آز مدافعه ایدلش ایدی بوکی احوال بعض محیطده عادتاً قبادایلیق جسارت کبی مرغوب ظن ایدلش .

ینه ارمنی کوییلری دائمی صورته کرد هجومه معروض کبی ظن ایدلاملی چونکه اکر حقیقت حال بویله اولمش اولسیدی شمدی یه قدر هیچ برارمنی کوی بوحوالیده یشامامق لازم کلوردی . حالبوکه ارمنی کوییلری هر زمان ایچون کرد کویلرندن دها زنکین ونسبتاً دها حاصلاتیلدر .

ارمنی کوییلرینك بعضیلری بورالرده حکومتك کافی درجه نفوذی اولمامسندن . جوارنده کی کرد بکلرندن کوردکاری جزئی مضرت قدر هیچ بر ترک مأمورندن ضرر کورمامشلردر .

کرد بکار نیدن ضرر دیده اولان ارمنی کویلیریده غایت ایسسیز و کنارده قلاندر در . [علاوه ده کی
صاوصون قضا سنه باق] سلاح طاشیمیری منع ایدلمش اولان ارمنی لر کندی همجوار لری
بولمان کردلرک معاونتی طلب ایتمش لر و حقیقه بونلرده بر پولیسدن دهامکمل صورتده
محافظه ایتمش لر در .

بعض ارمنی کویلیری کردلر طرفیندن محصور بولندقلری فرض ایدلسون بو حالده
بوراده ارمنی لر ویرکودن معاف دیمکدر چونکه انجیق بویله یرلرده کردلر حکومتی طایمازلر .
حکومت طایمیان حوالیده ده ویرکو الهامامسی طبعیدر . بویله محللرده دخی حکومت عثمانیه
ممکن اولدینی قدر نفوذینی ادامه به ساعی ایدی . کردلرک حکومته مطیع اولمامسنی بالذات
حکومتک ارزو ایتدیکنی ادعا ایتمک عبئدر . کردستانده صورت قطعیه ده نفوذ حکومتک
تأسسنه ترکیا مقتدر دکلدی . زمان کچدیجه بعض نفوذلی کرد رؤسایسه ، شیخاریله خوش
کچنمکه حکومت مجبوریته حس ایتدی .

یوقسه حکومت مأموریندن بر قائم مقام ویا مدیرک پک ضعیف اولان نفوذی ایله
قانونک بوحوالیده تأسسی واحکامنک مرئیتنه کافی کلبه جکی آشکاردر .

۱۸۹۵ و ۹۶ سنه لری ارمنی قومیتلری ایسه کرد وارمنی آره سنه او یله بر صفوقلق
صوقدیله که هیچ بر درلو اصلاحات بوحوالیده تأسس ایده مزدی .

ارمنی رؤسای روحانیه سنه کلبه بونلرک دین خصوصنده سعیلری همان هیچ کییدر .
فقط بوکامقابل افکار ملیه نیک نشوونمایی خصوصنده پک چوق خدمت لری سبقت ایتمکده در .
یوزلرجه سنه لردنبری بوکبی افکار اسرار انکیز مناسترلرک ساکت دیوار لری آره سنده
نشوونما بولمشدر . بورالرده آیین روحانی برینه خرستیان - مسلمان عداوت دینه سی قائم
اولمش .

مکتبلر و کلیسا مکتبلریده بو خصوصده رؤسای روحانیه به پک چوق یاردم
ایتمش لر در .

زمان کچدیجه دینی کعبه برینه حسیات ملیه قائم اولمشدر . ارمنی قلبنده حسیات دینه
پک آز یر طوتار . بونلرک اعتقادات مذهبه لرینه دیه جک یوقش . آنک ایچون ارمنی
قومیته جیلرک پایا لری پک چاپوق داخل دأره لری ایتمکده موفق اولدی لر . ترک و کردلری
صوک درجه نفرتله تلقی ایتدی لر .

کلیسا اکابرینک بر جوقلرنده بو حس حاصل اولمش ایدیسده بونلر نه ارمنی کنج لری
ارمنیک ایچون مضر اولان یولده دوام ایتمکدن حذر ایتدی ر مکه موفق اولمشدر . بو
خصوصده ارمنیلرده مستنا یوقدر . طبیعی عینی حال ما کدونیا ده دخی جاری ایدی .

بورالردهه بلغارلرک روملری سومامسنه روم پاپاسلری روملرکده بلغارلردن خوشلامامسنه بلغار کلیسای سبیت ویرر . بوندن اکلاشیلیرکه شرق خرسیتیانلری وکلیسالی خرسیتیانلرک اساسات و عنعنهتی بر طرفه براقهرق دین یرینه ملیت پروپاغانداسنی کندیلرینه مشغله انخاذا یتشلردر .

غرب دیپلوماتلریده کندی نقطه نظرلرینه کوره بوملیت غوغاسندن پک غدارانه صورتده استفاده قالمشملر ارمنیلرک حسیات مله لرینی تحریک ایدرک هیچ صیقلمه دن ترکیاده بر ارمنی مسئله سی ایجاد یتشلردر .

— ارمنی مسئله سی —

شرق قریبده وقوعه کلان حادثاتک اهمیتی

۱۸۹۴ — ۹۶ وان بتلیس ولایتلرنده کی ارمنی وقوعاتی ایکی سبب طولایسیله اک اوفق تفصیلاتنه قدر ایضاح ایتک ایجاب ایتدی .

۱ — حقیقتی تصویر ایتک ، او مؤسّف حادثاتک اهمیتی میدانه قویمق .

۲ — شمدی به قدر مسئله نك ایچ یوزینی حقیله و بیطرفانه تصویر ایدن هیچ بر لسانده بر کتاب انتشار ایتماشدر [ارمنیلره برادر یاردمی] یاخو د [۱۸۹۵ سنه سنده اوروپا مداخله سندن اول ترکیاده کی ارمنیلرک احوالی] کبی کتابلر اساس مسئله به دائر هیچ بر فکری اختفا ایتورلر . او کتابلری بر از دقتله مطالعه ایدن قارئین بر شیء اکلا به مازلر چونکه او کتابلری یازانلرک افاده لرینه کوره ترکیانک بو حوالیسنده ارمنیلرک یرینه بر دیگر خرسیتیان قوم قائم اولمق اقتضا ایدر ! آنلرک قولنجه یر یوزنده ارمنی قالمشدر !

ارمنی مسئله سی صوک عصر ظرفنده شرقده وقوعه کلان سلسلهء حادثاتله علاقه دار اولدیغندن بونی کندی باشنه آیری بر مسئله کبی تتبع ایتک طوغری دکلدر . بو مسئله بر چوق تاریخی وقوعاتک و ترکیا احوال داخله سیله روسیه ده داخل اولدیغی حالده غرب دول معظمه سنک ترکیا ایله اولان مناسباتنک نتیجه سیدر .

ارمنی مسئله سنده یالکنز حکومتله اشقیا ارمه سنده کی مصادماتک تفصیلاتسندن بحث ایتک مختلف محالرده کی وقوعاتک حکایه سنی یازوب نتیجه ده اساس مسئله نك نهدن عبارت اولدیغی کوستره میوب یالکنز صورت عمومی ده حکایه نویسلرکله قالمق دیمکدر .

روسیه نك اوروپاده طونه حوضه سنه اناطولیده ارض روم حوالیسنه ودها ایچرولره طوغری صارقمسی اوروپایی تلاشه دوشوردی . ترکیانی یالکنز باشنه روسیه نك یوتوویرمسی قورقوسی میدانه حقیقی .

یالکز آسیای عثمانیده کی روس حدودینک ایلرولمسی دکل بوغازلر مسئلهسنه روسیه نك ال آتسی غربی اوروبایی راحتسز ایتدی .

بوغازلرک روسیه اله کچمسی غربی اوروپا حکوماتی ایچون پک زیاده الم نتیج تولید ایده جکندن ویانه قونغرهنسندبرو بو مسئله نك روسیه نك نقطه نظرینه کوره حل ایدیلهمامسی اسبابی اوروپاچه امل ایدینلمشدر .

ترکیاده روس واوروپا نفوذینک مصادمه سی صوگ اوچ ترک — روس محاربه سی نتیجه سندن حاصل اولمشدر .

صوگ عصر ظرفنده شرقده وقوعه کلان حادثاتدن وبونک نتیجه سنده ترکیادن یونانستان، صربستان، رومانیا، بلغارستانک نصل آیرلدیغنی واک نهایت ارمنی مسئله سنی و صکره ما کدونیا ایشلرینی اوزون اوزادی به ایضاح ایتمه که زمین مساعد دکلدر .

انجق ۷۰ نجی سنه نهایتنه قدر اوروپا ترکیایی محافظه ایچون صرف قوت ایتامشدی . چونکه ترکیا روسیه به قارشو بر هائل ایدی . نه زمانیکه بالقان ایشلرنده روس سیاستی حس ایدلمکه باشلادی اشته او زماندنبرو بالقانلرده روس موجودیتی خوش کورمیان اوروپا بوراده مختلف خرسیتیان حکومتلری احداث ایتدی .

۱۸۷۷ و ۷۸ سفری روسلری ضعیف دوشورمک ایچون بر اوروپا دولایی ایدی . فقط نتیجه ده ترکیا ضعیف دوشدی . روسیه نك بر الی دیمک اولان بلغار پرنسلیکی ظهور ایتسنه اوروپا اغماض عین ایتدی . فقط اوروپا موازنه عمومیه سی ایچون ترکیانک قوتلی قالمسی اقتضا ایتمه که نتیجه ده حدود اوروپانک ارزوسی وجهله تحدید ایدلدی اساساً بلغازلر اوروپا ده موجودیت سیاسی کوستره جک چاغنده دکل ایدیلر . برده باقدیلرکه بلغاستان اوروپانک فرضیه سی کبی چیقمدی بالعکس روسیه نك پیشداری کبی کوروندی . ۱۸۹۰ سنه سی ترکیا حقنده کی اوروپا نقطه نظری بردنبره تحول ایتدی . تمامیت ملکیه دولت علیه نك محافظه سی پولیتیکه سی بالعکس بو حکومتی تدریجی محو و احیا پولیتیکه سنه تحول ایتدی . بر چوق دول معظمه نك مشهور سیاسیلری فقط کرسیلرنده ۱۹ نجی عصرده اوروپا ده ترکیانک وجودی بتون اوروپا لیلر ایچون موجب حجاتدر دیه عانا باغرمغه باشلادیلر .

۱۸۹۵ سنه سی ترکیانک تقسیمی پروژه سی اکمال اولتیور و باب عالی اوروپا حمایه سندن محروم قالیور .

ما کدونیا مسئله سی آیستقانوس معاهده سنده کی بلغارستانک تأسس مقصدیله احداث ایدلمشدر . بر زمان برلین قونغرهمسینه تبدیل شکل ایدن آرزو بو کون بالذات اوروپاچه ترویج و موقع فعله قونمق اوزره در .

بو غایت عجیب - وایضاً مشکل کبی کورینان مسئله پک بسیدر ترکیا روسله قارشو
 طوره بیلدیکه اوروپا کنديسنه دوست ایدی . فقط ترکیانک بو اقتدارى کسب ضعف ایتدیکه
 واوروپانک ارزوسله استیلان و قنده روسیه ايله حربه خواهشکر بولمقدجه اوروپانک ترکیایه
 قارشو توجهی ده زائل اولدی . زمان کچدکجه دیگر بالقان حکومتلری روسیه قارشو
 ترکیانک یرینی طوته بیله جکلرینی اوروپایه کوستردیلر . بو حکوماتک روس طرفی التزام
 ایدر قورقوسی اوروپاچه زائل اولغه باشلادی بالقان حکوماتی اوروپا حسابنه ترکیانک
 میراثیله توسع ایدنجه روسلرک بوغازلری اشغال ایچون بو طرفله توسع ایتیری مسئلهسی
 ارتق نهایت بولمش صاییلور ! . . . قره دکیزک غرب ساحلنده اویله مانعلر احداث اولنه جقدرکه
 ترکیا نقدر قوتلی اولورسه اولسون بو درجه مضر مانع لشکیل ایده مز .

بالقان حکوماتنک بوغازلره یاقلاشمسی روسیه ایچون دها تهلهک لیدر . روملرک استانبول
 خلیاس روملر وبتون شرق خرستیانلرینک روسیه یه دکل اوروپایه تمایلی موجبدر .

هر یرده اوروپا دیمک کافیدر بالقان ایشلرنده اک زیاده علاقه دار اولان حکومت ویا
 حکومتلرک اسملرینی ذکر ایتمک فضلله اولور .

شرق ایشلرنده روسیه قارشو طوران ترکیا دکل . تون روسیه نك غرب قومشولریدر .
 دها صکره ترکیا - روسیه ائتلاف و تقریبی هیچ برزمان اوروپانک خوشنه کیدر
 بر هدیه دکلدر .

اوجنجی الکساندرک زمان حکومتی اوروپا ایچون پک مشکل برزمان ایدی چونکه
 بو امپراطور اوروپانک ضمیرنده کی دسیه یی پک اعلا کورمش و بر روسیه ترکیا محاربه سنه
 میدان ویرمامشدر . عینی زمانده بالقانده ایلر ده روسیه ايله حقیقی بر دوست اوله بیله جک
 بر حکومت وارسه اوده ترکیا اولدیغی اوروپا پک اعلا کورمکه ترکیا تمامیت ملکیه سنه محال
 فظه سی پولیتقه سی درحال تبدیل وروم ایلینک بالقان حکوماتی اره سنده تقسیمى و بالنتیجه
 ترکیانک ضعیف دوشهرک آسیاده روسیه یه قوتلی بر دوست اوله مامسی چاره لرینه توسل ایتدی .
 بو طریق ايله هم بالقان حکوماتی اوروپا حسابنه بیومش اولور همده چوقدنبرو اوروپانک
 ترکیانک کندی پاینه آردیغی قسملری الده ایتمک قولایلشور .

روسیه ایچون غایت مهم اولان بوغازلری اوروپا یاردیمله دها قوتلی اللره تودیع ایتمک
 ممکندر بو وجهله غرب دیپلوماسیسنک ایچ یوزی ۱۸۹۰ سنه سی
 بدایتده ایکی ماده لی اوله رق تظاهر ایتدی .

۱ - ترکیانک روسیه ايله برلشمننه میدان ویرمامک .

۲ - ترکنل بیقاره ق یرینه روسیه دشمن اولوق اوزره دها امتلی برخرستیان حکومتی
 اقامه ایتمک .

عجبا بوفکرله بونک صورت اجرایی پروگرامی دول معظمه اتحاد افکاری محصله. سیمیدر؟ هیچ بروقت چونکه شرقده روسیه و آوروپا نقطه نظری دائماً یکدیگریینه محالفدر. بناءً علیه [بوغازلر روسیه نك دشمنی انده بولمیدر] پولیتقه سی شرقده آهنگ دولی تعمیر اولتان بر مسلکی احداث ایتشدرد. *Conbominium* یعنی هیچ بردولتک یالکز باشنه ترکیا ایله دوست اوله مامسی نظریه سی بو بر مدت اچون بلدکه ممکندر .

ترکیایی بیقعمق، اوروپا قوتلریله بونک اجرایی اولدجه مشکل بر مسئله در. آنک اچون بونی بالذات روسیه نك ایفا ایده جکی کبی طاتلی بر امید آوروپاده وارددر . روسیه بر عصر دنبر یکی یکی حادثه لر ایقاعنه مساعد اولان شرق خرسیتانلرنیک حامیسی کورونمشدر . بو قییل اختلاللر ترکیاده اوقدر قولای ایقاع ایدیلورکه یالکز بر پارچه اختلالیلرک طرفی التزام ایده جک کی کورونمک کافیدر . اختلال همان حاضر . روسیه ده همان فلینجی چکر خرسیتانلری مدافعه یه قوشار؛ بناءً علیه هر درلو یکی اختلاللر روسیه ترکیا محاربه سنه اک کوزل وسیله تشکیل ایدر . بو خصوصه ده غرب دیپلوماسیسی مجبوری بر جهد و غیرت کوستردر .

اگرچه بویله اولمزده ترکیاده اختلال دوام ایدر طوررسه اوروپا اچون بالذات مداخله قوسی آچیلورکه بوده غرب دیپلوماسیسنیک ایشنه کلور . فقط کندیسیمچون مشکل ایش باش کوستردر .

۱۸۹۴ سنه سندن بدایله ترکیاده برسوری جان صیقیمی وقوعات ظهوره کلمکه باشلادیکه اگرچه اوروپا یاردمی اولسیدی ریوزنده بوکبی حادثه هیچ بروقت وقوعه کله مزدی . برنجی خطده ارمنی مسئله سی ایلرو سوریلور . بومسئله آسیای عثمانیده کی اون ولایتی قانه بویادی . روسلرک سس چیقارمیدنی وارمنیلرکده ارتق حالدن دوشدیکنی کورهن اوروپا ترکیانک باشنه یکی برکرید مسئله سی چیقاردی . بونکده احتیاطی اوله رق ترکیا - یونان محاربه سی ظهور ایتدی . و بونک دخی کیروسندن ما کدونیا مسئله سی باش کوستریورکه اشته اون سنه لک وقوعاتک متسلسلاً نتیجه سی ! کورینورکه ارتق بتون بومسائلک نهایی یاقلاشیور .

اشته بووجهله ارمنی مسئله سی اوروپاچه اوینامغه باشلانیلان درامک برنجی برده سنی تشکیل ایدرکه بونکده بدایتی بر عصر دنبر و شرقی ازعاج ایدر متسلسل وقوعاتدر . ارمنی حکومتک تشکیلی مختلف اقوامدن عبارت اولان جنوبی قافقاسیه نك اوتیه طرفده روسیه نك آسیای عثمانی یه طوغری توسعنه - اوروپاچه ارزو ایدیلان پک کوزل برهائلدر . بویله بر فکرک ظهور یافته اولسی مشکلدرد (بوحوالیده کردلر ارمنیلرک برقاچ مثلی فضله در)

فقط اوروپا بوکا موفق اولتور قیاسیه ارمنیلری صاتون الدی ۱۸۹۵ و ۹۶ سنه لری وقوعاتی بالالزام احداث ایتدی .

انکلتره اگ برنجی اوله رق ارمنی مسئله سنی میدانه چیقاردی . ارمنی مسئله سنی القیشلایان دیکر اوروپا حکوماتی مسئله نك چبقماز یولدن عبارت بولندیغنی بیلوردی . فقط بولنرده ارمنی قومنی هیچ سومدکلرندن بوختلاک نتیجه سنده بولنرک دوچار اوله جقلمی ضرر و زیانی حسابا هیچ قاتمیدیلر . صورت عمومیه ده انلره ارمنی اختلالنی میدانه کتورمک لازمدی نه زمانکه ارمنیلر بیلیمیه رک کندی و طیفه لرینی ایضا ایدوب بتدیلر اوروپا بولنری یقهدن ایدی ۱۸۹۸ و ۹۹ سنه لری ارتق کیمسه دولتلرله مشغول بیه اولمدی . ارمنیلر بویه متروک قالدقلمی وقت ۱۸۹۴ سنه سنندن بیك قات فنا احوال ایچنده ایدیلر . شمدی ارمنی مسئله سی مطبوعاتدن بیه غیب اولدی کرچه بعض محللرده ارمنیلرک اونوتولماسی حقتنده نطقلمی قونفرانس لر ویرلمکده اولدیغنی اره صره مطبوعاتده مشهور اولیور . پارس ، جنوره بروکسل ، میلان ، بوداپشته اکثریا بوکچی اصهارلامه قونفرانس لره جلوه کاهدر . ده اچکنده برچوق ارمنی محبلری برلینده طویلا نیشلردی . خطبه ارمنیلرک دوشدیککی کردانی و اوروپانک بونی نصل یقادن صیروب آتدیغنی بالخاصه روسیه نك هیچ سس چیقارمدیغنی یانه یاقیله کلاتدیلر . بولنرک هپسنه رغماً ارمنی مسئله سی دیپلوماتلرک ایش لیسته سندن سیلنمش بولندی . مع مافیه فرانسه ده مشهور پولتیقه جیلردن ژورده س ، قله مانسو ، آناتول فرانس ، پره سانس کیلرک مؤثر نطقلمی و ایتالیا نك ده ایشه قاریشور کورونمسی بلکه ارمنی مسئله سنی یکیدن جانلاندیره بیلور .

حالبوکه بولنرک هپسی ترکیانک کوز قماش دیران میراننده حصه دار کورونمک غایه سنه معطوفدر خریستیانلری حمایه ایتمک ، انسانیت و قانونی مدافعه ایتمک بولنرک هپسی صیقلماق ایچون برماسکدر . ارمنیلرک حقیقه فقر و ضروته دوشملری اوروپانک امورنده بیه دکل . ارمنیلر پارلاق نطقلمی غلیانه کلوبده بردها قیام ایتسه لروچکن وقوعات قدر ضرره اوغراسه لر اومشهور خطابک نتیجه دن زره قدر یوزلری قیزارماز .

— ارمنی وقوعانک مبدائی —

۱۸۹۵ و ۹۶ سنه لری آسیای عثمانیده کی ولایتلرک چوغنده وقوعه کلان ارمنی قیانک سببی ارمنی کویلولرینک صوک درجه فقر و ضرورت و تضییق آلتنده بولنلری دکلدر . چونکه بوکویلر هر حالده قومشولرندن ده زانکین ودها فراحده ایدیلر .

ارمنی وقوعاتی بروجه آتی اوچ سبیدن حاصل اولمشدر :

- ۱ — بونلرک معلوم اولان پولتیقه جیلقده کی ترقیلری .
 - ۲ — ارمنی افکار عمومی سنده ملیت ، سربستی ، استقلال فکری لری نیک نشر و نما بولسی
 - ۳ — بوافکارک حکومات غربیه تشویق وارمنی پاپاسلری نیک سی و تلقینی ایله نشری بوباده اکوزل وثیقه فرانسه نیک درسعات سفیری موسیو قابونک بوباده کی راپوریدرکه صاری کتابله نشر اولنان وثائق میاننده در :
- « برلین معاهده سنک ۶۱ نجی ماده سی اورویانک ارمنستانده کی خرسیتیانلرک منافعی کوزتمک مجبورتی محرردر . بونی متعاقب ۱۸۷۸ معاهده سنده ارمنیلرک احوالی اصلاح مسئله سی یکیدن نظر دفته المشدی . بوزمانلر ارمنیلر اره سنده نه فکر ملی ونه ده فکر استقلال موجود دکلدی . بوفکر اویانمش اولسه یالکیز قومیه جیلرک اورویایه صاحبدقلری بیاننامه لر اوزرنده قلمزدی .
- ارمنی کویلوسی یالکیز اصلاحات طلب ایدیور حکومت ایشلری نیک دوزلمسنی استیور فقط باب عالینک عطایتی بونلری امیدسز لکه دوشوردی . محاکم اصلاح ایدلی عشیرت آلایلری نیک تشکیلی ارمنی کویلری نیک یاغماسی چون یکی بر رسمی اشقیا کومه لری حالی آلدی . [بوراده موسیو قابون راز مغالطه ایدیور ارمنی لهنده اولان فرانسه افکار عمومی سنی اوقشاق استیور عشیرت آلایلری نیک تشکیلی ۱۸۹۲ و ۹۳ سنه لرینه عاڈدر] .
- ۱۸۸۵ سنه سی اورویاده ایلاک دفعه ارمنی حرکاتی ایشیدلدی . ارمنی احتلالچیلری فرانسه ، انکلتره ، اوستریا ، امریقاده اجتماع ایتدیلر . قه مینهلر تشکل ایتدی فرانسه زجه ، انکلتره زجه غزته لر نشر اولدی . بوغزته لر فکر ملی درسلمی و ترکیا مظالمی حکایاتیه طولدیرلدی ، اشته بو آندن اعتباراً برلین معاهده سی احکامنک احلال ایدلدی کنی یاغره لری میدان آلدی . ارمنی پرو بوغانداس اولا فرانسه نیک نظر دقتی جلب ایتدی . مطبوعانده مختلف مقالات انتشار اتمک باشلادی . سن ده نی ده لوسینیانک مزاری اوزرنده نمایش اجرا ایدلدی . فقط اعتراف ایتلیدرکه فرانسه هیچ برشی اکلامدی . بوملتله هیچ علاقه دار دکلدی . اسمنی ایشتدی کی زمان ارارات طاغیرینی در خاطر ایدیوردی . لوندرده ارمنیلر ده از یاده حس قبول کوردیلر ، غلادستون قاینه سی غیر نمونلری بریره طویلا دی ترتیب و تنظیم ایتدی ، وحمایه وعد ایتدی ، بوزماندن اعتباراً قومیه بوراده یرلشدی ، لازمکلان جسارتی بورادن آلدی ، قدر ارمنی کویی وارسه بونلره ایکی فکریک تلقینی ایجاب ایدیوردی ملیت ، سربسیت ، برچوق سنه خفیا بتون ارمنی کویلرینه طاغیله رق بوفکرک تعمیمنه چالشدیلر ،

ترکیه حکومتک ظالم و اقتدارسز اولدینی پروباغاندا ایدیلهرک ملیت و سربرستی فکری ایدیلرلدی . ارمنی حرکتی صورت قطعیهده تظاهر ایتمک ایچون انحق اوق بر سبب اکیسکدی . سابق استانبول یطریق نک قدر کیغوس انخاب اولنسی کوزل بر سبب تشکیل ایتدی .

کچن سنه کی راپورلر ۱۸۹۳ سنه سی کساریا و مرزیفونده کی وقوعاتی اختفا ایدیوردی . مابس حزیرانده انقره اجتماعه اشتراک ایدنلرک توقیف اولنسی و تموز بشده بش محکومک اعدامی باب عالینک غضب و شدتی ایما ایتمکله ارمنی اختلالی تشویق ایتش اولدی . ایکی هفته اول یوزغادده بر انفلاق وقوعه کلهرک مهم حادثه ظهورینه سبب اولدی . باب عالی بوراده تلف اولانلرک عددینی ۵۰۰ کوستردی .

سیواسده کی فرانسیز قونسولوسی یقینهده او حوالیدهده وقوعات ظهورندن اندیشه ایتمکله باشلادی .

ایشته بو وجهله باب عالی ناحق ره کویولوری ازغاجده دوام ایدرسه بتون آسایاده قیام وقوعه بوله حق ، حلبدن - طربزون و انقره دن - ارضرومه قدر بر دبره قیام واقع اولورسه بلکه اوروپا مداخله سی وقوعه کله جکدر .

شو یوقاریکی وثیقه دن یک آشکار کوریلدورکه غلادستون قاینه سی ارمنی وقوعاتنک نه شکل آلهجینی نه قدر بیاورسه موسیو قامبون دخی اود جه بیلیورمش .

ینه صاری کتابدن : [۱۸۹۴ سنه سی ابتداسنده ارمنی مسئله سی بو حالده ایدی . عمومی قیامک نتیجه سی نه اوله حق ؟ مستهل ارمنستانمی ؟ بونی دوشونمک سیله عبئدر . ارمنستان یونانستان و بلغارستان کبی ظهور ایده مز . حکومت تشکیل ایچون حدید معین اولملی یالکز منطقه کوسترمک بو منطقه داخلنده بلکه اقوام سائر دها زیاده بولمق حکومت تشکیلنه مانعدر . ارمنیلر ترکیه نک درت کوشه سنه داغیلمشدر . اصل ارمنستان فرض ایدیلان محمله اسلام دها چوقدر . بر شی دها وارکه ارمنیلر ترکیا - روسیه ایرانده منقسمدر .

یک ضعیف احتماله کوره اوروپا بر ارمنستان تشکیلنه راضی اولسه حدودینی چیزمکدن عاجز قاله جقدر . مستقل ولایت حاله قونسه کذلک بو مشکلات ظهور ایدر ارمنستان نرهمسیدر ؟ یالکز اصلاحات وعدی فالیورکه بو کبی وعدلر باب عالیجه نه دیمک اولدینی چوقدن معلومدر .

ترکیانک بر طرفنده تشکیلات اصلاحات یاپه بیلمک ایچون هیسینی یکیدن تشکیل ایتمک ایجاب ایدر . قالدیکه اون سنه اول ارمنیلرک اتده بولنان ثروت و سربرستی قورقیلورکه بوندن صکره لارینه کچه میه جکدر .

وثيقه نك بر قسمی بالخاصه شاعرانه ۱۸۹۴ سنه سی ارمنی ایشکندارلری حسابلری نه قدر یوکسک طومش بولندقلری بوراده کوریلور .

[ایشه کوریلور که ارمنی مسئله سی اچون صورت حل یوقدر . ارمنی مسئله سی بوبله جه قاله جقدر . ترکیانک فنا وغیر کافی اداره سی مسئله یی دها زیاده فالشدیره جقدر . اره صره وقوعه کله جک اولان وحشیانه بر قتال شکایتجیلرک عدینی چوغالتیر غیر نمونلری اطاعتسز لکه سوق ایدر . اروپا مطبوعاتی بو دائمی کشمکش سی تصویر ایدنجه خرسیتیان علمنده جای قبول بولور . شیمدیگ امریقا وانکلاترده بولتان ارمنی مسئله سی حکایه سی دیگر خرسیتیان مملکتلرینه ده سرایت ایدن ، برلین معاهده سی یکیدن ماصه اوزرینه کتوریلور . بر چوق دیپلوماتلر برلشور نتیجه ده اروپا مداخله سی وقوعه کلور .

بویازمی یوقسه بر ایکی سنه صکره می اوله جنی شیمدین کسد یله مز .

ترکیاده اک حارق العاده وقوعات پک چوق زمان امتداد ایدر .

ترکیاده کونک برنده حکومت داخله بوسبتون یقیلورسه کیمسه نک حیرت ایتمی

اقتضا ایتمز .]

بو وثیقه نک عریض عمیق مناقشه سی د کمر . مع مافیه بر چوق یرلری شایان دقتدر .
ترکیا حکومتی تحطه ایدن اقسامی بالخاصه شایان نظر دقتدر ،

— حکومت عثمانیه نک موقع حقیقیسی —

قامبون وثیقه سنده

عشیرت الایلرینک تشکیانه برنجی سبب اوله رق ارمنی کویلرینی یاغما ایدلمش کوسترلمش اولسی بو مسئله یه عدم وقوفی اثبات ایدر ویاخود ارمنی قومیته جیلرینک پروباغاندالرینک عکس صداسی کبی کورینور .

عشیرت الایلرینک تشکیله سبب عسکری نقطه نظر دن استفاده ایدلمک دن زیاده حکومته پک او قدر ایضنامش اولان مختلف عشیرتله ماهرانه وضع یدایده بیلمک دوشونجه سیدر . مختلف عشائرک اک زیاده صاحب نفوذ اولان رؤسا چوققلرینک ترکیا اردوسی ضابطانی میانه ادخالی ایله بونلره حس ایتدیرلمیه رک بر درجه یه قدر شهریلکه تمایل وسیله سی احضار ایدلمش اولدی ودها مهم اوله رق بونلرکده حکمدارک تبعه سی اولدقلرینی بیلملرینه سبب اولدی .

یوقسه عشرت الایلی بالخاصه ارمنی کویلینی یاغما ایتک ایچون تش کیل اولمشدر دیمک
 آچقندن آچیقه ارمنی قومیته جیلرینک پروباغانداسنی تکرار و باب عالی یه ده عاججه مسلم اولان
 قباحتمز لکنی اعلان ایتک دیمکدر .
 ارمنی اختلاجیلرینک تعقیب اولمسنندن حکومت عثمانیه بی تخطئه ایتک طبقی یوقاریده کی
 سطرلرده سویلندیکی وجهله عشردر .

ارمنی قومیته جیلرینک کویلولرده ملیت . سربسی ، مختاریت فکرلرینی تلقین وظیفه سنی
 اوزرلرینه آلدقلرینی موسیو قامبون آچقندن آچیغه اعتراف ایدیور .

ارمنی قومیته جیلرینک بوکی حاللرینه قارشو حکومت عثمانیه نصل حرکت ایتلمدی
 حکومت عثمانیه نك انقراضنه کیدن بوکی حرکاتی ترکیا خوش کوره بیلیرمیدی ؟ اللری
 باغلا یه رق لاقیدانه اوطسور ملیمیدی ؟ پروباغاندا جیلرینک خطبه لرینی اوزاقدن دیکله یه رک
 قومیته لرک نصل تشکیل ایدلمکده بولندیغنه سیرجی می قالمیدی ؟

ترکیا حکومتی فرانسه نقطه نظرندن تخطئه ایتمکدن قولای بر شی یوقدر . ترکیا
 حقیقه مشکل موقعده ایدی . برملته اوغراشمق پک کوجدر . چونکه فکر ملیت و آریلق
 غایت معنودر . نفوذ حکومت کوشک اولنجه بو مسئله ایکی قات مشکلاشور . حقیقه
 فکر ملیت تضییق ایله باصدیر یله ماز لزومندن فضله سربسته بر اقیلورسه تاریخک مثاللری
 کوزمزک اولکنده در .

اون سنه طرفنده بر چوق قومیته جیلر اوروپا ماخله سیله سربست بر اقلدیلر بونلر
 سربست قالنجه کون کچیرمهن اشقیا چته لرینه التحاق یته دیلر .

بو خصوصده انحق بر شی سویلنه بیلورسه اوده اوروپانک لوندوره ، پارس و سائر بوکا مائل
 شهرلرنده کوزلجه تریه و ترتیب ایدلمش قومیته جیلردن عبار اولار هده سنی ترکیانک انکاره
 محالی یوقدر . برده اوروپا حکومت عثمانیه ایله اختلاجیلرک اده سنه کیره رک نه زمانکه
 ترکیا اختلالی باصدیر مق ایچون سلاح قوتنه بالجبوریه مراجعت ایدر اوزمان هان اوروپا
 اده یه کیروب مانع اولمغه چالیشور ایدی .

بو وجهله بعض زمانلر اولوردی که ترکیا او درجه مشکل بر وضعیتده قالور ایشک
 ایچندن چیقامازدی . چونکه اک محتشم و منتظم حکومتده بیله بو شرایطله تسکین عصیان
 عظیم الامکانده . اختلال میدانده ، باصدیر مق ایچون آله حق ترتیبانده حکومتک قارشو سنه
 اوروپا جیقوب ایشنی تحدید ایدر برده اوتهدن حالا بو قاریشلق باصدیر یله مدیمی ؟ دیه یاغره
 باییلور . بوکا علاوه حقیقه مطیع وارمنیلردن پک چوق زیاده ضرر دیده اولان مسلمان
 کویلیرینک شکایات محقه لریده میدان آلور . اختلاجیلرک تدابیر عسکریه ایله تنکیلنه اوروپا
 مساعده ایتمز .

چونکه عصيان ديلان حكايه نك جابوجق اورته دن غائب اوله جغنى پك اعلا بيلور .
 او حالده حكومت عثمانيه مطيع مسلمان كويلولريله قارشو قارشويه قالور حساسنى بونلرله
 كورور ! آنجق نتيجده ايشلر پك زياده بطائت كسب ايدر . مسلمان كويلوده بالجبوريه
 اختلاجيليره قارشو حركت ايدر . بعض ماندر اولديكه مسلمان كويلولرينى د طوتمق وضبط
 ايتك اقتضا ايتدى . بونه ايله ممكندر؟ عسكرله مي؟ اوعسكرلرده عيني درجه مضرر
 اولان كويلولرلك قاردهشلىر دكلى ؟ بومبا ايله چولونجى چوجنى رهوا ايدلمش برمسلمانك
 هر قغنى بر قصبه نك سواقاغنده او خائن ارمنى قوميه جيسنى آرادينى بر زمانده قارشوسنه
 ترك عسكرى چيقارسه بو عسكرك بولديني حالى پك چوق دوشونمك ايجاب ايدر .

۱۸۹۶ اغستوس ۱۴ وقعه سنده عسكرك استانبول سواقاقرنده وقت وزمانيله اثبات
 وجود ايتامسنى باب عالينك سوء نيته حمل ايتك خطا در .

او آنده بتون دواثر رسميه تحت تهلكه ده ايدى . عسكرى طوبلو بولنديرمق طاغنامق
 مجبوريتى واردى . چونكه عسكرك سواقاقرله طاغلمسى عمومى اختلال علائقى كوستر .
 ورده ضبط وربط وقوماندا امكان خارجه چيقار . لدن چيقان عسكرده ارمنى يي ديكر
 خرسيتيانلردن وبالخاصه اوروپايلردن فرق وتميزه مقتدر دكلدر . بناء عليه راست كلديكى
 ارمنى ظن ايمكده معذور قالور . حالوكه استانبول آياق طاقمى ارمنيلرى پك كوزل تفريق
 ايديور . شايدان حيرتدر كه استانبول سواقاقرنده قتال اولوركن دكل اوروپالى رلى بر روم
 بيله قتل ايدلماشدر .

فقط عسكره سلاح آتمق امر ايدلكدنصكره و سواقاقرله ط غلقدنصكره آرتق
 تفريق جنس ومذهب امكان خارجه چيقار .

حكومت عثمانيه نك حالى حقنده مخصوصاً بودرجه تفصيلات و برلمشدر كه ۱۸۹۵ و ۹۶
 سنه لرى بتون انطاويده جريان ايدن وقوعاتك درجه سى حقيه آكلاشيله بيلسون .

— انكليز ارمنى اتفاقى . ارمنى اختلاجيلرينك ملترينه قارشو صلاحكار وضعيتى
 بونلرلك روسيه ايله مناسبتى —

آسياده ارمنى اختلالنك ايلك اوجاغى سيواس ولايتنك اماسيه سنجاغنك مرزيفون
 قصبه سنده ايدى . بوراده آمريقا مكاتبى لوندرده فيده ايديلان فكر اختلاله كوزل برتطبيقات
 ترلاسى ايدى . مرزيفون برچوق سربستى واستقلال پيامبرلرى يتشديردى . بونلر آنقره
 سيواس ، يوزغاد ، كوى حصارده برسورى جنايتلرى انتساج ايدن قياملر يابديلر ۱۸۹۲-۹۴
 بونلره دائر اوزون تفصيلاته حاجت يوق چونكه ايلروده برچوق دهامهم وقوعات
 واردر . بوندن صكره لوندرده كى ارمنى جمعيتنك مركز عمومبسى يالنكز انكلتره حكومتنك

معاونت مغنویه سنی الده ایتمکله قالدی. بتون آوروپا یختلرنده برارمنی انکلیز اتفاق علناسو یلنمکه باشلادی

ارمنی — انکلیز آلیانسنه دأر بوراده وثأقه مستند رسمی معلومات تمهیدی غیر قابل اولغله برابر او سنه لر مطبوعاتی بو اتفاق موجودیت و فعالیتنه دأر کافی درجه معلوماتی جامعدر . انکلتره حکومتی بوسبتون اشکاره صورتده قومیته جیلری سوق و اداره یه قالدیشه مدی . بتون inspirations لرك مهد ظهوری اولان لوندرده اختلاف طرز اجرایی پروغرامی حاضر نمشدر . پروغرامك ترتیبده برلکده بولمیدینی ایچون محتویاتی معلوم اوله مامش ایسه ده یکیدن اختلاف ایجاد ایدرک هر حالده ترکیاده کی خرسیتیانلرك — بوسفرده ارمنیلر — ترلرك ظلم واعتسافنه معروض بولندقلرنی ، رویابه کوسترمك ایجاب ایدیوردی . فکر پك طوغری . صرب ، بلغاره بویله طوغمشدی . ارمنیلرده بو صولته استفاده ایده جکلردی . فقط ایش ارمنیلرك لندن چیقاره ق لوندره ، پارسده کی بر طاقم بیانجیلره کنججه قومیته رؤسائی او درجه وحشت کسب ایتدیکه کندی اوز ملت لرینه بیله اجماعه قدر باشلادیلر . بتون مقصد اختلاف چقارمقده تمکز ایتدی . بروه بوغاندا شو شکل آلدی : الحق قان دوکلك لازمدرکه ارمنیلر سربستی قازانسونلر ! قان دوککیز اوروپا سزی حمایه ایدر . بی صورتله سزی تشکیل ایدر . بو جمله لر یالکیز وان بتلیس ولایتلرنده دکل اناطولینک هر گوشه سنده آغزندن آغزه پایلمشدی . کویولور اوروپانک مخلف گوشه لرندن کلان بوضر جیلرك نصایحه اعتماد ایتدیلر . مع مافیهایلروده نقدر راحتک وسربستی اولورسه اولسون او دقیقه لرده اللرنده سلاح بولنمیان ومدافعه دن عاجز اولان بچاره ارمنی کویولوری بر چوق بومبارله اغضاب ایدیله جک اولان مسلمانلرك انتقام دقیقه لرینی کوزلرینک اوکنه کتوره رک تترشمکده ایدیلر . قومیته جیلر بونلرك حالی دوشونمزله ، اختلاف وادیسنده نه کی فعالیت کوستردکلرینی لوندره محیطك سوال ایده جکنی خاطر لرندن چیقاره مزلردی . عاداتا مسئله اشتهار قیدینه قدر دوشمشدی ۱۸۹۶ اغستوسده داشنا کیستلرك نشر ایتدکلری بیاننامه ده سربستی مطبوعاته قدر ۱۲ ماده لی وهر درلومطالباتی حاو ؛ بر پروغراملری شو جمله لرله نهایتنیوردی (*):

| اوله جکیز ؛ بونی بز بیلورز . فقط ارمنیلرك ایلکلرینه قدر ایشلمش اولان اختلاف حسی حقوق شخصیه مزه مالک اولنجه یه قدر و بر ارمنی قلمینجه یه قدر تحت سلطنتی تهدیددن قارغ اولیه جغمزی کوسترر .

امضا :

داشنا کیست ارمنی اختلاف جمعیتك استانبول قومیته سی مرکزی .

بو بر قاج سطر یازیده یالاندن باشقه بر شی یوقدی . مؤثر کله لر ، پارلاق جمله لر کاملاً

اویدورمه و عدلرله مالی اولان بیاننامه لره برده یوقاریکی امضایی قویق کافی ایدی . قومیتیه رؤسای حقیقته مانساتیزه ایدلمشدری .

کرچه بونلرک قسم اعظمی تحصیل ابتدائی بیله اجمال ایده مامش کروهندن ایسه لرده کندی فمالیتلری محق و مصیب کوریورلر ، منطق اویدوره رق عا که ایتمسی او کرشم بولیورلر دی . پاطردی چیقاره رق مسلمانلری ارمیلر علینه سوق ایدوک ملتلی ارسنده فعال و فداکار کورولدکلی غن ایدیورلر دی . نه اولورسه اولسون مطلقا قان دوکلی لزومه قانع ایدیلر . ارمی قانی دوکولنجه همان اوروپا کوب ارمستانای یکیدن احیایده سکنه ایمان ایتمشدری . باشقه درلو بو درجه وحشت ارتکاب ایدیه مزدی . مختاریت اداره املی قوتلی اولمسیدی لوندره نک امریله بیکلرجه حیات تلف اولورمیدی ؛ بوکاسب نه ؛ صکره دن ارمیلری کسپورلر دیه باغره بیلیمک ! ده ا طوغریسی هم کندی کندی کسمک ، همده صکره کسپورلر امان کلیکز قورتاریکز دیه فریاد ایتمک .

ارمنی مسئله سینه مشابه تاریخده باشقه بر اختلال کورولما مشدر .

انکلیز — اوروپا دیپلوماسیسی دولابنه دوشن ملتله صدهزار تأسف ! بالقان شبه جزیره سنده کی خرسیتانلرک اسکی ویکی قیاملر بوسبتون باشقه بر سبب و صورتله وقوع بولمشدر . اوراده اساس مسئله غایت متین بر صورتله احضار ایدیلر و بدایتده غایت بسیط صورتله باشلار . اوروپالیلرک اوراده خرسیتانلرک حرکاتی خوش کورومی بر درجه قدر معقول کوریلان اسبابه استناد ایتدیریلور . باشه کچنلر ده ا فعاک و وسائط قیام ده ا فوتلی اولور . تفنک ، فشنک ، دینامیت واک نهایت هرشیدن الزم اولان پاره کترله ادخار ایدیلور .

ارمنی قومیتیه جیلرنده بو خصوصاتک کافه می کچولتمش قاریقاتور حائده ایدی . بالقانده نام قزائمش جسور ایش بیلور فداکارلر کورلمشدر . ارمیلر ارسنده بونلردن بر دانه کورن و ارمی ؟ یوق ! نه ایچون ؟ چونکه بونلر بیچاره کویلیلرینک صرتندن کچمکی مسلک اتحادینه مجبور اولمش بر طاقم وطنسزلردرکه عاداتا جلا درولی ایفا ایتدیلر . بونلره خلاصکار دیه بیلور می ؟ بونلرک انده کی سلاح عاجزلره قارشو استعمال ایدلمشدر . بوده یالکز رجعتلرنده نفسلرینی حمایه یه یرامشدر .

سلاحسز ارمنی کویولریده سلاحلی قومیتیه جیلره قانلریله معاونت ایتمک مجبور ایتنده قالدیلر . بونلرک ایچنده هیچ بریمی انکلیز و اوروپا حمایه سنک بورادنه معنای افاده ایتدیکنی اکلایه مدبیلر . اوروپانک بو قدر حمایه می ارمیلره مرحمتدن ، محبتدن ، دکل اوحوالیده دائمی صورتده قیام و قتال چیقاره رق روسیه یی ایشه بولاشدیرمق ارزوسندن عبارتدی . ارمیلر

ایسه روسیه تماماً دشمن وضعیتی طاقتدیلر . نه ایچون ؛ چونکه ارمیلر قویاً امین اولدیلر که روسیه بو حرکتلرینی تصویب ایتمک طرفنی التزام ایتموردی .

چونکه روسیه آسیای عثمانیده کی بر قاچ بیک ارمینی ایچون کندی تحت تابعیتنده کی میلیونلرجه خلقی فدا ایده مزدی . اقدمجه تفصیلاً بیان ایدیلان بر وقعه یی تکرار بوراده درخاطر ایتمک ایجاب ایتمدی . ۱۸۹۶ سنه سی وان قیامتده ۸۰۰ قدر ارمینی قومیته جیلیری وان شهرتی محاصره ایتمکلی وقت وانده کی انکلیر فونسلوس بیگباشی ویدامس ارمیلره اکرچه اختلاله نهایت ویروب ترک سلاح ایتمزلسه مطلقاً روس عسکری شهرتی اشغال ایده جکدر . واوزمانده ارمینی خلیاسی تماماً محو اولمش بوانه جقدر . دیه تهدید ایتمشدر که اشقیاء روسی بو وقت انکلیرلره پک زیاده مغیر اولمشلردی . نسطوریلرله وان ارمیلرک بر قسیمی روسلرک بو حوالی یی اشغال ایده جکلرینه هر نه دنسه اینامشلردی . ارمینی کویولوری بو خصوصه تماماً قانعدرلر . ارمیلرک اوروپایه وبالخاصه انکلیره ایناملرینک نقدر خطالی اولدینی یوقاریدنبرو کافی درجه ده اکلشلدی . ۱۸۹۷ ده ارتق ارمیلرله هیچ کیمسه مشغول اولمیدیغدن حسابسز تلفاتلری بوشه کیتدی . اوروپا دیپلوماسیسی کرید ایله مشغول اولمغه باشلادی . بعده ترکیا — یونان حسابی انک نهایت ما کدونیا مسئله سی ارتق آتیه جق صوک فشنک اولدینی ظن ایدیلولر . اکرچه او هنکامده بر شرق محاربه سی ظهوره کلزسه ترکیانک تقسیم مسئله سی بر مدت ده سوزور . چونکه ارتق تمامیت ملکیه موداسی کیمسه نک خاطرینه کلماکه باشلادی . روسیه — ترکیا اتفاقیه روسلرک استانبولده تقویه نفوذ ایده جکلری قورقوسی ترکیا تقسیم مسئله سنی تعجیل ایده بیلولر .

کرچه معاهداتله تحت تأمین انتمش کی کوریلان ترکیا تمامیت ملکیه سی حتمده اوروپا غرب دیپلوماسیسنک برده آرقه سنندن نه دوشونوب قرار ویردیکی سیلنه مزسه ده صوک سنه لر وقوعاتی ترکیا میراثنک پک زیاده صبرسنزلقه بکلندیکینی کویسترر . صورت عمومیه ده ارمینی ، کرید ، ما کدونیا مسئله لرله ترکیا تقسیمیشی مختصراً بوخالده در .

— ارمینی قیامندن مقصد نه ایدی ؟ بوبابده کی استحصارات عمومیه .

کردلرک موقعی —

ارمینی قومیته لرینک امیدنی نه ایدی ؟ انکلتره نک حمایه سنی نه درجه یه قدر تأمین ایده . بیامشلردی ؟ انکلتره بونلره نه وعده بولسندی ؟ ارمیلرک مختاریتی ؟ یالکیز بر قوری

اصلاحات اولماملی ؟ بوده شههلی ایدی یا : بونک ایچون بونجه قان دو کولسی روامی ایدی ؟ همه موسیو قانبونک دیدیکی کی ترکیا اولیه بر حکومتدرکه اوفقی بر اصلاحات یابه بیلیمک ایچون هرشی اصلاح ایتمک لازمدر . او حالده اختلالدن غایه مقصود قطعاً مجهول ایدی . نه قوباریله بیلو ، سه کارددر . چوق ایسته ملی که آز الده ایدیله بیلسون ، نظریه سیله حرکت ایدلمشدی . یوزده بش او قور یازار . لیمان کردستانده سرستی مطبوعات طلب ایدلمشدی .

ترکیاده بونک نه زمان ساحه امکان بوله جفی شمیدین کسیدریله من . [حمد اولسون الیوم سرستی مطبوعات امکانی حاصل اولمشدر .] مع مافیه ترکیا ایله کوریه جک حسابلر چوق اولدینی ایچون ارمنیلرک صوکی حقته لوندرده اجماع ایدوب بو خصوصده معلوم بر دائره داخلنده اجرای مذاکره ایتدیلر . فقط هرشیدن اول اختلال ، قان دوکمک ، نظر دقتی جلب ایتمک الزم کورولدی .

اختلال جمعیتی داشناق ، خنچاق ، ارمنستان نامیله قومیتلره آیرلمشدی . بونلرک هپسی کویلوبی تشویق ایتمک ایچون سیواسدن باشلا بیره ق ایران حدودی و روسیه یه طوغری اولاطاغدی ، کیتدی .

مکتب معلملرندن باشلا بیره ق بونلر واسطه سیله کنجاره مسلمانلر علمینه کین وغرض حسی تلقیح ایدلدی . ۳ : ۲ سنه کی آز زمان ظرفنده برچوق محاکمه سز کنجلر اولومه حاضر لندیرلدیلر . بو قومیتلرک پروغراملری آنجق اختلال وقان دوکمک مسئله سنده برلشیرلر . دیگر اقسامده بر بندن پک فرقلی ایدیلر . ایسته بو تفرع اتده کی نقطه نظر تحالفی دکل مختلف قومیتلر حتی عینی قومیته اعضالری آره سنده تحالف افکاره باعث اولمشدر مثلا اولاً اختلال ایچون لزومی درکار بولان بر طاقم مالزمنک ساتون آلمسی ایچون کرک تر یا و کرک قافقاسیه ده ویریلان کثرتلی اعانات هیج قونترولسز اوله رق بر قاج قومیته جینک کیفیه صرف اولنیوردی .

اکثر اعانات ملیه درجی صر دهنده صیق قونترول موجود اولمزسه برچوق وطنسزلرک بچاره اهالینت صر تندن چکنمکه باشلامسی هر یرده واقع اولمش حقیقتلر دندر . هر فرقه حتی هر اوفق چته بیله کندی کیفیه حرکت ایدر بر حالده ایدی . بناء علیه بالذات قومیته جیلرک اللرنده لز می اولان سلاح موجود اولدینی کی بچاره کویلولره نفسلری اولسون مدافعه ایچون سلاح تدارکی کیسه نک خاطر بنه بیله کلامشدی .

کرچه بوخصه صدده مثلا سلاحه صارملق ارزو ایدنلر بیک کشی ایسه بونی بر آز اولسون قوللانسنی بیلنلر انجق اون کشی ایدی .

۱۸۹۵ و ۹۶ سنه لری ارضروم ، وان ، بتلیس ولایتلرنده کی ارمنی قومیته جیلرینک النده کی سلاح موجودی یوزی کچمدیکی ادعا اولته بیلور .

بومقدارده بر آز چوق ایسهده قارینک ارنی اختلالک سلاح خصوصنده کی بچاره لکی
چر کین کور ماملری ایچوندر . بو سلاحلرک نصفدن زیاده سی اسکی قوال تفنکر ایدی .
زمان حاضر تفنکری ۴۰ : ۵۰ دن فضله چیقمدی .

بر آزدها آچیق سویلک مجبوری حاصل اولنجه بوسلاحلرک موجودتی حقدنه قطعی
ارقام بولمق ممکن دکلدر . ۱۸۹۱ ده وان شهرنی محاصره ایدن ۸۰۰ اختلالجینک النده
زمان حاضر اسلحه سی بولنسهیدی پک چابوق برزیتون وقعه سی (ایلروده تفصیلاتی واردر)
دها حادث اولوردی . وان اختلالده اونده طقوز سلاح قوال آو تفنکر یله پاسلی تک
طبانجه لردن عبارتدی .

قومیه جیلردن مصادره ایدیلان غنائم حربیه میاننده مقایزه سز برایکی روس بکلک تفنکی
واردی . حتی طبانجه لر غنائم حربیه میاننده تشیره لایق کورولمامشدی . ارنی مسئله سنده
کرد کویلرینک اهمیتنه دائر برایکی سوز سویلک ایجاب ایدر :
یوز سنه دنبرو ارنیلر کردلرک آره سنده و بونلرله آز چوق دوست یشامشلردر . آره لرنده
دشمنلق هیچ بروقت خاطره کلامشدر .

اگرچه ارنی وقوعاتی اوزاقدن اداره ایدنلر ارنی کرد مناسبانه حقیله واقف
اولسه لردی ، کردلری ارنیلر عاینه تجربک دکل بالعکس ارنیلرله تشریک مساعی به سوق
واماله ایتمک چالشورلردی . کردلرک بیوک بر قسمی هنوز حکومت عثمانیه به قلاباً مربوط
دکلدرلر . بوحوالیده مدت مدیده اجرا ایدیلان تبعات نتیجه سنده کردلرک نصفدن زیاده سنک
حکومت عثمانیه به قارشو مخالف وضعیته بولندقلری آکلاشلمشدر .

ارنی و کردلرک برلکده قیام ایتملری ایشه باشقه بر شکل ویردی و بوقیامک دخی امکانی
کیمسه رد ایده مز . چونکه اوپله ارنی کویلری واردر که کردجه دن بشقه هیچ برلسانله
متکلم دکلدرلر . بوهر ایکی قومکده ترکیاری پک سوم دکلرندن حکومته قارشو هر ایکی قومک
حرکتی پک بسیطله وردی .

قومیه جیلر ارنی چفتجیسینه کرد چوپانی برلشدرمه ک چالشیدیلر . هر ایکی قومک
آره سنده کی شو دشمنلق هیچ بر زمان حاصل اولمزدی . ساکن اولدقلری اراضینک قوه
حیاتیه سندن حقیله استفاده ایده بیله جک بر طرز اداره به نائل اولورلردی که بوندن صکره
بوکا کیمسه نک چالیشه جنی خاطره بیله کلز . اگرچه اوروپاده واستانبولده ارنستان کله سی
رینه کردستان استعمال اولمش بولنسهیدی بتون کردلر ارنی اختلالجیلرینه ظهیر
اولورلر و بالنتیجه کردستانه تطبیق اولنه حق اولان یکی طرز اداره بر چوق عشیرتلی
اسکانه کندیلرینی مجبور ایدر . بر کره شهر حیانه آلیشان عشیرتله آره سنده ارتق سنه لردنبرو

دوام ایدن مصادماتك ارقسی کسیلور وبش اون سنه ظرفنده بوحوالی اعمار ورفاه نقطه نظرندن طانماز حاله کلوددی .

اگرچه ارمیلر کردلری کندیلرینه دشمن ایتسه ایدیلر بتون ایران حدودی بویجه ایستدکری مقدارده سلاح قاجیره بیلورلردی . نتیجهده کرک حکومت وکرک عسکر ایشی باشه چقاره مزلردی . بوفکر لوندرده واوروپایه قایلیمیانلر ارهسنده موجود ایدی ، حالاملته خدمت ایستدکرینه قانع اولان ارمنی قومیته جیلرینه بر سوال وارد اولور : بر برینک قاننه صوصامش ، دشمن حاله ککش ویرلکده ساکن بولنان ایکی مختلف قوم ارهسنده نه درلو اصلاحات ادارهنک تطبیق امکافی واردر ؟

— قوغونیاق قومیتهسی ۱۹۰۰ . ارمنی اختلاجیلرینک ایراندن مالزومه نقل ایستدکری یول —

۱۸۹۰ سنهسی ایلولک نه ایتلرینه طوغری عثمانلی حدودینک قاغزمان طرفلرنده روس بولسیرینک و حدود محافظلرینک نظر تجسس لرندن قورتیلهرق پترسبورغ دارالفنون طلبه سندن سرکیس قوقونیاک تحت ریاستنده ۸۰ : ۹۰ کشیک بر چته تشکل ایتدی . بو چتهنک یاریسی پترسبورغده کی کنج ارمنی طلبه دن و دیگر نصف ده قافقاسیه نک جنوب حوالیسنده کولکلی اولهرق تشکل ایتشدی . بونلرک هیچ ریسسی ترکیا نه دیمکدر و حدود نصل محافظه ایدیلر بیلدکری یوقدر . کرد نه دیمکدر و طرف احوال اراضیسی نه مرکزده در بونلره دار هیچ معلوماتلری یوقدی . بو جهنلر ایکنجی درجهده قالور . اصل مقصد ترکیا یه کجوب اوراده بر جوق قان دوکک .

بونلرک حالی طبقی [ماین رید] [نه تیمور قویهر] کی محررلرک اثرلرینی او قویوبوده هندایلرک مجادله حیانه کریشمکی ارزو ایدن مکتب چوجق لرنینک حالی کیدر . بو چته حدودی کچدکدن ۲ : ۳ ساعت صکره عثمانلی عسکر یه کردلرک قارشوسنده ثبات ایده بیه رک دکل ، حتی نه یه اوغرا دیغنی بیلیمیه رک تکرار حدودک کپروسنه قافقاسیه یه قاجغه مجبور اولمشلردی . بوسفر بو قدر سلاح پا طیردیسنه روس حدود بولوکریده باصقین اشارتی ویره رک مسئله نک نه دن عبارت اولدیغنی آکلامغه چالیشدیلر . مانوره می ؟ یوقسه صحیحدن محاربه می ؟ در عقب بر قازاق بلوکیله پیاده دربند الایندن ۱۵۴ آوجی و متعاقباً مذکور الایدن بر طابور ده محل وقعیه شتاب ایدنجه قوقونیا چته سی

ایکی آتش آرسنده قالدی . تکرار ترکیه حدودینی کچمکی کیمسه آرزو ایتموردی . هم اوته طرفده بر شی بجره مامک و همده بو طرفده یقایی اله ویرمک، قورقرسی بونلرک هپسینی وادی، فراره سوق ایتدی . فقط نصل کزلی اجتماع ایتدیله . بویه جه کزلی طاغلق امکانی ارتق یوقدی . باشلرنده قوقونیان اولدینی حالد ۲۳ اشقیا بردن روس قطعایله مصادمه ایدوب بونلره برازده تلفات (*) ویردیردکن صکره یقاندیلر . وقاوص زندانه سوق اولندیلر . اشته ارنیلرک ترکیه به برنجی امنیتده بونیدجهینی ویردی .

قوقونیاک چوجق او یونجاغی بویه وخیم نتیجه ویرهسی استقبالدله ارنی قومته جیلرینه کوزل بر درس عبرت ویرمشدی .

متعاقب سنه لده ۸۰۷ ، ۱۰ کشیک هر طرفدن کچر وهر طرفه چیقار واک اوفق کویده بیله بارینه بیله جک اوفق چته جکلر حالته طویلاشمغه قرار ویردیلر . برده بو چته لر کون کورمش هر درلو مشاقه متحمل آدملر انتخاب اولمغه باشلادی . بتلیس ووان ولایت برینه کچن بو چته لر حقیقه فدا کارانه وقوتلریله غیر متناسب ایشلر یامغه باشلادیلر . بتون بر طابور عثمانلی عسکرینه بر چوق ساعتلر اوغراشورق وهر طرفدن قوشادلدقن صکره انجق ایکی تلفات ویردرک قاجمغه موفق اولان چته لر کورلمشدر . قوقونیاق وقعه سندن صکره هر ایکی طرف حدود محافظلری دقت و تجسسلی تضعیف ایتدکلرندن ارنی کویلرینک اسکیسی کی حدودی قولایجه کچملری امکان خاجنه چیمه شدی . ۱۸۹۲ ده کرچه براز اوزاق اولسه ده هر حالده پک چوق امنیتلی اولان ایران یولی انتخاب ایدرک بورادن قچاقیمغه باشلادیلر ترکیا - ایران حدود منطقه سنده ایران طرفده نه پولیس، نه محافظ ونه کمرکچی هیچ کیمسه بولماز حتی حدود بیله اشارت ایدلماشدر . حدود بونجه یارم ساعت ایچرولره قدر هیچ بر ریک صاحی یوقدر . زویه آرزو ایدیلورسه کیدیه بیلور . انجق جوار کردلرک انه دوشمه مک شرطدر . بونک ایچونده مرور زمانله ارنی قومته جیلرندن عادتاً یول بکچیلری کی بکلمه محللری تأسس ایتدی . صورت عمومیه ده حدوده یقین هر قغنی بر کویده طویلانوب کیجه وقتی رهبرلر واسطاسیله کچرک الک یقین ارنی کویلرینه کلورلر . بونلر براز مدت ایچون بوراده صاقلانه ببلوب کیجه لری کدوب دیکر ارنی کویلرینه طاغیلورلردی .

(*) بو حوالیده تتبعات اجرا ایدن ذات بو هنکامده ۳۹ نجی پیاده فرقه سنک یاور حربی ایدی . بو وقعه ده بر قازاق تلف ۲ : ۳ قازاق مجروح اولدی . او وقت بویه عبرض و عمیق تتبعات و تألیفات اجرا ایده جکنی خاطرینه بیله کتیر مام شدی .

بونلرک تعقیب ایتدکلری یوللر غیر معیندی . معافیله حدوددن درت بش ساعت مسافده بولان طوقورلی عشیرتی حوالیسنده کی بوغاز کسن ، آزاربان کویلیری قومیتیه - جیلرک برنجی قوناق محالری ایدی .

بو کویلرک حالی پک زیاده شایان مرحمت ایدی . کلوب کچن قومیتیه جیلر بو کویلیری حرابه خالته چوریر یورلردی . بوزالرده انکلیز قونسلوسیه خفی ملاقاتلر اجرا ایدیلوردی که مومی الهک بو طریق سیاحتده اختلاجیلره پک چوق معاوتی سبقت ایتشدر .

۱۸۹۵ سنهسی بر وقعه سببله کردلر بر چوق ارمنی کویلیرینی یاغما ایتشلردی اوسنهک ایلول ابتدالربنه طوغری ۸ کشیلک بر چته ایران حدودینی کچرکن بوغاز کسن کوینده طوقورلی کردلری طرفدن محاصره ایدلشلردی . بونلر هان سرایده کی نظامیه عسکرینه اخبار ایتدیلر جوار عشیرتدن ۴۰ کشی قدر کرد بوغاز کسنه کلدی . فقط ارمنیلر حقتده کی بو تصورلرینی کیندلرینه هیچ سزدرماک ایتشلردی . هیچ بر شی اولماش کبی کردلر بر رینه ضیافت چکوب قیرده کومه کومه قوزی یمکه باشلادقلری بر صرده ایشه اولدن بری واقف اولان ارمنی قومیتیه جیلری کوزو کمه دن بونلرک یقینه صوقولوب یابلیم آتشله بونلری پریشان ایتشلر . تلف اولانلرک حیوانلرینه پنهانک نظامیه عسکری کلنجیه قدر طاغه چیمغه موفق اولشلردی . کردلر کیندیلرینه کلدکدن صکره کرک بوغاز کسن و کرک آزاربان کویلیرینی فکر انتقاملرینه ساحه تطبیق اتخاذا ایتکده کچیکمدیلر .

شایان دقتدرکه بو مسئلهره دائر انکلیزلرک مائی کتابی حرف واحد یوقدر دیمک که انکلیز وان قونسلوسنک مدخلدار کبی کوروندیکی وقایع هیچ موضوع بحث اولماش انجق دیگر وقعات غایت تفصیلاتلی اوله رق درج ایدلشدر .

۱۸۹۴ سنهسی صاصون وقایعی

۱۸۹۰ و ۹۴ سنه لری وقایعی بالذات تدقیق ایدلماشدر مائی وصاری کتابلر ایشه غایت بسیط وقیصه معلوماتی حاکیدرلر . ایلك دفعه آنقرده آصیلان برایکی ارمنی اختلاجیلری مسئلهسی پک کورولتیلی صورتده تصویر ایدلشدر . ده صکره توقیفلر تجربلر والحاصل مسئلهینی باصدیرمق ایچون ترکیانک توسل ایتدیکی تدابیر شدید بسط و تمهید قلمشدر . کرچه اوصره لرده مطبوعات بونلری اعظام ایتش ایشه ده ترکیا احوال داخله سنه مداخله ایده بیلمک ایچون اسباب غیر کافی کورونمکده بولنمشدی . بونک ایچون صاصون وقایعی بلغ مابلغ کافی کلدی .

بومنتقه ملاطيه وياخود ارمني طادوور طاغتك الكوحشى برقمنده كائن اولوب موشك
هان ۱۵ : ۲۰ وهرست جنوبنده كاشندر . بوراسى قسماً كرد وقسماً ارمنيله مسكوندر .
اهاليى هيچ برزمان حكومه بويون اكامشدى بوكويلرك بولندينى محل غايت صارپ
دره لر اره سنى اولوب جوارلرليه هيچ رارتباطه مالك اولمدق لرن دن دائماً بالكرلق ايچنده زمان
كچيره رك عصر لرن دن بوتبدل اي دن حكوماتك هيچ بر يسندن نيك و بده دائر معلومات الينه مامش
اولم لرن دن ودها سائر اسباب دن ناشى بوراده كى ارمنى و كر دلر عصر لرحه بك دوستانه عمر
كچير مشلردى . ارمنى قوم يته جيلرى بوحوالينك احوال خصوصيه سندن ناشى اختلال پرو
بوغانداسى ايچون كوزل برملجاً اولق اوزره اتخاب ايتمشلردى . ۱۸۹۳ ده بوراده بر
داماديان پيدا اولور . برسنه صكره بونك يرينه بوياجى بان قائم اولمش . بونك اسى مراد
ايدى . بونلرك القا آتيله بك آز زمان طرفنده ايكي ملت اره سنده متعدد مصادمه لر وقوعه
كلشدر . ۱۸۹۴ اغتوسنده ارتق خصومت اودرجه يى بوليور كه عادتاً اره ده كى مصادمه لر
محاربه شكلنى آلب غالب ارمني لر طرفنده كورنمكه باشلايور . بو حوالده ايكن موقع مصادمه يه
عثمانلى عسكرى يتيشور . بوراده برده اينر . بوندن صكره نه اولديغى انجق صاصونديلر
بيلور . بوكا دائر قطعى معلومات انه مدينى كى بعده بوحوالى يى طولاشان قوميسوننده قطعى
برنتيجه الده ايده مدي . ارمني لره قالورسه سلاحسز ارمنى كويليلرى قتل عام ايدمش تركلره
قالورسه حكومتك امرينه منقاد اولميان مسلح ارمني لر اوزرينه سلاح استعمال ايدمش . بوبله
بربريى نقض اي دن اخباراتك اصلى بولمق قولايدر

يالكر صاصون وقايى اورويانك قولاغنى طولديرمق ايچون كافى دكلدى . آنك ايچون
بتون اناطوليدنه متعدد صاصون وقايى صحنه لرى ميدانه كتورمك ايحباب ايدردي . انجق
بوندن صكره اوروپا رسماً مداخله به باشلادى . اوروپا مطبوعاتى يانغره يى قوباردى . ۱۸۹۴
نهایتده انكلتره ، فرانسه ، روسيه حكوماتى اولاصاصون وقالايسى فاعل لرينك تعقيب اولمىسى
بك زياده هيجه نه دوشن اوروپا افكار عموميه سنى ياتيش ديرمق ايچون ثانياً دخى ارمني لره
مسكون ولاياتده اصلاحات اجراسى خصوصى رنده باب عاليه توسط دوستانه اجرا ايتديلر .
۲ نومرولى علاوه نك ۱۰ نجى تحيفه سنده صاصون وقايى حقتده قونسولسرك مشترك
راپورلرى عيناً درج اولمشدر . بورا پورلر مسئله يى تنوير ايدمك برده بالعكس تعلق
ايدر ماهيته در . كچه اوراده ارمني لره كر دلر و ترك عسكركلرى ارسنده اولدقجه مهم
مصادمات واقع اولمش ايسه ده مطبوعات يله اشاعه لندىغى وجهه صاصونده هيچ بر ارمنى قالمينجه يه
قدر قتل عام اولمشك اصلى يوقدر چونكه اليوم صاصون اسكى صاصون اوله رق قالمشدر
يعنى ينه اسكيسى كى حكومت تفوذى بوراده اليوم حاكم اوله مامشدر .
صاصونك ته لرى اولان طالورى ، شاتاخ موقعلرينه انجق صوك سنه لرده حكومت مأمورنى

اقامه ایدله بیلدی . قاوار ناحیه سنده ایسه بوکا هنوز امکان حاصل اوله مامشدر . ۱۹۰۳ سنه سی بوحوالده برصاصون فرقه سی (قسماً نظامیه و قسماً ده ردیفدن متشکل) سوق اولدنیغه حکایه ایدلشدی .

اگرچه صاصونلیر بیک عدد ماوزر تفشکی الده ایتشلرده قاوار ناحیه سی ارنیلریده کردلره انتفاق ایتشلرله اوخالده ترکیا بوحوالییه برفرقه دن اشاعی قوت سوق ایدله مزدی

اوروپا مداخله سی ، ارمنی مسئله سنک شکل

خارجیسی برلین معاهده سنک

۶۱ نجی ماده سی

۱۸۹۵ سنه سی کانون نایسندن حزیرانته قدر موشده اجتماع ایدن قومیسسیونک قونسلو . سلردن مرکب اولان اعضا سی حکومت عثمانیه یی متعدد جنایاتله اتهام ایتکه اوغراشدینی هنکامده عین مقصدله استانبولده چالیشوردی . بوراده ارنیلرک مسکون اولدینی ولایات سته ده اصلاحات مسئله سی ورد زبان ایدلمکده ایدی . ارضروم - بتلیس ، وان ، دیاربکر ، خربوط ، سیواس ولایتلرنده یاییله حق اصلاحاتک اساسیده بوراده اجرا آت حکومته قونترول وضعی شوو آره لوق ارمنی قیامی براز یواشلادی . مداخله نیک نتیجه سی بکلدیله . نیسانده انککتره ، فرانسه ، روسیه سفیرلری معلوم اولان قطعی مخطره یی وردیلر بووثیقه سیاسی نیک بللی باشلی نقاطی بوجه آتی ایدی : انککتره سفیری ولایات سته یه تعیین اولنه حق والیرلی دول معظمه نیک نظر تصویبته عرض ایدلمسی . عینی شرط داخلنده فوق العاده بر قومیسر تعیینی . اصلاحاتک تطبیقاتنه نظارت ایتک اوزره استانبولده دائمی بر قومیسسیون تشکیلی . فرانسه ، روسیه سفیرلری ایسه بوکئی تکلیفاتک فضلده اولدینی فکرنده ایدیلر . چونکه بوکئی اجرات ایشی تصعبیانه دوشردی . ۲۲ مایسده باب عالی رسماً جواب وردی . واقع اولان تکلیفاتک حقیقتده غیر قابل اجرا اولدینی بیلدردی . ترکیا معاملات داخلیه سی قونترول ایتک ترکیا قانون اساسیسنه مخالفدی دائمی نظارنجی قومیسسیونک وجودینه لزوم اولدینی ترکیا طرفندن درمیان اولندی . چونکه عینی اصلاحاتنه نظارت ایدله جک ایکی منبعک بریسی فضلده اوله جفی بدیهی ایدی . ۱۲ ماده دن عبارت اولان مخطره نیک دیگر ماده لری حکمدارک نفوذینی کسرایدر ماهیتده اولغله هر برلرینه قاچاقمق جوابلر ویرلمشدی . نهایت مذاکره باشلادی هر ایکی طرف تکلیفاتندن تنزیلات لجراسنه منهمک کوروندی . حزیران ، تئوز

آیلرنده بعض والیلر تبدیل ایدلدی مثلا وان والیسی بحری پاشاعزل ایدلدی . ۱۵ حزیرانگه سابق پترسبرغ سفیری شا کرپاشا فوق العاده قومیسر تعیین اولندی . اصلاحات بره ژهسی ایسه هنوز تاممیله کسب قطعیت ایدمه مامشدی .

۱۵ تموزده اختلاجیلرله تماماً باریشایدیغنی ایما ایتمک اوزره بومسئله لرده کی موقوفین سیا . سیهنک عفو عمومیسی اعلان اولندی . ابرتسی کون عموم مملکت داخلنده کی حبسخانه لرك فپوسی آچیلوب بوزلرجه قومیته جیلر تکرار مملکته صالحولردی . (*)

۲۴ تموزده ویریلان جوابی مخطرده نیشان مخطرده سنک برچوق ماده لری رد ایدلمشدی . مذاکرات تکرار غیر معین وادی به صایدی . انکلتزه برلین معاهده نامه سنک ۶۱ نجی ماده سنک تطبیقی طلب ایتمکده اصرار و آوروپایی آمانه اشترا که سوق ایتدی . بوخصو . صی ارمنی اختلاجی سوق و اداره ایدنلر ایچون پرداخت طاشی کی تلقی ایدلدی . بونک اوزرینه برچوق قیل و قالی موجب اولدی .

باب عالی ارمنیلرک مسکون بولندیغنی ولایات سته ده تدابیر اصلاحیه عاجله اجراسنی تعهد ایدمک کرد و چرکسلره قارشو ارمنیلرک حیانی تکلفلر ایدمک . بوخصوصاتک صورت اجراسنی حقنده معین خطط و حرکت ارانه ایدمکدر .

معافه برجهلر ارمه سننده برچوق شیلر غیر معین قالدی . بو حال پروبوغاندا جیلری بوندن استفاده به سوق ایتدی . تدابیر اصلاحیه نک نه دیمک ارلیدیغنی بزهر کسدن اینی بیلورز ۶۱ نجی ماده ۱۷ سنه در حصر آلتنده قالدی . آنجق شمال موقع تطبیقه وضع اولدجق وقت خلول ایتدی . ترکیا مظالمی آلتنه ارمنیلر دهها زیاده تحمل ایدمیز دیهرک فریاده باشلادیلر .

برلین معاهده نامه سنک ۶۱ نجی ماده سنی اوروپایی یازدی؟ اوت . او حالده بالذات آوروپا تطبیق ایتدیرسون . پک اعلا . فقط بومعاهده نک هر ایکی طرفین عاقدین ایچون مرور زمانله مکوت بر اقیلان ماده لری بالکیز بو ۶۱ نجی ماده میدر ؟

معاهدانده مذکور موادک تطبیق و اجراسنی قوته وابسته در

اوروپا قوتلیمی ؟ اوت . او یله ایسه یازدیغنی کی اجرا ایتدیرسون .

عجیب هانکی قوت آوروپایی او معاهداتک بتون موادینی تطبیقه اجبار ایدمیله جک مسؤلیتی اوزرینه الان قوت . او اجرا یه ده مجبوردر .

(*) بونلر همان وان جوارنده کی برمناسترده طویلانوب ایچدیلر و حرارتلی نطنلر ویرمک مقام تشکرده بر آیه قالمیوب تکرار وادی شقاوته جیناجق لرینی وعد ایتدیلر نیته کیم ۲ آی صکره بونلری وان پولیسی تکرار تعقیب و توقیف ایتمک باشلادی

تحفدرکه عینی معاہدہ موجبہ اور وپادہ ہیچ بر حکومت عثمانیہ نیک بادشا
 ہنک حقوقی تحدیدہ صلاحیتدار دکلدو . اور وپا ترکیانک تمامیت ملکیتہ سنی ضامندر
 حالبوکہ اصالت پروژہ سیلہ بر چوق ولایاتی تحت ادارہ سندن چیقارمش اولیور . دیہ اعتراض
 ایدنلرہ او سکا لازم دکل بو مادہ بی اور وپای یازمش اور وپا اجرا و تطبیق ایتدیرمکہ مجبور
 الح ترانہ سی ورد زبان ایدیلوردی .

فوق العادہ قومیسردن ماعدا خصوصی فوق العادہ قومیسریون تعینتندہ انکلترہ اصرار
 ایتکدہ دوام ایتدی . بو قومیسریونک اعضاسندن در دینی باب عالی او چنی اور وپا تعین ایدہ -
 جکی . اصلاحاتک طرز اجراسی ایلول بدایتندہ تعین ایتدی یالکز طرف حکمداریدن
 تصدیق معاملہ سی قالدی . فقط ارمنی اختلال رؤسای دہا زیادہ واسع بر اصلاحات
 بکارکن بویلہ محدود برداؤردہ اصلاحات اجراسی تکلیفی - لوندرہ نیک اغواسیلہ - بکلمہ دن
 یکیدن قیام و اختلال ایدہ رک اور وپای شکل موقعدہ براقدی ایشہ ۱۶ ایلولدہ در سعادتدہ کی
 دول معظمہ سفراسی آتیدہ محرر بیاننامہ بی آلدیلر .

— ارمنی خینجاق قومیتہ سی —

در سعادت ۱۶ ایلول ۱۸۹۵

استانبولدہ کی ارمنیلر یقین زماندہ غایت صلح پرورانہ بر طرز دہ اجتماع ایدہ رک مسؤ -
 لارنی علناً اعلانہ قرار ویردیلر . بو نمایش ہیچ بر کونا فکر اختلالی احتوا ایتمز .
 بونک ایچون پولیسک بوکا ممانت و مداخلہ سی پک وخیم نتیجہ ویررکہ بوندن ہیچ
 بروجہلہ مسؤلیت قبول ایتمز . [تشکیلات قومیتہ سی] = امضا ،
 ۱۸ ایلولدہ صباح ساعت ۱۰ - ۱۱ استانبول سوقاقلرندہ نمایش باشلادی . بر قسم ارمنیلر
 ارمنی بطریقخانہ سنک اوکنده ، دیگر قسم سلطان محمود ترہ سندنہ ، اوچنجیسی ایسہ باب عالی
 اوکنده طوبلانندی . ایشہ پولیس مداخلہ ایتدی . نمایشجیلری طوردرمغہ مقتدر اولہ مدی .
 باب عالیدن چیقان بر قومیسری ارمنیلر بر قورشوندہ یرہ سرنجہ ضبطیہ ونظامیہ یتشدی .
 نتیجہ دہ صورت مصلحتانہ نمایش ترتیب ایدنلر اوزرنده مقدار کافی سلاح ظہور
 ایدر . بر جہاریک ظرفدہ استانبول سوقاقلرندہ ہرج ومرج باشلار . بو آنارشہی صورت
 قطعیدہ تفصیلاً بیان امکان خارجندہ دو . بو حال ایرتسی کونک صباحنہ قدر دوام ایدر .
 ارمنیلر بطریقخانہ کلیسا سیلہ سائر ارمنی کلیسا لرینہ التجا ایتدیلر . قطعات عسکریہ
 بورالینی احاطہ ایتدی .

اوروپا آرمیہ گیرمک بورادہ کی ارمیلرک البدء بولنان سلاحلری طوبایوب حکومتہ تسلیم ایتمکے قرار ویردی . برقاچ کون مذاکرہ دن صکرہ بطریقخانہ کلیسا سندن ۵۵۰ ویک اوغلی کلیسا سندن ۱۰۵۰ کشی چیقدی . دیگر کلیہ الرحمندہ تفصیلات ویرلسہ بتون مملکت داخلندہ کی وقوعاتیدہ تفصیلاً بیلدیرمک ایجاب ایدرکے برچوق جلدلر یازمغہ وابستہ در . بووقعہ طبق عکس صدا کی اناطولی بہ سرایت ایدرک طربزون ، ارضروم ، وان ، بتلیس سیواس ، دیاربکر ، خرپوط ، اورفا ، اطنہ ، حلب ولایتلرندہ قابل وقوعات تحدت ایتدی . یوزلرجه نفوس تلف ، بیکارجه عائله بیکس اولدی .

بورادہ ترطری تقدیر وحشتله اتهام ایدرلرسه ایتسونلر انجیق برشی دینہ بیلورکے : هر رده وقوعانہ سبب اولان ارمیلردر . مثلاً طربزون سوقاقرندہ بحری پاشا وحمدی پاشانک ارمیلر طرفندن یازہ لخمسی طربزون قتالہ سبب مستقندر .

ارمنی مسئلہ سندنہ تاریخ صرہ سنبلہ الک فلاکتلی کون ومحاملر شونلردر :

۲۶	ایلول	—	طربزون
۹	تشرین اول	—	ارزنجان
۱۱	»	—	کینی
۱۱	»	—	ماراش — ومرعش —
۱۳	»	—	کوشخانہ
۱۵ : ۱۶	»	—	ادرنہ
۱۶	»	—	بابورد
۱۸	»	—	ارضروم
۱۸	»	—	زیتون
۱۹	»	—	مرسین
۱۹ ، ۲۰	»	—	شین قرہ حصار
۲۰	»	—	مرعش
۲۰ ، ۲۴	»	—	عربکیر
۲۳ ، ۲۷	»	—	ملاطیہ
۲۷	»	—	اکین
۲۹	»	—	پاپاس
۲۹ ، ۳۰	»	—	خارپوط
۳۰	»	—	کورین
۳۰	»	—	سیواس

۳	تشرین ثانی	—	طوقاد ، اماسیہ ، مرزیفون .
۵	»	—	عینتاب
۶	»	—	ماراش
۷	»	—	یکجہ قعرہ
۸	»	—	یوحوج بقایور
۱۶	»	—	زیلہ
۱۸	»	—	تساویا
۱۹	»	—	وزیر کوپری

بونلرک ہربری حقندہ آیری آیری تفصیلات تطویل مقالی موجبدر . فقط بوجوالیدہ کی عموم اہالیئک دوچار اولدینی فقر و ضرورت حقیقہ یقین برصورتدہ معلوم اولنرسہ اختلاک ویردیکی ضرر تماماً تعین ایدہ من . بورادہ ذکر اولسان مواقع و قوعات اولان محلاردر . کردہ بیکلر جہ ارمنی کوپی واردرکہ کرچہ اورالردہ و قوعات اولامش ایسہدہ و قوعات طولایسیلہ فقر و ضرورت صوک درجہ پی بولمشدی .

— اصلاحات تصدیقی —

وان وبتلیس ولایتندہ کی ارمنی و قوعانی تفصیلاتنہ کیریشمزدن اول اصلاحات اجرایی ایچون اورویا مداخلہ سی تیجہ سنک نہ صورت کسب ایتمدیکنی کورمک لازمدر . تشرین اولک ایکنجی کوئی انجق اسہ تانبولده کی کلہ سالرہ صاقلانان ارہتی مسئلہ سی نہایت بولمشدی طرزون قتالی حقندہ تلغرافلر کلدی . ترکیانک دیکر محلارندن دخی اولدیجہ تلاشلی تلغرافلر کلمکہ باشلادی . بونک ایچون دول معظمہ سفراسی ایشی تعجیل ایتمک اوزرہ تکرار باب عالی بہ مراجعت ایتمدیلر .

تشرین اولک آلتیسندہ ولایات ستہدہ اصلاحات اجرایی حقندہ کی مقررات امضالندی . بواصلاحات امضاسی تلغرافلہ ولایاتہ اختیار ایدیلنجہ طرزوندن موصلہ وروس حدودندن اسکندرونہ قدر طبقی فرانسز سفیری موسیو قامبونک اقدمچہ سریلدیکی مثلوا بتون آسیای عثمانی اختلال طوقانی آلتندہ قالدی . بونی متعاقب ۶-۷ برہفتہ تلغرافلر باب عالی ایلہ درسعادتدہ کی سفاراتہ یاغموورکی یاغدی .

اصلاحات مقرر اتناك موادینی بوراده عیناً درج ایتمك لازم دکلدرد. ارزوایدنلر ۱۸۹۳ -
 ۹۷ صاری کتابینی کوزدن کچیرمیدر .

فقط بومقرر اتناك برچوق ماده لری دها برچوق زماللر غیر قابل تطبیق بر حالده قالده
 محکومدر .

مع مافیہ نرهدن ارمنی قومیتہ جیلری ال چکمش ایسه اوراده کی ارمنیلر راحت یوزی
 کورمشدر . شمدی بو قومیتلر فعالیتہ باشلاسون تکرار ارمنیلر اسکی ضرورته دوچار
 اولورلر .

— کردلرک ارمنیلره قارشو حرکتی —

قومیتہ جیلر واسطه سیله صوگ درجه اغضاب ایدیلان کردلر وان ولایت سیله بتلیس
 ولایتناک بر قسمی از ضرورم ، دیار بکر موصل ولایتنده اولدقجه جانخراش صحنلر وجوده
 کتورمشلردر . مع مافیہ ارمنیلرک نفوسجه ضایعاتناک ۳۰۰ بیگ کشی اولدینی روایاتی
 طوغری دکلدرد . اگرچه صفرلرک بریسی قالدیریلورسه حقیقته قریب مقدار میدانہ چیقار .
 فقر و ضرورته دوچار اولانلر یوزیمک کشی به بالغ اولور . مدافعہ نفسی و حمایه دن
 محروم قالان ارمنی کویلوسی سنه لردنبرو معیشتنه مدار اولق اوزره برکدیردیکی بر قاق
 پارچه برشیء و یاخود جانی فدایه سبب قومیتہ رؤسائناک انسانی چله دن چیقاران تلقیناتیدر .
 پایلان حرکت ایسه نتیجه ده چوجقلرک اختلال او یوننه بکزه دی .

یالکیز اولسون و یاخود بر قاق دانسی بر یرده طوبلو بولنسون ارمنی کوی اولوبده
 بیوک شهرلردن اوزاق و حتی بعضاً یقینده بیله بولنسون کردلرک معلوم اولان چابوخلیق لری نه
 اوغرامش اولنلرک حالی تصورک خارجنده در .
 بوباده بر درجه یه قدر تنویر اذهانه یاردمی اولور ملاحظه سیله بروجه آتی بر از
 تقصیلات و یریلور : بلا پروا بیوک یوللری تعقیباً اوزاقدن ۳۰ : ۴۰ آتلیک قوشوب
 کلدیکی کورولور . ارزوایتدکاری کویه یاقلاشدقجه یورویشک سرعتی تزید ایدیلیور .
 ایشته باق بر قاق کشی دها ایلرو فیرلادی . بونلر کویلیلر ایچون فلاکت مزده جیبی
 دلر .

بو صرده کویده نه کی حال جریان ایستدیکینی کورمک ایچون بر کره باقلسه کوریلدور که
 قاچشمه لردن تلاشدن قارغاشالقدن هوایه ضعیف بر توز دومانی قالقار ، قاچانلر ، باغیرانلر
 آغلایانلر و خارجدن هیچ بر کونا معاونت امید ی اولیان بر سوری بیچاره لرک هیچانله

سپهان استمداد لری پک دلخراشدر . امر کده کی چوجقلر انالرینک قوجاغنده ، بر سوری اوفق چوجقلر انالرینک اتکارینه یاشمش ، قورقودن کنج و احتیاریک کوزلری فیلامش . بو حال دقیقه بدقیقه آزالمز چوغالیر .

بر قاج ال سلاح انداختی کردلرک کویه مواصاتی اخبار ایدر . هان کوی محاصره اولنور . وبتون کویلونک ارلینی ترک ایدرک خارجه چیقملری امر اولنور . اشته بو آنده قادینلرک آغلامه سی ، چوجقلرک حایقیر بشمه سی کنیدی غیب ایدن ارککلرک باغیر بشمه سی ، کویکلرک حاوامسی هپ بر آریه طولانهرق صوگ درجه جانخراش برقونسر آشکیل ایدر . بر ایکی دقیقه چمز کویلی کوی تخیله ایدر .

قورقودن چوجقلر قاجیشیرلر . دلیمانیلر احتیاری وخنسته لری طاشیرلر . هر کس نه بولدیسه بر ابرنده کتورمه کچالیشر . کنیدی کویلرینک نصل یاغما ایدلدیکنی سیر ایچون کندیلرینه تخصیص اولنان محله طولانوب تیتیره شیرلر . ایچروده هیچ کیمسه قالمینجه برقم کردلر طولانهرق کویولرک اطرافنده نوبت بکلرلر . رئیس لریده کویه طالارلر . اک اول بیوک حیواناتک اییلرندن باشلایه رقی طیشاری چیقاریرلر . بعده هر کس کنیدیسنه نه لازمسه آلیر . بیهجک کیمه جک تفریق ایدلر . بونلر اصولی داترئوسنده دنک یاییلر . یوک ایچون کوییلدن آلنان حیواناتک منتخبلرینه یوکلنور . بر ، بر بچق ساعتک عملیاتدن صکره هر شی حاضر اولنجه کردلر کلدکاری یوله دونوب کیدرلر . کردلر برقم کویچک حیواناتی ده سورر کتوررلر . کویلونک محاصره ایدلدیکی قوردون خطی قالدیریلور . کیرو دونوب کویلرینه کیرنلر اسکی کویلونک نصفندن آزدور .

کنیدی مالکک محافظه سی قیدینه دوشنلریک آزدور . جزئی مناعت ومدافعه موتی انتاج ایدردی . اشته او آره اتق وان وبتلیس ولایتلرینک حالی بو مرکزده ایدی . (دیگر ولایتلرک دخی عینی بو حالده بولندقلرینه شبهه یوقدر . کویلرک هیسسی بر کره دکل بر قاج دفعه لر کردلرک استیلاسنه ، یغماسنه معروض قالمشدی . قومشو کردلر جوارلرنده کی ارنی کویلرینی هیچ بر زمان یغما ایتمه مشلردر . مطلقاً ۵۰ : ۶۰ وهرست اوزاقدن یاغما کرلک یاییلمشدر . بتلیس ولایتک حیواناتی دیار بکر موصله وانک کی ارضروم ، بتلیس وقسماً ایران طرفلرینه سورولمشدر . ترکیا حکوموتی بو کبی یولسز لغه نصل مساعدده ایتدی ؟ کویولرک مدافعه سیچون هیچ بر کونا تدبیر اتخاذا ایدلمدی ؟ ارنی قومیته جیلری ، سالمانلری اغضاب ایتدیلر . اختلافیلره قارشلی بالکیز قوه حکومتک حرکت ایتسی لازم کلدیکنی اونوته جق قدر غایانه کلدیلر . حتی بعضاً حکومت کرد کویلرک اوزرینه بیله عسکر سوق ایتمه کجور قالدی . فقط بو حرکتیله ای بر نتیجه اله ایده مدی . عسکرک چابوق بیتشه میه جکی یرلرده کردلر . دها زیاده چابو حلیق یاپدیلر .

کویا بالذات مقام سلطنتدن ارمینلرک کسلیوب کویلرینک یاغما ایدلسی امر اولمشدر کی شایعه لر دوران ایتشدر . بونک نه درجه یه قدر معقول اوله جغنی دوشونمک لازمدر . اکر بویله اولسه یدی حکومت قومیه جیلره یاردم ایتمش اولوردی . چونکه قومیه جیلرک اساساً استدرکی بویله .

— ۱۸۹۵ سنه سی نهایتلرنده وان وبتلیس ولایتلری احوالی زتتون قیامی ردیفلرک سلاح آلتنه آلمسی —

مملکتک مختلف محللرنده وقوعاتک کمال شدتله پارلامسی اختلالک موضعی اولیوب عمومی شکل کسب ایتدیکی کوستردی . بتلیس وقواتنه دائر تفعیلات ویریه میه جکدر چونکه موثوق حوادث یوقدر . بوراده مسلمانلردن یوزدن زیاده تلفات اولدینی محققدر . بوحوالی وان ولایتنه نسبتله بک آزمونلر اولمشدر . بو جوارده کی ارمنی کویلرینه کردلر یناشاماملردر مع مافیله بو طرفلرده کی ارمینلر ۹۵ : ۹۶ قیش موسمنی بک فنا کچیرمشلردر . وان ولایتلرنده بالعکس کردلرک حمایه سنه التجا ایدن ارمنی کویلرینی قومشولری اولان دیگر کردلر یاغما وخریب ایتشلردر .

قطعات عسکریه ایسه همان هر یرده مهم بر موجودیت کوستره ماهشدر .

چونکه هر یرده بلالزوم قیام ایدن ارمینلرک حالی بونلری شاشیرتمشدر . استانبولک خارج قوماندانلره صلاحیت لازمه ویره مامسی بوراده کی حائز مسئولیت مأمورینک الی باغلی بر ایتشدر . برده مأمورین ملکیه وعسکریه نک وظائف متقابله سی لزومی درجه ده معین اولماقله بر مسئله حقتده بر هفته مذاکره ایدیلرک لزومی اولان قرارک اکثریا زماننده ویریه مدیکی کوریلوردی . حالبوکه بعض زمانلر اولدی که هفته لرحه مذاکره واستیدان نتیجه سننده ویریلان اوفق بر قرار اوانده در عقب موقع اجرایه وضع اولنسه یدی او وقوعات کسب اهمیت ایده مکسزین باصدیرلش اوله جقدی ،

مع مافیله بو وقوعات انساننده ترکلرک ضایعاتی [هیچ کیمسه هیچ بر زمان خاطرینه بیله کتیر مامشدر] بیوک بر یکون تشکیل ایدیوردی . قیام ایدن ارمنی اختلالچیلرینک بومبارینه قارشلی مسلمانلری حمایه طرزنده هیچ کیمسه فعالیت کوسترمدی . ارمینلرک حمایه سی ایچون ایسه قطعات عسکریه نک اوفق مفرزلر حالنده [۱۰۰] کشی کویلره توزیع اولنسی طلب اولندی . بعض بیوک قصبه لرده ایسه قطعائی طوبلو بولندرمق ایجاب ایدیوردی . چونکه هر آن مهم حادثه لر ظهوری مأمول ایدی . آنک ایچون قطعانک طاغلمسی تزویج ایدلدی .

رتتون وقعه سنده ترکلرک چوق تلفات ویرلمسه ومحاصره ده قالسنه سبب قطعانک طاغلیق بولنسیدر .

زیتون حوالیسی اسکندرون کورفرینک ۲۰ ودرست قدر شماله دوشر پیهر کیاردک pour l'Armenie نام رساله سنده زیتون قیامنده ترکر ۲۰ بیک کشی غائب ایتشلردر . بوکا مقابل ارمنیلر ۱۲۵ کشی دیور . برنجی رقم اونده بر نقصانه بیله قبول ایدلسه بتون ارمنی وقوعاتنده ترکرک ضایعاتی بیکلرجه اولمق ایجاب ایدر .

مذکور کتابک ۳۸ نجی صحیفه سنده زیتونک ساحله قریتی بوراده کی ارمنیلره دائمی موافق کلشدر . قجاقیلق قولای حین حاجتده صیقدقلری زمان فرانسه همان مداخله ایدر . (۱۸۶۲ ده اوچنجی نابولون سلطان عبدالعزیزی شدتلی تلغرافیه تضییق ایتدیکی مثللو . [اوزمان ۱۵۰ بیک کشیک ترک اردوسی اسکی وقوعاتن انتقام آلمق ایچون حاضر لائشلردی .] بو بر قسم غایت مبالغه لیدر . بر صفری طی ایدلسه ینه چوقدر . بو حوالیده ۱۸۷۳ ، ۱۸۷۸ ، ۱۸۸۴ سنه لری قیامی واقع اولمشدر . ۱۸۹۵ سنه سی تشرین اولک ۱۲ سنده زیتونیلر ترکره آتیده کی حرکاتیه اخطار اتده بولنش اولدیلر . اوروبادن کلن کنج ارمنیلر ۱۸ تشرین اولده قرمزى فلامه لرله قازانلق دره سنده نمایشلر اجرا ایتدیلر . تشرین ثانی بدایتده ترکر بوراده بر قاق طابور طوبادیلر عادت اولدینی وجهله اوروپا مداخله ایتدی :

آتیده کی شرائطه زیتون ارمنیلری ترک سلاحه راضی اولدیلر :

(۱) عفو عمومی . (۲) اک ایروکلانلرندن درت کیشیک هیج بر جزا ایله جزالندیرلماسی . (۳) برکونک تأخیری . ودها بعض اوفق تفک شینلر . ترکر بونلرک هبسنه راضی اولدی . چونکه اوروپا مداخله سیه قارشو حکومتک موقعی بورادده ایدی . بو موقعه و بوکامائل موقعه ایشی دها جدیدجه طومق ایچون حکومت عثمانیه ردیفلرک سلاح آتیه جلب ایدلسه قرار ویردی . دها کانون ثانی واسطنده بونلرک بیوک برقسى سلاح آتیه کلشردی . کرد یاغما کرلکی نهایت بولدی . انجق اسیای عثمانیک بیوک شهرلرنده مهم مصادمه لر وقوع بولمقده ایدی

بتون ولایاتده وقوعات باصدیرلینی حالده وان ولایتده هنوز دوام ایدوب کیتمشدی . دیگر محالرده کی وقوعاتک باصدیرلمش اولسنى و وان شهرنده دیگر شهرلر مثللو وقوعات ظهوره کلماسی ارمنی اختلالیلرینک نظردقتی جلب ایدره ک بوراده خارق العاده بر شی حاضرلمنی تصمیم ایتدیلر .

— ارمنی مسئله سندن انکاتره پولتیقه سنک انحرافی —

۱۸۹۵ سنه سی تشرین ثانیسی نهایتده لوندرده ارمنی مسئله سنک روسیه نی ترکیا علیه

بر حربه سوق ایدہ میہ جکی لایقیہہ اگلاشلدیغندن بردنبرہ انکلیز پولتیقہسی ارمنی مسئلہ سنہ
 تماماً ضد بحریرا آلدی . چونکہ بونہنکامدہ کرید اختلالی حاضر لٹمش و یونان ترکیا حربی
 مقرر بولنمشدی . انک ایچون ارمنی مسئلہسی تماماً ترک ایدلدی . بونکہ برابر اسیای عثمانیدہ کی
 برچوق قونسولوسلرک تبدیلی اقتضایتدی . زیرا بونلر ارمنی مسئلہ سندهان مدخلدار درجہ دہ
 بدایتدہ مشوق و مروج کورونمشلردی . شمدی تماماً ضدینہ حرکت ایدہ مزدی . کرچہ
 انکلیز قونسولوسلری ارمنی اختلالندہ بالنفس مدخلدار کوستریلہ منزرا ایسہ دہ بونلرک کافہسی
 اختلال سرکردسیلہ پک صیقی تماسدہ بولنورلر و قومیتہ رؤسای بونلر واسطہ سیلہ ترکیانک
 مختلف محملارندہ کی اجرا آندہ یکدیگرلریلہ پک کوزل ارتباط تأسیس ایدہ بیلورلردی . حتی او
 قدر دینہ بیلورک قونسولوسلرک قسم کلیسی کندی نظارتلرینک تحمیل ایتدیکی وظائفندن فضلہ
 ایشاری بیونلرینہ آملشردی .

اشتبہ بووجهلہ ۱۸۹۶ سنہسی نہایتدہ ہرشی بردنبرہ دیکشور . یکی قونسولوسلرک اور . وانہ ۲۶
 کانون نانیدہ واصل اولان انکلیز ویس قونسولوسی بیکیباشی ویلیامس ارمیلرک سوکیلیسی اولان
 میسترو الوآرتی دیکشدرہ رک آچیقندن آچیغہ pour abaisser l'esprit des armeniens
 دہرک فکرنی و مسالکی اعلان ایدیور . و قومیتہ جیلری بیلہ دوشوندریورسہ دہ نتیجہ
 اعتباریلہ بیوک برتأثیری اولیور . فکر اختلال ایلہ درجہ اشباعہ کلان وانده کی کنج
 ارمیلر دگر آشیری دوستلرینک مساوتلری اواقتمزین دخی ایش یاپہ بیلہ جکارنی
 کوستریلر .

صوک درجہ متشبت و بیقماز برسی ایلہ وبالخاصہ بوتشبت وسعی دائماً کوزلرنده او قونہ
 بیان محترم بیکیباشی ویلیامس آلتی آیدن زیادہ یوقاریکی فکرنینک موقع اجراہ وضعنہ
 چالیشدی . ہر تقدیر قومیتہ جیلرک فکرنی تبدیلہ بوخارق العادہسی وغیرتیلہ اوفر اشدیسہ دہ
 نتیجہ دہ انجق وان مسئلہسنی آلتی آی قدر تاخیر ایدہ بیلدی ۱۸۹۶ سنہسی حزرانندہ وانده
 مشہور ارمنی قیامی وقوعہ کلدی . قیش کچوبدہ ایلک بہار کلنجہ قومیتہ جیلر یا آمریقا
 میسیونرینک اونده ویاخود انکلیز قونسولوسنک خانہ سنده طوبلانہ رق مسئلہنی مذاکرہ
 ایتدکاری کورولمشدر . ماہیت اعتباریلہ غایت بی فائدہ اولان ارمنی اختلال و قیامنہ بودرچہ
 مدخلدار کورونک ارزو ایدلدیکنندن بواجتماعلرہ اشتراک ایدلماشدر .

— ۱۸۹۶ سنہسی بدایتی و وانده کی —

۱۸۹۶ حزیران وقعہسی

۱۸۹۵ سنہسی انکلترہ حمایہ سنندن محروم قالان وان اختلالحیلاری مایوس اولیوب
 حاضر لقلریتہ دوام ایتدیلر . وبتون اوروپانک نظر دقتی تکرار ارمنی مسئلہسنہ چورمک

ایچون چالیشدیلر . کانون ئانی ، شباط ، مارت آیلرندە اختلال ایچون وان ارمنیلری اره سنده فوق العاده جمع نفوده غیرت ایدلدی .

زنکین ارمنیلره مکتوب کوندریله رک حیاتی تهیدیداً پاره طلب ایدلدی . بومدت ظرفنده برقاچ پولتیقه جنایتی اجرا ایدلدی . بونلرک اک مهعی ۶ کانون ئانیده یعنی اک بیوک ارمنی یورتوسنده صباح ایرکنندن کلیساده آیین روحانی اجرا ایتمک کیدن پاپاس [بوغاس] وان اختلال قومیتنه تک تسبیله قتل ایدلدی . بیچاره اختیار بعض قومیتنه چیلرک پک چیرکین حرکاتنه ارککجه مخالفت ایتردیکنندن قومیتنه جه اعدامه محکوم ایدلمشدر . قاتل بولمندی . آرایانده اولمدی . بوقتل مسئله سندن هیچ کیمسه نك متأثر اولمیبون انحق بعضیلرینک ایکی معنالی جمله لر صرفیه اشمئرازی چهره ابراز ایتملی شایان حیرتدر .

۱۸۹۵ — ۹۶ قیش موسمنده کیجه لرک درین سکونتده اره صره تفنک سسلری بیله ایشیدیلدی حالده ارمنی اختلال ایشلریله یالکز وان شهرنجه مشهور اولان برقونسولوسک لزومی درجه ده علاقه دار بولندیرلما سندن طولایی بوحوالیده نه کبی احوال جریان ایتمکده اولدینی مجهول قالیردی . کیجه نك درین سکوتی تعبیری بالخاصه وان شهرینه مخصوص بر حالدر . چونکه اقشام اولوب بیلدیزلر چیقنجه وان سو قاقلرندە اثر حیات کورونمز . اشته بیله درین سکوتی اختلال ایدن تفنک سسلری اوفق چوققلری بدایتده قورقونمش ایسه ده ولیرینک صکره صکره و انده کیجه بکچیلرینک بیله سلاح آتملی عادتمش دبه تسلیلریله بوسسلرده آیشمشلردر . بواندا اختلرک سبینه کلنجه ، بودخی غایت چوققجه بر حرکت ایدوکی صکره دن میدانه چیقمشدر . سلاح آتالدر روس قونسولوسخانه سینک جوارنده کی اولرک بیوک اوطله لرندە طوپلانه رق منفرد وطاقم وحتی بلوک تعلیملری یامغه اوغراشان ارمنی کنجلیرینک اره صره غلیانه کلوب انداخت تجربهلری اجرا ایتملی ایش . حالبوکه بودقیقه لرده ترکیانک دیکر بیوک شهرلرندە ارمنی قانی وکوز یاشی سیل کی آقوردی . او زمان ارمنی کنجلیرینک برمانوره فشکیله یایدقلری انداخت تجربهلرینی و انده برقونسولوسدن ماعدایلمیان کیمسه یوقش .

بتون کون ارمنیلرک حال پریشانیسینی اکلایمقدن اوصانیمان برطاقم قولانغی دلک ارمنی رؤسای بوتعلیم انداختنه وسائر قومیتنه تشبثانه دائر حرف واحد صرف ایتمزلردی . برده بدایتده غایت ملتفتانه وصمیمانه مناسبانده بولان برچوق ارمنیلر اگرچه بالخاصه قومیتنه ایشلرندە کندیلر ایچون فائده مأمول ایتمکلرندن همان یوز چویردرک بلکه باردانه معامله و مناه سبتده بولمقدە وان ارمنیلرینه مخصوص برخصالتدر .

۱۸۹۹ سنه می وان ارمنیلری کا الاً یکیدن دنیاہ کلیش ظن ایدیلور ؛

بونلرک قسم کلیسی فیکرلرینی ترویج ایتمانلره عادتاً بد معاملہ ایتمکه قدر جسارتلندیلر .
ارمنی مسئلہ سنک ارزو ایدیلان نتیجہ بی ویرمانسک الک بیوک قباحتی روسیہ یه عطف ایتمکه
باشلادیلر . واندہ کی آمریقا مسیونر جمعیتک فعالیتی تزیاد ایتمکه باش لادی . چونکہ بتون
خنیاً طوپولانلرله اولندرہ دن انکلیز قونسلتوسی واسطہ سیلہ جلب اولمش پارہ لر بورایہ کلیور
وبورادن ایسہ کوبا فقرا . ووجعیتی مانسکسی آلتندہ لازم کلانلره توزیع ایدیلور وبو بہانہ ایلہ
دہا ۱۸۹۵ سنہ نہایتنبور برچوق ارمنیلر واندہ طوپولانغہ باشلایوردی .

معافیہ انکلیزلر معاونت نقدیہ ایلہ هنوز ارمنیلرہ طرفدار اولدقلرینی کوسترمکه جا .
ایشدقلری برصرہ دہ وان ارمنیلری انکلیزلرک ارمنی قانی وان صہاندزدہا اوجوز آلمقدہ
ولندقلرینی آچیقندن آچینہ سویلبورلردی .

اعانہ ایچون بورایہ طوپولانان ارمنیلر اردسنندہ کرچہ یومی نفقہ یه محتساج اولنلریدہ
وار ایدیسہ دہ بر قسمیدہ شخصلرینی کیزمک قصدیلہ فنا تلبس ایدہرک بورادہ طوپولاندقلری
برمدت صکرہ حکومتک نظر دقتی جلب ایدرک بورادہ بتون ارمنینک طوپولانسی مطلقاً
قطعی بر مسئلہ حاضرلدقلرینہ دلالت ایدر فیکری حاصل اولدی . بوکا بناءً ایجابندہ ہم
قوماندان وحمده والی اولمق اوزرہ درسعادتن فریق سعبدالین پاشا اعزام اولندی .
مشار ایلہ کانون ثانی نہایتندہ واندہ واصل اولجہ اعانہ ایچون طوپولانان ارمنیلرک حکومت
طرفندن قونترول ایدلسی اقتضایدہ جکنی ارمنی مسیونر جمعیتہ اخبار ایتدی . واعانہ
توزیعی اٹناسندہ حکومندن بر قومیسرک بولنسیدہ امر اولندی .

فقط بو تدبیردہ برحسن نتیجہ ویرمدی . شباط ومارت ایلرنندہ ارمنی اجتماعی بیومکہ
باشلادیلرینی کبی تہلکدہ تزیاد ایتمکه باشلادی . ایلک بہار کلنجہ خارجدن کلان ارمنیلرک اسکی
کویلرینہ یرلشدیرلسی اسبابنہ توسل ایدلدی . بردہ امریقا فقرا پرور جمعیتی کبی کورینان
مسیونرلرینہ آرتق واندہ اعانہ توزیعینی ازانتوب اصل محتساج اولان کویلردہ بو توزیعہ تک
اجراسی مناسب اولجہنی افہام ایدلدی . او وقتنر وان والیسی بولنان ناظم پاشا ارمنیلرہ
شدت ابرازی طرفداری دکلادی . فقط باشقہ برصورتدہ حکومتک قرارلری ساحہ اجرا
بولہ میہ جتدی . چونکہ وان پولیسی ، دکل مضر اولنلری طسایق یرلی ایلہ خارجدن کلانلری
تفریق ایدہ میہ جک درجہ دہ ضعیفدی . نیسان ، مایسندہ بویلہ کچدی . بو مدت ظرفدہ
خارجدن کلانلرک برقسیمی ممالکتزینہ اعادہ ایدیلہ بیلشدی . آنجق قومیتہ رؤسانسک
یومیہ ۳ : ۴ غروش اجرتلہ لزومندہ اختلالہ اشترک ایدہ جک اولنلر واندہ قالمشدی . ہر
بردہ اولدیلرینی کبی ایلک بہارلہ برابر حرکات اختلالیہ حضرلقلریدہ کسب اہمیت ایتمکہ باشلادی .

شهر خاوجنده بر قاچ كردك اتلافی و جسدلرينك پارچالمنسی كبی اوفق تفك باشلانغجه ایشیدلدی . هله بوکی جنایتلرك تعقیب ایدلمدیكنی كورن ارمنی قومیته جیلری كوندن كونه جسارتانمكه باشلادیلر . بونلرك جسارتی درجه سنده مسلمانلركده صبر و تحملی توكنمكه باشلادی . اك نهسایت حزیرانك اوچنده شهر داخلنده هر ایکی طرف مصادمه یه باشلادی . مصادمه طقوز كون دوام ایتدی ۳ - ۱۱ حزیران بو مدت طرفنده ۲۵۰ مسلمان ۵۰۰ ارمنی تلف اولدی .

— وان شهرنده کی ۱۸۹۶ حزیران وقعه سی —

وان ماحمه سندن اقدم ارمنی و مسلمانلرك بولدیغی احوال روحیه تی لایقی وجهله تصور ایتمش اولمی ایچون انکلیز قونسولونك آتیده کی راپورینی حرفیاً ترجمه ایتك اقتضا ایدر:

— ۱۵ مایس ۱۸۹۶ —

[بو منطقه احوالک هر حالده شاپان آرزو درجه ده اولدیغی عرض ایدرم . صوك هفته طرفنده ارمنی اختلالچیلری ایکی دفعه مسلمانلره هجوم . ایتدیلر برنجیده کرلدردن ۳ وفات ۲ یاردلی ، ایکنجیده ایکی اوج وفات وقوعبولدی .

هر ایکی دفعه ده دخی جسدلر پك فنا شکه قومشدی . برده انکلیز شهیندر خانه سنك قارشوسنده اقامت ایتمکده بولنان زنکین برارمنی علیهنه سوء قصد اجرا ایدلمشدر .

دون اولکه دن صکره شهر خانلردن برنده اک معروف قومیته جیلردن برسی قتل ایدلمشدر . بو ایش مطلقا کرلدل طرفندن کورلمشدر . چونکه بو ارمنی کچن صوك بهارده عجمستاندن کان چته داخل ایدی . بو چته کچن سنه بوراده کی یاغما کرلکک بهدائی میدانه کتیرمشدی .]

۳ : ۱۱ حزیران وقوعاتی دخی ینه مذکور قونسولونك یازدیغی کتابدن اقتباساً یازلمشدر . انجق انکلیز افکار عومیه سنه کوره یازاش اولان قسملری حقیقه یاقلاشدیرلمق ایچون بعض کونا تعدیلاته اوغرا دلمشدر ، موسی الهه راپورنده شویله دیبور : [یقینده وقوعه کان حادثه لره دائر بوجه آتی معروضاته اجتسار ایدرم : مسلمان خرسیتان دشمنلی بو حوالیده دائماً تزايد ایتمی اخیراً وقوعات مؤسسه ظهورینه سبب اولمشدر . وقوعاتی یابانلر ارمنی اختلالچیلر ایدر . وقوعانک مهمجه اسبابندن برسی ده کچن سنه کی کر دیاغما کرلکک مجازاتسز قالدیشدر . جهت ملکیه وعسکریه ارمنی ضدیت افکار اختلاله یاردم ایتمکده در . والی تصور ایتدیکی ترتیباته بتون اختلالچیلرک مملکتدن فرار ایده جکلرینی

ظن ایدی-وردی . جهت عسکریه ایسه هیچ بر شیئه باقیه رق مطلقاً قومیه جیلری بوراده
یقلق ارزوسنده ایدی .

احوال مملکت ایسه اختلالیله صوگ درجه نافع ایدی . هر خانه نك بيوك باغچه سی
واردر . انك ایچون قومیه جیلر بورالرده سر بستجه اجرای حرکت و زره دن صیقه شدیرلسه
عکسی طرفده کی سر بست محللرده اختفایده بیلورلری . عسکرلر ، پولیسلر بونلری دائماً
مسلح و فشنکلکلی حتی بعضاً خصوصی بر فورمه لی کوررلر $\frac{1}{4}$ حزیران کیجه سی وان
سوقانلرینک برنده کیجه یارسی ضابط دوریه قولی هجومه معروض قالدی . ضابطله برنفر
آغر صورتده مجروح اولدی . بو مصاصمه حقنده ایکی شایعه واردر . بعضیلرینه کوره
دوریه قولی طوز قچاقجیسی ترکاره راست کیش ، قومیه جی طن ایدلشلر . دیگرلرینک قولنجه
ارمنیلرک قوردقلری بوصویه دوشورلمشیر . بو کی احوال حقیقت همان هیچ میدانه چیقمازسه ده
ایکنجی شق حکومت طرفدن قبول ایدلدی . و مسلمانلرک تحملیده آرتقی صوگ درجه بی
بولدی . اصل اختلالک برنجی دوره سنده سورده کیر قور مناسترنده بولنان امریقان میسیونر
قادینلرینک حیاتلری صیانته اوراده بوللدیغی جهتله بالذات مشاهده ایدلامشدر . برده
واندن بش میل اوزاق یازلق اقامتکاهده بولنان دیگر بر ذاتک عافیتی حقنده اندیشه ایدلمکده
ایدی . بو ذات ایسه یازلق اشیایی جوارده کی مناستره ترك ایده ک چکلمش نتیجه ده
مناسترله برابر اشیاده محترق اولمشدر . آنک ایچون اشیا اثماننک تضمین ایدیلجه جکئی امید
ایده رم .

۳ حزیران بازار ایرتسی کونی صباح ساعت ۱۱ ده ارمی مسلمان محلله لرینک بر برینه
یقین اولدیغی طرفلرده کمال شدتله سلاح آتلغه باشلادی . کوندوز ساعت درده قدر
دوام ایتدی بر قاچ خانه یاندی . [

بوراپورده کی شهر دن مقصد شهرک باعجه لک اقسامیدر . بتون وقوعات باغچه لکلر
اره سنده جریان ایتمشدر . شهر داخلنده هیچ بر وقوعات ظهور ایتامشدر . [قاریشقره
ترك ، چینکانه ، ضبطلر طرفندن باشلامش اولدیغنی تخمین ایده رم . کچن بر همته غایت
مشکل بر وضعیت دوام ایتمشدر . آیلرجه معاش اولان ضبطلرک یاغمدان استفاده
ایتملری ک بسیط بر حالدر .]

وقعه نك باشلانغی شویله در : حزیرانک اون آلتنجی کونی بازیددن وانه قدر بلا آرام
۲۸ ساعت سیاحتدن صکره غیوبیت هنکامنده وانه جریان ایدن احوال ایله یکیدن
وانه مواصلتی اخبار ایدرک اولان تاغرافی یازمق مسؤولیتی ک غیر کلمک طبیعی ایدیسده
یازم ساعت صکره قونسوسخانه ده بیکبائی ویلیامسس اثبات وجود ایتکله بوندن لازمکن
معلوماتک استحصالی ایچون ایراد اولنان اسئله شه شو یولده جوابلر آلتمشدی :

هر حالده بو اذعانسز ارمنيلر وقعهيه سبب اولديلر . نه نه سبب ! قاناي تعبيرلری قوللانيلشدر . قاچ دفعه كنديلرينه اخطار ايتدم . همه رجاده بيله بولندم . بو چوجقهجه حر كترك تديجه سنده بر فائده ملحوظ اولمديغی آكلاتدم . هيچ قولاق و يرمديلر . فقط آرتق شمدي ظن ايدرم كه هيچ اميدلری قالمدي ! محترم بيكباشي ويليامسك ويرديكي جوابلر حرفياً بويله ایدی . فقط رسمي راپورنده باشقه درلو افاده كوريلنجه شهه عارض اولور .

[تفنك سساری كسيلاجيه واينك نرينه كيدرك اساشك اعاده سيچرن تدابير قطعه اجراسي لزومني بيلديردم . حكومت كاملاً متعجب كوروندي . ون سواقلرينك مختلف علارينه اقامه ايدلان عسكرلر ارمنيلىك مانعه حالته قونمش اولردن آتش ايتدك ريني مقام شكايته سويبورلردى] .
خانلرك مدافعويه قومنى اوزون بر ايش دكلمدى . غايت ساده اوله رق مثلا عادى كر ييچدن انشا اولنش اولان خانلرله بانجه ديوارلرينك آرقه سندن بورغولرله بر قاچ دقيقه نظر فنده تفنك ناملوسى كيره جك قدر دليلكر آچيله بيلمكده ايدى كه هانكي چبه ده ارزو ايداسه همان اجراسى ممكندي .

[ايرتسى كوني حزيبران ۴ مالى كوني صباخلين بر ايكي يرده بيكدن سلاح انداختى باشلادى . همان اسريقا ميسونر خانه سنك اوستته اسريقا وانكاي سنجاقلرى كشيده ايدرك بر قاچ عسكرله دخي محافظه آتته آلديردم . بعده اتجاهاكاه آريان (۶۰۰) كشي قدر رمنيلرى اورايه كوندردم . بونلرك خانلرلى شهر ك اك تهلكى محارنده ايدى . محله نك برنده عمر اغا اسمنده بر مسدان كدى رفقاسيله برلكده (۱۰۰۰) ارمني محافظه آتته آلمشدى كه بعده بونلرده اسريقا ميسونر خانه سنه كوندردى .]

بو قدر ارمنيك شهر ايچينده بر يردن بر يره نقل ايديله بيلمسى شهرده قتال وقوعى حوادثى كنديلكندن تكذيب ايدر . وان وقعهسى بعض محررلر طرفندن او درجه اعظام ايداشدر كه عاداتا تسليحات مكمله يه مالك بر قيام ظن ايديلور . محررلرك بو قيد سزلى عادات عارسزلى درجه سنه كلشدر . مثلاً [ارمنستان و اوروپا] اسمنده كى كتابده بر محرر بالذات وقعه كوني و انده بولنديغى وسواقلرده او قدر جوق جسدمو جودايمش كه روس قونسلوسى عربيه ايله بوسواقلردن كچر كن داتماه اجسادك اوزرندن آتلايه رق كچمش حالبو كه روس قونسلوسى عربيه ايله دكل بار كيرله سواقلردن كچمش و جسد دكل جانلى جانش بر تك انسانه سواقلرده راست كلامشدر بتون وان ارمنيلىرى روس وانكاي قونسلوسه خانه سنك جوارنده كى بانجه لرده طولانمشلردى .

على العموم مضبو عاتده بو مسئله حقتده بر صحيفه وجدانى طوغرى يازى كوروله ماز .
على العاده ارمني وقعه سنه دائر يازيلان شيلر يالان طولانله مالايدر Les pious نام رساله ده كى

اويدورمه لر مياننده اشخاص قطعياً ذكر ايدلامشدر كه ايلروده براي شكايه پروتستو و يا خود براي تصديق اعتراف ايديله بيلسون .

يوقاريدنه بللناسبه بيكباشي و يلامسك كتابنده كي تلفات ليسته سندن بحث ايدلشدي . فقط كوريلور كه هيچ بربرده بويسته ده كي ارقامه مشابه تلفاتي موجب وقوعاته تصادف ايدلامشدر . مطبوعانده كوريلان تركار ارميلري كسيورلر ! فقط مثال نصل حاصل اوليور . كيم اجرا ايديور ! بوجهتلر كاملاً مسكوت .

برده ها تركار ايديلور كه ارمني مسئله سنك بتون فلاكتي ارمني كويلوسي چكمشدر . شهر ليلر يك متأثر اولديلر . شهر لرده كي قتالارك درجه سي برطاقم مشاهده ايدنلر ك يلان افاده سنه يك اوزا قدر . شهر مصادماني مسلمانلرده عيني درجه تلفاتي موجب اولمشدر . مسلمانلر ك تعصب دينسي دركار اولغله برابر ارمني قوميته جيلرينك يالكنز ترك كرد دكل ، هر كسي چيلدير سي به اغضاب ايتدكاري شهرلري هدف اتخاذايدرك هجوم ايدن ارميلر ك حائنه حيرت ايتامك قابل دكلدر .

[حزينان بش چهارشنبه كوني وقوعات كسب وسعت ايتدي . اختلاجيلر برقاچ خانهي ماهرانه تحكيم ايتديلر ، بي ديكر محله لره كيتمكن منع ايتديلر . بورالردن چكر كن يولده كي قره قوللردن محافظ عسكرك آلمغه مجبور اولدم . ضابطا . افراددن صوك درجه نزاهت و حمايه كوردم . بندين بشقه بونلر ك طور و حركتي بوراده هيچ كيمسه كوره مامشدر . بونلر ك بض كونا جنيتلر ني بيليرم . برنوبجينك نصل قتل و يا غما ايتديكني كوردم . شمدي او جنيتي آقيب ايتمكه مشغولم . تركيا اردوسنده اك كوچكدن اك بيوكه قدر ضبط وربط مفقوددر .

بونلر ك هپسنه رغماً نفرانك النده بيوك فرصتلر واركن هيچ برندن استفاده ايتاملري حيرتمي موجب اولمشدر . واني اك زياده تهديد ايدن جوارده كي عشيرت كردلرينك بورابه طوپلانق احتمالي ايدى . بنده بولنديغ بر مجلس عسكريده ويريلان قرار و قوعانك ممكن مرتبه سرعته باصديرلسي اسبابنه توسلدن عبارتدر . پروژهنه ويردم و قبول ايتديردم .

فقط موقع تطبيقه وضعي خه و صنده سفر اي اجنيه ايله حكمدارك تصديقه تعلق ايتدي . انكلتره حكومتي مشكل موقعه قويماق ايچون صوك درجه صرف دقت ايتدم . [بيكباشي و يلامسك راپور و تلغرافلرينك همان كاهسي صحايف مطبوعانه كچمش بولمقله بونلري ايضاح صورتده بروجه آني افاده حال اولنور :

بيكباشي و يلامس او صره لرده حكومته اختلاجيلر آره سنده عادتاً توسط وظيفه سني درعهده ايتمشدي . بو توسط وظيفه سنه فرانسز شهنيدر خانه مأموري ، روس قونسلوخانه سي ترجماني ، ايران باش شهنيدري دنخي اشتراك ايتمشلدر .

بووظیفه ریاست ایچون بیگباشی ویلیامس استانبولدن نه کی طلب مساعدهده بولدیغنه
دائر راپورلریله مائی کتابده حرف واحد یازلامش اولمغله کاملاً مجهول قالمشدر .
وان حکومتک قونسولوسلرک توسطنی قبول ایتمسسه دائر اولان اوراق رسمیه نك بر
صورتی بروجه آتیدر :

وان شهرنده کی قونسولوسلرله بونلری تمثیل ایدنلره

اگرچه ارمنی اختلاجیلری اللرنده کی سلاحرله تسلیم اولورلرسه بونلرک وان قلعه سی داخلنده
محافظه سنی وان شهرنده کی حکومت عثمانیه ممثلری درعهده ایدر بوتسلیم اولان ارمنیلرک عاقبتی حقتنده
برقرار قطعی ویریلنجیه قدر سزلرک بونلری هر آن وزمان قوتتول ایده بیلمکزه مساعده ویرر .
بونلرک برابر سزلره بوتسلیم اولان ارمنیلرک عفو عمومی ایچون متبوع مفخمز نزد هایونلرنده توسط
ایتمکزی تکلیف ایدر .

وان — $\frac{۷}{۱۹}$ حزیران ۱۹۱۱

امضالیدیلر :

ولایت معاونی	منطقه قوماندانی	یاوران حضرت شهریاریدن	وان والیسی
G. metik	میرلوا	سعدالدین	ناظم
	شمس الدین		

برده واندکی قونسولوسلرک ارمنی اختلاجیلرینه یازدقاری مکتوبک صورت
بروجه آتیدر :

- سزه بیلدیریرز :
- ۱ — اصالتلو فرانسز سفیرینک توسطیله ذات شاهانه بتون ارباب قیامک حیاتلری
تکفل ایدر .
 - ۲ — طوغریدن طوغری به قونسولوسلره تسلیم اولمکزدن طولای دول معظمه هیبچ
برکونا مسؤلیت قبول ایتمز .
 - ۳ — ذات شاهانه یارین ساعت ایکدن اول جمله کزک سلاحرلیله تسلیم اولمکزی
ایستر .

۴ — خرسیتیان و مسلمان گویلیریله شهرک گنار محله لرنده کی اهالینک گردلرک
عجومندن محافظه لریچون قونسولوسلرک تنسیدیله عسکری قوردون وضع
اولنه جقدر .

۵ — تسلیم اولنلرک هپسی قلعه یه سوق اولنه جقدر در .

۶ — محبوس بولندیغکیز مدت ظرفنده قونسولوسلر کلوب سزی کوره جـکـار
وحکومتک سزه حسن معامله ایده جکنی دخی تأمین ایدرز .

بومشله ده احوال عمومیه نك کسب صلاح ایتسیچون باشقه درلو تدبیر اتخادی امکانی
اولدیغنه جمله قانعز . انسانیت نامنه تکالیفمزک قبولی رجا ایدرز . اگر راضی اولورسه کز
سزک ایچون المزدن کلانی دریغ ایتیز . وعفو عمومیکز ایچونده چالیشورز .

امضایانلر :

میرزارضا خان ، دو فرانس ، ویلیامس

۴/۱۸۹۶ حزران وان شهری

ووثاقک فرانسزجه صورتلریده موجوددر .

بالاده کی ایکی وثیقه نك ایش اعتباریله هیج بر تأیری اولماشدر . چونکه بیکیباشی
ویلیامس تعلیمات قطعیه بکلیهرک پروژهنک موقع تطبیقه وضعنی تعویق ایتدی واحتلالیلرده
حکومته تسلیم ایتک ایچون ارقداشلرینک نه مقدارینی فدا ایده جکلرینی تعین ایده مدیلر .
حکومت بلااستثنا هپسنگ تسلیم اولسنی طلب ایتسکده ایدی . بونلرله مذاکره ایچون
قونسولسراشقیار رؤسای نزدیکه کیتک ایچون کوزلری باغلانوردی . تاکه نره ده ونه مقدار
کشی وکیملر بوایشی اداره ایتدیکی بهض قونسولوسلرجه مجهول قالسون .

آمریکا میسیونر رئیس

[۶ حزران پنجشنبه کونی دوقتور ره نبولس ایله برلکده ارباب قیامک تحکیم اولنش
ایکی یرنی کزدک . صورت تحکیم حیرتمی موجب اولدی . ایراندن تقویه قوتی کلانجه به قدر
دها اون کون قدر ثبات ایده یله جکلرینی سویلورلر . رؤسا ایچنده امریقا روس وبلغار
تبعه سندن اولانلر واردر . خارجدن کلانلر عددی ۱۲ : ۱۵ عموم ارباب قیام ۶۰۰ کشیدن

عبارتدر . اعظمی ۷۰۰ قدر چبقار . رؤسا روس تفنگکریه مسلحدلر . بوتفنگکر یرلی ارمنیلرک اغانه لریه و ایران طریقیه بورایه جلب ایدلمش اولدیغنی سویدیلر . مختلف قومیتلره منسوب اولئر مختلف فورمه یی لابس ایدیلر . بو قدر تفصیلات ویرمکدن مقصدم ارباب قیلمک چولوق چوجقلری محافظه ایچون سلاحه صارلمش اولیوب بالخاصه علی العاده اختلال قصدیه سلاخلامش اولدقلری کوسترمکدر . بونلرک مستحکم موقعلرینه بیلیمیه رک یاقلاشان برطاقم سلاحسز و هیچ برکونا قباحتی اولمیان مسلمانلری نصل اولدیردکلرینه دائر المده و نائق موجوددر .

جمعه حزیران ۷ ینه رؤسای کوردک . بوملاقانده ایران باش شهیدریه روس قونسولو . سخانه سی ترجمانی برلکده بولیدیلر . یکیدن تکلیف کرده بولندی « بوتکلیفلرک نه دن عبارت اولدیغنی یازمامسی » کیجه مستحکم اولردن شدتلی سلاح سملری ایشیدلدی .

۸ حزیران جمعه ایرتسی صباحی بو اوه عسکرلر هجوم ایدوب یاقیدیلر . مدافعین فراره موفق اولدیلر . وان شهریری بیکلرجه کردلر محاصره ایتدیلر . شاه باغنده شهردن ۳ وه دست اوزاق مهم قتال وقوع بولدی ۲۲۵ کشیدن ۱۸۰ ی تلف اولدی . اختلالچیلرک کندیلرینه تسلیم اولمسنی کردلر مصرأ طلب ایدیورلر . یکیدن مجلس عسکری انقصاد ایتدی . یوقاریده مربوط وثیقه ده کی مقررانک تطیقه قرار ویرلدی . بونک ایچون قونسولسلره اختلالچیلره مشترک مکتوب یازملری اقتضا ایتدی . ونم کتورمکلکم تنسیب ایدلدی . اکر تسلیم اولمزلسه نظایه قطعانی بونره هجوم ایده جکلر . بوحالده اهالینک متضرر اولمامسی ایچون نظارتیم آلتنده تدبیر اتخاذ اولمشدو .]

[دو قتور رهنیولس و تسیجا کیجه لین رؤسا ایله کوروشدیلر و بکا خبر ویردیلرکه بر کیجه اشقیا شهری ترک ایدوب فرار ایده جکلر مش ، ایرتسی بازار کونی صباح ایرکندن بوحوادثی باشلاره اخبار ایتدم . همان اوخانه لرک اشغالی امر ایتدیلر . مع التأسف بیوجک بر قضا صاوشدیردق . مدافعه سز قلان خانه مه طوغری ایلرولیان کردلره قارشو والیدن طلب معاونت ایچون مشار الیهک نزدینه وصولده بتون ارکان حکومتک صوک درجه مشغول اولدیغنی کوردم . اشقیانک قاجیوب بالعکس مسلمان محله سنه هجوم ایتدکلرینی ایشتمشلرکه بو هجوم ایدنلر حقیقته کردلر ایدی . کرچه سعیدالدین پاشادخی اختلالچیلرک شهری ترک ایتدکلرینه قانع ایدیسده ینه بک متلاشی دکل ایدی . آقشام ساعت بشه قدر والینک زندنده قالدیم . باشلرکلوب اختلالچیلرک الهم اقسامنک شهردن فرار ایتدکلرینی والیه خبر ویردیلر .]

دها ایلروده کی وقوعاتک لایقی وجهه آکلاشیله بیلمی ایچون بیکباشی ویلیامسک یوقاریده کی راپورلرینک اکیسکرنی اتمام ایتک ایجاب ایده جکدر . برده راپورده بک مهم تعبیرات موجود اولمغه او قسملرنی دخی لایقی وجهه توضیح ایتک مقتضیدر .

۸ حزران کونی والینک قبول ساعتده موجود بولان حاضرین دقیقه دقیقه تقرب ایتکده اولان فلاکتلی ساعتلرک ورودینی بکلیاره مخصوص بر طور ایله غایت مایوس ودالتین بولندقلری حکایه سی دفعاتله مسموع اولمشدر .

حالبوکه بیکباشی ویلیامسک راپورنده کی [هیمز آز دهامحو اولوردق] تعبیرینک اصلی انکایزجه : *And her a most antovvord accidut vearyl lort as all* اولدینی حانده انکایز سانسوری ، بعض کلهلری موافق کورمیوب حیقاردیغدن جمله [هیمز آز دهامحو اولوردق کبی] مهم قاش . بناء علیه مومی الیهک راپورینک الکه مهم قسملرنی ارزویه کوره تعدیله اوغراشمشدر . هرکی محو ایده جک تهلیکه نایمش ؟ اختلال لیلرک شهردن فرار ایتلری بتون مأمورین حکومتی کنیدیلرنی غیب ایده جک درجه ده دوچار حلجان ایتسنه کیم اینانیر .

وانده کی اختلالک تهلیکه لی دقیقه لری حقیقه ایضاحات کافیه محتاج بر مسئله در . چونکه بوکبی اختلالر حکومتی پک مشکل مرقعه قویه جفی آشکار . ایکنجیسی ده یالکز اویدورمه حکایات ون مسئله سی اوزرینه اولسه متعدد محررلر ترکیانک مختلف محللرنده کی ارنی وقوعاتی حانده بیکارجه افسانلر یازمشدر . نتیجه سی ترکلرک وحشتی ، قتل عام .

۹ حزران بازار کونی وان محاصردسک یدنجی کونی ایدی . محترم ویلیامک توسطی هر ایکی طرف ایچونده بر نتیجه ویره مدیکندن اختلالک دوام ایتسی هر ایکی طرفیده اودرجه صبرسنلنه اقا ایتدیکه حکومت آز دهام موجودیتدن مایوس اولمسیدی . بیکارجه سوریلرله کرد و ترکار ارنی محاسبه بر آند هجیم ایدرک خیالپرمت محررلرک یازدیلری افسانلر حقیقه تبدل ایده بیایدی . اگرچه ، وانده کی ارنیلرک حیاتی محافظه ایدلش ایسه بوده بیکباشی ویلیامسک تشبثک شخصیه سینه مدیوندرلر .

مومی ایله برهفته ممانیاً هیج یورولمقسزین قومیتیه قارشو مانیا تیزمه کبی تأثیر یاهرق اخذالی محدود بر منطقه داخلنده طومنه موفق اولمشدر .

هرنه واسطه ایله اولورسه اختلال لیلری عناددن واز کچیرمک ، شهری ترک ایتدیرمک یاخود هیج اولمزه خارجه اولسون شهرده مهم اختلال عنصری قالدیغنی کوسترمک ایچون پک زیاده غیرت ایتدی . بخصوص بوصول فقره هرشیدن اول الزمدی چونکه نحتی بو شرطله حکومت بر از فعالیت کوستره بیله جکدی وکندی هم جنسلری و طبع اهالیسی اولان مسلمان کویلو سنک شکایاتی استماع ایده بیله جک بر حاله کله جکدی .

۹ حزیران وان وقوعانه کسب اطلاع ایده بیلیمک ایچون هیج اولمزه آندن برکون

اولکی وقوعانه سریع برنظر عطف ایتمک اقتضا ایدر .

بیکباشی ویلیامسک راپورنده بوکادائر انجیق بر ایکی سطر بولنه بیلور . حالبوکه هر کونکی حربک اگ اوفق تفصیلاتنه قر احتوا ایتدیکننده شبه اولمیان مذکر راپورک بوقسملری بودوجه بسیط بولمنی احتمال خارجنده در . البت بوقصائلر انکلینر سانسورینک برچوق سطرلری طی ایتمسبیله حاصل اولدیغنده شبه ایدیله مز . بونی اکل ایتمک ایچون دیگر برینک راپورندن عیناً آتیده کی اقسام علاوه ایدلایدر .

ایرتسی کون ۸ حزیران جمعه ایرتسی مأمولک خلاقی اوله رق مکاله منقطع اولدی . صباح ایرکنجه شهرک شمال شرق قیسنده کی مستحکم خانلره هجوم ایچون عسکر حاضرلندی . بونک ایچون طلوعدن اول عسکر تجمع ایتدی . هجوم ایدیله جک طرفه خاک اولان تپه یه ایکی جبل طوی وضع اولندی . ایشه طویچی آتشیله باشلاندی . وانک شدتله بومباردمان ایلدیکی حکایه سی اشته بونک مبالغه لیسیدر . مرینک چای حتمده کی حوادثه کانه هوز ماصه اوزرنده بولان برعدینه نظراً اولدجه کچوکر . بویله یوزمریدن فضله آتله شد . فقط قسم کایسی آتش آلامشدر . بومسئله ده طوپ استعمالی فکرینی ویرن یه انکلینر قونسولوسیدر . اختلالجیلرک اخافه ایچون بشته چاره بوله مامشدر .

بوحربک نتیجه سی بوکون ایچون اختلالجیلرک طرفه مساعد قالدی . چونکه اختلالجیلردن کیمسه اورولمینی حالده ترکردن یوز کشیدن فضله تلف اولدی . بونکده سببی طوپ استعمال ایدیله جگنی خبر آلان برچوق جاهلر بریره طوپلانونب نتیجه انداخته سیرجی بولنیورلردی . اختلالجیلر اولجه احضار اولنان مازغالردن آتسه حاضرلاندیلر . فقط دشمنلرنی پک یقین کایجه یه قدر بکادیلر . تمام مناسب منزله جاب ایدنجه اولیه برشدتلی آتش اجرا ایتدیله که ۲ : ۳ دقیقه طرفه ده مسلمانلردن قرق الای کشی تلف اولدی . یاره لیلر میانده سعدالدین پاشانک یاور خصوصیتی محمد بکده بولنیوردی .

برمدت صکره بوخانلر طوتوشمنه باشلاجه مدافعتی برانوب قاچدیله .

ایشته بووجهله مسلمانلرک حدتی کوندن کونه تزیاید ایدرک تهاککلی برحاله نکلی . بو حالدن حکومت محجوب قالدی . بالخاصه اک مشکل زمان اولان اوکله اوستی والینک حضورنده برعسکری مجلس انعقاد ایتدی . ویریلان قرار : یارمنیلر تسام اولور یاخود بتون قوتله هر طرفدن هجوم ایدلور . بوضوئک قرار بتون وان ارمیلری ایچون اک مهالک برقرار ایدی . بونی تقدیر ایدن بیکباشی ویلیام کچه بالذات ارمنی اختلالجیلرینه ملاقات ایدرک ایرتسی کونی حاصل اوله حق نتیجه یی بونلره ایضاح ایتمش

اختلاجیلر تسمایم اولمقی اصلا قبول ایتمیوب همان علی العجله واندن فرار ایتمک که قرار ویرمشلر . صباح ایرکندن ارمیلرک باش قلعه یولونه طوغری فرار ایتمکلی حوادتی حیقدی . بووجهله میدان محاربه سی تهلمکسیده برطرف اولدی .

مع مافیه وان اختلاجیلرک یاصدیرلمسی نقطه نظرندن بووقوعات انجق ایشک یاریسی تشکیل ایدر . هرایکی طرف ایچونده اک مېم برمسئله قالدیکه اوده غلیاته کلان مسلملرک و دوکیلان مسلمان قانتک انتقامیچون دیش بیلهین کردلرک تسکینی .

اختلاجیلرک واندن فراره موفق اولمیرینی بالذات ویلیامس وان حکومتته اخبار ایتمشدر . صباحلین ایرکندن ولایت دائره سنه شتاب ایدن ویلیام او جوارده طوپلانان حلقک آزدها هجومه معروض قاله جقدی . فقط والینک قبول ایتمدیکی محله کوچ حال ایله سلامتله آته بیلدی . همان عقینده والینک یخردسی آلتنده طوپلانانلرک تهدید صدالری ایشیدلمکک باشلادی بو قدر مطیع وحایم اولان ترکارک اودرجه شدتله طوپلانوب حکومتدن ایضاحات طلب ایتمکلی آن وزمانی برتصویر ایتمک کر کدر . بو آنده عادتاً حکومتی محاصره ایتش بولنیور . لردی . یدی کوندنیرو کوزلرینک اوکنده جریان ایدن شو اختلاجیلرک سبب و صورت جریاننی هیچ بروجهله عقارینه صیغدیرمد قسارندن طولانی بونی حکومتدن صوردهغه کندیلرنده برحق وصلاحیت کوره شلردر .

وان مسلمانلری بوکون دکل یارین مطلقاً اختلاجیلی باصدیردجغی حکمرتدن امیدایدر و بوکا شدتله انتظار ایدردی . بونیده قطعانک وظیفه سی اوله رق طانیشدی . بو قطعانده کافی کلزسه هر طرفدن شهری صارمش اولان حمیده عشیرت آایلری کردلرینک نظامیه یاردم ایده جکی دوشونلیوردی .

حکومتک بویله قطعی حرکت ایتمسی لزومنه رغماً حکومتده غایت قرار سزلق و عطات مشاهده ایتمک وعشیرت لری یاردهنی رد ایتمک و اختلاجیلرله مذاکره یه کریشمک کبی حالتلر بو آرده ارمیلری قونسولسلرک حمایه ایتمدیکی شایعانی ؛

بالخاصه انکلیر قونسولسونک بتون ارمینی اختلاجیلرینی برر برر طانیدینه هیچ کیمسه نک شهسی یوقدی . برده بردنبه فداییلرک جزاسز قورتیلوب قاچدیغنی ایشیدنجبه : بونک اک مهم مسیبلری بوشطان آلابی قونسولسلردر . دفع اولسون بونلر ! بونلر اولمیددی بزجورقون بوقیام ایدن ارمیلره درس لرینی ویرردک . ایلر و کنلرک هپسی لمزده ایدی . شمیدیه قاچدی دیررلر ! نصل قاچق ؟ یاریس قاچش یاریسی بورده صاقلانمش . قاناقلری حیقاروب فس کیمشلر ! هرکون بریکی یکی تلنات ویره جکز . بو فلاکت مزه نهایت ویرلمسینی منع

ایدیورلر . عسکر یوقسه بز کندمر کیده لم . ارتق دها زیاده تهمله طاقتمز قلمدی . دفع
اواسون انکلیز قونسلوسی ! اوکاورر بورایه کتیرک !

والینک پنجره سی آلتنده ایشیدیلان صدالر بونلردر . . . بونلری تسکین ایچون
کوندولان مأمورلره قارشو طویلانان خلق دها شدتله مقابله ده بولندیلر . بالذات والینی
کورنک ایستدیلر . انک نهایت بونلردن برقچی والینک حضورینه چیقدی . بوراده انکلیز
قونسلوسی ودها برقچ کشینک حضورنده والی به حالی پروتمتو ایستدیلر . یالکیز وانده کی
فلاکتک دکل بتون ترکیاده کی فلاکتک سبب اصلسی بوکی احوالده قونسولسولرک حکومت
ایشنه مداخله ایتملری اولدیغی اشکاره یوزلرینه قارشو سوبلدیلر .

بالذات والینک میدانه چیقیمی زمانی یاقلاشدی . محترم ناظم پاشا .
کندیسنی طانیانلر اطوار و مشاورینی پک اعلا بیلورلر . کندیسنک اورته بویلی پک
یواش حالی ، عادنا سنسک ایشیدلماسی ، احتیاط کارانه و معین بر اصول داخلنده حرکتی ،
هیچ برشینئه متأثر اولماسی و صیقلماسی ، اهاالینک مسرت و فلاکتی نظر دفته بیله چار پیمایشی
شخصنه خاص احوالدن ایدی .

برکره ولایت دائره سنک اوکنده یوکک مردیوانک باشنه چیتنجه چهره سی اویله بر حال
آلدی که الاریله یاپدیغی حرکانه او بیکارجه خاکی صانکه بر آنده مانیه تیزه ایتمدی . دیارینی
باغلا دی ، صوصدیردی .

وان ترکاری والیلرینی طانیورلرلر مش ! بونلرک اوکنده طوران ذات بونلرک هیچ
معلومی دلکش ! نه اولبورسکیز ! عتکلیزی باشکیزه طویلابکیز . دیه باشلایان صداسی او قدر
غابه لاق ایچنده هر کسک قولاغنه قدر داخل اولدی .

بیلسکیز که بوراده هر دقیقه جریان ایدن حاله ذات شاهانه واقفدر . شمدی تلغراف باشنده
ایدم ! هر نه که بوراده جریان ایدیورسه هپ ارزوی شاهانه ایله در ! او هر کسدن زیاده
سزی بیایر . سزک رفاهکیز ایچون نه اقتضا ایتمدیکنی بیلیر .

یاسز برسملر ! بوش لاف قونوشمق ! اختلال ایتمک ! جناب حق و پادشاهی دلگیر
ایتمک ! قارشیمی کلورسکیز ؟ کیمه ؟ کیمه ؟ بوراده صداسی فرق اولته حق درجه ده
یوکسلدی : هیچ کیمسه ده چیت یوق . هر کس متأثر و ابکم

اولرکزه ! دیه ناظم پاشا اطمنه نهایت ویردی .
بوقیسه نطق لرعی موضوع داخلنده برقچ بیوک آدمدن دها ایشیدلشدر .
ایشته ۹ حزیران بازار کونی وانک حالی . وان حکومتی بوکون قل عام ایله اتهام
ایده جک برشیء وارمی ؟

غلبه‌اق طاغدی . . . فقط برباشقه یرده طویلائییه جغتی کیم تأمین ایدر . وموقهٔ عارض اولان نطق تأثیرینک برطرف اولیه جغتی نه دن معلوم . ناظم پاشا مسئله‌نک ایلروده حسن صورتله نتیجه‌لته جککنده بالذات شبه‌لیدی .

ساعت ۱۲ ده قونسولوسلر والی نزدنده طویلانجه هپسنه برلکده قونسولوسلرک حیاتی انجق هپسنک برلکده وان قلعه‌سنده بولمیربله تأمین ایدلسی ممکن اوله جغتی اخطارایتدی . یونکلیفی بیکیباشی ویلیامس راپورنده هیچ ذکر ایتمه‌شدر .

اگر بیکیباشی ویلیامس کبی برذاتک قلمندن [از دها هپمز محو اوله جقدق] جمله‌سی دوکولورسه دیمک که مسئله‌ک مهم اولق اقتضا ایدر . فقط راپورده بوجه‌لردن هیچ برشی اکلاشیلدیور . اوحالده اوتهاکه اویدورمه برمبالغه‌دن باشقه برشی اولماق لازم . اختلاجلیرک قراری مسئله‌سی ده اویدورمه‌ایتمش . چونکه قومیته‌جی افندیلر بر آی دها وانده کیف چآمشلر . بوندن ده قونسولوسک هیچ برتهاکه ماحوظ اولمدیغی حالده برنبره اختلاجلیرک شهرده بولمسی قونسولوسلری تهدید ایتمسک اسبابی نه اوله ییلور ؟ نه ایچون قونسولوسلرک قلعه‌ده طویلانلرینه احتیاج حاصل اولمش ؛ بوده والینک نطق سویلسنه سبب اولان غلبه‌لغک اظهار ایتمدیگی احوال روحیه نتیجه‌سی اولسه کرکدر . احاد ناس کندی فکریینه کوره حکم ویرر . بیکیباشی ویلیامس سلامت عمومیه نامنه حرکت ایدرک وان شهرینک محاصر دسنک رفعله ایشک صلاحاً تسویه‌سی خصوصنه چالشمغی هیچ کیمسه حوصله‌سنه صیغدییره مامشدی . بوحرکنده انکلز قونسولوسنک انجق اختلاجلیری حمایه‌سی میدانه حقیقوردی .

اولیه زمانلر اولدی که بتون مسؤلیت انکلتره ممثلارینک باشنده قاله جقدی . وان والیسی اک ته‌لکلی زمانده ایشک ارکنه کچدی . فقط نه نتیجه حاصل اولدی . حکومت ایلروسی ایچون امنیت کوستره‌مدی . انجق انکلز قونسولوسنک راپورنده کی : [جنرالر کلدیلر ، احوالک کسب صلاح ایتمدیگی کمال ممنونیتله اکلاشیدی] سطر ایختلاک ایلک آتشی وشدنلی دوره‌سنک ختام بولدیغی کوسترر .

بیکیباشی ویلیامسک راپورینک تحریف اولمش برلری بووجه‌له علناً کورولور . چونکه عمومیه معلوم اولان برچوق تفصیلات راپورده مذکور دکلدر . مثلاً سکز حزیران وقعه‌سنده برطاقم جبل طوینک ایشه قاریشیدینی انداخت ائناسنده مر میلردن برینک قضارا بیکیباشی ویلیامسک برکیلومتره اوزاوقده کی خانه‌سنک ظامندن کیروب پاظلابه‌رق یتاق اوطه‌سنک اورته‌سنه دوشمسی . « بعده بو مریمی مومی الیهک ماصه‌سی اوزرنده هرکس کورمشدر » حقدنه راپورده حرف واحد بوق . بو مریمی مومی الیه دوستلرینه ارائه ایدرکن ترک طویلیسنک قارغیه نشان آلوب اوکوزی اوردیغی سویلردی .

فقط ارمنی‌لرک تحکیم ایتدکاری خانه‌ک ایجه اوزاغنده ویا طرفنده کی انکلز بیراغنی عثمانلی طوبجیسی یک کرزل کورمش، ویلامسک حصه‌سنه اصابت ایدن برمرمی بی کمال امنیته کندیسنه هدیه ایش اولدیغنده شهه یوقدر . برده حکومتک قونسولوسلره قلعده اقامتی تکلیف ایتسی کی مهم بر وقمه داژده راپورده حرف واحد یوقدر . عین زمانده اجنبی غزته‌لرینه سرمایه مقال اولمشدی . حتی بوتکیفه قارشو اولا روس قونسولوسخانه‌سی ترجمانی اولان قره‌بت چیلینگریان : حکومتک حمایه‌سنه التجادانسه روس سنجاجی النده اولمکی دهه زیاده ترجیح ایده جکئی سویلیه‌رک بتون قونسولوسلره نمونه‌امثال اولدیغندن بوتکیف عموم قونسولوسلر طرفندن ود ایدلمشدر .

بیکیاشی ویلامسک هرایی طرفیده ممنون ایده‌مامسی ارمنی وترکردن دشمنلر پیدا اولسنی انتاج ایتدیکنی یک اعلا بیلدیکی حالده طقوز کون امتداد ایدن وان وقعه‌سی اثناسنده هیچ بر دقیقه مسئله‌نی تعقیبن واز کچامسی، هرته‌لکه‌لی یرده کندیسنی فدا ایدرک میدانه آلمسی البته بومسئلهده انتخار شرفی بکله‌سنه عطف اولنه‌ماز . دهه طوغریسی بتون ته‌لکه‌لی یرلرده قومیه‌چیلر بالخاصه کندیسنی کوزه‌توب هر درلو ته‌لکه‌دن محافظه ایتدکاری کوریاوردی .

۹ حزرانده والی نزدنده کی اجتماعک طاغلمسنی متعاقب بتون قونسولوسلر سر بست اوله‌رق خانه‌لرینه عودت ایتدکاری حالده انکلز قونسولوسی کیچه‌یه قالمش ووالینک خصوصی عرب‌سیله برچوق عثمانلی سواری عسکرینک محافظه‌سی آلتنده‌خانه‌سنه کوندریله بیلمشدی . راپورک نهایت قسمیده برچوق طی و تحریف ایله مشهوردر .

[صالی کونی « بازار ایتسنه داژبر کله‌بیله‌توی » بنم تحت حمایه‌ده کی خانه‌نی کردلر یاغما ایتک ایتدیله ایسه‌ده بز (۴) بونلری طرفه موفق اولدق ، سع‌الدین پاشا بنم بورزانمک صداسنه کله‌رک بالذات کردلری دفع و طرف ایتدی . همان اوراده کی ارمنی‌لره بوم مسئله‌یه داژ مضطبه پایدیرم . شو سطرلری بازارکن یواش یواش هرشی حال طبیعیسنه کلکه باشلاور . اختلال باصیدرلمشدی . بونلرک برقسیمی ایران حدودینه طاغلمشله دیکر قسمیده جوارده کی طاغلمره التجا ایتشلر وعسکر تعقیب ایتکده بولمشدر . مع التأسف بونلرک هپسی ادبسنر قومیه‌چیلرک اغواسنه قاپیلان شهر کینج‌لیردر . تلغات وضایعانه کلانجه بونک درجه‌سندن خوف ایدیلر : وان باغچه‌لرنده یاردیلردن باشقه (۵۰۰) ارمنی (۲۰۰) مسلمان تلف اولمشدر . محاربه اثناسنده برقاچ ضابط یاردلمشدر (۱۵۰) خانه یاقیلوب یاغما ایدلمشدر . تحت حمایه‌ده بولنان بر قسم ارمنی محله‌سی حکومتک یاردیمیه تلفات وضایعانه تدن قورلمشدر .]

وان مسئله‌سی تفصیلاتنه نهایت ریرمک ایچون صوگ ایکی کونه دائر اتیده کی معلوماثیده علاوه ایتمک ایجاب ایدر . اختلاجیرک شهردن فرارینی متعاقب بونلرک ایکی قسه آریلان پارتیلرندن براسنی کردلر دیکرینی عسکرلر تعقیب ایتمک باشلامشردی . اوچنجی برقسده کویا و اراقه طاغنه صافلامش . فقط افکار عمومییه اختلاجیرک برقسیم مهمنک وان باغچهلرینی ترک ایتمدیکنه قانع ایدی .

بالکیز محاربه قیافتی دکشدرروب شهرلی البسه کیمشلر . ۹۰ جزیرانده اختلاجیرک ترک ایتمدیکه خانلرک اشغالی قطعاته امر اولمشدی . عینی زمانده والینک خانه‌سی اوکنده کی مسئله ظهور ایتمکله او اشغال ایشی بر آز تأخر ایتمشدی . بو زمان ظرفنده بر چوق فراری ارمیلرده بو بوش خانه‌لره التجا ایتمشردی .

انکاتره وروس قونسولوخانه‌لرینه اتجا ایدن بیکارجه ارمیلرک بر طرفدن قومیه جزاسنک قورقوسی دیکر طرفدن کرد و ترکلرک شهرلری استیلا ایددجکی دوشونجه‌سی کوزلرینک اوکنده دائماً تجسم ایتمکده ایدی . نهایت بیطرف منظمده حکومت ارمیلری محافظه ایددجکدر . حتی بونک ایچون همجنسینه سلاح استعمالی بیله ایجاب ایتسه قطعاتک بوندن چکنمیه جکی اعلان ایدلمشدر . فقط خرسیتیان محافظه‌سیچون مسلمانه سلاح آتمسی حکومت عثمانیه‌ده وقع اولمامغله بو حوادث بر از ضعیف کوروندی . ذاتاً مسئله‌ده حکومت کمدیسنی ایجه مشکل بر موقعه کورمکده ایدی . هیچ اولمزسه ارمینی فداییلرینک برفسه‌نی اولسون طوته‌دی . هیچ بر کونا جزا کورمکسزین قرارلری وان خلقنک حکومتلرینه قارشو اعتمادلرینی بوستون کسر ایتمشدر . جدی مجادلده دسلاحله مقابله‌نی دوشنمک بیله دکمز چونکه بو بابده پایلان تجربهلرک کفه‌سی فنا نتیجه‌لر ویرمشدر . پولیس وع کربکی حکومتک قوه مساحه‌سی اکثریا مسلمانلرک عوام طبقه‌سیله برلشور . هر درلو امرلر بو غایه‌لقده ایشیدلمز اولور ارتق بوراده قوت پاره ایتمز . افکارک غایانی حکم سورر . حکومت غلبانی تسکین و آسایشی تأمین ایچون ده خیرلی تدبیرلر اجراسنی دوشونمکله مجبور ایدی . بونک ایچون ایکی کون ده اختلال دوام ایتمسنی موجب حیرت کورمامیلدر . قومیه‌جیلرک ترک ایتمدکاری خانلر یا قلمش جوارنده کیلر یاغما ایدلمشدی . بوراده وان ارمیلرینک قتل عام ایدلمسنی منع ایدن انجق حکومتک تدبیری در .

وان اختلالی بو درجه تفصیلاً بیان ایتمک بوراده جریان ایدن احواله دائر قطعی بر فکر حاصل ایدلمسنه کلی یاردمی موجبدر . وان قتل عامی دیه مطبوعانده کوریلان هر درلو حوادثلرک بوراده ویریلان تفصیلاتیه مقایسه‌سی اسیای عثمانینک مختلف محللرنده کی وقوعاتک نه درجه‌ده اوله جغنی الکلامغه کافیدر . جزیرانک نصف اولسده وانده جریان

ایدن احوال تدقیق ایدیله جک اولورسه بو حوالی یک بچاره بر حالد کوریلور . بر چوق
 قضا و ناحیه لده ارمنی کویلری موقتاً غیب اولدیلر . بکرمی اوتوز کوی کاملاً بوشالدی .
 وان کولنده کی حالی اطهار بردنبره ارمنیه طولدی . یم اطه سنده ۵ : ۶ بیسک کشی
 طولانمشدی . قطنس اطه سنده ایکی بیسک ، اخطمار اطه سنده بیسک کشی واردی . ۱۵ :
 ۱۶ جزیرانده بایزیدن وانه کلورکن بولده کی ارمنی کویلرنده زره قدر اثر حیات کورولموردی .
 بو کویلر تخریب ایدلماشدی . فقط غایت قسوت انکیز بر منظره ارانه ایدی وورلردی . هر
 طرف اسکی چاق چومک قرینتیلری بالخاصه حکومت مرکزی اولان ارچیش ، اوغانس ،
 شاتاح ، توخ کی کویلر دهها زیاده متأثر اولمشدی . بوراده بر چسوق ارمنیلرده تلف
 ایدلشدی . دیگر منطقهر مسلح مساده لره ده همان هیچ وقوع بولماشدر . فقط هر پرده
 یاغما اجرا ایدلشدر . کردلرک تحت حمایه سنده بولمان کویلرک آزمتاثر اولمشلردر . مثلا
 موکوس قضا سنده کردلردن نفوذلی بر بکک موجود بولونتی [مصطفی بک ؟] بتون وان
 اختلالی دنکامنده بوراده هیچ بر وقوعات اولماسنه سبب اولشدر . عادلجواز
 قضا سنده ارمنیلرک محافظی حیدرانلی حسین پاشا ایدی . نوردوز ناحیه سنده حاجی اغارمنیلری
 حمایه ایشدر . بو اغالره دائر کردلر فصلانده تفصیلات ویریله جکدر .

ارمنی قومیته جیلرینک اختلال فعالیتی ۱۸۹۶ ده اغستوس ۱۴ عثمانی بانقه سنده

هجوم .

ارمنی اختلالنک ده اصرکه کی صفحاتی حقننده ؟ دخی معلومات اعطاسی فائده ایدر .
 چونکه ترکیانک دیگر محالرنده کی وقوعانه بونلرک مناسبتی درکاردر . فقط بونلره دائر
 فضله جه تفصیلاته کریشاسه بر فصل دکل بتون بر کتاب یازمق اقضا ایدر . ارمنی وقوعاتی
 تعبیر اولمان اختلاک بعض صفحاتنده یک اینجه تفصیلاته کریشوبده بردنبره یاری یولده
 کشیورمکده یک معقول اولمز .

وانده کی قومیته جیلر و اختلال اربابی شهری ترک ایتد کدنصرکه ایران و روس حدودلرینه
 دهها یتشمزدن اقدام کردلر طرفدن کاملاً تمیزلنشلردر . مع مافیه کوریلورکه وطنپرورانه
 اختلال حسی هنوز بو کی وقوعانه سوندریله میه جکندن ایکی آی قدر آز زمان صکره
 الک آتی و قطعی بر هجومه اثبات موجودیت ایتمک چالیشدیلر .

۱۸۹۶ سنه سی ۱۴ اغستوسنده اوله وقتی طاشاقسوتیونلردن ۲۵ کشی استانبولده کی

عثمانی بانقہ سنی بردنبرہ استیلا ایتدیلر . یالکز ماوزر تفکاریلہ دکل عادتال خمبرہ لریلہدہ مسلح اولدقلری حالہ بتون اوروپایہ قارشو غایت کستاخانہ بر تکلیفدہ بولنیورلر .
 اوروپا بالفعل مداخلہ ایدوبدہ ارمینیلرلہ مسکون محملرک اصلاحتی بر طریق سالملہ ربط ایدرک بونلرک احتیاجلری نظر دقتہ المزلرسہ بتون محتویاتیلہ او آندہ بانقہ یی برہوا ایدہ جکارینی علماییلدی برنیورلرلہ .
 اوروپاییلر ارہنی وکرید وسائر مسائلدہ باب عالینک اورتاغیدر . بوکی مسائلدہ کربک خرسقیان وکربک اسلاملر حقندہ اوروپا پک اوزاقدن سیرجی اولور . یالکز نتیجہدہ اوروپا کندی مقصدی دوشونور . اورتدہ ازیلان ملنلرک حالی کندی یانلرینہ کار قالیر . بر کرہ دہا ارمینیلر ایاقلرینہ اوربلان زنجیری قیومق تشبثدہ بولنیورلر نتیجہدہ مسؤلیت یا حکمدارہ ویاخود اوروپا حکوماندہ قالیر .

بو یکی وقوعات دخی اوروپانک ارمینیلرہ قارشو اولان محبتی یکیدن اظهاری ایتدی ، یوقسہ اسکیننی اداممی ایتدی ؟ اوروپایہ آتیلان عمومی برهیجان عموم اوروپانک مداخلہ سنی کسر ایدر ماہیتدہ می اولدی ؟ ارہنی ایشلرینی اداره ایدنلر بتون ملنک تعالیسی ایچون چالیشدقلرینی وردزبان ایتشلردی . معالہ اُسف قومیتہ جیلر ملنک تعالیسی دکل بالعمکس فلاکت و فقر و ضرورتی ونهایت ایچندن چیقلماز بر بلاہہ کرفتار اولملرینی انتساج ایدن بر سوری قان دوکولمہ سنی موجب ویا شاشتمینجہ بر خط حرکت تعقیب ایتدیلر . بانقہ یہ هجومک نتیجہ سی نہ اولدی ؟ برنجی بومبانک باطلامہ سنی متعاقب استانبول ارمینیلرینک نہ حالہ کلدیکنی ایضاح ایتمک فضلہدر . طائفاقسوتیون ائدیلرک اختلاللری باشقہ نہ نتیجہ ویرہ ییلور . درسعاتدہ کی روس سنارتخانہ سی باش ترجمانی موسیو ماقسیمو قک بر مدت مذاکرہ . سندن صکرہ موقفہ بانقہ یہ صاحب اولمش بولنان قومیتہ جیلرک بتون ارمینیلر ایچون متدس بولنان جیاتلرینک باغشلائمی شرطیلہ تسلیم اولملری قرار کیر اولمشدر .

بونلر اولانکلر سفیری سیر اذغاردک یاطنہ وبعده برایی کون صکرہ فرانسیز کیمسہ نقل اولدنلرکہ بو کملہ حر مملکت اولان مارسلایہ چتارلدیلر . بورادہ بر زنداندہ حبس جزاسنہ محکوم اولدیلر . بونلردن برچوخی بر مدت صکرہ سربلست بر اولدتلرندہ شہ یوقدر بونلردہ استانبولدہ یایدقلری سحر کتلہ همجنسارندن بوزلوجہ سنک قانی ہدر ایتدکلرینی دوشونوب صیقلعقسزین فراخ کیمزک دہدرلر . بوندن صکرہ اترق اوروپا افکار عمومیہ سی بونلرک تماماً علیہلرینہ دوئمشدی .
 ارہنی اشقیاسیلہ ترک عسکرلری - ۱۲ : ۱۳ ایلول ۱۸۹۶ . -- بر آن صکرہ ہنجاہ کستلردن بر چتہ تورہ دی . بو زمان فوق العادہ قومیسر شاکر پاشا واندہ ایدی . ایچہ

مسلح و متشکل بو چته بردنبره طهور ایتدی . اوانس کوبی طرفندن شهره هجوم ایتدی . یلر . یولده راست کلدکلرینی چیکنه یه رک ارمنی محله سنک باغچه لرینه قدر ایلر لیدیلر . مدا . فعه یه الوریشلی برخانینی اشغال ایدرک ترک طابورلریله محاربه یه حاضر لندیلر .

ایرتسی کون روسیه یه حرکت ایدلک اوزره اوکون باش قلعه دن وانه مواصت ایدلشدی . بیکباشی ویلامسه آدیودیمک ایچون اوغراندینی ائنده نافله عجله ایدلدیکندن بحث ایدرک بوکوندن اعتباراً بیکدن فاجعه سیر ایتک ایجاب ایده جکی اخبار ایدلدی . مسئله ایضاح اوله رق چته رؤسلسنک روس تابعیتده بولدقلریده موسی الیه طرفندن علاوة درمیان اولندی . هر نفدر اقدجه آلمان مأذونیتدن استفاده ایچون استعجال ایدلیدسه یته بلجوبوریه وقعه نهاته قدر و ائده قالمق تنسیب ایدلدی . چونکه هان سلاح سسلری باشلا یه رق نهاتی کلز بر حالده دوام ایدوب کیتدی . بوکا علاوة ارمنیلر صا . نکه قوماندا ایله حرکت ایدر کبی روس قونسلوسنک باغچه سنه هجوم ایتدیلر . آز زمان ظرفنده باغچه نک یوللری ارمنی عالیلری و اشیا لر یله طولدی . معافیله بو حال چوق دوام ایتدی .

یازم ساعت یکمه دن سعدالدین پاشادن بر ضابط کلهرک اسایشک اعاده سیچون اک شدید تدبیرک اتخاذ اولندیغنی بیلدیردی و مطیع اهالی به هیچ بر کونا ضرر کلیه جکی ده علاوه ایتدی . سکن طابورک بردن ۳۵ چته جینک بولندیغنی محلی احاطه ایتسی دکل ارمنیلرک حتی ترکلری بیله سیندیردی . هان مسئله باصدیرلق صورتی آلدی ، تجهمز انداخت اقسامه قدر ازه صره دوام ایتکده ایدی . اقسام اولیجه قومیته جی ارمنیلرک مدافعه حانه قوبدینی خانه دن بر قاره دوام چیقدی و کاملاً یاندى . مدافعتک نه اولدیغنه دائر الیوم مختلف روایات دوران ایتکده در . بونلرک ساعت الیبه طوغری خانه نک قوسى آجیلوب قومیته جیلرک جبل یاوروسی کبی اطرافه طاغلدقلینی دیکرلرک کیمسه کورمکسزین صاوشدقلرینی و بر طاقارک اولجه احضار اولمش اولان تحت الزمین بولدن جمله سنک قرار ایتکلرینی بر قسمیده کاملاً مهم حکایات سوبلدکلرندن اصل مسئله آجیق قالمشدر . نصل اولورسه اولسون چته فرار ایتدی . ایرتسی کونی شا کر پاشا ریاستده عقد اولنان قومیسونده یکی مقررات اتخاذ اولمش اوله جق که کوندز ساعت برده بر طابورله بر جبل طوینجی طاقی کچدی . ساعت ایکیده ایباک طوپ سسی ایشیدلدی عکسی صداسی طوپراق قلعه طرفلرینه طوغری کیتدی .

ایکی ساعت دوام ایدن آتشدن صکره هر ایکی طرفدن بر ایکی کشی یارده لی وتلف واردی . آتش کسینجه ارمنیلرک تورکی سسلری ایشیدیلوردی . قرمزى وان شرابی ایچوب

درد طرفه سلاح آتھرق کیف چانیورلردی . ساعت ذرده طوغری سکونت حاصل اولدی . دونکی کچی بو ایشامده بیوک بر دومان ستونی قالفارق محاربه نك ختام بولدیغنی اعلان ایدیوردی . ارنیلر بو سفرده غیر معلوم طرزده غیب اولدیلر .
شاتاخ طرفه طوغری فرار ایتدکاری اخبار ایدمکه بر بلوک پیاده تعقیبینه کوندرمشدر . اوچ کون صکره ایغدیریولنده سیاحت ایدلمشدر که ۴۰۰ ارمنی دخی برلکده کیتمکه ایدیلر .

ارمنی قومیته جیلری بو حوالیده کی ارنیلری او درجه ضرر دیده و تعجیز ایتمکه ایدیکه اگر امکان اولسه بتون ارنیلر روسیه یه هجرت ایده جکلرنده شبهه یوقدی .
۱۴ اغستوس ۱۲ ایلول کونلری ارمنی وقوعاتی اعتباریله یکدیگرینه کاملاً مشابه در . ارنیلرجه تعقیب ایدیلان مقصده وصول ایچون اجرا ایتدکاری بونجه حرکات اختلالیه بو ایچی کونک هر ایکسینده مقصد اعتباریله ارنیلره پک مضر نتیجه ویرمشدر .

— ارمنی قومیته جیلرینک فعالیتنک موش — صاصون منطقه سنه نقلی —

۱۸۹۶ سنه سی نهایتدر مختلف اختلال جمعیتلری آره سنده بعض خصوصاتده اتفاق حاصل اولدیغنی حس ایدلدی . قومیته جیلرک طاغیبق صورتده بتون آسیاده اجرای فعالیت ایتلری ارمنی کویلوسنی محو ایتمکدن باشقه بر نتیجه ویرمیه جکنی ارتق اکلامش ایدیلر . بونک ایچون هم کویلوی بر درجه یه قدر فلا کندن محافظه ایتک، همده دها قوتلی صورتده مدافعه ایدیله بیله جک بر یر انتخاب ایتک دوشونیلوب بتون هیئت فماله نك اوراده اجتماعنه قرار ویردیلر . ۹۷ سنه سی حزران تموز آیلریده واند پک هیجانلی کچدی . تموزک ۲۲ نجی کونی باش قاده نك شرق طرفلرنده سلماس حدودی جوارنده بر چته مرزه کی عشیرتی رئیس شرف بکک بولندی کویه هجوم ایتدی . هجوم زمانی شرف بک یاره لندی . قادین ارکک ۱۵۰ کچی دخی تلف اولدی . اشته بو قانلی مصادمه وان ولایتده کی ارمنی وقوعانک صوکنجیسی در . عشیرت آلایلری بر قسم بکلک اسلحه یی دبویلردن آلمق ایچون بو وسیله دن استفاده ایتدیلر .

حکومت عشیرت اغالرینک مستدغیاتی اسعاف ایتدی . حدوده یقین اولان بش عشیرت آلایچی تسلیح ایتمکه قرار ویردی . ایلك اوکجه هر آلایدن برر بلوک تسلیح اولندی . عینی سنه نك اغستوس نهایتده روس تبه سنندن قارامازک چته سی توره دی . هیچ بر وقوعات اولمقسزین ۳۰ کشیلک چته همان یقه لندی . بوندن صکره ده ارمنی مسئله سی وان

ولایتده سوندی . فقط بتلیس ولایتک صاصون موش طرفلرنده علوندی . ۱۸۹۸ و ۹۹ سنه‌لی بورالرده سه‌روب چته‌سی نام آلدی . اشته یالکز بو اره‌نی بالخاصه ملیت دعواسیله عصیان ایدن یکانه بر چته رئیسدر . ترکار بوکا سروپ پاشا تسمیه ایتشلردی . بو آدم بتون قومیتلرک خارجنده حرکت ایدرک بونلره هیچ بر کونا تامسی آرزو ایتیز . نه لوندیه‌نی طانیر ، نه پاریسی بیلیر . بونک مسلکی اره‌نی مسلاسنده یاغما کرک ایدن کرد و ترکاردن انتقام آلمدی . بونک مسقط رأسی نرود طاغنگ یماجنده کی صوغورت کوییدر . مرقوم دائماً چولوق چوجیله چته‌سیله برابر کزر و وجودجه غایت قوتلی وجسور اولوب بو حوالیجه بک چوق شهرت قازانمشدی .

۱۸۹۸ — ۱۹۰۱ سنه‌لی موش ، صاصون حوالیسی .

۱۶۹۸ سنه‌سی اره‌نی وقوعاتی یالکز بتلیس ولایتده قالدی . ممالک عثمانیه‌نک دیگر اقسامنده قومیتلر کاملاً غائب اولوب مثلاً طرزون ولایتده سکون تام تأسس ایتدی . طرزون ولایتی داخنده کی ارمیلرک عسکر و کردلره اوفق تفک چارپشلری بوراده اختلال موجود اولدینی سوسنی ویره‌جک مرتبه‌نی بوله‌مامشدی . ارضروم اگرچه ایران حدودندن کلان ارمیلرک شوراده بوراده کی حرکتی اولمسیدی کاملاً اسایشده عدولتوردی . چته‌لرک روس حدودینی کچرکن مشکلاته اوغراماملردن اره صره الشکرد ولی بابا طرفلرندن کچهرک موش اووه‌سنه صارقنده قولایلق واردی .

موش ، صاصون طرفلرنده کی موضعی وقوعاته کانهجه بو بابده ارتق تطویل مقال ایتک فضلہ کورونیور . چونکه بورایه قدر تفصیلات کافیه موجوددر .

مع‌مافییه بو ایکی موقعده کی وقوعات حقنده قطعی معلومات حاصل اولمق ایچون بروجه آتی بر مقدار تفصیلاتک بیلمسنه لزوم واردر :

Pur l'Amenie نام رساله محرری ارمیلرک بو حوالیده کی سرسمجه حرکنلری حقنده یازدینی تفصیلات عیناً شویله‌در :

[صاصون ارمیلری قره‌طاغلیلر کچی دشمنلرینک لطفنه هنوز سرفرو ایتیورلر ۱۸۹۹ سنه‌سی مایسنده کردلر خلیل بشیرک تحت قومانداسنده کینه‌نک کوینه هجوم ایتدیلر . بیوک بر قسمنی یاغما وبر چسوق خانلرینی احراق ایدرک کویلونک ایلرو کلانلردن بش کشینک تخریب اولمش جسدلرینی صویه آتوب قصور قالانلرینی ده طاغلمنه اجبار ایدیورلر . بوندن صکره سید غانق کوینه هجومه حاضرلیورلر . فقط بوراده قطعی بر مقاومت کوریورلر . ۱۹۰۰ سنه‌سی ترک قطعاتیه برلکده حرکت ایدرک اسکی مقاومتک انتقامنی ایورلر . خلیل بشیر وخیورسولو سپوغانک اصل قومیه مرکزی اولدینی ادعا ایدیورلر .

بونی متعاقب بتلیس والیدی علی پاشا بعض خفی ترتیبات آلهرق صاصونه حرکت ایدر .
 خلیل بشیر یولده بالاق ، موردان ، خارزان عشارینی قالدیرر . خیور سیلو ایسه ۵۰۰ .
 کشیه طالور ایله کوله کوزان ارده سنی اشغل ایدیور که سیدغانغه کلان یولار کسلمش اولسون .
 ۳ جزیرانده تماماً بو موقع ۴ اصره اولمش ایدی . شفقله برابر هر یردن بورو سسلری
 ایشیدلدی بردنبره هر یردن بردن هجوم باشلادی . [بوندن صکره کتابده مشهور massacre
 حکایه سی وارد . اکه مهم قسملری عیناً نقل ایدلمشدر .

[اولرده سسوقاقلرده کیمی بولدیلر سه هر درلو واسطه ایله اتلاف ایتدیلر . قادینلر
 عفو اولق املر ایله التجا ایدیورلر . عت ! عسکرلر امن بکده کی چو جقلری کسبورلر ،
 سونلویه کچیریورلر ، صوگ دملرنده چیقاردقلری صحیه لرله متلذذ اولوب اکلنیورلر !
 قادینلر چیرچیلای صویولور ، تعرض ایتدکن صکره اولدیریورلر . کوی مختارینک حامله
 قاریسنگ قارنی کسبورلر . چوجنی چیقاربورلر .

والدسنک حالت نزعده اولان قوللری ارده سنه بر اقیورلر . صکره ایکسینی ده بر اکنده
 اولدیریورلر . سپوغانق کوینده بو وجهله ۲۰۰ کشی تلف ایدلمشدر .

اشته بو زمینده نقدر فجایع تصویر ایدیله بیلورسه کتابده بلغاً مابلغ یارلمشدر .
 [نهایت حکومت شه نیکدکل کوزنده طالورده عسکر ایچون قشله انشا ایتک خصوصه
 قرار ویریور . بو مقصدله ۵۰۰ عسکر محافظه سی التنده مأمورین لازمه مهندس و سائر
 تعین اولیور .]

بوراده اکلچالیشن محابرلر دن برینک غایت شایان حیرت بر مکتوبی درح اولمش .
 [صاصون ارمنیلری حکومتک فکرینی اولجه آکلادیلر بو کی مقررات ایله ارمنیلری موش
 اوه سنده صیقشدریمق استیورلردی . موش حکومتنه شو یولده بر بیساننامه کوندر دیلر .
 اکر چه بزی باشقه بریر ، اسکان ایتک ایستورسه کز قونسولسلی بوریاه دعوت ایدیکز .
 آتجق بونلرک حمایسیله یرلرمزدن چیقارز یوقسه مطلقاً بوراده قشله یایمق استرسه کز
 بز یرلرمزدن چیقماز . موش حکومتی براز تردن صوکرده مهندسلی ایش باشنه کوندریور .
 قادینلر بونلره قارشو حرکت ایدرک الات و ادواتلرینی قریورلر اولومله تهدید ایدیورلر .
 قشله انشا ایده جکلر قورقولرندن کلدکاری یولدن کیتدیلر قاجدیلر .]

ایشته صاصون وقعسی بالخاصه صاصون ارمنیلرینک کندی اغزلرندن یازاش کتابدن
 مخصوص استخراج ایدلمشدر . چونکه بونلر اوروبا مطبوعانده بو بابده یازیلان تصوری
 یلانلری دخی ابطال ایدیور . چونکه هر بر وقوعانده المرینه کچن قادینلره بونجه آغزه
 آلمیه جق فجایی یاپان ترک عسکرلری نصل اولمشده یالکز بو صاصونده کی قادینلر دن
 قورقوبده قاشلر سیوغانقه ۲۰۰ ارمنی قویون کی بوغازلیورده (ترکلر دن هیچ ضرر

گورن یوق) صاصونده هیچ بروجهاه قشله یاپامیه جقارینی حکومه قارشو نصل جساتله سویله بیلورلر. نصل اولیورکه صاصون ارمنیلری عینی زمانده هم ازیلوب محو اولیورلر همه آمر کسلیورلر؟ بو ایکی شقندن هانکیسی طوغریدر؟ بوراده حقیقت اراملیدر چو نکه ارمنی محررلری حقیقته صوکه درجه اجتاب ایدرلر، بونلرک هدف اصلیلری دنیا ده ایشیدلماش خفایع ایجاد وتصویر ایتمک بونکه ارمنیلره محبت شکلنده نفرت جلب ایتمک. مایت نقطه نظرندن بو غیرت تماماً شایان تقدیر کوریله بیلور.

فقط هر شیده محررک قریحه وقوه ایجادیه سنه کوره حکم قطعی ویریه میه چیکی اونو. تاملیدر.

بو مسئله ده ارزو ایدیلان طرفی مخصوص احما مقصدیه حساب یورودلماش اولدینی آشکاردر. مثلاً ارمنیلرک نصل جساتله حرب ایتمدیکی کوسترملک ارزو ایدرسه: ایشته؛ ۱۸۹۵ سنه سی زیتون وقعه سنده (۲۰) بک ترک محو اولمشدر. بوکا مقابل ارمنیلر ۱۲۵ کشتی غائب ایتمیلر (۵۰۰) ترک عسکری یالکز صاصون قاریلندن قورقوب قاچدی؛ شیمدی بالهگس ارمنیلرک نصل احما ایدلدیکی تصویر ایدلک ایجاب ایته: ۱۸۹۴ سنه سی یالکز صاصونده (۱۵) بیک ارمنی محو اولدی.

۱۸۹۵ و ۹۶ سنه لری انطولیده ۳۰۰ بیک ارمنی کسیدی! فقط بو حکایه لر کافی دکلدرکه نصل احما ایدلدی؟ نمونه ایچون ایشته سیوغاق کوبی حکایه سی.

کوریلورکه [ارمنیلر ایچون] کتابی محرریله [ارمنستان ایچون] غزته سی محررلری بوکا مشابه دیگر محررلرک افاده لرنده کی صحت و مقصد اصلیلر بوندن عبارتدر.

صاصون مسئله سی حقیقده قطعی معلومات آلق ارزو ایدنلر بویه استیلان رنکه بویاتمش برسملردن بره شی چیقاره مزملر آنجق شبه کتور میان و نائق صحیحه به مستند وقوعاتی بیلملری

اصاصون حوالیسنگ برقسمنده ایوم مأمورین حکومت نفوذینی کچرهماشدر بو حوالینده حکومت مأموریتی آنجق مقدار کافی عسکرک حمایه سیله اجرای نفوذ ایده بیلور، اگرچه صاصونیلر حکومته مطیع آدملر اولسه لردی بر سیوغاق کوبی ایچون بر قاج طابور عسکره احتیاج دکل بش اون ضبطیه ایله دائرة اطاعته آله بیلورلردی.

بونلرک هپسندن صرف نظر صاصون مسئله سی بالذات تبع ایدلشدر.

حکومت عثمانیه بو حوالیده چوقدنبرو قشله انشاسنی تصور ایتمکده در. چونکه موش بتلیس حوالیسنده ارمنیلر دائماً اختلاله میل بر حالده بولدیلرندن بوراده اکثریا بر قاج طابور عسکر بولندیرمق مجبوریتی حاصل اولقله بونلرک اسکا ایچون قشله انشاسی

مجبوری حاصل اولمشدی . چونکه حکومت قومیته جباری یقالق ایچون مسلمان کوبولوی ایشه مداخله ایتدیرمیوب قباحتمسز ارمنی کویولوسنی حسابه مجبور قالدیغنه بوو حوالیاه دخی ارمنی کویلری پک کثرتلی بولندیغنه بنه قومیته ایچون صاقلانه جق چوق ملجأ بولندیغندن طوپا و عسکر بولندیرق مجبورتی بوندن ایلری گلشدی . ینه اره صره کردلردن ، ترکاردن اوتوده بروده قتل اولدورق ۹۵ ، ۹۶ سنه لری وقوعاتی یکیدن ایجاد ایدمک ارزو ایدلیکی کوریلوردی .

اشته بو وجهه ارمنیلر ایچون صاصونک موقع اعتباریه نقصاتی موش اووه سی اکل ایدیوردی . ۱۹۰۱ ده عثمانلی طابورلری بلکه صاصونده یراشمک استمشلردر . فقط اورادن چکلملری ارمنی قادیلرندن قورقدلرندن دکل یوقارید ، ایضاح ایدلیک وجهه موش اووه سنده ده زیاده لزوم حس ایدلیکنندن در .

موش — بتلیس اوورسنده طابورلرک طوپلانسیله علی پاشا مفرزه سنک بولرله براشمسی ترکیا حکومتی یته بر قتال آرزوسنی آیه اتمانه وسیله اولدی .

بو سئر هرکسندن اول تلاش ایدن فرانسرلر اولدی . علی پاشا مفرزه سی حرکاتی ایچون آزدها یکیدن بر اوروپا تحقیق قومیسینونی تشکیل اولنوردی .

صورت عمومیه ده کرک قومیته جبارله و کرک صاصون اختلالجباریه ترکیا حکومتک حسابه قالمشسی پک مهم مسئله شکلنده کوسرلدی .

— ۱۹۰۱ تشرین ثانی ۱۱ ده آنتراتیک چته سنک محاصره سی —

۱۹۰۱ سنه سی قیش ایتداسنده موش جوارنده خلیل بشرک قاتلی اولان انتراتیک چته سی پیدا اولدی . بو چته کانون اولک یکر میسنده سورده آراکل مناسرتینی ضبط ایتدی . [موشک بش آلتی و درست شرق طرفده) وعادتا اوفق بر مستحکم موقع حاله قویدی . او وقت موش طرفلرنده کی قطعانک باش قوماندانی محمد علی پاشایه] سابق نظامیه یدنجی فرقه قوماندانی [بو چته نک یقلمسی ایچون استانبولدن تعلیمات کلدی . بو تعلیماتده مصادمه هنکامنده خارچدن کیمسه نک متضرر اولماسنی پک صیقی تنیه ایدلمشدی . حالبوکه سورده آراکل مناسرتنده انتراتیک چته سندن باشقه باپاسر و کویولور دخی واردی . حتی قادین و چوجوق دخی موجود ایدی . مناسرتده آچقندن هجوم ایتک منع ایدلمکله ساده محاصره ایله اکتفا ایدلمشدی . محاصرینی آچلمقه تسلیم اولمغه اجبار ایتک دوشولمشدی . عسکر بر قوردون خطیله مناسرتک اطرافنی صارمشدی . صغوق ، دون ، قار فورتنه سی ایله قاریشیق کیجه کوندوز قار ایچنده .

محمد علی پاشا چکن روس محاربه سنک قهرمانانرندندر . خارجی یارلردن عبارت دائمی نشانلری حامل ایدی . تحت امرنده کی طابورلرینک شو آغمر وظیفه سی بو ذاتی اولدقجه یوربیوردی . اک آغیر دوشونجه سیده بو عسکرلری ارمنیلره کولنج اولق ایچون قار آلتنده طوکدیرمق وخسته خانهلری تولدیرمق ایچونمی يتشدیردیکیدر . بر چوق دمه لر مناسیره هجوم ایچون مساعده طلب ایتش ایدیسده جواب رد آلدی . معینه تحمل درسی ویرمک ایچون طبقی افراد کبی یشانی عادت ایتش اولدیغندن هیچ اعتراض ایتکسزین وظیفه اوغورنده دهشتلی صوغوغنی چکوردی .

کانون اول طقوز کیجه سی بک شدتلی بر قار فورتنه سی زماننده مناسیره مدافعلری ، هیچ ایز بللی ایتکسزین غائب اولدیلر . بو خبر اک زیاده محمد علی پاشانی متأثر ایتدی . ارتق بر ده ااغزی اچلمدی . فقط بو محجوبیتک کوندن کونه مشارالیهی ایتدیکی بوزنده کوریلوردی . ارضرومه عودت ایتدکدنصکره يتاغهدوشدی . بر دهاقالمدی . معیتده کی ضابطان بو وقعدن بک متأثر اولمشاردی .

— صاصونک او زمانکی حالی —

۱۹۰۲ سنه سی حکومت صاصونده قشله یایمق فکرنی موقع اجراه قویمق ایستدی . فقط ما کدونیا مسئله سی ظهور ایتکله صاصون حرکتی بالمجبوریه کرو قالدی . ما کدونیا اختلالندن طولاینی خارجدن حکومت عثمانیه یه اجرا ایدیلان تضییق کافی اولمغله برده بو حوالیده مسئله چیقارمق ارزوایدلامشدی . انجق حکومت صاصونی محاصره ایدرک اورادن موش اووه سنه چته لرك یا لیسنه مانع اولمق استه مشدی .

بو محاصره حقنده او زمانکی « پروارمه نیا » غزته سنده کوریلان شکایت :

[صاصونه اک شدتلی تدابیر تطبیق اولنیور . عسکر بتون یولاری کسدی . بوراده طولیلانان عسکرله کردلرک ایکی مقصدی واردر ؛ صاصونیلرک اووه ده کی ملتداشلرینه یاردم ایتلرینه مانع اولمق وهنوز مخالفته دوام ایدن صاصونی آمانه دوشورمک .]

حکومت بو حوالیده هیچ بر کونا مصادمه ارزو ایتزدی . چونکه همان اورویانک قتل عام حکایه سی اورته یه چیقارجه غندن امین ایدی . فقط ارمنیلرک واسطه تشویق اولان غزته نشریاتنده دوام ایدرک آیتده کی سطرلری احتوا ایدیوردی : ۱۹۰۳ نومرو ۶۶ [اکرچه اوروپا رسماً کندی واسطه مداخله سی ایفا ایتیه جک اولورسه فدائیلر کندیلرینی وماتلرینی باد هوا محو ایتدیرمک استه میه جکلردر . صاصوندن اولسون سائر محلدن اولسون

نورده تهاكده ارمني وارسه قوميته آنلرك امدادينه شتاب ايده جگدر . [۶۵ نومرو ايسنده ايسه : | اكر قرداشلر من وقتنده بزم امدامزه يتشمزلرسنه بز قويون كبي كيسيله جگنز . بز هر زمان اوروپا مداخله سني حساب قانميز . هر شيدن اول كندمزي مدافعه ايچون كندى قوتوزه كوونمليز . بز كو كسلر مزي دشمن مر ميسنه قارشو طوتديغمز زمان قرداش وهمشيره لر منك بزه معاونت ايده جگلر يني حس ايدرز .] بونلردن اكلاشيايور كه ارمني مسئله سنك باشنده بولنانلر ما كدونيا مسئله سنك ظهوريله يكيدين بر ارمنستان حكايه سي دخي ميدانه چيقاروب هر ايكي مسئله يي برلكده اوروپايه حل ايتدير مك فكرينه دوشمشلردى .

۷۶ نومرولى مذكور غزته ده صرافوك ارمني لره خطابي :

[ارمني قرداشلر صوك بهارك وروديله بزلك قرداشلق ارتباطي كسب قوت ايده جگيندن امين اولم . برلين معاهده سنك ۳ نجى ، ۶۱ نجى ماده لر يني امضا ايدر ك تركياده انسانيتي حمايه يي اوزرينه آلان اوروپا بزم مشترك پروتستومز اوزرينه تشبثات جديده بولمغه مجبور اوله جقدر . عصر لر دنبرو بو ايكي ملتك (ارمني بلغار) بويننده كي زنجير اسارت — اميد ايده لم كه — يقين زمانده كسر اوله جق وايكي قرداشلر كاملاً سربست اوله جقدر .

يشاسون ارمنستان ! يشاسون ما كدونيا !]

۱۹۰۴ شباطه ايلك بهارك وروديله ارمني چته لر ينك ارضروم ، وان ، بتليس ولايتلر ينك يالكنز خر بوطك هر طرفنده يكيدين باش كوستره جگلى شايع اولمشدى . حكومتده بونك اوزرينه تدابير جديه اخذينه توسل ايتشدر . نظاميه لر ۸۰۰ موجوده ابلاغ اولمش ، موش — بتليس حواليسنده بر فرقه رديف طوپولانمش ايدى . هر كس وقوعاته انتظار ايدىوردى .

— ارمني اختلاجليلرينك اون سنه لك مساعيلرى نتيجه سي —

بو نتيج غايت كدر ايدر . معيشت اعتباريله ارمني احوالى كسب صلاح ايده مدي . بالعكس حس اولته جق درجه ده فالشدى . يالكنز تركياده بله كه قافاسيه ده بيله حال بويه اولدى . ۲۰، ۲۵ سنه اول روسيه ده ارمني لر هر درلو حقوقه مالكدى . روسلرله ارمني لر اره سنده دكل زره قدر فرق اولمشي ، بله كه ارمني لر ك ايلرو كلنلرى روسلردن ده ا زياده معتبر ايدى . فقط شمدي قافاسيه ده اولنلرى بوراده حكايه لزوم سزدر . تركياده ايسه هيچ برارمنينك سربستجه ايستديكي ره كيده مامسي تجارتلرى اوزرينه فنا تاثير ايتدى . اختلال زمانى روسيه يه قاچان بيكارجه ارمني لر اوراده قلمغه مجبور اولديلر . چونكه كيرو كلمارينه مساعده ايدلدى ، بالمجبور به بر فامليا ايكي به آردلى بو عائله ده قوجه سيله برادري روسيه ده ، قاريسيله همشير دسي

ترکیاده قالاندر چوق اولدی . برچوق ارمنی اراضیسی کرد و ترکلرک النه کچدی . بونلرک هپسی ملتک معیشتنه پک زیاده سوء تأثیر ایتدی . شمیدیه برآن اول کندی قومیته چیلر . ینک شرندن قورتلوق ارزوسیه ترمشمکه باشلادیلر . ارمنیلرک ایلر و کلنلری قومیته چیلرک ارمنیلره سربستی قازاندرمق فکر یله بیکلرجه همجنسلرینک فلاکتلرینه نصل سبب اوله کلدکلرینی پک اعلا کوردکلرندن آرتق وقوعاته نهایت ویرملرینه درت کوزله انتظارده ایدیلر . هر درلو سربستی البتده قان بهاسنه استحصال ایدلمشدر . ا کر بوقان معناسز ، یوق یره ، دوکیایسه او ملتک احوال اجتماعیسی ایلمشده جک یرده دها زیاده فالشیر . روملرک فکر ملیسی ارمنیلرک کندن دها ضعیف دکلدر . بونکله برابر روملرک ترکیاده کی طرز حیاتیاری ارمنیلره هیچ بکیزه مز .

برچوق منطقه لر واردرکه بو حوالیسی کاملاً رومله مسکون اولدینی حالده حکومت عثمانیه نك نه پولیس ونه عکرجه کندیلرینی هیچ برکونا ترصده تابع بولندیرمق خاطرینه بیه کلز . چونکه روملر بورالرده صلح و صلاح دائره سنده دائماً دوست اوله رق یاشارلر . روملر فکر میلیرینی غایت سکونت دائره سنده تعمیم ایدرلر . هیچ کورواتی ایتزلر . هر برده ویرکولرینی پشین ویررلر . بو حالریله : [آل استدی بک ویرکونی فقط بزی کندی حالمزده کاهلاً راحت براق . البت برکون اولور بو طوبراق کاهلاً بزم اولور . او کونی سکونتله بکلیه جکزر .] دیمک ایستورلر . اک کوچک یاشده بر رومک یکانه دوشونجه سی برکون استانبول روملرک پایتختی اوله حقدردن عبارتدر .

— ارمنی قنولیکلر —

بتون ارمنی وقوعاتی مفضلاً بیان ایدوبده دنیایی ولولایه ویرن ارمنی مسئله سنه قنولیک ارمنیلرک هیچ بروجهله مداخله ایتماش اولدقلرینی ایضاح ایتماک بر نقصان صاییلور . بونلرک حالی غایت عجائبدر .

غیربقورایانلرله هم جنس وهم لسان اولدقلری حالده کندیلرینی دائماً باشقه بر مات کپی طوتوق ایسترلر . حتی بونلردن بریسنه سن ارمنی میسک دیه صورلسه ؛ قنولیکم دیه جواب ویرر . بوده قنولیکلرک بر پرهنسی در . قنولیک مذهبی ملیت پروبوغانداسنه مساعد دکلدر . ناء علیه ارمنی قنولیکلر ارددسنده فکر ملی نشو ونما بوله ماز .

— ترکلر —

ترکلر بالخاصه چفتجیدر . ا کینجیلک وبرآزده بانچوانقله مشغولدرلر . بو حوالیده

صنعتکار و تجار برترکه راست کتک زوردر . ایکی ولایتده خالص ترك اوله رق یوزده ۶-۷ کشی وارددر . دائما سربستی حرکانه خواهشگر اولان کردلر وارمنیلرله مسکون اولان بوحوالیده پک جزئی عسکرله حکومتک موقعی محافظه ایتسنه دائما حیرت ایدیلیر . ترکار اسیای عثمانیده کی بالکنز اسلامک دکل بتون سائر اقوامک ای قسمیدر . روسیه و اوروپا مطبوعاتک دیدیکی کبی معلوم حواص مذمومه یه هیچ بروقت کسب استحقاق ایتمز لر . شرق خرسیتیانلرین استحصائله چالیشدقلری سربستی کرک خرسیتیان و کرک اسلام اهلینک قانی بهاسندر . فقط اهل صلیب زماندنبرو اوروپا خرسیتیانلره توجه کوستروب بونلره اسلاملرک حصه سنه انجق نفرت آیرمقده دوام ایده کالیکندن اره صوره اوروپایی ده تلاشه دوشورهن شرق اختلالرنده قباحت کاملاً دائما ترکارک اوزرینه و قسماًده ترکیا حکومتنه آتیلر مقده در . حکومتی قباحتلی ویا معصوم کرمرک اوروپاچه تعقیب اولان نقطه نظره کوره تبدل ایدر . فقط بویه اختلاللرک حکومتک جبر و تضیقندن دکل بالعکس دین و ملیت خصوصنده لزومندن فضله سربست حرکت ایتسندن ایلرو کلدیکی حقیقتی اوروپاچه قبول ایتیرمرک امکائی وارمیدر ؟ ترکار تحت تابعیتلرنده کی اقوامک دین و ملیتیه هیچ برزمان قاریشمامش لردر . خرسیتیان مکانی هیچ بروقت هیچ پرکونا قونتروله تابع طوتلماشدر .

ترکارک بو احوال اداره سی تابعیتلرنده کی اقوامک حسیات دینی و ملیه لرینک لزومندن فضله انکشافه بادی اولمشدر . بوافکار ملیه بر حده قدر سربست انکشاف ایدنجه مطلقاً نتیجه سی اختلاله منجر اولور . اوروپا مداخله سنی جلب ایچون مطلقاً اختلال ایتک فکری ترکیاده کی خرسیتیانلرک هیچ بروقت ذهندن حقیقتماز . بوفکر پک طوغری و صاعلامدر چونکه روملر رومنلر ، صربلر ، بلغارلر کوز اوکنده . بو اختلاللاری چیقارمغه چالیشانلر اختلال ایچون نقدر زحمت چکمشلر سه بو اختلاللرده ترکاری خرسیتیان قانی کوسترمک ایچون عینی در حده زحمت چکمشلردر .

مسلمانلری غلیانه کتیرمک ایچون خرسیتیان قومیه جیلرک نهلر یایدقلرینی انجق سکوتی اولان ترکار ییلیرلردی . کدرین خیالانک آنجق وجوده کنوره بیه چکی اومشئوم و قوعاتی کوزی قبالی اجرا ایتمکه باشلوجه وسيله ایسه هر کونسی غزته لریک بالکنز القاتی اولیوب بوزمینده ویکلرجه مختلف طرزده یاییلوب اهالی به توزیع اولنان رسملردر . بو پروپاگاندا لره ترکارک و علی العموم اسلاملرک وحشتی اعلان ایدیلیر صافدل خرسیتیانلر اردسنده شوفکرک حاصل اولسنه چالیشیلیر :

ترکار بش اون سنه استراحت ایدر لر . صکره بردنبره اوزرلرینه برحما نوبتی کلیر هپسی

بردن آياقنور . نرده وارسه خرستيانلری كسهلم محو ايدلم . ديوب هيچ بركونا سبب ارامقميزين صالدير !]

ايشته اخيرا سربستي به مامك اولان بتون شرق خرستيانلربنك احوال روحيلهلى بومر كزده در .

اگرچه تركار خرستيان محابرلك غزته لرنده كى اخلاقده اولسه هردى و تركياده كى خرستيانلرك احوالده بونلرك تصور ايتلكرى كى بولنسه دى عجا شمدي به قدر تركياده خرستيان قاليرمى ؛ اكر تركار بونلرك تصورلى كى اولسه هيچ برمت بودرجه باربارغه تحمل ايدمهز ودها اوچ عصر اول شرق خرستيان ديپلومانلرندن [غزته لره هذيان يازانلر] هيچ اثر قالمزدى . وبالتيجه نه ارمنى نه ما كرونيا ، نه كريد مسئله بى موضوع بحث بيله اوله مازدى .

على العموم ترك ملنى كمال رحاوتله سجاده اوزرنده اوطوروب چوق ايچن بر آدم رسميله تصوير ايديلور . بودرجه رخاوتله ارمنى غزته لرنده تصوير اولنان وحشت بر برينى هيچ طوماز . فقط اكر مسئله برچوق اوروپا غزته لري به برقم روس غزته لرنده اولدينى كى خرستيانلق لهنه تصوير اولنيوركن مطلقا تركار وحشى ، ييريجى كوستلك اقتضا ايدر . مشهور عالم اولان ترك رحاوتى وحشته قدر چيقاره بيلمك ايچون بونلره نه كونا فسالق ايتك اقتضا ايدر عجا برچوقلرنجه ترك وحشى ديو فرض اولنان حكايه لره كانجه :

تركار حتمده صوك درجه فنا برفكرله بونلرك آره سنه كان بر اجنبى ارمنى وقعه سى كى سياسى براختلان زمانه ده راست كلورسه ، بوكون دكاسه يارين مطلقا بيوك برفلاكت قارشوسنده بولنه جفنى دوشونه رك هر كون نتظارده قالير .

كونلر هفته لر آيلر كچر مسلح ارمنى مسلمان مصادمه بى ، بي قلمش كاملا محو ايدلمش كويلر ، بر كويدن ديكرينه هجرت ايدن يوزلرجه ارمنيلر ، صوك درجه فقر و ضرورته دوشمش بيكلرجه ارمنى كورولديكى حالده بودرجه مشهور عالم اولان ترك وحشته هيچ بريرده تصادف ايديله مز . ترك وحشى بر حقيقت اوليوب بالانترام اويدورلمش سياسى حكايه در .

چونكه اكثر يا كوز او كنده جريان ايدن وقوعانه دائر اوروپا مطبوعاننده كى بالذات مشاهده ايدنلر اضاسيله يازيلان سطرلى او قوينجه انسانك كوزلرينه اينانه ميه جنى كلور . حقيقت كوزيله باقوبده حقيقتى اولدينى كى سويلك ايجاب ايدرسه شرقده وحشى مسلمانلر دكل بالعكس شرق خرستيانلرى اولدينى اعتراف ايتك ايجاب ايدر . هر درلو قتالنى شرقده كى خرستيانلر ارتكاب ايتمش صكره حمياه سز مسلمانلرك باشه يوكلشدر .

شمدی ما کدونیا وحشته دائر او قونه جق سطرلرده دیکر قارئین کبی هر کسی حدت
و غضبه القا ایده جکدر .

کیمکه هیچ اولمزه معین بر زمان ایچون اولسون ترکیاده اقامت ایتمش ایسه ترکلرک
هر شیدن اول حلیم ، مطیع و صوڪ درجه ساکن اولدقلرنده ذره قدر شبه ایتزلر . بونکده
اک بدیع تجربه کاهی لاعلی التعین بر قهوه خانهدر قهوه خانه قافقاسیه ده کی (دخان) ایله
مساویدر . بورالرده اهلینک طبايعی اک بازر بر شکلده تتبع ایدیله بیلور . بویله عمومی
محللرده قیریق بر چالنی بو آهنکی کفرلرله قاریشیق بر چوق نعمات تعقیب ایدرک خلقلک
احوال روحیه نی کوسترسه ترکیاده کی هیچ بر قهوه ده قافقاسیه ده کی دخانلری خاطرلتان
کوروتنی ، کفر ایشیدلر . بورالرده هر کس کدی موقع اجتماعی یله متاسباً غروبلا حالنده
ساکنانه اوطورور کیمی قهوه ایچر کیمی نارکیله سنی هوربولده تیر ، اکثریسی قهوه -
خانه سربست بر محل اوله رق استراحت ایچون کیدر . یواش یواش قونوشورلر یا خود
ایچلرندن برینسک سوبله دیکی بر حکایه یی یا خود بر شرقی بی کال سکونتله دکلرلر .

اگرچه ایچلرنده بر مناسبتسزک ظهور ایدوبده یوکسک سسله استراحت عمیه یی
ساب ایدرسه هر کس کندیسنه بد نظرله باقار . والحاصل هر درجه دن اولان هر درلو قهوه -
خانه ده مطلقاً سکونت محافظه ایدیلر . مثلاً ایام دینه دن برینسده بر مسلمان شهرینه کیدلسه
مختلف قیافته کی اوغلبه لقی ایچنده کوریله جک اولان سکون خشوع انسانی حیرتله غرق
ایدر . هله بعض کیجه لر او قدر روحنواز اولورکه تصوری مشکلدر . او کوزل بیاض مناره لر
کیجه این دیش دیش فنارلردن متشکل تاجلر کیرلر اطرافده قره سرویلردن متشکل
کومه لر بولنور . براز ایلرؤده غایت پارلاق صورتده تنویر اولمش قهوه خانه ، ایچروسی
طیشاریسی اوفق اسکمله لرله مالامال بونلرک همیسی اشغال ایدلش .

هیچ بر یرنده بوش یر یوق . انجق بر چوق باش کوریله بیلور . بو قدر غلبه لک
اره سنده هیچ فضله سس صدا یوق . هیچ بر کونا پولیس تقیداتنه احتیاج بیله کورلمز .
شمدی بو خالی بزده تماماً مدنی بر شهرده کی بورطو کیجه سیله قیاس ایدلسه هر کی
حتمیه دوشوندره جک بر عکس احوال مشاهده ایدیلر .

بو قدر مختلف جنس خرستیانلر ارسنده یشیان ترکلر صورت عمومی ده ایوم تماماً
دینداردر . بونلرک همسنگ جناب حقت موجودیتنه اینامش اولملری اخلاق حسنه
صاحبی اولملرینه اک برنجی سبب تشکیل ایتشدر .

صورت عمومی ده ناموسلی ، مستقیم صمیمی اولوب خارجاً حقیقه خرستیانلره نه بسته
براز قبا کورینورلر . ترکار خرستیانلره دائماً یوکسکدن باقغه آلیشمش لردر . هیچ بروجه له

خرستیانلره امنیت ایتمزلر . فقط بو حاللریله برابر بونلرده ذره قدر تحکم حمی یوقدر . صایغیسزلق درجه‌سنی اصلاً بولماز . یا بکمز صورت عمومه‌ده بر مسلمان دایماً کندیسینی خرستیاندن یوکمک کورمکه آیشمشدر . بر اجنبی بر مسلمانله ایلك دفعه معارفه پیدا ایدنجه بونده بر صفوقلق و طورغونلق حس ایدر . هله بعضاً هیچ بر کونا مباحثه‌ده بولمق ارزو ایدلمدیکی کوریلور . فقط بو حالد ههچ بر کوناخیانت فنا فکر و تهلاکه موجود اوله من . بر خرستیان یانه کلاجه بر ترک بلنکه قیام ایدوب ابراز تراکت ایتمز بلنکه بعضاً صوردینی سوآله جواب بیله ویرمز و خرستیان طرفندن ابراز اولنان التفاتیده بلنکه قبول ایتمه بیلور . فقط بو خرستیان یولجی اولوبده یورغون بارکیرینی تسلیم ایدرسه حیوانی یدیرلمش ، صولانمش باقلمش و تمیزلمش اوله جفته ههچ شبه ایدلمه‌میلدر . بویله تراکتسرواقاشنک آلتندن باقان ترکه بر اجنبی بر ایش کوردجک اولسه شرق خرستیانلرینک کوز ایچندن فکر آکلاقی درجه‌سنده یا لاقلاملرینه مقابل بو ترکردن ناموس و طوغرباق کورر . اگرچه بر ترکردن بر ایش اوزردسوز آینیرسه امین اولملی درکه بو سوز اک قوتلی مقاولات محرلرینک تصدیقی حاوی قونطورآدن ده صاغلاندر . (*)

ترکر سکوتیدر ، کتویدر ، لافندن دکلدر ، بونلره اویوشمق ، حسن نظرلری

« (*) ۱۸۹۹ سنه‌سی ریزده‌ده عزیز محسن اوغلنک قهوه خانسه سرکیز خانیقوف اسمنده »
 « بر ارمنی مسافر اولور . اوزمان روسیه‌دن عودت ایدن ارمنیلر ممالک عثمانیه‌یه قبول ایدلمدکلر ندز »
 « طوتیلوب قایقوله روسیه ساحلنه اعاده ایدلمکده ایدی ارمنینک قهوه‌یه کیزلیجه کلدیکنی خبر »
 « آلان پولیس وضبطیه لر قهوه‌دی محاصره ایدر لر . سرکیز قاچق احتمالی اولمدیغنی کورنیجه »
 « اوزرنده کی یوز عثمانلی لیراسنی قهودنک بر قراناق گوشه‌سنده ینه کیزلیجه قهوه‌جی عزیزه »
 « تسلیم ایدر سرکیز نه ، زمان طب ایدرسه اعاده ایتمسنی تابه ایدر . پولیس‌لره تسلیم اولور . »
 « علی الاصول فلکه ایله باطوم ساحلنه اعاده ایدیلور . اوچ آی صکره خارقوفندن کندیسنه »
 « بر مکتوب کوندررکه یوز لیره‌سنی باطومده کی اقرباسی اولان دیگر بر ارمنی‌یه کوندومک »
 « اوزره روس قونسلوسی کاتبی سرداروفه تسلیم ایتمسون دیه . سرداروفده عین زمانده بوڭا »
 « دایر بر مکتوب آلیر . قهوه‌جی عزیز قونسلوس کاتبه همان مراجعت ایدرک سرکیسک »
 « یوز لیره‌سنی تسلیم ایدر . سرداروفده باطومه کوندروب او ارمنیدن مقبوض آلور . »
 « فقط اوچ سنه صکره سرکیز خانیقوف قونسلوسخانه‌یه رسماً مراجعت ایدرک پاردسنک هنوز »
 « واصل اولماسندن شکایت ایدر . عندالتحقیق باطومده کی اقرباسی مذکور پارده‌نی صرف »
 « ایتدیکی آکلاشیلور . »

[قونسلوسخانه دوسیه‌سی]

جاب ایتمک قولای دکلدر . خرسه تیانلره قارشلی بسلمدکاری عدم امنیتیه هیچ بر کونا بخشیشله از اله ایده بیللمک ممکن دکلدر . بونک ایچون ترکیاری صاتون آلمق پک کوجدر . ترکار حفته بخشیش ابتلاسی حکایه سی اجنیلرک ایلمک دفعه اوغرادقلری کمر کرده کی (اشیا معاینه سی سهولتی ایچون) بخشیدن غلطدر . دها ایلروده بعضاً پولیسلرده (پاسپورت معاینه سی) بخشیش ویرلدیکی واقع ایدی . انک نهایت اشیا طاشیان حاملره ، اوتلارده کی تر جانلره وساره یه ویریلوردی . یالکیز بوکی احوالده دکل دها بر چوق شیلر ایچون شرقده بخشیش همان رسمی مأخوذات صرهنه کچمشدی اما بومسئله صورت عمومیه ده ترکارک صاتون آله بیله جکی افهام ایده مز .

بر چوق مأمورینک رشوت آلدقلری قابل انکار دکلدر . حتی رشوته بیله جمع ثروت ایدنلرده واردر . ترکار عمومیتله اقتصادی اولمقلرندن بر روبله قازانان بر ترکک یرنده بر اوروپالی اون روبله قازانه بیلور . ترکار تجارت خصوصنده پک کیرو قلمشاردر . بر ترک مأموری رشوت آلیرسه بونکله ترکیا حکومتمده بر پاناما مسئله سی احداث اولنه بیلوردیه آکلاشلما ملیدر ،

ترکیا بتون بر عصر اوروپانک دائمی شکایاتی آلتنده اجرای حکومت ایتمکده در . بر عصر دنبرو کردستانده اصلاحات اجرایی لزومی موضوع بحثدر . اون سنه دنبرو کرید ، ما کدونیا مسئله سی ده سوروکلنوب کیدیور . (***)

نه ددیرسه دینسون بو قدر شکایاتی موجب احوال غیر لایقه ایله ترکیا هیچ بر حکومتک دوام ایتدیره میه جکی بر اوزون زماندنبرو حکومتی دوام ایتدیروب کیدیور . معین بر بودجه سی یوق . پک شدتلی صورتده اصول مرکزیت جاری . بالعموم اصحاب معاشک یوزده طقسان بش اوچ آیده بر معاش آله مز . حزینه دائماً بوش . مأمورین مالیه درسه . دتک دائمی مطالباتی اسعانه حصر خدمت ایتمش . بویله حکومتک کندیسنی مدافعه ایچون استناد ایتدیکی قوتده ینه اوچ آیده بر معاش آله میان هیچ بر کونا قابلیت خاثر اولمان

(**) اوروپانک بونجه سنه لدنبری اصلاحات یاغره سی ترکیانک تدریجی انقسانی تسهیل مقصدینه مطوفدر . اصلاحات نقدر رادیق اولورسه ترکیا اراضینک بر قسمک آخر آله کجسی او قدر سرعتلی اولور . ترکیایی قورتاره حق اصلاحات مالیدر . بودجه تنظیمی و یوکسک معاشاتک [بالخاصه ملکیه] حد لازمه تزیل اسکیدن ملیونلرجه روبله لر هیچ بر قوتزوله تابع اولمقسزین سرای اکابر بله باشته لرک جیلرنده قالدردی . کیروده قالان بیکلرجه اوفق مأمورلرک کوچک رتبه لی ضابطاک حصه سنه غروش بیله دوشمزدی . بوجه تارک اصلاحی الزمدرکه بوده بو مملکتده یا کچ ممکن اولور یا خود هیچ اولور .

ضابطه مأمورینی . بوشراط داخلنده ترکیا حکومتی اسایش محافظه ایده جک . همداه اویله ولایتلرده کی سکتہ سی خارجی پولتیقه ایله آخره میال . ودائمًا خارجی تشویقاتله اختلافله آماده .

اشته بووجهله ترکیاده کی ارضه و قوعه کلان اختلافلر دکل بالعکس سکونتلی زمانک چوقچه امتدادی نظر دقتی جلب ایتمکده در . بویله مملکتده ظلم و تعدی و اختلاف دائمی دوام ایدوب کیتمک لازمه کلورکن قومیته جیلرک بو محیطدن اوزاقلاشمعلری هر شی کوکندن سیدلی تمیزلی . ارمی اختلافلی هیچ اولمیش کبی برحال کسب ایتدی . انجق اختلاف یرینه شمعی آچاق قائم اولمشدر .

۱۸۹۵ و ۹۶ سنه لری طربزون و سیواس ولایتلری نه حالده ایدی، برقاچ سنه صکره نحال کسب ایتدی ؟ صوک درجه قانلی اختلافلر یرینه سکون، استراحت نام قائم اولمشدر . سبب ؟

۱۹۰۰ و ۱۹۰۳ سنه لری بوحوالیده کی سکون و اسایشه انسان حیرت ایدر . طربزون ولایتک قومشوسی اولان قافقاسیه ده هر درلو و سائط انضباطیه قوتلی برعسکری تقیدخی علاوه ایدلیکی حالده کوبه کوندوز اورالرده انسان اولدیریلور، کیلور . بووقوعات همان هرکون دوام ایدر . حالبوکه طربزنده اوتوز قرق بیچاره ضبطه دن باشقه کیمسه اولمدینی حالده سکوت تام حکمفرماد . بو حال کرک حکومت عثمانیه نک قیمتی و کرک اهالیسنک حکومت اطاعت خضرصنده شایان امتثال اخلاقی غیر قابل رد صورتده اثبات ایچون اک مقنع بر دلیل تشکیل ایدر . بواهایی اویله بر طبقه بر طبقه تشکیل ایتشد . که حکومت بوکته یه کمال امنیت ایله اک مشکل اوقانده استناد ایده بیلیر .

همان یکریمی سنه یی متجاوز زماندنبرو بوکون دکلسه یارین حکومت عثمانیه اعلان افلاس ایده جکدر، ترانه سی مسموع اولمقده در سنه لر کچور حکومت عثمانیه بوش خزینه سیله تدویر امور ایتمکه موفق اولوب طوریبور . پاره یه فوق العاده احتیاج مس ایدنجه هیچ کیمسه نک اکلایه مدینی بر منبعدن پاره ظهور ایدیرر . جهت عسکریه و ملکیه بوشراطله هیچ بر مملکتده ادامه امور ایده من ایکن ترکیاده دوام ایدوب کیدیور .

ایکی سنه یی متجاوز زماندنبرو ما کدونیا ده عثمانلی عسکری اوروپا قونترولی آلتنده یوزلرجه چته لک پشینده قوشمقده در که ترکیا ایچون طبقی بر ترانسوال مسئله سیدر . اگرچه ترکیا بومنحوس محالری لندن چیقارده بر از مدت استراحت ایده بیلورسه شبقه هجومی پلونه مدافعه سی کی ده ایجه خارقلر اراز ایدر .

اسکی ترکارک احوالی بویله ایدی .

کنج ترکاره کلانجه : وان بتلیس ولایتلرنده بونلرک آزدور . بونلرک قسم اعظمی

بوحوالی به تبعید ایدیلان مأمورین ملکیه و ضابطانیدن عبارتدر . بونلره و بونلرک افکارینه دأر قطعی معلومات جمع ایدیله مامشدر . بونلرک ایلرو کلانلرله مصاحبت هنکامنده - بلکه عن قصد - افکار جدیدله لرینی ابراز ایچون - اولجه مسکرات معتاده ایله مست اولوب - احکام اسلامیهدن تبعاعد ایتدکلرینی کوستیرلر.

افکار احرارانه لرندن طولایی اناطولی به نفی ایدلمکده اولان برقاچ کنج عثمانلی ضا - بطانیله صامسوندن طربزونه قدر بالالتزام سیاحت ایدلمشدر. بوخاطره هیچ کوز اوکندن کیتمز . بو ضابطان هیئتی سوق باسله نقدر متاقساشیشه لرلی بوشالتدی ایدیلر . هنوز مکتبدن چیقمش کنج لرک مایوس وجهلری پک عبرت آمیز ایدی . یانلرنده اشیا اوله رق اوفق بر ال باوولی ایچنده بیپرامش برایی اوفق کتبله یکی برستره برقاچ قات چاشیر آچلماش یارم شیشه قونیاق . بوکنجلره بودرجه لزومی اولان برشینک اره صره باوول دروننده یری دیکشدر یلوب یرلشدر لیدیکی دفعاتله کورولمشدر . حجدن عودت ایتمکده اولان حجاج اورتقات انبارده صباح نمازی ادا ایدر لرکن بوکنجار اوست کوکرته ده بر آشانی بر یوقاری کزرلردی . والارنده یاری به کلمش قونیاق شیشه لرلی کوریلوردی.....

— کردلر —

صورت عمومی ده کردلرک احوالی

وان بتایس ولایتلرنده اهلینک قسم اعظمی کردلر تشکیل ایدر . طرز معیشت اعتباره ریه بونلر ایکی سیوک قسمه آیریلورلر (۱۰) عشیرت کردلری (۳) رعایا کردلری عشیرته منسوب اولمیانلر . برنجی قسمه داخل اولانلر ایکی ولایت شمال قسمیه ایران حدودی اوزرنده درلر . ایکنجی قسمه داخل اولانلر وان کولنک جنوب قسمنده درلر . آرملرنده کی فرقه کانهجه عشیرت کردلری غیر محدود صلاحیتی حائر عشیرت بکلرینک امرینه تابع اوله رق اطرافنده طوپولانمشلردر . ایکنجی قسمه داخل اولان رعایا کردلر بویله طوپولو کتلر تشکیل ایدمزلر . بونلرده کندیلرینه مخصوص برجنسیتی حائر ایه لرده بونی تمیل ایتک اوزره اره لرنده کیمسه انتخاب اولنه مامش اولمقله عشیرت حالتده تشکیل ایدمزلر . صورت عمومی ده عشیرت کردلری یری کردلردن ده زانکیندر . عشیرتلر حیوان ایتشد . یرمکله ، یرایلرده چیفتجیلکله مشغولدر . عشیرتلر نیم کوجه حالده درلر . قیشی کویلد . یازی

یابلاقدرده کچیریرلر. یرلی کردلرک حیواناتی چوق اولدیغندن و برده چفتجیلکله مشغول بوندقلرندن مسکوندرلر. کرچه بونلردن برقسیمده یازین کویلرینه یقین یابلاقدره چیقار. لرسده مهم بر قسیمی یرلرنده قالیرلر. یرلی کردلر خدمت عسکرینه عموویه تابعدرلر. عشیرت کردلری ایسه بوخصوصده برچوق صلاحیتدن استفاده ایتمکده درلر. وقت صلحده بونلر هیچ خدمت کورمزلر. وقت حربده خصوصی تشکیلاته مالک سواری آلایلری حالده طوبلانله جقلردر. برعشیرت داخلمده بعضاً ایکی اوچ رئیس بونلرور. بونلر عین صلاحیتله کردلرک جنسنه کوره معلوم مقدارله عشیرتی تقیم ایدرلر. اشته بو عشیرت اغالرینک یکده. یکرینی چکه مامسی یوزندن اکثریا عینی عشیرت داخلمده سیله منازعه و حتی مقاتله واقع اولور، منلا حیدرانلی عشیرتی بوکا کوزل بر مثال تشکیل ایدر. حیدرانلیرک پاتنوس وار جیش طر. فلرنده ساکن اولنلرینک اوچ رئیس و اردی. حسین پاشا، حاجی تیمور پاشا، امین پاشا. به نلر یکدیگریله ال یقین اقربا اولدقلری حالده اره لرند بعضاً قانلی مقاتله و مصادمه لر واقع اولوردی. حیدرانلی عشیرتنک دیگر برقسیمده طاندوره ک طاغنک جنوب قسمنده کی آباغا اوورده سننده ودها جنوبنده کی طساقاق اراضیده یشارلر. بوراده دخی ایکی رئیس واردر. محمد بک، مصطفی بک. یعنی عموم حیدرانلی عشیرتی بش اغارک تحت ریاستده اوله رق بش قسمه آیرلمشدر.

یرلی کردلر اردسنده عنغانه تابع اسکی اغالر یوق ایسه ده بونلر اردسنده دخی زنگینلک، درایت و جسارت جهتله اولدقجه نفوذلی اغالر یتشمشدر. ولایتک هر بر قضا سننده کندی جوارنده کی خلق اوزنده نفوذ صاحبی نامدار بر قاق آغا بونلور. منلا قار چیقان قضا سننده کی کرد موسی بک هر کسجه طانمشدر. کاوشده قولی خان بک، تهلی بک، شاناخ قضا سننده شا کر آغا وسائره. بونلرک هپسی کرچه عشیرت بکلریله قابل قیاس اوله مزسه ده یرلی کردلر اردسنده دخی هر کسجه معلوم شهرتلی آدملردر. کچن ارمنی مسئله سننده بو اغالر مهم ایشلر کورمشدر. بعضیسنک تأثیر نفوذیله ارمنیلر حمایه ایدلمش و فقر و احتیاجلری تهوین قلمش اولدیغی کبی بعضیلرینک ده عکس تأثیری کورلمشدر. منلا (موسی بک) (قولی خان بک) بتون کویلریله ارمنیلرک حمایه سنه قوشمش و بونلره یاردملر ایتلمشدر. عشیرتله و کردلره دخالت ایدن ارمنی کویلری هر درلو مصیبتدن کاملاً مصون قالمشدر. یابلقدره کی حمایه سز کوی خراب اولدیغی حالده کندیلرینه هیچ کیمسه ایلشه مامشدر.

— کردلرک ارمنیلرله مناییتی —

کردلره دائر بر کیمسه عمرنده بر شی اوقومش ایسه بونده ایلک دفعه کوزینه چارپان شی « کردلر خرسزدر، اشقیادر، یاغما ایله کچنیر آدملردر » بونک سببی کردلرک

اچروسنه صوقولوب تبعات اجرا ایتک استیان اوروپالیلرک اکثریسی یالکز صوبولوق دکل حیاتلریخده تهلکهیه قومشلردر . حقیقه کردلر اره لرینه کیرمک استیان هر درلو بیانجی به دوستجه معامله ایتزلر . بوتربیه کردلرک خواضدنر . حکومت عثمانیه نك مساعده وحمایه سی اولقسزین کردلرک اره سنه کیرمک استیان هر اوروپالینک انجاسی خیر اولیه جغنی اولجه قطعاً بیلملیدر . چونکه حکومت عثمانیه دخی کندی مساعده سی اولقسزین مملکتده سیاحت ایدنلره خوش نظرله باقماز . بو حوالیده کیزایجه سیاحت مراقیلیری یا کردلرک الله دوشرلر عاقبتلیری خیر اولمز . یاخود اک اوفق بر حکومت مأمورینه راست کلنجه همان توقیف اولنه . رق مملکت خا خنه جیتاریلورلر .

بالعکس حکومتک مساعده سیله سیاحت ایتک آرزو ایدن اوروپالی به بر ایکی ضبطه ترفیق ایدبانجه بتون سیاحت مدتجه حیاتندن امین اوله بیلور . بوده حکومتک نفوذی کچدیکی منطقه لره منحصر قالور . حکومتک نفوذی پک اودرجه قوتلی اولمان حوالیده سیاحت مسؤلیتی حکومت هیچ بر وقت اوزربنه آله ماز . یالکز کردلرک یشادینی حوالیده عمومیتیه خرسزلق ، یاغما بر درجه به قدر مزوم عد ایدماش بلکه بر از جبارته متوقف مباح بر شی کبی تاقی ایدمش اوله بیلور . برده بلا استثنا فقط هر کردلرک ارمنیلری محو ایتک ایچون اوغراشدقلرینی ادعا ایدن محرلرک ادعاسی تمامله مردوددر . اگرچه او ادعالر صحیح اولسیدی بو کردلرک اره سنه دیگر ملتنن هیچ کیمسه یشاماسی لازمکیردی . بونلرک اره سنه یشایان دیگر ملتلرک یا کاملاً کردلرک اسیری اولسی ویاخود برلغمه اتمک تدارکندن عاجز قاله رق تماماً هجرت ایتلری اقتضا ایدردی . حالبوکه بو ایکی شتک هر ایکسیده موجود دکدر . بالعکس ولایات شرقیه بی ای طائیش اولان هر شخص اعتراف ایدرکه بو حوالیده کی خرسستان کویلری کرد کویلرندن هر حالده دها زنکین ودها راحتدر . بو خصوصه حکومتک هیچ بر کونا یاردمی سبقت ایتماشدر . خرسستان کویلری یعنی ارمنی اهالی دها منظم چایشمنسی بیلدکاری جهتله ردلردن دها راحت کچمکده ایدیلر . ارمنیلرک ۱۸۹۵ سنه سنه قدر اولان زنکینلکاری - اگرچه آروپالیلرک دیدکاری کبی کردلر خرسز و اشقیا اولسیدی هیچ بروقت ممکن اوله مزدی .

اشته بو وجهله ۱۸۹۵ سنه سنه قدر ارمنیلرک ترکیاده کی مضایقلری هپ خیالی و مبالغه لی ایدورمه حکایاتدر . ترکیاده کی ارمنیلر دیگر برلرده کی ارمنیلردن دها فنا بر حالده دکل ایدیلر . ارمنی اختلالیلرینک یاغما و قتل دیه باغردقلری کبی احوال مع زیاده قافناسیده جاریدر . حیوانات سوروب کنورمک مسئله سیده روسیه نك مختلف محارننده کی حیوان خرسزقلرندن باشقه بر ماهیته دکدر . مان و جان امنیتنه کلنجه ترکیاده حکومتک نفوذی جاری اولدینی محارده الیزاوتپول ولایتدن دها امین ایدی .

۹۶۰۱۸۹۵ سنه لری کردلر هیچ شبهه یوق که ارمنی اهلانک دشمنی ایدیلر فقط بو مسئله ایکی قومک ارسنده دائمی بر خصوصتک وجودینه هیچ بر وقت دلالت ایتمز . چونکه بو وقوعات قومیته جیلرک خیالخانلرنده تصور ایدیلوب بالفعل موقع اجابیه وضع اولنان بر قومه دیدن عبارتدر . وقوعاتک دهشتلی زمانلرنده بیله بونجه سنده بر و یاغما کر و اشقیایا دیه شهرت بولان کرد اغازندن بر قسمتک ارمنی فقراسنی تحت حمایه لرینه آلدقلری کورولمشدر . ارمنیلرک قطع طریق تسمیه ایتدکاری کردلرله بک دوست اوله ورق پشادقلرینه بوندن ها قوتلی دلیل اوله ماز مثلاً : ۱۸۹۷ سنه سی عادلجواز قضاسندن کچرکن اولدجه بیوک بر ارمنی کویی اولان آرمن کوبنده کیجه کچیرلدی بو کوی عینی اسمده اولان کولک شرق ساحلنده کاشدر . سیاحت رهبری اولان ذات کوی کاهیا سیله پاپاسک کلوب بعض رجالله مراجعتده بولنه جقلرینی اخبار ایتدی . رسماً هیچ بر کونا مراجعت قبول ایدلمک ارزو ایدلمکندن تر جانک بالذات مسئله یی اوکره نوب خبر ویرمی ایجاب ایتدی . مسئله شو ایتمش : وان وقع سنده حیدرانلی امین پاشا عادلجواز قضاسنده ارمنی کویلرینی یاغما ایتمهک تشبث ایتدیکی وقت ۳۰ پاره ارمنی کویی ینه حیدرانلی اغازندن حسین پاشایه التجا وحمایه سنی استرحام ایتمش . وحسین بکنده سلطان بک اسمنده بر کردی (۶۰) عشیرت سواریسسیله بو کویلرک محافظه سنه مأمور ایتمش . بو وجهله بو اوتوز کویدن انجق درت عددی یتیشیله مامک طولایسیله متضرر اولش ایسه ده دیکرلرینه هیچ بر زیان کلامشدر . شمدی ایسه مشارالیه حسین پاشانک آخر محله تبعیدی ارزو ایدیلورمش . (بعض قونساوسلر مشار الیهک تبعیدی حقنده بک چوق چالیشمشلردر] . حالبوکه بونی تبعید دکل بالعکس هر هانکی بر صورتله لطیف کر کدر . بو کیدرسه بونجه ارمنی کویلری حمایه سز قالیر . ممکنی مرتبه بو خصوصه ممانعت اولنمنی استرحام ایتمکدن عبارت ایتمش . ایرتسی کونی کویلی بالذات مراجعت ایدرک مسؤلرینک اسعافی تکرار و جا ایتمشلردی .

اشته ارمنی مسئله سنده کی معلق نقاطک حقایقی .

۱۸۹۸ سنه سی ۱۶ تشرین اولده شاناخ قضاسنه تابع نوردوز ناحیه سنک صوکنیمی کوبنده کیجه یی کچیررکن شکل خارجیسی غایت محترم کوی مختاری ر قاچ اولدجه محترم کوی اختیاریه نوردوز ناحیه سنه کی ارمنی کویلرینک تدریجی حجرتلری نتیجه سنده برمدت صکره بو حوالیده ارمنی کویی قالمه جفندن مقام شکایتده بحث ایدرک ۱۸۹۵ و ۶ سنه لری

خاطرات مشنومه سنی یاد و تذکار ایدوب قوم شورلی اولان شیدانلی عشرتی کردلرندن شکایت ایتدیلر واکرچه یازین موصل طرفلرندن نوردوز ناحیه سنده کی یابلاقله کلان عشرت قائمقامی حاجی اغا اولسه شمدی به قدر بو جوارده هیچ بر ارمنی صاغ قالیه جفتی سویلدیلر شیدانلی عشرتی رئیس اولان عمر اغا اگرچه همزی کسه مز ایدیه ببله خاطره کلیان طرفه قاچیردی . ۱۸۹۶ - نه سی وان وقعه سی بوراده شایع اولنج، شیدانلی کردلرینک الندن نصل قورتواق احتمالی موجود اولدینی دوشونیلوب هنوز حامیمز اولان موصلای حاجی اغا دخی یابلاغه کئامش اولدیندن کندیسنه التجا ایچون اورایه قاچنی قرارلشدیریلوب (۷۰۰) کئی طوبلاندق . بورادن ایکی کون بول بورود کدنصکره حاجی اغانک ایلرو قافله سنه راست کلدک اوچنجی کونیده حاجی اغانک کندیسیله بولوشدق . بر پدر اوغلرینی نصل قبول وحمایه ایدرسه اوده بزی اووجهله صیانه ایتدی . همان همزی اطعام ایتدی . برنجی دفعه اولوق اوزره (۳۰) قوبون کمدی . پلاو پیشیردی تمام بر ای متمادیا حاجی اغانک مسافر لری اولدق . بومدت ظرفنده آنک چادرلرنده اقامت ایتدک نتیجه ده بر پاره تأدیبه ایتدک . صکره بزی حمایه ایچون یا نمره کندی آدملرندن مقدار مناسبی ترفیق ایدرک اکنلرمزی طوبلامغه موفق اولدق .

بونلر قولاقدن قولاغه ایشیدلمش وبو وجهله خرافات صردسنه کچمش بر طاقم حکایه لر اولوب بالذات مسئله ده بولان ارمنیلرک کندی اغزلرندن ایشیدلمش حقایقندن عبارتدر . حالبوکه حاجی اغا موصل وبتلیس ولایتلرنده اک ناملی اشقیبا طانمشدر . کردلر هنوز تمدن کورماش اقوام اولدیغنه شبهه یوق . بونلرک طبایعنده براز وحشت سرتاک ، سرفرو ایتمامکک وارد . فقط هیچ بر وقت ناحق بره کندیلرینه اسناد اولنان معایب موجود دکدر . البته اره لرنده قطاع طریقده بولنور . فقط صورت عمومیه ده کرد طبایعنده اصل اوله رق عزت نفس ، افتخار ، طوغریلق ، ناموسلیق موجوددر . کردلرک احوال مذمومه سی خصوصنده آتیده وقعه مثال اوله رق ذکر اولته ییلور .

۱۸۹۶ سنه سی وان وقعه سنده فارچقان ناحیه سنده افوام ناسده دوران ایدن شایه به کوره کرد موسی بک یغما کر لکده تفر دایتمش . شایهه دیمکدن مقصد وقعه زمانی موسی بکک نزدنه دخی پک چوق مقدارده ارمنی ملتجیسی بارتمش اولدینی معلوم اولماسنددر . حتی بو ملتجیلر ارسنده اوستریا تبعه سندن ایکی ارمنی همشیره لر واردی . وان وقعه سی ختام بولدقنصکره وانه کلدیله وسفارتک امریله روس قونسولوسنک تحت حمایه سنه ویرلدیلر . بر ایکی کون صکره قارچقان قضاسنک کویولوسندن نه مقدار آله جقلری اولدیغنی مشعر بر چوق اوراقله قونسولوسه مراجعت ایتشلردر . روس تبعه سنک ترکیاده امر مدافعه سی اولدنج صیقینتیلی بر

ایش اولدیغی بشون روس قونسلوسلری تسلیم ایدرلر . روس تابعیتی ترکیاده کی تبعه ایچون انجق کندی یولسزلقلرینی انترقیه لرینی وهر درلو کیزلی ایشلرینی قولایجه سترایده بیله جک بر واسطه کبی تلقی ایدلشدر . بو ایکی همشیره ده بر بچق سنه اقدم استانبولدن کویلرینه کلشدر و برلکده ایکی اوچیوز لیره کنوروب بوراده مراخه جیلغه باشلاشلر . (*)

بو قیزلرک بورجیلیری کندی ارزولریله بورجلرینی ویرمدکلرندن دها طوغریسی ویره ند . کلرندن بو پاره لرک تحصیل روسیه قونسلوسخانه سنه تحمیل ایدلدی . بونلرک برر برر سندلریله مبادله تحصیل اوزون زمان سو مشدر . برده بونلر موسی بکک نزدنده ایکن کندوسنه بلا سند فرضاً اون بش لیرا ویردکلرینی سویلشدر . بو پاردنک دخی تحصیلی قونسلوسخانه به بر اقدیلر بو قرضه بر شاهدیله موجود دکلت . بو قیزلرک بیله تحت اعترافنده اولدینی وجهله موسی بک کبی فنا طبیعتی بر آمدن سندسز شاهدسز بورج ایسته مک و موفق اولق امکانی وارمیدر ؟ بو ایکی همشیره لرک بلا فاصله اصرار لریله وان والسنه مراجعت ایدرک موسی بکی قونسلوسخانه به جلب و همشیره لرک بیوکیله کندیسینی کوروشدیردک یالکیز هر ایکیمی آرسنده ارلان اون بش لیرا بورج مسئله سی آچانجه هان تصدیق ایدوب انجق او آنده نزدنده اون بش لیرا موجود اولماسندن هان برسند اعطاسنه موافقت ایده جکمی و فقط بوسندک قادین نامه یازیلوب سفارت ترجمانی بامنه یارلمسینی ارزو ایتدیکنی بیادر مشدر ایکی هفته صکره پاره بی کوندروب سندینی استرداد ایتمشدر . ایشته کرد اشتیاسنک ارمنیلرله اولان مناسباتی حقنده اوفق تفک تفصیلات بونک کیدر .

۱۸۹۵ و ۹۶ سنه لری کردلرک ارمنیلره قارشو کوستردکلری بعض عداوتی یالکیز شکل خارجیبی اعتباریله محاکمه ایتاملیدر . بر محیطده کی کندی دینداشلاری آراسنده قانه مقابل قان ایله انتقام آلمق عادت حکمنه کچمشدر بو خلق آرسنده خرسیتانلرک دو کوردکلری مسلمان قانه مقابل نه ایله انتقام آلیر ؟

برده ارمنیلرک تلیم ایتدکلری اسلاملرک جسدلری اوزرند بیله قاری باجای اولسزلقلرده [بعض اعضالرینی کموب اغز لرینه قویمق کبی] نه درجه غصب و انتقامی دعوت اید جکی دوشونلیدر ، ۱۸۹۵ ده وانه مواصات ایدلدیکی وقت ارمنی کرد مناسباتی حد لازمندن فضله ایی ایدی . ترک یانک بر چوق یرلرنده بو ایکی قوم بکدی بکریله اکثر با دوست کینمشلردر ،

(*) اوروپاده سو باندیکی کبی راحت یوزی کوریه میان ترکیاده ایکی با کره قیز قرداش استانبولی ترک ایدوب اوافجق سرمایه لریله قارچتآن کبی بر کویده بترن کرد اشقیابیی اره سنده تجارت ایچون مراخه جیلغه باشلامشدر . بو بر حقیقتدرکه کردلر و علی العموم ترکیا اوروپانک تخیلندن بک اوزا قدر ،

۱۸۹۵ سنه سی نهایتده بوناسبت بردنبره عکس شکل آلدی . قومیته جیلرک کردلری ارمینلر عامینه تحریکی نتیجه سنی کوستر، که باشلادی . حالبوکه ۱۸۹۷ ده ایسه اراتق ارمینلر کردلری اعضاب ایده جک اولان قومیته جیلری دفع ایتمش اولدقلرندن تکرار ارمینی کرد مناسباتی اسکلی حالنه آلوب دوزلمه که باشلادی . نزهده که قومیته جیلرک وجودلری محسوس ایدی بورالرده دائماً حکومتی شکل موقعه قویان ارمینی وقوعاتی دوام ایدوب کیندردی . بوندن صکره ارمینی ایشلرینی اداره ایدنلر هیچ ایلنزه قسماً اولسون کردلری کندی لهلرینه چویرمه که چالیشمقده درلرکه بوده ارمینی مسئله سنک هنوز لزومی درجهده توضیح ایده میان ردیکر صفحه سنی تشکیل ایده جکدر .

— مختلف جنس کردلرک یکدیگریله مناسبتی وعلی العموم کردلرک

حکومتله مناسبتی —

مختلف جنسه منسوب کردلرک آرسند کی خصومت عادت حکمنه کچمشدر . ایکی قومشو عشیرتک یکدیگریله خوش کچیندیکی هیچ واقع اولمش شی دکادر . بوخصومتک دخی باشلیجه سببی آغالرک یکدیگرینی چکاماسیدر . آغالر آرسنده کی بو اختلاف بعضاً اولدقجه مهم تلفاتی موجب مصادمه لر انتاج ایدر شایان دقتدرکه بوکی احوالده کردلر حکومتک قارشمنی هیچ آرزو ایتمزلر . بعض کره کردلرک مصادمه میداننه عسکر کلورسه بوجهت عسکرینه ک و حکومتک کندی آرزوسله در . مستثنا اوله رق ایران حدودنده کی کردلر عجم کردلریله مصادمه ایتمکلری وقت ترکیا حدود بلوکلرندن استعانه ایدرلر .

کردلرک جنسیت اعتباریله یک چوق اقسامه آیرلمش بولمنی بونلرک آرسنده قوتی انتاج ایده جک مودت بولنمائی حکومت عثمانیه ک حیات سیاستده بیوک رول ایفا ایده جک اولان بو قومی هیچ منزله سنه دوشورمکه و بونکله برابر کردستان حوالیسنده اجرایی حکومت خصوصی بوسبیدن طولانی قولایلاشمقده در . بوحوالیده حکومت نفوذینک تأسیسی غایت یواش وساکنانه فقط شایان حیرت بر اصول معقول ایله دوام ایتمکده در .

کردلر حکومت عثمانیه بیون ایتمکلردر . فقط ایوم کردلرک قسم کلیدی شویله بویله تحت سلطنته تابعیتلرینی اظهار ایدیورلر . چونکه هنوز اظهار خصومت ایدنلری موجود ایدوکی سلطی نظارلرک بیه کوزینه چارپاجق درجهده در . معافیله مسکون کردلر حکومته عشیرت کردلرندن دهها زیاده نقرتله باقارلر . هپ بوحواله رغماً حکومت عثمانیه نفوذینک ضعیف بولندینی منطقه لرده بیله اهالی بی عسکره کیرمک خصوصنه رغبت ایتمدیرمه که موفق

اولمشد . بوحوالیده اویله منظرله تصادف اولنورکه بوراده مأمورین حکومت مطیع هیچ کیسه بولمیدیندن عمومیتله ترک کرک بورالره حاکمیتی لفظدن عبارت قلمش . مثلاً موتکی ، بهرواری ، بیت الشباب قضاالریله شاتاخ قضااسنک پاتنوس صوینک صول ساحلنده بولنان قسمک ، شمیدینان قضاسی کاهلاً تابعیت عثمانیه خارجنده فرض ایدیله بیلور . چونکه بوقضالره حکومت مأموری یا هیچ بروقت کله مامشدر یا خودکه بوراده کی اغارک نفوذی حکومت مأمورینک نفوذندن پک زیاده در .

حله شروان ، شاتاخ ، سرعد ، زوقا (دیار بکر ولایتده) قضایا بده کی کردلرک حکومت عثمانیه یه اظهار خصومتی شایان حیرتدر . بر کرد کوینه یا قلاشوکن راوزاقدن کویک ایچنده وجوارنده اثر حیات کوریلور چولوق چوجق قادینلر کزرلر کویه یا قلاشنجه هیچ بر اثر حیات قالماز هر کس بردلیک قاچار . سو قافلرده انجق حوالایه رق هجوم ایدن کویکلر قاور . بویله بر کرد کوینده کیجه کچیرمک ایجاب ایتسه ساعتلرجه کوی اختیارینی بولمغه چالیشمیلی هله برایی کون قالمق پک مشکل مسئله تشکیل ایدر . بویله فنا استقباله سبب مستقل کروانک اوکنده کیدن ضبطه درکه یولینک مأمورین رسمیه دن اولدیغنی افهام ایدر . بو ضبطه یی کویلولر کورنجه بر برینه همان بومأمورک زرمیه کیندیکنی صورارلر . وینلرنده شویله بر محاوره قایسی آچیلیر :

— بومأمورلر غالباً بزم کویده قاله حق ؛ — اردوینی باد هوا بسله باقالم ؛ — کور . میورمیسک یا لکنز بار کیرلری اون بش دانه ؛ — هایدی چوجقلر قوشوک قبولری قپاییکنز ؛ — انشالله بزم کویده قانلر . . .

ایشته بووجهله بر قاچ دقیقه ایچنده چولوق چوجق هپ صاقلانورلر . هر حالده کرد کویلرینک جوارنده و خارجنده اردوگاه قوروب کیجه یی کچیرمک وارد و گاهه لزومی اولان شیلری تدارک ایچیرن کردجه بیلور و کردلرله قونوشمق اصولنه واقف بر آدم بوندریره ق مجبورتی درکاردر . برده کلان مسافرک آلدیغنک پاره سننی ویردیکنی و کندولرینه ضرر ویرمیه جکنی اوکره نتیجه همان کوی اسکی حیات فعاله سنه کیرر . بوکوی احوال کرد کویلو . لرینک حکومت مأمورینه عالی مداوت اظهار ایتدکلرینه اک کوزل برر مثال تشکیل ایدرلر .

کردلر حکومت اطاعت ایدرسه قوته قارشو کله میکنندن در یوقسه زره قدر اثر حیتله اطاعت فرض ایدلما لیدر .

بوحوالیده اعشار و انعام رسومی تحصیلی مطلقاً اوفق تفک نظامیه مفرزله ری واسطه سیله اجرا ایدیلور . افراد جدیده طوپلان دینی وقت دخی بووجهله عسکر سوقی ایجاب ایدر .

بو اوفق مفرزه لر کردلری خارجاً قورقوئتمق ایچوندر . چونکه هنوز تفك اغزندن چیمامش قورشونله ناملو اغزنده اوینامق دهازیاده دهشت ویرر .

حکومت مأمورین ملکیه و عسکر بهسی بو کی تکالیف میریه تحصیلنده صوڪ درجه اعتنالی حرکت ایدرلر . هیچ بر زمان سلاح استعمالی نقطهسنه قدر ایشی کوتورمز لر . چونکه تحصیلاتی نصف یابه یلمک و افراد جدیدینی بر آی صکره آله یلمک سلاح استعمال ایدوبده هیچ بر شی یابه مامقندن هر حالده ده کارلیدر . زیرا اهالی هیچ اولنزه ظاهری بر قورقودن قورتیله مز . حکومتک بو حرکتی بلکه تأیسنه حمل ایده جکی طوتار .

مسکون کرد کویلوسی او درجه فقیردرکه ویرکونی نقداً استیفا ایده جک یرده بوندن بدلاً تحصیلات ایفاسی دهه معقول اولوردی . تکالیف امیریه تحصیلی خصوصنده ابراز اولنان جبر و تضیق فنا نتیجه لر ویردره جکی آئیده کی وقعه ایله ثابتدر .

۱۸۹۷ سنه سی بدایتنده موتکی قضاسنه اولدجه متثبت بر قائم مقام تعیین اولمشدی . هر حالده موتکی عشرتی کردلرندن ویرکو تحصیلنه قطعاً عزم ایتمشدی . ویرکو ویرمامک خصوصنده اصرار ایدن کوی مختارینی بالذات تربیه ایتک قصدیله قائم مقام کندیبسی ا کسه سندن طوتوب حبس ایتک استمشدی . فقط مختارک بر خنچر ضربه سی قائم مقامی بیروح اوله رق یره سردی . بر ضبطیه ایله بر قاچ کشی مهمجه یاردلر آلدیلر .

مسئله نك تحقیق و تعقیب ایچون بتلیس آلا ی بکی ۲۰ - ۳۰ ضبطیه ایله موتکی به کوندلر . آزمدت صکره آلا ی بکیله اوچ ضبطیه نك اتلاف ایدکاری دیگر ضبطیه لرک فرار ایتدکاری خبری کلدی . عسکر کلدی . احوال اراضیک ممانعتی و جوارک طاغلق اورماناق اولسی مهم ترتیبات اخذ ایدلسنی انتاج ایتمشدی . بر طابور رایکی کون مصادمه دن صکره تقویه طب ایتدی . بر قاچ تلف و یاردلی واقع اولدی . دیگر بر طابورله برایکی طاغ جبل طوبله تقویه سی قرارلشدیلر . ارجیشدن دخی بر بلوک سواری طب ایدلدی . فقط بونلرک هیچ بر بسی موضع تطبیقه وضع اولغیوب اسکی طابورده کری آلدینی کی موتکی به دخی اوزماندنبرو مأمور کوندرلمدی . ۱۸۹۹ ده موتکی به بر قائم مقام کوندرلشدی . انجق بو قائم مقام دکل موتکی کرد بکلرندن بر بسی آنک یرینه اجرای حکوم نفوذ ایلکده ایدی .

۱۸۹۹ سنه سی مایسنده بتلیس ده و جوارنده سکرنجی فرقه نك ایکچی لواسی قوماندانی علی پاشه ایله تکرار ملاقات ایدلدی . موتکی عشرتی حقیقده مشارالیه کندیبسی اوزون اوزا . دی به مباحثه ده بولدی . او منطقه نك تکرار تبع ایدلسنی اوزو ایتدی .

دهه ۱۸۹۷ ده موتکی وقعه سی جریان ایدوب طوررکن برکون یولده موتکی کردلرینه

معاونته شتاب ایدن (۲۰۰ و یا خود ۲۵۰ قدر) کردک یورویشنه تصادف ایدلشدرد. بو یورویش خارق العاده در. چونکه بونلرله براسکده بارکیر اوستنده انجق سرعتلی ایله یتشوب کیتک ممکندی. اره لقلی برکومه حالنده وتفکلرینی کیمی صاغ کیمی صول و برقسیمیده صرتمده چوبان دکمکی کبی قوللرینه طاقه رق طاشیمقده ایدیلر. بونلر ساعتده ۷۰ : ۸۰ وهرست قطع ایدیور ایدیلرکه اوروپانک اک منتظم اردوسی بواراضیده بونک نصفی هم یالکیز بر ساعت ایچون یوریه مز.

— حمیدیه کردلری —

مسکون کردلر (رعایا) حکومتک امر و تندیهنه ده از یاده مطیع اولدقلرندن تکالیف امیریه دن عسکر و یرمه مسئلسنده بک چابوق اطاعت ایتمشلدرد. عشیرت کردلرینه کلنجه بونلری عسکره آلمق جهتی انجق قوت صرفیله حصول پذیر اوله ییلوردی. فقط هر زمان اولدینی کبی بومسئله ده دخی ترکیا حکومتی چبر و تضیقدن اجتناب ایتدیکندن ۱۸۹۰ سنه می بدایتنده طبق روسیه ده کی قازاق قطعاتی مثللو بو کردلردن قطعات تشکیلنه تشبث ایتدی.

بو تشکیلاتده فورمه کیمک، ضابط اولن، اهالی اره سنده امتیاز مخصوص حاصل اولمق کبی شیلر کردلری بو خدمته تشویق ایتدی. یالکیز تفکیک مالک اولمق سودا سیده بونلرک هپسنه انضمام ایتدی. بونک آتی عشیرت آلایلری تشکیل بعض کونا صعوبته تصادف ایتمک دکل بالعکس هر عشیرت کندیلرینک دخی حمیدیه آلایلری صرده سنه قید اولمسنی صبر سوزقله بکله دیلر. برده کندی اغارندن باشقه هیچ بر زمان کیمسنک نفوذی آلمنه کیرماش اولان عشیرت خلقنک بو وسیله ایله هیچ اولمزسه جهت عسکریه یه صوری اولسون اطاعته آشهش اوله حقلردر. بو آلایلره قطعات منتظمه دن ضابط و یریا نجه بونلره ضبط و ربط اوکره تیله جک، تعام ایتدیریله جک، ویواش یواش بونلری بیوک امرلره اطاعته ایشدیریله حق ظن اولمشندی. بونلرک اغارینه فرورته ورتبه و یردرک حکومتجه جدی صورتده ایصدیریله جق ویواش یواش حکومت عثمانیه تابعیتی حی بونلرک ذهنه یراشدیر. جک وهرشیدن اول بیوک قوماندانلرک ارزوسنه کوره حرکت ایتمک بر وظیفه اولدیغی قولایقله اکلایه بیله جکلر فرض اولمشندی و بالتیجه بو کوچهلری اسکانه ایشدیرمق ممکن

اوله جقدر حالبوکه فعلیاتده بوحسابلرک هپسی طوغری چقمه ی و اتیده کی نتیجه حاصل اولدی : نظامیه سواریسندن عشیرت آلایلیرینه تعین اولنان ضابطان هیچ بر فائده تأمین ایدمه مدیلر . اکثریا بونلر لفظاً موجود و حقیقتده کندیلری آلایله هیچ اوغراما مشلردر . موجود اولانلرده هیچ بر فائده تأمین ایدمه مشلردر . چونکه هیچ بر زمان اون نفر کرد آتلیسی بر یرده کوره ماشلردر . بونلرک تعام و تبه سی شم دیاک هیچدر . بوتشکیملات یا لکز شکل خارجی اعتباریه کردلرده بعض تبدلات حاصل ایدمه بیلدی . مثلاً زنکین کردلر یوکسک قالیقلر ایدیلر . بوقالیقلره آرمهلر طاق دیار . قالین آپولترله ستره لرینی تزیین ایتدیلر . باشقه جبرتلر هپ اسکیمی کبی قالدی . آغازینه اسکیمی کبی صاحب نفوذ آلی قوماندانلرله دیکر سواری ضابطانی یا لکز فنا تأدیه ایدیلان معاشلرینی آلمغه مأمور ایدیلر . والحاصل عشیرت کردلری حمیدیه آلایلیری ایچون لزومی وجهله تشکیل و تنسیق ایدلمش بزکته اولیوب بر طاق سرکش اهانک فضل اوله رق امتیازات مخصوصه یه مالک اولان طاقی حانی آلدیلر . بتون حمیدیه آلایلیری طوغریدن طوغرییه دردنجی اردو مشیریتک تحت قومانداسنده ایدیلر . مشیرینک انضمام رأی اولقمسزین بونلره برشی یاپه ییلمک امکان خارجنده ایدی .

بو حال حقیقتده پک فنا نتیجه لر ویرمهدر . مثلاً ضابطان هیچ بر وجهله اوروپا اردولری ضابطانیه قابل قیاس دکلدر . اگرچه اوروپا اردوسی ضابطانی مأمورین ملکیه او درجه اطاعت ایتزلره حمیدیه آلایلیری ضابطانی مأمورین حکومتی هیچ مشابه سنده کوررلر . مثلاً هر قنی بر وقوعاته جهت ملکیه جه تحت استجوابه آلتسی لازم کلان بر عشیرت ضابطی مشیر پاشاک رأی منضم اولدجه هیچ بر وجهله تحت محاکمه آلنه مزدی . یاخود طوغریدن طوغرییه استانبولدن بوکی لک حبسنه قرار ویردیرلردی . والیرک مشیره اولان مناسبتی او درجه کرکین ایدیکه اکثریا آرهلرنده تحدت ایدن مسائل ک نهایت استانبولجه حل اولنوردی . هله طوغریدن طوغرییه باب عالیله مخابره یه کیریشن والیرک ایشلری عشیرت مسئله لرنده پک زیاده مشکلاته اوغرای بوندن نتیجه اوله رق حکومت ایکییه آیرلق کبی غایت فنا نتیجه لر میدان چیقاردی . یعنی مرور زمانله عشیرت کردلری عننده ملکیه مأمورلرینک هیچ برشی یاپه میه جنی حتی او یانمشدر . بوسبیله هیچ بر والی کندی ولایتی حدودی داخنده کی کردلره دأر طوغریدن طوغرییه هیچ بر کونا تدبیر اخذ ایدمه مزدی . حکومتک ۱۸۹۵ سنه سی صوک بهارنده کی عطالتک برنجی سبی بو ایدی هر بر وقوعاتی سلاح قوتیه تسکین ایتک مجبوریتده بوندن ایلری کلکده ایدی . حالبوکه کردلره قارشو سلاح استعمالی بالخاصه حمیدیه آلایلیرینه منسوب کردلره قارشو بو خصوصه هیچ حق و صلاحیه مالک دکل ایدیلر . محل وقوعاتدن یوزلرجه وهرست اوزاقده ارزنجانده

اقامت ایتمکده اولان دردنجی اردو مشیری کردلری بدرجهیه قدر صقیث-دیرمق لزومنی حس ایتمسه بیله استانبولدن ایشی علی الاصول تعویق ایدرلدی . ایتمسه بونک ایچوندرکه کردلرک ارمنیلر علیهنه اولان حرکاتی حکومتک تصویبیه اولیورمش کبی کورو نمکده ایدی . اگرچه حکومت جداً سلاح قوتیه کردلرک مداخلسنه مانع اولمق ایستسه بیله اله مقدار کافی عسکر بولنمی ایجاب ایدردیکه بوده حقیقته پک آز وطاغیتق برحاله بولنیوردی . قطعات نظامیه بی ایسه ارمنی کوبلرینه طاغیتق امکانی یوقدی . بونک ایچونده ردیفلرک سلاح آلتیه دعوتی مجبورتی باش کوستردی .

ردیفلر سلاح آلتیه دعوت ایدلمکده برابر استانبولدن حمیدیه کردلرینه برتعمیم یازیله رق درعقب حال سکوتی اختیار ایتمزلسه ایلروده ذات شاهانه مسؤل اوله حق واورویا مداخلسی مطلقا وقوعبوله حق ممالک اجنبیه بوندن ممنون اوله جفنی بیلدیرلمشدی .

کردلرک سرایک امریه آیاقلامش اولدقلری حوادثی یوقاریده مناسب کلدیکی وقت ذکر اولدنیفی مثللو شایان اعتماد دکادر . هر حالده ارمنی قومیه جیلرینک هر واسطه ایله اختلال چیقاره رق اورویا مداخلسی ارزوسنده بولندقلری غیر قابل رددر . بوبایده کردلریده ارمنیلر علیهنه قیامه تشویق ویاخود بدرجهیه قدر مجبور ایدلرینه قومیه جیلر اولدیفنده شبهه یوقدر . کوردلر علی العموم زده قومیه جی بولدیلر ویاخود شبهه لندیلرسه او ارمنی کوبلرینه هجوم ایتدیلر ایدی . کردلرک بو حرکتیه قارشو حکومتجه درعقب تدایرشدیده وکافیله احذایدیلمدی . بوخصوصه کردلره قارشو حکومتده بدرجهیه قدر مسؤل قالدی . زیرا قومیه جیلرک تعرضه قارشو حمیدیه لیلری حکومت صیانت ومحافظه ایده مدی . کردلر برچوق تلفات ویردیلر بوکا قارشو حکومت برشی یابه مدی . بونک ایچون کردلرک حرکتی یالکر بر انتقامدن عبارت فرض ایدلک طوغری دکادر . عینی زمانده نفسلرینی مدافعه قیدیه حرکت ایتمکده ایدیلر .

کوردلر بر قاج ارمنی کونینی یاغما ایتدکلری زمانده حکومت ملع ایتمکده قادر اولمایچه کردلر حرکات تعرضه لرنی توسیع ایتدیلر . بو حال ردیفلرک سلاح آلتیه طویلانمسه قدر دوام ایتدی .

— کرد عشیرتلی اده سنده حکومتک موقعی —

حکومتک عشیرتلی اده سنده کی درجه نفوذیه دائر دها قطعی بر فکر حاصل اولمسه چون وان والیسنک عشیرتلدن ویرکو آلمغه تشبیه مسئله سنی بروجه آتی ذکر ایتمک اقتضا ایدیور . وان ولایتده عشیرت آلایی تشکیلاتی یایمیدی تانیخن اعتباراً بو کردلر یالاکز

اغنام ویرکوسنی - اوده یارم ینالاق - ویرمکده چونکه هر سنه حقیقی مقداری یار یسندن
دها اکسیک کوستر مکده ایدیلر .

اعشار مسئله سنه کانجه حمیده کردلری چیفتجی اولمقلرندن بوندن بحث ایتمه دکمز
سیله . اعشار تحصیلی ده کرد بکلرینه محول اولمغله هیچ بر سنه حزینه یه اعشار
نامیله بر پاره کیر مامشدر .

۱۸۹۶ سنه سی وان ولایتده یاره خصوصنده صقنتی مشاهده ایدلکه باشلانجه حمیده
کردلرینک دخی اعشار رسومی ویرمی حقنده والی استانبوله مراجعت ایتدی . بو خصوصی
حقنده اوزون اوزادی یه مخابره جریان ایتدی . الحقیق ۱۸۹۸ سنه سی مایسنده بتون عشرت
بکلرینی نزدیکه جلب ایدرک مسئله نی ایضاح ایتسنه مساعده ویرلدی . والینک چاغر سنه
طوبیلاقم ایچون عشرت آغازی اولمغله یواش طساوراندیلر . هر حالده مشیریتدن یازیلان
امرلر اوزرینه حزیران ایتداسنده واند طوبیلاندیلر . بالذات والینک تحت ریاستنده
وقوعبولان بو اجتماع حقنده قطعی بر شی سرویلنه مک طبیعیدر . بکلرک مسئله حقنده
دوشونه بیاملری ایچون مهات ویرلدیکی آکلاشیایور . فقط استانبولدن ویریلان قطعی
امر اوزرینه والی دها زیاده صقشدیرمنه باشلادی . برنجی تجربه دن بر آی کچد کد انصکره
عشرت بکاری اره سنده الک مطیع و آغر باشلیسی اولان حیدرانی رئیس محمد صادق
انتخاب اولدی . مومی الیه دخی عشرت بکلری نزدیکه موجود یکانه یایی عربیه ایله
او اتاده وانه مواصلت ایتشدی . همان مذکور عربیه مصادره اولتهرق مزاد ایدیلوب
صائلسنه قرار ویرلدی . مصادره اولان اشیا مذابده کونی ۸۶ لیره یه چققدی . محمد
بک هیچ بر ممانعت کوسه ترمیدی . ایرتسی کون تکرار عربیه صاتون آلوب کیدی
عهده سنه کچیردی . بوندن صکره وان - استانبول - ارضروم اره سند محتویاتی هر کسجه
مجهول قالان تلغراف مخابراتی باشلادی .

فقط ترکیاده الک بیوک نقصان باشلانیلان هر قننی بر ایشده ثباتکلرانه دوام ایده ماملک
و حکومت امرینک اجر اسنده مسامحه و کوشکک کوسترمک اولمغله بر مدت صکره بتون
بکار وادن حرکت ایدوب مملکتلرینه کیتکاری و بونلرک یدی سنه لک بتون ویر کولرینک
ذات شاهانه طرفدن عنو ایدلدی کورولدی وایشیلدی . لکن بو مساعده بر شرط ایله
ایدی که بعد ماهر کسک ویردیکی اعشار ویرکوسنی بلا استناعت عشرت کردلری ده ویره چکدی .
صکره اعشار مسئله سی نه شکل آلدینی مجهولدر . حمیده کردلری اره سنه حزینه
نفوذینک نه درجده بولمغله دائر دها زیاده قطعی فکرلر حاصل اولمق ایچون بروجه آتی
دوقتور [بهلق] مسئله سی کوزدن کچیرلمیلدر .

۱۸۹۸ سنهسی اغستوسنده المان تبعه سندن دو قنور بهاق وان شهرینه کلدی . ۲۸
ایلوله ارجیشه کیتدی . ۲۹ ده گول کوز کزینده کیجه بی کچردی . ۳۰ نجی کونی
زانتراق کوبنک او کیدن کچرکن صباح ساعت اونده سنجاق طاغنه طوغری چیقغه
باشلادی . طاغنه چیقارکن غایت احتیاط سزجه حرکت ایدرک محافظلردن و کارواندن
آریلوب یالکز باشنه طاغک تپه سنه چیقغه نشبث ایتشدی . بر مدت ضبطه لک کوزک
اوکنده کیدرکن بر مدت صکره صاپا یوله صاپدیلندن ضبطه لک کندیسی کوره من اولدیله .
بو اننده قارشوسنه ایکی کرد چیتدی . کندیسنه بر شیر سویله رک سسلندیله . اولجه
بونله اهمیت ویرممش ایسه ده بالاخره بونلرک دها ای یول کوستریخی قلاغوز اولدقلمی
آکلادی حتی بریسی حمیدیه عشیرت ضابطی فورمه سنی لابس ایدی . و برده بش دقیقه
کیروندن ضبطه لک کندیسی تعقیب ایتمکه اولدقلمدن بونلردن هیچ بر شی شبهه ایتامشدی .
کردلر بونک یانه یاقلاشوب قونوشمه باشلا بجه بونلرک فکر لرینک فنا اولدیغی
آکلادی فقط ایش ایشدن کچمشدی . کردلر دو قنوره کسدیلرینی تعقیب ایتسنی امر
ایتدیله . کردلرک بریسی یاننده دیکری آرقه سندن کیتمکه باشلادی . مدافعنه نفس دوشو-
نمکه واکا نشبث ایتمکه هیچ محل یوقدی . چونکه قبورده کی رووه لوری چیتارمغه نشبث
ایتمک هر ایکی طرفدن آتسه معروض قالمق دیمکدر .
بر ایصسز یره کلنجه توقف ایتدیله . بوراده فورمه لی کرد یره اینه رک بهلق دخی
یره ایتسنی امر ایتدی . بهلق کندی نهسی وارسه بالذات کندیسی ویرمکه باشلادی . [باره
چانطه سی ، روولور مخطرله دفتری ، بوصله وسائر هپسنی ویردکن صکره دو قنور
ضبطه لک همان کلک اوزره اولدیغی سویله رک بونلرک چابوق فرار ایتلمی ایتعجالاً بیان
ایتمکه ایدی . بلکه بو تکلیف دو قنورک حیاتی قورتا مشد . چونکه کردلر همان
کیتک ایچون استعجال ایتدیله ضابطه البسلی کرد آت ایتدده بولهرق دو قنوره طوغری
تفهنکی توجیه یتدی . بهلق دونه قالدی . فقط دو قنور مفکرده سنی غائب ایتدیکندن
اولرلنده انجق ۵ : ۶ خطوه مسافه بولان کردک تکلم کی ارماعنه کوزینی دیکدی . برده
تتکده کی پارماغ ترمه رک بوزلدکنی کورنجه باشی بر طرفه چورمسایله برابر تفک
پاطلادی . دو قنورده همان صمان چووالی کی یره یووارلاندی . قورشون یاندن کچدی .
فقط بر چوق زماندنبری طولدیلمش اولان تفهنک ایچنده باروت طوبولاقلر حاصل ایتش
اولمغه بوزینک بعض یرلرینی یاقدی . دو قنور طبق بر تیارو اویونجیسی کی عن قصه
کندی یارلمش کوستردک یره دوشدیکی وانت بر ایله نه یوزینی قامنی ده اونوقامشدی .
که کرد بونک یوزندن اولوب اولمیدیکی آکلایه مسون . باروت چامورینک آچدیغی اوفق

یاره لردن آقان براز قان صقال و بیقلری نوزومی قدر بویامشدی . حالبوکه مسئله دهها ختام بویامشدی . کرد خصمنک تماماً تلف اولسنی آرزو ایدرک بر آتش دهها ایتک ایچون عجله ایله تفنکی دولدیروب و کمال تلاشله بر آتش دهها ایتدی . فقط بو سفرده دوقتورک طالی قورشونک بوینک یانندن کچمنه یاردم ایتدی . بالخاصه باروت پارچه لری یکیدن اوفق نفلک یاره لر آجدی . بهلق هیچ قلدامادی . یایا کرد یرده کینک تماماً اولدیکنه قانع اولق ایچون تفنکلرینک دیجیکیه صول طرفه اوردی . دوقتور صکره دن دفعاتله حکایه ایتدیکی وقت بو دقیقه بی هیچ اونوته میه جتی سویلردی .

ایشه بویکی ال سلاخی ایشیدن ضبطه لر سلاح باشنه قوشنجه کردلرده بر طرفه قاچوب غائب اولدیتیلر . دوقتور بهلق یوزینه قپادینی پارملرینک آردسندن کردلرک اوزاقلاشدیغنی کوردکن صکره یواش یواش یرده سورونه رک و حرکتی بونله اوزاقدن بیله سزدرمک ایستهمه رک دهها کیزلی بریره صوقولدی .

بووقه حقنده بودرجه تفصیلاته کیریشمکدن مقصد حمیدیه عشیرت ضابطی فورمه بی آلتنده نهر ارتکاب ایدیه بیلدیکنی کوسترمکدن و برده آسیای عثمانینک بوحوالیسنده محفظمز ، ضبطه سز هیچ راجنینک یالکیز باشنه طولاشمسی موافق اولدیغنی بردها تکرار ایتمکدن عبارتدر .

ساعت بره طوغری بردون برکوملک بهلق برکرد کوینه قدر کله بیلدی . و برایکینجی تهاکه یه ده بوکویده آز دهها معروض قاله حقدی . بعده انجق کیجه ساعت اونده کندی ضبطه لری و ترجمانیله عادلجوازده بولوشه بیلدی . بورادن دخی قایقوله ایرتسی کونی وان شهرینه مواصلت ایتدی .

اشته ایکینجی ویلهلمک بالذات ذات شاهانه به مراجعتی نتیجه سنده دوقتور بهلقک بورالرده سیاحت ایتمسه مساعده ایدلسندن حاصل اولان تهله کله کی وقعه بوندن عبارتدر . حتی تحف تصادفدرکه بووقعه نک خبری آلمان ایمپراطورینک درسمعاده ایلك دفعه واصل اولدینی کونی استانبوله کلدی . استانبوله واصل اولان ایلك دوست ایمپراطورک بوخبردن متأثر اولدیغنه نظراً ترکیا حکومتی همان ایرتسی کونی وقعه فاعلرینی الده ایدوب جزالری ویرمی لازمکلردی . فقط حقیقته مسئله بوسبتون باشقه درلو ظهور ایتدی . دوقتور بهلق صویوب اولدیرمک ایستین حمیدیه سواری ملازملرندن قاسم اغا ایله اوشاغی ایمش . قاسم اغانک ایشکذارلقی بتون حیدرانلی عشیرتی آردسنده آغزند اغزه کیدرک رئیس اولان حسین پشایه قدر واصل اولدی . بونازک کرد برقاچ دفعه لر نزد شاهانه ده قبول شرفه مظهر اولمش بولدیغندن همان حیدرانلیلر اوزرینه سوریلان بولسکه کی تمیزلکی دوشوندی . چونکه ذات شاهانه نک ایلك مسافری اولان آلمان ایمپراطورینک تبعه سنندن

بولتان دو قوتور به لفق باشنه بوفلاکنک کلسی کندی عشیرتی آر سنده بر کردک جاهلانه تعرضی نتیجه سندن اولدیغی کورمکه همان ایشه جدی صورتله صاریلوب دو قوتورک چالنان اشیا سنی کاملاً علی العجله طاهره اخراج ایتدی وهان برهفته صکره واندۀ دو قوتور به لفته تماماً تسلیم ایدلدی . بواشیا ایچنده دو قوتور ایچون اک قیمتدار شیئی مخرطه دفتزی ایدی که ایرانده کی سیاحتیه دائر مهم وثائق واریادی . حسین پاشا بالذات مجرملرک دخی تسلیمنی وعد ایدرک بر مدت مهلت ایستدی . وان ولایتی ایسه ایشک میداندن نهایتنه قدر صوگ درجه لافیدانه طاوراندی . بر کره ایش حمیدیه کردلرینه تعلق ایدنجه تماماً مشیرک انه دوشمش بولندی . وانه بر مقدار عسکر ویا خود ضبطیه ارسالی کبی هیچ بر شیء وقوع بولماشدی . کر چه بو کبی تدابیرک هیچ بر تأثیری اوله مزدی . چونکه حیدرانلیلرده دیکر عشا ئر کبی کاملاً مشیرک تحت امرنده بولندقلرندن کنیدیلرندن ملکیه به روی مطاوعت کوسترمیه جکلری شبهه سزدی . اکر چه بدایتده حسین پاشا ایشه کریشامش اولسیدی بلکه دو قوتور متعرضینک اسملرینی بیله او کره نه مزدی .

وانده به لفق ایشنی تعقیب ایتمک جهتی انکلیز ویس قونسولوسی یوزباشی نه لیونه حواله ایدلمشدی . دو قوتورله قونسولوس مجرملرک همان توقیف اولنمی ایچون حکومتی متفقاً تضییق ایتمکه باشلادیلر . بونلرک تضییقات متوالیه لرینه وان حکومتی کمال سکونتیه ، ممکن اولانی اجرا ده تراخی ایدلیه جکنی سو یلیه رک هیچ بر شیء یا پامقده دوام ایتدی . اقدمجه انکلیز قونسولوسی اولان یوزباشی نه لیونک یرینه یوزباشی مانسل کوندرلمشدی . دو قوتورله بو ذات هر ایکسییده چایشه چایشه اودرجه متلاشی بروضیت آلدیلر که یالکنز قائم ایا ایه اوشاغی دکل بونلرله بر لکده قاسم اغانک پدری تیمور پاشا ودها کردلردن ۲۱ کشینک و بالذات حسین پاشانک ده تجزیه سنی طلب ایتمکه باشلادیلر . اک نهایت مشیرک امریه تشرین اول نهایتلرنده تیمور پاشا وانه کلدی . حسین پاشانک دخی ورودینه انتظار ایدلدی .

بونلرک اصل مجرم اولان ایکی کرده یکر می بش کشی ودها علاوه ایتملری ایشی تسریع دکل تصعب ایتمکدن باشقه بر شیئه یارامامشدر . حالبوکه قونسولوسله دو قوتورک فکری کردلری دائماً باشندن تخریب ایتمک لازم کلدیکی مرکزنده ایدی . وبخصوص پاتنوس اشقیاسی حسین پاشانک الی لابد بر طرفه دفع و طرفه ایدلمسی زمانی چوقدن حلول ایتدیکنی سو بلمکده ایدیلر . کور بیلورکه انکلیز قونسولوسی ارمنی وقعه سنده حسین پاشانک تحت امرنده کی منطقه یه هیچ بر فدائی کیره مدیکنک بو صورتله جزاسنی ویرمک ایچون مطلقاً حسین پاشانک شدتیه تجزیه سی طرفداری کورونیوردی . هله بر کون انکلیز قونسولوسی قونیاغی بر آز فضله

قاجردینی زمان روسلرک حسین پاشای مدافعه ایتمکدیرینک سببی بوکا دائماً روس حزیننه سندن پاره ویردرک استدلاری کبی قوللانمقده اولدقلرندن بومسئلهیه هرکسک وقوفی بولندیغندن بحث ایتمکه قدر جسامتلنش ایسهده بوبابده کنیدیسه مثبت ویا منفی بر جواب ویرلایسی انکلزیک سکوتنی اتاج ایتمشدر . پک آز مدت ظرفنده دوقتور بهلق ایله صیقی معارفه حاصل اولهرق برلکده سیاحتلر اجرا ایلمکه باشلامشدی .

حسین پاشانک ایشه قاریشد برلمسندن هیج بر نتیجه چیقمدینی پک اوزون زمان صکره تظاهر ایتمشدی . نته کم مشیرک شدتلی امری اوزرینه حسین پاشا وانه متوجراً حرکت ایتمش و فقط وانه بر قوناق مسافهده مسئلهدن خبردار اولنجه بوندن بویله بندن هیج برشی بکلما ملیدر دیهرک حیواننی چویروب کوینه عودت ایتمشدر . کرچه دوقتورله مصاحبه اثاسنده دائماً کندی مطلوبنک ایرکچ اسعاف ایدیله جککنه قناعتی اولدیغنی مصرراً افاده ایتمکده ایدیسهده ارتق حسین پاشا بردها وانه آیاق باصادیغندن و دوقتورله انکلز قونسولونک اصرارینه رغماً کوینده پک راحت بر صورتده امرار حیاینده دوام ایتمکده بولندیغندن دوقتورک قاعتنک بوشه چیقمدینی کورلمشدر . مجرملرک چوقدن برو ایران طوریراغنده بولمنی بولرک توقیفنی امکان خارجه چیقارمقده بولندیغنی شایع اولمش ایدیسهده قاسم اغا ایله اوشاغی عشرتی آره سنده سربستهجه کزیمکده اولدقلری حتی وان جوارنده کویلرده بیله کورولدیکی محقق و واقع ایدی .

مجرملرک توقیفی مسئلهسی کوندن کونه کیرو کیتمکده دوام ایدیوردی . قاسم اغانک پدری تیمور پاشا دوقتور بهلق ایله کوروشهرک ایشدن وازکچمنی ایچون مقدار معین پاره تکلیف ایتمش ایسهده دوقتور قبول ایتمشدر .

حکومت محلیه دوقتوره ضماً تضمینات تکلیفنه رضاداده اولوب اولدیغنی افهام ایتمش و فقط دوقتور هر حالده بوتضمیناتی ایرکچ آله حق اولدیغنی ظن ایدرک مقدارینی ۱۰ بیلک لیرایه قدر چیقارمنی تخیل ایتمکله بوکبی مذاکراته کیرشمکی آرزو ایتمکبی کورونمکده ایدی . او قیشی دیار بکرده کچیرمک اوزره قوتلی محافظه اورایه کوندردی . ایلک بهارده وانه عودت ایتمدی .

وانه عودتنده ایشک ایلرو کیتدیکنی دکل بوسبتون اونوتلیدیغنی کورمشدی . مسئله طوغر بندن طوغرییه ایمپراطور ایکنجی ویلهلمک توصیه سنی حائر اولان بر آلماننه متعلق اولدیغندن صوگ درجه فعالیت و تعقیباتده سرعت مأمول ایکن حکومت کردلر حقدده عنعناتی هیج بوزمدیغندن بر نتیجه حاصل اولدی . انجق محترم سیاح معززاً مملکته قدر اعاده ایلدی . چونکه دهها زیاده شدتلی طاورانوبده مجرمی بولوب کردلرک

اره‌سنده انی صلباً اعدام ایتک کردلری تابعیت عثمانیه ایصیندیروق ایچون او آره‌لق
حکومتک تعقیب ایتکده اولدیغی بره‌نسیله صوگ درجه ضد دوشه‌جکدی .

آلمانیا حکومتی دخی دوقتور به‌لقک سوؤقصد فاعلرینک مطلقاً جزا دیده ایدلری خصو-
صنده پک زیاده اصرار ایتامک لزومنی درعقب تلقین ایتمش بولسندیغندن هان هان ایشک
صوکنده دوقتور معاونت رسمیه‌دن ییله محروم قالدی .

سفارت دوقتوره ممکن مرتبه مملکتته چابوق عودت ایتسنی ارزواید کوروندی . [*]
انکلیز قونسلوسنی مانسل ایشک تعقیبنده کی فعالیتده هیچ کوشکک ویرمیدسه‌ده نتیجه‌ده
برنی چیقمینجه دوقتورله اولان مناسبتلری عادتاً مختل اولاشدی .

انک نهایت دوقتور برسنه صکره هیچ بر نتیجه الده ایده‌مامکسزین مملکتته عودت
ایتکک مجبور اولدی . دوقتور مملکتته کیتدکدن صوکره دخی مذکور مسئله برسنه ده
سوروکلدی .

۱۹۰۰ سنه‌سی قائم اغا کندی آرزوسیه بالذات محکمه حضورنده اثبات وجود ایتدی .
وکیل مدافع ارنی مسئله‌سندن طوتدیره‌رق مؤکلنک خطاً دوقتوری فدائی ظن ایدرک او
بولده معامله‌ده بولندیغنی برچوق دلائل ایله سرد و اتیان ایلدی . محکمه هر ایکی مجرمی بش
سنه‌یه محکوم ایلدی . فقط هر ایکی مجرمک دخی مملکتلرنده سربس نتیجه کزدکلرینه دأر
اولان قناعت حقیقه و ثائق موجوددر .

ایشته بووجهله حمیدیه عشیرت کردلریله مسکون اولان محاررده هنوز ترکلرک تماماً
صاحب اولمدکلرینه دأر ادعانک اطرافیه آکلاشیله بیلمسی ایچون یوقاریده کی مسئله کافیه ور
حمیدیه عشیرت کردلرینه دأر اولان فصله نهایت ویرمه‌دن اول هر عشیرت ایچون آیری
آیری کوی و نفوس جدوللرنی بروجه زیر کوسترمک ایجاب ایده‌جکدر .

[*] دوقتور به‌لق پروفوسور و بره‌هوک پاره‌سیله او حوالیده سیاحت ایدرک ایجاب ایدن معلومان
جمع و تلفیق ایتکله مأمور بولندیغنه برآن اول موسی‌ایهک الماییه عودتی ارزو ایدلکله برابر دوقتور
کندی وظیفه‌سنی اکمال ایدنجه‌یه قدر ولایات شرقیه‌ده قلمنی تصمم ایش اولمغله اکل وظیفه ایتسی
زمانی بکامک مجبوریتی حاصل اولمشدر .

وان وبتلیس ولایتلی داخلنده کی

حمیدیه عشیرت سواری الایلرینک نومرو و صره سیله موجود جدولیدر

ایگاریک اسمایی	ایگاریک اسمایی	آلای مرکز لرینک بولند قلمری محل		ایگاریک اسمایی	ایگاریک اسمایی
		بتلیس ولایتنده	وان ولایتنده		
محمد صادق بک	حیدر انلی	—	به رگری	۳۶۵	۲۱۳
مصطفی بک	»	—	»	۵۰۲	۴۱۴
جعفر بک	شولی	—	وان	۵۷۶	۴۱۵
علی بک	ادامانلی	—	ارحیش	—	۴۱۶
ابراهیم بک	موقوری	—	سرای	۳۸۲	۳۱۷
محمد بک	میلان	—	»	۴۶۵	۴۱۸
صادق بک	شمسیکی	—	وان	۵۱۲	۴۱۹
شرف بک	شه کیاق	—	باش قلعه	۳۷۲	۳۲۰
سامان بک	ادامانلی	—	ارحیش	—	۴۲۱
حاجی تیمور پاشا	حیدر انلی	—	»	—	۴۲۲
ساعاتان بک	»	—	عادلجواز	۴۸۵	۴۲۳
محمد علی بک	»	—	»	—	۴۲۴
حسین پاشا	»	—	»	۶۹۲	۵۲۵
فتح اه بک	حسنانلی	ملاز کرد	—	—	۴۲۷
محمد امین بک	»	»	—	۴۵۶	۴۲۸
عباس بک	»	قوپ	—	۴۹۵	۴۳۰
ابراهیم بک	جبرانلی	کم کم کوم کوم	—	—	۴۳۱
؟	»	»	—	—	۴۳۳
حسین بک	تاتورلی	—	سرای	۵۸۶	۵۳۹
حسن بک	اروش	—	باش قلعه	—	۵۵۶
قونی خان بک	ادامانلی	—	ارحیش	—	۴۵۸
لطفاه بک	په زیان	—	باش قلعه	—	۴۵۹
عمر بک	شیدانلی	—	»	—	۵۶۰
؟	خالاج	ارحیش اره سنده	ملاز کرد الله	—	۲۶۳

یعنی هر ایگه ولایت منطقه سنده ۲۳,۵ آلای یاخود ۹۵ بلوک واردر .

بولردن وان ولایتنه ۱۸ آلای یاخود ۷۵ بلوک وبتلیس ولایتنه ایسه بش الای

یاخود ۲۰ بلوک اصابت ایتمکده در .

کوریلیورکه وان ولایتی منطقه سنده حیدرانی عشیرتی الك چوق یعنی (۶) آلائی
آکیل ایتشاردر. بو عشیرت وان کولنک شمال قسمنده دها طوغریسی آلاطاغ سلسله سنک
جنوب قسمیه طاندورک تپه سنده ساکندرلر. آباغا دوزنده ساکن اولان حیدرانلیلر
دوداخ، ملاز کرد، ارجیشده ساکن اولان حیدرانلیلردن تفریق ایدلک اوزره آباغا
حیدرانلیلری یاخود پانسوس حیدرانلیلری تعیر اولتورلر.

چوقاق اعتباریه ایکنجی درجه ده حسنانلی عشیرتی کلیر. بونلر ملاز کرد، بولانیخ،
خسده ساکندرلر. بونلر (۵) آلائی اولوب اوچی بتلیس ولایتی منطقه سنده در.
بونلردن صوکره دامانلیلر کلور. بونلرک الك چوق قسمی بایزید حوضه سنده زیلان دره سی
کنارنده ساکندرلر که پانسوس و آباغا حیدرانلیلرینی برندن تفریق ایدرلر. ج- برانی
عشیرتی ایکی آلائی تشکیل ایدر. بونلر همان کاملاً وارطو قزاسنده ساکندرلر. دیگر
عشیرتله ایسه نسبتاً آز مقداره اولوب آنجق همان برر آلائی تشکیل ایدرلر. شاولی
عشیرتی وان کولنک شرق ساحلنده کائن تیار ناحیه سنده ساکندرلر. تاقوری عشیرتی
سرای قصبه سندن شماله طوغری بتون ایران حدودلریله تمتد اولان کویلرک ترکیب ایتدیکی
محمودیه قزاسنده ساکندرلر.

میلانی عشیرتی ایسه ینه محمودیه قزاسنده ایران حدودی اوررنده فقط سرایدن
جنوبه طوغری اولان کویلرنده مسکوندرلر. موقوری عشیرتی دخی ایکی اولکی عشیرتله
ساکن بولندقلری منطقه نك همان کیرو سنده وایکنجی خط مثابه سنده اقامت ایتمکده درلر.
شمسیکی عشیرتی محمودیه وحمیدیه قزالرنده قاریشیق اوله رق یشارلر. یعنی محمودیه و خوشاب
صولرینک خط تقسیم میانه راست کلان کویلرده تاقوریلرله میلانلیلرک ارسنده بولنمقده درلر.
شکیاق یاخود مزرزه کی عشیرتی زاب صوبنک قسم علیاسنه راست کلان آلباق قزاسنده درلر.
شیدانلی عشیرتی دخی خوشاب صونهرینک قسم علیاسنده حمیدیه نورشن قزالی داخلنده
ساکندرلر. خالاج عشیرتی ملاز کرد وارجیشده درلر.

هر عشیرت ایچون آبرو آبرو احوال اجتماعه لرینی تفصیلاً ذکر اینک بک مشکدر.
چونکه بو خصوص تماماً عشیرت رؤساسنک تشبث شخصیه سته مربوطدر. بونلرک تبدیلیه
هر عشیرت یشایشنده دخی عظیم تبدلات وقوعه کله بیلور. مثلاً اقدجه بک زیاده حشار بقلقه
مشهر اولان بر عشیرت ریاسته حلیم سلیم بر بک کچینجه او دقیقه دن اعتباراً معیتده کی
عوم کردلرک احوال اجتماعه لریده کندیسنه مشابته پیدا ایدر.

الای مرکز لری اعتباریله بر جدول یایلق اقتضا ایتمه بروجه آتی ریب ایدیلوه.

رئیسك اسمی	عشیرت اسمی	بلوك عددی	آلای نومرولری	
محمد صادق بك	حیدرانلی	۳	۱۳	بركری ده ۲
مصطفی بك	»	۴	۱۴	
ابراهیم بك	موقوری	۳	۱۷	سرایده ۳
محمد بك	میلان	۴	۱۸	
حسن بك	طافوری	۵	۳۹	
شرف بك	شه کبان	۳	۲۰	باش قلمه ده ۴
حسن بك	ارولوش	۵	۵۶	
کومسوله بك	په تیان	۴	۵۹	
عمر بك	شیدان	۵	۶۰	
جعفر بك	شاولی	۴	۱۵	وانده ۲
سابق بك	شمسیکی	۴	۱۹	
علی بك	ادامانلی	۴	۱۶	ارچیشده ۴
سلیمان بك	»	۴	۲۱	
حاجی تیمور پاشا	حیدرانلی	۴	۲۲	
قویلیخان بك	ادامانلی	۴	۵۸	
سلطان بك	حیدرانلی	۴	۲۳	عادلجواز ۳
محمد بك	»	۴	۲۴	
حسن پاشا	»	۵	۲۵	
فتیحاه بك	حسنانلی	۴	۲۷	ملاز کرد ۲
محمد امین بك	»	۴	۲۸	
عباس بك	»	۴	۳۰	قوب ۱
ابراهیم بك	جبرانلی	۴	۳۱	کوم کوم ۳
؟	»	۴	۳۳	
؟	حالاج	۲	۶۳	

وان ولایتنده
۱۸ آلای

بتلیس ولایتنده
۶

بو جدوللرده آلاى منطقه لرى دها واضح گوزيلور . برکرى سراى ، باش قلعه منطقه سنده ۹ آلاى ۳۶ بلوک بولنورکه ايران حدودنجه امتداد ايدر . و انده بوتانان ايکي آلايد بولنرک احتياطلرى مئابه سنده درلر . ارجيش ، عادلجواز ، ملاز کرد ، قوپ ، کوم کوم مرکزی بر منطقه تشکيل ايدرکه بوراده دخی ۱۲ آلاى ۵۰ بلوک طوبلاننه جقدر . بو ذکر اولنان عشيرتلردن و آلايلردن ماعدا اشاغیده علاوه جدوللرنده کوريله چکی وجهله دها سائر عشيرتلردن ديگر آلايلرده تشکيل اولمشلردر . کردلره دائر آوره يانوقک بر کتابي واردرکه بو کتاب [ترک — روس ايران حربنده کردلر] اسمنده در . بو کتابده کردلره دائر اولدجه مهم وثائق و معلومات موجوددر .

ايکنجی کتابک ختامی

نفوس وسطى خانه حسابى مقدارينه دائر

نفوس اوزرينه يازلمش بتون كىتابلرده آسيى تركى ده كى بر عائله نك نفوس مقدارى ۷ : ۸ دن آز ۵ : ۶ كوسترلمشدر. يوقسه هيچ بر وقت خانه باشنه ۴ حساب ايديله مز. خانه حسابنده ۵ : ۶ بو حوالى ايچون كافي كوسترلمشدر حساب ايچون بونى چوغالتمق موافق دكلدر. نفوس استالستيق مراقيلرندن يك آزي بر خانه ايچون ۸ نفوس قبول ايتدكلى واقعدر. حالبوكه اشاعيده ذكر اولنه جق تفصيلاتدن مستبان اوله جنى وجهله بر خانه ايچون وان وبتليس ولايتلرنده ۸ نفوس قبول ايتك صحتة اك قريب بر حسابدر. آسيى عثمانيده درت سنه وقوعبولان تبعات ائساننده اكثر دفعه لر نفوس ۳۰ : ۴۰ كشىدن عبارت خانلره تصادف ايدلمشدر. بونك اسبابى بو حواليده عادت اولدينى وجهله عائله نك اك بيوك رئيسى بر حيات قالدقچه بتون اولاد واخفادى بر خانه نك نفوسندن عد ايدلسيدر. اكثر يا طور نك طور ننه مالك اولان عائله لر ئيسلرينك نفوس مقدار مجموعى بالطبع قرق اللى كشى يى تجاوز ايدر. حتى پدرلى وفات ايدن ارلك قرداشلرك اكثر يىمى دخى پدرلرينك صاغلغنده اولدينى مثالو برلكده يشامقده دوام ايدرلر. بو مسئله ده دائر موثوق وئائق درج ايدلماسى شايدان تأسفدر. تتبع ائساننده بو وجهله بيك خانه نك نفوسنه دائر تبعات اجرا ايدلمش اولسیدی وسطى مقدار تظاهر ايدردي. بر آيدن فضله بو خصوصه دقت ايديله رك هر اوغرا نيلان كويده كيجه كچيربلان خانه نك مقدار نفوسى يازلقدده حاصل اولان نتيجه ايجه يوكسك ارقام كوسترر. بو تبعة وسطى مقدار ۱۶ ظهور ايتمشدر. بونك ده سببى غايت بسيطدر. اوروپالى سياحلر بر كويده كيجه يى كچيره جكارى وقت اك بيوك وكوزل خانیه مسافر ايدلك عادت اولمشدر. بويه زنكي خاتلرينك اكثر يا نفوسلريده كئيدرر. اشته بو وجهله تبعة اجرا سنده دائما چوق نفوسلى خانلره مسافر اولمقدن بو يوكسك رقم حاصل اولمشدر. حالبوكه هر كونكى تبعة ائساننده بر ايكى فقير خانه سنده كى نفوس مقدار يده قيد ايدلمش اولسیدی او حالده خطا تصحيح ايدلمش بولنوردى. ايلروده تبعة ايده جكاره آتیده كى توصيله ره دقت ايتمى اخطار اولنور.

یوحیای انسانی‌سند بر یرمه‌مسافر اولتیر. مطلقاً مسافرك نردینه گویدن بر ایکی گشی کاور. بونلرك نظر دقتلری جلب ایتمك ایچون یوحیلر اکثریا مباحثه زمینی تحریرسینه مجبور اولورلر. بو مباحثه زمینی مطلقاً نفوس عائله اوزرینه اولمیدر. بو سؤاللر دكل شهینی دعوت ایتمك بو حوالیده عادت اولدیغی وجهله وظیفه نزاكت عد اولتور. بو سؤالردنده نفوس اعتباریله عائلهده وسطی رقم تظاهر ایتمش اولور.

(۱) برخانهده کی نفوس ۸ عددینك اولدیغنه دائر نوریسوفك [۱۸۸۱ سنه سی ترکیاده ارمنی کویلرینك نفوس ایستاتستیقی تجربیه] نام رساله‌سنك روسیه عموم جغرافیا جمعیتك قافقاسیه شعبه سی حوادئنده مندرج قسمی اولدیغیه مهم وثیقه تشکیل ایدر. کرچه بوونائق عدد وسطینك ۸ اولدیغنی مطلقاً اثبات ایتدیکی ایچون دكل انجق ایستاتستیقی تحریرنده بوکی مأخذلرك کوزدن کچرلیدیکی اثبات ایچون بوراده ذکر و بیان اولمشدر. نوریسوف روسلرك ارضروم ولایتی اشغال ایتدکلی تاریخده یعنی بویلاتی، بازید، الشکرد، خرسان، حسن قلعه، ختس، اولتی، ارضروم سنجاقلرینه تقسیم ایتدکلی هنکامده بالخاصه نفوس تبیی اجرا ایتمشدر.

بو ایستاتستیقلر مجلس اداره ولایت دوسیه لری وارضروم ارمنی غریقوریان متره بولیدی خانه سی دوسیه لری یوقاریده اسملری ذکر اولان سنجاقلرده کی مأمورینك کوندردکلی جدوللری مأخذ اتخاذ ایدرك تنظیم اولمش ایسه ده نوریسونك قولنججه او وئائنده پک او درجه شایان امنیت دکلمش. چونکه مومی‌الیسه تصادفی یولجی قیلندن اولیوب بالخاصه بو ایش ایچون اورالرده سیاحت اختیار ایتمشدر.

مع مافییه نوریسونك رساله سی بو خصوصده پک زیاده تفصیلاتی احتوا ایتمکده در. مذکور کتابك ۲۸ نجی صحیفه سنده شویله دیمشدر: عمومیتله هر برخانه ایچون ۳ ارکک ۲ قادین حسابیه ۵ نفوس اعتبار ایدلمیدر. کردلره کلانجه ۱ ۳ ارکک ۱ ۲ قادین حسابیه برخانه یه ۶ نفوس اعتبار ایدلمیدر. دیگر مسلمان خانهلری ایچون ۴ : ۱ ۴ ارکک ۳ : ۱ ۳ قادینکی جمعاً ۷ : ۸ نفوس حساب ایدلمیدر.

علی‌العموم خرسیتیانلر وبالخاصه ارمنیلرك بو حسابله نفوس موجودلری تظاهر ایده مز. چونکه بو قدر وقوعانه سخنه اولان کویلرده نفوس تلفاتی حد وسطی نی کچمشدر. آنک ایچون شهرلی و کویلی ارمنی عائله لرینك نفوس موجودلری اره سنده تخالف چوغالیر. ترکیاده شهرلی ارمنیلر کویلی ارمنیلردن پک چسوق زنکین و راحتدرلر. بوندن طولایی شهرلرده عائله لر دائماً اوفق اقسامه آریلورلر. شهرلرده ۱۵ : ۲۰ نفوسلی بر ارمنی عائله سنه همان تصادف ایدیله مز درجه ده اندردر. کویلرده ایسه ۳۰ : ۴۰ : ۵۰ موجودلی عائله لر کثیردر.

کرجه نهرسونک کتابیده حساب وسطی نی کوسترمز ایسهده صورت عمومیهده بر خانه خلقتی ۸ دن فضله حساب ایدرک کوستردیکی اکلشلمشدر .
 کردلره کلنجه بونلر حقنده وسطی رقم ۶ اولمق اوزره کوسترلمش ایسهده وان، موش سنجاقلرینه دائر تنظیم ایتدیکه جدوللرده بو رقمی هیچ طوتمیورلر . علی العموم جدوللرک مطالعه سندن بر کرد عائلهسی هر حالده بر ارمنی عائلهسی نفوس عددنندن فضله اولدینی کوریلور . بوراده مثال اولارق مذکور کتابک بعض مقایسه لری عیناً درج ایدلشدر .

منطقه اسامیسی		خانه مقداری		نفوسک عددی		بر خانه به اصابت ایدن نفوس مقداری	
کرد	ارمنی	کرد	ارمنی	کرد	ارمنی	کرد	ارمنی
۱۳۱۱	۸۰۳۹۴	۲۱۰۴۰۰	۸۳۰۹۰۶	۱۶۰۳	۱۰	۱۰	۱۰
۱۰۰۰	۶۰	۷۰۰۰	۵۵۰	۷	۹۰۱	۹۰۱	۹۰۱
۱۳۰۰	۱۲۰۰	۱۱۰۰۰	۱۰۵۰۰	۷۰۷	۸۰۷	۸۰۷	۸۰۷
۳۲۰	۱۴۰	۳۰۰۰	۱۰۰۰	۹۰۲	۷۰۱	۷۰۱	۷۰۱
۳۲۰	۸۰	۲۴۰۰	۸۱۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰
۱۹۹۰	۴۴۰	۲۵۰۲۶۰	۳۰۲۴۵	۱۲۰۶	۷۰۴	۷۰۴	۷۰۴
۴۱۲۶	۲۰۲۱۶	۳۱۰۵۲۰	۱۲۰۲۰۵	۷۰۷	۵۰۶	۵۰۶	۵۰۶
۲۶۸۰	۲۰۲۴۸	۲۵۰۹۳۴	۲۴۰۵۰۰	۹۰۶	۱۰۰۹	۱۰۰۹	۱۰۰۹
۲۰۸۶	۱۹۰۴	۱۸۰۱۶۰	۱۹۰۲۶۰	۸۰۷	۱۰۰۱	۱۰۰۱	۱۰۰۱
۱۰۰۰۰	۱۲۳۰	۶۰۲۰۰	۱۰۰۹۹۰	۶۰۲	۸۰۸	۸۰۸	۸۰۸
۹۰۰۶۰	۱۸۰۸۱۲	۶۱۰۸۸۰	۱۴۵۰۴۴۰	۶۰۲	۷۰۷	۷۰۷	۷۰۷
۲۵۰۱۹۳	۳۶۰۷۲۴	۲۲۷۰۲۹۴	۳۱۶۰۹۰۴	۹۰۰	۸۰۶	۸۰۶	۸۰۶

بو جدولک مطالعه سنده نهرسونک کتابنده کی افادات پک او قدر تأید ایتیمور . بوده وان وبتایس ولایتلری نفوسنه دائر قطعی معلومات ایدینه مامش اولدینی کوسترر . چونکه کردعائله لرنده وسطی عدد نفوس مذکور کتابده محرر اولدینی وجهله ۶ اولوب جدولده ۹ اولدینی کوریلور . (*)

(*) ایکی سنه صکره روسیه جغرافیا جمعیتی قافقاسیه قسمی کتابنک سکننجی نسخه سنده برنجی طبعه بر علاوه درج ایدلشدر که بو علاوهده جدوللرده کی کوی اسملرینک طوغری اولوب ارقامه پک او قدر اعتبار ایدلماسی اقتضا ایدیور . چونکه اکثر حالاتده خانه مقداری عدده مقابله ضرب ایدیلرک نفوس مجموعی بولنشدی دینلمشدر . برده او علاوهده کی جدوللرده خرستیان نفوس وسطیده ۸ اولدینی حالده اسلام نفوس وسطیسینک ۵ اولدینی کوریلور که بوده اولجه طبع اولتان کتابنده کی افاداتی پک تکذیب ایتکده در .

(۲) قالوپا كينك اثيريك سگزنجی جلدك ۲ نجی قسمنده کی جدولردن مثلاً بولانیق
 قضااسنك بعض كویلرینه عائد اولانی جدوللرده خانه عددیله نفوس مقداری ارمنی و كرد
 ایچون مساوی درجهده کویسترلمشدر . مثلاً :

مواقع اسامیسی نفوس مقداری خانه مقداری بر خانه یه اصابت ایدن
 نفوس مقداری

۷۰۲	۱۵۰	۱۱۶۸	اند چای
۶۰۹	۱۵۰	۱۰۲۳	شیر و ان شیخ
۸،۲	۹۵	۷۷۹	خمره شیخ
۷،۲	۱۳۰	۹۵۳	نه غوت
۴	۹	۳۶	یتلو
۱۰۰۵	۶۵	۶۸۱	ماجینلو
۵۰۸	۶۰	۳۵۰	هر جار
۹۰۴	۱۶۶	۱۵۶۷	توقار
۷۰۴	۶۰	۴۴۵	پیران
۷۰۱	۱۱۴	۸۱۰	شیخ یعقوب
۱۱۰۸	۱۵۰	۱۸۷۰	لپز
۸۰۸	۱۱۰	۹۷۵	خوش کلدی
۵۰۴	۷۷	۴۱۵	شیخ وای
۷۰۶	۱۴۰	۱۰۷۰	ایری
۹۰۲	۴۰	۲۷۰	قاچان
۹۰۲	۶۶	۶۱۰	پیونغ
۶۰۰	۵۸	۴۵۵	پرقاش
۱۰۲	۹۱	۹۵۹	موللا کند
۷۰۷	۹۵	۷۳۵	اوت غونغ
۵۰۳	۲۸	۱۴۸	ته نیوق
۵۰۰	۳۳	۱۶۵	موللا قاریق
۴۰۶	۴۰	۱۷۵	اق راق
۴۰۰	۴۰	۱۷۶	شاخ بارات
۲۶۰۰	۳۷	۲۲۰	موللا داوود
۷۰۹۹	۲۰۰۶۹	۱۶۰۲۶۶	

بو ارقام كتابك محررى اولان قالوباكينك بالذات تدبىي نتيجهسى اولمغه شايدان اعتماددر .
و كرد ارمنى برلكده اولدينى حالده بو حواليده خانه باشنه نفوس عددى ۷۰۸۹ اوله رق
كوسترلمشدر كه همان سگنر ديمكدر .

(۳) ۱۸۹۵ سنهسى صاصونه بين المللى بر قوميسيون كمشدى . بو قوميسيونك وظيفهسى
بوراده بر سنه اول جريان ايدن احوالى تدقيق ايتمكدى . بونلره ترتب ايدن اك مهم
وظيفه بو حواليدهكى كويلرلك نفوسنى تدقيق ايتمك اولوب بو باده پك چوق مساعى صرف
ايتدكلرينه شبهه يوقدر . آلتى آى قدر چاليشدقدن صكره بر خانه به نفوس وسطى (۱۰)
اوله رق قبول ايتمشلدر .

(۴) خانه باشنه (۸) نفوسدن اشاغى حساب ايتمك طرفى التزام ايدنلر ۱۸۸۶ و
۱۸۹۸ سنه لرى قارص و اريوان ولايتلى داخلمده تحرير نفوس اجرا ايدن هيئتك فكربخى
قبول ايدنلدر . بو ايكي ولايتدهكى كويلره همان وان بتليس كې تركه كرد، ارمنى فضله اوله رق
يزيدلرله مسكوندر . كرچه خارجه بر مقدار روس و اريوانده دخى بمقدار عجم وارسه ده
نه شوغرافى نقطه نظرندن قارص - اريوان ولايتلى قوه شولرى اولان وان بتليس
ولايتلىريك سگنه احواليله همان مساوى ماهيته در . مثلاً احوال اجتماعيه و عادات و ساثره نك
تماماً يكديكره مشابه اولمى بو ايكي قومشو منطقه ده عالمه عدد نفوسنك همان همان مساوى
درجه ده بولمىسنى انتاج ايتمشدر . انجق بلكه افراد عالمه نك روسيه ده دهازياده آيرى آيرى
خانه لرده اسكان ايتلى وان بتليس ولايتلرندهكى عالمه عدد نفوسنك براز زياده اولمىسنى
انتاج ايده بيلور . مثلاً ۱۹۰۱ سنهسى قافقاس تقويمندن قارص و اريوان ولايتلرينه دائر
ايتيدهكى جدوللر عيناً درج ايدمشدر .

اريوان - كبرى ولايتى

وسطى مقدار نفوس	۱۸۸۶ سنهسى خانه مقدارى ۱۸۸۶ سنهسى نفوس عددى		
۶۰۷	۱۱۳۰۶۱۴	۱۶۰۹۷۲	اريوان سنجاغى
۸۰۰	۱۳۵۰۷۳۱	۱۶۰۹۰۵	الكساندرو پول سنجاغى
۶۰۸	۸۴۰۰۲۰	۱۲۰۲۶۶	» نحجوان
۷۰۸	۱۰۳۰۱۱۱	۱۳۰۱۰۴	» نووو بايزيد

۷۰۳	۷۱۰۰۶۶	۹۰۷۴۸	سنجاعی
۷۰۳	۶۱۰۷۱۲	۸۰۴۳۵	» شارور و دارا گل
۷۰۴	۱۰۰۰۵۹۱	۱۳۰۴۴۸	» آجمپازین

۷۰۴	۶۷۰۰۴۰۵	۹۰۰۹۱۸	
-----	---------	--------	--

قارص - ولایتی

۱۰۰۳	۹۸۰۹۴۱	۹۰۶۱۴	قارص سنجاعی (شہر خارج)
۱۱۰۸	۴۸۰۸۶۰	۴۰۱۱۵	» قاغزمان سنجاعی
۱۰۰۶	۶۰۰۲۰۰	۵۰۶۰۹	» آرداھان سنجاعی
۸۰۸	۲۷۰۸۰۰	۳۰۲۳۱	» اولتی سنجاعی

۱۰۰۴	۲۳۵۰۸۰۱	۲۲۰۶۶۹	
------	---------	--------	--

شمدی بو ایکی ولایتک نفوس عائله عددینی برلشدیره جک اولسه ق همان (۸) . یقین بر رقم ایلمش اولور .

بو ایکی ولایتده یکدیگریله مقایسه ایدیله جک اولسه اریوان ولایتی افراد عائله عددی قارص ولایتندن یوزده (۲۵) نسبتده آز اولدینی کوریلور . بونکده سببی قارص ولایتده اریواندن ده قولا بلقله تحریر نفوس ایدیله بیلمش اولمسیدر . چونکه تحریر نفوسده عائله عدد نفوسی همان هر زمان چوق دکل اکثریا آز اوله رق یازیلور .

علاوه (۲)

۱۸۹۴ سنه سی صاصون وقعه سی

۱۸۹۵ و ۹۶ سنه لری بو حوالیده وقوع کلان احوالی دها تفصیلاتیجه گوره یلمک ایچون ۱۸۹۴ سنه سی وقعه سی حتمده بر آز دها مفصل معلومات ایدنک ایجاب ایده جکدر . زده ارمنی قومته جیلری کورنسه هان اوراده یاغما قتال باشلادیغه اک بارز دلیل صاصون وقوعایدی . بالعکس قومته جیلرک وجودی اولمان محالدرده ارمنیلر پک راحت امرار حیات ایتشلردر .

صاصون وقوعاتی بتون اوروپایی انتبعا ه کتیردی و ترکیا سیاست داخلیه سنه اوروپا مداخله سنک اک برنجی سببی تشکیل ایتدی . هر یرده بوندن بحث واک قورقوج صورتده تصویر ایدلدی . درسه اتده کی دول اجنبیه سفرا سنک ابرامیله ۱۸۹۴ سنه سی بالخاصه ترکلردن عبارت بر قومیسون تشکل ایتدی . مملکتده تحقیقات اجرانسه مأمور ایدلدی . بو قومیسونیه اعضا صلاحیتی حائز اولمهرق ارضرونده قونسلوسلری بولمان حکوماندن دخی سامعین صفتیه بر وجه آتی مأمورلر تعیین اولندی : ویله برت (فرانسز) پرژه والسکی (روس) جیلهی (انگلز) بونلر انعقاد ایدن قومیسونک ضبط ژورنالی طوتارلردی . بو قومیسون آتی آی قدر دوام ایدوب (۱۰۶) اجتماع عقد ایتشدی . یازیلان مشترک راپورلر قومیسونک ایشک بدرجهیه قدر خلاصه سی اولهرق یازیله جقدی .

۱۸۹۵ اغستوس ۱۵ تاریخلی و فرانسه سفیری قابونک راپورندن مستبان اولدیغه کوره کرک اجتماع ژورنالدرنده و کرک مشترک راپورلرده کوستربلان مواد صورت عمومیده ویله برتک افاداتندن عبارتدر .

بو مشترک راپورک بر صورتی ایلروده کوستریله جکدر . کرچه بو راپور صاصون وقعه سی لزومی درجهده ایضاح ایدمزمزسه در چوق یرلری شایان دقتدر . بو راپورک بعض سطرلری بالذات ویله برتک فکر ذاتیمی اولدیغی آشکاردر . چونکه راپوری یازمه دن اول ارمنیلری ممکن اولمسه ییله حکومت عثمانیه بی پک فنا موقعده کوستر مکی تصمیم ایتدیکی کوزه چاریبور .

کرچه اعضا راپورلرینک نتیجه سنده [پروپوگاندا پالیدیغی واک مهم قومته رؤسا نندن مرادک ورفقاسنک قاوارا طالوری کوبیللری ارده سنده موجود بولمیدیغی و ارمنیلرک

اجرا ایتدکاری عموماً بونلرک اشتراك ایتدکاری و آقچه‌سور کوینده مأمورین حکومته قارشو حرکت ایتدکاری اثبات ایتک امکانسز ایسه‌ده مع هذا ضبط ورقه‌سنده کوسترلیدی مرتبه‌ده دخی دکدر . [*] دنیلش ایسه‌ده ینه‌اصل نتیجه‌ده، مطلقاً هر خصوصه ترکار قباحتی کوستریلیور .

فقط مطلقاً بو راپور مندرجاتک حقیقه‌مغایر اولدیغنی ظن ایتک ایجاب ایتز . ارمنی کویلوسی پولتیقه پروپوگانداسنه قربان اولمغله پک شایان تأسف برحاله ایدی .
ارمنیلری حقیقی کوسترمک نصل ممکن دکلسه بتون قباحتی ترکارک اوسته آتمده، او درجه غیر معقولدر ، عینی راپورده بالخاصه ویلبرت [مطلقاً ذاتی فیکری اولدیغنده‌شبهه یوقدر] شویله دنیلش :

[صوک سنه‌لرده قاوارا و طالوری‌ده ارمنی و کردلرک آره‌سی حس اولنه‌حق درجه‌ده بوزولمشدی . قومیتجه‌ی خامپارسوم بویاجیان مراد بوندن بالاستفاده‌چته‌لر تشکیل ایتدی‌که بونلر کردلره بعض مرتبه مصیبت القا ایتدیلر . بوندن دلگیر اولان کرد اولجه اخبار ایدوب‌سکره حربه باشلابورلر .]

صوک جمله اخیراً ترکیه‌ده حادث اولان وقوعاتک مبدأ واسبانی پک اعلا کوستریلیور . حتی قومیتجه‌یلری مدافعینی تصمیم ایدن ویلبرتک بو حقیقی نصل اضالدیغنه حیرت ایدیلیور . هله آتیده‌کی افادات سکوت ایله چشیدریله‌مز :

[ارمنی و کردلرک آره‌سنک بوزولمسندن مراد استفاده ایتدی] استفاده ایتک دکل بو بوزغونلغی کندیسسی وجوده کتیردی . طبقی کندیسندن اول چایشان قومیتجه‌یلرکی وجوده کتیردی . ۱۸۹۳ ده دامادیانک حرکتی کی . راپورده شویله دوام ایدلش : [بویاجیان مراد دامادیانک باشلادیغنی ایشه دوام ایتددر . مرادک محظره دفترنده کی یازیلر مرادک دخی دامادیان مثللو خفی پولتیقه اجرا آتی ایچون صاصونه مواصلت ایتش ارمنیلرک کردلره ، صادمه‌سنی تسهیل ایتش بولدیغنی کوستریلیور .] بالعموم قومیتجه‌یلرک الیمهم امللری اسلام خرسیتیان ارسنده خصومت تولیدی در . ترک و کردلری ارمنیلرک علمنه تحریکه چالیشمق که قان دوکولسون ، اوروپا مداخله‌سنه سبب بولنسون . بونک ایچونده ارمنیلره سربستی تام بخش اولنه‌غنی وعد ایتک کفایت ایتددر . صاصون وقعه‌سندن اول کرد وارمنی مناسبته کانه‌جه : بو حوالیده اقدجه اوزون مدت وقت کیرمش اولانلرک افاداتندن بویکی ماتک طوپراق و صو قرداشی اوله‌رق چنککاری ا کلاشلیور . همده یوزسنه‌دنبرو بو حالده یاشاشلر ودها بر چوق سنه‌لرده ینه بویله یشایه‌جتلربنه هیچ شبهه یوقدی .

[*] مأمورین حکومته یاییلان حرکتک ماهیت ودرجه‌سی حقیقده راپورده مع‌التأسف صراحت ویرلامشدر .

لیکن ارمنی مسئله سی قهرمانلری بو حوالیده قانلی بر فاجعه احداث ایتدیلر . یالکیز احداث دکل اولوندیر دبلر بیله . دیار بکرده کی فرانسیز قونسلوسو ایلیک وقوعاتی اخبار ایتدیکی وقت تلفاتی ۷۵۰۰ کوستردی . کویا ۳۰ کوی یا قلمش ۴۰۰ قادین قالدیرلمش ومشیرک صالیوریدیکی ۲۰۰ قادین ده اتخاره تصدی ایش و الح . . بو مسئله ده دأتر راپورده آئیده کی ارقام کوسترلمشدر :

۱۱۴	—	شه نیک کوینده
۷۸	—	سه مالد
۴۰	—	کولی کوزنده
۲۱	—	آغنی ده
۱۰	—	سیموطانغ
۱۴	—	طالوریده

جمعاً ۲۷۷ ۷۵۰۰ ؟

بو ارقامه غائب اولانلره شهبه لی و فیاتده داخدر . (*) قالدیریلان بعدده صالیوریلان قادیلر حقیقده راپورده صرف واحد یوقدر . بو ارقامک یوقدر آز اولسی قوه یسیونک خطاسیله حکوت عثمانیه نیک بر درجه یه قدر کم حقیقت ایتسی نتیجه سی اوله بیلور . لکن محل وقعه یه کیدن قومیسسیون اعضاسی بیک تلفاتی نصل کتم ایده بیلور . حالبوکه بوکا دأتر حرف واحد سویلامش لردر . حتی راپورلرک بر طرفنده [مأمورین حکومت بیله متلاشی اخبار آئیده بولنوردی کهنه اها نیک ونه ده بونلرک ویردکری معلوماتده اکتریا اعتماد ایدیه میه جک درجه ده مبالغه لر واردی] دیه شکایت ایدلمشدر . راپور نهایتلرند : [بو شرائط داخنده قومیسسیونک بک اوزون سورهن مساعیسنه رغماً واستماع اولنان شهودک افاداتنه کوره شایان اعتماد اولان وقعه بک آز اولدینی اکلانلدی اکرچه عینی شرائط داخنده تحقیقات دوام ایتسه ینه حقیقتک دها زیاده توسع ایده جکمه امید ایدیه بیله جک اماره موجود دکلدر .] دیشلر .

تحقیقات بروجه آتی جریان ایتشدر . مثلاً قومیسسیون طالوری یه عسکرک ووردی تاریخ حقیقده رسمی وثائقه مستند قطعی معلومات طلب ایدیور . رئیس واعضالر عسکرک نصل ، نه ، زمان زویه داخل اولدینی بک اعلا بیلرلردی . مأمور اولان طابورلرک حتی هانچی کویده نقدر کون قالدقتری بیله معلوم ایدی . بو بابده کی تلذراف قویسه لری بیله (*) راپورده اسامی اوزرینه تلفات جدولیده موجوددر . فقط بریرده اتلاف ایدلمش اولدینی ادعا اولنان اشاعیده اجل موعودیه اولمش کورینیر .

شایان اعتماد و نائقدن عبارتدر . قومیسونک طلبنه ویریلان جواب میر آلی توفیق بک افادتیدر که دیگر و نائقله یک اودرجه تطابق ایتمامکده ایدی . ایشه بووجهه اک اهمیتسر بر مسئله دخی حل ایدنامش حالده قالیوردی . دیگر برمثال : طالو اسمنده بریسی دها اوتوز حزر برانده ارمیلرک سه مال کوبنده بولدقلرینی ادعا ایدیور . قومیسونده مأمور اولان مجید اونباشینی شاهد کوستریور . دلکالر هر ایکی شاهدک دخی درعقب افاده لری ضبط اولمسنی تکلیف ایدیورلر . فقط قومیسون اعضاسی بوکا جواب رد ویریور . دلکه لک بو مثالو مطالباتی یالکز بر فورمالته دن عبارت کورنیور . اگر حقیقته مسئله نك صفحاتی جدی صورتده تعقیب ایدر کورونسه لردی ایش یک کولنج بر شکل الهیله بکدی . اک اوفق تفصیلاتنه قدر ۱۸۹۴ صاصون وقعه سی معلوملری اولان ترکارک بر دها تحقیقات اجراسنه هیچ لزوم کورمیه جکلری آشکاردر . حالوکه قومیسونک تحقیقات اجرا ایتسی عثمانلی عسکرله حکومتی قباحتلی چیقارمق ایچون ایدی . انجق تحقیقاتک بتون صفحاتی عموم دلکالرک مواجهه سنده اجرا ایدلسی مشروط ایدی . بو خصوص دلکالرلی قومیسون اعضاسی علمنه بر چوق سلاحلرله تسلیح ایش اولوردی . دلکالر حکومت طرفی الزام ایدر کبی کوروندکلرندن عزت نفس ملی رنجیده اوله جنی شبهه سز ایدی . فقط ایشه بو وجهه دلکالرله اعضا ارسنده کی عدم اتخاذ مشترک راپورک طرز معهودده یازلسی انتاج ایشدر .

بوندن طولایی همان تخمیناً بروجه آتی تچه حاصل اولدی : ترکارکندی کدیلرینی اوروبا دیپلوماسی محکمه سنه ویرمش اولدیلر . اوله بر محکمه که بو محکمه ده کدیلرینی تماماً حقیقی کوردکلرندن مدافعه ایتکی بیله نفسلرینه آغر کورمشلردر . دیکر طرفدن عثمانلی عسکرنده قباحت اوله رق اولسه اولسه هجوملری بر از شدتلی اجرا ایتلری قاچان ارمیلرک تعقیبنده یه شدت کوسترملری در که بومسئله ده دخی قومیسون وظیفه لری حسن ایفا ایدن عسکر وضابطانه ذره قدر قباحت اسناد ایده ممشدر . البته حکومتک وظیفه لری حسن ایفا ایدن عسکر وقوماندانلری دیپلوماسی محکمه سنه ویرمسی یک عجیب اولوردی . اوروبا دلکالرینی معین درجه ده نمون ایتک ایچون محکمه یه اوله ایشلر ویر . مشدی که صورت مخصوصه ده بو ایشلرده اشکار و ظاهر هتله ممکن مرتبه آز بولتیور . ردی . ضبطنامه لرده ایشه بونک ایچون فوق العاده قاریشلقی ظهوره کیشدر .

یکدیگری تکذیب ایدن وعلی العموم هیچ بر شی آکلاشیامیان بر چوق قاریش یق مسائل واردی . ارمیلرک ادعا ایتدیکنک کردلر ترکارک تماماً ضدینی ادعا ایتکده ایدلر . ارمیلری تکذیب ایدن ارمیلر ظهور ایتدی کرد و ترکارندن ده یکدیگری علمنه ادعاده بوانانلرده

ظهور ایتشدر . اولیه بر کشمکش حاصل اولیور دیکه بونده حقیقی وجعلی شاهدلرک
یکدیگرندن فرق وتمیزی همان غیر قابل ایدی . قومسیون اعضاسی بوکی قاریشیقلمقدن
هیچ متأثر اولیهرق ممکن اولدینی قدر تماماً تظاهر ایتمهش بر چوق مسائل قالمق اوزره
ایش کورر کورونمکی تصمیم ایتشدر !!

اشته بوندن طولاییدرکه بو راپوردهکی حسابلر لزومی درجهده آکلاشیله من طرزده
طوتشدر . راپورک صوک صحیفه لری حکومت عثمانیه نك مدح وساتیشیله طولایدر . تحقیقات
نتیجاسنده ایسه هیچ بر شی تماماً تظاعراسته دیر یله ماه شدی . ارنیلرک کردلره ایلك مصادمه سی
کوپری شریف خان تهر لرنده ویا خود ارنیلرک رجعت ایتدیکی آنطوق طانغی حقتده
او قدر چوق تفصیلات واردرکه اوقویان برشی آکلا به جنی یرده بالعکس شاشیرر .
برنجی قونسولوس راپورلری صاصون وقعه سنه دائر اولدقجه واضح معلومات ویرمشلردر .
[مسلح ارنی چته لری کردلره بعض کونا مضرت ایقاع ایتدکلرندن وحکومه مسلحاً مقاومت
ایتدکلرندن مغیر اولان کردلر اخبار ایدرک ارنی کویلیرینه هجوم ایدوب محاربه باشلامشدر .
بوندن صکره عسکر کلیر کردلری تقویه ایدک هر یرده ارنیلری مغلوب ایدلر]

مشترک راپورک بو قسمنی ارقویانلر تمامیله واضح بر معلومات ایدینه مزلر وبرد بوقانلی
مصادمات حکایاتنه دائر اک سطحی بر قروکی اولسون موجود اولدیغندن هیچ بر درلو
قطعی فکر حاصل ایدیلهمبور . انجق بر موقع معین وارسه اوده قومسیونک حکومتی تخطئه
بولنده اوقودینی نطق محلیدر !

طوغربلغه بک او قدر امنیت ایدیلهمیه جک اولان و صکره دن تقسیم ایدیلهرک اشاغیده
مربوط بولنان خریطه هیچ اولمزسه راپورک قرائتی تسهیله خدمت ایده بیله .

— مشترک راپور —

صاصون مسئله سنی تحقیقه -أمور اولان قومسیونه التحاق ایدن
قونسولوس دلکهلری طرفدن یارلمشدر .

موش ۲۸ تموز ۱۸۹۶

۱۸۹۴ سنه سی صاصون حوالیسنده جریان ایدن وقوعات قسمماً موش وقسمماً دخی
کنج سنجاقلریته تماس ایتشدر . باب عالی بو وقوعاتک محائده تحقیقی ایچون بر قومسیونک

مجلسه اعزامه قرار ویردینی کبی ارضرومده قونسولوسلری بولنان دول معظمیه مذکور قومیسونه قونسولوسخانلردن برر دلکه التحاق ایتدیملرینی التماس ایتدی .
 قومیسونه قومیسون ریسی ، شفیق بك اعضاسی جمال ومجید بکارله ینه ملکیده
 توفیق وعمر پاشالردن مرکبدی . عمر پاشا کانون تانی ۲۹ ده قومیسوندن انفکاک ایتدی .
 [چونکه بوموقت ایدی . *] ارضرومده کی فرانسوز ، روس ، انگلیز قونسولوسلری دالکه لریده
 دینهرت ، برژه والسکی ، چلهی ایدی .

بو ذوات تحقیقاتلری نتیجه سنی ایشو واپوره درج ایله کسب شرف ایدرلر .
 مع مافیه هر شیدن اول محل حادثه احوال محلیه سنه دائر مختصر معلومات بیان ایدرلر که
 بو صحیفه لردن ارمی ترک مناسبانه دائر بر درجهیه قدر فکر مجمل حاصل اولدقدنصکره
 وقعه نك اصل باشلانسیج و امتدادینه کچیله بیلسون وبو صفحانده دخی اختلال ، قیام واک
 نهایت مسؤلوتک کیمه ترتیب ایده جکی صره سیله کورلسون .

-- احوال محلیه --

قره صو وادیسنگ جنوب غریبسنده [قره صو مراد چانی یاخود شرقی فرائک
 توابعنددر .] وبو اووهینی جنوب غریبیدن تحدید ایدن سلسله جبالک اتکنده موش شهری
 کائندر . بو شهر سنجاق مرکزی اولوب بتلیس ولایتنه تاجدر . عمومیتله بو سلسلهیه
 موش طاغلیری تسمیه ایدیلوب شهره یقین اولان قسمی قورنیک طغانی وخاچه را صو
 سفاسار وبونلره بونلرک دها یوکک اقسامی آنطوق طغانی وتسواو صور طاغیله برلشور .
 بو حوالیده کی بر چوق دره ویا لر باطمان صوبنک حوضه علمیسی تشکیل ایدرلر که اصل
 بو جوارده قاوارا ، شاتاج ، طالوری کویلری کائندر . انطوق طغانی شمال شرقیدن احاطه
 ایدن وادیلرک برنده شهبک سه مال ، آلیو ، کویلری واردر . بو کویلرک یکدیگرینه اوزاقلنی
 یارمشر ساعتدر وهیسی موشدن ۳ : ۳۰۵ ساعتدر . ینه انطوق طغانی جنوب شرقیدن
 احاطه ایدن وادیلرک برنده ایسه شاتاج ، قوپ ، کرمار ، ایرسانغ ، تاییک ، کیاچاشین ،

(۰) دلکه لرک اصراری اوزرینه تحقیقات اولیه اجرایی هنکامنده بتلیس والیسنگ
 رینه وکالت ایتدی .

شوشامر دها ایلروده تساواصور طغانی مائله لرنده آکبی ، کویتنک ودها ایلروده اکبی
 حذرلرنده وقارشو صرتده قاواره تابع کویلیکوزن کوی و اردرکه بو کوی بر چوق تپه لرنده
 (شہتیک) و (سہمال) نه آیریلور . بوتپه لره کمپرو شریفخان طغانی تسمیہ ایدیلور .
 آنطوق طغانی وموش طاغریله برابر بو تپه لردن کچن پانقار شہتیک وسہمال کویلیرینی
 کولی کوزل کوینه ربط ایدرلر . دها ایلروده (آکبی) کوی طرفلرنده جنوب غربی
 استقامتده طاغلق واورمانلق اراضی واردر . آنطوق طاعینک مقابل صرتلرنده (صوربر)
 (ارغات) (سہغانق) کویلیله طالورینک بر قسم کویلیری واردر . (داوالق) (بورت)
 (خوشنود) (خارت) (ہہقانوق) (قہولایوق) خاورینک ونفس (طالوری) (طالوری
 کویلرندندر . (ایش قازیق) (اکہ شہسر) (سہویت) (ایفوزناق) کویلیری بکدی بکرندن
 برر ایکیشر ساعت مسافہده اولوب ہپسی کولی کوزل کوینه ۵ : ۶ ساعت مسافہده در .
 بو کویلر ارہ نندہ بر طاغ یولی واردر . دیکریدہ اکبی - کہ تیغ - سپوقانق درہ نندن کچن
 یولدر .

قاوار - شہتیک - سہمال - کولی کوزل - علیان موش سنجاغنه داخلدر . شاتاخ - آکبی
 - کہ تیغ - سپاغانق - صوربر - ارغات - صاصونک بر قسمی تشکیل ایدرلر . بتون بو
 کویلرک خانہ ونفوسی عددی تخمینی اولہرق جدول حالندہ علاوہہ درج ایدلمشدر .

— کرد وارمنی مناسبتی —

بوقاریدہ ذکر اولنان منطقہ اک زیادہ مثبت وپک زیادہ مرعاری بولنان محل اولوب
 حیوان یتشدیرمک ایچون پک مساعدددر . طالوریدہ اہالی محلیہ طرفندن ایشلملکدہ اولان
 تیمور معدنی واردر . بوندن بر چوق ادوات اعمال ایدوب جوار کویلرہ کوندرلر . بتلیس
 ولایتک بو قسمندہ بولنان ارمنی کویلیری صاصون - صیان - قوال طرفندن بر چوق کرد
 کویلیلہ محاطدرلر . یازن دیار بکر وسیلوان طرفندن نیم کوچہ کردلر بو جواردہ کی یابلا
 مرعارینہ کلورلر . بو کردلر بکرلی و بادینقانی و دها مختلف اسملرہ تسمیہ اولنان بر چوق
 قبیلہ لردن عبارتدر .

اراضینک طاغلق اولمسی وارمنی کویلیرینک کومہ حالندہ بکدی بکرینہ یقین بولنسی و قسماً
 دخی کردلر آرسندہ ضدیت بولنسی قاوارا ، طالوری ارمنیلرینی کرک یرلی و کرک خارجدن
 کلان کردلرہ قارشو صوک زمانلرہ قدر حسن معاملہ اجرا ایتمکہ مجبور ایتشددر . صوک
 زمانہ قدر بو ایکی ملت آرسندہ ہیچ برضدیت کورلنز وعادتا قدداش کبی کچنیرلردی .

مرعا مسئلہ سندن طولانی اکثریا آردہ تحدث ایدن اخلاقات دائماً صلحاً تسو بہ ایدیلوردی .
 کردلرک ارمیلرہ قارشو حسن معاملہ سی بروجہ آئی اسبابدن دخی ایلر و کلهیلور :
 ارمیلر منسوب اولدقلری کرد آغارینه بر ای محافظہ (حفر) نامیلہ عیناً وبدلاً مقدار
 معین بر ویرکو ویرلردی . بوندن باشقہ ارمیلر تاهل ایدرکن کلینک ابویسنہ ویردکلری
 پارہنک نصفی ده (حلال) نامیلہ کردا غارینه ویرلردی . هرکوی و خانہ برویا براقچ کرد
 بکندن مسئول اولوردی . طبقی کندی مالی کبی ویرکوسی ویرردی . و آخرہ صانہ ییلوردی .
 ارنی بوتاجیتی و ویرکویی ویرمکدن امتناع ایدرسہ آغالر هر درلو اذا وجفا ایہ جبراً
 سرفرویہ مجبور ایدرلردی . اک بیوک کرد اغلری طالوری ، قوارا اغلریدی . بتون
 ارمیلرک متفقاً اقرار ایدرکلری حفر ویرکوسی اشته بوندن عبارتدی . بو ویرکولر بعض
 محللردہ چوق بعض محللردہ بک آز آتوردی . بعض یرلردہ دخی هیچ ویرمز لردی .
 استجواب ایدیلان کرد اغلرینک هپسی حفر کله سنی بیہ اشیتمدکلرینی سوبیلور لردی .
 بو مثللو ویرکو انحق ۵۰ سنہ دنبرو آلمغہ باشلادیغی و بعض اغلرک بویہ ویرکو آلرلی انحق
 کندی اراضیلرنده چایشدیردقلری اور تاجچی ارمیلرک حاصلاتک نصفی ویرمک کبی برحق
 شروعدن بشقہ برشی اولمدیغی سوبیلر .

حفرک براق سنہ دنبرو موجود اولدیغی موش مأموریتندن طالب افندی اثنای استجوا .
 بنده بیان ایلشدی کہ بو ذات مدت مدیدہ بوحوالیدہ استخدام ایدلدیکندن عادات محلیہ
 وقوف تامی واردر . بونک افادہ سنہ کورہ ایکی سنہ اول صاصونہ حفر طلب ایتمک کیدن
 کردلر موجود ایش . بومسئلہ رسماً موش ولایتندن قومیس یونہ بیلدیرلش وقومیس یون
 مواجهہ سنندہ وثائق رسمیه صرہ سنندہ قرائت ایلش اولمغہ بوکبی برعادتک موجودیتی
 انکارہ مجال قالمشدر .

صوک ۳ : ۴ سنہ ظرفندہ کرد و ارمیلرک ارہ سنندہ بعض کونا ضدیت پیدا اولمغہ
 باشلامشدر . بونکدہ ایکی سببی واردر . بریسی کرد شیخلرینک دینی پروپوگاندا سی . بو
 تشویق ایسہ ارمیلر یوزندن کرد عشیرت لرنینک یکدیگر کربلہ محاصراتده بولناملرندن عبارتدی .
 ایکنجی سبب ایسہ دامادیان کبی قومیتہ رؤسائینک ارمیلر ارہ سنندہ یایدینی پروپوگاندا .
 بو پروپوگاندا دخی ارمیلرک کرد بکلرینہ اسیر اولملری وانلرک تحت قوماندالرنده چالیشملری
 موافق اولمغہ جنی زمینندہ ایدی . بو ایکی قوم ارہ سنندہ کی بو اسبابدن طولانی حصولہ کلان
 ضدیتک برنجی دفعہ اعلانی و ۱۸۹۳ سنہ سی جوارده کی عشیرت کردلرینک طالوری یہ
 هجوملریلہ باشلار .

۱۸۹۴ سنہ سی هامپار صوم اسنندہ ائلہ لی برارنی درسعدت و خوهده دو قوراق

تحصیل ایدرک طالوری به گمشدی . بوراده گیمسه گندی طایماق ایچون کنیدی مراد تسمیه ایتدیردی . دامادیانک اسکی ارقداشلرندن بعضیلرینک داخل بولاندینی برچه ایله مناسبته کیریشهرك دو قورلوق تجاربی نامی آلتنده کویدن کویه کزهرك ارمیلری (خنیر) و (حلال) اعطاسی کبی فنا عادتلردن واز کچریمکه جالیشدی .

فقطنه مراد نده بونک بش ارقداشی سه که عسکری تفکرتشکله مجهزایدیلر - بونلرک بوحوالی به کللرینک سببنی هیچ بردرلو بررده افشایه جسارت ایده مدیلر . چونکه چته لره مناسبته بولندینی اکلایشیلان برارمینک کرک کنیدی و کرک عائله سی کردلر ارسنده راحت ایده میه چکی آشکار کورونیوردی . برچوق ارمیلر حین استتقاقلرنده مراد اسمنی هیچ ایشتمدکلرینی سوبلرلردی . کردلر ده انجق رسماً قولاقدن قولاغه بواسمی ایشتمدکلرینی بیان ایدرلری . بوشراطله مرادیانک بوحوالیده کی اجرا آت و تشبثانه دائر قطنی براماره و دلیل کوستریله مامشدر .

مرادیانک کنیدی افاده سنه کوره اکثریا قاوارا ، طالوری وجوارنده کی کویلرده کشت و کذار ایدرک کرد وارمیلره بعض کونا نصایخده بولمش و اندرآ طاغه چقمش ایتمش . طالوریلی طوتو اسمنده برکرد مرادیانک ارمیلری کردلر علیه تشویق ایتدیکنی سوبلشدی حتی حکومته ویرکو ویرمامیکده تشویق ایتشدی .

برده مرادک اوزرنده ظهور ایدوب الده ایدیلان دفترده وطنپرورانه ایات و نطقلرک وارمیلرک صورت حرکتلرینه دائر پروغرامک موجودیتی و ۱۸۹۲ و قوعااته مائد مکتوبلرک ظهوری مرادک دخی طبق دامادیان مثللو جنوددن بوحوالی به مأموراً کوندلش و بالخاصه ارمنی ، کرد مصادماتی احضاره مأمور ارمنی قومیه جیسی اولدینی اظهاره کفایت ایدیوردی .

۱۸۹۴ سنه سی ۲۰ حزرانده قوبل قائممقامی کرک ویرکو تحصیل و کرک بعض اشخاصک توقیفی مقصدیه (آقشه سر) کلنجه مراد فراره مجبور اولمشدن . ارمیلرک کرد علیه برچوق حرکات نابلجاری تحتق ایتشدرکه کتباک و سستی کتایت ایتیه جگندن تفصیلاتندن صرف نظر ایدلشدر .

آتیده واضع الاضاً اولنلر بروجه آتی موادی تصدیق ایدلر :

(۱) مه دیادن آصمه - آقمو نام کردک ابکی اوکوری چانمش .

(۲) انیقو و قایقان برر کرد اتلاف ایدلش .

(۳) حسن شانوکیتک چارینه هجوم ایدلش .

(۴) ۱۸۹۴ سنه سی موش اهلینک نه لیمولی کردلرینه هجوم ایتسی که بودخی حیوانات

چالاق مسئله سندن ظهور ایتشدر . مرادله برلکده دردست اولسان دیگر بش ارنیدن مرادک بومسئلهیه دخل کلیسی واردر .

بوچته طالوری وقاوارادن بعض ارنیلرک التحاق ایتسی واقعدر . بالخاصه اخیراً اوج مسلمانک قتل ایدلسی کردلر ارسنده هیجانی تشدید ایلشدر .

بکردلی عشیرتی اغایی شرفونک افاده سنه کوره بادیقانی کردلرینک وقعه ده کندیلرینه التحاق کندیلرینه یاردم ایتک ایچون اولیوب بالخاصه اسکیدن مضرت کوردکاری ارنیلردن انتظام آلق ایچون ایش .

هرحالده قاورا وبالخاصه طالوری کردلری ظن اولدیغنه کوره ایجه مهم برغلبه لکله اجتماع ایتشدر . اجتماعی مأمورین حکومتک تشویق ایتدیکنه دائر براماره الده ایديله . مامشدر . بواجتماعک زیلانلی شیخ محمدک تشویقیله اولدیغنه دائر بعض شهادات موجوددر . حتی بالذات شیخ محمد کولی کوزل اجتماعده بولمشدر . بونلردن قاریقولی کردلری ارنیلره هجومه حاضر لیشلر . فقط قطعات عسکریه بوکاماعت ایتشدر . ایکی بلوک پیاده مرکه فوران کوینه کوندرلشدی . بوکوی شهنیکه یارم ساعت مسافه ده در .

مع مافیه ارنیلر بو کبی هجرمتک تکررندن قورقه رق ایجاب ایدن تدابیری اخذ ایتک مجبور اولمشلر .

براز صکره بکردلی کردلرک رئیسلی اولان عمرو شکر و ایله برلکده ۶۰ : ۸۰ کشلک بوقوتله لکره خوران یابلاغندن عودتده شهنیک وسه مال کویلرینه هجوم ایتشلر . بو کویلرک سکنه سیده کپرو شریف خان تپلرینه التجا ایتشلر . بونلره آلیو کوی سکنه سیده التحاق ایتش . بو حالده ارنیلرله کردلر آرسنده مصادمه باشلامش . بو وقعه ۱۸۹۴ سنه سی اغستوس برنده جریان ایتشدر . ایکی کون مصادمه دنصکره بادیقانی کردلریده بونلره التحاق ایتشلر . ارنیلر کول کوزنلره وانطوق طاغنه رجعت ایتشلر . ارنیلر اولجه عائله لری بورالره قاچرملشردی . کول کوزن کوینک برقسیمی بویده قالمشدر . کردلر شهنیک وسه مال کویلرینی احراق ایتشلر .

کردلرله دیگر شهودک افاداتنده ایسه انطوق طاغنه اقدمجه عائله لری کورتورمش اولان کردلرک یولنده بکلیوب بونلرک اوزرینه هجوم ایتشلر کبی کوستلش بر قسم کردلرک افاده سنه کوره ارنیلر یابلاغه کیدن بکردلی کردلرینک پیشیدارلری اوزرینه ارنیلر هجوم ایتش دیگرلرینک افاده سنه کوره عسکره شکایت ایچون کیدرکن ارنیلرک هجومه اوغرا . مشلر . اگرچه بکردلی کردلرینه اعتماد ایتک لازم کلیرسه صاصون یولنده یابلاغه کیدرکن هجومه اوغرا مشلر . حالبوکه بویول تسو وصار طاغندن کچر . بو حالده چای طاغی که

بولك تماماً عكسی طرفنده در - جوارنده هجومه معروض قالمیرینك امکانی بوقدر . ایکنجی فرضیه کوره بکرولی کردلری عسکرلره شکایته کیدرکن هجومه معروض قالمشله . بولنده اوقدرشایان امنیت برشهادت اولدیغی اکلاشیلورچونکه (شهنیک) (سه مال) (کول کوزان) کویلرینك بولدیغی چای طاغ منطقهسی بولنرك یولای اوزرینه هیچ راست گلر .

شهنیک کویلی مانوق اغلی کیربولنك افادهسی ارمیلرک اولجه آنطوق طاغنه التجا ایدرک اورادن حرکت تعرضیه باشلاقلرینی هیچ بر وجهله تأیید ایتمز . نادر اغاسمنده بریسی ده ا نیسانده سه مال کویندن بز قاچ خانهك تخیه ایدلمش اولدیغی کوردیکی افاده ایتمشدر صاصون قائمقامی دخی خزرانك ایکیسنده ارمیلرک صاصون طاغنه چیققلرینی تأیید ایتمشدر . قائمقامك کاتبی علی افندی دخی بوآیده مذکور کویلرده کیمسه قالماش بولدیغی اذده ایتمشدر .

مع مافیة عینی قائمقام همان اورمانلرده شهنیکه کلوب بش دقیقه قدر کیرقوی و دیکرچته رئیس بوقوی آر امشدری صالح اغا ایسه خزرانك یدی یاخود طقوزنده شهنیک سه مال کویلرینی بوش کوردپکنی سوبلشدر . نصراه اغانك افادهسنه کوره کولی کوزن کوی دخی اوهنگامده بوش ایمش . ضبطیه ملازمی بانی اغا ۱۲ خزرانده قاوردن کچرکن اوراده هنوز اهالی موجود بولدیغی کورمش اولدیغی افاده ایتمشدر .

۳۰ خزرانده یغی کرد ارمی مصادمه سندن برکون اول ضبطیه مجید اونباشی مرکه موزان کوینه قطعات ایچون ییه جک تدارکنه کیدرکن - ضبطیه همان هر کون (شهنیک) (سه مال) کویلرینه اوغرایه رق کچرمش . بو اونباشی مذکور کویلرک تخیه اولدیغنه دایر او کونه قدر هیچ برشی حس ایتمشدر .

حتی (سه مال) و (طاوو) کویلری سکنه سی ضبطیه طابور آغاسنه بو باده مجید اونباشی به سؤال ایتمسینی تکلیف ایتمشدر . [مجید اونباشی قومیسون معینه مأمور اولمشدری] بز واقع الامضا اولان هیئت بومعتدد شهودک یکدیگریله مواجهله طلب ایلدک ایسه ده اسعاف ایدلدی .

طابور آغاسنك شهنیکه ایکی اوچ ضبطیه کوندره رك تله قولی کردلرندن آلمش اولان حیوانانك تسایحی ایچون ارمیلره تنبهات اجرا ایتمسی - که کردلر طرفدن هیچ بر وجهله شکایت واقع اولمامشدری - واره نیلرک حکومتک امرینه اتقیاداً بو حیواناتی تسلیمه حاضر اولدقلری و فقط تله قولی کردلرندن شکایتلری بولدیغینی بیان ایتملری ۳۰ خزرانده (شهنیک) و (سه مال) کویلری سکنه سنك او تاریخده انطون طاغنده اولیوب کندی کویلرنده ایدوکنه غایت قوتلی بز دلیل تشکیل ایدر .

فقط طاہور آغاسنک بالذات شہنیک کویںہ کلیشنده بورادہ کہ ارمینلرک تہلہ قولی کردلریلہ اولجہ ایتدکاری مصادمہ دن طولایی توقیف اولنہ جققرندن قورقدقلری جہتلہ کویہ فرار ایتدکلرنده شہہ یوقدر. مع مافیہ او کون بوکویک اہالیسی آنطن طانغی قدر اوزاق بریرہ فرار ایدمہ مشلردر. کولی کوزن کویںہ کلنجہ بر چوق شہودک افاداتی و مرادک اوزرنده ظہور ایدن اوراقلک تدقیقی ۱۲ و یاخود ۱۴ اغستوسده بوکویده ارمینلرک موجودیتنی تظاہر ایتدیر. کددر. بورارده ایلک مصادمہ نکلصل جریان ایتدیکنہ واسبابنہ دائر بو کویدن اوچ کردک شہادتنی واقع اولمشدر. کرک بونلرک شہادتنی و کرک کیربونک شہاتنی او درجہ شایان امنیت اولماغلہ بونلرہ بر اہمیت مخصوصہ عطف ایدلما مشدر. حتی بو بابدہ زبلانلی شیخ محمدک افادایتدہ موجود ایسده بودہ او درجہ شایان امنیت کورولما مشدر. چونکہ برچوق افادایتدہ شیخ خارجی تلقیناتلہ افادہ و یردیکی ظنی حاصل اولمشدر.

شہنیکدن یازم ساعت مسافدہ بولنان مرکہ، موزان کویںدہ و بو حوالینک اسایشنی محافظیہ مأمور اولان ایکی بلوک اجر ایتدیجی حرکتہ کلنجہ! بودہ ایکی صورتلہ واقع اولمشدر. کویولر عسکرک کردلرلہ برلکدہ اولہرق شہنیک وسہمل کویںہ هجوم ایتدکارینی ادعا ایتدکددرلر. فقط مفرزہ قوماندانی یوزباشی حاجی مصطفی افندی او کون مصادمہ نکل وقوعنی قطعاً انکار ایدوب آنحق ایرتسی کونی ارمینلرک بکرولی کردلرینہ تعرض ایتد. ینی ایشتدیکنی ادعا ایتدکددرکہ او مصادمہ کندی برادر زادہ سی ارمینلر طرفندن قتل ایدلش و جسدی تخریف ایدلش اولہرق اردو کاہہ کتورلمشدی.

بکرولی، بادیقانلی کردلری دخی عسکرک مصادمہ اشتراک ایتدیکنی افادہ ایدیورلردی. طاہور آغاسنک افادہ سنہ کورہ مرکہ قوراندہ کی مفرزہ یی ارمینلرک کاملاً محو ایتدکیتندہ اولدقلری حوادتہ ایسانہرق بو مفرزہ بر طاہور موجودینہ ابلاغ ایدلشدر. حالبوکہ مفرزہ قوماندانی ہیچ بونلرک بریسندن بحث ایتمہرک کندی اردو کاہنک همان جوازندہ جریان ایدن مصادمہ دن ہیچ خبری یوقش کی کورونمک ایستہ مشدر.

بواسبا بدن ناشی مرکہ قوران جوارندہ بولنان قطعانک کردلرلہ برلکدہ ارمینلر اوزرینہ هجوم ایتدکلرینہ دائر ہیچ بر افادہ الہ ایدیلہ ما مشدر.

کرچہ مفرزہ قوماندانی حقیقتہ بک یقیندہ وقوعہ کلان مصادماتدن خبردار اولماش ایسہ بو حالدہ بالذات قطعہ سیلہ مصادمہ یی اشتراک ایتش قدر قباحتلی صایلق آفتضا ایدر. کرک بو وقوعات و کرکسہ بونی تعقیب ایدن دیگرلری و مرکہ موزندہ کی عسکرہ ارمینلرک هجوم ایدہ جکی و صاصون قائم مقامنہ سوء قصد اجر ایدیلہ جکی و مراد چتہ سنک بونلرلہ اشتراکی اولدیغہ دائر بتون خبرلری او کر نمشدی. حتی آچقندن آچیغہ حکومتہ عصیان ایدیلہ جکنندن

بيله خبردار ايديلر بونك ايجون برقاج طابور موشده اجتماع ايتديريلوب مير آلاى توفيق بئك تحت قومانداسنده اوله رق طوغريدن طوغرى به دردنجي اردو مش يرينك امريله حرکت ايتديرلمشدر . مفرزه ۲۰۵ طابور پياده برطاق سوارى وايكى جيل طوي ۱۳ ده ضبطه دن عبارتدى . بو مفرزه بعده ادهم پاشانك تحت قومانداسنه وړلدى .

اغستوس ۱۳ نده مفرزه شهنك كوينه حرکت ايتدى . مرکه قوزان اردوگاهنده بولنان ديكر درت بلوكه برلشدى . مفرزه نك موشدن حركتندن اعتباراً ارميلرك آنطوق طاغنده نه كچي برحر كنده بولندقلرينه دائر هيچ بر معلومات آله ماهشدى . الده ايديلان اوراقدن آنطوق طاغنده كى ارميلرك اغستوس ايتداسندنبرو مصادمه يه دوام ايتدكلرى كلاشيليه ردى . او كون دوام ايدن مصادمه دنصكره يورغون دوشن ارميلر كولى كوزنه كوينه جوار بولنان حسينجك كوينه رجعت ايتمشلر . بو كوبردن آرتق اميد قالمديغندن احراق ايدلمشدى .

توفيق بئك افاده سنه كوره فرزه ۱۴ اغسترسه صباحلين ايركندن شهنك كوينه مواصت ايتمشدر او كونك اقشامى كولى كوزنه واصل ارمشدر . قطعات بورايه واصل اولمزدن اول كوى تخليه ايدلمش واحراق اولمشدى . ارميلرك آنطوق طاغندن دخي فرار ايتلمرى بو حوالى يه قطعانك ورودى وارميلر اوزرينه هجومى سبيله در . مکتوبده هان او فرار كوئي يازلمش واون ايكي كوناك بر محاربه دن بحث اوليور . فقط كيم كيمكه حرب ايتديكي معلوم دكل . كردار بو مصادمه لرى كلياً انكار ايديبورار . چاى طاغنده كى سه مال قصبه سى مصادمه سندن صكره قورقوب كندى كويارينه طوغرى چكلمشدر . ارميلر ايسه بتون بومدت ظرفنده كردلرك ارميلره قارشو حركت ايتدكاريني سويليورلردى .

طاطو، مانوق اسمنده كولى كوزدنلى ايكي ارمنى قورقولردن مسلح كردلرك او كنده فرار ايتدكاريني سويليورلردى .

۱۵ اغستوس كوئي ره شك دن امين بك اوزرينه اجرا ايديلان هجومى كورن كرلرك افاده سنه كوره او كون هنوز كرد يابلاتدن عودت ايتمامشدر ايتش . بو افاده بايقانلى عشيرندن ميرزا بك عاينك ويرديكي افاده يي ناقضدر .

مير آلاى توفيق بئكه مصتفي افاده سى اقديسى اسه محل وقوعانده كردلرك عدم موجوديتى تايد ايتمكه برابر كردلرك او كونلرده زرده بولندقلرينى ارائه ايدمامكده در . هيشماغاغدنخى عيني صورتده افاده ويروب ملا عمر ك اردوگاهه كيتديكنى صاقلامق قيديه عسكرلرك طالوريدن (۱۱) كشى اسير آلدقلرينى ايديريور .

بترن بو افادانك نتيجه سنده حقيقه ارميلر كيديلرينك دشمنى اوله رق قارشولردن ، كردلرى بولمشلردر . بتون ارميلر كرد ، عسكر وضبطه لرك هجومندن فراره مجبور

اولد قلمی افاده ایدیورلر . جوار کویلر بونلری نزدلرینه قبول ایتماشلر مشیرک بو حوالیه ورودینه دکن ارمیلرک و غرادینی عاقبت جوار کویلرک دخی دوچار اولد جملری قورقوسی فراری ارمیلری قبولده بونلری معذور کوستر مشدر . مشیرک ورودنده ارمیلرک حقنده فواعلان ایلمکله ارتق قورقه - ق برشی قلمدینی تفهیم اولمئ ندز . صوگ دفعه ده کردلر بولناماشلر انجق قطعات عسکریه اوچ کونه قدر کوی کوزن ده اقامت ایتماشلر . بونک ده سببی احتیاط ارزاق تدارکی ایتمش . طالوری به یوروشده بر کونده آفتاده قالمشالر . کوی کوزمن دره سنده ارمیلرله اوفق بر مصادمه اولمش . بوندن دخی آکلاشیلور که مفرزه طالوریده انجق ایکی کون قانش . بوراده مراد چته سی تحری اولمش . صکره مونلا عمرک آدملری واسطه سیله مزارستانده بولتمشلر . تسایم اولمغه مجبور ایلمشلردر . بوندن دخی آکلاشیلور که قطعات طالوری به کلدکلری وقت کویلرده کیمسه بی بولاماشلر . چونکه بو آنده بتون کویلر محترق بولتمشدی .

بالعکس بعض ارمیلرک افاده سنه اعتماد ایتمک لازم کیرسه کردلر هجوم ایتمکلری وقت باشلرند خلیل بشیر بولنیورمش . ارمیلر کویلردن فرار ایدنجه خانلری احراق ایلمش کردلرک بو جواردن اوزاقلاشملری اوزرینه ارمیلر تکرار کویلرینه عودت ایتمشلر فقط یکیدن عسکرک کله جکئی خبر آلتجه تکرار فرار ایتمشلر بو سفرده بر چوق کردلرله عسکرلر اوزمانه قدر نمون اولمیان اوچ کوی یاقشملر .

طالوری وقعه سنی تحقیقه مأمور اولان قومیسون لزومی وجهله ایفای وظیفه ایده مامشدر . یالکنز موقوف بولنانلرله بتلیسدن کلانلری استنطاق ایتمشدر .

بر پاپاس ایله دیکر بر ارمینک شهادت لرینه نظراً ارمیلر اوپله سویلندیکی مثللو کلی مقدارده انطوان طاغنه تجمع ایتماشلر و کندی خانلرینی کندیلری یاقماش . حتی پاپاس ایستان اودرجه به وارمشدر که ایوم طالورینک محترق اولدیغنه دخی اینانما میدر حتی طالورینک بعض کویلری مثلاً: مازری ، خاریلری کویلری کرچه مراد چته - یله برلشمه ماشلر ایسه د بولورده کردلر قورقو - لرندن فراره مجبور قالمشردی . والحاصل طالوریده برنجی افادات مثلوه هیچ برشی اولدیغی موافق اولوب ارمیلرک افادانه کورد بتون کویلرک احراق و حراب ایدلدیکی محقه قدر مفرزه نک موشدن حرکتندن اعتباراً طالوریده موادک دردست ایدلدیکی وقته قدر عسکرک حرکته کلنجه مرادک دردستیلدو وقعه به تمش نظریله باقلمق لازم کله جکه ۴ میر آلائی توفیق بکله بونک تومانداسی آلتنده حاجی مصطفی اغلنک عسکرک صورت عمومیه ده ارمیلرله هیچ بر وجهه تاس و مصادمه ایتمدیکنه دئر اولان افادائی قدر مجروحدر که اخلاک باصدیرلمسی چته رئیسک دردستی کبی ایکی مهم وقعه بلا مصادمه هیچ بر وقت ختام بولمیه جنی آشکاردر .

قومیسون هر قدر کردلرک ارمیلرله مصادمه سنه عسکرک شترک ایتش بولنه جتی میدانه چیتارمغه سی ایتش ایسه ده میر آلا ی کردلرله برلکده حرکت ایتش اولماق ایچون کرد ارنی مصادمه سنک منعه هیچ بر وجهه تشبث ایتدیکنی وبالخاصه میر آلا یکن مقصدی چته رؤسائی دودست ایتمکدن عبارت بولندیتی افاده ایتش و بونک ایچون نه صورتله حرکت ایتدیکنی بر درلو صورت صریحه ده ایضاح ایتمهش و چته رئیسک معتبله برلکده ایکی دفعه مفرزه هجوم ایتدیکنی بیلدیرمش محل هجوم اوله رق کولی کوزن و کولی زهن کویلرینی کوستر مشدر . مع مافیله ارمیلر مفرزنگ یولنده و امانه مانع اوله مدقلرندن مفرزه قوماندانی ده اشقیایی محاصره ایتک و خطر جملرینی قطع ایتک ایچون هیچ بر وجهه تشبث اجرا ایتمهش بالعکس اوج کون بلا حرکت کولی کوزنده قالمش . حتی عسکرک دره یی کچوب آنطوق طاغنه طوغری ایلرولمیرینی قطعاً منع ایتش . ایکی کونده آفقا ده قالمش و اشقیانک راحتجه فرارینه میدان ویرمشدر .

حالبوکه برچوق شهودک افاده لرینه کوره کردلر ارمیلری تماماً محاصره ایدوب بتون خط رجعتلرینی کسمشدر . بوصورته ییله مفرزه قوماندانی اوفق برقطه کوندروب مرادی و یاخود برقاچ ارنی بی دردست ایتدیرمسی ایجاب ایدردی که بولرندن ارمیلرک زهیه التجا ایتدکلرینی او کرشم اولوردی میر آلا ی بک طالوری یه ورودی کونیه ایرتسی کونی اوفق بر قطعه عسکرکه کوندره رک اشقیایی تحری ایتدیکنی افاده ایتمشدر که اقدبجه بوحرکنده بولنسی ده ماوافق اولوردی . برچوق ارمیلرک افاده سنه کوره بالعکس مفرزنگ قسم کلیمی کولی کوزن - آنقات طریقله طالوری یه حرکت ایتدیکی وقت بر قسم عسکرده آکبی ، که تینق طریقله حرکت ایدرک تسواسار طاغنک کولوردهش دره سنی طارایوب بوحوالیده ارنی اشقیایی بولتوب بولندیغی آراشدرمش میر آلا ی توفیق بک ، مصطفی افندی ، ضبیطه ملازمی حسین اغا ، دها ، مولانک آدملرندن اوج مسلمانک شهادتنه کوره (۱۴ ، ۱۵ ، ۱۶) اغستوس کونلری عسکرک کولی کوزنده قالدینی حصوصه اودرجه اعتماد جائز اوله میله جقدر . چونکه مولانک خرسیتان چوبانلری بالعکس قطعانک کولی کوزنده ۶ کون قالدقلمیرینی افاده ایدیورلر . قطعانک هانکی کونده زهده برلندیینی بروجه آتی صورتده تحت و تقرر ایتمشدر .

(۱) ۱۴ اغستوس کونی کول کوزنه مواصلت .

(۲) ۲۳ اغستوس مرادک دودستی .

زیرده واضع الاضا اولانلر بو تاریخلرک قلمی برصورتده تئبیتی قومیسون بولندن مصرأ طلب ایتش ایسه لرده بو خصوص و نائز رسیمیه استاد ایتدیرلیوب مفرزه قوماندانک ذمه سنه براقلمشدر .

مرادك در دستى تاريخى مفرزه قوماندانى ۲۲ اغستوس اوله رق كوستر يور .
 فقط مراد بتون معناسيله تربيه كوروش بر آدم اولمغله (؟!) حياتنده الك مهم كونك
 تاريخى اونونمى غير قابلدنر . وقعنهك تاريخى ايسه اونوتوله حق درجهده ايكيمامدى .
 باشقه برويقديه مالك اولوق ممكن اولمغله شاين اعتماد افاده اولوق اوزره مرادك افادسى قبول
 اولمشدر (؟)

۳) ايلول برده طالور يده در دست اولنانلرك سه ماله استنطاقى . بو استنطاقده مشير
 ذكى پاشاده بولمشدر . بوتاريخ رسمى وشيقه مستدايدوكى قوميسيون طرفندن كوسترلمشدر .
 مرادك ارقداشلردن بريسي ايسه طالور يده بش كون قالدنلرني افاده ايتمشلردى . انجق
 بشنجى كوني سه ماله كلدكن صكره استنطاق ايدمش لردر . مفرزه قوماندانى ايسه مرادك
 توقيف مفرزهك طالورى به مواصلمك اوچنجى كوني اولديغنى افاده ايدىيور . بوشهادانك
 مجموعى آييدهكى خلاصه يي حاصل ايتمشدر :

۱۴ اغستوس مفرزهك كولى كوزنه وصولى

۱۵ ، ۱۶ ، ۱۷ ، ۱۸ اغستوس بش كون كولى كوزنده توقف

۱۹ اغستوس كولى كوزندن حركت

۲۰ » آفقاذه توقف

۲۱ » طالورى به مواصات

۲۳ » مرادك توقيف

۲۴ ، ۲۵ ، ۲۶ ، ۲۷ بش كون مرادله عونيه طالور يده قالدنلرني افاده ايتمشدر .

۲۸ اغستوس مراد وعونه سنك سه ماله مواصاتي ، مفرزه طالور يده قاليور .

۲۹ ، ۳۰ ، ۳۱ اوچ كون سه ماله [بو صحيفهده صاصون خريطه يي واردر]

۱ ايلول موقوفينك استنطاقده دوام (سه ماله)

بو جودوللره كوره مفرزه طالور يده بش كوندن اشاغى قالمامشدر . بركونده آفقاذه
 قالمشلسه محمد افدينك بوحواليدنه بركوندن فضيله قالدقلىرى يولدهكى افاده سى صحيح
 اوله ماز . موللانك مسلمان چوبانلرى ايسه مفرزهك طالور يده (۷) كون قالدنلرني
 سوبايورلر . ديكر طرفدن بوارهلق كونلر توفيق بك ومصطفى افدينك افاده لرله تطابق
 ايتكده دركه بونلره كوره مفرزهك طالور يده بولنديغنى مدت (۹) كون اولوق اقتضا
 ايدىيور .

كرك ارميلرك كولى كوزنده اردوكاهه تسلم اولدوغنى كونك تعينى وكرك سائر
 خصوصاتك صورت صحيحهده تظاهرى ايچون بوتاريخلرك تقررى ضرورى ايدى .

خاله گه كرك رچوق شهوڊك افاداتی و كرك مأمورین حكومتك و نائین رسمیه به مستند اولان افاده لری شایان اعتماد اولیه جق صورتده متفاوتدر .
نتیجه ده احوال بروجہ آنی خلاصه ایدیله جکدر :

صوك سنه ظرفنده طالوری و قووارا حوالیسنده كرد وارمنیلرك آره سی فنا حالده بوزولمه باشلامش . بولتیقه قومیه جیسی خا پارصوم بویاجیان نام دیگر مراد بو حالدن بالاستفاده صكره لری كردلره بك چوق مضرت ایقاع ایدن چته نی تشکیل ایتمكه موفق اولمشدی .

برچوق اسبابدن طولاتی حدتلمان كردلر ارمنیلره اولی، اخطار ایدرك هجوم ایدیورلر . مصادمه باشلابور . حكومت بوكا ارمنیلرك علناً عصیان شكلی ویریور . عسكرك سوق ایدیور . عسكرك قومیه جیلری آرایور . مرادی دردست ایدیور . ارمنیلرك عسكركه مصادمه ایتمك لینه كنجه كولی كوزهن كویلدننده بومصادمه واقع اولوب اولدیغی تماماً تحقق ایتماشدور . احتمالكه مفرزه بوحوالی به كله دن اول ارمنیلر بورالری نی تخلیه ایدوب فرار ایتمش بولتیورلردی . كولی كوزهنده برچوق ارمنیلری یوقسه بر قاقچ ارمنیمی عسكركه قارشو سلاح استعمال ایتمشدر . بوراسی معلوم دكل . معلوم اولان برشی و ارسه بوراده كردلر عسكركه برلكده حركت ایتمشدر . عسكركلر بونلری اوزا قلاشدرمق ایچون هیچ برتدبیره توسل ایتماشلر . بوراسی محقق !!
یالکیز برمسئله قالیور : حقیقه ارمنیلر حكومت علیه عصیان ایتمشلمی ؟ و حكومت طرفدن اتخاذ اولان تدابیر حدود انسانی نی تجاوز ایتمشی ، و الحاصل مسئولیت هانکی طرفه راجعدر ؟

درجه ثبوتیه واران برطاقم حقایق واردركه آنلرده شونلردور :

دامادیان و مراد کبی چته رئیس لرینك ۱۸۹۴ مایسنده بوحوالیده پروبوغاندا یابوب مسلح چنلر تشکیل ایتملری ، مأمورین حكومه قارشو عالی تجاوز مسلح ، اجه سرده عالی مصادمه ، ضاصون قائمقامنه كفا لشینده سو قصد . ا کی و كه یغده ضبطه لرك قوغلمه سی ، ۱۵ : ۲۰ سنه دن بورا طالوری حوالیسنه مأمورین حكومتك قبول ایلامس موركو ویرلامسی باروت و قورشون اعمالی ، انطوق طانغه تجمع ایدوب اورادن كردلره هجوم ایتمك ، كدی كویلری كندیلری یاتق ، مرکه موزانده کی اردیكده بولان عسكری نحو ایتمكه تشبث ایتمك ، كولی كوزهنه و كولی زنده مفرزه عسكركه اوزرینه هجوم ایتمك . بونلرك چوغاك مسای حكومت محلیه نك علم اقتداردن باشقه برشی اوله من .

سلاح مسئله‌سنة كلنجه : بوحوالیده چوبانلرك سلاحه اولان احتیاجی آشکاردر. برده ۱۸۹۳ ده کی کردلرك مجتمعاً هجوملردن قورقان ارمنیلر انجق کندی کندیلرینك مدافعی اوله بیله جکینی دوشونهرك قسماده سلاح تدارکنده مضطر قالمش-لردر . بونك ایچون کوزه چاربان مقدارده احتیاط باروتنك بولمسی ارمنیلری قباحتلی کوسترمن . ارمنیلرك آنطوق طاغنه طویلانلرینه کلنجه بوده ینه کردلرك هجومندن قوقدقلردن در کردلره مضرت ایقاغنه کلنجه بوده مراد چته‌سنة منحصردر .

۲۸ حزیران تلی قولی کردلرینك وقعه‌سنة الكزیاذه سبیت ویرن مراد چته‌سیدر . بونلرك هبسی کوسترییورکه ارمنیلر ۱۸۹۴ سنه‌سی نهایتده علناً عصیان حرکتنده بولمالمش-لردر . بویله برقباحت مرادك نزدنده ظهور ایدن بروتیقه ایله عموم ارمنیلره عطف اولمش-در . بوویتیقه‌ده بولتیقه‌یه دائر بیوک بر پروغرام واردر . دینور ایدی که بوویتیقه انجق وقوعاتی کونی کونه‌حاکمی برکاغددن عبارتدر . اکرچه اختلال اوج آی اول یواش یواش احضار ایدلمش وکنج متصرفك رسمی تلغرافی وجهله حقیقه ایش مایسده باشلامش ایسه بونصل مأمورین حکومندر، بوایشك اوکونی آلمق ایچون هیچ برکونا تدبیر انخذ ایده‌مامشدر .

ارمنیلرك کندی خانه‌لرینی اغلرینی کویلرینی کندیلرینك احراق ایتمش اولدقلرینه ایذائمی کوانچدر . بالذات مشاهده ایدنلر تسمیه 'ولان شهودك افاداتی یکدیگرینه اودرجه مباین که زرده واضع الامضالر بو افاداتی هیچ بروجهله شایان اعتماد کورمه‌مشلردر . صوک درجه متعصب اولان ارمنی غریغوربانلرك کندی کایسارینی کندی الاریله بویله تخریب ایتملرینی ده هیچ بروجهله موافق عقل وحکمت کوره‌مامشلردر . قباحتك اساسی ارمنیلرده اولغله برابر کویلرك احراق مسئله‌سنده کردلری وعسکرلری مسئول طومتق لازمدر .

ارمنیلرك کردلره اولان قانلی مصادمه‌سنك اسبابی :

۱) قطعانك - اکرچه اشتراك ایتمامشر ایسه - لاقیدقلمسی بوکا حائل اوله‌ماسی
 ۲) حکومت مأمورینی طرفندن هیچ برکونا تدابیر انخاذ ایدلماسی .
 ۳) قاوارا ارمنیلرینك اتلافی امری شایع اولمسی که پاره یاغماسی قیدیه کردلرك بوکا اجتهساری .

۴) ارمنیلرك کوزلری اوکنده انلرك مسکنلرینك تخریبی که بوندصکره آرتق ارمنیلره حیات محافظه‌مسی قیدی دوشمش اولور . کرک کولی کوزه‌نده کرک کولی زنده

ارمنيلرك عسكركله مصادمه ايدوب ايتدكلرى مشكوك قالمشدر . چونكه مصادمه اولسيدي عسكردن تلفات ومجروحين اولسي لازم كليرديكه بو باده هيچ بر شي تقرر ايدمامشدر .

والاصل بتون بو تحقيقات نتيجه سي قاوار وطالوري كردلرينك حكومه قارشو عصيان ايتدكلريني ميدان ثبوته قويمشدر .

اگرچه بو وجهله بر حرکت عصيانيه موجود ايديه حكومت بوني باصديرمق ايچون هيچ بر ترتيبات اجرا ايدمامشدر. ارمنيلرله برلكده انطوق طاغنده بولنان چولوق چوجق كبي عاجزلرك جياتلريني قوربارمق امرنده كذا هيچ بر شي دوشونلماشدر . بو وقعه ده ارمنيلردن بر چوق ارلك وقادين چوجق تلف اولمشدر . بونلرك بر قسمي عسكرك بر قسمي ضبطيلر طرفدن قتل ايدلديكي كبي بر قسميده قورقوسندن تلف اولمشدر . خانلرده بر اقله مش اولانلرك بر چوغيده صكره دن اتلاف ومحو ايدلدي . اكرچه سه مالدله كردلرله ارمنيلر ارسنده كي مصادمه نك يالكر ايبي كون درام ايتديكي حفته كي شهادته اينامق لازمكلسه ايبي كوندن صكره كردلر فرار ايدوب يالكر عسكركله ارمنيلر ارسندن كولي كوزن وكولي زنده سلاح انداختي دوام ايدوب كيديكيني قبول ايتك ايجاب ايدر كه او حالده ارمنيلرك تلفاتي يالكر نفوس ذكور دن اولمق لازمكليردي . حالبوكه ارمنيلرله پاپاسلرينت افاداتندن تلفات قادين ، ارلك ، چوجق ، اختيار اولمق اوزره مختلف ايش .

كردلر فرار ايتدكديصكره عسكرك وضبطيلر كمى راست كتيرو مشروسه تلف ايتمشلر . بونك مقدارينه كلنجه : حكومت ملكيه جه تدابير لازمه اتخاذايدلمه مش اربله بومقدار زيرده واضع الامضالر قطعي بر رقم الده ايدمامشدر .

انجق درنجي فصلده اسماري ذكر اولنان تلفات جدويله اكتفا ايتك ايجاب ايدمجبكر .

وقوعات اتناسنده حاله قادينلرك اتلاف ايديلوب ايدلديكي مسئله سيده تماميله توضح ايدمامشدر . ارمنيلر بوننده ادعا ايتمشلر ايسه ده منفرد شهادتله قالمشدر . كويلرك احراقي زماننده بونلر دروننده اختيارلر خستلر چوجتلرده محترق اولديني مسئله سنده بالطبع بو كيلرك فراره مقتدر اوله ماملرندن تلف اوله جقلريده شبه ايديله مز . سه مالدله باشلرنده پاپاسلري اولديني حالده اردوكاهه تسليم اولمق ايچون كلان چولوق چوجق ارمنيلرك اتلاف ايدلديكي وحندقلره كوملديكي شهادتي قوميسيونجه اساس اعتباريله قبول ايدلماشدر . بو باده تحقيقات اجرا سندن بيله استنكاف اولمشدر . چونكه حنطلرده كي كيمكلري ارمنيلرك صكره دن طولديردقلري ادعا ايدلمكده در . اردوكاهه التجا ايدن قادينلره تعرض ايدلديكي

مسئله‌سندہ بر قادین اولجہ شہادت ایش ایسده ایگنجی دفعہ شہادتدن استکاف ایلشدر :
زیرده واضع الامضار بو خصوصک واقع اولدیغنی تصدیق ایدرز .

پاپاس اوخانسک شہادتندن ۱۲ و ۱۳ اغستوسده ارمیلرک آنطوق طاغنده کی حالی
صوک درجده فنا ایدی . کردلر چکیلویده عسکر کلدکدن صکره بونلر اوتیه برویه
طاغیلوب فرار ایتمک باشلامشدر .

ارمنی قاطرچیلرک افاده لرینه کوره عسکر کلدکدن ۵ : ۶ کون صکره ارمیلر کولی
کوزنده عسکره تسلیم اولمشدر . اگرچه عکر کولی کوزنده عسکر اوچ کوندن فضله
قالماش ایسه بونلره استناد اولنان نصیح کندیلکندن مردود اولور . فقط هیئت تحقیقه
بومدن قطعی اولهرق میدانه چیقاره مامشدر . پاپاس اوخانسک نه سببله اولدیکنه دائر هیچ
بر سررشته الده ایدمه مامشدر . پاپاس پارسهخ پاپاس اوخانسک عسکره تسلیم اولوق اوزره
ایکن کردلر طرفدن اتلاف ایدلدیکنی سویلیور . بو باده تعمیق تحقیقات ایدلمش ایسده
بر نتیجه حاصل اولمامشدر . بو باده کی شہادت یکدیگری نی ناقصدر .

قوارنک ، شهنیک ، سه مان ، کولی کوزن کویلری بوشالتمشدر . طالورینک که تینک
سپاغاق وسائر کویلری ایسه واسطه معیشتک فقدانندن طولانی اهاالینک بر قسمی دیار بکره
ودیکر قسمیده موش اره‌سندہ کی ارمنی کویلرینه حکومت معرفیله سوق و تقسیم اولمشدر .
بر حوالینک کاملاً تخلیه می‌هیچ بر وقت اختلاله قارشو بیله بر جز اولهرق قبول و تصور
اولمه‌ماز . حالبوکه بو حوالیده کی ارمیلرک قیامی مراد و امثالی چنلرینک تشویقانه
قابلقدن بشقه بر شیله تفسیر ایدیله‌مز .

والحاصل مایسندن برو بو حوالیده ایکی ملت اردسندہ کر کینلک حس ایدوبدوبابده هیچ
بر کونا تدبیر اتخذا تیمه‌رک بتون بو وقوعانه سببیت ویردکلرندن و مصادمات باشلاقدن صکره
درعقب ممانعت ایدلدیکنندن طولانی حکومت ملکیه و عسکریه کاملاً مسؤلیت ترتب اید .
چونکه مشیر ذکی پاشانک و رودیله ارتق هر شیشه نهایت ویراش ارمیلرده کویلرینه اعاده
ایدلمش هیچ بر یرده بر توقعات اولمامشدر .

امضار :

م . پرزه والسکی ، ا . ث . چیلہی . ویله‌رت .

مرادك حين توقيفنده اوزرنده ظهور ایدن مکتوبدر :

مختم ارقداش مراد

سزه معلوم اولان مکتوبی آلدق وکال صمیمتله آنی قبول ایتدک .
اگرچه بزم احوالمزی اوکرمک ایسترسهک بزم بو ایشدن خلاص اولمقغمز ممکن
دکدر. اشته ۱۲ کوندر مصادمه ایدیوروز وعون حقله هنوز غالبز . فقط دون صباح هر
طرفدن هجومه معروض قالدق . حسینجک کویخی دشمن ضبط ایتدی. اقسام اوستی بوراسنی
یاقوب کول ایتدی . بو صباح یکیدن هجومه معروض قالدق . همان کاملاً محو اولمغه پک
آز قلمشدی .

بو سبیدن ناشیدرکه پاپاس بدروس کرلی کوزن اهلایسنک مهم بر قسمنی آلهرق
بزم خبرمز اولمدهن صاصونه متوجهاً حرکت ایتشدو . بز باشقه واسطه لره توسل ایدرک
ارقه دن ۲ : ۳ قادین کوندردک . پاپاسله کیدنلرک بر قلیلی کیرو دوندی . فقط ییلپورزکه
بر چوق قادین وچوجق کویله برابر محترق اولمشدو. بر قسم اهلایده غایبدر .

امضا ایدنلر : کهرقو موسهیان ، اونان تاغانیان ، تراوخانس .

مکتوبک آرقه طرفنده :

شمدی صوکمز نه اوله جغنی بیله میوروز . پک محتملدرکه اقسامه قدرایش عکس حال
کسب ایدر . هممز محو اولوروز .

ارضروم فرانسه قونولوسی برزهدرونک فرانسه خارجیه نظری هانوتویه یازدیغی

راپورد :

ارضروم ۱۹ اغستوس ۱۸۹۴

بر مدتدنیرو جهت عسکرینه نیک اتحاد ایتدیکی تدبیر طولایسیله صورت عمومیه ده برخانجان
حاصل اولمشدر . ترخیص اولان بر قسم احتیاطلر یکیدن سلاح الته دعوت اولندی .
ارضرومدن ۳ طابورله بر جبل بطربه سی ارزنجاندن دیگر اوچ طابورکه جمعاً ۲۵۰۰
کشی صاصون حوالیسنه حرکت امر آلدی . موش و دیار بکر ارسنده بولنان بوحوالیده
بعض کونا قیام واقع اولمش . اپی مدتدنیرو بوحوالیده بوکی احوال باشلامشدر .
صاصون حوالیسی غایت طاغلقدر ، صعب المروردر . اون قدر کوی وارددر . بوکویله تماماً

ارمنی‌لرله مسکوندر . بو کویلرک اه الیسی کردلرک حمایه‌سی آلتنده یشادقلرندن کردلر
 بونلری کندی کوله‌لری عد ایدرلر . بو حوالی سکنه‌سی صورت عمومی‌ده حکومت عثمانیه‌یه
 لفظاً تابعدرلر . بر سنده‌نبره حکومت بو طرز اداره‌یه بر نهایت و یروب بونلردن ویرکو
 طلب ایتشدی .

کویلر بعض محملری مدافعه حاله وضع ایدوب او قدر کوزل مقابله‌ده بولنملردی که
 بونلره قارشو کوندریلان اوفق بر مغرزه بر قاچ تلفات ویردی . پک یقین زمانده بو
 حوالیده بو کبی مصادمه‌لر وقوعه کلش . روایته باقیلیرسه صاصون اهالیسی‌یه کردلراره‌سند
 پک مهم مصادمات اولمش .

بو کبی احوال غیرمناسبیه قطعی صورتده نهایت ویرمک ایچون استانبولدن کلان امر
 موجبنجه مقدار کافی عسکر سوق ایدلش . طابورلر صاصونی محاصره ایدوب کوندن کونه
 خط محاصره‌نی کچولتمکده ایشلر . حکومت هر زمان اولدینی کبی بو سفرده بو مؤسف
 وقعیه‌نی عمومین صاقلایور . فقط تسکین اسایش ایده‌میورلر .

امضا

برژه‌رون

دیار بکرده کی فرانسز ویس قونسلوسنک فرانسه خارجه ناظری هانوتویه
 یازدینی راپوردر :

دیار بکر ۵ تشرین اول ۱۸۹۴ آلافرانغه

بتلیس ولایتده‌موشه جوار حوالیده کی ارمنیلرک قیام مقصدیه مسلحاً حرکته باشلادقلرینی
 ایشیدییورم . کویا ارمنیلردن (۳) بیک کشی آنطوق طاغنه طوبلانمش و آچیقندن آچیغه
 مقام خلافته تابع اولماق عصیاننده بولنملر . بوکاده سبب یالکز کردلرک دکل حتی مأمورین
 حکومتک ناحق یره دائماً ارمنیلره تصدیقات اجرا ایتلری ایش . بو حرکت خنچاقلر
 طرفندن چوقدنبرو احضار ایلتمکده در . لوندره و آتندن صکره تظایسده طوبلاندیلر .
 بورادن ارمنیلرک سربستی‌سی ایچون چالیشیورلر .

بو جمعیتک امرینی اجرا ایتمک اوزره اختلاخلیلر صاصونده نایش اجرا ایتمکده باشلامش .
 فقط ارمنیلر ایچون عدم موفقیت وفلا کتله نتیجه‌لندیکی مؤسف حوادثی حکومتک صاقلامسینه
 رغماً بورایه قدر واصل اولدی .

استانبولدن ویریلان امر موجبنجه دردنجی اردو قوماندانی ارزجانندن محل وقعیه

کیتدی . مهم بر قوتده تحت امرنده ایدی . [کویا بوقوت (۱۵-یک) کشی ایمش ، فقط فرانسز قونسلوسی صاصون طاغلبینک نه دیمک اولدیغنی بیلسهیدی بو عددی ایجه تنقیص ایدردی .] بو قوتک بر قسمی نظامیه بر قسمیده جوار کر دلردن کواکلی ایمش . بتلیس والیسک جلب ایتدیکی عشرت آلابیده داخل ایمش .

بر قاچ مصادمندن صکره کندیلرینی پک زیاده مدافعه ایدن ارمیلری بوزوب قاچرمشلر . آنطوق ظاغنی تماماً قوردون آلتنه آلمش اولان عسکر عاصی ارمیلری هیچ بر وجهه عفو ایتموب الماف ایتمکده اولدقلمی ایشتم .

ارمیلرک بیک بشیوزدن فضله تلفاتی واردر . کردلره حمیدیه لیلر ارمیلری محو ایتدکنصکره کویلرده کی اولره هجوم ایتمشلر . کردلر بو کویلری یاغما واحراق ایتمشلر . او درجه غدارلق اجرا ایتمشلرکه اختیارلری چوچتملری اولدیردنصکره قالدین وقیزلری طاغنه قالدیرمشلر . حامله قالدینلرک قارنلرینی یارمشلر صورت عمومیده (۷۵۰۰) کشی اتلاف (۳۰) کوی احراق ، (۴۰۰) قالدین قاچرلمش .

بو قالدینلردن (۲۰۰) کشی مشیر طرفندن قورتارلمش ایسهده ارتق ناموسسز یئامامق ایچون کندیلرینی نهرده بوغمه تشبث ایتمشلر . والحاصل بو حوالیده دهشت حکمفرمادر . بو وقعه دیار بگر جوارنده سیلوانه قدر سرایت ایتدی . کردلر طرفندن بورادهده بر قاچ کوی یاغما واحراق ایدلدی .

بورادن ژاندارمه قوماندانی مقدار کافی ژاندارمه ایله اورایه سوق اولمغله ارتق مسئله یاتشمش دیورلر . بزم ولایتز بوراده کی والینک فعالیتی سایهسنده پک راحتدر . مسامانلره خرسیتانلر اولدجه انی کجتمکده درلر . ارمیلرک احوال خصوصیه سنه کاججه : کندی ابشلیته پاره ایله معاوتنده بوتوب معاوت فعلیه دن پک زیاده مجتهدرلر . بو حوالیده صاصون وقعه سی کی وقوعات اولمق احتمالی یوقدر . یوقاریکی حوادتلر بعض سیاحلرک افادایدر . احوالی بالذات تدقیق اتمک امکانی یوق ایدی . مسئله ایله علاقه دار اولان سیاحلرک افاداتی اولمغله شایان اعتماددر .

امضا

میری Meryie

— در دنجی کتاب —

اهالی حقنده استاتستیق

— وهر ایکی ولایتده کی مستقل قضا ونواحی به دائر بعض معلومات —

— وان ولایتی —

وان شهری و مرکز ناحیه —

ولایت مرکزیدر. غایت کنیش و کندی اسمیه مسمی براو وده در. اصل شهر اسکی بر سور خرابه سی ایچنده در. وان کولنک یارم وهرست یقینده در. یکر می وهرست مر. بعنده کی باغچه لری حاویدر. بوباغچه لر شهرک شرق طرفنده در. وان قلعه سی اثار عتیقه. دندر. سپری هر یرده اولدینی کبی مازغالی دیوار حالنده در. دیوارک یوکسکلکی ۲ : ۳ قولاج کنیشلکی ۱۰۵ : ۳ ارشیندر. شمال قسمی اینی محافظه ایداش طرفیدر. امتدادی یارم وهرست قدردر. جنوب کناری که یک یوکسکلدر، بو طرفه شهر اینیسی وارددر. جنوب طرفی او وده ناظردر. بو طرف ۲ : ۳ قولاج کنیشلکنده خندکله محاطدر. بونلرک هپسی یاری یقیق برحالده در. قلعه قبولری (۳) در. — (۱) شمال شرقی گوشه سنده - ۲) جنوب جبهه سنک وسطنده (۳) مرکز قوسندن. از غرب طرفنده ایکیسی اره لرنده (۳۰۰) خطوه وارددر.

وان کولنه منقلب اولان طرفی ایسه الیوم کاملاً تمیزلش برحالده در.

قلعه داخلنده بولنان شهرک میدانی بروه وهرست مره بندن بیوک دکلدر.

بوراده چارشو، دکانلر، پوسته وتلغراف مختلف شهر دواثری ارادخانه لر وسائر

وارددر. حکومت قونایغه مسیره لر قلعه خارجه در. بونلر قلعه نک مرکز قبولرینه

یقیندر. بغدادی وارزاق سائرده غاز لریله ژاندرمه دائره سیده بوراددر.

وار باغچه لری شهرک دیوارینه بتشیکدر. ۷ وهرست طولنده و ۲ : ۳ وهرست

کنیشلکننده در . شرقدن غربه طوغری امتداد ایدر . باغچه لرك اره سنده بر چوق یولار موجوددر . وسطده بولنان یول غایت کوزل شوسه اولوب غربه ایله سیاحت پک راحتدر . باغچه لری یکدیگرندن کرپیچ دیوارلرله آیرلمش اولوب هر باغچه نك بر کوشکی واردر . بو دیوارلر بعضاً درت ارشین قدر یوکسکدر . بو دیوارلرک باغچه لری غیر منظم بر چوق مربعاته تقسیم ایتش بولور . صورت عمومیه ده برندن دیکرینه کجلمسی کوجدر . شهرک بو قسمی کبی بر اناطولینک هیچ بر یرنده یوقدر .

سوقاقلر اولدجه طار واکری بوکری در . غایت صیق صیه آغاچلر دیکلمشدر . بوستان و باغچه لری صولامغه مخصوص اولان بر چوق قنالارله قطع اولمشدر .

صورت عمومیه ده شهرک بو قسمنده بتون قونسولوسلر ، میسیونرلر والی و مأمورینک بر چوق قسمی که بونلری الکز مأموریت ساعتارنده شهره کیدر لر . باغچه لرك شرق طرفده یوکسک طوبراق قلعه طاغی واردر . بوموضعک جهه سی شمال و شمال شرقی طرفه پک آچیقدر . آرجه ک کولی حوضه سندن کلان یوللره حاکمدر . وان شهرینی شمال طرفندن مدافعه ایچون دها قوتلی بر موضع واردر که بوده شهردن ۴ وهرست قدر اوزاق وله سک - اده ریان کویلیری خطی استقامتنده در . جهه سی شماله متوجهدر . شهرک جنوب و جنوب غربی طرفلرنده کوزل مدافعه موضعلری یوقدر .

وان شهرينك محلاتى بروجہ آئيدر :

ملاحظات

۱۸۸۹ تحريه كوره خانه مقدارى

وان شهرينك
محلات وسوقانلرينك
اساميسى

نومبر ۱۸۸۹

جمعا ترك ارمنى چكانه مسلمان خرستيان اديان ساثره

نومبر	اساميسى	جمعا	ترك	ارمنى	چكانه	مسلمان	خرستيان	اديان ساثره
۱	چورباجى اوغلى محلهسى	۸۶		۸۶				۸۶
۲	عجم خاجو	۱۲۳		۱۲۳				۱۲۳
۳	مرحك	۱۰۰		۱۰۰				۱۰۰
۴	حاكول	۹۶		۹۶				۹۶
۵	آريارق	۸۵		۸۵				۸۵
۶	لامباجى ميرزا	۱۳۸	۱۶	۱۲۲	۱۶			۱۲۲
۷	قارصلى	۴۷	۱۲	۳۵	۱۲			۳۵
۸	خانيك	۸۰		۸۰	۴			۸۰
۹	بارونجى	۷۹	۴	۷۵				۷۵
۱۰	نالپاند	۱۰۰		۱۰۰				۱۰۰
۱۱	صولاق	۹۰		۹۰				۹۰
۱۲	چاليق	۸۰		۸۰				۸۰
۱۳	ترزى بازيق	۸۵		۸۵				۸۵
۱۴	بانجوان	۸۳		۸۳				۸۳
۱۵	آرنجلى	۷۸		۷۸				۷۸
۱۶	ترلز	۱۰۷		۱۰۷				۱۰۷
۱۷	موكوسلى	۶۹		۶۹				۶۹
۱۸	بارنيق	۸۴		۸۴				۸۴
۱۹	خوصو	۷۹		۷۹				۷۹
۲۰	اوسيق	۸۱		۸۱				۸۱
۲۱	واقف	۹۶		۹۶				۹۶
۲۲	چيتجى آندراد	۵۸		۵۸				۵۸
۲۳	شاغو	۶۳		۶۳				۶۳
۲۴	نورشهن عليا	۸۴	۶۶	۱۸	۶۶			۱۸
۲۵	نورشهن سفلا	۸۱	۲۰	۶۱	۲۰			۶۱
۲۶	ان كوبرى	۶۳	۶۳	—	—			—
۲۷	جافشيق	۱۰۲	۷	۹۵	۷			۹۵

بوندن بيشقه والده دانئى صورنده ۴۰ — ۵۰ عجم بولنوركه بولنورده وانه بروج توري اوزوم ، توري ميوه ، عجم چاليسى كتيررله . اجني اولارق براقچ ميسونر عالاه سياه روس اديكوز تونسوسلرى ۲ : ۳ قوتوايك دوينيك پاپاسلرى .

وان شهرينك محلاتي بروجہ آتيدر :

ملاحظات	١٨٨٩ تجريرينه كوره خانه مقداري						وان شهرينك	محلات وسوقاقلرينك اساميدي	شماره
	ادبان ساره	خرستيان	چنگانه مسلمان	ارمني	ترك	جمعا			
		٦٢	٧٨		٦٢	٧٨	١٤٠	خليل	٢٨
		١٤	٧٤		١٤	٧٤	٨٨	طوبجي	٢٩
		٣١	١٦		٣١	١٦	٤٧	خايقوانق	٣٠
		٣٨	٢٨		٣٨	٢٨	٣٨	جانباز	٣١
		٦٣	٢٨		٦٣	٢٨	٦٣	بوزخانه	٣٢
		٥١	٥١		٥١	٥١	٥١	محمود اغا	٣٣
			٩٥			٩٥	٩٥	سنابه	٣٤
			٨٨			٨٨	٨٨	اردامد زقاعي	٣٥
			١٣٦			١٣٦	١٣٦	حاجي محمد افندي	٣٦
			١١٣			١١٣	١١٣	شعبانيه	٣٧
			١٤٩			١٤٩	١٤٩	خاتونيه	٣٨
			٧٤			٧٤	٧٤	ساخباتيه	٣٩
			٩٠			٩٠	٩٠	سايم بك	٤٠
			٦٣			٦٣	٦٣	محمود بك	٤١
			٨٦			٨٦	٨٦	قره خوجه	٤٢
			٧٨			٧٨	٧٨	عباس اغا	٤٣
			٦٥			٦٥	٦٥	اسكاه قوسى	٤٤
			٦٧			٦٧	٦٧	حورامه	٤٥
		٧٤	١		٧٤	١	٧٥	جاجي	٤٦
			٥٢			٥٢	٥٢	جامع كير	٤٧
			٥٥			٥٥	٥٥	قطارجي	٤٨
		٥٣	٢٦		٥٣	٢٦	٧٩	مصطفى پاشا	٤٩
		١٦	١٢٣	١٦		١٢٣	١٣٩	تبريز قوسى	٥٠
			٥٧			٥٧	٥٧	نيور پاشا	٥١
			٦١			٦١	٦١	صابوجي	٥٢
			٥٢			٥٢	٥٢	بويانخانه	٥٣
			٩٦			٩٦	٩٦	كروك	٥٤

وان شهرينك محلاتي بروجه آتيدر :

ملاحظات	١٨٨٩ تحريينه كوره خانه مقداري						وان شهرينك محلات وسوقاقرينك اساميدى	شماره
	اديان ساثره	ارمني	چنكانه مسلمان	ارمني	ترك	جمعا		
			١١٤		١١٤	٦٤	امين پاشا	٥٥
	٣٨			٣٨		٣٨	قطر	٥٦
		٩٤			٩٤	٩٤	اشربازيك	٥٧
			١٣٠		١٣٠	١٣٠	حافظ يا حافظ افندي	٥٨
		٣٥			٣٥	٣٥	تپه باشى	٥٩
	٥٤٢٨٨٧	٢٠١٢	٥٤٢٨٨٧	٢٠١٢	٤٩٥٣		جمعا	
	چنكانه	١	ارمني	٣٨	ترك	٤١	يا خود يوزده	

بوونائق تماماً شایان امنیت منبعدن استحصال اولنمشدر . ۱۸۸۹ سنهسنه عائددر .
 صوك بهارده كرك شهرده كرك باغچهلرده اولدخچه مهم بازارلر قوریلور . میوه ، سبزه
 حبوبات بغدادی طاووق و ار حیوانات اهلیه ، قویون ، صغیر ، ایلك بهارده مایسده بالق
 هم اوجوز و همده لذتایدر .
 طوغریدن طوغری به وان والیسنگ تحت ادارهسنده بعض کویلر ده واردرکه بروجه
 آتیدر :

مرکز ناحیه‌یہ مربوط قرا

ملاحظات	۱۸۸۹ تحریرینہ کورہ مقدارخانہ					کویلرک اسامیسی	بو کویلر ۱۵ و رستلک خریطہ آروجه چیز کیلرہ کوسترلشدر
	جمعاً	ترک	ارہنی	کرد	اسلام		
	۹۶					۹۶	سحقیا
(۱) سبحقی ایله چور۔	۴۵					۴۵	لانکرد
دانس ارہ سنده		۴۲				۴۲	زہرواندانس (۱)
(۲) کویہ یقین عینی اسمده	۱۵	۱۷	۱۷	۱۵		۳۲	چوردانس
مناستر واردر .	۳۷			۳۷		۳۷	قوخبانس (۲)
(۳) قوخبانس ایله فارون	۴۳	۶	۶	۴۳		۴۹	دارمان کوی (۳)
کویلری ارہ سنده	۲۴	۱۲	۱۲	۲۴		۳۶	فارون
	۳۸			۳۸		۳۸	واسکینان
غایت زنکین کویلردر .	۶۲			۶۲		۶۲	شوشایس
باغچه لری واردر . شو۔	۷۸			۷۸		۷۸	قورو باش
شانسده مناسترواردر .		۱۳	۱۳			۱۳	زہویق
(۴) بیوک باغچه لری و یونجه	۴۲	۲	۲	۴۲		۴۴	کشیش اوغلی
تارالاری	۳	۲۵	۲۵	۳		۲۸	سہوہ قران
(۵) پک بیوک باغچه لری	۵۱	۴۲	۴۲	۵۱		۹۳	تسہوستان (۴)
زنکین کوی		۱۰	۱۰			۱۰	وارازہوہ
(۶) شہرک اسکله سیدر	۶۵			۶۵		۶۵	بہرتاق
	۲۰۰	۴۰۰	۲۰۰	۴۰۰		۶۰۰	اردامہت (۵)
	۱۸۲	۱۱		۱۸۲	۱۱	۱۹۳	اوانس اسکله کوی (۶)
معیشت خصوص سنده	۷۲			۷۲		۷۲	قلعہ جک
زنکین	۱۰۵			۱۰۵		۱۰۵	آوہریاق
(۷) غایت کنیش باغ	۱۳۸			۱۳۸		۱۳۸	شاہ باغی (۷)
وباغچہ لک	۳۷			۳۷		۳۷	میخکوتر
		۱۸	۱۸			۱۸	آثرات
	۲۳	۲	۲	۲۳		۲۵	چوبان اوغلی
فقیر کویلردر .		۱۵	۱۵			۱۵	بوغازیق علیا
	۱۷	۲	۲	۱۷		۱۹	سفلا
	۱۳۷۳	۶۱۷	۱۶۴	۱۳۷۳	۴۵۳	۱۹۹۰	جمعاً

یاخود یوزده بکرمی ایکی ترک ، سکزده کرد ، یتیم ارمنی

اردامه کویندن باشقه ارقام بالذات مؤلف طرفدن طوبیلاشمسدر . بوناچه غایت

زنکیندر . طوبراق غایت ایی ومنتبدر . قتال صولریله اصفا ایدلمشدر . یونجه تارالاری پک

چوقدر . غایت جسم باغ و باغچه کلر واردر . سکنه هپ ارمنیدر کرد رعایا .

بالی باشلی مناسترلر شونلردز : و اراق طاغتك جنوب مانله سنده عینی اسمده . برزمانلر

پک زنکین ایش . ۱۸۹۶ ده کردلریاقش . ایوم یکیدن انشا ایدلمش . شمدیکی قتوکیغوس

بومناسترك بانیدی ایش . (اوتاریخده کی)

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰

تیمار ناحیه سی

الدانی تدقیق اولنان بر ناحیه در . ۱۵ وهرستلک خریطه ده یا لکیز ۳ کوی گورلشدر حالبوکه
 ۶۱ کویدر . دیکر کویلر بالذات مؤلف طرفندن خریطه ده درج اولمشدر .
 واراقام دخی ینه مؤلف طرفندن جمع وتلفیق ایدلشدر . وان شهریه بنه ماهی منصبی اوردننده کی
 کویلر کول کنارنده وجنوبدن شماله طوغری امتداد ایدرلر .

ملاحظات	۱۸۸۹ تحریرینه کوره خانه مقداری							کویلرک اسمعلری ۱۵ وهرستلک خریطه ده آیروجه کویلر لمشدر .		
	جمعا	ترک	کرد	کویلر	زندی	کویلر	کویلر			
۱) صوک بهارده پک	۵۸						۵۸	۵۸	۱) جکیراش (بارداغی)	۱
۲) چوق بالق صید اولنور		۳۵					۳۵	۲۵	زه وودن (زه ووا)	۲
۳) بورادن قره کشیده	۲۴						۲۴	۲۲	اکمال	۳
۴) قایت کیدر .		۱۰۸					۱۰۸	۱۰۸	موللاقام (کازم)	۴
۵) بیوک بانچیلر	۸۲						۸۲	۸۲	نهره رین (۲)	۵
۶) پک زنگین کوی		۹۳					۹۳	۹۳	عمیق علیا (۳)	۶
۷) عینی اسمده کی	۳۷						۳۷	۳۱	عمیق سنلا (۴)	۷
۸) مناسترک یقیمه ده	۹۱						۹۱	۹۱	چیشق	۸
۹) بروقت پک زنگین	۶۲						۶۲	۶۲	آنهر	۹
۱۰) برمناستر وارمش .	۲۷						۲۷	۲۷	نورواتس (۵)	۱۰
۱۱) شاولی عشرتی	۴۹						۴۹	۴۹	نورشمن	۱۱
۱۲) رئیس جعفر بک		۳۲				۳۲		۳۲	موسانان	۱۲
۱۳) کوییدر	۶۲	۹				۹	۶۲	۷۱	مهرهک (۶)	۱۳
۱۴) شاولی کردلری	۷	۲۴				۲۴	۷	۳۱	یونیس	۱۴
۱۵) بوکویلر قره صو	۳	۳۲				۳۸	۳	۴۱	نمرکن (۷)	۱۵
۱۶) نهری کنارنده کائن		۲۴				۲۴		۲۴	ایکیجه (۸)	۱۶
۱۷) اولوب غریبدن شرقه	۲۴	۳۴				۳۴	۲۴	۵۶	شهو یاقار	۱۷
۱۸) طوغری صره لمشدر	۱۳۲					۱۳۲		۱۳۲	مارمهت (۹)	۱۸
۱۹) پک زنگین کوی	۲۱					۲۱		۲۱	آمیاشاب	۱۹
	۲۴					۲۴		۲۴	تسای طور	۲۰
	۲۵					۲۵		۲۵	انالواق	۲۱

۱۸۸۹ تحریرینه کوره خانه مقدری

۱۵ وهرستاک خریطهده

آیروجه کوسترلمشدر

ملاحظات

ملاحظات	سائر ایدان	خرستیان	مسلمان	مبارک	یزیدی	نسطوری	کرد	زنجی	ترک	جمعاً	کوبلرک اسملری	ردیف
(۱۰) تره صونری	۳۰								۳۰	۳۰	آوناغاس (۱۰)	۲۲
اوزرنده کوبری و باغچلر	۲۳								۲۳	۲۳	پایراق (۱۱)	۲۳
(۱۱) غایت کنیشر باغچلر	۵۵								۵۵	۵۵	ترلابشق	۲۴
(۱۲) چرکسلر	۳	۹							۳	۹	کوبری کوی	۲۵
(۱۳) بیوک باغچلر زنگین کوی	۱۰	۲۱							۱۰	۲۱	شیخ قارا	۲۶
(۱۴) بیوک باغچلر		۲۸	۸						۲۰	۲۸	شتمنی (۱۲)	۲۷
	۱۱۸								۱۱۸	۱۱۸	قاسم اوغلی (۱۳)	۲۸
	۳۱								۳۱	۳۱	آری کوزلی	۲۹
	۳۲					۳۲				۳۲	خلروشیک (۱۴)	۳۰
	۲۵	۱		۲۵					۱	۲۶	سانی بک (سمدی بک)	۳۱
	۲	۱۰							۲	۲	کهچک	۳۲
	۱۵							۱۰	۱۵	۲۵	قاج	۳۳
	۲۴								۲۴	۲۴	اچمه ویرن	۳۴
			۸						۷	۸	قزیل یولان	۳۵
	۱۷								۱۷	۱۷	آرتاودز	۳۶
بوکوبلر صوک کوبدن اعتباراً شماله طوغری صره ایله کاشدر .	۳۰۰								۳۰۰	۳۰۰	آلور (۱)	۳۷
(۱) خانه مقدری تخمیننی قونمشدر .	۵۷								۵۷	۵۷	خاویس	۳۸
بلکه دها زیاده در .	۲۴	۴۲							۲۴	۴۲	کوللی	۳۹
باغچلری چوقدر .	۸۱								۸۱	۸۱	کچانی	۳۰
واندن ارجیشه کیدرکن کوزل بر قوناق یریدر .	۱۲								۱۲	۱۲	شاه کلدی	۴۱
چرکسلر		۲۰							۲۰	۲۰	خانقا	۴۲
	۳۰	۱۲				۲۰			۷	۳۰	سوسریت	۴۳
		۱۳								۴۳	حضر	۴۴
	۵۷								۵۷	۵۷	کم	۴۵
		۳۱	۱۲						۱۹	۳۱	پاکیز * *	۴۶
		۱۳							۱۳	۱۳	زوروزا	۴۷
	۲۹								۲۹	۲۹	یرغاری	۴۸
	۲	۱۵							۱۵	۲	میدانجق	۴۹

ملاحظات	۱۸۸۹ تحریرینہ کورہ خانہ مقداری							کویلرک اسامیسی		نمبر دورہ			
	سائر ادیان	خرستیان	مسلمان	سائرہ	زیدی	تسٹوری	کرد	ارمنی	ترک		جمعاً	۱۵ وەرستلک خریطه ده	آیروجه کوسترلمشدر
		۱۸	۱۹					۱۹	۱۸	۳۷		دره بك	۵۰
			۱۶				۱۶			۱۶		قار اغاج	۵۱
			۲۹				۲۹			۲۹		باغداش	۵۲
			۲۷				۲۷			۲۷		مز قباق	۵۳
			۳۴				۳۴			۳۴		طاش اوغلی	۵۴
			۲۳				۲۳			۲۳		قلعه جک علیا	۵۵
			۲۷				۲۷			۲۷		جراق	۵۶
		۹۶						۹۶		۹۶		خیانیک	۵۷
فره صونهری وادیسنگ			۲۶				۲۶			۲۶		قوساتان	۵۸
جنوبنده کی کویلردر			۲۱				۲۱			۲۱		لوری	۵۹
		۴۲						۴۲		۴۲		پوغاتس	۶۰
		۵۲						۵۲		۵۲		ایامس	۶۱
		۲۰	۱۸۰۹	۱۸۹۶	۲۰	۱۸	۵۷	۴۲۶	۱۷۸۲	۴۵۰	۲۷۰۰		جمعاً

یوزده (۱۶) ترک (۱۶) کرد (۶۵) ارمنی (۳) سائر

بتون ناحیه‌ده ارمنی کویلیری کثرتلیدر کردلرک بر قسمی عشیرت، بر قسمی رعایا در .
 عشیرت لر شاولیدر . شاولی عشیرتی ۱۵ نجی حمیدیه آلاینی تشکیل ایدر . صورت عمومی‌ده
 تیمار ناحیه‌می زنگین ناحیه‌لر عدادتدن معدوددر . قره‌صو وادیسندہ کوزل متنوع محللر
 واردر . یایلاقلرده پک کوزلدر .

غرب قسمی حیوانانہ یدیرلمک ایچون پک چوق مقدارده اوت یتشدیرر .
 شمال قسیمیده وان کویله قره‌صو نہرینی بربرندن آیرر . بوراده‌ده یایلاقلر مرعالر
 پک کوزلدر . حیوان یتشدیرمکدن زیاده زراعت چوقدر .
 چاریناق دلیح اطه‌لری بوناچیہ مربوطدر . هر ایکی اطه‌ده دخی اسکی ارمنی
 مناسترلری واردر .
 بندماهی منصبندن جائیکدن - کوللی دن کچن یول کوزل عربہ یولیدر . بتون قضانک
 یکانہ یولیدر . اقلیم غایت صحیدر .

— آرجهک ناحیه‌سی —

اون بش وه‌رستلک خریطه‌ده ۴۲ کویدن ۹ ی کوسترلاماشدر . بونک حقنده‌دخی
 بالذات تبعات اجرا ایدلمشدر .

کویلیزینک

آرجهك ناحیه سی
کویلیزینک
اسامیسی

۱۸۸۹ تحریرینه کوره خانه مقدراری

ملاحظات

	خرستیان-یزیدی	چرکس مسلمان	یزیدی	نسطوری	کرد	ارمنی	جما		
(۱) مدیر بوراده	۱۰۳	۳				۱۰۳	۱۰۶	آرجهك (۱)	۱
ساکندر. زنکین	۳۶	۲			۲	۳۶	۳۸	قوزولی	۲
کویدر. بانجه لری		۹			۹		۹	قومیق	۳
وار	۱۳	۱۰			۱۰	۱۳	۲۳	کوه لاوا	۴
	۲۱					۲۱	۲۱	تابات	۵
		۲۴			۲۴		۲۴	آدیامان	۶
	۱۸			۱۸			۱۸	تسخند	۷
		۱۹			۱۹		۱۹	مالاکی	۸
	۳۵	۱۸		۱۵	۱۸	۲۰	۵۳	ارمانیس	۹
	۵۸	۴۰			۴۰	۵۸	۹۸	سهوان	۱۰
		۲۳			۲۳		۲۳	قیصران	۱۱
		۲۷			۲۷		۲۷	قلعه سوان	۱۲
		۹			۹		۹	قاجقا	۱۳
	۲۴	۸			۸	۲۴	۳۲	زارانس	۱۴
	۲۱	۳۱			۳۱	۲۱	۵۲	لیم	۱۵
		۲۵			۲۵		۲۵	که جانس	۱۶
		۲۷			۲۷		۲۷	کرده وان	۱۷
		۳۲			۳۲		۳۲	آغداش	۱۸
		۱۵			۱۵		۱۵	محمدک	۱۹
بورادن آشاغی		۸			۸	۱۳۷	۱۴۵	خاراغونیس	۲۰
قضانک ال نصف	۱۳۷	۱۸			۱۸		۱۸	غاشیادغلیا	۲۱
قسمنده کی کویلردر		۲۱			۲۱	۱۲	۳۳	« سفلا	۲۲
		۲۰			۲۰		۲۰	جه مردک	۲۳
	۳۴	۱۵			۱۵	۳۴	۴۹	معدن	۲۴
		۴۳	۲۶		۱۷		۴۳	آزی قارا	۲۵
		۱۴			۱۴		۱۴	مزروق علیا	۲۶
	۸	۱۶			۱۶	۸	۲۴	« سفلا	۲۷

کتابخانه ملی ایران

آرجهك ناحیه سی
کویلرینک
اسامیسی

۱۸۸۹ تحریرینه کوره خانه مقدراری

ملاحظات

جمعا | ارمنی | کرد | نسطوری | یزیدی | چرکس | مسلمان | خرستیان | یزیدی

			۳۴				۳۴		۳۴	۲۸	دیبکی
		۸	۲۶				۲۶	۸	۳۴	۲۹	خارطالان
		۲۴	۱۱				۱۱	۲۴	۳۵	۳۰	غاسبقان
		۱۹	۷				۷	۱۹	۲۶	۳۱	طاغ وهران
		۷	۱۸				۱۸	۷	۲۵	۳۲	بوغازکسن
			۳۴				۳۴		۳۴	۳۳	طانه مشلان
		۳۱	۱۲			۳۱	۱۲		۴۳	۳۴	رهشاد
	۴۷					۴۷			۴۷	۳۵	شامشبادین
		۲۷						۲۷	۲۷	۳۶	جاخادح
		۱۳					۱۳		۱۳	۳۷	ارز آجای
		۲۳	۱۲				۱۲	۲۳	۳۵	۳۸	آزاریان
	۳۵					۳۵			۳۵	۳۹	یارم قایا
	۳۸					۳۸			۳۸	۴۰	قلعه جک
			۱۷				۱۷		۱۷	۴۱	یاکنز آناج
			۳۰				۳۰		۳۰	۴۲	ارایک
			۲۲				۲۲		۲۲	۴۳	آخچوت
		۱۲۰	۶۶۹	۷۰۳	۲۶	۱۲۰	۸۷	۶۷۷	۵۸۲	۱۴۹۲	جمعا

بو کو یلرک احوالیده
غیر معلومدر .

یوزده (۴۵) کرد (۴۰) ارمنی (۶) نسطوری (۸) یزیدی (۱) چرکس

اهالينك اڭ چوغى يىلى كىر دىلر عشيرت كىر دىلرى شاميتلى عشيرته منسوب دىلر . بونلر ده يك آزا اولوب ارمني لار له سا كىن دىلر . بو كويلر ده ليح ، سهوان ، زارانس در حارازونيك آرجهك كويلر ندىن ماعدا ارمنى كويلرى فقير در . ترلا يك چوق دكلدر . حيوان يتشد . يرمكله چيفتجيك عىنى درجه ده در . ناحيه نك بللى باشلى يوللرى بروجه آتيدر : ارجهك - موللاحسن عربه يولى . آرجهك - وان . كذالك . آرجهك - خاراغونيس - كورزوت يازين عربه يولى . اقليم سخن .

— خواتسور ناحيه سى —

ابى تىبع ايدلشدر ۱۵ وه رستك خربطه ده ۳۷ كويدن يالكز ايكيسى كوسترلامشدر . هر ايكى ولايتك هيچ برنده بودر جه ارمنى اهالى سى چوق محيط يوقدر . بو خصوصه خواتسور ناحيه سى برنجى در . كرد بالخصه يرليدر عشيرت ، يوقدر . كويلر ك هپسى همان زكيندر . خوشابصو واديسى اراضيسى غايت متينر . حتى قنالر يك چوقدر . قحطاق بيلمزلر اڭ ابى حبوبات بوراده چيقار . خواتسور اوه سنك غرب طرفى برچوق قنالار له محاطدر .

ک	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	ی
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

۲۷		۲۷							۲۷	خاوشا سوریک	۱
۲۸	۱	۱۶	۱	۱۲					۲۹	طونه	۲
۲۸			۶	۲۸					۳۴	آرهخ	۳
۸۰	۴		۴	۸۰					۸۴	قورکف	۴
۳۶	۵		۵	۳۶					۴۱	هندستان	۵
۳۵	۲		۲	۳۵					۳۷	ههیک	۶
۴۲	۲۸		۲۸	۴۲					۷۰	استاواساشدن	۷
۳۳	۵		۵	۳۳					۳۸	آراتانس	۸
۵۴	۱		۱	۵۴					۵۵	ارجهری	۹
۱۱	۳		۳	۱۱					۱۴	ووچنخوانس	۱۰
۴۸	۱		۱	۴۸					۴۹	ان هبستان	۱۱
	۳۰								۳۰	دیمغوستی	۱۲
۳۷	۱۲		۱۲	۳۷					۴۹	قبحزی	۱۳
۸	۲۱		۲۱	۸					۲۹	بجنکرد علیا	۱۴
	۲۹		۲۹						۲۹	» سفلا	۱۵
	۲۷		۲۷						۲۷	خارنوط	۱۶
	۴۱		۴۱						۴۱	کلبالاصور	۱۷
۵۰	۲		۲	۵۰					۵۲	خوسب	۱۸
۳۵	۳۰		۳۰	۳۵					۶۵	خیرج	۱۹
۳۵	۱		۱	۳۵					۳۶	تیزل طاش	۲۰
۲	۱۴		۱۴	۲					۱۶	هوهانس	۲۱
۱۲	۵		۵	۱۲					۱۷	قاراوانس	۲۲
۸۴	۱		۱	۸۴					۸۵	آنکف	۲۳
۸۰	۲		۲	۸۰					۸۲	کم	۲۴
۷۲	۲		۲	۷۲					۷۴	کیرتس	۲۵
۴۰	۵		۵	۴۰					۴۵	سیلتس	۲۶
۳۴									۳۴	آتاناق	۲۷
۷	۱۸		۱۸	۷					۲۵	ملک	۲۸
۱۶	۱۵		۱۵	۱۶					۳۱	مارقس	۲۹

ملاحظات	۱۸۸۹ سنه سی تحریرینه کوره					خوانسور ناحیه سی محللات وسوقاقلرینک اسامیسی		کود
	خرستیان	مسلمان	نسطوری	کرد	ارمنی	آذربایجان	تاتی	
	۴۸	۶		۶	۴۸	۵۴	ماشتاق	۳۰
		۱۵		۱۵		۱۵	ایشخا بقوم	۳۱
		۱۵		۱۵		۱۵	اق چاسم	۳۲
		۴۸		۴۸		۳۸	حسنی	۳۳
	۲۰	۶		۳	۲۰	۲۳	ترکش	۳۴
	۴۳				۴۳	۴۳	خاراغانس	۳۵
	۴۵				۴۵	۴۵	خورکج	۳۶
	۲۴				۲۴	۲۴	صووارطان	۳۷
	۱۱۳۰	۳۷۲	۴۳	۳۷۲	۱۰۸۷	۱۵۰۲	جمعا	

پوزده (۷۳) ارمنی (۲۴) کرد (۳) نسطوری

شامراح صوبی بچسکرد کوی جوارنده کی طاغدن چیقار . بو صو قتالده توزیع اولمشدر . حیوان یتشدیرمک آذر . قویون بسلمزلر بیوک بوینوزلی حیوانات چوقدر . بللی باشلی یولار :

- (۱) وان - تورکف - حوشاب . ۲) قوروپاشا - ارمهزی دیمقوشی - قاصربک .
(۳) اردامهت بوستان .

-- بارگیری قضاسی --

جغرافیا نقطه نظرندن شوقضانک یالکز جنوب قسمی تتبع ایدلمشدر .
بارگیریدن آباغادوزندن طوپاریز کچیدن کن یول جادهدر . بوناحیهنک ۱۲۲ کویندن
یالکز ۷۰ کوی تتبع ایدلمشدر ۱۵ وهرستاک خریطهده کوستریلان کویلر بالذات تدقیق
ایدلمشدر .

ملاحظات	تخریرینه کوره ۱۸۹۹			کوبلرک اسملری	ردیف
	یزیدی	کرد	ارمنی		
(۱) اوچ کوی یان یانه در.		۸۰		۸۰	۱ آرتیسیدس (۱)
(۲) ایکی کوی		۲۶		۲۶	۲ کچن قران
(۳) بار کیرلی و کیجک		۳۱		۳۱	۳ منور (۲)
کویلری دوز لیکنده در.		۱۰		۱۰	۴ نازار اووه
(۴) قضا مر کیزی یازار		۲۵		۲۵	۵ خاراشیک
دکانلر باغچه لر بوستانلر		۳۸		۳۸	۶ قارا خان
مرعالر		۴۲		۴۲	۷ ایس وه راه
(۵) زنبکین کوی باغچه لر		۱۸		۱۸	۸ طار (۳)
مرعالر		۱۱		۱۱	۹ قومس (۳)
		۳۰		۳۰	۱۰ مال اباد
		۴۸	۳۱	۷۹	۱۱ بار کیری (۴)
		۳	۴۲	۴۵	۱۲ کچوک کول (۵)
		۱۸	۳	۲۱	۱۳ قیزیل کلب
	۸	۳۵	۲	۴۵	۱۴ آنزات
	۲۸			۲۸	۱۵ اوطه
	۳	۳۲		۳۵	۱۶ بش پارماق
	۵	۷	۹۴	۱۰۶	۱۷ کورزوت
	۲	۸	۱۵	۲۵	۱۸ دوزهک
		۵	۲۷	۳۲	۱۹ سیچتاتوس
	۶	۲۶	۹	۴۱	۲۰ کچیک
	۳۴	۹		۴۳	۲۱ پیتسه کبید
					۲۲ بند آوا (۳)
					۲۳ شانغلاوا (۳)
					۲۴ کاتبه (۳)
		۱۸		۱۸	۲۵ تبه اشاغی
		۱۶		۱۶	۲۶ تبه یوقاری
		۱۱		۱۱	۲۷ اقوماق

(۳) ۱۸۹۹ سنه سی
تخریب ایدلش

ملاحظات

۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ

کویله کاسمیری

مجموعی | ارمی | کرد | یزیدی

ملاحظات	یزیدی	کرد	ارمی	مجموعی	کویله کاسمیری	شماره
بورایہ قدرہ پسی حیدرانلی عشیرتی	۷		۲۳	۳۰	کبابک	۲۸
	۱۹			۱۹	دام وات	۲۹
	۲۳			۲۳	کوشین	۳۰
	۲۵			۲۵	پرصولان	۳۱
شیلی عشیرتی	۳۱			۳۱	رحمی	۳۲
	۲۴			۲۴	صاری محمد	۳۳
	۴۷			۴۷	اق بولاق	۳۴
	۳۴			۳۴	مازروق	۳۵
	۱۵			۱۵	توتونک	۳۶
	۹			۹	آق یاران	۳۷
حیدرانلی عشیرتی	۱۹			۱۹	غولکبیس	۳۸
	۲۲			۲۲	کوش قہ	۳۹
	۱۴			۱۴	سالیک	۴۰
	۱۰			۱۰	کونجیک	۴۱
	۱۵			۱۵	قورد اوغلان	۴۲
	۱۲			۱۲	نذروآن	۴۳
	۳۱			۳۱	حاوہ دیان	۴۴
			۲۰	۲۰	قورتقان سفلا	۴۵
	۲۸			۲۸	قورتقان علیا	۴۶
	۳۱			۳۱	جارچور	۴۷
	۲۳			۲۳	اکال	۴۸
	۱۰			۱۰	طاخ قاز	۴۹
	۵۱			۵۱	صالاحانا	۵۰
زنکین کویله در	۲۴			۲۴	مبقولی	۵۱
	۱۳			۱۳	قانی کف	۵۲
	۳۵			۳۵	کدریکلی	۵۳
	۲۷			۲۷	بوطار	۵۴

تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹

ملاحظات

کویلرک اے ملری

نمبر و کویلرک

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کویلرک اے ملری	نمبر و کویلرک
	یزیدی	کرد	ارمنی		
		۲۰		۲۰	۵۵ قاصہ راش
		۱۴		۱۴	۵۶ شہرام
زنکین کویلر	—	۲۱		۲۱	۵۷ جیلی
	—	۲۴		۲۴	۵۸ کہجان
		۲۹		۲۹	۵۹ تیکماسفلا
		۳۲		۳۲	۶۰ تیکما عایا
		۴		۴	۶۱ قورت
		۲۰		۲۰	۶۲ اسماعیل بابا
آباغا دوزینک جنوب شرقیسندہ درلر .	—	۲۶		۲۶	۶۳ شہسوحا
	—	۳۸		۳۸	۶۴ نازار اووہ علیا
	—	۳۷		۳۷	۶۵ « سفلا
	—	۳		۳	۶۶ صامیق علیا
	—	۲۴		۲۴	۶۷ « سفلا
		۱۳		۱۳	۶۸ ملغا قارو
		۷۰		۷۰	۶۹ جیوقلی
		۳۰	۱	۳۱	۷۰ سنید
(۱) خریطہ دہ بیاض تپہ کوسترلمشدر .		۱۹		۱۹	۷۱ عثمانلی
(۲) زنکین کوی . وان بایزید ارہسندہ کوزل قوناق محلیدر .		۲۵		۲۵	۷۲ شاریان
بو کویک اوچ و مرست قدر غربسندہ ۱۸۷۷ محاربه سندہ		۳۱		۳۱	۷۳ حاجی خاتون
ترکرک یایدقتری است حکاماتک بقیہ سی موجوددر .		۳۰		۳۰	۷۴ آس خاطران
		۱۲		۱۲	۷۵ قاندیل باش
		۲۷		۲۷	۷۶ کوراصور
		۸		۸	۷۷ صوتیاغوت
		۱۸		۱۸	۷۸ آداصور
		۱۵		۱۵	۷۹ صاری صو
		۱۲		۱۲	۸۰ کاوارشامی (۱)
		۸		۸	۸۱ غودراسپان
		۲۰		۲۰	۸۲ زرسنگ

۱۸۹۹ تحریرینه کوره

ملاحظات

کویلدک اسماری

مجموعی	ارمنی	کرد	یزیدی
--------	-------	-----	-------

۱۸	۱۸	۱۸		صاریخ علیا	۸۳
۲۷	۲۷	۲۷		« سفلا	۸۴
۴۵	۴۵	۴۵		خاناجی بر	۸۵
۱۶	۱۶	۱۶		شرفخان علیا	۸۶
۲۱	۲۱	۲۱		« سفلا	۸۷
۱۵	۱۵	۱۵		شیخ حیدر	۸۸
۱۷	۱۷	۱۷		کلراش	۸۹
۱۳	۱۳	۱۳		ایکی کمین	۹۰
۱۸	۱۸	۱۸		ناورد	۹۱
۱۵	۱۵	۱۵		صاری کول علیا	۹۲
۱۸	۱۸	۱۸		« سفلا	۹۳
۲۰	۲۰	۲۰		نون پاریس	۹۴
۲۱	۲۱	۲۱		باشخا	۹۵
۳۲	۴۲	۳۲	۶	بازیراغا	۹۶
۱۵	۱۵	۱۵		باشازاغا	۹۷
۱۲	۱۲	۱۲		زاد تریش	۹۸
۳۰	۴۱	۳۰	۱۱	کوندیره رته	۹۹
۲۵	۲۵	۲۵		سوت قول	۱۰۰
۱۹	۱۹	۱۹		طاغ طاش علیا	۱۰۱
۷	۷	۷		« سفلا	۱۰۲
۱۸	۱۸	۱۸		قراول	۱۰۳
۲۱	۲۱	۲۱		قاموساتان	۱۰۴
۱۲	۱۲	۱۲		اشک ماتان	۱۰۵
۸	۸	۸		غولی چجان	۱۰۶
۷	۷	۷		اودار	۱۰۷
۵	۵	۵		هربای زده جان	۱۰۸
۱۵	۱۵	۱۵		غاور یقا	۱۰۹

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ				کویلرک اسملری	نمبر سہ
	یزیدی	کرد	ارمنی	مجموعی		
حیدرآبلی عشیرت		۱۶		۱۶	موزاخان	۱۱۰
	۱۱	۴		۱۵	میجان	۱۱۱
		۱۲	۴۵	۵۷	خاجان	۱۱۲
		۱۰	۸	۱۸	قایماز علیا	۱۱۳
		۷	۳	۱۰	قایماز سفلا	۱۱۴
		۳۰		۳۰	علی قلعه	۱۱۵
		۱۸		۱۸	شیطان اووہ	۱۱۶
		۲۱		۲۱	شارا ایہان	۱۱۸
		۸		۸	قیصران	۱۱۹
		۶		۶	قاشلی	۱۲۰
		۸		۸	جاقر تکی	۱۲۱
		۳۷		۳۷	غلادرکاز	۱۲۲
	۱۰۱	۲۴۵۹	۳۶۴	۲۹۲۴	جمما	

یوزده (۸۵) کرد (۱۲) ارمنی

بو قضانك خصوصیت حالی اها لیجه کردلرک دیکر ملتره پک زیاده فائق درجهده کترتیدر بو خصوصده بارگیری قضایی شمدنیان و قوالب قضالرندن براز دها دوندر . او قضالرده کردلرک مقداری یوزده ۹۲ و ۹۵ در . بارگیریده کی ۲۴۵۹ کرد خانه سنک ۱۷۸ ی شاولی عشرتیدر . ۲۵۰ و یاخود ۳۰۰ ی رعایادر (۲۰۰۰) خانهده حیدرانلیدر . بو عشریت اسیاده کی کرد عشائرینک کزتلیسیدر . حیدرانلیلساده بارگیریده دکل ارجیش ، عادلجوازه دخی یا لیشلردر . حتی عیتاب (دوتاخ) ه قدر امتداد ایدر لر . حیدرانلیلر ۸ حمیده آلایی تشکیل ایدر لر . نومرولری ۱۱ ، ۱۲ ، ۱۳ ، ۱۴ ، ۲۲ ، ۲۳ ، ۲۴ ، ۲۵ در بونلردن ۱۳ ، ۱۴ بومرولی آلایلر بارگیری قضایی تشکیل ایدر . بونلر اباغالی حیدرانلی دیر لر . بو قسمک رئیس محمد صادق بکدر .

۱۸۹۰ — ۹۹ بارگیری قضایی قائمقامی ایدی . دیکر حیدرانلیلرک اک مهم رؤ . ساسی حسین پاشا ، امین پاشا ، تیمور پاشا در . بونلرده ارجیش قضاسنده ساکندر لر . بوراده حیوان یتشدیرمک تعمیم ایتشدیر . اک زیاده قیون یتشدیریلور . قضانک جنوب قسمنده اکین اکیلور . آباغادوزنده ترلاپک آذر . بو اووه کاملاً مرعا حالنده در . بونلر برچوق قسمنده اوت بچیلیر . بونک ایچون بارگیری قضاسنک غرب طرفنده صوک بهارده بیله بچلمش اوت بونلور . یازین اباغادوزینک شمال قسمنده کاوریش یا بلالری جوارنده جلاللی عشرتته عاند یا بلالر مرعائو واردر . عینی زمانده طوجی نهری جوارینه بایزید سنجاغنده کی ادامانایلرده کلور لر . بارگیریده اباغادوزندن طور پایی کچیدنن کچن اساسلی یوللر موجوددر .

— ارجیش قضایی —

بو قضا روجه آتی ایکی اسقامتده تتبع ایدلمشدر : ۱) ارجیشیدن شماله طوغری زیلان دره سی استقامتده . ۲) ارجیشدن شمال غربی یه طوغری تنوس طرفلرینه بانوسدن الاطاع شبه سنه قدر اولان قسم تتبع ایدلماشدر . ۱۵ و ه رستلک خریطهده بو اراضی بیله تخمیناً اوله رق کوسترلمشدر . قضانک ۱۲۷ کویندن خریطه دن انجق ۶۳ ی بولنه بیلمشدر . دیکر لرخی هنوز ارامق اقتضا ایدر . ۲۰ : ۲۵ سنه اقدام ارجیشده ارمی کویلری نسبتاً پک زیاده ایدی . صوک سنه لرده کیت کیده کردلر طرفندن اسکان اولمقده در .

ملاحظات	کوبلرک اسامیمی .				نومبر و سوره
	کرد	ارمنی	ترک	جمعا	
ارجیش اوزرنده کی کویلر	۴۰	۱۴۰	۳۰۰	۴۸۰	۱ ارجیش *
* قضا و مرکزی		۲	۵۲	۵۴	۲ زوروت
** غایت بیوک باغچه لار باغلر			۴۸	۴۸	۳ اکیال
بوستانلر هر بر کویک آخرنده		۲۲	۱۱	۴۴	۴ اوروران
اغاجقلر		۱۸	۱۵	۳۳	۵ خارکن
	**	۱	۳۸	۴۵	۶ بلور
		۱۵	۱۲	۲۷	۷ ماجاریس
		۳	۷۰	۷۳	۸ چاپی باغ
			۴۲	۴۲	۹ قاصا باغ
	۱۸		۳۸	۵۶	۱۰ بلور مارق
		۱۷		۱۷	۱۱ ناتخاوانق
	۳۰	۱۶		۴۶	۱۲ ابریشاد علیا
بورادن اشاغیکی کویلر ارجیش	۴۸	۳		۵۱	۱۳ » سفلا
اوودسنگ غرب طرفده در .	۲۰	۹		۲۹	۱۴ پرتاق
	۵۸	۱۲		۷۰	۱۵ اجواف
	۸			۸	۱۶ پانی
	۱۹	۵		۲۴	۱۷ قوقو
	۲۰	۳		۲۳	۱۸ غوغولان
	۲۵	۴		۲۹	۱۹ پیرامیر
	۲۶			۲۶	۲۰ داریحاق
	۲۳			۲۳	۲۱ خار دینغوز
	۲۱	۴		۲۵	۲۲ غامیشوان
	۱۵	۴		۱۹	۲۳ حسن دولی
	۲۰			۲۰	۲۴ زومیک
	۱۰			۱۰	۲۵ تاناچانی
	۱۴			۱۴	۲۶ مازریا ساییانی

ملاحظات	کویلرک اسماییسی			کویلرک اسماییسی
	کرد	ارمنی	ترک	
	۹		۹	سدوان ۲۷
	۱۵		۱۵	خوزاربابا ۲۸
	۱۹		۱۴	شبخلر ۲۹
	۵	۱	۶	راشا ۳۰
	۱۲		۱۲	قره اغاچ ۳۱
	۱۰		۱۰	باکی جان ۳۱
	۱۱		۱۱	خاراب صوریك ۳۳
	۳		۳	کجالو ۳۴
	۹		۹	اچقه ویران ۳۵
	۸		۸	شیراقلی ۳۶
	۱۸		۱۸	زهویک ۳۷
	۲۸		۲۸	اکین ۳۸
	۱۱		۱۱	باکلار ۳۹
	۲۳		۲۳	چلقایسی ۴۰
	۱۸		۱۸	خاچرو ۴۱
	۹		۹	اشکمتان سفلا ۴۲
	۵		۵	» علیا ۴۳
	۷		۷	شیطان اووه ۴۴
	۱۰		۱۰	حاص اووه ۴۵
	۸		۸	پاپده ۴۶
	۳۰	۲	۳۲	اقراق ۴۷
	۲۴		۲۴	کیویس ۴۸
	۱۵	۸	۲۳	جورکیاح ۴۹
	۱۷	۵	۲۲	زهیتراق ۵۰
	۲۰	۷	۲۷	ارینی زونن ۵۱
	۱۲		۱۳	آن لان ۵۲
	۲۳	۲	۲۵	قازان ۵۳

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۸۹				کویلرک اسمبلی	نمبر
	۱	۲	۳	۴		
	۲۳			۲۳	شناخور	۵۵
	۱۸	۱۱		۲۹	آزاف	۵۵
	۱۵	۳		۱۸	آریوتن	۵۶
	۲۰	۸		۲۸	اس سینک	۵۷
	۷	۲		۹	پابوآشکن	۵۸
	۱۵			۱۵	بالا کوردتفاق	۵۹
	۷			۷	کوجاق نیر	۶۰
	۴	۴۱		۴۵	خوزیر	۶۱
	۱۶			۱۶	کچارلو	۶۲
	۳۲			۳۲	دادالو	۶۳
	۲۰	۱۷		۳۷	غراقوم	۶۴
	۱۸			۱۸	طوبالو	۶۵
	۴۲	۵		۴۷	خاجنی	۶۶
	۷			۷	پایتخیز	۶۷
	۱۰			۱۰	چامورلو	۶۸
	۲			۲	قاویسپی	۶۹
	۲۷	۶		۳۳	ووی	۷۰
	۲۶			۲۶	عنجب علیا	۷۱
بوکویلر ارجیش اوو سنک شرفدهدر :	۱۷			۱۷	» سفلا	۷۲
	۲۸			۲۸	حیدر بک	۷۳
	۷	۱۵		۲۲	قاطر اس قار	۷۴
	۵	۵۳		۵۸	صوصمون	۷۵
	۱۰	۲		۲	اغا صاف	۷۶
	۸	۲		۱۸	قزیل کلب	۷۷
	۲۱	۵		۱۶	کرتیس	۷۸
	۶	۸		۱۴	پای	۷۹
	۷			۷	قزیل ویران	۸۰
	۶			۶	کم	۸۱
	۱۵			۱۵	ازیک	۸۲

ملاحظات

کویلهک اسماری

کویلهک اسماری

جمعاً ترک صغ کرد

۵	۶	۱۱	غوز علیا	۸۳
۱۱		۱۱	» سفلا	۸۴
۸		۸	حق	۸۵
۶		۶	طارحیک	۸۶
۷		۷	باروت کوی	۸۷
۱۰		۱۰	خاللاج کوی	۸۸
۱۲	۲	۱۴	خوش کوی	۸۹
۱۴		۱۴	چاقریک	۹۰
۱۵		۱۵	طاندوران	۹۱
۲۰	۶	۲۶	خوجالی	۹۲
۸		۸	مزرعه علیا شاوش	۹۳
۲۶		۲۶	قومار	۹۴
۵		۵	بابازانق	۹۵
۲۷		۲۷	خارقوس	۹۶
۱۸		۱۸	ییلانلق	۹۷
۷		۷	شوریک	۹۸
۶	۱	۷	میشورت	۹۹
۱۵	۷	۲۲	حسن آباد	۱۰۰
۱۰		۱۰	طوغانچی	۱۰۱
۱۲		۱۲	شاهبازار	۱۰۲
۶		۶	اهی	۱۰۳
۱۵		۱۵	یدی کلیسا	۱۰۴
۹		۹	میناویر	۱۰۵
۶		۵	الاماز ریاس	۱۰۶
۴		۴	شور	۱۰۷
۷		۷	غوندهک	۱۰۸
۱۰	۱	۱۱	ملک	۱۰۹

بو کویلهک ارچیش اووه سنک شمانده در .
هپسی آمانلی عشرتک ذیلان دره سی

ملاحظات				کوبلرک اسمایی	شماره
	کرد	ترک	جمعاً		
	۱		۷	غوصک	۱۱۰
	۴		۵	صوار کوی	۱۱۱
	۱۵		۱۵	پارطاش	۱۱۲
	۲۱		۲۱	نرغاج	۱۱۳
	۱۰		۱۰	پرلاسن	۱۱۴
	۸		۸	اکومال	۱۱۵
	۹		۹	زدر ووا	۱۱۶
	۲۶		۲۶	بوتیوزوی	۱۱۷
	۱۴		۱۴	بالاخلو	۱۱۸
	۱۸		۱۸	کهوخ	۱۱۹
	۱۶		۱۶	سکودلی	۱۲۰
	۲۱		۲۱	قارداغان	۱۲۱
	۹		۹	میجارهن	۱۲۲
	۱۰		۱۰	کلی	۱۲۳
	۱۵		۱۵	خوسطاقار	۱۲۴
	۸		۸	یدی اغا مزرعه سی	۱۲۵
	۷		۷	زیارت	۱۲۶
	۱۴		۱۴	حیراشهن	۱۲۷
	۱۷۴۲	۴۹۵	۶۳۶۲۸۷۳	جمعاً	

یعنی یوزده (۲۲) ترک (۶۰) کرد (۱۸) ارمتی

بوقضاده دخی کردلر فضله در . بوراده الك مهم موقعی حیدرانلی عشیرتی اشغال ایدرلر .
 مارقورغولی ، قالقانلی ، لوالی عشیرتلی هپ حیدرانلی عشیرتی قبائلندندر . بونلردن برنجیسی
 ارجیش اووه سنک غربنده ، ایکنجیسی شرقنده ، لوالیری زرده اقامت ایتدکلی معین دکلدلر .
 ارجیشده درت حمیده آلابی مرکزی واردلر .

نومرو ۲۱ ی ادامانلیلر ۲۲ ی حیدرانلیلر ، ۵۸۰۶۶ ی آدامانلی لوالیرلر قاریشیق اوله رق
 تشکیل ایدرلر . قضانک جنوب قسمنده زراعت ، شمال قسمنده حیوان یتشدیرمک ایلر اولمشدر .
 ارجیش اووه سی بک منبتدر . بیوک باغیر و باغچه لر واردلر . ارجیشدن اکین کدیکنی کچن
 مهم بریول واردلر .

— عادالجواز قضاسی —

کرجه عادالجواز قضاسنک ۵۹ پاره ن کویندن انجق یکر میسنک موقعی معلوم ایسه دم
 جغرافیا نقطه نظرندن اولدجه اهمیتی بر صورتده تتبع ایدلشدلر . سبحان طاعی مجتمعه سی
 بوقضانک وسطنده در . بو مجتمعه نک غرب و شرق طرفلری کراقاز او سو کوللرینک
 بطاقلقیرینی حاویدر . اراضی ملاز کرد دوزاکنه طوغری صورت عمومیه ده نصل برمیله
 امتداد ایدیورسه وان کولی طرفنه طوغریده عینی میله کیدر .

اشته عادالجواز قضاسنک صورت عمومیه ده سطح ارضینک حالی بومرکزده در .

۱۵ وره ستاک خریطه ده کویلرک خانه مقداری بالذات تدقیق ایدلشدلر .

دیگر کویلرک عدد خانسی ایسه براقاچ منبعدن استخراج اولمشدر .

کتابخانه

عادلجواز قزاسنک
کویلرینک اسامیسی

تحریرینه کوره ۱۸۹۹

ملاحظات

مجموعی ترک ارمنی کرد چرکس

ملاحظات	چرکس	کرد	ارمنی	ترک	مجموعی	عادلجواز قزاسنک کویلرینک اسامیسی	ردیف
مرکز قضا				۷۰	۷۷۰	عادلجواز	۱
** بیوک و زنکین	۲۵				۲۵	قوکیب	۲
کویلر دندر		۳	۴۰		۴۳	نورشجول	۳
		۵	۲۳		۲۸	سبحان علیا	۴
		۴	۱۷		۲۱	« سفلا	۵
		۱	۱۸		۱۹	قوجهرین	۶
		۱	۱۵	۱	۱۷	قوزدل	۷
		۳	۳۸		۴۱	خوره نس	۸
		۲	۱۸		۲۰	بارقات	۹
یو کویلرک از اخیسی		۳	۶۲		۶۵	آدن	۱۰
غایت مبتدر		۶	۴۷		۵۳	آره نجقرس	۱۱
		۵	۲۹		۳۴	ارجرا	۱۲
		۲	۳۲		۳۴	قره کشیش	۱۳
		۱	۱۵		۱۶	ویج قاسهرون	۱۴
		۱۰	۸		۱۸	هینقاسور	۱۵
		۳	۱		۴	پشنا قومبر	۱۶
		۱۳	۱۲		۲۵	قازیق	۱۷
		۴	۵		۹	ثورؤ	۱۸
		۴	۷		۱۱	اناشاهیور	۱۹
		۱۸	۶		۲۴	قاراشیخ	۲۰
اغلب احمال سبحان		۲۸	۴		۳۲	زیراقلی	۲۱
طاغتنک شرق مائله		۱۵	۷		۱۸	طازرت	۲۲
مئلنده درلر		۸	۳		۱۱	ارموتلی	۲۳
		۲۱			۲۱	ارزه قاغ	۲۴
		۳۲			۳۲	آخچی کلیسا	۲۵
		۳۵			۳۵	جابوظلی	۲۶
		۳۰			۳۰	قونخی تی	۲۷

ملاحظات	۱۸۹۹ سنه سی تحریرینہ کورہ				کوئلرک اسماری	کروٹ	
	چرکس	کرد	ارمنی	ترک			جمعا
		۲۰			۲۰	قوسائیر	۲۸
		۲۲			۲۲	قاعمبر	۲۹
		۹			۹	مانداشور	۳۰
		۱۸			۱۸	طاز اکند	۳۱
		۳۲			۳۲	قاشقون	۳۲
		۴۷			۴۷	کنجالو	۳۳
		۴۹			۴۹	قازانیر	۳۴
		۲۰	۱		۲۱	اکال علیا	۳۵
		۲۶	۳		۲۹	ماسو	۳۶
		۱۷			۱۷	کل تپہ	۳۷
		۸			۸	قرہ کلیسا	۳۸
		۲۵	۲		۲۷	قارابت	۳۹
		۲۱			۲۱	نور قوت	۴۰
		۶	۳		۹	صیرکت	۴۱
	۲۱	۸	۶		۳۵	اذازانغاری	۴۲
		۴			۴	قرہ وول	۴۳
						حاحہ کوزہ روک	۴۴
		۲۸			۲۸	اخطاراشان	۴۵
		۱۲			۱۲	غوجاع	۴۶
		۴۴			۴۴	صوشن	۴۷
		۸	۲		۱۰	آغراکول	۴۸
		۱۱	۳		۱۴	مهوریک	۴۹
		۹			۹	مولا قورتقان	۵۰
		۱۰			۱۰	قانی سور	۵۱
		۱۰			۱۰	باغور	۵۲
		۳			۳	پرتو	۵۳
		۶	۴		۱۰	میرخومی	۵۴

* غایت بیوک یمش
باغچہ لری وارد

ملاحظات	۱۸۹۹ سنه سی تحریرینہ کورہ					کویلرک اسملری	سیرہ نمبر
	چرکی	کرد	ارمنی	ترک	جما		
		۷			۷	خاص دامیر	۵۵
		۱۳			۱۳	اکمال سفلا	۵۶
		۲۳			۲۳	نورشہن	۵۷
		۱۰			۱۰	آشامور	۵۸
			۶۰		۶۰	فاتزاق	۵۹
	۷۶	۷۷۳	۵۶۹	۷۰۱	۲۱۱۹	جما	

یوزده (۳۳) ترك (۳۶) كرد (۲۷) ارمني (۴) چركس واردر .

صورت عمومیه اولدجه قارشیق اهالی ایله مسکوندر . فقط مسلمانلر خرسیتیاندن
اوچ دفعه چوتدر . ترکلر بالذات عادالجواز شهرنده ساکندرلر . چركسلر اوچ کویده
قوکیز ، خاص کوزهرون ، کهرانغازی .

ارمنیلر وان کولنک ساحلنده کی دوزلکده و عادالجوازک شرقی طرفنده ساکندرلر .
حیدرانلی کردلر سائر محللرده ساکندرلر . رعایا کرد بوقضاده یوقدر . عادالجواز
شهری درین بر وادینک ایچنده در . شمالدن قبالی جنوبدن آچقدر . ای بر اسکله در .
بازاری چارشوبی دکانلری واردر .

وان کی بیوک باغچه لری واردر . اوچ حمیدیه الایی مرکزیدر . نومرولریده شونلدر :
۲۳ ، ۲۴ ، ۲۵ . سبحان طاغنک جنوب شرقیسنده ساحلده بر شبه جزیره اوزرنده و یحقا
سروق کوی واردر . بوقضاده اک ای جنس حیوانات یتیشیر . که رانغازی کوینک جوارنده
چایر موجوددر .

بللی باشلی یولار : ۱) عادالجوازدن ملاز کرده (۲۰) عادالجواز-ارحیش ، هر ایکسی عادی

یولدر .

— قارچیقان و گه واش قضالری —

بو قضالرتون وان کولنک جنوب ساحلنی اشغال ایدرلر . کرک احوال طبیعیه و کرک سکنه اعتباریله یکدیگرینه مشاهددر . سکنه دخی انجق رعایا کردلرله ارمیلردن عبارتدر . اولدجه تفصیلاتلیجه تدقیق اولنمشدر .

کاواشک ۵۲ کویندن انجق اوتوز بشنک وقار چیقانک ۷۹ پاره کویندن انجق ۵۶ سنک موقعلری معلومدر .

کاواش قضا سنک کوپر لری

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینه کوره			کویلرک اسملری	شماره
	کورد	ارمنی	مجموعی		
* قضا مرکزی . پک چوق باغ باغچهلری وارددر . توتون چیقار . بازار دکان یوقدر	۳۰۰		۳۰۰	* لاستان	۱
		۳۸	۳۸	آتانان	۲
		۲۱	۲۱	قاراداشت	۳
	۵	۴۴	۴۹	پاقاقانس	۴
	۴	۱۸	۲۲	آیلی	۵
	۱۲		۱۲	ایلی و انق	۶
	۸		۸	موشیک	۷
	۱۰		۱۰	صیریحوانق	۸
		۱۵	۱۵	صیرینج	۹
	۶		۶	زه و ون	۱۰
	۲۵		۲۵	آنار	۱۱
	۴۱		۴۱	دیشاه	۱۲
		۴۳	۴۳	یشته و انق	۱۳
	۱		۱	غالچتره یوا	۱۴
	۲۳		۲۳	وار قوتاس	۱۵
	۴۰		۴۰	الشکرد	۱۶
* شو اشارتی حاوی اولان کویلر نسبتاً قضا نک زنگین کویلریدر .		۹۲	۹۲	* نارهک	۱۷
		۷۶	۷۶	* یاخیز	۱۸

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسماری	کویلرک اسماری
	مجموعی	ارمنی	کرد		
	۸		۸	قوزاومل	۱۹
	۳۰	۲۰	۵۰	وابراتواس	۲۰
	۳۰	۳۰	۶۰	باخاوانیس	۲۱
	۲۰	۱۲	۳۲	یوغانیس	۲۲
	۱۰	۲۸	۳۸	آرضیہ رس	۲۳
	۲		۲	زارلکیانس	۲۴
		۱۲	۱۲	ساریتدہ علیا	۲۵
	۳۵		۳۵	سفلا	۲۶
	۳	۷۰	۷۳	موخرابہرت	۲۷
	۸	۸۰	۸۸	نورکف	۲۸
	۳۰	۱	۳۱	یختیس	۲۹
	۳۲		۳۲	انفالو	۳۰
	۱۰		۱۰	شہوغوت	۳۱
	۱۵		۱۵	واریا	۳۲
	۳۸	۲	۴۰	طاخانس	۳۳
	۲۴		۲۴	میجاریس (موجود)	۳۴
	۴۵	۱۳	۵۸	طادوان	۳۵
	۴	۲۸	۳۲	تیمور	۳۶
	۱۹	۲۱	۳۲	اغون	۳۷
	۱۸		۱۸	ہند	۳۸
		۱۴	۱۴	ماردنس	۳۹
		۳۱	۳۱	قازرہک	۴۰
		۲۸	۲۸	آزاق	۴۱
		۷۳	۷۳	یہلا	۴۲
	۵	۱۲	۱۷	آخق	۴۳
	۱	۵	۶	میچقانیس	۴۴
		۸	۸	کیچ	۴۵

بورادن اشاغیکی کویلر غارغار ناحیہ سنہ
مربوط درلر .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسملری	نومبر ۱۹۰۱
	کرد	ارمنی	مجموعی		
		۱۲	۱۲	ارکاتیس	۴۶
		۸	۸	دایسہ	۴۷
		۳۵	۳۵	غوردہ تس	۴۸
	۱۵	—	۱۵	غارغار	۴۹
	۱۹	۱۳	۳۲	زہ یقاخ	۵۰
	۵		۵	تیرتیس	۵۱
	۴		۴	قورمیرات	۵۲
	۸۴۵	۹۲۴	۱۷۹۶		جمعا

یوزدہ (۵۲) ارمنی (۴۸) کرد دیمکدر .

بوقضایه دها ایچی اطه مربوطدر. اخطمار ، آرتهر . بواطه لر ساحلدن ۳ : ۴ وه رست
 اوزا قدر . برنجیسنده غایت اسکی برمناستر واردر. اخطمار قتوکیغوسنک محل اقامتیدر .
 بوکویلدن باشقه آتیده کی مناسترلده موجوددر :

موجودی	مناسترلر
۳۰ یاپاس	آخطمار
۱۲	آقکلیسا
۱۰	تارهت
۱۰	خاربهرت
۱	سربوز کایسا
۶	قارمه ریک
۱۰	سوره ب ساخاخ
۸	سوره ب طایا
۵	قوصقون قران
خراب اولمشدر	صوره ب آریوتیون

— قارچیقان قضاسی —

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			قاریقان قضاسی کویلاک اسماعلی	نمبر و کمرہ
	کرد	ارمنی	مجموعی		
بو کویلا کیندارسک غرب طرفدن		۴۰	۴۰	هنیزورن	۱
باشلا یوب غربدن شرقه طوغری دوام	۱۲		۱۲	قو طوم مزرعه سی	۲
ایدر لر .	۱۹		۱۹	حهز	۳
	۲۸		۲۸	شکرانس	۴
	۱۶		۱۶	غومار	۵
	۶	۸	۱۴	سباپور	۶
		۳۵	۳۵	بات وانسجان	۷
	۱۲		۱۲	سور و حاج	۸
	۳۵		۳۵	قور تقان	۹
	۱۹		۱۹	پوره	۱۰
	۱۷		۱۷	خیا ر تانغ	۱۱
	۱۰		۱۰	آقستر	۱۲
	۹		۹	نوره زن	۱۳
	۲۱		۲۱	صولو	۱۴
	۲۰		۲۰	شاه مانیس	۱۵
		۱۴	۱۴	وانیک	۱۶
	۱۰	۲۰	۳۰	سه م بون	۱۷
	۱۸	۹	۲۷	یوسیس	۱۸
	۲۳		۲۳	آدا طاغ	۱۹
	۱۵		۱۵	باجانس	۲۰
	۱۸		۱۸	قیه دیوانغ	۲۱
	۹		۹	خانچاسور	۲۲
	۱۸		۱۸	طاچوق	۲۳
	۱۶		۱۶	طالاور	۲۴
	۱۴		۱۴	وهرشهن	۲۵
	۲۰		۲۰	نر نیق	۲۶
	۲۳		۲۳	پیزر	۲۷
		۱۰۰	۱۰۰	اورانس	۲۸

قارچيقان قزاسنك
كويلرك اسملرى

۱۸۹۹ تحريرينه كوره

ملاحظات

تجموعى | ارمنى | كرد

	۲۰	۸	۱۲	۲۹	ثوبه نزان
	۸	۷	۱	۳۰	ستوس
	۵۶	۵۶		۳۱	قوت
	۶۵	۵۴	۱۱	۳۲	صوپ
	۳۳	۱۸	۱۵	۳۳	خارزيت
	۲۶	۲۶		۳۴	وانيك
	۳۸	۳۵	۳	۳۵	كيندرانس
	۲۲	۲۲		۳۶	ميوروس
بو كويلر كيندارنسك شرق و جنوب طرفلارنده در .	۲۶		۲۶	۳۷	اغوستو
	۷۱	۷۱		۳۸	كوللو
	۵۵	۶۵		۳۹	بوغوانس
	۲۸	۸	۲۰	۴۰	بوقانس
	۴۲	۴۲		۴۱	غومس
	۱۵		۱۵	۴۲	زه و هن
	۶		۷	۴۳	باغ
	۱۶		۱۶	۴۴	تبه
	۱۳	۱۲	۱	۴۵	آرانس كف
	۱۳	۱۳		۴۶	نايكيانس
	۱۹		۱۹	۴۷	اشاخ
	۲۷		۲۷	۴۸	آعرانس
	۹		۹	۴۹	غوكيس
	۳۲		۳۲	۵۰	لهندوانس
	۱۰		۱۰	۵۱	غوديان
	۱۶	۱۵	۱	۵۲	قاندوو
	۲۰	۱۹	۱	۵۳	خومس
	۱۳		۱۳	۵۴	شهر يشيانس
	۴۷		۴۷	۵۵	خاناسور

ملاحظات	۱۸۸۹ تحریرینہ کورہ			قارجقان قضاہ سنک کوبلرک اسامیسی	کتاب
	کرم	ارمنی	جموعی		
	۲۸		۲۸	بیراقوم	۵۶
	۲۰		۲۰	پورتوت نرسی	۵۷
	۹		۹	بریقار	۵۸
	۱۲		۱۲	حاقطاغ	۵۹
	۱۲		۱۲	قبرطاغوت	۶۰
	۴۱		۴۱	هه کسور	۶۱
	۱۲		۱۲	جانان	۶۲
	۹		۹	خاصکوی	۶۳
	۱۴		۱۴	وارطانیس	۶۴
	۱۳		۱۳	زه لول	۶۵
	۱۵		۱۵	حازینار	۶۶
	۳۸		۳۸	آلان	۶۷
	۷		۷	زیارت	۶۸
	۱	۲۳	۲۴	قانبجارا	۶۹
		۸	۸	ادروندوز	۷۰
		۲۵	۲۵	کروان	۷۱
		۱۵	۱۵	برخوص	۷۲
	۵		۵	کنه تینات	۷۳
	۱۹		۱۹	خاجیان	۷۴
	۲۳		۲۳	الاقان	۷۵
	۲۶		۲۶	سیامہری	۷۶
	۱۷		۱۷	سالہنس	۷۷
	۱۵		۱۵	قریباج	۷۸
	۳۶		۳۶	چان چہرس	۷۹
	۱۰۰۵	۷۶۸	۱۸۳۲	جمعاً	

بوزده (۵۸) کرد (۴۲) ارمنی واردر . بونلردن باشقه بروجه آتی مناسترلردخی

واردر

سورہب کھوورن (۲۰) پاپاسلی سورہب آغوب (۱۰) سورہب طوما = دیمیراوس ؟
 سورہب بوغوص ؟ سورہب ماریون ؟ سہمیون وانق ؟ ہر ایکی قضادہ کی کردلر بلا استنا
 رعایادر . عشریت کردلری یالکیز یازین ۲ : اوچ آی قدر طاورطاغندہ کی یابلاقلرہ کلورلر .
 باغیر ، توتون تارلاری وار . برچوق یرلردہ حزیران نہایتہ قدر قار التندہ قالیرلر .

بوحوالیدہ کی اراضی یکنسق اولسندن کوزی یک یورار . فقط بوایکی قضانک تشکلات
 ارضیہ سی مختلف اولقلہ اودوزلیکی تعدیل ایدر . برچوق خوش منظرہ لرلہ وادیلر ، درین دردلر
 واردر . بورادہ برنجی دفعہ اولہرق اورمانلغہ راست کلنور . صورت عمومیہ دہ اولدجہ
 آذرر . مع مافیہ وان کولنک جنوب ساحلنہ اولدجہ کوزل منظرہ لر واردر .

قارچیقان قضاسی کواشیدن دہا زیادہ اورمانا قدر . اصل حقیقی معناسیلہ اورمان
 بوحوالیدہ قالماشدر . وان شہری اودون و کمورنی الیوم قارچیقان قضاسندن آلیر .
 بوحوالیدہ کی اورمانلردہ ختام بولنجه بتون وان حلقی محروقاتدن محروم قالیرلر . چونکہ
 حیزان وشیرواندن محروقات تدارکی یک بہالی یہ مال اولور .

بورادہ ترلارک آزانغہ رغماً یک مختلف جنس حبوبات زرع اولنور . آریہ بوغدای
 انجق نارہک ، کیندرانس ، یومیس ، و دہا برقاچ کویلرک جوارندہ کی دوزلکلر دہا کیلور .
 یوللر (۱) بوستان - پشہوان - توکن عادی یول دہا ایلرودہ آقوب - کیندرانس
 خارزیت - وانیک - اورتاب - طادوان . پاتقا . ۲) کیندرانسدن حیزان صوی ساحلنجه
 فناپاتقا نارک - غارغار - موکوس کچی فناپاتقالر واردر .

- شاتاح قضاسی -

بو قضانک انجق شمال طرفی تتبع ایدلمشدر . شاتاح صویک صول طرفی ہیچ
 کورولماشدر . ۱۰۸ پارہ کویدر ۱۵ و ہرستاک خریطہ دہ ۲۲ س کوسترلمشدر . ارقام
 محتاج معاینہ در .

ملاحظات	۱۸۸۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسامیسی	نمبر
	۱۸۸۹	۱۸۸۸	۱۸۸۷		
* مرکز قضا در .	۱۸۶	۱۸۶	۱۸۶	شاناخ *	۱
	۶	۶	۶	قورتان	۲
	۲۷	۲۷	۲۷	سینیرار	۳
	۳۵	۳۵	۳۵	شینوراش	۴
بو ارقام بر منبعدن آتقله مطلقا معاینه	۱۰	۶	۱۶	ناوغانت	۵
ایتمک ایجاب ایدر .	۵	۵	۵	چیمیقانس	۶
	۸	۸	۸	نیک	۷
	۳۱	۳۱	۳۱	قوکان	۸
	۶	۴	۱۰	قاسیر	۹
	۲	۲	۲	قورچق	۱۰
کویلرک اسامیسی	۲	۲	۲	حامیک علیا	۱۱
کاملاً طوغری اوله ماز . چونکه بر	۸	۸	۸	طاغودرس	۱۲
چوقلری تلفظ ایدیلیرکن خریف	۹	۱۰	۱۹	واصروت	۱۳
ایدیله ایدیله همان باشقه بر اسم حاله	۲	۴	۶	خاقروس	۱۴
کیشدر	۱۵	۱۵	۱۵	خاریکوم	۱۵
هله ۱۵ وهرستلک خریطه ده بک	۴	۴	۴	حیامیک سفلا	۱۶
چوقلریتمک اسملری یازلامشدر .	۱	۱	۱	نورووانس	۱۷
	۱۰	۱۰	۱۰	خاقسس	۱۸
	۳	۷	۱۰	وه کیس	۱۹
	۸	۸	۸	آشقانیس	۲۰
	۹	۹	۹	کرمه تس	۲۱
	۱۲	۱۲	۱۲	مزرعه تبه	۲۲
	۷	۷	۷	مزرعه باشکیانس	۲۳
	۴	۴	۴	کشیش مزرعه سی	۲۴
	۵	۵	۵	شامو مزرعه سی	۲۵
	۸	۸	۸	واروسکی	۲۶
	۲	۲	۲	شکیران	۲۷

ملاحظات

کویلیک اسماری

کویلیک
اسماری

خراب اولمشر .

خراب

ملاحظات	کویلیک اسماری			کویلیک اسماری
	کرد	تعداد	جمعاً	
	۵		۵	۲۸ ريقونان
	۳	۱	۴	۲۹ شيخ جانيس
	۱۲	۲	۱۴	۳۰ قودرس
	۳		۳	۳۱ تركيدراق
	۲		۲	۳۲ سوب قوريك
	۴		۴	۳۳ تيمورانس
	۱		۱	۳۴ خاليفقانس
	۲	۱۱	۱۳	۳۵ ياخق
				۳۶ كوتووابه
	۳		۳	۳۷ وهرويشدن
		۱	۱	۳۸ كلكه جام
	۸		۸	۳۹ قوتيس
	۴	۱۰	۱۴	۴۰ موسقوه (؟؟)
	۶		۶	۴۱ غاريسان
	۸		۸	۴۲ اوزه ني
	۷		۷	۴۳ غوه للان
	۴		۴	۴۴ تحارابون
	۱۹	۷	۲۶	۴۵ كورانداس
				۴۶ شاهروط
		۲۱	۲۱	۴۷ غوفقان
		۲۶	۲۶	۴۸ قاكيازيك
		۵۸	۵۸	۴۹ شيدان
	۳	۱۵	۱۸	۵۰ آرهخ
	۲	۱۱	۱۴	۵۱ قاغتامهران
	۸	۶	۱۴	۵۲ داره نس سفلا
		۵	۵	۵۳ قارادر
		۱۴	۱۴	۵۴ اشياچينار

ملاحظات	کوبلرک اساسی			نومبر نمبر
	کرد	بچ	جمما	
	۱۲	۳	۱۵	داره نس علیا ۵۵
		۳۸	۳۸	سفتکی ۵۶
		۸	۸	قوشیقان ۵۷
	۲		۳	غورس ۵۸
	۵		۵	سارو ۵۹
	۱	۱۳	۱۵	بولیس ۶۰
	۴		۴	حور ۶۱
		۱۲	۱۲	قونسان ۶۲
	۹		۹	قومر ۶۳
		۵	۵	طورمیک مزرعه سی ۶۴
		۱۵	۱۵	کیکی ۶۵
	۲	۱۳	۱۵	صوزوانس ۶۶
	۲۷		۲۷	نسهرنوی ۶۷
	۲		۳	کی شاد ۶۸
	۱	۳	۴	مارنسه خ ۶۹
	۲		۲	بیدهرون ۷۰
	۴	۱۲	۱۶	طاغاسیور ۷۱
	۷		۷	کیت ۷۲
	۱۵		۱۵	سبسانس سفلا ۷۳
	۲		۲	خلف ۷۴
		۱۰	۱۰	جنوق ۷۵
		۱۷	۱۷	خیونس ۷۶
	۲	۴۸	۵۰	قوجیجی ۷۷
	۱۶		۱۶	ختوقانس ۷۸
		۴۷	۴۵	قاجت ۷۹
		۸	۸	ساق ۸۰
	۷		۷	اشکه مانس ۸۱

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسملری	نمبر
	کرد	ارمنی	جمہا		
خلیلان عشیرتی	۴		۴	اوفیس	۸۲
				آرو	۸۳
				چال کیاتس	۸۴
				فارمہ نیس	۸۵
	۱	۱۲	۱۳	سرکیت	۸۶
	۲	۲۱	۲۳	ارمیشات	۸۷
				شاہ منبس	۸۸
	۱	۱۰	۱۱	خومار	۸۹
				دنیق	۹۰
	خاوه شتان عشیرتی مهچو اغا	۱۱	۲	۱۱	قرہ سار
۶			۸	خاران	۹۲
				پارہ لوغوخ	۹۳
۵			۵	باکان	۹۴
۴			۴	سہ ناف	۹۵
۳			۳	خورزایوران	۹۶
۴			۴	جیلجان	۹۷
۴			۴	غوران	۹۸
۱۱			۱۱	بہزاتیس	۹۹
۱۹			۱۹	یوفارینار	۱۰۰
تیردینان عشیرتی غوروان اغا	۵	۲	۷	بہلیسووا	۱۰۱
	۲۰	۱۳	۳۳	مارغونیس	۱۰۲
	۶	۳	۹	خاچان	۱۰۳
	۳		۳	نہ قوس	۱۰۴
	۲		۲	شیرمجال	۱۰۵
	۱۰		۱۰	مانداشقان	۱۰۶
	۷		۷	بادکیان	۱۰۷
	۸		۸	موہین	۱۰۸
	۵۴۰	۷۶۳	۱۳۰۳	جمہا	

بوجهله اهالی یالکیز ارمنی و کرددن عبارتدر . ارمنی براز زیاده در .. کرد لر رعایا
 کرددر . عشرت لر ایسه یکی حمیدیه تشکیلاتنه داخل اولماشدر . بونلره دایر لزوملی
 معلومات مفقوددر .

مقدار کافی ترلاری اولمديغدن چيفتجياک کروده قالمشدر . باغچوانلق ایلری کینمشددر .
 اهالیئک ال بالی باشلی ایثی حیوان تشدیر . کدر . بالاضه توپون چوق تشدیر بلور .
 صورت عمومیهده بتون شاتاخ قضا سی طاغاقدر . هر طرفدن مرور مشکلدر .
 بوراده یول نامه شاتاخدن سیفتکی به کیدن پاتقا وارد که پسنداش وبوستاندن کچر . یاخود
 کورنشدن خواصور - اووه سنه کیدر . دیگر یولار کاهلاً غیر قابل مروردر ، قضانک
 جنوب قسمنه کلنجه بودخی اصل کتابک ۷۸ - ۸۲ نجی صحیفه لر ندهدر .

— نوردوز ناحیه سی —

اسکیدن قضا ایکن شمدی شاتاخک بر ناحیه سیدر .
 لزومی قدر تتبع ایدلمشدر . کرجه صورت عمومیهده بر چوق کویلر بوتبعک خارجنده
 قالمشدر ، ۷۰ کویک اثبحق ۳۲ سنک محارری معلومدر . ارقام ایسه شاتاخ قضا سندن
 ده امانتلی در . فقط هر حالده بردها معاينه لازمدر .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			نوردوز ناحیہ سنک کویٹہ اسامیسی	نمبر
	انسٹوری	کرد	ارمنی		
ناحیہ مدیرینک مرکزیدز.	۳۲			۳۲	۱ مروان
	۱۸	۵		۲۳	۲ چاکلہری
		۲۳		۲۳	۳ دمیرکوس
	۵	۲		۷	۴ بشینک
	۱۹	۲		۲۱	۵ اولامان
		۱۲		۱۲	۶ جارغولان
		۷		۷	۷ سل
		۸		۸	۸ کلہ کرین
		۱۷		۱۷	۹ صورودیان
		۱۰		۱۰	۱۰ حذر
		۳	۴	۷	۱۱ اشقان
		۸		۸	۱۲ وارجو
شاهبقولی آلان عشرتی		۱۰		۱۰	۱۳ داوا
		۱۲		۱۲	۱۴ آخور
		۱۵		۱۵	۱۵ قایصوز
		۱۴		۱۴	۱۶ غوزدان
متروک	—	—	—	—	۱۷ میغیر
		۵		۵	۱۸ سہ لیتان
		۲۴	۵	۲۹	۱۹ احسن
		۲۰		۲۰	۲۰ آراز
		۸	۲	۱۰	۲۱ نوروبی
		۷	۶	۱۳	۲۲ بہشان
		۹		۹	۲۳ خرایصور
		۱۱		۱۱	۲۴ جودبان
		۸		۸	۲۵ شالیان
		۱۲		۱۲	۲۶ بلیسوا
		۱۸		۱۸	۲۷ زارزبان

ملاحظات	۱۸۹۹ سنه سی تحریرینہ کورہ			کویلرک اسملری	شماره	
	انسطوری	کرد	جموعی			
شا کر اغا بو کویدہ سا کندرہ		۳۱		۳۱	۲۸ آوقان	
		۱۰		۱۰	۲۹ نوریك	
		۱۸		۱۸	۳۰ هه شب	
		۲۷	۳۱	۵۸	۳۱ بر به اولان	
		۸	۱۰	۱۸	۳۲ قوغان	
		۱	۵	۶	۳۳ جونیان	
	ههروولی عشیرتی شا کر آغا رئیسلری		۱۴	۲۸	۴۲	۳۴ شامانیس
		۴	۳	۱۴	۲۱	۳۵ خوستایان
			۱	۸	۹	۳۶ خار خورا
			۳		۳	۳۷ چارخیان
		۶	۲۲	۲۸	۳۸ سوکنیس علیا	
			۶	۶	۳۹ « سفلا	
خانلی عشیرتی			۷		۷	۴۰ ربقازا
			۱۵		۱۴	۴۱ زاخ
			۸		۸	۴۲ سهویك
			۹		۹	۴۳ بدرونیس
		۱۰		۱۰	۴۴ لیس	
		۸		۱	۴۵ پیروق	
		۱۶		۱۶	۴۶ آقراق	
		۷		۷	۴۷ شامکار	
		۵	۲۵	۳۰	۴۸ دیم	
		۶		۶	۴۹ آرچا	
شیدانلی عشیرتی عمر اغا		۹		۹	۵۰ بابایس	
		۸		۸	۵۱ نورابك علیا	
		۳		۳	۵۲ « سفلا	
		۱۶		۱۶	۵۳ دوریک	
		۱۵		۳۵	۵۴ واربه اند	

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورد			نوردوز ناحیہ سی	کوبلرینک اسامیسی	صوبہ بوسنی
	انسطوری	کورد	ارمنی	تجموعی		
		۲۱		۲۱	طمانیس	۵۵
		۲۸		۲۸	سوقاق	۵۶
		۱۱		۱۱	طای روق	۵۷
		۱۷		۱۷	ای تاماران	۵۸
		۲۰		۲۰	حالزوق	۵۹
		۳۲		۳۲	آخولات علیا	۶۰
		۱۷		۱۷	« سفلا	۶۱
		۱۸		۱۸	غامشاری	۶۲
		۲۱		۲۱	بالاسهک	۶۳
		۱۲		۱۲	شکفتان	۶۴
		۱۵		۱۵	بارا کلک	۶۵
		۳۰		۳۰	صوقان جالور	۶۶
		۱۲		۱۲	قودار	۶۷
متروک		—	—	—	دهدان	۶۸
		۹		۹	کهره نیک	۶۹
		۲۳		۲۳	چالیان	۷۰

۷۸ | ۸۱۸ | ۱۶۸ | ۱۰۶۴

بوزده (۷۶) کورد (۱۶) ارمنی (۸) نسطوری

بوحوالینک اک کوزہ چاربان خصوصیتی اغاج نامہ هیچ بر شی بولنامسیدر . حتی مسکون محملارک جوارنده بیلہ اغاج یوقدر . اہالی حیوان یتشدیرمکلہ مشغولدر . کرچہ منبت محملر ، ترلا اولہ جقیرلرچوقدر . سورواسہ ای حاصلات ویرہ جکدر . ارمنی اہالی سنہدن سنہ آزالیور . عشرت اعتباریلہ کرد کویلری بر وجہ آتیدر :

آلاتلی عشیرتی (۲۶۴) شیدانلی (۲۹۷) کهراولی (۱۰۸) خانلی (۷۳) رعایا کردلری (۷۶) خانلری واردر .

شیدانلی گردلی (۶۰) نومرولی حمیدیه آلاینی تشکیل ایدرلر . بونلرک آلائی
مرکزلی هپ باش قلعدهدر .

یازین نوردوزدهه طبقی شاتاخ کبی مجزیره جوارندن برچوق کوچیه کردلر کلورلر .

— موکوس قضاسی —

تماماً منفرد بر سلسله نك اوزرندهدر . برچوق دفعه لر تبع ایدلمشدر . هرسفرنده هوا
لطیف ایدی . بر ایکی دفعه تبع ایدلمشدر . آرنوس طاغنه چیقلمش . درت کچید دخی
تبع ایدلمش . طاور طاغی انکارینه چیقاردق منفرد موکوس طاغنک خریطه ده کوسترلدیکی
کبی چیزلمسی قولایلاشمشدر . موکوس سلسله سی بو حوالیده مهمجه عد اولتان موکوس
دره سنی تشکیل ایدر . موکوس صوینک توابعی شونلردر : اره نج دره سی ، نایس دره سی
تپس دره سی شزق طرفندهدر : بار دره سی ، دولان دره سی ، طاراماخ دره سی غرب
طرفندهدر . خریطه ده صوک دردنک اسمی یازلامشدر . چونکه خریطه ده بوکا کافی بر
بولنه مامشار . دولان دره سنک بر از دها جنوبندهدر . برده موکوسک دها بللی باشلی
کویلری خریطه ده اسمارینی یازه جق محل بولنمغله یازیه مامشدر . بللی باشلی دره لر اعتبار
ریله غروب لر حالنده جدولده کوسترلمشدر . کویلرک اسماری دره جکارک قسم سفالرنندن
باشلابوب منصب رینه طوغری صره اعتباریله یازلمشدر .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینه کوره			کویلرک اسماری	کویلرک اسماری
	کورد	ارمنی	جموعی		
ایکی خانه نسطوری قضا مرکزیدر		۳۳	۳۳	موکوس	۱
اوج خانه نسطوری		۲۶	۲۶	آندوز	۲
	۲	۳۱	۳۳	داشت	۳
	۷۴		۷۴	اسلام محله سی	۴
پاره دره سی		۲۵	۲۵	آراغالی	۵
	۱۰	۷	۱۷	بورانت	۶
	۸	۱۹	۲۷	دره نك	۷
	۹	۱۷	۲۶	صول	
		۲۵	۲۵	طرفی	۹

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسماری	سورم
	کرد	ارہی	مجموعی		
	۵		۵	چینفریس	۱۰
	۱۸	۲	۲۰	ازیحیق دردنک	۱۱
	۱	۴	۵	دائق صاغ طرفی	۱۲
طولان درہسی		۲۳	۲۳	صوزص	۱۳
	۱۲		۱۲	ماردقانس	۱۴
بودرہ لردہ اغاجلق بو قدر انجق کویلرک	۵	۱۳	۱۸	صیقانس	۱۵
یقینندہ اوفق تفک بانجہلر واردر	۱	۱۸	۱۹	سپ	۱۶
	۲	۷	۹	ایر	۱۷
	۶		۶	وہرس	۱۸
	۱۹	۲	۲۱	آروانس	۱۹
	۱	۲۵	۲۶	کتیرلس	۲۰
	۲۰		۲۰	عیدنان	۲۱
	۱	۲۰	۲۱	کومیر	۲۲
	۹	۱۵	۲۴	آ کیلوان	۲۳
	۴	۵	۹	پورتونیت	۲۴
	۱۶		۱۶	زوم	۲۵
	۹		۹	طاریس	۲۶
	۲	۸	۱۰	سرکس	۲۷
	۵		۵	صلیوبلی	۲۸
آرہنج درہسی	۱	۱۰	۱۱	نوراوانس	۲۹
	۴	۸	۱۲	قاستریس	۳۰
	۲	۲۰	۲۲	آجی زاق	۳۱
	۲	۲۰	۲۲	غار قیناز	۳۲
		۲۳	۲۳	آرہنج	۳۳
	۱	۱۵	۱۶	دیمقار	۳۴
	۱	۷	۸	حالہنس	۳۵
نانیسی درہسی	۲۱		۲۱	مرزغہ شیجان	۳۶

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسماری	سردنوم سردی
	کرد	ارمنی	مجموعی		
* مورتوللا بکک کویدر .		۴۲	۴۲	آ کین *	۳۷
		۶	۶	کلیسا	۳۸
ارہنج و تانیس درہ لری پک صیق اور مانلقہ		۲۱	۲۱	اسکینجاس	۳۹
مخاطدر . بعض کویلرک ایچندہ بیوک بانچہ لر	۸		۸	رومونس	۴۰
واردر .		۲۰	۲۰	نانیس	۴۱
		۲۶	۲۶	قاتیانس	۴۲
	۵		۵	نوویس	۴۳
	۱	۱۲	۱۳	بولنس	۴۴
		۱۸	۱۸	آریانس	۴۵
		۶	۶	دردنک	۴۶
	۶		۶	قرہ طاس	۴۷
	۱	۵	۶	شہن	۴۸
نانیس و طانیس درہ لری ارہ سندہ اصل	۱	۱۲	۱۳	خاساپلور	۴۹
موکوس صوینک صول ساحلندہ کی کویلر	۲	۱۵	۱۷	آغاریس	۵۰
	۶		۶	آقرہک	۵۱
طانیس درہ سنک صاغ ساحلندہ کی کویلر			۱۱	بہرینقاس	۵۲
	۱	۱۷	۱۸	کومانس	۵۳
	۱	۱۰	۱۱	خریب	۵۴
	۳	۱۷	۲۰	کیداوا	۵۵
	۶	۷	۱۳	غوریسا	۵۶
	۸۰		۸۰	طنیس	۵۷
	۱	۱۳	۱۴	ساقاناس	۵۸
طاراماح درہ سی	۲۰	۵	۲۵	طاراتاح	۵۹
	۹		۹	باروینس	۶۰
طولان و طاراماح درہ لری ارہ لرہ	۵	۸	۱۳	زہرطاس	۶۱
موکوس صوینک صاغ ساحلندہ کی کویلر	۱۰		۱۰	قانقانس	۶۲
	۱۶	۵	۱۱	باغنی	۶۳

ملاحظات	کریلرک اسامایی			بومرایی صده
	بومرایی	ارمنی	کریلرک	
	۱۰	۲	۸	۶۴ آصقوس
	۱۶	۱۲	۴	۶۵ غوغوس
جمعاً	۱۱۶۶	۷۰۹	۴۵۲	

یعنی یوزده (۶۰) ارمنی (۴۰) کرد گویندر .

ارمنی کوینی اعتباریله جوآورده کی شاتاخ قضاسی [یوزده ۵۹] ایله همان مساوی کبیدر . موکوس شاتاخ قضالری ارمنیلری یالکزیشادقلرندن جوآورده کی دیگر ارمنی کویلریله فرقلری واردر . یالکز قیافتلری دکل حتی وجهاً بیله فرقلیدر . کردلر بالخاصه رعایا جنسندندر . یازین کرچه کردلر بو حوالییه کاورلر . اکلش ترلارلرک آزدر . آربه بغدادی پک آزدر . دیگر نوع جوباتله مصر زرع ایدیلور . باغچوانلق ایلرولمشدر . میوه لنتیله مشهور وچوقدر . وان باغچلرینک میوه لرندن دها ایدر . قیش آیلرنده [کانون اول ، کانون ثانی ، شباط ، مارت] موکوس قضاسی داخنده مواصله امکانی قالماز . یول اوله رق انجق پاتقا واردر . بللی باشلی پاتقالر خریطه ده کوسترلشدر .

— محمودیه قضاسی —

جغرافیا نقطه نظرندن لزومی درجه ده تتبع ایدلشدر . ۸۲ کویدن خریطه ده انجق

۵۶ سی کوسترلشدر .

۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ

کوبلرک اسملری

کوبلرک اسملری

ملاحظات

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ				کوبلرک اسملری
	نسطوری	کرد	ارمنی	مجموعی	
محمود بہ قضاسی مرکزیدر	۱۰۹	۲۶		۱۵۱	سرای ۱
دکنلر	۹	۴۱		۵۰	چاران صورق ۲
پازار		۵۰		۵۰	سرفتان ۳
میلان عشرتی		۲۲		۲۲	یلاجوق (بلاجان) ۴
کوبلریدر . محمد بک		۳۰		۳۰	اماتورت ۵
		۱۸		۱۸	حاجیک ۶
		۲۱		۲۱	قورخان ۷
		۲۸		۲۸	روناحود ۸
* محمد بک محل		۳۰	۲۸	۵۸	ساحانیس * ۹
اقامتیدر .		۲۳		۲۳	تون ۱۰
* دارباز خانک		۳۲		۳۲	چاردان ۱۱
ویوک اوغلی سعدون		۲۵		۲۵	قارجهدیک ۱۲
بک اقامتکاهی وار .		۲۱		۲۱	چارتقیصور ۱۳
در .		۲۴		۲۴	انکیز ۱۴
		۳		۳	نازار باد ۱۵
		۱۸		۱۸	ادرجوق ۱۶
		۱۰		۱۰	زاخ ۱۷
		۳۰		۳۰	خاراتل ۱۸
		۱۶		۱۶	رازی ۱۹
		۲۷		۲۷	قارار ایصار ۲۰
		۱۴		۱۴	قاولیق ۲۱
شامسیکلی عشرتی		۱۲		۱۲	چانحاق علیا ۲۲
داربازخان		۱۰		۱۰	» سفلا ۲۳
		۱۵		۱۵	کاپهر ۲۴
		۶		۶	چلیک علیا ۲۵
		۱۶		۱۶	» سفلا ۲۶
		۱۹		۱۹	یاخیاق * ۲۷
		۱۷		۱۷	بانامریک ۲۸

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ				مجمودہ قضاہنک کویلرک اسامیسی	موقوری
	یزیدی	نسطوری	کرد	ارمنی		
			۲۸		۲۸	بارس ۲۹
			۱۷		۱۷	آذکل ۳۰
			۲۰		۲۰	حزینہ ۳۱
			۱۶		۱۶	دایک علیا ۳۲
			۱۰		۱۰	» سفلا ۳۳
			۲۶		۲۶	حاسامیان ۳۴
			۲۰		۲۰	چامورلی ۳۵
			۲۲		۲۲	تیدن اسکی ۳۶
			۱۴		۱۴	سرداشان ۳۷
			۵		۵	رہوو ۳۸
			۳۱	۵	۳۶	چارسیران ۳۹
			۲۱		۲۱	حسین جیدر (یوسف) ۴۰
			۱۱		۱۱	آددیان ۴۱
			۱۴		۱۴	ماغارادا ۴۲
			۱۹		۱۹	موللا طونوس ۴۳
			۴۲		۴۲	آصوجا ۴۴
			۳۸		۳۸	مرزادو ۴۵
			۳۳		۳۳	ماراقالی ۴۶
			۲۴		۲۴	پیرقال ۴۷
			۲۱		۲۱	موللا حسن علیا ۴۸
			۳۴		۳۴	» » سنلا ۴۹
			۱۵		۱۵	کنیش علیا ۵۰
			۸		۸	» سنلا ۵۱
			۲۱		۲۱	قہ کوز ۵۲
			۱۵		۱۵	روم اوغلی ۵۳
			۲۰		۲۰	محمد اوغلان ۵۴
			۱۶		۱۶	قلعہ ۵۵

موقوری عشیرتی
کویلری

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ				کویلرک اسماری	کویلرک اسماری
	یزیدی	نسطوری	کرد	ارمنی		
موقوری عشرتک			۲۸		۲۸	پیرمیران ۵۶
			۷۸		۷۸	نوشلر ۵۷
			۲		۲	قلعہ کافی ۵۸
			۱۸		۱۸	غره دہل ۵۹
متروک						آونہ دریک علیا ۶۰
			۱۵		۱۵	» سفلا ۶۱
حین بک اقامت کاهیدر			۱۰	۳	۱۳	آخورک علیا ۶۲
			۳۱	۴۰	۷۱	» سفلا ۶۳
			۱۱	۸	۱۹	حسن طابور اغا ۶۴
			۱۶		۱۶	طارخانہ ۶۵
طاقوری عش-یرتی			۸		۸	نار تغالی ۶۶
			۳۴		۳۴	طاش اوغلی ۶۷
کویلری			۱۲		۱۲	راشکان ۶۸
			۱۲		۱۲	حاجان ۶۹
کشیش سفلانک						قاجفاران علیا ۷۰
						» سفلا ۷۱
						یانجاختی علیا ۷۲
						» سفلا ۷۳
دھا جنوبندہ خر یطہ دہ			۹		۹	انکز ۷۴
نقطہ ایله کوس ترمشدر	۹۰				۹۰	چیوقلی ۷۵
	۷۲				۷۲	والنجان ۷۶
	۲۸		۲۶		۵۴	سیدی بک ۷۷
	۵		۶		۱۱	اوراخ ۷۸
	۴۲				۴۲	حاجی والی ۷۹
			۸		۸	درجاوت علیا ۸۰
	۳۸				۳۸	» سفلا ۸۱
			۵		۵	قانی صورق ۸۲
	۲۷۵	۱۱۴	۱۵۰۴	۸۴	۱۹۷۵	جمعا

یوزده (۷۶) کرد (۴) ارمنی (۶) نسطوری (۱۴) یزیدی

بوقضاده کردلر چوقدر . بالخاصه عشرت کردلریدر :

موقوری عشرتی ۶۶۹ خانه ۱۷ نومرولی عشرت آلاینی تشکیل ایدر . مرگری سرایدر

» » » » » ۱۸ » ۳۸۶ » میلانی

» » » » » ۱۹ » ۱۸۲ » شامسیکی

» » » » » ۳۹ » ۱۶۴ » طوقوری

سرایدن ایران حدودینه قرر شمال طرفی موقوری عشرتیه مسکوندر . سرایک جنوبنده اولاً میلانی صوکر شامسیکی . واک کیروده ایکی خط کی طاقوری عشرتی ابله مسکوندر .

صورت عموییه زکین قضادر . مزروع محاری ایدر . بو محالده سرای ، آخوره ک ، موالا حسن حوضه لریدر . بتون قضانک هر یرنده یک واسع مرعالر واردر . حیوان یتشدیر مکده ایلر و اشدر .

-- حکاری سنجاغی --

-- آلباق قضاسی --

زاب صونی حریضه سی یک کوزل تبع ایدلشدر . ایران حدود منطقه سی طوبدن بش وهرستاک خریطه دن آلمشدر . ۱۵ وهرستاک خریطه ده کوسترلماش اولان کویلر تدقیقه محتاجدر . قضانک ۱۴۴ کویندن خریطه ده آنجق (۶۰) دانه سی کوسترلشدر .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ				کویلرک اسماری	صوبہ کراچی
	یہودی	انسٹوری	کرد	ارمنی		
متصرفلق مرکزی	۱۵۰		۱۵۸	۱۶۱	۴۶۹	۱ باش قلعہ
سنجاغک تجارت			۱۱	۲۸	۴۹	۲ آرهک
مرکزیدر .			۱۰	۲۶	۳۶	۳ یاز
			۱۶	۳۸	۵۴	۴ ٹہری سان
		۶	۱۵	۸	۲۹	۵ آآلینا
			۱۷	۹	۲۶	۶ چوخ
			۱۹	۱۰	۲۹	۷ قارابل یان
			۱۵	۱۱	۲۶	۸ خاراتون
			۸	۱۰	۱۸	۹ مال قووا
			۱	۱۴	۱۵	۱۰ باطقان
			۲۱	۳۰	۵۱	۱۱ غاسپستان
			۲۰	۷	۲۷	۱۲ روسالان
* پارانائوس منہ			۲۰	۱۸	۳۸	۱۳ دہور *
ستری ؟			۱۲	۱۵	۲۷	۱۴ بہجنکرد
			۱۸	۲۱	۳۹	۱۵ اریشکیان
۱ — باش قلعہنک			۲۳		۲۳	۱۶ آشکنین علیا
شمال وشرقندہ کی			۱۵	۸	۲۳	۱۷ سفلا
کویلردر			۱۶	۱۷	۳۳	۱۸ بابلاسان
			۱	۳۷	۳۸	۱۹ سارادیر
۲ — زاب صوینک قسم			۱۷		۱۷	۲۰ زہر کیادق
علیاسندہ کی کویلردر			۱۴	۱۲	۲۶	۲۱ لاشقوت
			۳۰	۱۱	۴۱	۲۲ کلاغو
۳ — باش قلعہنک			۲۱	۱۹	۴۰	۲۳ بریوک
جنوبندہ کی کویلردر			۷	۶	۱۳	۲۴ آوزان
			۶	۱۸	۲۴	۲۵ پیس
			۷	۱۴	۲۱	۲۶ صورین
			۱۳	۱۸	۳۱	۲۷ آلاحی

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹				کویلک اسماری	نمبر سہ
	یہودی	نسٹوری	کرد	ارمنی		
		۸	۱		۹	۱۸ مانغلاوا
		۳۲	۱		۳۳	۲۹ آتش
		۵۷	۲		۵۹	۳۰ آلیس
		۴۱	۱		۴۲	۳۱ خازی
* بونلرک طقوز خانہ۔	۱۲	* ۱۹			۳۱	۳۲ قالانیس
سی چر کسدر .			۱۸		۱۸	۳۳ صولاف
			۲۱		۲۱	۳۴ الازی
			۱۴		۱۴	۳۵ پارناواز علیا
			۱۹		۱۹	۳۶ » سفلا
			۱۱		۱۱	۳۷ میدان
			۲۰		۲۰	۳۸ بوتان
			۹		۹	۳۹ حلقان
			۱۶		۱۶	۴۰ خانجولیس
			۱۰		۱۰	۴۱ محمود اروہ
			۱۰		۱۰	۴۲ طاراوا
			۸		۸	۴۳ خارانغوت
			۱۵		۱۵	۴۴ جولاب علیا
			۱۳		۱۳	۴۵ » سفلا
			۳۲		۳۲	۴۶ باش قلعه خرابہ سی
* [شکافتان عشیرتی			۱۴		۱۴	۴۷ دوز آوان *]
رئیس شرف بکک			۳۰		۳۰	۴۸ زیرالیس
اقامتکایدیر .			۳۸		۳۸	۴۹ بابلاشین
			۱۵		۱۵	۵۰ بن ساقان
			۱۷		۱۷	۵۱ والی صورق
			۵۴		۵۴	۵۲ آن بی
			۲۷		۲۷	۵۳ صوغان
			۲۲		۲۲	۵۴ بوٹورین

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ				کویلرک اسملری	نمبر و سورتی
	یہودی	نسطوری	کرد	ارہنی		
			۴۳		۴۳	قاراغین ۵۵
			۲۹		۲۹	طاغینق ۵۶
			۱۶		۱۶	غونده شیخ ۵۷
			۳۱		۳۱	قانی ردهش ۵۸
			۶۹		۶۹	خانی غیا ۵۹
			۴۹		۴۹	قاش غول ۶۰
			۱۹		۱۹	کولیک ۶۱
شکفتان عشرتک			۳۲		۳۲	قانسین ۶۲
کویلریدر.			۲۰		۲۰	دوادووا ۶۳
			۲۱		۲۱	قارا قبولان ۶۴
			۱۸		۱۸	طارازین ۶۵
			۱۵		۱۵	کہ کیانان ۶۶
	—		—	—	—	بازورد ۶۷
۱۸۹۸ دە بوش ایدیلر .	—		—	—	—	لانا جسور ۶۸
	—		—	—	—	بلاغو ۶۹
			۱۰		۱۰	خطیب اوده ۷۰
			۱۶		۱۶	سینیاوا ۷۱
* پیناتیش عشرتی		*	۳۲		۳۲	عمر اووه ۷۲
حافصوم بك ؟			۱۸		۱۸	بهواز ۷۳
			۲۱		۲۱	چاردوان ۷۴
			۲۰		۲۰	دیزباراق ۷۵
			۱۹		۱۹	طاقورودا ۷۶
			۳۸		۳۸	مانیس ۷۷
			۱۵		۱۵	کوزتک ۷۸
			۱۴		۱۴	کاروانتیس ۷۹
			۲۲		۲۲	سوره ۸۰
			۳۵		۳۵	طووان ۸۱

ملاحظات	۱۸۸۹ تحریرینہ کورہ				کویلرک اسملری	صوفیہ کورہ
	یہودی	نسطوری	کرد	ارمنی		
= ۱۱۵ : ۷۲			۹		۹	بوبا ۸۲
ارطوش عشرتی			۱۳		۱۳	شور ۸۳
کویلریدر .			۷		۷	بارا کلک ۸۴
			۱۰		۱۰	صویف ۸۵
			۲۸		۲۸	آ کانس ۸۶
			۹		۹	ترانیس ۸۷
			۲۰		۲۰	پیلتا نیس ۸۸
			۱۶		۱۶	جاواریک علیا ۸۹
			۱۷		۱۷	« سفلا ۹۰
			۱۷		۱۷	صوقان ۹۱
			۲۸		۲۸	تیل ۹۲
			۱۳		۱۳	تیسان ۹۳
			۵۵		۵۵	زہقان علیا ۹۴
			۲۳		۲۳	« سفلا ۹۵
			۹		۹	سوریق ۹۶
			۲۹		۲۹	صورخان ۹۷
			۳۸		۳۸	صاونان ۹۸
			۱۰		۱۰	مانداروس ۹۹
			۶		۶	موارد اووہ ۱۰۰
			۱۱		۱۱	برزوک ۱۰۱
			۴۰		۴۰	سیکانیس ۱۰۲
			۱۹		۱۹	زاریس ۱۰۳
			۱۲		۱۲	حیدیس ۱۰۴
			۱۴		۱۴	اوست ۱۰۵
			۱۸		۱۸	ماشیان ۱۰۶
آرطوش عشرتی رئیس			۴۲		۴۲	حیزادیس ۱۰۷
حسن بکک اقامتکاید			۲۹		۲۹	امیرقلان ۱۰۸

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ				کویڈرک اسمبلی	کویڈرک اسمبلی
	نسٹوری ا یودی	کرد	ارہی	مجموعی		
		۱۰		۱۰	حاصناویندان	۱۰۹
		۴۸		۴۸	خاچان	۱۱۰
		۳۲		۳۲	یجیان	۱۱۱
		۱۹		۱۹	کاروا	۱۱۲
		۱۱		۱۱	زہرسکال	۱۱۳
		۱۰		۱۰	کوریت	۱۱۴
		۱۲		۱۲	شیوارش	۱۱۵
		۴		۴	لہسان	۱۱۶
		۶		۶	دہریک	۱۱۷
۱۲۸۱۱۶ = بینیانیش عشیرتی کویڈریدر.		۲۰		۲۰	خاطانیان	۱۱۸
		۱۶		۱۶	قیزلجہ	۱۱۹
		۱۵		۱۵	شامانیس	۱۲۰
		۲۰		۲۰	کاوان	۱۲۱
		۹		۹	مانعلاواخراہسی	۱۲۲
		۲۲		۲۲	سویک	۱۲۳
		۱۹		۱۹	مانکاوہم	۱۲۴
		۹		۹	خاجاصور	۱۲۱
		۱۴		۱۴	کوریک	۱۲۷
		۸		۸	واست	۱۲۸
		۲۵	۱۱	۳۶	پارس	۱۲۹
		۹		۹	کاکاریش	۱۳۰
		۱۲		۱۲	آدطور	۱۳۱
		۱۳		۱۳	حسن علیا	۱۳۲
		۱۶		۱۶	« سفلا	۱۳۳
		۹		۹	حسن میران	۱۳۴
		۱۰		۱۰	اغیل	۱۳۵
		۱۴		۱۴	خاراخرا	۱۳۶
۱۲۸: ۱۳۶ اوچ مختلف عشیرتوں پر لکھو در.						

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ				کویلرک اسامیسی	نومبر و سری
	یہودی	نسٹوری	کرد	ارمنی		
			۵		۵	۱۳۷ رازوق
			۱۱		۱۱	۱۳۸ کاوزی
			۱۲		۱۲	۱۳۹ خوشکان
			۶		۶	۱۴۰ پاراتیس
			۱۵		۱۵	۱۴۱ سیلورت علیا
			۸		۸	۱۴۲ « سفلا
			۱۵		۱۵	۱۴۳ خه‌صوریق
			۷		۷	۱۴۴ ناطورق
	۱۵۹	۱۸۴	۲۶۴۳	۵۶۲	۳۵۴۸	جمما

بوزده (۷۵) کرد (۱۶) ارمنی (۵) نسٹوری (۴) یہودی

۱۵ ورهستاك خريطهده ايران حدودنده بعض گويلىرى بولاق نمكمن دكادر . بوده خريطهده بلكه اسمارك طوغرى اولماسى ياخود جدولك تمام اولمديغى كوسترير . بونى تصحيح ايدهجك وثيقه موجود اولمديغندن خريطهده جدول عيناً بقا ايدلمشدر . بتون حكارى سنجاغنده اولديغى كې آلياقتقضااسنده ده يوزده ۷۵درجهسنده كرد كويى واردر . موسويلر بوقضا ايله كاوارقضااسنده واردر . وان بتليس ولايتك سائر محالرنده بردانه كوي يوقدركه يهودى بوانسون . آلياقت يهوديلرى جمله باش قلعهده طويلانمشدر . بورادههر درلو تجارتله وصنايعله مشغولدرلر . كردلرك برقمى رعايا وبرچوق قسميده عشيرت كردلريد . بونلر ۲۰ نومرولى عشيرت آلايى تشكيل ايدرلر كه مركزى باش قلعهدر . باش قلعهده ۵۶ نومرولى آرطرس و ۵۹ نومرولى بيتاتيش حميده عشيرت آلايلرى واردر بوحواليدده حيوان يتشديرهك كسب اهميت ايتشدر .
 يوللر : باش قلعه - ديزا پاتقاسى باش قلعه - دلمان ، قانى يولى باش قلعه - خوشاب پاتقادر .

— حميده قضايسى (خوشاب) —

برچوق استقاملزده تدقيق ايدلمشدر (خريطهيه باق) اراضى عارضيلرى لزومى درجهده كوسترلمشدر . ۵۷پاره كويدن ۱۵ ورهستاك خريطهده انجق (۲۸)ى موجوددر .

ملاحظات

کویلرک اسملری

مجموعی

ملاحظات	مجموعی			کویلرک اسملری	مجموعی
	اسطوری	کرد	ارمنی		
* نضامرکزیدر. دکانرومیوه بانجهلری		۸۱	۴	۸۵	خوشاب *
		۳۶		۳۶	نوری
		۳		۳	قوحق
		۲۰		۲۰	قانه مس
		۱۲		۱۲	سا القی
		۱۹		۱۹	کارداکان
		۱۵		۱۵	زه وویق
		۵۰		۵۰	روباتیق
		۱۶	۱۹	۳۵	زه نیس
		۶		۶	کلا صارونی
		۴		۴	کلامامروش
		۱۱		۱۱	ناجیهراوا
		۱۵	۱۰	۲۴	طاراخون
		۵		۵	نورشهن
		۱۷		۱۷	زه نان
		۴۰		۴۰	شوشلامه ریک
		۹	۱۴	۲۲	قاصریک
		۵		۵	کودشتی
		۶		۶	ابوالفرا وورق
		۴		۴	محمد آلا
		۱۵		۱۵	اب الساتماق
		۱۳		۱۳	شامدمورخد
		۱۴		۱۴	مصطفی بک
		۱۵		۱۵	مقصوداغا
		۲۱		۲۱	پاکیا جمال
		۴۰		۴۰	مال قووا
	۳۶			۳۶	سهل

ملاحظات	کویلرک اسملری			تومرکون نومره		
	نسطوری	کرد	ارمنی			
		۳۲	۶	۳۸	کلیسا	۲۸
		۱۰		۱۰	آ لیتان	۲۹
		۱۳		۱۳	دوشما	۳۰
		۱۴		۱۲	بارکش	۳۱
		۱۲	۷	۱۹	پوشه	۳۲
		۱۵	۸	۲۳	بوغانیس	۳۳
		۱۰		۱۰	هرقانیس	۳۴
		۹		۹	شیحان	۳۵
		۱۱		۱۱	شکفتان	۳۶
اولدجه زنکین برکویدر .		۶	۴۲	۴۸	قره دل	۳۷
		۲۰		۲۰	مرا با	۳۸
		۲۲		۲۲	خاج	۳۹
		۲	۱۹	۲۱	آق زبان	۴۰
			۴۷	۴۷	اورتوخ	۴۱
		۳۱	۴	۳۵	زرنان	۴۲
		۴	۲۶	۳۰	بوغو کادون	۴۳
		۸		۸	قوزیت	۴۴
		۱۰		۱۰	یا قلاصنی	۴۵
		۱۱		۱۱	هندوایس	۴۶
		۱۹		۱۹	خار اب صورت	۴۷
		۱۲		۱۲	آ دا کیورق	۴۸
		۱۳		۱۳	ده دانیس	۴۹
		۲۴		۲۴	قونکوار	۵۰
		۵		۵	کلیسا مز رعیه بی	۵۱
آچمه قلعه دنخی دینور .		۳۰	۱۲	۴۲	قاصریک	۵۲
		۱۶		۱۶	زاتوس	۵۳
		۱۰	۳۴	۴۴	صالحانه	۵۴

ملاحظات				کویله اسماری	نومبره نسطوری
	نسطوری	کرد	ارمنی		
		۱۷	۱۹	۳۶	۵۵ باصان
		۱۴		۱۴	۵۶ کرد اخور
		۱۹		۱۹	۵۷ یوزقان
	۳۶	۸۸۵	۲۹۹	۱۲۲۰	جمعاً

یوزده (۷۳) کرد (۲۴) ارمنی (۳) نسطوری

۱۵ وەرستاك خريطه ده موجود كويلر بالذات تدقيق ايديلكه خانه عودى صحیحدر .
ديكرلرنده محتاج تدقيقدر . بوراده كى كردلر بالعموم رعايدر . اهالينك باشايجه ايشى
چفتجيكدر .

— كاوار قضاى —

بو حواليدهك اطرافلى تتبع اجر ايديلمهش خريطه ايسه بش وەرستاك ايران خريطه سندن
عيناً آلمش . برده قائم مقام فوسيقبوهاك (مارشروت) سياحت خريطه سندن دخى استفاده
ايدلمشدر . كويلرده كى خانه لرك عددى ايسه اولدجه موثوقدر دينه بيلور . مع هذا بردها
تدقيق ايديلكه محتاجدر .

ملاحظات	كويلر ك اساميسى				مجموعى	ارمنى	كرد	نسطورى
	۱	۲	۳	۴				
	۱	۲	۳	۴	۱۲۳	۶۰	۵۲	S ۱۱
* قضا مركزيدر . باغچهلر	ديزا *	قاريهله	بازركان سفلا	بزيرووا	۹	۹		
توتون تارلالرى دكانلر بازار .	۲	۳	۴	۵	۴۳		۳۵	۸
S اوچ خانه سى يهوديدر .	۴	۵	۶	۷	۴۰			۴۰
	۵	۶	۷	۸	۲۱			۲۱
كاكوراوان	۶	۷	۸	۹	۲۱			۲۱
ماقصودووا	۷	۸	۹	۱۰	۲۳			۲۳
يرزالان	۸	۹	۱۰	۱۱	۳۸			۳۸
خايوان	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۵			۱۵
زيتوان	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳		۲۰		
كيات	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۶			۶
داراوا	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۵		۱۱	۵
اوروث	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۵		۴	۱۵
قازيا	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۲۳	۳	۱۵	۵
مانووا	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۲			۲
غولقوليسان	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰		۱۰	۱۰
سيناوا	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۱۵		۹	۶

ملاحظات	کوبلرک اسامیسی			نومبر و سیر		
	تسطوری	کرد	ارمنی			
	۱۲			۱۲	ساقران	۱۷
	۱۸			۱۸	شائو طا	۱۸
	۶	۱۳		۱۹	آریخ	۱۹
	۷	۲۰		۲۷	باستساد	۲۰
		۱۶		۱۶	هولمه سی	۲۱
		۲۲		۲۲	کارکه نیس	۲۲
					دوره	۲۳
					بهله	۲۴
					باکه	۲۵
		۱۳		۱۳	کولان	۲۶
	۱۲	۸۵		۹۷	بهله جان	۲۷
		۱۰۳		۱۰۳	خارواطا	۲۸
	۳۱		۱۱	۴۲	تیران	۲۹
	۲۱	۴۸	۱۳	۸۲	بازرکان علیا	۳۰
	۱۹	۵		۲۴	فالآنیس	۳۱
		۶۲		۶۲	جارده ران	۳۲
		۲۰		۲۰	زاراوی	۳۳
		۱۰		۱۰	خون	۳۴
		۱۲		۱۲	کانیکان	۳۵
		۱۵		۱۵	قاریخ	۳۶
		۱۰		۱۰	کوزاح حرابه سی	۳۷
		۵		۵	بابولان	۳۸
		۲۲		۲۲	پیران	۳۹
		۲۷		۲۷	آرامیان	۴۰
		۹		۹	باخانیس	۴۱

* اقدجه ۲۰۰ خانه نسطوری
وارکن شمعی خرابدر .

ملاحظات	۱۸۹۹ سنه سی تحریرینہ کورہ			کویلرک اسملری	ردیف
	نسٹوری	کرد	جموعی		
		۱۴	۱۴	حسنان	۴۲
		۱۱	۱۱	کاوہل	۴۳
۱۸ : ۵۳ پنیا نیش عشرتک		۱۰	۱۰	دردمان	۴۴
کویلریدر .		۱۸	۱۸	کازنا	۴۵
	۲۰		۲۰	رازان	۴۶
		۳۱	۳۱	پرقانیس	۴۷
		۱۵	۱۵	نابا تقی	۴۸
		۱۸	۱۸	آزدانیس	۴۹
		۳۴	۳۴	زہیلان	۵۰
		۱۴	۱۴	خالانا	۵۱
		۹	۹	غارینج	۵۲
۵۴ : ۶۷ تہری عشرتک کویلریدر .		۱۰	۱۰	نیران	۵۳
		۱۲	۱۲	ارینج علیا	۵۴
		۱۶	۱۶	بیلک	۵۵
		۲۳	۲۳	ناودیان	۵۶
		۱۷	۱۷	ساقران علیا	۵۷
	۱	۱۵	۱۶	شیخہ مور	۵۸
		۸	۸	خوراقان علیا	۵۹
		۷	۷	» سفلا	۶۰
		۶	۶	شیخ شامزین	۶۱
		۱۵	۱۵	دو تقان	۶۲
		۱۸	۱۸	دہلیازین	۶۳
		۲۱	۲۱	آلوار	۶۴
		۱۰	۱۰	توباری	۶۵
		۴۲	۴۲	دازہ	۶۶
		۱۷	۱۷	مامغوا	۶۷
داسخی عشرتی	۳	۲۰	۲۳	بایلان	۶۸

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۸۹			کویلرک اسمیسی	نمبر
	نسٹوری	کرد	ارہنی		
داسخی عشیرتی		۲۶		۲۶	۶۹
		۳۰		۳۰	۷۰
		۵		۵	۷۱
صورت عمومیہ (۵۰) خانہ لی					۷۲
					۷۳
					۷۴
					۷۵
					۷۶
عمومی تہ (۱۰۰) خانہ لی					۷۷
					۷۸
اشاغیدہ کی کویلر اورومار ناحیہ - سندہ در (اقدحہ قضایدی)		۴۰۰		۴۰۰	۷۹
		۲۰		۲۰	۸۰
		۱۵		۱۵	۸۱
		۳۰		۳۰	۸۲
		۲۰		۲۰	۸۳
		۱۶		۱۶	۸۴
		۲۰		۲۰	۸۵
		۲۵		۳۵	۸۶
		۳۰		۳۰	۸۷
				۵	۸۸
	؟	؟	؟	۸۹	
	۲۲		۲۲	۹۰	
	۵۰		۵۰	۹۱	
	۶۰		۶۰	۹۲	
	۳۸۶	۱۹۵۳	۹۶	۲۴۳۹	جمعاً

بو وجہلہ بلکہز قضانک ۷۸ کوینہ دائر معلومات موجوددر . حقیقتدہ دہا زیادہدر .
 بو خصوصہ "Quine" ک کتابی دہا زیادہ ترجیح اولتیدر . او کتابہ کورہ کاوار قضاسی
 (۲۶۵) پارہ کویدر .

مذکور کتابدہ کاوار قضاسنہ دائر بروجہ آتی معلوماتی حاوی جدولی واردر .

ملیت	Quient ك كتابه نظراً			
	كاوار قضا سی	اورومار قضا سی	نفوس	۸ نفوس بر خانه اعتباریله عدد خانه
ترك	۱۹۰۰	۸۷۰	۲۷۷۰	۶۳۳
کرد	۱۲۸۰۰	۱۴۰۰۰	۲۶۸۰۰	۳۳۵۰
ارمنی	۱۹۰۰	—	۱۹۰۰	۳۳۱
نسطوری رعایا	۹۳۰۰	۴۰	۹۳۴۰	۱۱۷
نسطوری عشیری	—	۱۱۰۰۰	۱۱۰۰۰	۱۳۷۵
یهودی	۳۰۰	—	۳۰۰	۴
جما	۲۶۰۲۰۰	۴۵۰۹۱۰	۱۱۰۵۲۰۱۱۰	۶۰۱۸۷۰۶
	—	—	—	—
	۶۳۳	۸۷۱	۳۳۵۰	۶۳۳
	۱۳۷۵	۱۳۱	۳۳۱	۳۳۱
	۱۱۷۰	۷۴۴	۱۱۷۰	۱۱۷۰
	—	۱۳۷۵	—	—
	۴۰	۳۶	۴۰	۴۰
	۵۰۱۴۳	۴۰۷۹	۲۴۳۹	۵۰۱۴۳

یعنی یوزده (۷) ترك (۶۵) کرد (۴) ارمنی (۲۳) نسطوری (۱) یهودی

بوندن اولیجی جدول ایله بو جدول آره‌سنده کی بلای باشلی فرق نسطوری عشیری خانهلری مقداریدر که بو دخی بو قاریده آروجه نسطوری عشیری منطقه سی نامیاه کوسترلمشدر . صورت عمومیده کاوار قضاسی لایقی وجهله تتبع ایدیله مامش محللر میاننده در .

ترکیا - ایران حدودی مسئله سیده الیوم صورت قطعیده تعیین ایده مامشدر . چونکه بو حوالیده کی کردلر دائماً متحرک اولغله معین حدود تأسیسی پک مشکلدنر . بونک ایچون خریطه ده کی اشارتله پک زیاده امنیت ایتمک جائز اوله ماز . کرک بو قضا و کرک دها جنوبده کی شمیدینان رواندوز قضالری ساحه سنده او قدر واسع اراضی به تصادف ایدیلیر که هانکی حکومته عائد اولدیغی کیمسه تعیین ایده مامشدر .

کاوارده حیوان یتشدیرمک چفتجیلکدن دها ایلروده در . کلی مقدارده توتون زرع اولنور . کاوارده کی کردعشیرتلی آلائی تشکیله اشتراک ایتمامشدر .

-- جولرک قضاسی --

بو تضانک شمال طرفنده کی کویلر صورت قطعیده تتبع ایدلمش ایسه ده دیکر طرفنده کی کویلر تخمینیدر . نسطوری عشیرتنک ساکن اولدیغی حوالی ملکیه جه جولرک قضاسنه مربوط ایسه ده زاب صوینک صول ساحلنده کی بو محلالره جولرک قائم مقامنک هیچ نفوذی کچمز . صورت عمومیده احوال اراضی پک مفصلاً خریطه به کچمشدر . یالکز بیت الشباب جهتیه یقین طرفلرده او درجه تفصیلات کویله سترمامشدر .

۶۶ باره کویدن یالکز ۲۱ ینک محللری بولنه بیلمشدر .

تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹

ملاحظات

کویلرک اسملری

کویلرک اسملری

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کویلرک اسملری	ردیف
	تسطوری	کرد	ارہنی		
قضا مرکزیدر .		۳۷۹		۳۷۹	۱ جولرک
		۲	۴۸	۵۰	۲ نوعان
		۲۸		۲۸	۳ غران
		۱۸		۱۸	۴ بیقرول
			۲۲	۲۲	۵ حلنیاں
		۱۵		۱۵	۶ جالک
		۱۷		۱۷	۷ پروہدو
	۱۴			۱۴	۸ خانانیس علیا
	۲۶		۶	۳۲	۹ — سفلا
				۲۰	۱۰ حارہ زان
	۶	۲۰	۴	۱۰	۱۱ سلمان
			۵	۵	۱۲ پیران
۱۴ : ۲۴ برواریزہ در ناحیہ سنہ					۱۳ نینمینک
منسوبدو	۶			۶	۱۴ خارتالسخ
۳۱ : ۳۵ بروار پروت ناحیہ سنہ					۱۵ قودراتیس
منسوبدر	۳۲			۳۲	۱۶ اغوانیس
	۱۱			۱۱	۱۷ شمائیس
	۸			۸	۱۸ سیوان
	۲۰			۲۰	۱۹ اورنت
	۳			۳	۲۰ غورائیس
بو ناحیہ زاب صوبنک صاغ	۹			۹	۲۱ عروس
ساحلندہ و قوجانیسک جنوبندہ در	۷			۷	۲۲ اسپ
	۱۰			۱۰	۲۳ سالان
	۶			۶	۲۴ ریازان
	۱۴			۱۴	۲۵ درامل
* نسطوری یکی ودین اولوسی	۸			۸	۲۶ قوجانیس
(مارستیمون) ک محل اقامتیدر	۶۲			۶۲	۲۷ سوزہ تیس
	۹			۹	۲۷ نیکر
	۸			۸	

کویلرک اسملری

ملاحظات

مجموعی | ارمنی | کرد | تسطوری

	۱۲		۱۲	در قویس	۲۹
	۴		۴	حوچیاچ	۳۰
	۱۵		۱۵	خلیل	۳۱
۵۸ : ۳۲ رزقی عشیرتی	۲۱		۲۱	نووکوزهن	۳۲
کویلریدر .	۱۲		۱۲	درددل	۳۳
بیت الشبابه هم حدود اولوب	۱۵		۱۵	ال کیشه	۳۴
لوین دره سنده درلر .		۱۰	۱۰	قصر	۳۵
		۱۸	۱۸	بتقار	۳۶
		۴۰	۴۰	قووال	۳۷
		۱۰۰	۱۰۰	پابانیس	۳۸
	۱۰		۱۰	کر میتا	۳۹
		۸	۸	بکیر	۴۰
		۱۴۲	۱۴۲	مارونیس	۴۱
	۱۵		۱۵	بلی	۴۲
		۳۲	۳۲	زسپامس	۴۳
		۵	۵	کوریک	۴۴
		۸	۸	برقانبس	۴۵
		۶	۶	رارانس علیا	۴۶
	۵	۸	۱۳	» سفلا	۴۷
	۱۳	۱	۱۴	خندک	۴۸
	۸	۴	۱۲	بالاقان	۴۹
	۷	۲	۹	حوزیک	۵۰
	۲۵		۲۵	باله	۵۱
	۱۰		۱۰	کلا قوتیک	۵۲
	۱۷		۱۷	قوتوس	۵۳
	۱۵		۱۵	انتیاس	۵۴
		۲۸	۲۸	غم بکیر	۵۵

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسماری	صورت نمبر و سببی
	تسطوری	کرد	ارمنی		
		۴۵		۴۵	۵۶ پیروس
		۹		۹	۵۷ بانیان
		۷		۷	۵۸ تره رزا
		۲۴		۲۴	۵۹ برمانہ
		۸		۸	۶۰ اشہ جاتیہ
		۲۰		۲۰	۶۱ کاسیانٹیس
		۱۸		۱۸	۶۲ جامکازکی
		۵۷		۵۷	۶۳ نیشا
		۴۸		۴۸	۶۴ کاوریک
		۳۵		۳۵	۶۵ مارقوصان
بیوک برکوی اولوب الیوم متروکدر .					۶۶ سہلاکی
	۴۶۵	۱۳۶۲	۸۵	۱۹۱۲	جمعاً

یوزده (۴) ارمنی (۷۱) کرد (۲۵) تسطوری وارد .

قضادہ کی ارمنی کویلری سنہ ۱۸۹۹ء میں ازالمقدہدر . تسطوزیلر کدا بونک . دخی سببی بو حوالیدہ حکومت نفوذینک اودرجه متین اولمامسیدر . وبالخصہ ارمنی ونسطوزیلری او زمانلر حکومت حمایہ ایتمک ارزو ایتمزدی .
وان ولایتک اک فقیر قضاسی جویلرک قضاسیدر اہالی حیوان یتشدیر مکلمہ مشغولدر . اقلیم پک صحی دکادر . قیشین صغوق . یازین پک صیجاقدر حزیراندن اغستوسہ قد بتون جویلر کدہ کی مأمورین حکومت یایلانرد چقارلر . ولایتک سائر محللریلہ ارتباطی . یواسزلتقدن . مفقوددر .

— بیت الشباب قضاسی —

هیچ تتبع اولنمامشدر خریطہدہ دخی قروکی طرزندہ کوسترلمشدر . هیچ برکول خریطہدہ تحقق ایستدیریلہ مامشدر . هیچ بر اوروپالی بوحوالی یہ ایاق باصمامشدر . بو معلومات برقاچ منبعدن جمع ایدلمشدر بناءعلیہ شایان تدقیقدر .

۱۸۹۹ تحریرینه کوره

کویلرک اسملری

ملاحظات

مجموعی | کرذ | نستوری

۱ : ۲۱ کاودن عشیرنی کویلریدر .

۵۰

۳۸

۵۰

۱ قاجهت

۲ غوویک

۳ ايسوران

۴ عیور

۵ بهزال

۶ کرماو

۷ لتقار

۸ کزناخ

۹ اشنه

۱۰ بیت الشباب

۱۱ بهرندانق

۱۲ سان

۱۳ خاجانا

۱۴ اروان

۱۵ مزری

۱۶ قاله تان

۱۷ کدر

۱۸ بالک

۱۹ شاخالیوان

۲۰ دهراکیتی

۲۱ قاشوری

۲۲ دهغو

۲۳ داویتل

۲۴ غامزبان

۲۵ تیره

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ		کویلرک اسملری	کویلرک اسملری
	انسٹوری	کرد		
	۱۲۸		۱۲۸	۲۶ ادردیوان سفلا
	۲۴		۲۴	۲۷ قانیقان
	۱۹		۱۹	۲۸ بدو سفلا
	۴۷		۴۷	۲۹ اتشکی
	۱۹		۱۹	۳۰ قومان
	۱۰		۱۰	۳۱ دهر
	۲۶		۲۶	۳۲ هینون
	۲۰		۲۰	۳۳ حیس
	۲۳		۲۳	۳۴ بش مایانی
	۲۰		۲۰	۳۵ کات
۳۷ : ۵۰ پرواری عشرتی کویلریدر .	۵۶		۵۶	۳۶ دوره
		۲۰	۲۰	۳۷ دهرکل
		۱۴	۱۴	۳۸ عمریه
		۱۰۵	۱۰۵	۳۹ بدر علیا
		۴۶	۴۶	۴۰ ترووانیش
		۲۱	۲۱	۴۱ اورا
		۲۸	۲۸	۴۲ جالکه
		۱۸	۱۸	۴۳ د اشتان
		۲۰	۲۰	۴۴ اورمان
		۲۲	۲۲	۴۵ رهدین
		۱۰	۱۰	۴۶ کله رومان
		۲۴۰	۲۴۰	۴۷ بامارنه
		۴۰	۴۰	۴۸ اوردیوان علیا
		۸	۸	۴۹ شرنی
۵۱ : ۶۵ سه لاکی عشرتی کویلریدر .		۴۵	۴۵	۵۰ زهوا
		۳۰	۳۰	۵۱ سعدنیان
		۳۰	۳۰	۵۲ داندزقان
		۱۷	۱۷	۵۳ بازیان
		۱۱	۱۱	۵ روایا

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کوہلرک اسماعلی	نومبر نمبر
	نسٹوری	کرد	مجموعی		
		۱۳	۱۳	در دسا	۵۵
		۱۶	۱۶	غرانو	۵۶
		۱۵	۱۵	زہروو	۵۷
		۲۸	۲۸	مہیری	۵۸
		۷۵	۷۵	ملیان	۵۹
		۶	۶	قانی رزق	۶۰
		۱۰	۱۰	سرغالی	۶۱
		۹۲	۹۲	دہفا	۶۲
۶۶ : ۷۲ جال عشیرتی کوہلریدر .		۱۷	۱۷	مازرقو	۶۳
		۱۴	۱۴	جامقان	۶۴
		۴	۴	بہرا	۶۵
		۵۰	۵۰	خیال	۶۶
		۲۶	۲۶	بیاتہر	۶۷
	۱۵		۱۵	بیان	۶۸
	۳۰		۳۰	بلاتو	۶۹
		۲۸	۲۸	ماقور	۷۰
		۴۷	۴۷	اشتازین	۷۱
		۶۰	۶۰	سیحقاتو	۷۲
		۵۹۵	۱۸۳۰	۲۴۲۵	جمعا

یوزدہ (۷۶) کرد (۲۴) نسٹوری

جوق زماندنبرو بیت الشباب قضادر . فقط قائم مقام ہنوز بوحوالی یہ آباق باصمامشدر .
 بورادہ کی عشیرت لردن ماعدا ماہوران حاوششان عشیرت لریدہ بو حوالیدہ ایشیدیلور بونبتون
 بو حوالیدہ عشیرت لری حمیدہ آلایلری تشکیلاتنہ داخل اولمامشدر .

— شمدينان قضایى —

بودخى تبع ايدنامه شدر . خريطه سى دخى قسماً بش ورده ستاك قسماً ۲۰ ورده ستاك
 ايران خريطه سندن آلمشدر . كذلك محتاج تدقيقدر

ملاحظات	۱۸۹۹ تحريرينه كوره			كويرك اسملى	صرد نومردى
	مسطورى	كرد	مجموعى		
		۲۰۰	۲۰۰	نهرى	۱
		۱۵	۱۵	بش لالا	۲
	۷		۷	داريون	۳
	۱۹		۱۹	صوراجق	۴
		۲۰	۲۰	صورونيس	۵
		۵	۵	اسيب دارون	۶
		۱۵	۱۵	دهقان عليا	۷
		۱۰	۱۰	» سفلا	۸
		۱۰	۱۰	ميلان	۹
		۶	۶	خالانق	۱۰
	۱۵		۱۵	تيس	۱۱
موسى بلك كوي		۳۰	۳۰	غولانق	۱۲
	۲۰		۲۰	ده رايكى	۱۳
		۳۰	۳۰	يميو	۱۴
		۳۰	۳۰	بانى	۱۵
		۲۵	۲۵	راشدان	۱۶
		۱۵	۱۵	غولاف	۱۷
		۸	۸	سرزعه	۱۸
		۳۰	۳۰	بى حزار	۱۹
		۳۵	۳۵	به طور	۲۰
		۲۰	۲۰	سالورين	۲۱
		۲۰	۲۰	شوق	۲۲
		۸	۸	اوليا	۲۳
		۳۰	۳۰	زويان	۲۴

ملاحظات	کویلرک اسماییسی		کویلرک نومبر		
	تسطوری	مجموعی			
		۱۵	۱۵	بیغازدی	۲۵
		۱۰	۱۰	رولونیس	۲۶
		۸	۸	نورزان	۲۷
		۲۰	۲۰	ترقورون علیا	۲۸
		۲۰	۲۰	سفلا	۲۹
		۳۰	۳۰	کاتین	۳۰
		۶	۶	توا	۳۱
		۷	۷	تورک	۳۲
		۵	۵	موشی	۳۳
	۶		۶	برزمودین	۳۴
	۱۲		۱۲	دره بان	۳۵
	۸		۸	یرد اشا	۳۶
		۳۰	۳۰	یتقار	۳۷
		۴۰	۴۰	بوغای لان	۳۸
		۲۰	۲۰	زانو	۳۹
		۳۰	۳۰	نیرال	۴۰
		۱۵۰	۱۵۰	همریک	۴۱
		۴۰	۴۰	به داف	۴۲
		۲۰	۲۰	زیزان	۴۳
		۱۵	۱۵	تی	۴۴
		۱۲	۱۲	کی	۴۵
		۳۰	۳۰	پاخالان	۴۶
		۳۵	۳۵	اوشونی	۴۷
		۳۰	۳۰	اردوویل	۴۸
		۴۰	۴۰	بجالتا	۴۹
		۱۵۰	۱۵۰	دیری	۵۰

هتربیک ناحیه سنده کویلردر

ملاحظات	کویلرک اسملری			کۆماری
	مجموعی	کرد	نسطوری	
۵۱ : ۵۸ حاردین ناحیهسی کویلریدر				۵۱ بهسوسه
وسطی ۲۰ خانه اولق اوزره مجموعی				۵۲ وانزان
۷۰۰ خانهدر .				۵۳ شایابان
				۵۴ شیواب حاتون
				۵۵ باربول
				۵۶ زوارزی
				۵۷ سونی
				۵۸ چامان موللا
				۵۹ چامانیان
				۶۰ ناغارنی
				۶۱ نوتیان
				۶۲ هوشتووا
				۶۳ چامونی هوشتووا
				۶۴ هاردین
				۶۵ ماوان
				۶۶ هوران
				۶۷ باشان
				۶۸ بیقار
				۶۹ کالیت
				۷۰ کالانون
				۷۱ کارخانه
				۷۲ اینادار علیا
				۷۳ « سفلا
				۷۴ بایزکیرا
				۷۵ حیاران
				۷۶ نانی
				۷۷ خارکاشق

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کوئلرک اسامیسی	مقامی
	نسطورہ	کرد	جموعی		
				صارا قاضی	۷۸
				بروخ	۷۹
				موسافان	۸۰
				آسیان	۸۱
				ناصاوا	۸۲
				تسنان	۸۳
				شہرونیان	۸۴
				جویا	۸۵
	۳۰		۳۰	شبابیان	۸۶
		۲۵	۲۵	بیت	۸۷
		۸	۸	سارارو	۸۸
		۷	۷	تبقارون	۸۹
	۸		۸	دہروراش	۹۰
		۸	۸	نوشار	۹۱
		۱۲	۱۲	شہخان	۹۲
		۱۵	۱۵	تانی	۹۳
		۸	۸	کاریک	۹۴
		۷	۱	کہماتو	۹۵
		۱۲	۱۲	ستووی	۹۶
		۲۰	۲۰	میاب	۹۷
		۲۵	۲۵	فانکین	۹۸
		۱۵	۱۵	بہارہو	۹۹
		۸	/	کادنیار	۱۰۰
		۱۲	۱۱	زیریق	۱۰۱
		۱۵	۱۵	ہوسرو	۱۰۲
		۲۵	۲۵	ہوزینا	۱۰۳
		۱۲۰	۱۲۰	غورا	۱۰۴

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسامیسی	نومبر و سوری
	نسطوری	کرد	مجموعی		
		۳۰	۳۰	ما-یرو	۱۰۵
		۲۰	۲۰	شاؤنیون	۱۰۶
		۱۰	۱۰	یشکیلان	۱۰۷
		۲۰	۲۰	میریتا	۱۰۸
		۱۰	۱۰	کادناغونت	۱۰۹
		۱۵	۱۵	خالانا	۱۱۰
		۷	۷	بابی	۱۱۱
		۴۰	۴۰	قانونا علیا	۱۱۲
		۴۰	۴۰	» سفلا	۱۱۳
		۶	۶	خاناموره	۱۱۴
		۶	۶	مبلیان	۱۱۵
		۱۰	۱۰	تقارین	۱۱۶
		۱۰	۱۰	کلوش	۱۱۷
خاردین ناحیه سیلہ برابر ۲۷۰۰	۱۲۵	۱۸۹۱	۲۰۱۶	جمعا	

شمدينان وبيت الشبايده ارمنى يوقدر . كويلر بالخاصه كرد كوييدر . نسطوريلر پك آزدر . شمدينان قضايى اراضيسنك عارضه سياه مشهورمش . ترلا همان هيچ يوقمش ، اورمان چوقمش . اغاچلردن ميشه اك زياده . جويز اغاچلريده وارمش . كچى اك زياده يتيشديريلور . بيوك حيوان پك اندردر . توتونى پك مشهورمش . همان طويدين ايرانه صاتيلورمش . قائمقامك نفوذى همان لفظيدر . اك مهم سيما كرد شينجى محمد صادقدر . بونك بدرى كردستانه پك مشهور اولان شيخ عبيداه ايدى ۱۸۸۰ تاريخنده ايران - تركيا حدودى اوزرنده مستقل كردستان حكمدارانى تاسيسنه قالقيشم شدى .

-- نسطورى عشيرتى اراضيسى --

۱۸۹۸ سنهسى قيش موسمنده تتبع ايدلمشدر . تتبع اناسنده تعقيب اولنان طريق خريطه ده كوسترلمشدر . ده زدن - جهللو - باز - تخم ، تيار - اشيت و دونشده سامبو - قو - جولمرك . منطقه نك حدودى تفريق اولتهرق كوسترلمشدر . جدولده مقادر ايسه قسماً تتبع اناسنده طوپلانمش و قساماده ديكر منابعدن تدارك اولتمشدر .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسماری	صوبہ نومبروسی
	کورد	نسٹوری	مجموعی		
		۱۵	۱۵	۱	حرمس *
		۳۰	۳۰	۲	قاویس
* زاب صوبی اوزرنده کویلری وارد.		۴۰	۴۰	۳	رودندودوش
		۴۰	۴۰	۴	قورس
		۳۰	۳۰	۵	صودا
		۳۵	۳۵	۶	صاراموز
		۳۰	۳۰	۷	کلعدار
		۳۰	۳۰	۸	شامات
۱۸۹۹ ده ملیک میرزا		۳۵	۳۵	۹	ماتا
		۲۰	۲۰	۱۰	ماقاتون
		۲۵	۲۵	۱۱	ملک صورمن
		۲۰	۲۰	۱۲	دهرہ شعبان
		۲۵	۲۵	۱۳	کهریسور
		۲۰	۲۰	۱۴	دهرگی
		۱۵	۱۵	۱۵	رازادهز
				۱۶	حریچرا
		۴۰	۴۰	۱۷	آغوس
				۱۸	اومرا
جہلاو عشیرنی کویلریدر.		۴۵۰	۴۵۰		جمعا
		۳۰	۳۰	۱	اسلانی
		۲۰۰	۲۰۰	۲	زارانی
		۳۰	۳۰	۳	مبدی
		۱۲۰	۱۲۰	۴	ماتہ
		۸۰	۸۰	۵	پردہخانی
		۴۰	۴۰	۶	ٹوزی
		۴۰	۴۰	۷	نیارو
				۸	اوموو
		۳۰	۳۰	۹	زہری

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ		کویلرک اسمبلی	نمبرہ کویلرکی	
	کرد	نسطوری			مجموعی
۱۸۹۹ دہ ملیک کھٹورکی		۵۰	۵۰	طابونا	۱۰
		۴۰	۴۰	بوقاری	۱۱
		۳۵	۳۵	نوبووا	۱۲
		۴۰	۴۰	زہ زہل	۱۳
				سیافسیمی	۱۴
		۵۰	۵۰	نہرت	۱۵
			مایروتہ	۱۶	
۱۸۹۹ دہ ملیک شاہین		۸۳۵	۸۳۵	جمعا	
		۴۰	۴۰	ماختا	۱
		۷۰	۷۰	شائوتا	۲
		۷۰	۷۰	آراندوز	۳
		۶۰	۶۰	طوف	۴
		۸۰	۸۰	ارتات	۵
		۱۵۰	۱۵۰	وادیات	۶
		۲۰	۲۰	بشکیم	۷
تخم عشیرتی کویلری		۴۹۰	۴۹۰	جمعا	
		۴۰۰	۴۰۰	تخم	۱
		۱۰۰	۱۰۰	مزرعہ	۲
	۶۰		۶۰	کوزہ راس	۳
		۸۰	۸۰	غوندوکی	۴
	۱۸۹۹ دہ ملیک بابو		۴۰	برججا	۵
		۱۰	۱۰	ہیشار	۶
		۳۰	۳۰	مرص	۷
		۲۰	۲۰	تریتتا	۸
		۳۰	۳۰	زائوتا	۹
	۱۰۰	۱۰۰	ہورینچ	۱۰	
تیار عشیرتی کویلریدر	۱۲۰	۷۶۰	۸۸۰		
	۱۲۰	۵۰	۵۰	بیت قار	۱

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ		کویلرک اسماری	نومبر نمبر
	کرد	مجموعی		
		۵۵	۵۵	عزیزان ۲
		۲۰	۲۰	بالاتاوند ۳
		۳۰	۳۰	ندار ۴
		۱۵	۱۵	نہ آلاتو ۵
		۹۰	۹۰	ضابطاقووه ۶
		۲۰	۲۰	زیرہ ۷
		۲۰۰	۲۰۰	لیزان ۸
		۱۵۰	۱۵۰	مرحی ۹
		۱۰۰	۱۰۰	مینائیس ۱۰
		۴۵۰	۴۵۰	اشقیا ۱۱
		۶۰	۶۰	سرسبتیدر ۱۲
		۱۲۰	۱۲۰	ردقو ۱۳
	۶۰		۶۰	ایدو ۱۴
	۸۰		۸۰	کہمان ۱۵
		۲۵	۲۵	مالاطو ۱۶
		۶۰	۶۰	دالانو ۱۷
		۶۰	۶۰	داودسیس ۱۸
		۳۰	۳۰	ماشجنانا ۱۹
		۳۵	۳۵	زادیشو ۲۰
		۲۵	۲۵	مته ناره ۲۱
		۶۰	۶۰	قالاپاتا ۲۲
		۳۰	۳۰	قو ۲۳
		۵۰	۵۰	مسامبو ۲۴
		۴۰	۴۰	بہرہ ٹولی ۲۵
		۸۰	۸۰	درووا ۲۶
		۶۰	۶۰	جیدبانو ۲۷
		۴۰	۴۰	موبوآ ۲۸
		۲۰	۲۰	مونه تا ۲۹

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کویلرک اسماری	کویلرک اسماری
	مجموعی	اسطوری	کرد		
مختلف منبع لردن یکدیگرینہ متباین عدد لبر . ۳۷ : ۶۶ کویلرڈہ کی عدد خانہ ۸۰۰ در .				ہنیو	۳۰
				لاچینیا	۳۱
				بیا	۳۲
				غونڈہ مالو	۳۳
				شورت	۳۴
				زارنی	۳۵
				سہ آوار	۳۶
				غالبیا ناغوند	۳۷
				سشوقو	۳۸
				زائولا	۳۹
				باکین	۴۰
				یہ تیزما	۴۱
				کوندیک	۴۲
				کیشانی	۴۳
				زاوتو	۴۴
				کہ زامون	۴۵
				آبسنون	۴۶
				جوآرا	۴۷
				شمرہ واران	۴۸
				خاتامان	۴۹
				آروسنق	۵۰
			۱	آروش	۵۱
			۲	غانان	۵۲
				بد با کہیم	۵۳
				تیمیر کہ	۵۴
				جازراغو	۵۵
				دزری	۵۶
			تارتارو	۵۷	

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کویلرک اسماری	نمبر	
	جموعی	نسٹوری	کرد			
مختاط کویلرملیک اسماعیل و بارخوویوسفه عائددرلر				سارتو	۵۸	
				شواوثوتا	۵۹	
				قولشو	۶۰	
				مایت	۶۱	
				ککشہ بارو	۶۲	
				ثورنانو	۶۳	
				قسحو	۶۴	
				تسال	۶۵	
				پامباخنونہ	۶۶	
			۲۰	۲۰	کاہ	۶۷
			۱۰	۱۰	۹۰ ریچ	۶۸
		۳۰	۱۰	۴۰	خابن دوآن	۶۹
			۸۰	۸۰	پر اغانو	۷۰
	بتون بر درہ بویجہ		۳۰۰	۳۰۰	سہ فسیل بک	۷۱
		۵۰	۵۰	حاندار	۷۲	
		۳۰	۳۰	سنسارہ رو	۷۳	
		۴۰	۴۰	قاسرا باغوند	۷۴	
		۲۰	۲۰	مالکیجانڈ	۷۵	
		۶۰	۶۰	ر الاث	۷۶	
		۲۰۰	۲۰۰	سالیانان	۷۷	
				قحاماتی	۷۸	
		۵۰	۵۰	قورقا	۷۹	
				مجالو	۸۰	
				سحوث	۸۱	
	۱۷۰	۳۶۶۵	۳۸۳۵	جمعا		

یوزدہ (۹۵) - نسٹوری یوزدہ بش کرد وارد

بوندن (۹۵) نسطوری یوزده بش کرد واردر . بو حوالیده اکثریتی حائز اولمرك
 سلاح طاشیملری مباحدر . اقلیت سلاحمزددر . نسطوریلر کندیلرینه مخصوص اصولده
 اداره اولنورلر . هیچ بر حکومت مأموری یوقدر . هر عشیرت حزبنهیه متن بر پاره ویرر .
 تارلا پک آزدر . کوچك حیوانلر نسطوریلر طرفندن یتمشدیریلور . هر سنه بو حیواناته
 موصل ولایتیه ایران وحتى روسیهیه دخی کوندریلور .
 نسطوریلر سائر ممالکک بیوک شهرلرینه کیدرلر . هان هر پاختده آدملری واردر .
 بو حلقک اک بیوک خاصهسی غیر قابل زوال بر وطن محبتی در .

بتلیس ولایتی

بتلیس سنجاغی

— بتلیس قضاسی —

بتلیس قزاسنه دائر اولان جدولار موثوق منبعدن عیناً قبول ایدلمشدر . بو قزاسه (۱۳۱۶) سالنامه سنده کی ناحیه تقسیماتی یاییما، مشدر .

چونکه تبع انناسنده هیج بر یرده ناحیه مدیرینه تصادف ایدلامشدر .

۱۳۱۶ سالنامه سنه کوره بتلیس قضاسی بر مرکز ناحیه ۳۲ کوی .

سیمهك ۴۱ کوی، شہك ۳۲ کوی، نورپیش ۳۲ کوی، خوبت ۵۲ کوی . صوك ناحیه موديك قزاسنه ربط ایدلمشدر .

بتلیس شهری ولایت مرکزیدر . درین بر دره نك ایچنده در . ایکی طرفده کی صرتلرده بر چوق باغلو باغچهلر واردر . بیوک بر تجارت مرکزیدر . یوزلرجه دکانلر بیوک بر بازاری واردر . سکنه سی ترکار، ترکلشمش کردلر وارمینلردر . مستثنا اوله رق بر قاچ خانہ امریقا میسیونرلری واردر . شهرده سائر اوروپالی یوقدر . شهرک فوق العاده لکی اورته سنندن کچن عمره یولی بولنمامسیدر . شهر جاده سنده مردیوانلر واردر .

ملاحظات	بتلیس شهرینک مختلف محلاتی				جمعاً
	ارنی	کرد	ترک	مجموعی	
* بتلیس صوینک اوبر طرفنده در .	۶۰۰			۱۸۰۰	۱ طاش محله سی *
** صول ساحلنده .	۳۰۰			۱۱۰۰	۲ هر جان محله سی **
		۳۰۰۰	۵۵۰	۷۰۰	۳ رندا ایه محله سی
	۴۵۰			۱۲۰۰	۴ قیزیل مسجد
	۲۵۰			۲۵۰	۵ غومس محله سی
	۱۵۰۰	۳۰۰۰	۵۵۰	۵۱۰۰	جمعاً

بو جدول ۱۸۸۰ سنه سنه عائد ایدسه ده ۱۸۹۹ ایچون برشی علاوه سنه حاجت یوقدر .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسملری	نمبر سلسلہ
	ارمنی	کرد	مجموعی		
بتایس شہرینہ مربوط کویلر	۴۵		۴۵	قلماع	۱
	۶۰		۶۰	بور	۲
	۳۵		۳۵	پاپیشن	۳
	۲۵		۲۵	مرزعه	۴
	۱۸		۱۸	قوس	۵
	۱۲		۱۲	خارط قوط	۶
	۶		۶	پام	۷
	۴		۴	سیدیان	۸
	۷	۲۱	۲۸	چیلقان	۹
		۲۵	۲۵	چوقوس	۱۰
		۱۲	۱۲	طرتلر	۱۱
		۲۱	۲۱	صوار	۱۲
راحو ناحیہ سنک کویلری	۵۳		۵۳	طادوان	۱
	۶۰		۶۰	اورتاب	۲
	۲۵	۱۲	۳۷	طوخ	۳
	۲۷	۲۵	۵۲	صاصرف	۴
	۲۵		۲۵	زووا	۵
	۱۳	۳	۱۶	آالیان	۶
	۵	۵۰	۵۵	انقاصور	۷
	۳۰		۳۰	جیرخور	۸
	۲۵		۱۵	شامرام	۹
	۴	۷	۱۱	ماص	۱۰
چوقور ناحیہ سنک کویلری		۲۰	۲۰	کینسجام	۱
		۱۲	۱۲	شمنا	۲
		۱۵	۱۵	نیست	۳
		۳۰	۳۰	یوقاری مورخ	۴
				اشاغی مورخ	۵

ملاحظات	کویلرک اسامیسی			صنف نومبروسی
	ارہنی	کرد	مجموعی	
		۱۳۰	۱۳۰	نورش ۶
		۱۵	۱۵	مجتان ۷
		۲۰	۲۰	بوزیان ۸
		۱۳	۱۳	مشحان ۹
	۱۹	۲۱	۴۰	موزان ۱۰
		۱۴	۱۴	رُون ۱۱
	۲۶		۲۶	مرشاغشان ۱۲
		۲۳	۲۳	یاتب ۱۳
		۳۰	۳۰	قوطنی ۱۴
	۶	۱۶	۲۲	صاولیس ۱۵
		۱۵	۱۵	باویک ۱۶
	۲	۱۸	۲۰	خوصوری ۱۷
		۱۶	۱۶	اکی جور ۱۸
		۱۱	۱۱	زورناچور ۱۹
		۲۵	۲۵	فانی راش ۲۰
		۲۱	۲۱	خاضرف ۲۱
کوزل دریا ناحیہ سنک کویلری		۱۵	۱۵	واناخ ۱
	۵۰		۵۰	ساق ۲
	۳۸		۳۸	ہند ۳
	۶	۴۱	۴۷	بلقان ۴
	۱۸	۱۴	۳۲	[نیل] نیل ۵
	۴۲		۴۲	غارب ۶
	۴	۷۱	۷۵	قوٹوم ۷
	۲۱	۹	۳۰	طوب ۸
	۱۸		۱۸	طاش طوب ۹
	۲	۳۸	۴۰	المہرت ۱۰
	۱۰		۱۰	واردظت ۱۱

ملاحظات	کویلرک اساسی			کویلرک
	ارمنی	کرد	مجموعی	
	۱۵		۱۵	خارت ۱۲
		۴۱	۴۱	قاروغان ۱۳
		۳۰	۳۰	سانس ۱۴
		۲۱	۲۱	ساسقووش ۱۵
		۱۸	۱۸	ایرستاق ۱۶
طاطیک ناحیه سنک کویلریدر	۵۵		۵۵	پاس ۱
	۴۵		۴۵	محقونس ۲
	۴۰		۴۰	قانونق ۳
		۲۸	۲۸	کتیک ۴
		۱۰	۱۰	قوط ۵
	۵۲	۸	۶۰	وانک ۶
	۲۷		۲۱	صاحون ۷
		۲۸	۲۸	وهروان ۸
		۳۲	۳۲	سیماق ۹
	۲۵		۲۵	زیحقان ۱۰
	۲۰		۲۰	قرق ۱۱
		۱۸	۱۷	قومس ۱۲
	۳۰		۳۰	بوستان ۱۳
		۲۵	۲۵	نسورقان ۱۴
	۳۴		۳۴	قالجون ۱۵
	۲۰		۲۰	سوسیق ۱۶
		۲۶	۲۶	خاصوقان ۱۷
		۱۷	۱۱	خازق ۱۸
		۱۵	۱۵	حاش ۱۹
		۱۱	۱۱	غوران ۲۰

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسمبلی	نومبر و صفحہ
	ارمنی	کرد	مجموعی		
قولیتک ناحیہ سی یالکیز بریبوک کویین عبارتدر .	۵۶۰	۴۰	۶۰۰	قولیتک	۱
قورجان ناحیہ سنک کویلری		۳۱	۳۱	قورجان	۱
		۳۰	۳۰	اشاغی اولیاق	۲
		۱۸	۱۸	ارضوانغ	۳
		۳۰	۳۰	مغربیہ	۴
		۴۰	۴۰	کروڈز	۵
		۲۴	۲۴	بانو	۶
		۱۳	۱۳	عور	۷
	۲۵		۲۵	یوغاری قارابای	۸
	۱۹		۱۹	اشاغی قارابای	۹
	۸		۸	سوردن	۱۰
	۱۲		۱۲	تارہن	۱۱
		۸	۸	ژہ بر	۱۲
		۲۱	۲۱	سقاتبول	۱۳
پارخاند ناحیہ سنک کویلریدر .	۵۰		۵۰	بارخاند	۱
	۱۰		۱۰	یوقاری مارقون	۲
	۱۵		۱۵	اشاغی مارقون	۳
		۲۸	۲۸	یوقاری اولیان	۴
	۵	۱۷	۲۲	حوز موسی	۵
	۱۱		۱۱	ہمالحور	۶
	۱۵		۱۵	ڈیب	۷
		۲۳	۳۳	قوحاج	۸
موصولیا ناحیہ سنک کویلری				جموزنق	۹
		۲۵۰	۴۰۰	قاموخطوز	۱۰
	۱			قارنیات	۱۱
	۲			اشاغی شن	۱۲
	۳			قاراحوط	۱۳
	۴			کرویزان	۱۴

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسملری	نمبر ذمہ داری
	ارمنی	کرد	تجموعی		
۶ سامو				برطاق	۱۵
۷ قورقوش				لاور	۱۶
۸ لہلوقان				قومساق	۱۷
				خوطوسور	۱۸
				قاجقار	۱۹
				سیہقار	۲۰
				اقرامہوی	۲۱
				تہخان	۲۲
	۱۸۸۶	۱۶۹۶	۳۵۸۲	جمعاً	

یوزده (۴۷) کرد (۳۵) ارمنی

صورت عمومیہ یاری یاری کرد ارمنی اولان ناحیہ لر : راخوا ، چوقور ، کوزل
 دریا ، کوینک . حیوانات چوقدر . ا کین ترلاری مبذولدر .
 بوراذه حیوانات پک کثرتلیدر .

— اخلاط قضا می —

بو قضا بر چوق دفعه لر تبع ایدلشددر . ارقام تماماً امنیت بخشددر .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینه کوره				کوبلرک اسامیسی	سره نومرایی
	ارمنی	کرد	ترك	مجموعی		
	۴۰		۸۰۰	۸۴۰	اخلاط شهری	۱
		۲۳		۲۳	کدرس	۲
	۲۱			۲۱	خریره	۳
		۱۲	۳۱	۴۳	خنیارتق	۴
	۱۴۰			۱۴۰	یرخوس	۵
	۵۵			۵۵	زاهیکه	۶
	۱۷۰			۱۷۰	تهغوط	۷
	۳۶			۳۶	صوعوزت	۸
	۸۰			۸۰	ذرغاق	۹
		۱۸		۱۸	قوندهک	۱۰
		۱۸	۱۶	۳۴	راوه لیک	۱۱
	۲۸			۲۸	ارصونغ	۱۲
	۲۴			۲۴	حوبالیدی	۱۳
	۱۰			۱۰	اقراق	۱۴
	۲۱			۲۱	سیدراسور	۱۵
	۳۲			۳۲	بقورث یمس	۱۶
	۱۳	۷	۵۵	۷۵	خولیک	۱۷
			۳۰	۳۰	اچیق دهران	۱۸
		۱۰	۱۸	۲۸	نازک	۱۹
	۲۰			۲۰	مسکی	۲۰
	۲۳			۲۳	قوشیتلین	۲۱
	۱۵			۱۵	زورقان	۲۲
	۵۲			۵۲	طاپا وانغ	۲۳
	۸۵			۸۵	قارمونجه	۲۴

کویلاک اسملری	۱۸۹۹ تحویرینه کوره			
	جموعی	ترك	کرد	ارمنی
۲۵ قیزوانغ	۷۰			۷۰
۲۶ خانیق	۲۱	۲۱		
۲۷ خاروق	۱۵		۱۵	
۲۸ قوشناخ	۳۰		۳۰	
۲۹ باونوسیق	۱۵		۱۵	
۳۰ آحناق	۲۶			۲۶
۳۱ اطهباق	۲۵	۴۵		
۳۲ قولاقسز	۱۲	۱۲		
۳۳ ماطحواوانغ	۱۰			۱۰
۳۴ قاضی عسکر	۱۰			۱۰
۳۵ سارنه	۲۱			۲۱
۳۶ ختوق	۲۰		۲۰	
۳۷ غورجهوانغ	۸			۸
دها بر قاج کویلاک	۱۷۵	۲۵	۱۰۰	۵۰
جمعا	۲۳۶۱	۱۰۳۳	۴۷۴	۱۰۵۴

یوزده (۳۵) ترك (۴۵) ارمنی (۱۲) کرد (۸) قانقاسلی .

کردلر -- یالکیز رعایان عبارتدر . مرکز واطه باغده ترکلر چوقدر . یدی کویده قانقاسلیلر واردر .

صورت عمومیله بقدای چوقدر اراضی نینتدر . پک چوق حیوان واردر . کویلاک اطرافی اغاجاق و باغچه لکدر .

-- حیزان قضاسی --

بو قضانک احوال اراضیسی بلکه لزومی درجده تفصیلاً بیایدرلماشدر . انجق حیزان صو ایله بو صوبی حاصل ایدن دیگر برچوق اوفق دره لار پک اطرافلی بر صورتده تدقیق ایدش اولغله خریطه ده الك اوفق تفصیلات بیله کوسترلمشدر . آتیده کی جدولده کی ارقانک بر چوق قسمی شایان حیرت درجده قوه حافظه یه مالک بر پاپاسدن آلمشدر که هیچ شهبه سز غایت طوغریدر . حیزان ناحیه سنک ۲۵ پاره ارمنی کوینی کافه او پاپاس از بردن یازد بردی . بعده بالالزام تدقیق ایدیلدیجه کافه سنک طوغری اولدینی کورلدی .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کوہلرک اسملری	نومبروی
	مجموعی	ارہنی	کرد		
	۴۰	۴۰		خور خور	۱
	۳۰	۳۰		خاکی	۲
	۸	۸		مایہ دانس کوز	۳
	۱۰	۱۰		مادانس	۴
	۲۲	۲۲		غوستس	۵
	۲۵	۲۵		باخور	۶
	۱۲	۱۲		لی	۷
	۸	۸		نام	۸
	۱۰	۱۰		خسانسور	۹
	۱۵	۱۵		آناہاد	۱۰
	۵	۵		تہ غونس	۱۱
	۲۰	۲۰		نورشن	۱۲
	۲۸	۲۸		نخن	۱۳
	۲۳	۲۳		سورب خاج	۱۴
* خیزان قضا سنک مقر ادارہ سی	۲۰	۴۰		قرہ صو *	۱۵
	۱۲	۱۲		اشاغی قرہ صو	۱۶
	۵۰	۵۰		خورید	۱۷
	۳۰	۳۰		خارزید	۱۸
	۱۵	۱۵		ابرونس	۱۹
	۳۰	۳۰		دارونس	۲۰
	۱۲	۱۲		خون	۲۱
	۹	۹		هتو	۲۲
	۱۴	۱۴		آندنس	۲۳
	۱۰	۱۰		خالاتسور	۲۴
	۲۱	۲۱		بالانسور	۲۵

ملاحظات

کویلیک اسملری

ملاحظات	کویلیک اسملری		مصرطان ناحیه سی	کویلی
	کورد	ارمنی		
			مصرطان ناحیه سی	
کاملاً تدقیق ایداشدر		۸	قارانس	۱
		۷	حود	۲
		۱۰	خارید	۳
		۶	اوت	۴
		۳۱	تسغ	۵
		۱۲	سورب خاچ	۶
		۱۴	خاقوق	۷
(۴) خریطه ده (غاده ندو)	۸	۸	آوه دانس (۴)	۸
		۲۶	قارنو	۹
		۵	وابع (۳)	۱۰
(۳) خریطه ده (واراس)	۱۶	۱۶	خیززلیق	۱۱
		۲۰	سموخنس	۱۲
(۲) خریطه ده (تیووس)	۱۰	۱۰	تیمانس (۲)	۱۳
		۱۷	رپاشان	۱۴
		۹	قوربایوق	۱۵
		۵	قویان	۱۶
		۶	مه جا	۱۷
		۱۰	ناغوه ران	۱۸
(۳) خریطه ده (اندیسا)	۱۵	۱۵	که تینس (۳)	۱۹
			خیران ناحیه سنده کی	
			کورد کویلی	
	۱۱۸	۱۱۸	خوروس	۱
		۹۵	غولیک	۲
		۲۱	سویخ	۳
		۱۵	اخور	۴
(۱) خریطه ده (آغزار)	۳۳	۳۳	آزکر (۱)	۵

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسملری	صوبہ نومبرہ
	کرد	ارتی	مجموعی		
(۲) خریدہ کاقولا	۲۹		۲۹	(۲) قولات	۶
	۲۰		۲۰	بلغانس	۷
	۱۴		۱۴	برقاش	۸
	۵		۵	قاسیر	۹
	۱۶		۱۶	موسیوجان	۱۰
	۱۳		۱۳	قونیاں	۱۱
	۱۰		۱۰	بارس	۱۲
	۱۲		۱۲	کافقانس	۱۳
	۳۲۵		۳۲۵	دھا ۲۵۰۲۰ کوی تخمیناً ۳۵۰۰۳۰۰ خانہ	
				سیاکہرت ناحیہ سی	
		۴۰	۴۰	جان حیوان	۱
		۳۸	۳۸	یوقاری قوننس	۲
		۱۳	۱۳	اشاغی قوننس	۳
		۱۹	۱۹	سہفقار	۴
(۴) خریدہ (بیسیان)	۲۴		۲۴	بازہ نسی	۵
	۱۴		۱۴	لہوار	۶
	۹		۹	تربان	۷
	۲۶		۲۶	یوقاری کوریک	۸
	۱۵		۱۵	آغاند	۹
	۲۱		۲۱	طوسو	۱۰
	۶		۶	غوزکی	۱۱
	۱۲		۱۲	تالارس	۱۲
	۱۰		۱۰	تاغ	۱۳
	۱۱		۱۱	کہ یکز	۱۴
	۸		۸	تان زیس	۱۵

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹		کولبرک اسماری	نمبر
	کرد	ارمنی		
		۱۳	۱۳	باوراقانس ۱۶
		۹	۹	خواط ۱۷
		۱۴	۱۴	خوسہب ۱۸
		۲۰	۲۰	اشاغی کوریک ۱۹
		۱۲	۱۲	سوزان ۲۰
		۲۱	۲۱	آراحق ۲۱
		۱۵	۱۵	سوریک ۲۲
		۳۸	۳۸	شہرینس قوواروق ۲۳
		۱۳	۱۳	تسمن ۲۴
		۸	۸	غران ۲۵
		۱۰	۱۰	ماط ۲۶
		۱۲	۱۲	طا کیت ۲۷
		۳۱	۳۱	طواغوس ۲۸
		۵	۵	ستانبون ۲۹
		۶	۶	آردس ۳۰
	۲۲		۲۲	نورس ۳۴
	۲۹		۲۹	کیش ۳۵
	۱۲		۱۲	قویارس ۳۶
	۳		۳	آرورس ۳۷
	۳۱		۳۱	جر جلاح ۳۸
	۱۰		۱۰	یونس ۳۹
	۸		۸	چورین ۴۰
	۷		۷	شیرپس ۴۱
	۹		۹	اکوہ چین ۴۲
	۴		۴	ماسانس ۴۳

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کویلرک اسملری	کویلرک اسملری
	کرد	ارمنی	مجموعی		
	۳	—	۳	کہوئیس	۴۴
	۲	—	۲	بارمہ سوس	۴۵
	۴۰	—	۴۰	قاواردن	۴۶
	۱۵	—	۱۵	قوچ	۴۷
	۱۹	—	۱۹	آتسو	۴۸
	۵	—	۵	مرزعه	۴۹
	۶	—	۶	قورانس	۵۰
	۲۰	—	۲۰	پسہ نس	۵۱
	۱۱	—	۱۱	کیرزیس	۵۲
	۱۵	—	۱۵	قاج	۵۳
	خیزان قضا سنک علاوہ جدولی قالوبا کینک در.				
	اشاغی کارکار				
یوقاری غارغار کویلری، کاواش قضا سنک	۵	۲۷	۳۲	بدر کری	۱
عائدر	—	۲۸	۲۸	واریس	۲
	—	۱۰	۱۰	تس قور	۳
	۲	—	۲	سار سار دن	۴
	—	۵۰	۵۰	پکی کیس	۵
	—	۱۱	۱۱	قورسی	۶
	—	۲۷	۲۷	آرپہ تس	۷
	۷	—	۷	کشاط	۸
	—	۴	۴	آس	۹
	—	۲۷	۲۷	ہنتر در و ط	۱۰
	—	۴۵	۴۵	تاسو	۱۱
	۷	—	۷	اوفس	۱۲
	۷	—	۷	قانجہ	۱۳
	۶	—	۶	دجار قرانس	۱۴
	۲۰	—	۲۰	ارنيس	۱۵
	—	۹	۹	آرغو	۱۶
	۱۴	—	۱۴	دھا ایکی غیر معلوم کوی	۱۷

کویله اسملی

۱۸۹۹ تحریرینه کوره

ملاحظات

مجموعی | ارنی | کرد

حیزان فضایی
کرد کویله ینک علاوه
جدولی

۱۰	۱۰	آند	۱
۱۵	۱۵	باردزیتاق	۲
۱۵	۱۵	اشاغی کوس	۳
۱۰	۱۰	یوقاری و اشاغی دو جق	۴
۱۶	۱۶	یوقاری اشاغی ناظار	۵
۵۰	۵۰	واراین	۶
۳۰	۳۰	آغ	۷
۱۵	۱۵	خلور پوتق	۸
۲۰	۲۰	مرزعه	۹
۷	۷	به که دچین	۱۰
۴	۴	غوردیر	۱۱
۱۰	۱۰	غاباسور	۱۲
۱۰	۱۰	غازی قان	۱۳
۴	۴	چام سور	۱۴
۳۰	۳۰	پاتهر	۱۵
۶	۶	شامبولات	۱۶
۶۰	۶۰	باندهز	۱۷
۳۰	۳۰	آردیق	۱۸
۸	۸	ناوایل	۱۹
۷	۷	یازدر خراب	۲۰
۵	۵	غاماغول	۲۱
۲۰	۲۰	غایدا	۲۲
۱	۱	خاچووان	۲۳
۶	۶	خورماز	۲۴

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسملری	نومبر و سہ ماہی
	کرد	ارمنی	مجموعی		
	۶		۶	قامالاق	۲۵
	۱۲		۱۲	قلہ بان	۲۶
	۶۰		۶۰	اذن	۲۷
	۵		۵	آرداس	۲۸
	۷		۷	کرد	۲۹
بو ۲۰، ۲۵ کوی ۹۷ نجی صحیفہ	۱۰		۱۰	بن	۳۰
ذکر اولمشر	۲۰		۲۰	واسوقانس	۳۱
	۱۵		۱۵	شراز	۳۲
	۶		۶	ستہف	۳۳
	۲۰		۲۰	بلوئس	۳۴
	۲۰		۲۰	قیدہرق	۳۵
	۳۱۱۵	۱۳۴۷	۱۷۶۸		جمعاً

یوزده (۴۳) ارمنی (۵۷) کرد وارد .

حیزان ارمنی کویلری دین نقطه نظرندن آچمادزن کلیساسنه مربوط اولمیان آخطمار قتوکیغوسنه مربوطدر .

بووجهله خصوصی صورتده اخطمار قتوکیغوسنه تابع بر قسم کویلر دهها واردرکه بونلرده : وان کولنک قسم جنویبسنده ، کاواش ، قار چیقان قضالریله سپارکهرت ، غارغار ، مامرطان ناحیهلرندن عبارتدر .

بو حوالینک آلیق بولنسی زراعه دهها صالح کبی کورینورسده حقیقته بورالرده حیوان یتیشدیرمک چقجیلکدن ایلرو کیتمشدر .

آرپه بوغدای واردر . دیگر حیواناتله مصر بورالرده بک اهمیتی حائر دکادر .

طرق و مواصله بو حوالیده بالخاصه باتقارندن عبارتدر . بونلرده کاملاً حال ابتدائیدهدر .

حیزانده کی سیاحت تماماً خریطه ایله اجرا ایدلمشدر . بورالرده بولار موجود اولماسی ، اراضینک بک زیاده اورمانلق اولسی بو سیاحتده خریطه استعمالی تسهیل ایتمشدر . خریطهده اسماری یازیلی اولان کرد کویلرینی اوتکی لیتده کورمک امکان خا جندهدر .

— موطنکی قضاسی —

موطنکی قضاسی هیچ تبع ایدلماش منطقهده اولدینی اولجه ذکر اولنمشدی . بو بایده تدارک

اولنان جدوللر قالبو کینک جدوللرندن چوق فرقلیدر . بوراده کی جدوللرک تدارک ایدلدیکی منبع اودرجه شایان امنیت دکادر .

بونک ایچون بتلیس ولایتی عمومی حسابانه بو جدوللرده کی عددلر درج ایدلماشدر .

مع مافیله قالبو کینک بو بایده کی جدوللرنده کی ارقامی بدرجهیه قدر تکثیر ایتمک مناسب کبی کوریلور . موطنکی قضاسی خانه عددی کمرسز اولهرق (۲۰۰۰) تخمین ایدلدی .

ایلروده تدقیقات اجراسیچون هر ایکی جدولیده عیناً بورایه درج فائدهدن خالی اولماز . بوقضانک خویت ناحیهسی ۱۹۰۰ سنهسی بتلیس قضالری میاننده ایدی .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کوبلرک اسملری	ضربہ نمبر اولی
	مجموعی	ارمنی	کرد		
				خویت ناحیہ سی	
	۳۷	—	۳۷	آشوت	۱
	۲۱	—	۲۱	کدزاق	۲
	—	۱۹	۱۹	بلہ ریک	۳
	۱۵	۱۰	۲۴	آروق	۴
	—	۳۱	۳۱	مرزعه	۵
	—	۲۳	۲۳	خوشاطاب	۶
	—	۳۵	۳۵	غوست	۷
	—	۴۶	۴۶	شنت	۸
	—	۲۲	۲۲	بلاغانق	۹
	—	۸	۸	ہیدیکسور	۱۰
	۲۷	—	۲۷	دوجن	۱۱
	۱۰	۹	۱۹	ایفوزنیق	۱۲
	—	۲۰	۲۰	بلہ ریق	۱۳
	—	۲۵	۲۵	ظرفا	۱۴
	—	۴۲	۴۲	شامیانق	۱۵
	—	۱۰	۱۰	آرتح	۱۶
	—	۱۷	۱۷	شیرومترہ	۱۷
	۲۰	—	۲۰	تانوو	۱۸
	—	۱۸	۱۸	تہف	۱۹
	۴۸	—	۴۸	تاغوانق	۲۰
	—	۱۶	۱۶	لورد آسور	۲۱
	—	۲۱	۲۱	یچونق	۲۲
	—	۲۸	۲۸	تاغواتسور	۲۳
	—	۲۰	۲۰	شن	۲۴
	—	۴۲	۴۲	غوردزوار	۲۵
	—	۳۰	۳۰	بارزنک	۲۶

کوبلرک اسملری

ملاحظات

مجموعی | ارمنی | کرد

(۱) مدیرک محل اقامتی

صردہ نومبر ۱۹۶۴ء	کوبلرک اسملری	مجموعی	ارمنی	کرد	ملاحظات
۲۷	آخین	۱۹۰	—	۱۹۰	
۲۸	قور	۱۳۶	۷۴	۶۲	
۲۹	رآبات (۱)	۱۸	—	۱۸	(۱) مدیرک محل اقامتی
۳۰	کرنیک	۲۰	—	۲۰	
۳۱	غذوط	۲۷	—	۲۷	
۳۲	وارانیج	۱۲	—	۱۲	
۳۳	غوممانغ	۱۸	—	۱۸	
۳۴	سالابوغ	۳۲	—	۳۲	
۳۵	کبلونت	۱۳	۸	۵	
۳۶	بایناغ	۲۶	—	۲۶	
۳۷	خوار	۳۰	—	۳۰	
۳۸	آقراق	۲۱۰	۲۱۰	—	
۳۹	خاوهرق	۲۰	۲۰	—	
۴۰	داب	۱۸۰	۱۸۰	—	
۴۱	مرزعه	۱۴	۹	۵	
۴۲	یوقاری الاق	۲۱	—	۲۱	
۴۳	اشاغی الاق	۸	—	۸	
۴۴	تسورسق	۱۵	—	۱۵	
۴۵	خاغداق	۲۰۰	—	۲۰۰	
۴۶	خلوریق	۲۰	—	۲۰	
۴۷	غودوتوان	۴۰	—	۴۰	
	مجموعی	۱۹۶۴	۶۰۸	۱۳۵۶	

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریریتہ کورہ			کوئلرک اسامیسی	نمبر و سہ
	کرد	ارمنی	مجموعی		
				موطکی قصبہ سی	
		۱۰	۱۰	خوردان وار	۱
		۷۰	۷۰	اورودار	۲
		۲۰	۲۰	پرودق	۳
		۲۱	۲۱	مزوق	۴
		۲۶	۲۶	کدزح	۵
		۲۰	۲۰	اوزرہ نق	۶
		۱۷	۱۷	مرستاخ	۷
		۱۳	۱۳	خاوپطان	۸
		۲۰	۲۰	خور	۹
		۳۰	۳۰	آسن و ہرہن	۱۰
		۲۰	۲۰	اشاغی آسن و ہرہ	۱۱
		۳۰	۳۰	کیدزو	۱۲
		۳۵	۳۵	قاشاق	۱۳
	۱۵	۱۰	۲۵	غارب	۱۴
	۲۰		۲۰	اوسخا	۱۵
	۳۰		۳۰	معدن	۱۶
	۲۵		۲۵	نہیت	۱۷
	۲۷		۲۷	ٹہلیک	۱۸
	۲۰		۲۰	غورزیبان	۱۹
		۳۰	۳۰	موتس	۲۰
	۳۰		۳۰	نیچ	۲۱
	۴۰		۴۰	خلوریک	۲۲
	۳۰		۳۰	زاندہر	۲۳
	۳۵		۳۵	زیارت	۲۴
	۲۷		۲۷	زیزاق	۲۵
	۲۸		۲۸	سن	۲۶

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسامیسی	کریک
	کورد	ارمنی	مجموعی		
	۵۰		۵۰	درویش	۲۷
	۳۰		۳۰	دان	۲۸
	۴۰		۴۰	خاشووخ	۲۹
				دها ۲۰۰ خانہ دن عبارت	
				کوی ۲۰	
	۲۰۰		۲۰۰		
	۴۶۲	۳۷۲	۸۳۴		جمما

قالوباكينك جدولی

ملاحظات	۱۸۹۰ تحریرینہ کورہ			کوبلرک اسملری	صردنومبرسی
	کرد	ارمنی	جنوبی		
				خوبوت منطقه سی	
	۱۰	۲۵	۳۵	خوبوت	۱
		۲۲	۲۲	بوردين زور	۲
		۳۰	۳۰	طاندوزن	۳
		۴۰	۴۰	طاباواتق	۴
		۲۰	۲۰	شه نيست	۵
		۲۰	۲۰	پاری کین	۶
		۱۰	۱۰	ستن	۷
		۱۴	۱۴	بیجانق	۸
	۲	۸	۱۰	که عوتق	۹
	۴	۴	۸	بايناق	۱۰
	۳	۲۰	۲۳	طاغه	۱۱
	۹	۵	۱۴	سووو	۱۲
	۲۵	۵	۳۰	دور	۱۳
	۷	۴	۱۱	نیروق	۱۴
	۹		۹	به کدرن	۱۵
	۱۲		۱۲	غابارین	۱۶
	۱۰		۱۰	سالابوز	۱۷
	۶		۶	آلاق	۱۸
	۸		۸	آقران	۱۹
	۹		۹	هه وهرش	۲۰
	۱۰		۱۰	قودسقان	۲۱
	۶		۶	پرناشهن	۲۲
	۲۰		۲۰	قور تسوان	۲۳
	۳۰		۳۰	تاپ	۲۴
	۲۷		۲۷	خاظاخ	۲۵

ملاحظات	۱۸۹۰ تحریرینہ کورہ			کوبلرک اسامیسی	مردود کورہ
	ارہنی	کرد	مجموعی		
	۲۰		۲۰	سانات	۲۶
	۶		۶	بامقان	۲۷
	۱۲		۱۲	کشایک	۲۸
	۱۰		۱۰	ناش طاقم	۲۹
	۱۱		۱۱	کلوقان	۳۰
	۱۶		۱۶	زدر ووا	۳۱
	۱۳		۱۳	آرساق	۳۲
	۱۰		۱۰	اوخن	۳۳
	۹		۹	خوزیک	۳۴
	۷		۷	هشنت	۳۵
	۱۲		۱۲	حیحورس	۳۶
	۱۳		۱۳	یارلاطاق	۳۷
	۱۰		۱۰	اوشتان	۳۸
	۸		۸	بهلوقان	۳۹
				طاغاسور	۴۰
				بودورسار	۴۱
				بیلوریک	۴۲
				تسپوط	۴۳
				هیوزیک	۴۴
۱۲ کویدہ ۹۰ خانہ واردر				ماوراخوریک	۴۵
				غوزالیک	۴۶
				زوشوت	۴۷
				ماجلابان	۴۸
				قوشٹ	۴۹
				غیق بقسور	۵۰
				نردبان	۵۱
	۴۴۴	۲۲۷	۶۷۱	مجموعی	

ملاحظات	۱۸۹۰ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسامینسی	نومبر و سہ
	ارمنی	کرد	مجموعی		
				موطکی قسمی	
		۲۲	۲۲	پروتق	۱
		۱۴	۱۴	عمولق	۲
		۲۰	۲۰	یوقاری آخیر	۳
		۲۶	۲۶	اشاغی آخیر	۴
		۱۰	۱۰	اوتسہنک	۵
		۲۲	۲۲	ناظم	۶
		۹	۹	یوقاری طاغ	۷
		۲۰	۲۰	مراس	۸
		۱۷	۱۷	یوقوط	۹
		۱۲	۱۲	مراسان	۱۰
		۲۱	۲۱	شتک	۱۱
		۶	۶	مزدغدزور	۱۲
		۲	۲	تارہقاوان	۱۳
		۱۳	۱۳	مرزعه	۱۴
	۴۰	۱۰	۵۰	قرہو	۱۵
	۱۲	۱۰	۲۲	هور	۱۶
	۲۶	۲	۲۸	مارماتیس	۱۷
	۲۰	۴	۲۴	قیترو	۱۸
	۲۰	۱۰	۳۰	باشاخ	۱۹
	۱۵	۱۰	۲۵	آرتن	۲۰
	۵	۲	۷	دولغ	۲۱
	۲۰	۱۰	۳۰	دولان	۲۲
	۳۰	۲۰	۵۰	تاوکخ	۲۳
	۶	۵	۱۱	زانداری	۲۴
	۶۰	۷۰	۱۳۰	زیارت	۲۵
	۲۰		۲۰	پیر	۲۶

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۰			کویلرک اسملری	ردیف
	مجموعی	ارہنی	کرد		
	۳۰		۳۰	ارتسان	۲۷
	۲۰		۲۰	ازیک	۲۸
	۱۱		۱۱	طورح	۲۹
	۴۰		۴۰	اوہس	۳۰
	۱۷		۱۷	جامان	۳۱
	۱۰		۱۰	قاروطاغ	۳۲
	۱۲		۱۲	خورطان	۳۳
	۱۰		۱۰	قروس	۳۴
	۸		۸	نہسول	۳۵
	۳۰		۳۰	نیک	۳۶
	۵		۵	طامپلر	۳۷
	۵		۵	تہن	۳۸
	۷		۷	جیدال	۳۹
	۸		۸	سرقانی	۴۰
	۱۳		۱۳	طرقاناش	۴۱
	۲۰		۲۰	قوران	۴۲
	۶		۶	طاروان	۴۳
	۷		۷	بوظامبہز	۴۴
	۱۲		۱۲	اوسخا	۴۵
	۱۰		۱۰	قسہک	۴۶
	۱۱		۱۱	اراخ	۴۷
	۱۰		۱۰	سروتسار	۴۸
	۴		۴	مکار	۴۹
	۱۰		۱۰	یوقاری چوبان	۵۰
	۱۱		۱۱	اشاغی چوبان	۵۱
	۱۲		۱۲	ارنوس	۵۲
	۶۲۲	۳۶۷	۹۸۹	مجموعی	

حویت ناحیہ سنک مرکز طرفلری ۱۸۹۰ سنہ سی سوک بہارندہ تدقیق ایدلمشدر .
 بو قسم رابط جبالک منجھ وادیسنندہ کاشندر . بونلر موشیک جنوبندہ کی طراغدن

چيقار . بو حوالدين كچهره موطكىنك تابع ايدلماش اولان طرفلرينه طوغرى آقار .
رابط جبالينك شمال قسمى اون ودرست مرابعى اورمانلى حاوى موش سلسله جبالنك عارضه لى
جنوب مانله لرذن عبارتدر .

بونلرك جنوب طرفلرنده آغاچاق هان هيچ بولماز . بورالده برچوق ترلار و كومه
كومه كويلر كئندر . موطكى قضاسنك ساتر اقسامنده اردصره بك كيشف اورمانلق محاللىر
واردر . ايسته اراضينك بووجهله بك صارب اولمىندن موطكى قضاسى كردلرى برچوق
زماندنبرو حكومهتك تاثير نفوذندن آزاده بولمىورلر . بو حوالى كردلرينك حكومهتدرجه
مربوطيلرى حقتنه برفكر حاصل اولمق ايجون ۱۸۸۷ ده بورايه تعين اولنان فعال برقضا
قائم مقامنك ماجراسنى ذكر ايمك كافيدر : بو ذات بو جوارده كى كردلرك سر كشلكنى نظر
دقته آلهرق بونلر دشتلى معامله اجراسيله ويركوتحصيلى امكانى حاصل اوله جفتى دوشونلرك
ومعيتنده قوه اجرائيه اولهرق مقدار كافي قوه مسلحه بولمديغنى هيچ نظر دقته آللمهرق
ويركوتحصينده هيچ كورولماش شدت ابرازينه قالميشنجه كويلرك برنده كرك كنديسى و كرك
معيتنده كى برقاج كيشى كردلر طرفندن اتلاف ايدلمشدر . بو ايشك تحقيقاته جانيلرك جزالا .
نديرمى ايجون مقدار كافي ضبطه ايله آلاى بكي على بك محل وقعه يه كوندرلمش ايسه ده بك
آز زمان صكره كرك على بك و كرك معيتده كيلردن برقاج كيشى ينه بو كردلر طرفندن
اتلاف ايدلدىكى خبرى كلدى . بونك اوزرينه برطابور كوندرلدى . بوده نتيجه چيقاره .
ميه جغدن برطابوردها كوندرلمك ، بوكا ايكي جبل طوييله مقدارى كافي سوارى علاوه ايدلك
دوشونلدى واك نهايت هيچ بريسى ياييلموب كوندريلان طابورده كيو آلدى .
والحاصل بر بچق سنه صكره بورايه موطكى كردلرينك ايلرو كلانلردن بريسى قائم مقام نصب
اولدى . موطكى كردلرى اره سنده برچوق ازميلرده سا كندر .

موش سنجاغى

— موش قضاسى . —

موش شهرى — سنجاق مركزيزدر . موش اووه سنى تمديد ايدن سلسله نك نهايت اوچنك
اتكئنده در . جنوب طرفنده شهره ك آرى بر قسمى برقاج تپه اوزرينه مينيدر . بر چوق
سالديده آغاچلر اره سنده اكرى بوكرى چامورلى و آنجق مكاريلرك مرورينه مساعد
يوللر ، بر چوق آقار سولر ويمش بائچهلرى ، باغلر وتوتون ترلارى ، بازارنده برچوق دكانلر
واردر . صورت عموميه ده او حوالينك تجارت مركزيزدر . شهره كفوسنه كلنجه : (۲۷۰۰)
خانه دن بيك خانه ترك ۵۰۰ خانه كرد (۱۲۰۰) خانه امنى .

موش اووه سى برقاج كره لر تدقيق ايدلمشدر .

کویلیک اسملری

۱۸۹۹ تحریرینه کوره

ملاحظات

تجموعی | ارمنی | کرد

ملاحظات	تجموعی	ارمنی	کرد	کویلیک اسملری	صوبه کویلی
غریدن شرقه طوغری مراد خانک صاغ ساحلنده					
منطقه سنده در فقط موشه تابعدر .					
۱ (بو کوی وارطو قضاسی					
۲ (ایوم غایت زنکین بر مناستردر	۴۵	۳۵	۸۰	پازو	۱
۱۸۹۴ سنه سی بورایه حتی روسیه دن		۵۰	۵۰	جبا آق	۲
بیله بر چوق زیارتچیلر کلدیله .	۳۰	۵	۳۵	لیقان (۱)	۳
۳ (اشاغی خارابک کویلیری یکد .				سوره ب قره بت مناستری ۲	۴
یکرندن پک اوزاق دکلددر .		۱۸	۱۸	یوقاری خارابک	۵
۴ (اک زنکین کویلردن بریسیدر		۱۴	۱۴	اشاغی خارابک (۳)	۶
۵ (پک زنکین کویدر .	۴۰		۴۰	باغلی	۷
۶ (تسخویه بر بچق وه رست	۲۰		۲۰	توراق	۸
اوزاقددر . بو مناستر خریطه ده نقطه	۳۵		۳۵	به کبای	۹
ایله کوسترلمشدر .	۱۵۰		۱۵۰	زیارت (۴)	۱۰
		۲۰	۲۰	باغچه	۱۱
		۲۷	۲۷	ده ریک	۱۲
		۳۰	۳۰	که میک	۱۳
	۱۱۰		۱۱۰	آوه ران	۱۴
		۵۰	۵۰	آندار	۱۵
	۵۵		۵۵	خابد بیان	۱۶
	۶۰		۶۰	دوم	۱۷
	۱۵	۱۵	۳۰	الاذین	۱۸
	۲۵		۲۵	کر کر	۱۹
		۴۰	۴۰	پالاس	۲۰
	۷۰		۷۰	قومسو	۲۱
	۱۰۰		۱۰۰	قیراوو (۵)	۲۲
	۵۰		۵۰	تسخو (۶)	۲۳
	۸	۱۰	۱۸	مزرعه مامو	۲۴
	۲	۳	۶	به زو	۲۵

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کویلرک اسملری	کویلرک اسملری
	کرد	ارمنی	مجموعی		
(۱) بو کویلرک ہپسی قالوبا کییک لیستہ سندن آلمشدر .	—	۱۵	۱۵	صولاق	۲۶
(۲) قزیل اغاج کوی بر چوق توتون ترلاری واردر .	—	۸	۸	آبولیل	۲۷
(۳) بتون موش اووہسنہ حاکمدر . اک کوزل ترصد موضعیدر .	—	۸۰	۸۰	غافحاغالو	۲۸
				حمورلی	۲۹
				قرہ پیراہیان	۳۰
				بروسقان	۳۱
				جوللا خادران	۳۲
				موش عرض دائرہ اعتباراً مراد چایک صول ساحزده کی کویلر .	
	۶۳	—	۶۳	شیخان	۳۳
	۸۰	—	۸۰	قزل اغاج ۲	۳۴
	۴۰	—	۴۰	کرد میدان	۳۵
	۷	۵	۱۲	ناوال ملوک	۳۶
	۵۰	۲	۵۲	ارتخونک	۳۷
	۸۰	—	۸۰	اوزاخوور	۳۸
	۴۰	—	۴۰	سینرنیوط	۳۹
	۴۵	—	۴۵	یوغورقو	۴۰
	۲۰	—	۲۰	غوروتق	۴۱
	۳۲	—	۳۲	قارسور	۴۲
	۳۸	—	۳۸	قومر	۴۳
	۲۰	—	۲۰	بلال	۴۴
	۱۵	—	۱۵	کول	۴۵
	۳	—	۳۳	سورہب اوخانس مناستری	۴۶
	۲۵	۱۰	۳۵	قشلا قوم	۴۷
	—	۴۰	۴۰	حاجی مانوق	۴۸
	۴۵	۳۰	۷۵	چریسق	۴۹
				خوشماق	۵۰

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کویلرک اسماری	کویلرک اسماری
	کورد	ارہنی	مجموعی		
۴) بو کویلر سوروب اوخانس مناستری جوارنددر .				اوزاخ	۵۱
۱) بتون بو کویلرک بیوک باغچہلری ومرعاری واردر .	—	۸۰	۸۰	میکہ	۵۲
				دہیرک	۵۳
۲) پروتستان ارمنیلر				شکست	۵۴
۳) قانونیک ارمنیلر				موش عرض دائرہ سنک طرفندہ قرہ صویک صول ساحلندہ کی کویلر	
۴) باغچہلر ومرعالر	۵۰	—	۵۰	ساینا	۵۵
	۱۶۰	—	۱۶۰	اریخ	۵۶
	۴۰	۱۰	۵۰	اریخوابق	۵۷
	۸۰	—	۸۰	اوغولن	۵۸
	۶۵	—	۶۵	غارنیک	۵۹
	۶۰	۱۰	۷۰	موغونق ۲	۶۰
	۴۰	—	۴۰	درکہوان	۶۱
	۴۰	—	۴۰	آیزرتا	۶۲
	۵۵	—	۵۵	سوچقوم	۶۳
	۳۵۰	—	۳۵۰	نورشہن ۳	۶۴
	۷۵	—	۷۵	آراخ	۶۵
	۸۰	—	۸۰	برنان	۶۶
	۴	—	۴	سوروب آراکل مناستری ۴	۶۷
	۱۶۰	—	۱۶۰	اوداریم	۶۸
	۲۰	۲۰	۴۰	شہملان	۶۸
	۹۶	—	۹۶	آواریح	۷۰
	۳۰۰	—	۳۰۰	خاصکوی ۴	۷۱
	۲۵	۲۵	۵۰	قالوسیک	۷۲
	۳۰	—	۳۰	بہدیختر	۷۳
	—	۲۰	۲۰	تہحتہ میر	۷۴
	۲۰	۲۰	۴۰	تسغاق	۷۵

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسملری	مردہ قومی
	کرد	ارمنی	مجموعی		
	۲۰	۲۰	۴۰	وارنخوح	۷۶
	۲۶	۱۱	۳۷	زرکھت	۷۷
	۲۶	۳۵	۶۱	آوزود	۷۸
		۲۰	۲۰	یلاخنهونر	۷۹
	۲۰	۱۰	۳۰	سفلاخهونیر	۸۰
		۵۰	۵۰	کرد مازاکی	۸۱
		۳۰	۳۰	نوق	۸۲
	۸۰		۷۰	نهرشهر	۸۳
موش شهری عرض دائرہ سنک شرق طرفندہ وقرہ صویک صاغ ساحلارندہ کی کویلر					
	۶۰		۶۰	ماغراقوم	۸۴
	۲۶		۲۶	حلقہ داش	۸۵
	۵۵		۵۵	خور	۸۶
(۱) بک زنکین کوی	۵۰		۵۰	صولوق (۱)	۸۷
	۹۰		۹۰	آق جاق	۸۸
	۳۰	۱۰	۴۰	خارطوس	۸۹
(۲) خریطہدہ برین		۳۰	۳۰	شیخ برین (۲)	۹۰
	۳۰		۳۰	شیخ یوسف	۹۱
	۳۰۰		۳۰۰	سرونق	۹۲
	۴۰		۴۰	ابوالوار	۹۳
		۵۰	۵۰	زوراوین	۹۵
	۳۰		۳۰	خارجیک	۹۵
	۴۰	۱۰	۵۰	تونیک	۸۶
	۴۰		۴۰	ارسفونق	۹۷
	۲۰۰		۲۰۰	کور تا قوم	۹۸
	۶۵		۶۵	طوناق	۹۹

بتلیس شهرینک مختلف محلاتی

ملاحظات

مجموعی | ارمنی | کرد

	۴۰		۴۰	کور تراق	۱۰۰
		۲۰	۲۰	بارزین	۱۰۱
		۱۰	۱۰	زیمال	۱۰۲
	۶۰	۳۰	۹۰	تیل	۱۰۳
	۵۰		۵۰	بیقلیس	۱۰۴
(۳) بو کویلرک موقعلری قطعی صورتده معلوم دکلدیر بلکه نهرک صول ساحلنده در	۲۵		۲۵	(۳) } خوبر	۱۰۵
	۷۰		۷۰	علی جان	۱۰۶
	۵۰		۵۰	مانی اقوم	۱۰۷
	۴۰		۳۰	علی کلیون	۱۰۸
	۵۰		۵۰	ترمرت	۱۰۹
		۲۰	۲۰	قورقان	۱۱۰
	۴۰		۴۰	آرینست	۱۱۱
(۱) بیوک باغچهلر و مرعالر	۸۰		۸۰	(۱) } خارس	۱۱۲
	۱۰۰		۱۰۰	آردونق	۱۱۳
		۳۰	۳۰	کرد آشیخ	۱۱۴
	۳۰		۳۰	ارمنی آشیخ	۱۱۵
	۱۰	۱۰	۲۰	آراخ	۱۱۶
	۴۰		۴۰	ارمنی ماریک	۱۱۷
	۱۵۰		۱۵۰	وارنکس	۱۱۸
	۲۰	۲۰	۴۰	آخبه تیس	۱۱۹
		۱۵	۱۵	اوصقاحان	۱۲۰

موش اوودسنگ جبال تسمنده کی

کویلر

(۲) زنکین کوی	۵۰	۱۰	۶۰	(۲) بوستا کن	۱۲۱
		۲۰	۲۰	قره اغاج	۱۲۲
		۲۵	۲۵	قوتانلا	۱۲۳

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کوبلرک اسامیسی	نمبر و تاریخ
	کرد	ارہی	مجموعی		
(۳) قارص مهاجرلری		۱۰	۱۰	صاری قیز	۱۲۴
		۵۰	۵۰	مہاجر (۳)	۱۲۵
	۵۰		۵۰	آرتز	۱۲۶
		۱۵	۱۵	الاکدوک	۱۲۷
		۱۲	۱۲	فندقلی	۱۲۸
		۱۵	۱۵	آریجق	۱۲۹
		۱۵	۱۵	قزبل مسجد	۱۳۰
		۲۵	۲۵	سکوان	۱۳۱
		۲۲	۲۲	رسولان	۱۳۲
		۵	۵	جوتنکر	۱۳۳
		۱۵	۱۵	طانیک	۱۳۴
		۲۵	۲۵	همزور	۱۳۵
		۳۵	۳۵	کرد خارتوسی	۱۳۶
		۲۵	۲۵	قارامیش	۱۳۷
		۲۰	۲۰	موطان	۱۳۸
		۳۵	۳۵	قوجوق	۱۳۹
		۱۵	۱۵	الوزرک	۱۴۰
		۱۵	۱۵	سوردب طوروس	۱۴۱
		۳۰	۳۰	بالاطوخ	۱۴۲
		۵	۵	موده لان	۱۴۳
		۵۰	۵۰	قوط	۱۴۴
		۳۰	۳۰	کالاراش	۱۴۵
		۱۸	۱۸	قازانیر	۱۴۶
		۱۷	۱۷	موالایانا	۱۴۷
		۲۱	۲۱	موالاحمر	۱۴۸
		۱۲	۱۲	بلانلی	۱۴۹
		۱۵	۱۵	خوروخ	۱۵۰

ملاحظات

۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ

کویلرک اسملری

کویلرک اسملری

مجموعی | ارمنی | کرد

	۹	۹	قشلاق	۱۵۱
	۱۴	۱۴	وانیک	۱۵۲
	۱۵	۱۵	یزونق	۱۵۳
	۱۲	۱۲	سیانون	۱۵۴
	۱۵	۱۵	برکنار	۱۵۵
	۳۰	۳۰	اقداس	۱۵۶
	۲۶	۲۶	آنداس	۱۵۷
	۱۵	۱۵	مزکیفنیک	۱۵۸
	۴۰	۴۰	حاجی طاق	۱۵۹
	۱۵	۱۵	قورومان	۱۶۰
	۱۵	۱۵	سوسیهرت	۱۶۱
موضعلری زده اولدینی مجهول کویلر				
	۱۰	۱۰	قورنی	۱۶۲
	۱۲	۱۲	پالاخ	۱۶۳
۵۰		۵۰	طاغ مارنیک	۱۶۴
	۹	۹	یوقاری قوخ	۱۶۵
	۸	۸	اشاغی قوخ	۱۶۶
	۱۰	۱۰	شاهقو	۱۶۷
	۱۱	۱۱	چویرمه	۱۶۸
۱۶		۱۶	علی خاموم	۱۶۹
۲۵		۲۵	سنه مورق	۱۷۰
۴		۴	استافزاد	۱۷۱
۴۰		۴۰	ارقادانق	۱۷۲
	۲۰	۲۰	قارحق	۱۷۳
	۱۵	۱۵	قوقلانوس	۱۷۴
	۱۵	۱۵	ارون	۱۷۵
	۳۰	۳۰	دوکسه شیر	۱۷۶

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کوہلرک اسماری	سردہ نومبر
	کرد	ارمنی	مجموعی		
		۱۰	۱۰	کیسان	۱۷۷
	۲۰	۱۵	۳۵	زغاق	۱۷۸
				خارداق	۱۷۹
		۳۵	۳۵	اریک	۱۸۰
				قاقشو	۱۸۱
		۱۵	۱۵	دویروک	۱۸۲
		۷	۷	طانداز - قوم	۱۸۳
		۵	۵	فارا حول	۱۸۴
		۳۰	۳۰	صرہ کوی	۱۸۵
		۲۰	۲۰	شکستان	۱۸۶
		۳۰	۳۰	قازمون	۱۸۷
		۵	۵	اینگروانق	۱۸۸
	۳۶		۳۶	یتار	۱۸۹
	۵۰		۵۰	آقلان	۱۹۰
		۱۰	۱۰	مازاق	۱۹۱
		۱۵	۱۵	آشخانہ	۱۹۲
	۵۵۶۰	۲۲۹۱	۱۱۵۱	جمعا	

یوزده (۷۰) ارمنی (۳۰) کرد بولنیور

۱۹۷ کویدن آنجق یوزدر دینک موقعی بولنه بیلمشدر. موش اووه سی اکین خصوصنده
 یک زینکیندر . بر چوق آقار صولر االدینی کچی صنعی قانالارله دخی صولانور .
 تعدد عربیه یولاری واردر . اقلیم تماماً صحیدر . قیش اولدقجه شدتلیدر . بو قضاده
 قرق بیگ ارمنی ساکن اولمغله خصوصی صورتده اهمیتی حائزدر .

اناطولینک هر طرفنده ارمنی وقوعاتی نهایت بولدینی حالده بتون ارمنی قومیتیه جیلرینک
 بقایایی بو اووهده طویلانمشلردی . بو خصوص حکومتک نظر دقتی جلب ایتمکله ۱۹۰۲
 سنه سنه قدر بو حوالیده بر قاچ طاہور فضلہ قوت بولندیرلمشدر . بو حوالیده ارمنی کرد
 مصادمه سی احتمالی هر زمان ایچون ، امولدر . انک ایچون بو جواردن روسیه یه فرار ایدن
 ارمنیلرک قسم اعظمی بر چوق زمان صکره بیله بو حوالی یه عودت ایتمکله جیسارت ایده .
 مامشلردر .

— ملاز کرد، بولانیق قضالری —

بتون وثائقه نظراً بولانیق قضایی (۱۳۵) کوی ملاز کرد ایسه (۵۰) پارچه
 کویدن عبارتدر . حالبوکه رسمی سالنامه یه نظراً ایش بر عکس کویینور .

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کوبلرک اسملری	نومبر نمبر
	کرد	ارمنی	مجموعی		
(۱) قضا مرکزی	۳۵۰	۷۰ (۲)	۴۲۰	(۱)	نوب ۱
(۲) ترکار	۱۸۰		۱۸۰		اندفالو ۲
(۳) زنکین کوی	۱۳۰		۱۳۰	(۳)	شوانشیخ ۳
(۴) جیرانلی کردلری	۱۱۰		۱۱۰		خجرددشیخ ۴
(۵) حسنانلی عشیرتی کردلری	۱۰۵	۱۰ (۴)	۱۱۵		قره آعاج ۵
(۶) لوطار کویک جنوب بندہ در	۱۳۰		۱۳۰		تہ غوت ۶
(۷) قارص مهاجر لری	۱۰۷	۳	۱۱۰		اودیجور ۷
(۸) زنکین کوی		۳۵	۳۵		دمانی ۸
(۹) حسنانلی عشیرتی کردلری		۲۵	۲۵		مہین ۹
		۱۰	۱۰		بنلی ۱۰
	۵۵	۵	۶۰	(۵)	مسودلی ۱۱
	۶۰		۶۰		مربار ۱۲
	۶۵	۱۵	۸۰		پلور ۱۳
	۸۰		۸۰		کھکارلو ۱۴
	۷۰	۹۰	۱۶۶		لوطار ۱۵
		۳۰ (۷)	۳۰	(۶)	تاتار قضا ۱۶
		۲۰	۲۰		کوحالو ۱۷
		۴۸	۴۸		سکودلی ۱۸
	۴۵	۱۵	۶۰		ریزان کوی ۱۹
	۱۱۴		۱۱۴	(۸)	شیخ یعقوب ۲۰
	۳۰	۱۰	۴۰		حرا ب عش ۲۱
	۲	۴۸	۵۰		خاچلو ۲۴
		۵۰	۵۰	(۹)	تردمک ۲۲
		۱۵	۱۵		وارسقور ۲۳
	۱۲		۱۲		ا کجان ۲۴

ملاحظات

۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ

کوئلرک اسماری

جموعی کرد نسطوری

(۱) حیرانلی عشیری	۱۸۰	۱۰	۱۹۰	الز	۲۶
(۲) پک زنگین کوی	۸۰	۱۰	۹۰	خوش کادی	۲۷
(۳) مهاجر لر	۱۰	۳۰	۴۰	شیخ دالی	۲۸
(۴) آسہ تین	۴۰	۴۰	۸۰	قوجاق (۱)	۲۹
(۵) قافقاس چرکس لری	۵۰	۲۰	۷۰	ارقاش (۲)	۳۰
	۵۵	۱۴	۷۰	آید غونق	۳۱
		۸۰	۸۰	آرلی	۳۲
	۵۰	۵۰	۱۰۰	بیواق	۳۳
	۳۵	۳۵	۷۰	موللاکت	۳۴
		۳۵	۳۵	ارال بایزید	۳۵
		۹	۹	آری	۳۶
		(۳) ۲۰	۲۹	پنوره	۳۷
		(۳) ۲۵	۲۵	الاکوز	۳۸
		۶۰	۶۰	سماشیری	۳۹
		۳۰	۳۰	یولاقارمق	۴۰
		۲۰	۲۰	یوقاری دایک	۴۱
		۲۵	۲۵	اشغی دایک	۴۲
	۲۵	۱۵	۴۰	اق اق (۱)	۴۳
		۱۰	۱۰	علی قوللان	۴۴
		۴۰	۴۰	شارباجات	۴۵
	۲	۴۰	۴۲	آرتلق	۴۶
		۴۰	۴۰	موللا داوود	۴۷
		۵۰	(۴) ۵۰	حسین کورن	۴۸
	۲۰	۱۰	۳۰	غابلان	۴۹
	۲۰	۱۰	۳۰	قوتانلی	۵۰
		۲۵	۲۵	موللاغاز	۵۱
		۵۰	۵۰	قویو	۵۲

۳۵۲۱ ۱۳۰۳ ۲۲۱۸

جمعا

پوزده (۳) ترک (۳۱) کرد (۶۳) ارمنی (۳) قافقاس چرکس لری

۱۸۹۹ تخم برینه کوره

ملاحظات

کویلرک اسامیسی

مجموعی | کرد | ارفی

ملاحظات	ارفی	کرد	مجموعی	اسامیسی	سوره سوم
(۱) بونلرک ایچنده (۳۰) کنسی کردد	۵۰	۳۵۰ (۱)	۴۰۰	ملاز کرد	۱
(۲) بوکویلر قالوبا کینک و شیقسه نه کوره	۱۵	۲۰	۳۵	آجیان	۲
یازلمش اولقله ملاز کرده بو قدر اوفق	۵۰	۴۰	۹۰	قوسمی	۳
کویلر اولسی غریب کورینور .	۶۰	۱۰	۷۰	قوره دین	۴
(۳) شیخلر رعایا کردلردندر .	۳۵	۱۵	۵۰	طالاخ باش	۵
(۴) پک بیوک دکله ده پک زنکیندر .	۶۰	۱۲۰	۱۸۰	ناقس قلده ۲	۶
	۱۵	۱۸۵	۲۰۰	دوغوق	۷
	۵	۴۵	۵۰	غانیقار	۸
		۱۶	۱۶	پچاسیان	۹
		۳۰	۳۰	قوروجین	۱۰
		۱۸	۱۸	باچه	۱۱
		۱۰	۱۰	مروق	۱۲
		۲۵	۲۵	قاضی	۱۳
		۱۵	۱۵	حاجین	۱۴
		۶۰	۶۰	موربان	۱۵
		۱۲	۱۲	قلندر	۱۶
		۳۰	۳۰	قازکول	۱۷
		۲۰	۲۰	علی قالقان	۱۸
		۳۰	۳۰	بیوک چای قون	۱۹
		۴۰	۴۰	مراد بک	۲۰
		۶۰	۶۰	اطه	۲۱
	۱۰	۱۱۰ (۳)	۱۲۰	طاندوره ک	۲۲
	۲۲	۴	۲۶	حان اوغلی	۲۳
	۱۵		۱۵	آتیار خوجه	۲۴
		۳۶	۳۶	حاصوبان	۲۵
	۵۰	۱۰	۶۰	قره فیما	۲۶
		۹	۹	باده غولان	۲۷
		۱۰	۱۰	قتارچه	۲۸
		۱۳	۱۳	سید النیس	۲۹

ملاز کرد قاضی کویلرک

ملاحظات

۱۸۹۹ تحریرینه کوره

کویلرک اسملری

مجموعی

کرد

ارمنی

۱) ایران کردلری خلیل آغا		۲۵	۲۵	شیجان	۳۰
۲) حسنانلی قبیله سی	۱۰	۹۰	۱۰۰	رستم کدیک	۳۱
		۱۹	۱۹	کسو	۳۲
		۲۲	۲۲	علی یار	۳۳
		۲۵	۲۵	حاجی یوسف	۳۴
		۳۰	۳۰	حاجی یولی	۳۵
		۱۰	۱۰	غونده آغان	۳۶
		۱۰	۱۰	دومان	۳۷
		۱۵	۱۵	قوطوان	۳۸
		۱۵	۱۵	قیشیان	۳۹
	۶	۲۰	۲۶	موللا علی	۴۰
		۶۰	۶۰	زرکت	۴۱
	۲۰	۶۰	۹۰	طاراخان	۴۲
		۱۰	۱۰	بازهن	۴۳
		۲۰	۲۰	چات	۴۴
		۱۵	۱۵	سیلا	۴۵
		۱۰	۱۰	غورمولا	۴۶
		۱۰	۱۰	داثو کول	۴۷
		۲۰	۲۰	بوله قور	۴۸
		۲۵	۲۵	فرانان	۴۹
		۱۰	۱۰	کر سالان	۵۰
	۱۰	۱۰	۲۰	خائق	۵۱
		۶	۶	قامشان	۵۲
		۱۵	۱۵	کاوردسور	۵۳
		۱۵	۱۵	آشده شیجان	۵۴
		۱۰	۱۰	افتراب	۵۵
		۱۰	۱۰	ارزا	۵۶
		۲۰	۲۰	دومان	۵۷
		۲۵	۲۵	قره جان	۵۸
		۸	۸	صوفیات	۵۹

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ		کویلرک اسملری	نمبر
	کرد	ارقی		
		۱۸	۱۸	۶۰
(*) بو کویلر کاملاً قالوبا کینک		۳۰	۳۰	۶۱
و شقہ سندن آلمشدر		۱۰	۱۰	۶۲
(۱) خریطہ دہ (طوشیطان)		۲۰	۲۰	۶۳
		۱۳	۱۳	۶۴
		۱۲	۱۲	۶۵
		۱۵	۱۵	۶۶
		۱۰	۱۰	۶۷
		۱۵	۱۵	۶۸
		۹	۹	۶۹
		۲۰	۲۰	۷۰
		۲۰	۲۰	۷۱
		۱۰	۱۰	۷۲
		۸	۸	۷۳
		۱۰	۱۰	۷۴
		۲۰	۲۰	۷۵
		۲۰	۲۰	۷۶
		۱۵	۱۵	۷۷
		۳۵	۳۵	۷۸
		۱۵	۱۵	۷۹
		۱۵	۱۵	۸۰
	۱۵	۷۰	۸۵	۸۱
		۲۰	۲۰	۸۲
		۱۶	۱۶	۸۳
	۱۰	۵۰	۶۰	۸۴
	۱۰	۵۰	۶۰	۸۵
		۳۵ (۲)	۳۵	۸۶

کویلوک اسامیسی

۱۸۹۰ تحریرینه کوره

ملاحظات

مجموعی | کرد | ارمنی

ملاحظات	مجموعی	کرد	ارمنی	کویلوک اسامیسی	ردیف
۲ (۱۵ آسه تینلی دخی واردر	۲۰	۲۰		قالی لی	۸۷
۳ (۲۰ آسه تینلی داخلدر	۱۰	۱۲	۲	باقران	۸۸
۱ (خریطه ده (شیروانش)	۳۰ (۳)	۳۰		صاری داوود	۸۹
	۱۰	۱۰		اکمال	۹۰
	۶	۶		ماغالجق	۹۱
	۲۵	۲۵		قیزیل یوسف	۹۲
	۱۵	۱۵		اقویران	۹۳
	۱۵	۱۵		رامیان	۹۴
	۴۰	۴۰		شهو	۹۵
	۱۰	۱۰		اوکوزان	۹۶
	۲۰	۲۰		قاراغاسان	۹۷
	۱۶	۱۶		غامه حیق	۹۸
	۲۲	۲۲		قوبره خ	۹۹
	۱۰	۱۰		غوما یسه ن	۱۰۰
	۲۰	۲۰		روژیمقان	۱۰۱
	۱۰	۱۰		غارادو	۱۰۲
	۱۰	۱۰		آلیقان	۱۰۳
	۸	۸		یاستیم	۱۰۴
	۱۵	۱۵		یوقاری همیک	۱۰۵
	۸	۸		آشاغی همیک	۱۰۶
	۱۰	۱۰		دالوالو	۱۰۷
	۳۵	۳۵		چاوش	۱۰۸
	۲۵	۲۵		خرابتون	۱۰۹
	۳۰	۳۰		قیزقویان	۱۱۰
	۴۳	۴۳		لیسوز	۱۱۱
	۳۵	۳۵		شروانشیخ (۱)	۱۱۲
	۳۰	۳۰		بیناتیس	۱۱۳
	۱۰۰	۱۰۰		سلطان موط	۱۱۴

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کریلک اسمایی	کریلک اسمایی
	کرد	ارمنی	مجموعی		
		۱۵	۱۵	سین	۱۱۵
		۲۱	۲۱	ریاشان	۱۱۶
		۱۵	۱۵	فیشو	۱۱۷
		۲۰	۲۰	آشق	۱۱۸
		۱۵	۱۵	فرایقوریق	۱۱۹
	۳۰	۴۰	۷۰	مارموس	۱۲۰
		۲۶	۲۶	خوشیان	۱۲۱
		۱۰	۱۰	مزروق	۱۲۲
		۱۰	۱۰	قورون	۱۲۳
		۱۰	۱۰	کسان	۱۲۴
		۸	۸	طوزیق	۱۲۵
		۱۵	۱۵	قوشچای	۱۲۶
		۳۰	۳۰	بوداق	۱۲۷
		۳۰	۳۰	یویا	۱۲۸
		۲۱	۲۱	حانی کند	۱۲۹
		۱۳	۱۳	مغالسکاوود	۱۳۰
		۱۳	۱۳	علی بولاق	۱۳۱
		۲۰	۲۰	مزرعه	۱۳۲
				قومانات	۱۳۳
		۳۰	۳۰	غافارباس	۱۳۴
				مرکدقالو	۱۳۵
		۱۰	۱۰	دوغلاق	۱۳۶
		۱۲	۱۲	قوروجق	۱۳۷
		۱۱	۱۱	ازخابن	۱۳۸
		۵	۵	قامیشلی	۱۳۹
		۱۰	۱۰	سهلهران	۱۴۰
		۶	۶	یکی کوی	۱۴۱

ملاحظات

۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ

کویلرک اسامیسی

مجموعی | ارمنی | کرد

۱۴۲ شاتراتیر

۱۳۳ آحک

۱۴۴ قرہ کوز

۱۴۵ تیلو

۱۴۶ باستم

۱۴۷ چارتیق

۱۴۸ قاقو

۱۴۹ چوروان

۵۷۰ | ۳۶۴۲ | ۴۲۱۲

جمما

یوزده (۸۷) مسلمان (۱۳) ارمنی بولنور

بولانیق قضالرسنك كویلی

بو ایکی قضا یکدیگرینه ملاصق اولوب اردلرنده پک زیاده کوزه چارپه حق بر حدود طبیعی موجود دکدر . ملاز کرد اووه سی بولانیق اووه سیله طوغریدن طوغری به برلشور . بونک ایچون بر قضایه عاند اولان کویک دیگر قضاده ظن ایدلسی پک بسیط بر حال اولور . بولانیق قضاسنك ۵۲ پاره کوینك آنجق (۳۲) سنك وملاز کردك ۱۴۹ پاره کوینك آنجق (۳۷) سنك موقعلری تتبع ایدلشدر . بوندن آکلاشیلیور که بوسوک قضا او درجه تدقیق ایدلماشدر . بو ولایتده یوزده ۶۳ ارمنی کوی، ملاز کرده ایسه یوزده سکسان بش کرد کرد کوی واردر . ملاز کرد قضاسی ارضروم ولایتك ایچروسنه طوغری قره یازی اووه سنك شمال قسمی کاملاً محتوی اولق اوزره ایلرولمشدر . بو منطقه ده حکومت نفوذی پک ضعیف ایدی . بوراده هیچ ارمنی کوی یوقدر . بوراده کی کردلر پک وحشیدر . حدوده پک یقین اولسنه رغماً تدقیق ایدیله مامشدر .

بولانیق قضاسنده پک چوق اکین ترلاری واردر . ملاز کرده نسبتاً آزدر . بوراده حیوان یتشدیرمک چیفتجیلکدن ایلروده در . حسنانلی عشیرتی کردلرینه دائر بوجدوللرده کی ارقام تمام دکدر . حسنانلی اولدقجه چوق نفوسلی بر عشیرتدر . بش حمیدیه آلابی تشکیل ایدیلر . ملاز کرد ۲۷ و ۲۸ نجی آلابلرک مرکزیدر . ۳۰ نجی آلابده قوب کوینده در . ارضروم ولایتده کی حنسنده ۲۱ و ۲۹ نجی آلابلر واردر .

— وارطو قضاسی —

قالو با کینک [اسیای عثمانی عسکری استاتستیقی ایچون منابع] نام اثرینک برنجی جلدینک برنجی قسیمنك ۲۸۵ نجی حقیقه سندن عیناً اخذ ایدیلرک هیچ بر کویا تبذیله حاجت کورکسزین وارطو قضاسنده اثر اولان جدول ترتیب ایدلشدر . بووشیقه ده بتلیس ولایتك مجموع کویلی (۱۷۵۳) اوله رق کویستلمش ایسه ده (۲) بیک راده سنده اولسی ده ها موافقدر .

چونکه اوزماندنبرو کچن مدت ظرفنده بدرجه به قدر کویلرده کی خانه مقداری تزايد ایتسی پک طبیعیدر . مثلاً قضا مرکزی اولان کم کمده او تاریخده (۸۵) خانه ایکن بو کون (۱۵۰) خانه اولمشدر .

ملاحظات	تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹			کولبرک اسملری	مردم شماری
	قافقاس چکسلری	کرد	ارمنی		
(۱) قضا مرکزی بر قاج	—	۷۰	۱۵	۸۵	۱ کم (۱)
دکاندن ببارت بازاری واردہ	—	۲۲	—	۲۲	۲ ایناخ
(۲) چہ جن ولزیکلر	—	۲۴	—	۲۴	۳ لکلک
(۳) بوکوی موش قضانہ	—	۱۸	—	۱۸	۴ خیر خروت
تابعدر	—	۷	—	۷	۵ قولوفان
	—	۷	—	۷	۶ کستہ مرت
	—	۱۶	—	۱۶	۷ خوشن
	—	۱۹	—	۱۹	۸ کولوک
	—	۶	—	۶	۹ غورمہ
	—	۹	—	۹	۱۰ غانیبی
	—	۲۲	—	۲۲	۱۱ مرکہ بیج
	۷۰	—	—	۷۰	۱۲ جالبوغوز
	۵۰	—	—	۵۰	۱۳ تہ کوی
	۱۸	—	—	۱۸	۱۴ آی قان
	۴۵	—	—	۴۵	۱۵ زہرنت
	—	—	۲۰۰	۲۰۰	۱۶ دیب طاغ
	—	—	۷۵	۷۵	۱۷ کوندریم
	—	—	۴۵	۴۵	۱۸ باسقان
	—	۵	۲۰	۲۵	۱۹ دودان
	—	۲۴	—	۲۴	۲۰ صالان
	—	۱۵	—	۱۵	۲۱ طاطان
	—	۶	—	۶	۲۲ قارا کووج
	—	۲	—	۲	۲۳ چاحولبق
	—	۱۵	—	۱۵	۲۴ قوم حاشون
	—	۱۱	—	۱۱	۲۵ جوسان
	—	۱۱	—	۱۱	۲۶ بودان
	—	۱۹	—	۱۹	۲۷ آہران

کرم ناچیسی

چالبوغوز قریبی

کوندریم ناچیسی

خارمانی ناچیسی

قزل باش کردلہ قسماہ اسماعیل
 صورت عمومیہ جہ خارمانی
 عشرتہ منسوریلر

کتابخانه عمومی

کویلرک اسملری

۱۸۹۹ تجزییرینه کوره

ملاحظات

مجموعی ارمفی کرد قافقاس چرکملری

۲۸	منکله	۸	—	۸	—
۲۹	خواریق	۸	—	۸	—
۳۰	جووه راق	۵	—	۵	—
۳۱	حاش حوش	۱	—	۷	—
۳۲	شامان	۸	—	۸	—
۳۳	صوفیان	۱۲	—	۱۲	—
۳۴	روقوسان	۲۰	—	۲۰	—
۳۵	موسقان	۱۴	—	۱۴	—
۳۶	قوزیق	۱۰	—	۱۰	—
۳۷	جانلی سهرین	۱۳	—	۱۳	—
۳۸	یوقاری استوفان	۱۱	—	۱۱	—
۳۹	اشاغی	۱۳	—	۱۳	—
۴۰	زه نکلان	۲۷	—	۲۷	—
۴۱	دیادین	۴۵	—	۴۵	—
۴۲	خولان	۲۲	—	۲۲	—
۴۳	حاجی بك علیا	۷	—	۷	—
۴۴	سنلا	۱۶	—	۱۶	—
۴۵	کدراش	۴۴	—	۴۴	—
۴۶	دورابک	۱۲	—	۱۲	—
۴۷	حییات	۲۲	—	۲۲	—
۴۸	سلطان شق	۱۹	—	۱۹	—
۴۹	که ویراش	۱۸	—	۱۸	—
۵۰	کسور	۲۵	—	۲۵	—
۵۱	یوقاری الاکوز	۱۹	—	۱۹	—
۵۲	اشاغی	۱۳	—	۱۳	—
۵۳	قلعه جک	۱۵	—	۱۵	—
۵۴	آندر	۴۱	—	۴۱	—

خارمانلی ناچهسی

دادین ناچهسی

کوردلره قسماً مسلمانلر صورت عمومیده
 قزل باش عشیرتیندنلر و نسو بدولر .
 کردلرک برقصی جیلالی عشیرتینه و برقصیده ره یادر .

۱۶

کویلیک اسملی

۱۸۹۹ تجزیرینه کوره

ملاحظات

تجموعی | ارمنی | کرد | آقافقاس چرکسلی

کوردزک بر قسمی جلیلانلی
عشیر تنه بند بر قسمی دهه عالیور

دیزین لاجیه

۵۵	غارخوت	۱۷	—	۱۷
۵۶	قاراش	۱۱	—	۱۱
۵۷	شیخ بر	۹	—	۹
۵۸	خرابه یعقوب	۳	—	۳
۵۹	دربا	۲۸	۴	۳۲
۶۰	شیخ پیر	۲۵	—	۲۵
آئیده کی کویلیک وارطو قضاسنه ملحق اولدینی				
۶۱	یوقاری خانزورک	۱۹	—	۱۹
۶۲	اشاغی	۱۵	—	۱۵
۶۳	اماسه	۱۵	—	۱۵
۶۴	شب	۱۱	—	۱۱
۶۵	ایکنه لی	۲۰	—	۲۰
۶۶	طاری جیسه رک	۹	—	۹
۶۷	ده ریک	۷	—	۷
۶۸	آدره ز	۸	—	۸
۶۹	حالین	؟	—	؟
۷۰	ساد شیخ	؟	—	؟
۷۱	غاموخ	۱۵	—	۱۵
۷۲	مزوران	۱۰	—	۱۰
۷۳	قاشقار	۷	—	۷
۷۴	اسپاجی	۶	—	۶
۷۵	سهوو	؟	—	؟
۷۶	قزله	۲۷	—	۲۷
۷۷	شیطانلی	؟	—	؟
۷۸	سهویک	؟	—	؟
۷۹	باش کوی	؟	—	؟

تجموعاً | ۱۷۵۳ | ۳۶۰ | ۱۱۸۰ | ۱۸۳

پوزده (۸۰) مسلمان (۲۰) ارمنی

بوندن اقدم جغرافیا قسمندہ وارطویہ دائر جدول ترتیب ایدیلورکن سہوا ۱۸۳ قافقاس چرکسارینک خانہ لریدہ کرد خانہ لری میانہ ادخال ایدلمش اولمغلہ بتلیس ولایتک عمومی خانہ یکونندہ کوریلان تفاوت بوندن ایلر وکلشدر .

وارطو قضاسی بیک کول طماعی خط مستقیم میاهی استقامتندہ خالوفان کویندن کم کہ قدر تتبع ایدلمشدر . خالوفان کویندن کم کہ صوینک وادیسای غایت کوزل وتماماً کوریلور . دہا ایلرودہ طاوور طاغنگ طراقواری تپہ لری کوریلور . بو دخی کنج و قوالپ قضالرینی بربرندن آیرر .

وارطودہ حیوان یتیشدیرمک چفتجیلکدن دہا ایلرودہ در .

بو حوالیدہ کی جیرانی عشرتی نسبتاً دہا زنکیندر .

بوعشائر ۳۳۳۱ و ۳۳۳۰ نجی نومرولی آایلری تشکیل ایتدیلرکہ مرکز لری کم کمدر .

خارمانلی کرد لری عمومیتلہ قزلباشدر . بونلر عمومی عسکر لیکہ تابعدرلر . فقط یک

ارزو ایلہ سلاح آلتہ کیتمز لر . غایت پیس و فقیر بر حالہ یشار لر .

تبع ایدیلان محللردہ کوریلان برچوق کویلرک اسملری جدہ بدہ بولنہ مامسنگ اسبابی

اکلاشیلہ مامسندر . ایشته بو قبیلندرکہ بر قسم کویلردہ جدولہ محرر اولدینی حالہ نتبع

انسانسندہ اراضی اوزرنده بولنہ مامش اولمغلہ جدولہ (؟) استفہام اشارتی ایلہ کوسترلمشدر .

یالکز بو اسملر ارہ سندہ کرک تلفظ و کرک اسکی ویکی اسم اولمق اعتباریلہ تفاوت حاصل

اولمشدر .

— صاصون قضاسی —

موش سنجاغنگ صاصون قضاسندن ماعدا دیکر درت قضاسی کاملاً تتبع ایدلمشدر .

V. Cunet وثیقہ سندہ عمومیتلہ صاصون حوالیسندہ ۱۰۰۲۷۰ مسلمان ۸۳۸۹ ارمنی

۹۷۰ یزیدی و ۳۷۲ سائرہ کہ جمعاً ۲۰،۱۰۱ کشتی کوسترلمشدر .

فقط اون سنہ اقدم صاصون قضاسی شمیدیکی کچی صاصون ایلہ خازو قضالری مجموعنہ

تعبیر اولمزدی . او زمان خازو سعرد متصرفلنہ تابع ایدی .

صورت عمومیہ بدہ سعرد سنجاغنگ ۱۰۰۰۱۴۸ نفوسندن نفس سعرد ، رخنوان ،

حارزان ، شیروان ، برواری قضالرینک نفوسی طرح ایدیلہ جک اولسہ ۱۰۰۰۰۰ کشتی قالور .

کرچہ بو حساب بر درجیہ تخمینہ اولوب ۱۸۹۹ سنہ سندنبرو بو قضا نفوسلریدہ

ہر یردہ اولدینی کچی بر مقدار تزیاید ایتمشدر ، یوزدہ اون تزیاید قبول ایدلسہ ۳۳۰۱۰۰ کیشی

ایدر . بونلردن (۱۶،۹۰۰) مسلمان (۱۴،۷۰۰) ارمنی (۱،۱۰۰) یزیدی (۴۰۰)
سائر حساب ایلمک اقتضا ایدر .

۱۸۶۹ سنه سی مشهور المان معلمی دو قنور بهاق ایله برلکنده هر درلو تضایی کوزه
آدیردرق شو وحشی طاوور طاغنک وسطی اولان صاصونک ایچ طرفلرینی برکراه اولسون
کورمک تصمیم ایلدی .

سعددن حرکت ایروب موش اوؤدسنک وسطی استقامتجه یوله چیقادی . هر تقدیر
منتظم برخریطه یوق ایدیسه ده حکومت محلیه نیک مساعده سیله رفاقته ۱۵ سواری آلهرق
یوله چیقادی . عزیمتده طوغریجه سیلوانه عودتده موش عرض دائر سنک غربندن طاوور
طاغنی آشیله چقدی . بویله بریول اتخابندن مقصد طاوور طاغنی ایکی دفعه آشمق
ارزوی ایدی . فقط حساب یا کاش چیقادی . برلکنده کیدن اون بش سواری ایله بر
ضابط دیگر سیاحین مثالو ایلمک دفعه بو حوالی به کلش اولملریله یولی بیامدن کورن
ایله ارده کی صون سؤالده ده ایلمک کونی آکلاشه ما ق یوز کوستردی .

برنجی کونی صاصونی شمالدن طولاشدیغمز . سویلندی . ایکنجی کونی برچوق اوزون
ویوروجی بر پاتقا یولی سیاحتندن صکره مالاطو طاغنک شمال اتکنده بولنان تنکرد
کوبنه ایشام کچ وقت مواصت اولندی . بوراده صاصون قائممقامنک حازوده بولندی
اکلاشادی . صاصون کورولمک ارزوی اظهار ایلدیسه ده محافظ قطعه قوماندانی ملازم
آمرلردن آلدینی امر قطعینک حازویه قدر کیدیلسی و اورادن عودتده سیلوانه کلک اولوب
صاصونده ایشی اولیه جفتی ایلو سوردی .

حالبوکه حارزاندن کراتله اوزاقدن کورولمش اولان مالاطو طاغنک جنوب جهتی یقیندن
کورولمک پک فائده لی اوله جنی ملاحظه سی درحال محافظ ضابطک تکلیفی قبوله مجبوریت
حس ایتدیردی . بواده کیجه دخی بر کوی خانه سنده مسافر قالندی . بوراده بو حوالیده
دائمی صورتده سیار صاتیق یلفله مشتهر بر تجاره راست کنددی . بوندن آلمان معلومه
کوره تنظیم اولنان جدول بروجه آتیدر :

صرد نوم و ویدی	کویلرک اسملری	سکینه نك ملیتی	ملاحظات
	تنگرد صونك صاغ		
	ساحلنده کی کویلر		
۱	تنگرد	ارمنی	
۲	اروه دوست	؟	
۳	غانغریبق	کرد	
۴	ره شنیق	کرد	
۵	که ده کیتس	کرد	
۶	شود فاریق	ارمنی	
۷	غورتر	ارمنی	
۸	وارطانوس	ارمنی	
۹	شاسوی	ارمنی	
۱۰	شاشرت	کرد	
۱۱	مانیشقوت	ارمنی	
۱۲	غاشکیشینک	کرد	
۱۳	ماغریبق	ارمنی	
۱۴	آردزوهک	ارمنی	
۱۵	میدربانق	کرد ارمنی	
۱۶	جاسقراق	کرد ارمنی	
۱۷	بوزه کان	کرد	
۱۸	قابا سکرد	کرد	
۱۹	قاشیک	کرد	
۲۰	بی وی	ارمنی	
۲۱	چمه لان	ارمنی	
۲۲	خرشیک	ارمنی	
۲۳	میشقاخ	ارمنی	
۲۴	تاجار	ارمنی	
۲۵	پشوتس	ارمنی	

کوردی	کویلرک اسامیسی	سکینه‌نک ملیتی	ملاحظات
۲۶	قوتوق	ارمنی	
۲۷	فاروق	ارمنی	
۲۸	شینوتسوربق	ارمنی	
۲۹	پلوق	ارمنی	
۳۰	دارخانه	؟	
۳۱	تەروق	ارمنی	
۳۲	خورونوکەس	»	
۳۳	کتشرنیک	»	
۳۴	میگتەنیک	»	
۳۵	طاشبدریق	»	
۳۶	پشانق	»	
۳۷	ماریستا	»	
	تەنگردصوینک صاغ ساحلەندەکی کویلر		
۳۸	مەغانق	کرد	
۳۹	پیشنیق	ارمنی	
۴۰	گزی - (فیزی ؟)	ارمنی کرد	
۴۱	ایجتزانق	ارمنی کرد	
۴۲	کوزشن	ارمنی	
۴۳	آرتق حیان	ارمنی کرد	
۴۴	تسوراشبی	ارمنی کرد	
۴۵	قومردەر	ارمنی	
۴۶	آسن وو	ارمنی کرد	
۴۷	پیشنهک	کرد	
۴۸	د الیور	ارمنی کرد	
۴۹	حاشت	ارمنی کرد	
۵۰	حروتخ	ارمنی	
۵۱	غوراف	ارمنی کرد	
۵۲	چاغوشق	»	

سکینه نك ملیتی	کویلرک اسامینی	ص ۷۰	سکینه نك ملیتی	کویلرک اسامینی	ص ۷۰
کرد	مشرطان	۷۰	ارمنی	خاتمی	۵۳
»	باش تیوم خاخم	۷۱	»	بادارموت	۵۴
			کرد	داغانهر	۵۵
	بو قضایه عائد دیگر		ارمنی	قابیلجوس	۵۶
	کویلر		»	ناطاخا	۵۷
کرد	کلسانه	۷۲	»	حواق	۵۸
»	تیوق	۷۳	»	غوش	۵۹
ارمنی	پاپورا	۷۴	کرد	شرباخ	۶۰
؟	غالقامو	۷۵	»	شط	۶۱
؟	ماییک	۷۶	»	آی غرس	۶۲
کرد	قورشلق	۷۷	»	مانهران	۶۳
»	ذورا کوزون	۷۸	»	پاپور	۶۴
»	زه رشا که ٹوک	۷۹	»	مانچک	۶۵
»	غونوسکی	۸۰	»	طامونق	۶۶
؟	کالوری	۸۱	ارمنی	نورشن	۶۷
کرد ارمنی	حوزو	۸۲	کرد	شیخان	۶۸
			کرد	حر کینمو	۶۹

بو تجار دن دها زیاده تفصیلات آملق ارزو ایدلمش ایسه ده امکان حاصل اولمامشدر .
 صباحین بورادن حرکته یولده صاصون قائممقامنه راست کاندی . قاباجوس کوی غایت
 فوق العاده وضعیتده در : ملاطو ط اغنک ۱۵ و درست قدر جوینده و بش آتی یوز قدم
 ارتفاعنده یالچین بر قیانک تپه سنده بتون باغلق باغچه لک اره سنده ۲۵۰ و ۳۰۰ خانه لی رکوی

— سعرد و کنج سنجاقلری —

— سعرد سنجاغی —

سعرد سنجاغی حقنده Guinet ک وثیقه سی بر برینک عیندر . فقط قضالک آری آری
 نفوس مقداری اره سنده بوجه آتی فرق واردر .

سالنامه ده	V Guinet وثیقه سنده	
۱۵۰ کوی	۲۷۰ کوی	شروان قضاسی
» ۲۰۵	» ۶۱	» نهرو
» ۱۸۲	» ۲۴۹	» حارزان

ملاحظات	شماره	کویلرک اسماییسی	نومر ویدی
کرد	۱۶	طاولیک	۱
ارمنی کرد	۲۵	تول (تیل)	۲
آتوری	۲۰	آوت-خری	۳
کرد	۲۰	آوت-جوری	۴
ارمنی کرد	۳۰	بالهک	۵
زیدی	۱۰	غوبان	۶
آتوری کرد	۲۰	بلاکال	۷
ارمنی کرد	۳۰	جاو	۸
کرد	۱۰	کیا قلاق	۹
کرد	۱۲	اوشی	۱۰
کرد	۱۰	یشی	۱۱
ارمنی کرد	۴۵	حسینی	۱۲
	۲۰	درغالب	۱۳
کرد	۲۰	دودونسو	۱۴
	۱۵	قاسریک	۱۵
	۱۰	باتل	۱۶
	۱۵	جام قورق	۱۷
	۲۰	غامیر	۱۸
کرد	۱۵	غوزیق	۱۹
	۱۵	رانقالی	۲۰

ص. نومبر و س. نومبر	کویلرک اسملری	خانه مقدری	ملاحظات
۱	سعد	۲۰۰۰	(۱) سنجاغک مرکزی، (۱۵۰۰) کرد (۵۰۰) ارمنی خانہ سی
۲	الانزکر کرد	۵۰	اصل ارمنیلر غریغور یانلردر . پک آزی قتولکدر . بومیانده
۳	آرانغوز کرد	۴۰	۴۰ خانہ یعقوبیدر . بازار ی بیوک خانہ لری اسکی اصولده .
۴	طومیک (?)	۶۰	(۲) بیوک کوی شرق اصولی کار کیر بیوک خانہ لر .
۵	تیلو = کرد	۲۰۰	(۳) کلدانی بوراده قتولیک نسطوری دیمکدر .
۶	خرساف کرد	۶۰	
۷	سهوو	۳۰	
۸	دمیرطوس		
۹	تموسی		
۱۰	تہل	۲۰۰	(۳)
۱۱	حدیت		
۱۲	ساداح		
۱۳	غدیانیس		
۱۴	مار یعتوب در	۴۰	
۱۵	مولاجنو	۱۰	
۱۶	فسکین	۱۵	
۱۷	قالوق	۳	
۱۸	بو قیر	۵	
۱۹	قربوا	۱۵	
۲۰	قو طی	۱۵	
۲۱	ای نیق	۲۰	
۲۲	بکیان	۶۰	
۲۳	سیندیا	۲۰	
۲۴	سیا	۴۰	
۲۵	قادیا	۳۰	
۲۶	باکرسی	؟	
۲۷	شارح	؟	

سعد قضا سنده پک کوزل اکین ترلاری واردر . باغلرده توئون ترلاری واردر .
 کویلیر بالخاصه چفتجیلکله مشغولدر .
 عشرت کردلری یوقسهده عمومیتله سعد کردلری زنگیندر . قضاالده اک مهم یول
 سعددن بتلیسه کیدن کچی یولیدر . بتلیس - موصل اک کسدیرمه کروان یولی بورادن
 کچر .
 بیشر ، شیلوان ، ایلججه قضاالری جدولاری بر وجه آتیدر .

۱۸۹۹ تحریرینه کوره

ملاحظات

کوبلک اسامی

انسطوری	کرد	ارمنی	مجموعی
---------	-----	-------	--------

انسطوری	کرد	ارمنی	مجموعی	کوبلک اسامی	سوره یوسفی
	۵۵	۵	۶۰	المدین (۱)	۱
		۵۰	۵۰	جناسقار	۲
		۲۰	۲۰	کدیک	۳
		۱۵	۱۵	کوارزو یوقاری (۲)	۴
		۹۰	۹۰	کوارزو اشاغی	۵
	۲۰		۲۰	یازبوت	۶
	۲۰	۴۰	۶۰	قاراصولا	۷
	۳۵	۳۵	۷۰	بیلاوار	۸
	۱۵	۳۰	۴۵	تلمز	۹
	۱۵	۲۵	۴۰	ارمی	۱۰
	۴۰	۴۰	۸۰	الو	۱۱
	۴۰	۴۰	۸۰	قورق (قورز)	۱۲
		۲۰	۲۰	تلیرز	۱۳
		۸۰	۸۰	آلغامی	۱۴
		۴۰	۴۰	کهریک	۱۵
		۲۰	۲۰	داودی	۱۶
		۳۰	۳۰	شیقوستین	۱۷
	۱۵	۱۰	۲۵	باسور	۱۸
۱۰		۱۵	۲۵	باحاراساح	۱۹
	۴۰	۴۰	۸۰	زارچر (زورچم)	۲۰
۱۵			۱۵	چرنویان	۲۱
۱۰			۱۰	شیمس	۲۲
۱۰			۱۰	شاه سم	۲۳
	۸	۷	۱۵	مزارارام	۲۴
۱۵		۱۰	۲۵	آزیق یوقاری	۲۵
۱۰		۱۰	۲۰	اشاغی (۳)	۲۶
		۲۰	۲۰	زهوق	۲۷

ملاحظات	۱۸۹۹ تجریرینه کوره			کویلرک اسماری	شماره نومبر	
	نسطوری	کرد	ارمنی			مجموعی
(۱) ریشقوتان عشیرتی کردلری		۱۰		۱۰	شاهها	۲۸
		۵		۵	بالین	۲۹
		۱۰		۱۰	شیتافنی	۳۰
		۶		۶	صولان	۳۱
		۱۰		۱۰	مزرعه	۳۲
		۱۰		۱۰	باکرت	۳۳
		۱۰		۱۰	سیخوران	۳۴
		۵	۵	۱۵	باحس	۳۵
		۳۰		۳۰	سنان (۱)	۳۶
		۲۰		۲۰	چیندرک	۳۷
		۴۰		۴۰	قره سنان (۵)	۳۸
		۱۵		۱۵	قاپری	۳۹
		۱۰		۱۰	زلاق	۴۰
		۱۰		۱۰	غوبین	۴۱
		۲۰		۲۰	مرزا باغان	۴۲
		۱۵		۱۵	آق چوبان	۴۳
		۱۰	۱۰	۲۰	درغامو	۴۴
		۸۰	۸۰	غوندجان	۴۵	
	۱۰	۵	۱۵	بالاغولان	۴۶	
	۱۰	۱۰	۲۰	بیلوقان	۴۷	
	۱۰	۱۵	۲۵	کلووولان	۴۸	
		۲۵	۲۵	غوجاق	۴۹	
	۱۵	۱۰	۲۵	مارینان	۵۰	
	۱۰		۱۰	موزغالان	۵۱	
	۱۰		۱۰	طیار	۵۲	

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ			کویلرک اسماری	نمبرہ نمونہ
	تسطوری	کرد	ارمنی		
		۴۰		۴۰	غالقامیک ۵۳
		۱۶		۱۶	شانادر ۵۴
		۲۰		۲۰	راشونامالار ۵۵
		۲۵		۲۵	لیچک ۵۶
		۱۰		۱۰	شووہ ۵۷
		۱۰		۱۰	بالقان ۵۸
		۱۰		۱۰	صالیب ۵۹
		۳۵		۳۵	زیلان ۶۰
		۲۰		۲۰	شیخ غووان ۶۱

سیلوان قضااسنك جدولدر
دیاربكر ولايته تابع

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینه کوره				کویلرک اسملری	سوره مجموعی
	تسطوری	کرد	ارمنی	مجموعی		
	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۵۰۰	فارقین (*)	۱
		۳۵		۳۵	خالقا	۲
		۲۵		۲۵	باتقانیقش	۳
		۲۰		۲۰	زوریا	۴
		۲۰		۳۰	تلمین	۵
		۳۵		۳۵	غوندرهشو	۶
		۴۰		۴۰	بایسیدان	۷
		۲۵		۲۵	کزه نو	۸
		۲۰		۲۰	میرغاواش	۹
		۳۵		۳۵	سیلمک	۱۰
		۲۰		۲۰	غوریسی	۱۱
		۱۰		۱۰	برخاناش	۱۲
		۲۲		۲۲	غارای	۱۳
		۱۵		۱۵	کغلا غلهلی	۱۴
		۵۰		۵۰	غوسی	۱۵
		۱۵		۱۵	قوقو	۱۶
		۲۵		۲۵	هیثریقو	۱۷
		۲۰		۲۰	بوقاری غلاط	۱۸
		۶۰		۶۰	اشاغی »	۱۹
		۲۵		۲۵	مرخولیا	۲۰
		۲۵		۲۵	تربه باباخان	۲۱
		۲۰		۲۰	صوریشان	۲۲
		۲۰		۲۰	غره مرغی	۲۳
		۳۵		۳۵	سردار	۲۴

(*) بعضاً سیلوان و بعضاًده (میافارقین) تعبیر اولنور . غایت بیوک چارشوسی واردر .

باغچهلر و ترلالری طاش و ذیوارلرله محاطدر .

ملاحظات

تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹

کویلک اسماری

نسٹوری	ارمنی	کرد	مجموعی
--------	-------	-----	--------

	۱۵		۱۵	کر کر میک	۲۶
	۳۵		۳۵	الادین	۲۷
	۱۸		۱۸	ترن	۲۸
	۲۵		۲۵	کر حباش	۲۹
	۴۵		۴۵	باش کوی	۳۰
	۳۳		۳۳	تراویقا	۳۱
	۲۷		۲۷	اوانک	۳۲
	۳۵		۳۵	حامشلو	۳۳
	۲۸		۲۸	جاده	۳۴
	۲۰		۲۰	موقرا	۳۵
	۲۰		۲	وایسقان یوقاری	۳۶
	۲۵		۲۵	وایسقان اشاخی	۳۷
	۲۰		۲۰	کیرفانیاط	۳۸
	۳۵		۳۵	صوصا	۳۹
	۲۲		۳۲	زدهنگلو	۴۰
	۲۰		۲۰	خر ابادرو	۴۱
	۱۵		۱۵	خازریقا	۴۲
	۲۰		۲۰	بلخلی	۴۳
	۲۰		۲۰	قاله کی	۴۴
	۲۰		۲۰	اومرا	۴۵
	۲۰		۲۰	حیشقامرن	۴۶
	۲۲		۲۲	حایق	۴۷
	۳۵		۲۵	آزدین	۴۸
	۲۰		۳۰	شه برخاط	۴۹
	۵۰		۵۰	خاشطا	۵۰
	۳۵		۳۵	داوورز	۵۱

۱۸۹۹ تحریرینہ کورہ

ملاحظات

کویلرک اسملری

مجموعہ

مجموعی | ارمنی | کرد | نستوری

	۲۰		۲۰	حادثی رایش	۵۲
	۲۵		۲۵	کەر	۵۳
	۲۵		۲۵	یازمارس	۵۴
	۲۰		۲۰	خادیق	۵۵
	۲۵		۲۵	زر نوکی	۵۶
	۳۰		۳۰	مرانو	۵۷
	۲۰		۲۰	باربواش	۵۸
	۲۰		۲۰	مهلقا	۵۹
	۳۵		۳۵	جوومات	۶۰
	۴۰		۴۰	فلات	۶۱
	۸۰		۸۰	سده حین	۶۲
	۱۵		۱۵	کفر	۶۳
۴۵	۷۵		۱۲۰	بوشاد	۶۴
	۴۰		۴۰	بازوخ	۶۵
	۲۰		۲۰	چیچقا	۶۶
	۶۰		۶۰	فرهاند	۶۷
	۶۵		۶۵	هرشان	۶۸
	۲۶		۲۶	تاحق	۶۹
	۵۰		۵۰	قوربابت	۷۰
	۳۰		۳۰	بهزووان	۷۱
	۲۰		۲۰	قانیسی	۷۲
	۴۰		۴۰	غوقانه	۷۳
	۳۷		۳۷	غوندملاو	۷۴
	۳۴		۳۴	قیمحوق	۷۵
	۱۹		۱۹	رمدانغو	۷۶
	۲۴		۲۴	علیا	۷۷
	۲۳		۲۳	داحوما	۷۸
		۴۵	۴۵	حاجی خان	۷۹
		۳۰	۳۰	علی بانقا	۸۰
		۲۵	۲۵	بابادین	۸۱
		۶۰	۶۰	حیلین	۸۲

تحریرینہ کورہ ۱۸۹۹

ملاحظات

کوئلرک اسماری

نمبر نمونہ

مجموعی | ارہنی | کرد | نسطوری

			۵۰	۵۰	تربابا	۸۳
			۳۰	۳۰	قورید	۸۴
			۶۰	۶۰	فرا	۸۵
			۴۰	۴۰	سالکیان	۸۶
			۱۵	۱۵	دوریش	۸۷
			۲۰	۲۰	قوردشا	۸۸
			۴۰	۴۰	دیدا	۸۹
			۳۰	۳۰	دزیرق	۹۰
			۶۵	۶۵	کیات	۹۱
			۶۲	۶۲	حسینو	۹۲
			۳۰	۳۰	میرامیا	۹۳
			۳۲	۳۲	آصیلو	۹۴
			۸۵	۸۵	خوشتار	۹۵
			۲۵	۲۵	بیل بیل (بابل)	۹۶
			۳۵	۳۵	زہن زہن	۹۷
			۳۰	۳۰	بایق	۹۸
			۲۸	۲۸	خورد	۹۹
			۲۵	۲۵	زیر	۱۰۰
			۲۲	۲۲	قلیسی	۱۰۱
			۶۸	۶۸	اشطا	۱۰۲
		۲۰	۲۰	۴۰	پیرقلعہ	۱۰۳
			۷۰	۷۰	بازور حوروم	۱۰۴
			۳۰	۳۰	الادینو	۱۰۵
			۳۵	۳۵	کلامو	۱۰۶
			۲۵	۲۵	چیتل	۱۰۷
			۱۵	۱۵	کینیحول	۱۰۸
			۱۳	۱۳	ہرمز	۱۰۹
			۱۰۰	۱۰۰	خودنوو	۱۱۰
			۱۵	۱۵	خلیسی	۱۱۱
			۲۰	۲۰	خرالیا	۱۱۲

ایلیجه قضا سنک جدولیدر
دیاری بکر ولایتده

ملاحظات	۱۸۹۹ تحریرینه کوره				کوبلرک اسامیسی	سیر
	نسطوری	کرد	ارمنی	مجموعی		
	۲۰۰	۶۰۰	۲۰۰	۱۰۰۰	ایلیجه	۱
	۵	۱۰	۸۵	۱۰۰	مالاختو (مال)	۲
		۱۰		۱۰	طوطه	۳
		۵۰		۵۰	حوراق	۴
		۵۰		۵۰	داراغال	۵
		۲۰		۲۰	دهریک	۶
		۵	۵۵	۶۰	غایاقن	۷
		۴۰		۳۶	جوفوتنه	۸
	۱۰	۴۰		۵۰	بامتنه	۹
		۵۰		۵۰	زاقاق	۱۰
		۵۰		۵۰	بشیمته	۱۱
		۱۰		۱۰	بامور	۱۲
		۶۰	۶۰		کەر	۱۳
		۱۵۰		۱۵۰	شاشان	۱۴
		۶۰		۶۰	سینه	۱۵
		۵	۲۰	۲۵	شاطهیک	۱۶
		۴۵	۵	۶۰	اقطاغ	۱۷
		۲۰		۲۰	الاخت	۱۸
		۱۰		۱۰	سیس	۱۹
		۸۰		۸۰	درخوس	۲۰
		۵۰		۵۰	چنه سور	۲۱
		۱۰۰		۱۰۰	خازان	۲۲
		۱۵		۱۵	بتلاح	۲۳
	۱۰	۵۰		۶۰	خاخال	۲۴

کویلیک اسملری

۱۸۹۹ تحریرینه کوره

ملاحظات

تسطوری	کرد	ارمنی	مجموعی
--------	-----	-------	--------

	۶۰		۶۰	قاروس	۲۵
	۵۰	۱۰	۶۰	کانیاس	۲۶
	۵۰		۵۰	حسینک	۲۷
		۶۰	۶۰	آه قام	۲۸
	۵۰		۵۰	فردس	۲۹
۱۰	۴۰		۵۰	فیس	۳۰
	۱۵		۱۵	دات بوغرا	۳۱
	۲۰		۲۰	آن غور	۳۲
	۵۰		۵۰	ده زده ت	۳۳
۱۰	۵۰		۶۰	سرد	۳۴
	۵۰		۵۰	درخان	۳۵
	۴۰		۴۰	جمالاس	۳۶
	۳۰		۳۰	بریاس	۳۷
	۱۵		۱۵	کیاله	۳۸
	۲۰		۲۰	میاسما	۳۹
	۱۵۰		۱۵۰	شلامازون	۴۰
	۱۵		۱۵	مارق	۴۱
	۲۰		۲۰	قورخ	۴۲
	۶۰		۶۰	غومه	۴۳
	۲۰		۲۰	زه رخت	۴۴
	۱۵		۱۵	زکه نیک	۴۵
	۳۰		۳۰	در شیحت	۴۶
	۲۰		۲۰	خور مق	۴۷
	۲۰		۱۲۰	غله دار	۴۸
	۲۰		۲۰	غالادور	۴۹
		۱۲۰	۲۰	اوبوم	۵۰
	۱۰		۱۰	پیر	۵۱
	۵۰		۵۰	صارینس	۵۲

بر واری قضاسی

آز تتبع ایدلشدر ؛ انحق بوتان صو ساحلی بونجه بر اینجه خط قدر تتبع ایدیله بیلمشدر .
 [هه شات کوینک جوارنده کی کوپردن اعتباراً صمان کوپری به قدر] یوزده (۶۵)
 درجه سنده اولان کرد کوپلری ارسنده بر مقدار ارمی و یعقوبی کوپلریده وارد . بو
 حوالیده کی بر چوق خرسیتانلرک همان کافه سی کرد بکلرینه تابعدرلر . یعنی بورالرده نفوذ
 حکومت همان پک ضعیفدر .

بو قضا کی شاناخ ، بیت الشباب و جزیره قضا لریده آسیای صفرانک ایصنر محل لریدر .
 بو حوالیده مدنیتدن اثر یوقدر .

ختم

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

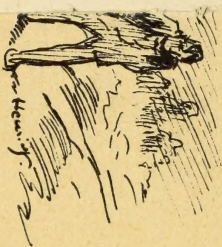
RECEIVED JUN 30 00

41584

ant au pochard, il
nait sa route, titu-
et je l'entendais de
urler contre les autos.

Il heures du soir, je
chez moi, à pied...
ure est confisquée
l'enquête...

اشارات
 • سبز: راه کوه
 • قرمز: راه حریصان
 • خط چین: راه حریصان
 • خط چین: راه حریصان
 • خط چین: راه حریصان

